

LEDEN.

Den	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

ČESKO-ANGLICKÝ TLUMAČ jest vhodná kniha pro ty, kteří se chtějí naučiti anglické řeči snadno a rychle. Obsahuje mluvnické návody a rozmluvy o všech možných předmětech. Každý do této země zavítavší krajan neb krajanka měl by si tuto nejnovější, nejpraktičtější a nejmodernější učebnici anglického jazyka ihned zaplatiti. Cena \$1.25, poštou \$1.30. Vyplatí se Vám brzo.

Dni a týdny	SVÁTKY A JMÉNA.		Zeměpisná výška	Východ slunce	Západ slunce	Východ západ měsíce	Měsíce
	Katolickú.	Protestantů.					
1 Sobota Albíny		Zal. J. Č. Bratří	☾	6 34	5 52	3	2
Čtvrtá neděle v postě.		Délka dne 11 hod. 18 minut.					
2 Neděle	Simplicia	Jana Wesl.	☾	6 32	5 53	3	56
3 Pondělí	Kunhuty	Kunhuty	☾	6 31	5 54	4	39
4 Úterý	Kazimíra	Kazimíra	☾	6 29	5 55	5	12
5 Středa	Bohumila	Fridolina	☾	6 28	5 56	5	40
6 Čtvrtek	Bedřicha	Bedřicha	☾	6 24	5 59	6	5
7 Pátek	Tomáše A.	Tomáše	☾	6 22	6 0	západ	
8 Sobota	Jana z B.	Radka	☾	6 21	6 1	6	46
Pátá neděle v postě.		Délka dne 11 hod. 40 minut.					
9 Neděle	Františky	Crhy a Strach.	☾	6 19	6 2	7	47
10 Pondělí	40 mučedlnků	Alexandra	☾	6 18	6 3	8	49
11 Úterý	Konstantina	Dobromila	☾	6 16	6 4	9	53
12 Středa	Rehoře p.	Rehoře	☾	6 15	6 5	11	0
13 Čtvrtek	Rosiny p.	Růženy	☾	6 13	6 6	ráno	
14 Pátek	Matildy	Matildy	☾	6 11	6 7	0	9
15 Sobota	Longina	Dluhoše	☾	6 10	6 8	1	17
Neděle květná.		Délka dne 11 hod. 58 minut.					
16 Neděle	Heriberta	Jindřicha	☾	6 8	6 9	2	21
17 Pondělí	Patrika	Gertrudy	☾	6 6	6 11	3	19
18 Úterý	Eduarda	Edvarda	☾	6 5	6 12	4	5
19 Středa	Josefa p.	Josefa p.	☾	6 3	6 13	4	41
20 Čtvrtek	Zelený čtvrtek	Zelený čtvrtek	☾	6 1	6 14	5	13
21 Pátek	Velký pátek	Velký pátek	☾	6 0	6 15	5	40
22 Sobota	Bílá sobota	Bílá sobota	☾	5 58	6 16	vých.	
Neděle Velikonoční.		Délka dne 12 hod. 18 minut.					
23 Neděle	Hod Boží Vel.	Hod Boží Vel.	☾	5 56	6 17	8	3
24 Pondělí	Velikonoční	Velikonoční	☾	5 55	6 18	9	19
25 Úterý	Zv. P. Marie	Vtěl. Páně	☾	5 53	6 19	10	35
26 Středa	Eman.	Eman.	☾	5 51	6 20	11	48
27 Čtvrtek	Ruperta b.	Ruperta	☾	5 50	6 10	ráno	
28 Pátek	Guntrama kr.	Eustacha	☾	5 48	6 22	0	54
29 Sobota	Eustacha	Jetřicha	☾	5 46	6 23	1	50
První neděle po Velikonoci.		Délka dne 12 hod. 37 minut.					
30 Neděle	Kvirina	Zosina	☾	5 44	6 24	2	37
31 Pondělí	Kvidona	Bohuvěra	☾	5 43	6 25	3	15

Čtvrti měsíce.

☉ Nový měsíc dne 7 v. 6 hod. 22 min. ráno.

☾ První čtvrt dne 16 v. 2 hod. 58 min. odpo.

☽ Úplněk dne 25 v. 5 h. 58 min. ráno.

☾ Poslední čtvrt dne 29 v. 4 hod. 58 m. ráno.

Domnělá povětrnost

1. až 4. jasno a mírně, 5. až 8. studeno a bouřivo, 9. až 12. posmrtno a sněž; 13. až 17. mírně a oblač; 18. až 22. bouřivo, 23. až 28. mírně a sl. 27. až 31. příměno.

Dne přibývá od 11 hod. 20 min. do 12 hod. 42 min.

Židovský kalendář.

1. Vešlar 11 března, 11 Vešlar 20 března, 14 Vešlar Purim 23 března, 18 Vešlar, Sušan Purim 29 března.

Pokřesťadla.

V březnu prach a zláto a stříbro, ale sněžná pro osení ječ.

Mrzne-li v den čtyřiceti mučedlnků, mrzne ještě po čtyřicet nocí.

Mrzne-li v den sv. Gertrudy, trvá zima ještě čtyřicet dní.

Svítili slunce v den zvěstování Panny Marie, lze očekávat drobný rok.

Březen bez vody duben bez trávy.

Kolik březnových měsíců, tolik červencových líjaků, z Březen, za kamna vlesem; duben, ještě tam budem; máj, vyženeme kozy v háj.

Studený březen, studený duben, mokrý máj, bude v stodole ráj.

Na sv. Josefa, vyskočí beran na vršek a poděkuje hospodáři.

BŘEZEN.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Přijem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

FANTASTICKÉ POVÍDKY sebral a přeložil R. Jaromír Pšenka. Celkem jest 9 povídek, a již samotné jich názvy jsou tak zajímavé, že budí ve čtenáři zvědavost, což si také dle obsahu plnou měrou zaslouží: **Fantóm v růži**, napsala Lucie Delarue Madrusé. **Zjevení** od Mariama Harry. **Vrah**, napsal Henry Caen. **V arizonské poušti**, napsal J. H. Rosny. **Záchranná partíe karet** od Lucie Delarue Madrusé. **Nahý vrah**, napsal Jean Richepin. **Vlk** od S. H. Rosny. **Král všech kuffiků**, napsal E. Hinzelin. **V záplavě zlata**, napsal Ed. D'Hooghe. Kniha o 45 stranách 10c i e pošt. dodávkou

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Západ měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ západ měsíce
	Katolíká	Protestantů				
1 Úterý	Hugona bisk.	Theodora	☾	5 43 6 25	3 45	
2 Středa	Frant. z P.	Theodosia	☾	5 41 6 26	4 10	
3 Čtvrtek	Richarda	Richarda	☾	5 38 6 28	4 31	
4 Pátek	Isidora	Brože	☾	5 36 6 29	4 51	
5 Sobota	Čeňka	Emilie	☾	5 35 6 3	5 10	
Druhá neděle po Velikonocí.		Délka dne 12 hod. 55 minut.				
6 Neděle	Celestina	Buška	☾	5 33 6 31	západ	
7 Pondělí	Heřmana	Heřmana	☾	5 32 6 32	7 45	
8 Úterý	Alberta	Albína	☾	5 30 6 33	8 52	
9 Středa	Kleofáše	Demetria	☾	5 28 6 34	10 0	
10 Čtvrtek	Ezechiela	Daniela	☾	5 27 6 35	11 8	
11 Pátek	Lva p.	Lva	☾	5 25 6 37	ráno	
12 Sobota	Julia	Juliusa	☾	5 24 6 38	0 14	
Třetí neděle po Velikonocí.		Délka dne 13 hod. 14 minut.				
13 Neděle	Hermenegild	Herminegild	☾	5 22 6 39	1 13	
14 Pondělí	Tiburcius	Ctibor	☾	5 21 6 40	2 1	
15 Úterý	Teodora	Olympie	☾	5 19 6 41	2 40	
16 Středa	Kalixta	Arona	☾	5 18 6 42	3 13	
17 Čtvrtek	Rudolfa	Rudolfa	☾	5 16 6 43	3 41	
18 Pátek	Venera	Valeriana	☾	5 15 6 44	4 5	
19 Sobota	Krescence	Emmy	☾	5 13 6 45	4 30	
Čtvrtá neděle po Velikonocí.		Délka dne 13 hod. 32 minut.				
20 Neděle	Sulpice	Sulpice	☾	5 12 6 46	vých.	
21 Pondělí	Anselma	Anselma	☾	5 10 6 47	8 7	
22 Úterý	Kajetána	Sotera	☾	5 9 6 48	9 25	
23 Středa	Vojtěcha	Jiřího	☾	5 8 6 49	10 35	
24 Čtvrtek	Jiřího	Albrechta	☾	5 6 6 50	11 37	
25 Pátek	Marka ev.	Marka ev.	☾	5 5 6 51	ráno	
26 Sobota	Kleta	Kleta	☾	5 2 6 52	0 30	
Pátá neděle po Velikonocí.		Délka dne 13 hod. 50 minut.				
27 Neděle	Jaroslava	Pelhřima	☾	5 2 6 53	1 12	
28 Pondělí	Vitališe	Vitála	☾	5 1 6 54	1 46	
29 Úterý	Petra mučen.	Sibily	☾	5 0 6 54	2 13	
30 Středa	Kateřiny S.	Hildegardy	☾	5 0 6 54	2 35	

Čtvrti měsíce.

- ☉ Nový měsíc dne 6. v 11 h. 48 min. dop.
- ☾ První čtvrt' dne 13. v 11 hod. 39 min. večer.
- ☺ Úplněk dne 20. ve 2 h. 23 m. odpo.
- ☾ Poslední čtvrt' dne 28. v 6 h. 9 min. ráno.

Domnělá povětrnost

1. až 4. poloměrně a bouřlivě; 5. až 8. jasno a bezky; 9. až 12. déšť; 13. až 17. jasno a studeno; 18. až 22. časté lijáky; 23. až 26. jasno a příjemno; 27. až 30. proměnlivo.

Dne přibývá od 12. hod. 42 min. do 13. hod. 34 min.

Židovský kalendář.

1 Nisan 8. dubna; 15. Nisan, začátek Pasaab 22. dubna; 16. Nisan, 2. slavnost 23. dubna; 21. Nisan, 7. slavnost 28. dubna; 22. Nisan 8. slavnost, 29. dub.

Pověkadia.

Duben hojný vodou, H- jen pivem.
Pačil mokry a zimavy duben, jest úroda na vino.
V dubnu-li raiiny vítr se ozývá, seno i žito pekny bývá.

Po bouřce v dubnu připadají mraziky.

Je-li v dubnu krásné a povětrí čistě, bude v květnu nepřijemné žitě.

Na Tiburcia má se vše seřezat (14.)

Je-li o sv. Jiří tak vjako žito, že se v něm havran ukrytí může, bude úrodný rok obilím.

O Jiří krásně-li a teplo, následuje krutá a mokrá povětrnost.

Jiří a Marek, mrazem nás zálek.

Na sv. Marka schová se už v žitě vranka.

Suhdubnový, jako mrva pohnoj.

Na čtvrtek seřezej, tráchy zasívej.

Na velký pátek semí nebyěj.

DUBEN.

Dne	DOMÁČÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

WASHINGTON ZÁVORA, českoamerický román, jenž po dobu svého vycházení v Duchu Času poutal čtenáře měrou nejvyšší. Sepsal R. J. Pšenka. Také zevní úprava, plátěná vazba, činí knihu tu co nejvhodnější pro každou knihovnu. Cena knihy o 355 str. \$1.00, s poštou \$1.10.

Den a týden	SVÁTKY A JMÉNA.		Země měsíc	Východ slunce	zápa slunce	Východ západ měsíce
	Katolíků.	Protestantů.				
1 Čtvrtek	Na nebe vs. P.	Na nebe vs. P.	☀	4 57 6 57	2 55	
2 Pátek	Zikmunda	Zikmunda	☀	4 56 6 58	3 14	
3 Sobota	Nalez. sv. kř.	Nalezení kříže	☀	4 54 6 59	3 34	
Šestá neděle po Velikonoci.			Délka dne 14 hod. 5 minuty.			
4 Neděle	Floriana	Floriana	☀	4 53 7 0	3 53	
5 Pondělí	Pia V. pap.	Gotharda	☀	4 52 7 2	4 15	
6 Úterý	Jana Damiana	Jana Damiana	☀	4 51 7 3	západ	
7 Středa	Stanislava	Bohumíra	☀	4 50 7 4	9 0	
8 Čtvrtek	Zjevení Mich.	Stanislava	☀	4 49 7 5	10 7	
9 Pátek	Rehoře N.	Hioba	☀	4 47 7 6	11 8	
10 Sobota	Isidora	Viktora	☀	4 46 7 7	11 59	
Neděle svatodušní.			Délka dne 14 hod. 21 minut.			
11 Neděle	Hod Boží Sv.	Hod sl. Svat.	☀	4 45 7 8	ráno	
12 Pondělí	Pankrác	Pankrác	☀	4 44 7 9	0 41	
13 Úterý	Servác	Servác	☀	4 43 7 9	1 15	
14 Středa	Bonifác	Bonifác	☀	4 42 7 10	1 42	
15 Čtvrtek	Zofie	Zofie	☀	4 42 7 11	2 7	
16 Pátek	Jana Nep.	Peregrina	☀	4 41 7 12	2 31	
17 Sobota	Ubalda	Jošta	☀	4 40 7 13	2 56	
Neděle sv. Trojice.			Délka dne 14 hod. 38 min.			
18 Neděle	Nejsv. Trojice	Trojice Svat.	☀	4 39 7 14	3 21	
19 Pondělí	Petra C.	Potenciány	☀	4 38 7 15	3 50	
20 Úterý	Bernarda	Athanase	☀	4 37 7 16	vých.	
21 Středa	Felixe	Prudenec	☀	4 36 7 17	9 23	
22 Čtvrtek	Bož. Těla	Heleny	☀	4 36 7 18	10 20	
23 Pátek	Desideria	Desideria	☀	4 35 7 18	11 6	
24 Sobota	Johanky	Zuzany	☀	4 34 7 19	11 43	
První neděle po sv. Trojici.			Délka dne 14 hodin 45 minut.			
25 Neděle	Urbana I. pap.	Urbana	☀	4 34 7 20	ráno	
26 Pondělí	Filip Ner.	Luciana	☀	4 33 7 21	0 13	
27 Úterý	Magdaleny	Vilheima	☀	4 33 7 22	0 38	
28 Středa	Viléma	Pontika	☀	4 32 7 22	0 59	
29 Čtvrtek	Maxima	Maxima	☀	4 32 7 23	1 19	
30 Pátek	Zdob. hrobů	Zdob. hrobů	☀	4 31 7 23	1 37	
31 Sobota	Petronila	Angela	☀	4 31 7 24	1 57	

Čtvrti měsíce.

☀ Nový měsíc dne 6. to 2 hod. 24 min. ráno.

☾ První čtvrti dne 13. v 6 hod. 45 min. ráno.

☽ Úplněk dne 20. v 1 h. 18 minut ráno.

☾ Poslední čtvrti dne 27. ve 6 hod. 4 m. večer.

Domnělá povětrnost

1. až 5. mírně a příjemno; 6. až 8. bouřlivě; 9. až 12. zamračeno a teplo; 13. až 17. proměnlivě; 18. až 22. jasno a příjemno; 23. až 24. bouřlivě; 25. až 31. tepleji.

Dne přibývá od 14. hod. 9 min. do 14. hod. 58 min.

Židovský kalendář.

1. Ijar 8. května; 18. Ijar 25. května.

Pověkadia.

Prší-li na 1. máje, nerůstane půda dosti vlhká a plce pro dobytek se nedají.

Dešť v noci před sv. Valburgou naplňuje stodoly i sklepy.

Dešť o Mamerta přináší soužení (11.), neboť v něm nic dobrého není, takto zní všestranné mínění.

Urban krásný, vyjašený hojným vínem nám odmění. Když máj víšy nešá, červen se předá.

Studený máj, v zahradách ráj, anebo studený máj, v stodole ráj.

Vlajon-li korouhve v křesťovských dnech, budou silné bouřky.

Kdo o sv. Janě jen začne, stěhla zdělí lokte míra.

Májová voda vyplí vino. [Mnoho dešťů vinnému keři v květnu škodí.]

Sv. Pankrác, Servác a Bonifác jsou ledoví mužá.

KVĚTEN.

Dne	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

SBÍRKA NEJNOVĚJŠÍCH RECEPTŮ z oboru vinařství, octářství, pivovarnictví a j. Obsahuje velké množství nových receptů, jak snadno a lacino lze vyráběti víno, likéry piva, lisované droždí, voňavky a jiné užitečné věci. 190 stránek. Cena 60 centů. Druhé vydání.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Časem v měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ západ
	Katolíků	Protestantů				
Druhá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 53 minut.						
1 Neděle	Fortunáta	Kadima	☾	4 31 7 25	2 18	
2 Pondělí	Erazíma	Razíma	☾	4 30 7 26	2 42	
3 Úterý	Klotildy	Klotildy	☾	4 30 7 26	3 11	
4 Středa	Františka K.	Kvirina	☾	4 29 7 27	západ	
5 Čtvrtek	Bonifáce	Vinfrida	☾	4 29 7 28	9 0	
6 Pátek	Norberta	Benigna	☾	4 29 7 29	9 51	
7 Sobota	Roberta op.	Lukrecie	☾	4 28 7 29	10 40	
Třetí neděle po sv. Trojici. Délka dne 15 hodin 1 minut.						
8 Neděle	Medarda	Medarda	☾	4 28 7 30	11 17	
9 Pondělí	Feliziana	Feliciana	☾	4 28 7 30	11 47	
10 Úterý	Margarety	Olivy	☾	4 28 7 31	ráno	
11 Středa	Barnabáše	Barnabáše	☾	4 28 7 31	0 12	
12 Čtvrtek	Basilida	Odufa	☾	4 28 7 32	0 36	
13 Pátek	Antonína Pad.	Tobiáše	☾	4 28 7 32	0 58	
14 Sobota	Basilie	Elisea	☾	4 28 7 33	1 23	
Čtvrtá neděle po sv. Trojici. Délka dne 15 hod. 5 minut.						
15 Neděle	Víta mučen.	Víta	☾	4 28 7 33	1 50	
16 Pondělí	Benona b.	Zbyňka	☾	4 28 7 33	2 22	
17 Úterý	Adolfa	Laury	☾	4 28 7 34	3 1	
18 Středa	Marcela	Miloty	☾	4 28 7 34	vých.	
19 Čtvrtek	Gerv. a Prot.	Bohdala	☾	4 28 7 34	8 59	
20 Pátek	Sylveria	Sila	☾	4 29 7 34	9 40	
21 Sobota	Aloise	Aloise	☾	4 29 7 35	10 12	
Pátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 15 hodin 6 minut.						
22 Neděle	Paulina	Achace	☾	4 29 7 35	10 39	
23 Pondělí	Edeltrudy	Edeltrudy	☾	4 29 7 35	11 2	
24 Úterý	Jana Křtitele	Jana Křtitele	☾	4 30 7 35	11 23	
25 Středa	Ivana poust.	Prospera	☾	4 30 7 35	11 42	
26 Čtvrtek	Jana a Pavla	Jana B.	☾	4 31 7 35	ráno	
27 Pátek	Ladislava	Ladislava	☾	4 31 7 35	0 0	
28 Sobota	Lva II. pap.	Lva	☾	4 31 7 35	0 19	
Šestá neděle po sv. Trojici. Délka dne 15 hodin 4 minut.						
29 Neděle	Petra a Pavla	Petra a Pavla	☾	4 32 7 35	0 42	
30 Pondělí	Pavla pam.	Pavla pam.	☾	4 33 7 35	1 9	

Čtvrti měsíce.

- ☉ Nový měsíc dne 4. v 1 hod. 57 min. odpo.
- ☾ První čtvrt dne 11. v 10 hod. 37 min. ráno.
- ☽ Úplněk dne 18. v 11 h. 54 min. dop.
- ☾ Poslední čtvrt dne 26. v 11 hod. 41 m. dop.

Domnílá povětrnost

1. až 2. polmouro a dést; 3. až 5. jasno a pěkné; 6. až 12. teplo; 13. až 16. horko a dusno; 17. až 21. bouřky a hromobitím; 22. až 26. jasno a příjemno; 27. až 30. částecne pod mraky.

Dne přibývá od 14 h. 54 m. do 15 hod. 6 m. a pak ubývá do 15 hod. 3 min.

Židovský kalendář.

1. Sivan 6. června; 6. Sivan, slavnost týdenní 11. června; 7. Sivan, druhá slavnost 12. června.

Pověkadia.

Červen-li více suchý než mokřý panuje, dobrým vínem naše sudy naplníje.

Jaké počasí na Medarda bývá, takové o žních se o- zývá.

Přál-li na den sv. Víta, jest úrodný rok, toliko ječmen to škodí.

Jaké povětrnost na sv. Jana Křtitele, takovou očekávej i o Michalu.

Jaké počasí na Ladislava se ukazuje (27.), takové též po sedm týdnu se objevuje.

Na Petra a Pavla dne jasný a čistý, rok úrodný bude jistý.

Na Petra a Pavla sloni se šitu kořinek a ono sraje dnem i nocí.

Sv. Vít kořinek štip, sv. Prokop ten jej dokop.

Nemá-li sel na Víta, bude selnice bita.

Do sv. Jana Křtitele ne- chval ječmene. Medardová krápě čtyri- cet dní kape. Dlouhý den, krátká stř

ČERVEN.

Den	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

TEN PRAVÝ MUŽ. Román z politického ovzduší amerického velkoměsta. Se svolením spisovatelovým upravil Jos. Čermák. Každý ze čtenářů má příležitost čísti o t. zv. "politických mašinách", které často řídí osudy velikých měst amerických, ale nikdy nebylo "nezasvěcenému" v tajné politické pikle dána příležitost nahlédnouti do zákulisí politických čachrů, jako v tomto napínavém románu. Kniha o 136 stranách 40 centů, s pošt. dodávkou 45 centů.

Dni a týdny	SVÁTKY A JMÉNA		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ zápa. hvězdy
	Katolíků.	Protestantů.				
1 Úterý	Theobalda	Děpolda	☾	4 32	7 35	1 43
2 Středa	Navšt. P. Mar.	Kamila	☾	4 33	7 34	2 26
3 Čtvrtek	Heliodora	Heliodora	☾	4 34	7 34	3 21
4 Pátek	Den neodvisl.	Den neodvisl.	☾	4 35	7 34	západ
5 Sobota	Cyril a Metod	Filomeny	☾	4 35	7 33	9 15
Sedmá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 58 min.						
6 Neděle	Upál. J. Husa	Jana Husa	☾	4 36	7 33	9 47
7 Pondělí	Vilibalda	Veslava	☾	4 37	7 33	10 15
8 Úterý	Kiliana	Kiliana	☾	4 38	7 32	10 39
9 Středa	Brikcia	Brikcia	☾	4 38	7 32	11 3
10 Čtvrtek	Sedm bratří	Amalie	☾	4 39	7 32	11 26
11 Pátek	Pia p.	Pia	☾	4 39	7 31	11 53
12 Sobota	Jana Kv.	Ladimíra	☾	4 40	7 31	ráno
Osmá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 51 minut.						
13 Neděle	Markéty	Markéty	☾	4 41	7 30	0 23
14 Pondělí	Bonaventury	Karoliny	☾	4 41	7 30	0 59
15 Úterý	Jindřicha	Rozesl. apošt.	☾	4 42	7 29	1 43
16 Středa	Marie Karm.	Ruth	☾	4 44	7 28	2 35
17 Čtvrtek	Alexisa	Aleše	☾	4 44	7 28	3 36
18 Pátek	Symforosy	Arnolda	☾	4 45	7 27	vých.
19 Sobota	Vincence z P.	Stella	☾	4 45	7 26	8 42
Devátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 41 minut.						
20 Neděle	Eliáše proroka	Eliáše	☾	4 46	7 25	9 5
21 Pondělí	Daniela pr.	Daniela	☾	4 47	7 25	9 26
22 Úterý	Máří Magd.	Máří Magd.	☾	4 48	7 24	9 45
23 Středa	Apolináře	Apolináře	☾	4 49	7 23	10 4
24 Čtvrtek	Kristiny	Kristiny	☾	4 50	7 22	10 23
25 Pátek	Jakuba	Jakuba	☾	4 51	7 21	10 43
26 Sobota	Anny	Anny	☾	4 52	7 20	11 7
Desátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 28 minut						
27 Neděle	Pantaleona	Pantaleona	☾	4 53	7 19	11 37
28 Pondělí	Inocence	Inocence	☾	4 54	7 18	ráno
29 Úterý	Marty	Marty	☾	4 55	7 17	0 15
30 Středa	Abdona a Sen.	Bořivoje	☾	4 55	7 17	1 4
31 Čtvrtek	Ignáce z Loj.	Hynka	☾	4 56	7 16	2 6

Čtvrtí měsíce.

- ☉ Nový měsíc dne 3. ve 11 hod. 6 min. večer.
- ☾ První čtvrt dne 10. ve 3 hod. 27 min. odpo.
- ☺ Úplněk dne 18. v 0 hod. 6 min. ráno.
- ☾ Poslední čtvrt dne 26. v 3 h. 59 min. ráno.

Domnílá povětrnost

1. a 2. bouřky a hromobitím; 3. až 9. jasno a příjemno; 10. až 12. horko a dusno; 13. až 16. lijáky; 17. až 21. jasno a tepleji; 22. až 28. neustáleno. 29. až 31. jasno a hezky.

Dne ubývá od 18 hod. 3 min. do 14 hodin 20 minut.

Židovský kalendář.

1. Thamuz 6. července; 17. Thamuz, dobytí chrámu 22. července.

Povězdia.

Prů-11 v den navštívení Panny Marie, trvá pak déšť 40 dní.

Den sedmi bratřů když deštív, bývá pak déšť trvanlivý.

Dešť o sv. Markétě trvá pak 14 dní a zvrstne špatně počal ku sklizení oena.

Pakli na sv. Markétu přel, opadají všelké ořechy a lískové ořechy stanou se červivá.

Prů-11 na sedm bratřů, přel po sedm neděl.

Pakli na sv. Jakuba slunce svítí, má př krutá zima být.

Když na den sv. Anny mravenci plně hromady dělají, následuje př tuhá zima.

Sv. Markéta (13.) hodí srp do řít, aneb: sv. Markéta vede šence do řít.

V červenci volá křepelka: "Poďte žit, poďte žit, dostanete pět peněz, pět peněz, pět peněz."

Do Jakuba seléko — po Jakubě selé (se udělá)

ČERVENEC.

Den	DOMÁCI ZÁPISKY.	Přijem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

37 **POHŘEBNÍCH ŘEČÍ** pro různé stavy a věky s připojením řečí ku pojmenování dítěte, od Jos. Kaldy. Cena v ohebné plátěné vazbě 55c.

HŘÍCH OBĚTÍ, velice zajímavý román, sepsaný B. Moravcem. Kniha o 136 stranách s pošt. zásilkou 35c. Aug. Geringer, 541 W. 12th St., Chicago, Ill.

Srpen

August

31

31

Den a týden.	SVÁTKY A JMÉNA.		Zemní měsíc	Východ slunce	Západ slunce	Východ západ měsíc
	Katolický	Protestantů				
1 Pátek	Petra v ok.	Menandra	☾	4 58 7 14	3 19	
2 Sobota	Alfonsa	Gustava	☾	4 58 7 13	západ	
Jedenáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hod. 15 min.						
3 Neděle	Stěpána nal.	Augusta	☾	4 59 7 12	8 15	
4 Pondělí	Dominika	Dominika	☾	5 07 10	8 42	
5 Úterý	Marie Sněžné	Osvalda	☾	5 17 9	9 6	
6 Středa	Pr. Krista P.	Sixty	☾	5 27 8	9 30	
7 Čtvrtek	Kajetána	Alfry	☾	5 37 7	9 55	
8 Pátek	Cyriáka	Cyriáka	☾	5 47 5	10 24	
9 Sobota	Donáta	Jaroslava	☾	5 57 4	10 59	
Dvanáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hod. 59 minut.						
10 Neděle	Vavřince	Vavřince	☾	5 67 3	11 41	
11 Pondělí	Zuzany	Zuzany	☾	5 77 1	ráno	
12 Úterý	Klára p.	Klára	☾	5 87 0	0 30	
13 Středa	Hypolita	Hypolita	☾	5 96 59	1 27	
14 Čtvrtek	Eusebia	Smila	☾	5 106 58	2 30	
15 Pátek	Nanebevz. P.M.	Na nebevz. M.	☾	5 116 56	3 36	
16 Sobota	Rocha	Hrože	☾	5 126 54	vých.	
Třináctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hodin 42 minut.						
17 Neděle	Liberáta	Liberáta	☾	5 136 53	7 31	
18 Pondělí	Heleny kr.	Heleny	☾	5 146 52	7 49	
19 Úterý	Ludvíka T.	Sebalda	☾	5 156 50	8 8	
20 Středa	Bernarda	Bernarda	☾	5 166 49	8 27	
21 Čtvrtek	Anastasiie	Hartvíka	☾	5 176 47	8 48	
22 Pátek	Timotea	Žibřida	☾	5 186 46	9 10	
23 Sobota	Filipa b.	Zdeňka	☾	5 196 44	9 36	
Čtrnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hodin 25 minut.						
24 Neděle	Bartoloměje	Bartoloměje	☾	5 206 43	10 10	
25 Pondělí	Ludvíka kr.	Ludvíka	☾	5 216 41	10 54	
26 Úterý	Zefyrina	Adriána	☾	5 226 40	19 41	
27 Středa	Josefa Kal.	Jaromíra	☾	5 226 39	ráno	
28 Čtvrtek	Augustina	Augustina	☾	5 236 38	0 54	
29 Pátek	Jana st.	Niceáše	☾	5 246 37	2 10	
30 Sobota	Rosy p.	Přibíka	☾	5 256 35	3 31	
Patnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hodin 10 minut.						
31 Neděle	Raimunda	Raimunda	☾	5 266 36	západ	

Čtvrti měsíce.

☾ Nový měsíc dne 2. v 6 hod. 58 min. ráno.

☾ První čtvrt dne 8. v 10 hod. 3 min. večer.

☾ Úplněk dne 16. ve 2 1/2 27 min. odpo.

☾ Poslední čtvrt dne 24. v 6 hod. 18 m. večer.

☾ Nový měsíc dne 31. ve 2 hod. 58 min. odpo.

Domnělá povětrnost

1. až 3. zamračeno a déšť; 4. až 8. jasno a příjemno; 9. až 14. dusivě horko; 15. až 18. bouře a hromobitím; 19. až 24. pěkně; 25. až 28. samaračebo a bouřtivo; 29. až 31. chladněji.

Dne ubývá od 14 hod. 18 minut do 12 hodin 10 min.

Židovský kalendář.

1. Ab 4. srpna; 2. Ab spálení chrámu 12. srpna.

Pověkadia.

Čeho červenec a srpen neuraží, toho září neusmáží

Tepí a suché léto přivádí za sebou míruj podzimek, tuhou zimou a nejlepším vínem.

Suché léto jest drobné na žito, neb slunce neevřít na hlad v zemi, za to však: Mokrá léta -- drahá léta.

Bylo-li léto mokré, bývá v příštím roce drahota.

Počasí na sv. Vavřince a nanebevzetí Pan. Marie se sálité udří několik dní.

Krásné-li o Vavřince a Bartoloměji, na dobrý podzimek velkou máš naději.

Ženci na pole, včely a pole.

Vrána (když se obilí svásto) volá: Sedláč krad!

Sv. královna čestává prý vříšpek zdravý liškový oříšek.

SRPEN.

Dne	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

VYCHOVATEL. Velice zajímavá povídka z dob konce roboty. 183 stran krásně četby. Cena 40c, poštou 45c. Aug. Geringer, 541 W. 12th St., Chicago, Ill.

PĚSTOVÁNÍ ZELENIN. Velmi praktická tato kniha obsahuje úplný návod k zařizování domácích zeleninářských zahrad. Cena vázané knihy o 150 stranách 60c.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Začátek měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce	Čtvrti měsíce.
	Katolíků	Protestantů					
1 Pondělí	Dělnický den	Dělnický den		5 27	6 32	7 6	První čtvrt' dne 7. v 7 hod. 6 min. ráno
2 Úterý	Štěpána	Štěpána		5 28	6 30	7 31	Úplněk dne 13. v 11 h. 46 min. ráno.
3 Středa	Mansveta	Mansveta		5 29	6 28	7 57	Poslední čtvrt' dne 14 v 6 hod. 30 m. ráno.
4 Čtvrtek	Rosalie	Rosalie		5 31	6 25	8 25	Nový měsíc dne 19. v 10 hod. 57 min. večer
5 Pátek	Victorina	Victorina		5 32	6 24	8 59	
6 Sobota	Zachariáše	Mojžiše		5 33	6 22	9 39	
Šestnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 12 hodin 49 minut.							Domnělá povětrnost
7 Neděle	Anděl Strážce	Reginy		5 34	6 20	10 26	1. až 4. jasno a tepleji;
8 Pondělí	Nar. P. Marie	Naroz. Mar.		5 35	6 18	11 21	5. až 8. zamračeno a déšť;
9 Úterý	Gorgona	Brunona		5 36	6 17	ráno	9. až 12. studeno a mrázivo;
10 Středa	Mikuláše	Mikuláše		5 37	6 15	0 23	13. až 17. bouřlivo; 18. až 21. jasno a pěkné; 22. až 25. proměnlivo; 27. až 30. silné mráčky.
11 Čtvrtek	Pafnuce	Prota		5 38	6 14	1 28	
12 Pátek	Kvidona	Lyra		5 39	6 12	2 33	
13 Sobota	Tobiáše	Miloně		5 40	6 10	3 36	
Sedmnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 12 hodin 30 minut.							Dne ubývá od 12 hod. 08 min. do 11 h. 49 minut.
14 Neděle	Jména P. M.	Kornela		5 41	6 9	4 38	Židovský kalendář.
15 Pondělí	Nikodema	Mariany		5 42	6 7	vých.	1. Elul 3. nář.
16 Úterý	Ludmily	Ludmily		5 43	6 5	6 33	
17 Středa	Lamberta	Lamberta		5 44	6 4	6 52	
18 Čtvrtek	Tomáše v.	Tita		5 45	6 2	7 13	Pověkadia.
19 Pátek	Januara	Januara		5 46	6 0	7 39	Jaké počasí bylo na den sv. Jiří, tak vše zůstane obyčejné po celý měsíc.
20 Sobota	Eustacha	Stacha		5 47	5 59	8 10	Je-li o Jiří krásný den, bude krásný podziměk.
Osmnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 12 h. 12 minut.							V jakém počasí jde jelen k Jiří (o sv. Jiří), v takovém se vrací o sv. Michalu.
21 Neděle	Matouše	Matouše		5 48	5 57	8 48	Jaké počasí na den narození P. Marie, takové má zůstatí osm neděl.
22 Pondělí	Maurice	Morice		5 49	5 55	9 37	O Marie narození, vlahověk tu více není.
23 Úterý	Tekly p.	Tekly		5 50	5 54	10 36	Neprší-li toho dne, bude suchý podziměk.
24 Středa	Gerharda	Jarmáře		5 51	5 52	11 46	Krásné počasí 20. v tento den trvá ještě čtyři neděle.
25 Čtvrtek	Kleofáše	Kleofáše		5 52	5 50	ráno	Na kolik dní před sv. Michalem má a mrzne, tolikrát bude přátelihu roku po prvním máji máit a mrznout.
26 Pátek	Cypriana	Pravdomily		5 53	5 48	1 31	Na sv. Maurice (22.) ne sej pšenice, bude samá metlice
27 Sobota	Kosmy a Dam.	Kosmy a Dam.		5 54	5 47	2 23	
Devatenáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 11 hod. 53 min.							
28 Neděle	Václava krále	Václava		5 55	5 45	3 42	
29 Pondělí	Michaela arch.	Michala		5 56	5 44	5 1	
30 Úterý	Jeronyma	Jarolíma		5 57	5 43	západ	

Den a týden.	SVÁTKY A JMÉNA		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ měsíce	Západ měsíce
	Katolická	Protestantů					
1 Středa	Remigia	Remigia		5 57	5 44	6 21	
2 Čtvrtek	Leodegara	Leodegara		5 58	5 42	6 54	
3 Pátek	Kandida	Ludomíra		5 58	5 41	7 32	
4 Sobota	Františka S.	Frant. S.		5 59	5 39	8 18	
Dvacátá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 11 h. 40 min.				
5 Neděle	Placida	Placida		6 0	5 38	9 14	
6 Pondělí	Bruno	Břeňka		6 0	5 36	10 15	
7 Úterý	Justiny p.	Libuše		6 1	5 35	11 20	
8 Středa	Brigity	Bryty		6 2	5 33	ráno	
9 Čtvrtek	Dionysia	Diviše		6 3	5 31	0 25	
10 Pátek	Frant. B.	Frida		6 4	5 29	1 29	
11 Sobota	Emiliána	Emiliána		6 6	5 28	2 31	
Jednadvacátá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 11 hod. 22 min.				
12 Neděle	Maxmiliána	Maximiliána		6 7	5 26	3 31	
13 Pondělí	Edvarda	Kolomana		6 8	5 25	4 31	
14 Úterý	Burkharda	Burkharda		6 9	5 23	5 32	
15 Středa	Teresie	Terezie		6 10	5 22	vých.	
16 Čtvrtek	Havla	Havla		6 11	5 20	5 43	
17 Pátek	Hedviky	Floriana		6 12	5 19	6 12	
18 Sobota	Lukáše ev.	Lukáše		6 13	5 17	6 48	
Dvanáctá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 11 hod. 4 min.				
19 Neděle	Posv. chrámu	Ferdinanda		6 14	5 16	7 33	
20 Pondělí	Vendelína	Vendelína		6 15	5 14	8 28	
21 Úterý	Voršily	Voršily		6 16	5 13	9 34	
22 Středa	Korduly	Korduly		6 17	5 11	10 46	
23 Čtvrtek	Severina	Šebíře		6 18	5 10	ráno	
24 Pátek	Rafaela	Rafaela		6 19	5 9	0 1	
25 Sobota	Křišpína a Kr.	Vilemíny		6 20	5 7	1 18	
Třináctá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 10 hod. 47 minut.				
26 Neděle	Evarista	Evarista		6 21	5 6	2 34	
27 Pondělí	Sabiny	Sabiny		6 23	5 5	3 51	
28 Úterý	Sim. a Judy	Sim. a Judy		6 24	5 4	5 8	
29 Středa	Narcisa	Narcisa		6 25	5 2	západ	
30 Čtvrtek	Marcela	Hvězdoně		6 26	5 0	5 24	
31 Pátek	Volfganga	Slavnost ref.		6 27	4 59	6 7	

Čtvrti měsíce.

- ☾ První čtvrt dne 8. v 7 hod. 46 min. večer.
 ☽ Úplněk dne 14. v 0 h. 7 min. ráno.
 ☾ Poslední čtvrt dne 22. ve 4 hod. 52 m. odpo.
 ☽ Nový měsíc dne 29. v 8 h. 29 min. ráno.

Domnílá povětrnost

1. až 8. Jasná a pěkná; 9. až 14. jasno a studeno; 15. až 19. mírněji a příjemně; 20. až 24. zamračeno a dešť; 25. až 27. silně mrazivý; 28. až 31. bouřlivý.

Dne ubývá od 11 hod. 47 min. do 10 hod. 22 min.

Židovský kalendář.

Rok 5674; 1. Tisrt. nový rok 2. října; 2. Tisrt. druhá slavnost 3. října; 3. Tisrt. pátá Gedaljab 5. října; 10. Tisrt. slavnost smíření 11. října; 15. Tisrt. slavnost pod zelenou, 16. října; 16. Tisrt. 2. slavnost, 17. října; 21. Tisrt. slavnost palem, 22. října; 22. Tisrt. konec slavnosti pod zelenou, 23. října; 23. Tisrt. slavnost zákona, 24. října.

Pověkadia.

Vájou-li suché větry severní, obilí se v příštím roce nepodaří.

Jasně-li počal v podléti, jisté větry a zimou odleší.

Suchý den sv. Havla, zvěstuje suché léto.

Před sv. Havlem mňal všecko semeno se země být vybrané, v sklepě uschováno, přes zimu tam ponecháno a dříve než kukačka zakukala, opět na čerstvé povětrí vyneseno.

Na den sv. Lukáše má ozim jít do stráník zaseta být.

Urbanův oves, Havlovo žito — nechystej, sedláče, stodeň pro to; anebo: Havlovo žito (16. října) a Urbanův oves (25. května) bývají rýdka na trhu.

Teplý říjen, studený únor Simona a Judy (28.) z ní má je vědy.

ŘÍJEN.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

NEJVĚTŠÍ A NEJOBSÁHLEJŠÍ SLOVNÍKY ČESKO-ANGLICKÉ jsou díla prof. Mourka. V nich lze najít jak slova každodenně užívaná, tak významy odborné. Díl anglicko-český obsahuje 1010 stran drobného písma, krásně vázaný. Cena \$2.50. Díl česko-anglický, krásně vázaný. Cena \$2.50.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1	Sobota	Všech Svat.	Všech Svat.	☾	6 28 4 58	6 59
Čtyřadvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 hod. 30 min.						
2	Neděle	Památka duš.	Pam. dušiček	☾	6 30 4 57	7 59
3	Pondělí	Huberta	Huberta	☾	6 31 4 56	9 4
4	Úterý	Karla Bor.	Karla	☾	6 32 4 55	10 11
5	Středa	Emericha	Emericha	☾	6 33 4 53	11 17
6	Čtvrtek	Linharta	Linharta	☾	6 35 4 52	ráno
7	Pátek	Engelberta	Engelberta	☾	6 36 4 51	0 21
8	Sobota	Bohumíra	Bitva Bělohor.	☾	6 37 4 50	1 22
Pětidvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 hod. 13 min.						
9	Neděle	Teodora	Bohdana	☾	6 38 4 49	2 21
10	Pondělí	Př. sv. Ludm.	Martina Lutra	☾	6 39 4 48	3 21
11	Úterý	Martina b.	Martina	☾	6 41 4 47	4 22
12	Středa	Martina p.	Jonáše	☾	6 42 4 46	5 25
13	Čtvrtek	Stanislava	Diega	☾	6 43 4 45	6 29
14	Pátek	Serapiona	Levína	☾	6 44 4 44	vých.
15	Sobota	Leopolda	Lipolta	☾	6 45 4 43	5 32
Šestadvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 9 hod. 58 minut.						
16	Neděle	Otomara	Jungmanna	☾	6 46 4 43	6 23
17	Pondělí	Rehoře D.	Bertolda	☾	6 47 4 42	7 26
18	Úterý	Odon	Hildy	☾	6 49 4 41	8 36
19	Středa	Alžběty	Elišky	☾	6 50 4 40	9 50
20	Čtvrtek	Felixe V.	Edmunda	☾	6 51 4 40	11 4
21	Pátek	Obět. P. Marie	Smicha	☾	6 52 4 39	ráno
22	Sobota	Cecilie p.	Vojislava	☾	6 54 4 38	0 19
Sedmadvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 9 hod. 44 min.						
23	Neděle	Klementa	Klementa	☾	6 55 4 38	1 32
24	Pondělí	Chrysozona	Chrysozona	☾	6 56 4 37	2 47
25	Úterý	Kateřiny	Kateřiny	☾	6 57 4 37	4 3
26	Středa	Konráda	Delfina	☾	6 58 4 37	5 21
27	Čtvrtek	Den díkůčin.	Den díkůčin.	☾	6 59 4 36	6 39
28	Pátek	Saturna	Noah	☾	7 0 4 36	západ
29	Sobota	Rufa	Achace	☾	7 1 6 35	5 42
První neděle adventní. Délka dne 9 hod. 34 min.						
30	Neděle	Ondřeje ap.	Ondřeje	☾	7 2 4 35	6 46

Čtvrtí měsíce.

- ☾ První čtvrt dne 5. v 0 h. 34 min. odpo.
- ☽ Úplněk dne 13. v 3 h. 11 min. odpo.
- ☾ Poslední čtvrt dne 21. v 1 h. 55 min. ráno.
- ☽ Nový měsíc dne 27. v 7 hod. 41 min. večer.

Domnělá povětrnost

1. až 4. jasno a studeno; 5. až 9. mírně a teplo; 9. až 12. částečně po mrakem; 13. až 14. déšť nebo sněh; 15. až 21. silné mrazení; 22. až 26. zamračeno a bouřливо; 27. až 30. studeněji.

Dne ubývá od 16 hod. 23 min. do 9 hod. 23 min.

Židovský kalendář.

1. Marševan 1. list.; 1. Kislef, 20. listopadu.

Pověstia

Utni s buku třísku; je-li však suchá, bude zima tuhá; je-li však vlhká, bude zima mokrá.

Zřítane-li o Martině lupení ještě na stromech, čeká se dlouhá, studená zima

Je-li kobylka s husy o Martině zabíté bílá, tuhá zima zavítá.

Jaký den sv. Kateřiny, takové počasí bude v příštím lednu.

Je-li zamračeno na sv. Martina, bývá přý neustálá zima.

Sněh na sv. Ondřeje, zima mnoho nepřije.

Břímá-li v listopadu, bude dobrý rok.

Chodí-li husa o sv. Martině po ledě, plave o vánocích po bílém.

Na sv. Martina kouřívá se s komína.

Kliment zimu obiluje sv. Petr z. Snora ucesuje

Padá-li sněh o sv. Martině, říká se, že přijel sv. Martin na bílé brnno.

LISTOPAD.

Dne	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

RYCHLÝ POČTÁŘ. Velmi užitečná kniha s hotovými výpočty pro všechny potřeby každého zvláště pro obchodníky a farmery při prodeji a koupi dobytka, obilí, sena, slámy a mouky. Vypočítávání mzdy, stravování a úroků, váhy a míry, tabulky dřevařské, obchodní zákony, stálý kalendář atd. 250 str. II. vydání. Vázaná v plátně 50 centů.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Pondělí	Eligia	Dluhoše	☾	7 3	4 34	7 55
2 Úterý	Bibiany	Bibiany	☾	7 4	4 34	9 4
3 Středa	Františka X.	Kasiana	☾	7 5	4 33	10 8
4 Čtvrtek	Barbory	Barbory	☾	7 6	4 33	11 10
5 Pátek	Judity	Sabaše	☾	7 7	4 33	ráno
6 Sobota	Mikuláše	Isidora	☾	7 9	4 33	0 11
Druhá neděle adventní.			Délka dne 9 hodin 24 minut.			
7 Neděle	Ambrože	Ambrože	☾	7 10	4 33	1 11
8 Pondělí	Početí P. M.	Kající den	☾	7 11	4 33	2 10
9 Úterý	Leokadie P.	Běleny	☾	7 12	4 33	3 12
10 Středa	Melchiada	Jitky	☾	7 13	4 33	4 16
11 Čtvrtek	Damase	Damaše	☾	7 14	4 33	5 22
12 Pátek	Sinesia	Donáta	☾	7 15	4 33	6 31
13 Sobota	Lucie p.	Lucie	☾	7 15	4 33	vých.
Třetí neděle adventní.			Délka dne 9 hod. 18 minut			
14 Neděle	Nikasia	Duchoslava	☾	7 16	4 33	5 17
15 Pondělí	Irenea	Kristiana	☾	7 17	4 34	7 27
16 Úterý	Albína	Běluše	☾	7 18	4 34	7 41
17 Středa	Lazara	Lazara	☾	7 18	4 34	8 56
18 Čtvrtek	Graciána	Abrahama	☾	7 19	4 34	10 10
19 Pátek	Nemesia	Nemesia	☾	7 20	4 35	11 23
20 Sobota	Kristiny	Blahoroda	☾	7 20	4 35	ráno
Čtvrtá neděle adventní.			Délka dne 9 hodin 15 minut.			
21 Neděle	Tomáše ap.	Tomáše	☾	7 21	4 36	0 36
22 Pondělí	Zenona	Blaženy	☾	7 21	4 36	1 50
23 Úterý	Viktorie p.	Viktorie	☾	7 21	4 37	3 4
24 Středa	Adama a Evy	Adama a Evy	☾	7 22	4 37	4 19
25 Čtvrtek	Naroz. Paně	Naroz. Páně	☾	7 22	4 38	5 35
26 Pátek	Štěpána muč.	Štěpána	☾	7 22	4 38	4 46
27 Sobota	Jana Evang.	Jana Evang.	☾	7 23	4 39	západ
Neděle po Vánocích.			Délka dne 9 hodin 16 minut.			
28 Neděle	Mladátek	Kastora	☾	7 23	4 40	5 35
29 Pondělí	Tomáše bisk.	Milady	☾	7 24	4 40	6 44
30 Úterý	Davida kr.	Davida	☾	7 24	4 41	7 52
31 Středa	Sylvestra	Sylvestra	☾	7 24	4 42	8 57

Čtvrtí měsíce.

☾ První čtvrt dne 6. v 9 hod. 59 min. ráno.

☽ Úplněk dne 12. v 9 h. 9 min. ráno.

☾ Poslední čtvrt dne 20. v 10 h. 16 min. dopol.

☽ Nový měsíc dne 27. v 9 hod. 59 min. ráno.

Domnělá povětrnost

1. až 7. mírněji a příjemno; 8. až 9. zamračeno a mlhavo; 9. až 12. jasno a studeněji; 14. až 18. zamračeno a bouřlivo; 19. až 21. silný sníh; 25. až 31. jasno a velmi studeno.

Dne utvářá od 9 hod. 21 min do 9 hod. 15 min., ku konci přibývá do 9 h. 18m.

Židovský kalendář.

25. Kiselev, posvezení chr. 24. pros. : 1. Tisbet, 30. pros.

Porokadla.

Na sv. Eligia tuhá zima trvá přf celé čtyři měsíce.

Pakli žití jasné se ukazuje, rok předroční ti světuje.

Padá-li o štědrý večer snh, urodí se chmel.

Zelené vánoce, bílé velikonce; bílé vánoce, zelené velikonce.

Tmavé vánoce, světlé strodoly.

Pak-li na sv. Štěpána větrové ubodí, příští rok vlna špatně se urodí.

Na Sylvestra vítr a ráno slunce světlé, nelze nám dobrého vlna se nadíti.

Dvanáct nocí od štědrého večera až do sv. Tří králů světlí přf povětrnost příštích dvanáct měsíců.

Když v prosinci mrazne a sněží, drobný rok na to panuje.

Tmavé vánoce, dojtá krávy a světlé vánoce ponešou slepice.

Svatá Lucie 13. noc tápí je, dnu přida

PROSINEC.

Den	DOMÁCI ZÁPISKY.	Přijem.		Vydání.	
		\$	čl.	\$	čl.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

PĚT POVÍDEK OD BEDŘICHA MORAVCE. Dítě.—Ve škole.—Kdo se stal lajtnantem.—Pohádka o strašidlech.—Záhady.—Kniha o 126 stranách 20c.

PÍSMÁK HATINA, historická povídka ze 16. století; v téže knize jest "Matěj", vzpomínka z vojny. Sepsal B. Moravec. Celkem čítá kniha 47 str., a stojí 15c.

Seznam jmen.

Aaron 16. dubna	Arnold 18. července	Bonifác m., Dobroděj, 14. května.	Edeltruda 23. června
Abdon, Hořivoj, 30. červec'	Arnulf 18. června	Bořek viz Tiburc	Edita 26. září
Abel 2. ledna	Arnost 12. ledna	Bořivoj viz Abdon	Edmund, arc. 16. listop.
Abraham 6. října	Arnoštuka 31. července	Bobena 29. července	Eduard 18. března
Abson 2. září	Arsentus, 19. července	Břeněk viz Bruno	Edvin, k., 4.
Adalbert viz Vojtěch	Asertus, Hvězdou, 30. říj.	Briada, p., 1. února	Edbert 24. dubna
Adalfrid viz Vojtěch	Athanasia 26. února	Brygida v., Bryta, 8. října	Eleonora 14. února
Adant, 2. prosince	Athanasia 2. května	Brod viz Ambros	Elisá 20. července
Adaukt, Přebík, 30. května	August p. 7. října	Bruno b., Břeněk 21. dub.	Eligius 1. prosince
Adaukt z Božny 30. srpna	Augusta 29. března	Bryta viz Hriatia	Elisava 24. června
Adelheid op., Adléta 5. února	Augustýn, círč. 28. srpna	Burghard 11. října	Eliska viz Alžběta
Adelinde 20. srpna	Aurelia 1. prosince	Bůstěj 22. června	Emmanuel 26. března
Adléta viz Adelheid	Aurelia 16. června	Busek viz Celestin	Emerencia 23. ledna
Adolf 11. května	Aurelius, Zlatko, 27. červec'	Cecilie 22. listopadu	Emerich 5. listopadu
Adolf 17. června	Babylas 24. ledna	Cecilia 3. června	Emil 22. května
Adolf 21. srpna	Balbina 31. března	Celostin P., Busek 6. dub.	Emilia, 5. dubna
Adolfina 27. září	Baldomer 7. února	Celostin, p. a m. 19. květ.	Emiliana p. 24. prosince
Agatha viz Hata	Baltazar 6. ledna	Celina 21. října	Emilius, 30. května
Agaton, Dobrosiav, 10. led.	Barbara 4. prosince	Celerinus v., 20. února	Emma 1. a 19. dubna
Agnes viz Anetka	Barstak 11. června	César z H. 15. dubna	Engelbert 7. listopadu
Agrikola 4. listopadu	Barstoměj, ap., 24. srpna	Charanbor viz Servác	Epoch 3. ledna
Achae 27. června	Baruch 30. května	Črha A. M. 9. března	Erhard 8. ledna
Achae 27. listopadu	Basilius 9. ledna	Čtiboř v. Honorat	Erik (Erich) m. 15. února
Achilleus 12. května	Basilius, v., 14. ledna	Čtislav V. Čestmír	Ermelinda 25. října
Ada 30. listopadu	Bathilda, 26. ledna	Čtrdák viz Honor	Esther 19. května
Adam 22. června	Bádn viz Václav	Cyriak b. 14. září	Ethar 29. října
Adam b. Hložbor, 21. červ.	Beata viz Blažena	Cyria 5. června	Eucharis 20. února
Albert p. z J. 3. dubna	Beatrice, Blažena, 10. květ.	Cyriak m. 8. srpna	Eufrosina, Ofra, 13. dub.
Albert v. 13. listopadu	Bedřich 6. března	Cyriak b. července	Eufrosina 11. února
Albin, Hlouš, 1. března	Bedřich 6. října	Cyrin 12. června	Eugenia 25. prosince
Albina, p. a m. Hlouš, 16. prosince	Béna viz Leokadia	Cyrus m. 31. ledna	Eugenius, Blahod. 3. července
Albrecht 23. dubna	Béobor viz Alban	Čeněk viz Vincenc	Eulogius, Lofek, 3. červec'
Alb, 17. července	Béona viz Albers	Čestmír, Čtislav, 9. ledna	Eusebia, 16. března
Alexander, Leska 18. břez.	Béna viz Albitu	Čestislav 15. června	Eusebius, Emil 14. srpna
Alexander 26. února	Benart viz Benard	Čestmír, Čtislav, 9. ledna	Eustach, Stach, 30. září
Alexius, Aleš, 7. červec'	Benedikt, b. Benek, 15. dub.	Čestmír, Čtislav, 9. ledna	Eustachia 19. března
Alfons 2. srpna	Benedikt 31. března	Damasus 11. prosince	Eva 24. prosince
Alfred 19. července	Benigna, Dobravka 9. kv.	Damian 27. září	Eva 24. prosince
Alfons 15. srpna	Benignus Steřf, 6. června	Daniel 21. července	Eva 24. prosince
Alot 21. června	Benjamin 21. března	David 30. prosince	Eva 24. prosince
Alto, 9. února	Benno, Zbyněk, 16. června	Deicola, Cilib, 17. ledna	Eva 24. prosince
Alžběta, král. Eliška, 8. července	Bernard, p., Benart 30. srp.	Dejlin 24. prosince	Eva 24. prosince
Alžběta, 19. listopadu	Bernardin 20. května	Deogratijs viz Bohuslav	Eva 24. prosince
Amadeus viz Bohumil	Bernhard T. A. 20. srpna	Děpolt viz Theobald	Eva 24. prosince
Amalie, Libuše, 19. červec'	Berta, Percha, 4. červec'	Desider, Zola, Žadostiv, 23. května	Eva 24. prosince
Amalie 7. října	Bertram 17. srpna	Detel, Dítlev, 31. března	Eva 24. prosince
Amandus, Milota, 8. dub.	Bertrand 15. října	Detmar 26. září	Eva 24. prosince
Amatus, Miloš, 13. září	Bibiana 9. prosince	Deřich 6. května	Eva 24. prosince
Ambros, b., Brod, 16. října	Blahomír 13. října	Devota 27. ledna	Eva 24. prosince
Ambros 7. prosince	Blahoslav 21. března	Didakt 13. listopadu	Eva 24. prosince
Ammon 5. září	Blahorod viz Eugenius	Dignus 18. prosince	Eva 24. prosince
Amos 21. března	Blahovoj, Eustrates 9. led.	Dionisius, Diviš, 9. října	Eva 24. prosince
Anaklet 13. července	Blahovina 3. dubna	Dismas 25. března	Eva 24. prosince
Anastas 21. srpna	Blažena, 22. prosince	Ditlev viz Detel	Eva 24. prosince
Anastasia, Protibora, 15. dubna	Bojbal 9. dubna	Diuboš viz Longin	Eva 24. prosince
Anastasia, m., 25. pros.	Bohalej 15. dubna	Dobek viz Tošas	Eva 24. prosince
Anastasia, m. 22. ledna	Bohachval 10. července	Dobravka viz Benigna	Eva 24. prosince
Anatolia 9. července	Bohdal d. 8. listopadu	Dobroděj viz Bonifác	Eva 24. prosince
Anatolia 2. července	Bohdan viz Teodosius	Dobrohoř viz Bonavent.	Eva 24. prosince
Anetka, Agnes 18. listop.	Bohdana viz Teodosta	Dobromysl, Euthymias, 11. března	Eva 24. prosince
Anetka, p. a m. 21. ledna	Bohdan viz Teodor	Dobrosiav viz Agaton	Eva 24. prosince
Anetka Čelka, Náchla, 8. a 28. března	Bohdík 22. března	Dobrotizn, Eutroptus, 11. února	Eva 24. prosince
Anjela, 15. května	Bohponos viz Gotthelf	Doda, abat, 24. dubna	Eva 24. prosince
Anjelika 28. března	Bohuchval, Lauideo, 10. července	Domitian b. 10. ledna	Eva 24. prosince
Anjelina 16. července	Bohumil, Amadens, 7. čec.	Domician b. 10. ledna	Eva 24. prosince
Anna 26. července	Bohumil 3. listopadu	Domician b. 10. ledna	Eva 24. prosince
Anselm 18. března	Bohumila 28. prosince	Domitius 4. července	Eva 24. prosince
Antonia, Tonka, 10. ledna	Bohumír 13. ledna	Domitius 4. srpna	Eva 24. prosince
Antonin, ponst, 17. ledna	Bohumír b. 8. listopadu	Domnina 14. dubna	Eva 24. prosince
Antonín, 19. června	Bohuslav, Deogratijs, 22. března	Donatus m. 20. června	Eva 24. prosince
Apolinář 23. července	Boleslav viz Magnus	Dorota 6. února	Eva 24. prosince
Apolonia 9. února	Bonaventura, Dobrohoř 11. července, 26. října	Duchoslav viz Spridion	Eva 24. prosince
Aquilina, Orična, 13. červ.	Bonifác, p., Vintrýd, 5. červec'	Dulla 25. března	Eva 24. prosince
Arkaš 19. října		Ebba, ab. 23. srpna	Eva 24. prosince
		Eberhard, Eberart 28. list.	Eva 24. prosince
		Eberhard, 23. února	Eva 24. prosince
		Edbrna 12. prosince	Eva 24. prosince

ZPĚVNÍK ČESKO-AMERICKÝ. Sbíрка písní národních, společenských a zábavných, českých i amerických překladem. 302 str. V pěkné barevné plátěné vazbě 50c, poštou 55c. Aug. Geringer, 541 W. 12th St., Chicago, Ill.

Froncoaldus 19. září	Jan z Pt. 8. května	Krisostom Zlatoustý 27. ledna	Martin 17. listopadu
Frumencius 27. října	— a Pavel Jan Durian 28. června	Kripin, 25. října	Martina 30. ledna
Fulgentius 1. ledna	Jan Křtitel 21. června	Konhata s P. 5. března	Matej ap. 25. února
Fulko 10. října	— Kvalb. 18. června	Kuno, Kuneš, 29. května	Matilda 14. března
Gabriel 19. února	Jana sítí 29. srpna	Kvalbert 19. července	Matouš Ev. 21. září
Gabriel, archanj., 24. břez.	— 27. 14. listopadu	Kvido 21. března	Maura 21. září
Gabriela 10. února	Jan. Kvaugel, 17. pros.	Květin, m., 30. března	Maxim 22. září
Gaudentius via Radim	Januar 27. září	Květin, m., 30. března	Maximilian 19. října
Sehhard, Jaromír, 27. srp.	Jarloch, Geritich, 5. ledna	Ladislav, 27. června	Maximus 19. května
Genesis 3. června	Jarodim 20. září	Lambert 5. L. 14. června	Mechtilda 21. května
Genovefa, Ženova, 3. led.	Jeremias 16. června	Laura 17. června	Medardus 8. června
Genul 5. února	Jetřich, Kostasius, 19. 19.	Laazr 12. prosince	Melichar 6. ledna
Gerhard, Radho, 24. září	Jindřich, Hynek, 15. čerce	Lebrecht Právostl., 20. dn.	Michala zjevení 8. května
Gerlach viz Jarloch	Jindřie 16. ledna	Leo 9. p., Lev 11. dubna	Miklota 9. září
German 28. května	Jiri 24. dubna	— p. 12., 27. června	Mikoláš, listop. 6. pros.
Gertruda, Gebruda 17. bř.	Job 9. května	Leobogar 2. října	Milada 29. prosince
Gertruda 10. června	Joel 24. května	Leokadia, Helena, 9. pros.	Minart, Melnhard, 21. led.
Gervás 10. června	Johana 24. května	Leonhard, Linhard 6. list.	M-Gra 3. září
Gideón, Jedeš, 1. června	Johanna 24. května	Leonia 6. prosince	Milka 4. května
Gilbert 4. února	Jonatan 29. prosince	Leontius 12. ledna	Moffe 22. září
Gilia 29. ledna	Jordan 13. února	Leosora, 19. dubna	Myroš 16. srpna
Gibela, Hilda, 7. května	Joudit 27. listopadu	Lesmila 17. ledna	Napoleon 15. srpna
Glyceria 18. dubna	Josef Kal. 27. srpna	Leopold, Lipold, 15. list.	Narcis 29. října
Goar 3. července	— pětou 19. března	Leopoldina 15. listopadu	Nathan 1. prosince
Gorlian 10. května	Josua 22. února	Levin 14. července	Nathan 21. října
Gotthard, Holari, 3. květ.	Jovita 15. února	Levina 21. července	Nevrus 12. května
Gottstak m. p. 7. června	Juda 28. října	Libor, Libhor, 23. čerce	Nestor 26. února
Gracian 18. prosince	Julin, Jilka, 5. prosince	Lidosta, Lidemund, 27. listopadu	Nestor p. 13. března
Gratus, Vděčný, 8. října	Julia 22. května	Litube viz Amelie	Nietka Mikat, m. 15. září
Gutvald 6. června	Julian m. 9. ledna	Lidmila 16. září	Ništem 15. září
Gulbert 28. května	Juliana p. a. m. 9. února	Lidvina 15. dubna	Noe 28. listopadu
Gustav 7. srpna	Julia 15. června	Ligor 13. září	Northert 6. června
Güntr, Vintir, 26. listop.	Julius p. 12. dubna	Longin, Duhob, 15. břez.	Northtra 14. září
Hantbal 2. srpna	Justina, Pravomila 7. říj.	Lot 4. ledna	Otilia 1. ledna
Hartman 30. října	Justinian 26. září	Lotar, Libef, 21. dubna	Odon, a., 18. listop.
Hartvík 21. srpna	Justin 8. srpna	Lucie 12. prosince	Oktavian 22. března
Hastal 26. března	Justus Pravoslav, 9. září	Lucian 7. ledna	Oktavian 22. března
Háta 5. února	Juta 3. listopadu	Luciana, Světluše 30. čer.	Oleřich 4. července
Havel 16. října	Juvenal Ml. 3. května	Lucius, 11. února	Ora 10. června
Hedvika 17. října	Kajetan 7. srpna	Ludmír, Leutfried, 3. říj.	Olympia 26. března
Helena, m., Jelena 22. kv.	Kamil 2. července	Ludovka, 30. ledna	Ondřej, a., 30. listopadu
Heliodor 3. července	Kandil Helous 3. října	Ludvík T. 16. srpna	Optatus 4. června
Herkules 5. září	Karel Borom. 4. listop.	Luisa 9. července	Osvald, k. 5. srpna
Hermens 28. srpna	— v. 28. ledna	Lutgarda 16. června	— 16. října
Hermine 24. prosince	Karolína 14. června	Lukáš 18. října	Otilia 13. prosince
Herman 7. dubna	Karolínka 7. července	Lukrecia 7. června	Otokar 4. listopadu
Hilaria 19. srpna	Kalgar 6. ledna	Lydia 3. srpna	Othmar 15. listopadu
Hilario 21. října	Kateřina p. 25. listopadu	Magdalena 22. července	Otto, Udo, Orli, 23. břez.
Hilarius 21. ledna	Kazimír 4. března	Magna, Boleslav, 19. srp.	Pankrác, Vlastád, 19. kv.
Hilbert 3. května	Kilian 8. července	Makar, Hlahosl., 2. 15. led.	Pantaleon 27. července
Hippolit, Ippo, 13. srpna	Klara 19. srpna	Malachias, 3. listopadu	Papin 28. listopadu
Honor, Citrad, 30. září	Klement, Kilmek, 23. list.	Mamert 11. května	Pařiclus 16. března
Honorat, Cibor, 8. února	Klementina 27. listopadu	Mansuet, Miloslav, 18. list.	Paula vd. 25. ledna
Hubert, 3. listopadu	Kneofa 25. září	Mareš 16. ledna	— p. 18. června
Hugo, b. 1. dubna	Kletus 28. dubna	Mareš 16. ledna	Paulina 21. června
Hycint, m. Jacék 11. září	Klothar, Lšbor, 7. dubna	Marcella 31. ledna	Pavia ohr. 25. ledna
Hygin 11. ledna	Klotilda 3. června	Marcellian 13. června	— poust. 15. ledna
Iča, vd., 4. ledna	Kolumba, 17. září	Marcellin, 10. dubna	— pam. 30. června
Ignác z Loj. 21. července	Kolumban, Holuhán, 21. listopadu	Marcellina 17. července	— sp. 29. června
Inimína 29. listopadu	Kolumbin 21. července	Marcíál, Marcíál, 27. dn.	— a Jana 26. června
Inocenc 28. července	Kolumbina 9. července	Marek 25. dubna	Pelegrin, Peřin 16. kvet.
Irena 6. dubna	Konkordia 18. února	Martána 15. září	Perpetua 7. března
Ireneus, Lubomír, 15. pr.	Konkorcius, Svorný, led.	Martán, Mareš, 30. dubna	Petr Al. 19. října
Isak, 30. prosince	Konrád, Konrád 26. list.	Marie Zaem. 22. ledna	— Cel. 19. května
Isabela 4. ledna	Konrád 19. února	— Nar. 8. září	— Ap. 28. června
Isaia 6. července	Konstancia 19. září	— Sbětné 5. srpna	— st. v okov. 1. srpna
Isidor, pr., 10. května	Konstantin 11. března	— Hol. 30. března	— m. 29. dubna
Ivan 25. listopadu	Kordula 22. října	— Hromic 3. února	— Nol. 21. ledna
Ivan 28. května	Kornel 16. září	— Zvěstování 23. břez.	Petronilla 21. května
Jachim, 20. března	Kosmas 27. září	— Navštívení 7. čerce	Pius m. 11. července
Jadocus, Josi, 17. května	Krescencia 16. června	— u Hory 16. čerce	Pravota 21. prosince
Jatrius, Jar. 3. října	Krescentius, Rostislav 27. června	— Na sebevz. 15. srp.	Primas 8. června
Jakub v. 23. července	Kristin 14. května	— Obětování 21. list.	Priska 18. ledna
— sp. 1. května	Kristiana 15. prosince	— Početí 8. prosince	Prokop poust. 4. čerce
Jan Zlatoustý 27. ledna	Kristina 14. července	— Jména 15. září	Protas, Tao, 30. června
— Miláček, 8. února	Křtína 15. července	Mariéta 20. července	Prudencie 9. března
— Boží 8. března	Křtína 14. července	Marta 19. ledna	Quinebert 18. května
— Nepomucký 16. kv.	Křtína 15. března	Martin 11. listopadu	Rachel 14. července

ČESKO-AMERICKÝ DOPISOVATEL jest v každé domácnosti téměř nepostradatelná kniha, ve které jest velký výběr návodů ku správnému sestavení všech společenských dopisů, psaných anglicky i česky, různých obchodních a právních listin dle amerických zákonů. Cena bohaté a cenné této knihy v plátně vazbě jest \$1.25 poštou \$1.30. Aug. Geringer, 541 W. 12th St., Chicago, Ill.

Radiŋ, Gaudentius, 1. čva.	Setaŋ, 19. srpna	Tereše 25. října	Valerian m., Jaroslav 24. dubna
Rafael 24. října	Seraphin 19. října	Thekla 26. 18. října	Vavřinec 9. dubna
Raimund 23. srpna	Serapion 14. listopadu	Theobald 1. července	Vavřinec 10. srpna
Reiner 17. června	Serrac, Chrambor 13. kv.	Theodolinda 22. ledna	Venanc 18. května
Rainold 7. ledna	Severian 8. listopadu	Theodor b., Bohard 19. září	Vendelin, Vonda, 30. říj.
Rebeka 9. března	Sibilla 29. dubna	Theodora m., Botena 28. září	Verner, Vernis 18. dubn.
Regina 7. září	Sidonius, Zdenka, 23. čvee'	Theodorich, Dětřich, 1. července	Veronika 4. února
Richard 7. února	Sidonius, Zdenek, 23. srp.	Theodosia p. m., Bohdan 2. dubna	Viktor A. Vítězslav 26. dn.
Reinhard, Reinart, 23. ún.	Siliver 30. června	Theodosia p. m., Bohdan 2. dubna	Viktor m., 30. září
Rembert 4. února	Silvia 3. listopadu	Tiburce m., Cibor, Bohek, 14. dubna	Viktoria, 23. prosince
Richard 3. dubna	Simeon, b. a m., 27. února	Timotheus, b., Bohaboj, 24. ledna	Viktorin 3. září
Robert, Robes, 7. června	Simplic, p., 2. března	Titus, b., 4. ledna	Vilém, a. 6. dubna
Rochus, Hroř, 16. srpna	Stanislav, b. a m., 7. kv.	Tobiáš, Dobes, 13. června	Vilhelm, Veleslav 7. čvee'
Roland 9. srpna	— kr. 13. listopadu	Tobias 5. března	Vincenc m., Černk 22. led.
Rochus, Hroř, 16. srpna	Strachota, 9. března	Tomáš 18. září	Vincenc Fer., 5. dubna
Romana 28. února	Successa, Prospech, 19. ledna	— ap., 21. prosince	— z P. 19. července
Rosa, Růžena 30. srpna	Svatob, Sanctus, 2. června	— b., 19. prosince	Vit 6. června
Rosalie, Rosára, 4. září	Svatopluk, 13. srpna	— Aq., 8. března	Vladimír 24. července
Rosina 13. března	Světlík, Photinus, 4. břez.	Trojan 30. listopadu	Vojslava 22. listopadu
Rudolf 27. dubna	Sylvester 31. prosince	Urban, 16. května	Vojtěch, Adalbert 24. dub.
Rosema, Růžena, 10. čvee'	Salomon 8. února	Urbica, Odriska, 6. srpna	Volde ar., 6. května
Rufina, Nykavín, 14. čva.	Sebastian 20. ledna	Václav 28. září	Volfgang, Vik. 31. října
Rupert, Raut, 27. března	Simk 18. února	Valburka 25. února	Voršila, 21. října
Rupard 16. července	Simon, ap., 28. října	Valentin, m., Valeš 7. a 11. ledna	Zachar, pr., Zachaf 6. září
Řehoř Naz., 9. května	Sokoluska 19. února	Valentina 25. července	Zeno m., 22. pros.
— 02. března	sofrotina Mudrota, 11. bř.	Vaiter, Vladiboj, 29. list.	Zikmund, 2. května
— 27. listopadu	Stepána nal. 3. srpna		Zuzana p. a m. 11. srpna
Sabas 19. dubna	— Kr. 2. září		— čístoná
Sabtin 27. srpna	— m. 28. prosince		Zbislav 24. března
Salome 24. října	— Pr. 13. listopadu		Zbislava 29. února
Salomena 7. dubna	Tadyáš, 28. října		Zdenek 7. listopadu
Samuel m. 16. února			Zdislava 29. ledna
— 26. srpna			Žofe, Žofka, 15. května
Sara 16. května			

Kalendář pamětihodných událostí, velkých mužů a výtečníků českých.

Leden.

- 1812 * Karel VI. Zap. učenec český.
- 1865 Zrušeno otroctví v Severní Americe
- 1858 * v Mladé Josefa Radecký z Radce, polní maršálek.
- 1829 * v Hrně Josef Dobrovský, slavný učenec.
- 1642 * Galileo Galilei, předodpytec a hvězdář.
- 1861 * v Praze Václav Hanka, badatel český a nálezce rukopisu královského.
- 1814 * v Kardašově Řečici Boleslav Jabčnický, básník český.
- 1794 * Edvard Gibbon, anglický dějepisec.
- 1862 * v Praze Boř. Němcová, česká spisovatelka.
- 1852 * ve Vidni Jan Kollár, národní básník náč. rodem Slovák.
- 1833 * v Praze Josef Barák svobodář a žurnalista.
- 1737 * v Antické Thomas Payne, americký svobodomyšlný spisovatel.

Únor.

- 1808 * v Kutné Hoře Josef Kajetán Tyl, spisovatel český a přední buditel národního národa.
- 1820 * ve Vidni B. Němcová, spisovatelka česká.
- 1882 Pražská univerzita rozdělena ve dvě samostatná dělíště, česká a německá.
- 1847 * v Ohlu Thomas A. Edison, největší vynálezce z oboru elektřiny.
- 1809 * Abraham Lincoln, prezident a osvoboditel otroků.
- 1863 * v Lounech básník Jaroslav Vrchlický.
- 1472 * v Toruni Mikol. Kopernik, slavný hvězdář.
- 1846 * v Ostředku u Benešova náč. národní básník Svatopluk Čech.
- 1732 * Jiří Washington, 1. prezident Spoj. Států.
- 1830 * v Praze Karolína Světlá, zasloužilá spisovatelka povídek z kraje a románu vesnického.
- 1849 * v Trebíti u Slaného Václav Benš, Trebítický, oblíbený povídkář český.

Březen.

- 1880 * v Praze Karel Sladkovský, znamenitý technik český.
- 1829 První pokus s lodním šroubem, jež vynalezl Josef Bessl, rodák chrudimský.

- 1799 * v Strakonci Frant. Lad. Čelakovský, český básník školy národní.
- 1829 * Dr. Edward Grégr, politik český.
- 1882 * Ladimír Klácel.
- 1720 * Isaac Newton, původce nové nauky o pohybu těles nebeských.
- 1471 * Jiří Poděbradský, slavný král český.
- 1592 * Jan Amos Komenský, největší učitel národů.

1848 Zrušena roboty v Čechách.

Duben.

- 1834 * v Dolínku Vítězslav Hálek, oblíbený český básník.
- 1849 * v Praze Jan Svatopluk Prmel, proslulý předodpytec český.
- 1808 * Ladimír Klácel, slavný filozof a svobodář.
- 1865 Lee se vzdal u Appomatox.
- 1864 Maximilian stal se císařem v Mexiku.
- 1864 Zavražděn Abraham Lincoln.
- 1825 * v Praze Vojta Náprstek, velký lidumil a český vlastenec.
- 1882 * Darwin, předodpytec anglický.
- 1420 * v Poděbradech Jiří Poděbradský, slavný král český.
- 1822 * Ulysses S. Grant, generál a 18. prezident Spojených Států.

Květen.

- Dělnický den.
- 1897 * Bedřich Smetana, slavný lidumil a mecenáš náč. "Čestného Matloce".
- 1884 * v Praze Bedřich Smetana, slavný hudební skladatel.
- 1833 * v Praze Žofie Podlipská, spisovatelka.
- 1868 Slavnost' položení základního kamene k Národnímu divadlu v Praze.
- 1891 Zahána Jubilejní výstava českoslovanek v Praze.
- 1895 * Eliška Pešková, dramatická umělkyně a spisovatelka.
- 1843 * Mikuláš Kopernik, slavný hvězdář.
- 1876 * v Praze otec národa František Palacký, dějepisec království českého.
- Zdobení broků.

30. 1416 Mistr Jeroným Pražský upálen v Kostnici.
1430 Nešťastná bitva u Lipan.
1778 * Voltaire, slavný spisovatel francouzský.
31. 1818 * v Hradci Králové Václ. Vladimír Touma, český dějepisec.
1892 Zhoufný požár v dolech Příbramských.

Červen.

2. 1841 Velký požár na Hradčanech, kdy shořely české zemské.
1848 Zahájen slovanský sjezd na ostrově Žofínském.
3. 1855 * v Praze spisovatel Eduard Jelínek.
7. 1835 * v Rychmburce Adolf Heyduk profesor v Plsku a přední básník český, "slavík poltavský" nazvaný.
12. 1848 Vypukla v Praze revoluce.
14. 1798 * v Hodkovicích na Moravě František Lad. Palacký, otec českého dějepis.
1885 První hromadná návštěva amerických Čechů v Praze.
15. 1754 Prokop Diviš postavil první hromosvod v Příměticích na Moravě, tedy o 8 let dříve než Benjamin Franklin v Americe.
16. 1887 Přijeli do Prahy za velké slávy američtí Sokolové.
1898 Přijeli američtí Čechové po třetí do staré vlasti na "Národopisnou".
20. 1883 * v Litomyšli Alois Voj. Šmilovský, velmi oblíbený spisovatel.
1884 * v Mariánských Lázních Vác. Beneš Trebitský, český povídkář a miláček českého lidu.
26. 1861 * v Praze Pavel Josef Šafářik, přední badatel a jazykopytec slovanský.

Červenec.

1. 1833 * v Praze El. Pešková, dramatická umělkyně a spisovatelka.
2. 1881 Garfield, 29. prezident, smrtelně postřelen.
4. 1776 Prohlášena neoddílnost Spojených Států severoamerických.
6. 1418 Upálen v Kostnici mistr Jan Hus.
9. 1357 Karel IV. položil kámen základní ke železnému mostu v Praze.
10. 1824 * v Praze Jan Neruda, čes. spisovatel a nejčelnější zakladatel čes. básnickví doby nové.
11. 1836 * v Písní Josef Kajetán Tyl, umělec a spisovatel dramatický.
14. 1420 Bitva na Žitkově.
16. 1778 * Hudlických Jos. Jungman, patriarcha novověké literatury české.
18. 1870 Odhlasováno dogma o neomylnosti papežova.
24. 1803 * Frant. Alex. Dumas starší, slavný spisovatel francouzský.
30. 1669 * v Praze Jan Ev. Purkyně, český učenec jména světového.

Srpen.

4. 1306 Zavražděn újkon v Očomouci v čekanském domě Václav III., poslední Přemyslovec.
5. 1852 * v Praze básník Frant. Lad. Čtákovský.
8. 1884 * v Ostru v Alpách Miroslav Tyrš spisovatel a vůdce českého Sokolstva.
12. 1881 Vyhofeno Národní divadlo v Praze.
14. 1431 Strašná porážka německých křesťáků u Domažlic.
1537 Řád jezovitů Loyola založen.
15. 1769 * v Alcazíně na Korsice Napoleon I., "nepřemožitelný světoborce".
22. 1891 * v Praze Jan Neruda, znamenitý spisovatel český.
22. 1881 * v Hronově Alois Jiráček, znamenitý spisovatel historických povídek.
24. 1572 Krvavá svatba patřická (noc barloňoměstská), v níž na 60 000 protestantů od katolíků pobito.
26. 1278 Přemysl Otakar II. zabýnul na moravském poli. ("Den sv. Růž.")
1346 Padnul král Jan Lucemburský u Krečtaku.
31. 1894 * Ferd. LaSalle, agitátor pro dělníky.

Září.

1. 1870 Bitva u Sedanu.
2. 1894 * v Praze Voita Náprstek, velký vlastenec pravý svobodník a lidumil český

2. 1883 * Ivan Turgeněv, spisovatel ruský.
6. 1791 Zahájena v Praze první zemská výstava v Čechách.
7. 1848 V Rakousku vznikla roboty.
8. 1811 * v Nriahonově Antonín Dvořák, hudební skladatel český.
12. 1822 * v Praze Jindřich Fuegner, spoluzakladatel českého Sokolstva.
14. 1789 * Alex. Humboldt, slavný učenec.
16. 1859 * v Praze Václav Vojtěch Klippera, dramatický spisovatel.
16. 1817 Nalezl Václ. Hanka, rukopis královský.
17. 1827 * Dr. Mir. Tyrš, vůdce Sokolstva českého.
21. 1123 * nejstarší náš kronikář Kosmas.

Ríjen.

2. 1892 * Arnošt Renan, slavný filosof a dějepisec francouzský.
4. 1884 * Eli. Stan. Kodým, spisovatel a učitel českého rolnictva.
6. 1874 * v Praze Vít Hálka, vynikající básník čes.
9. 1636 * Karel ze Žerotína, nejslavnější Moravan, spisovatel a podpůrce reformace.
11. 1824 * u Přibyslaví Jan Žižka z Trocnova.
1492 Kolumbus objevil Ameriku.
12. 1781 Josef II. vydal toleranční patent, jímž povoleno protestantům svobodně vyznáti víry.
18. 1669 * Daniel Adam z Veleslavína, vzletný kultúrnický právník.
19. 1873 * Anna Náprstková, zakladatelka průmyslového muzea.
22. 1850 * ve Vršovicích u Prahy Josef Heydík, všehlasný poslanec a zastánce práv nar. českého.
27. 1848 * ve Zbudově Josef Václav Sládek, přední básník český.
31. 1821 * v Borově u Nám. Brodu Karel Havlíček, spisovatel a neohrožený bojovník za práva našeho národa.

Listopad.

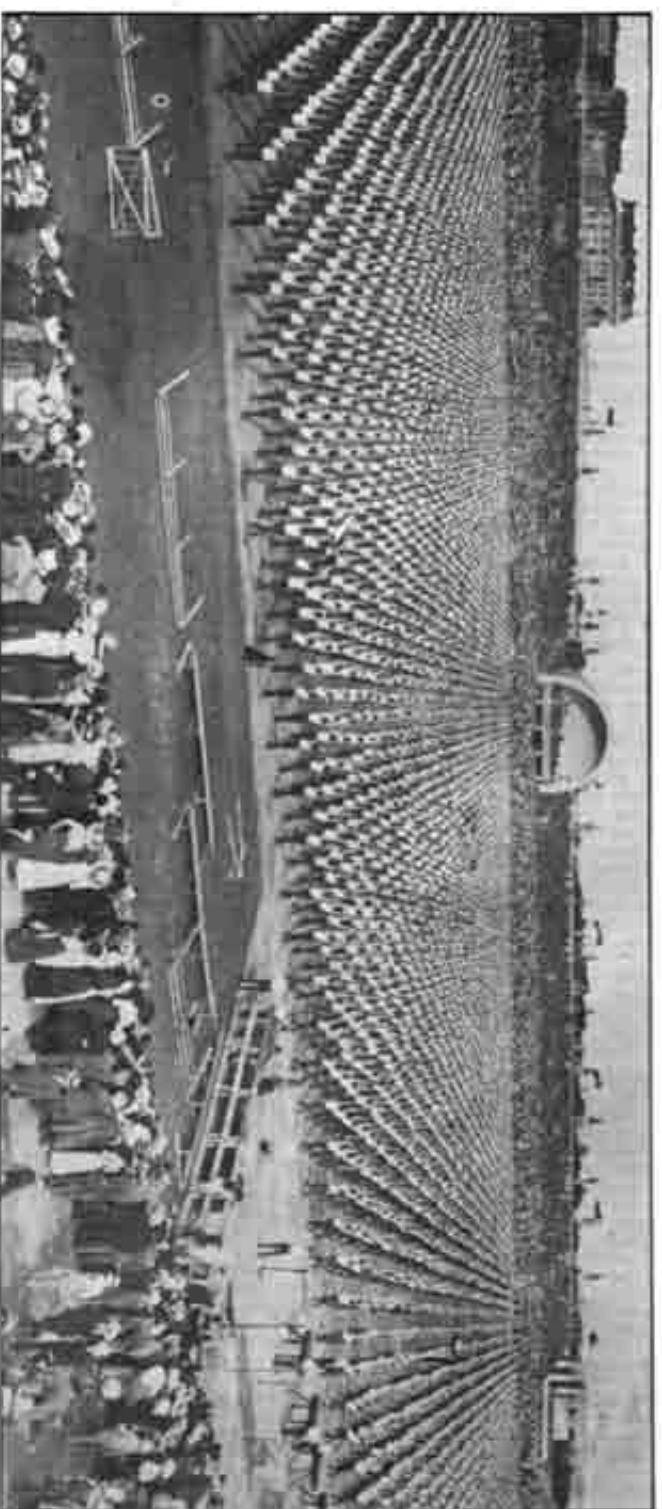
5. 1836 v Litoměřicích Kar. H. Mácha, básník čes.
7. 1811 * v Miletíně Kar. Jar. Erben, básník český a mistr slohu balladického.
8. 1620 Bitva na Bílé Hoře.
10. 1493 * Martin Luther, náboženský reformátor.
1789 * J. Fr. Schiller, básník německý.
11. 1734 * v Rychnově nad Kněžnou F. Mart. Pelcl, slavný český učenec.
1844 * v Kamenné Vysoké u Přibyslaví Josef Jihl Stankovský, český dramatický spisovatel.
1897 Poprava anarchistů v Chicagu.
15. 1670 * v Amsterodamu J. A. Komenský, nejvl. učitel všech věků a všech národů.
1883 * v Praze Josef Barák, proslavený český novinář, "otecm studentstva českého" nazvaný.
17. 1869 Otevřen průpíav Suezský francouzským inženýrem Lessepsem.
18. 1847 * v Praze El. Krásnohorská, básnířka čes.
1862 Otevřeno prozatímní Národní divadlo na Náměstí v Praze.
19. 1828 * ve Vídni Frant. Schubert, tvůrce umělé písně, výjimečný hudební skladatel.
21. 1870 * v Praze Kar. Jar. Erben, básník český.
27. 1796 * v Polence u Klatov Jos. Franta Šumavský, známý český slovníkář.
28. 1668 * Bohuslav Halibín, slavný dějepisec český.
29. 1378 * v Praze král Karel IV.

Prosinec.

1. 1848 Ferdinand V., korunovaný císař český, se poděkoval.
4. 1896 * v Praze František Kolár, dramatický umělec a spisovatel.
10. 1817 * v Semilech Frant. L. Rieger, státník český.
14. 1799 * Jihl Washington.
1823 Mexiko prohlásilo republiku.
19. 1831 * Jul. Grégr, svobodomyšlný politik český a zakladatel "Národních Listů".
25. 1642 * Isaac Newton, slavný počtář a hvězdár.
27. 1571 * Jan Keppler, slavný hvězdár.
1822 * v Dole Ludvík Pasteur, slavný lékař francouzský.
31. 1384 * Jan Wiclef, známý reformátor náboženský.

PRVNÍ VŠESLOVANSKÝ SOKOLSKÝ SLEET V PRAZE ROKU 1912.

Včetně a občvatný okamžik z Šestého Všeokolského a Prvního Všeokolského Sokolského Sleetu.

Ilustrace prvního dne z roku 1912, kdy se konalo na okraji Prahy setkání s účastí přibližně 12.000 sokolů. S národními ústavami bylo vytvořeno
divadlo s více než 100.000 sedadly a národními divadly. Společně s Japonskem.

Amerika.

ROMÁNEK.

I. UDÁLOST V TRHOVICÍCH.

R. JAROMÍR PŠENKA,
autor.

Město Trhovice bylo jednoho dne rozbouřeno zprávou, jež se nesla od domu k domu jako vitr v lese od stromu ke stromu.

“Voliňákoví jsou tu zpátky z Ameriky!”

Již tato zpráva samotná stačila, aby se kolečka maloměstského života ve svém pravidelném chodu na chvílku zastavila. Když ale přišly další zprávy, nechávaly trhovické hospodyňky mléko a polévky vařící se na plotnách a vybíhaly na zápraží, aby našly sdílné duše, s nimiž by si mohly o neslychaném případě pohovořit. Okna domů s průčelím na náměstí oživila mužskými i ženskými hlavami.

Ohromnou novinku tu přivezl s sebou “pošták” z nádraží. Voliňákoví přijeli prý zpět z Ameriky! Zůstali zatím na nádraží a po poštákově vzkázali povozníkovi, aby pro ně poslal kočár. A kdo tomu nevěřil, mohl se na vlastní oči přesvědčiti za čtvrt hodiny po té, co se zpráva klidným městem roznášela, když po úctyhodně starém náměstí zadrkotala archa, zvaná v Trhovicích kočárem, jejíž péra skřípala a zpívala divné písničky pod živým nákladem.

Voliňák, jehož znal v městě kde kdo, seděl na kozlíku a rozhlížeje se po oknech, zdravil lehkým pozdvihnutím klobouku tu i tam. Jeho tvář byla ozářena širokým úsměvem. Také Voliňákovou, jež seděla v kočáru, držíc asi sedmiletého hošíka, každý poznával. Ale tři děvčata, která seděla s Voliňákovou v povoze, nepoznával nikdo. Místo tří chudokrevných, otrhaných dětí, které si Voliňákoví při svém odjezdu do Ameriky vezli s sebou, seděly v kočáře tři slečny, z nichž dvě starší ve svých moderních kloboucích i cestovních pláštích svými smělymi pohledy a sebevědomě zdviženými nosiky dělaly dojem hotových velkých dam. Třetí z děvčat byla žabka as čtrnáctiletá.

“Kam pak jedou?” ptali se obyvatelé Trhovic jeden druhého, pozorujice tažení vracějících se vystěhovalců... “Jedou jako by měli namířeno k svému bývalému obydlí. Ten zadlužený barák ale přece prodali městu nežli je bída vyhnala za moře!... Pamatujete, jaká to byla tenkrátě žebrota! Jen tak tak že stloukli na cestu. A nyní přijíždějí v kočáře a každá z těch holek má na hlavě klobouk, že by za to, co asi stál, měla celá rodina na

měsíc živobyti... A hle, jedou po Píčovské ulici přímo k svému bývalému domku. Již se stavi, již slézají!"

Celé odpoledne rozbíhaly se novinky městem jedna za druhou a jedna druhé neuvěřitelnější. Voliňákoví prohlídli si barák, jenž byl právě neobydlený a jelí do hotelu. Rodina tam zůstala a Voliňák sám jel v kočáře na radnici. Po půl hodině opustil radnici a zase v kočáře, který na něho vsade čekal, jel k obchodníkovi, jenž měl na skladě—jediný v městě—něco hotového nábytku.

Druhého dne zvědělo město, že si Voliňák koupil svůj bývalý majetek zpět, že již povolal zedníky k opravě a přístavbě spustlého baráku a že má povozník přivézt z nádraží množství kufrů s domácím nářadím, šatstvem a jiným majetkem Voliňákových.

Večer, mezitím co si otcové a matky trhovické mládeže lámali hlavy přemýšlením, jakým způsobem nadělali Voliňákoví v Americe tak rychle peníze—a mluvilo se o velkých tisících—objevily se obě starší dcery přistěhované rodiny na "korsu"—neboť Trhovice měly také svoje korso, a to velmi živé—a tu nastal poprask mezi mládeží. Městské slečinky závistivě pohlížely po štíhlých postavách Američanek, oděných v šaty, jakými se málokterá z dcerek nejlepších rodin mohla pochlubit, s vlasy načesanými do zvláštních v Trhovicích dosud nevidaných účesů, s klobouky, s nichž vlála bohatá péra.

Skandalisované dcery trhovických rodin, které se domnívaly mít na onen kus chodníku na náměstí a onu podvečerní hodinu, jichž kombinace tvořila "korso", posvátné majetnické právo, ovšem mezi sebou nemluvily téměř o ničem jiném nežli o té žebrotě, se kterou před několika lety jako spolužačky ani mluvit nechtěly, a slibovaly si, že je ani nyní do svých kruhů nepřipustí i kdyby za svoje, kdo ví jakým způsobem získané peníze, všechnu nádhru světa na sebe navěsily.

Mezi mládeží silnějšího pohlaví byl rozruch zcela jiného druhu. Nebylo na korsu mládencečka od šestnácti let vzhůru, až po poněkud již opelichaného pana soudního adjunkta, aby se jeho hlava neotočila po elegantním zjevu dvou Američanek, které do jednotvárnosti městského života přinesly zcela novou mízu. A stály za to, ty "Američanky"! Jedna z nich, patrně mladší, byla půvabná blondýna se svěží růžovou tvářičkou. Nad krásné modrýma jejíma očima klenulo se pevně narýsovanými oblouky obočí poněkud tmavší nežli vlasy. Tvář blondýny byla usměvavá jako jasné červené ráno. Druhá ze sester, poněkud větší, patrně také starší z obou, byla bleďá bruneta zvláštní tváře, v níž bylo něco z krásy velkoměstských slečen, měla velké, hluboké hnědé oči, které se dívaly hrdě a výbojně po trhovických mladých pánech, jako když si sfinga vybírá svoje oběti. Ale smát se také uměla divná ta dívka, jak se účastníci korsa, bedlivě počínání sester pozorující, přesvědčili.

Každý kdo je potkal nebo chvílku následoval, mohl slyšeti, jak spolu sestry hovořily divnou, neznámou řečí, patrně anglickou. Sestry procházely se hodně dlouho samotny. Domácí děvčátka se již těšila, že zůstanou celými mladými Trhovicemi ignorovány, a tedy neškodny. Ale zklamala se v zrádném mužském pokolení. Pojednou se po jich boku objevili dva mladí páni, pan poštovní expedito Stěhule, známý po celých Trhovicích Don Juan, a poštmiřův syn, pražský to student, dlicí doma na prázdninách. Oba galáni, sebravše veškeru svoji odvalu a zkušenost y obcování s pěknějším pohlavím, vedli přímý útok na procházející se sestry—a dobřě pochodili. Američanky jejich průvod milerády přijaly a brzo ukázaly, že umějí svoje společníky výborně baviti. Přestaly ovšem mluvit anglicky a hovořily se svými společníky obcovacím jazykem trhovického obyvatelstva.

Veškerá mužská mládež města Trhovic záviděla té chvíli dvěma lvům, jejichž kuráž byla obdivována a do nebes vychvalována. Američanky nebyly na hovor a smích skoupými. Dávaly svým průvodcům za zvonivého smíchu lekce z angličtiny, vyprávěly jim o Americe, o Chicagu, o tamních zvycích a poměrech, o cestě po moři a o tom, jak jim zde v Čechách připadá vše malé a zakrnělé, ukrutně hloupé. Oba seladoni vskutku nelitovali své kuráže! Jakživi se s domácí "květenou" tak nepovyrazili.

Ale zcela jinak divaly se na to trhovičské slečinky. Prvního dne pouz- utahovaly svoje růžové nosičky a ještě růžavější rtíky jak po vetřelkyních, tak po dvou nezpůsobách, kteří se s nimi "zahodili". Ale druhého večera měly příležitost blednouti a zelenati závidi i zlosti. Američanky se zase objevily na korsu, a hned jak poprvé přeměřily náměstí, byly doprovázeny ne již dvěma, ale hned čtyřmi a později celým hloučkem nejzábavnějších mladých pánů, mezi nimiž byli někteří, kteří byli matinkami majícími dcerušky na vdávání drženi v bedlivé evidenci. Bylo to pro domácí dcerky hrozné podívání, jak trhovičtí mladí páni zcela nestydatě—tak to aspoň slečinky a jich matinky nazývaly—obletovali Američanky, považující se za šťastné, mohli-li jim kráčet po boku nebo aspoň za nimi a tu a tam si do rozmluvy omočiti. Bylo také viděti, že to Američanky bavi a z hloučku, který se po trhovičském korsu od jednoho konce k druhému a zpět zvolna pohyboval, zavýskl tu chvíli jasný, skoro rozpustilý smích některé ze sester nebo obou najednou.

Druhého dne měly zase mlýnky trhovičských paniček na plno.

"Však jsem to již řekla mému starému, aby se o to v radě postaral, aby tomu byl udělán konec. Můj slibil, že o tom promluví s púlmistrem, a nepřestanou-li ty holky dělat každý večer na náměstí ostudu, bude celá rodina vypověděna z města. Ať si jdou zpátky do Ameriky, my tady v Trhovicích nic takového nemůžeme potřebovat!..." "A váš Otáček se s nima taky vodil!... Každý myslel, že už jsou s Kamílou Voskárů jako

.....nebylo v Trhovičích mládenčka, aby se hlava jeho neotočila po elegantním zjevu dvou Američanek ...

svojí, už se jen mluvilo, kdy asi bude svatba, a teď najednou..." "Nu, však také náš Otáček dostal svůj díl jak ode mne tak od tatíka, že mu zajde pro podruhé chuť na zábavu s Amerikánkami!... To víte, dneska jsou Trhovice samá Amerika. Ti naši mladí páni, jakmile jim někdo začne povídat o Americe, poslouchali by ho jako blázni až do rána..." "Zvláště když vypravuje taková blondýna s frisurou jako posvícenský pletenec! To se to těm mladým pánům teprve poslouchá! Věřte mi, paničky, že ta holka má oči jako sojka. Ta některého z těch našich hlupácků uloví." "Však ona ta bledá, černo vlasá má také kukuč na uhranuti každého mladého blázna. Viděla jsem ji dnes na poště z blízka. Jak přišla k okénku, sběhli se k němu oba expeditoři i všichni tři praktikanti a poštmištrův Jarka přiběhl dolů jakoby byl dostal telegram, a všechno se to točilo kolem ní. Kdybych se nebyla ozvala, že chci býti také obsloužena, byla bych snad musela čekat půl hodiny, nežli by si mně byl pro samou Amerikánku někdo všimnul..."

"To již skutečně přestává všechno! Trď abychom ještě my, měšťanské paní, té americké nabubřenině ustupovaly!... A kdo ví, zdali na konec ty tisíce mají, není-li to všechno vypočítáno na to, aby ulovily nejlepší partie mezi naší mládeží!"

"Ba mají, to já vím jistě. Každá Voliňáků holka dostane pět tisíc zlatých. Přivezli si s sebou přes dvacet tisíc..." "A byla to taková zebrota, když jeli pryč! Na dráhu to šlo boso, ty děti... A dnes!... A jak pro boha si pomohli k takovým penězům? To jistě ani v Americe není možno dokázat poctivým způsobem..." "Dělaly fabričky! Prý se tím nikterak netají, že si to vydřely šitím. Včera to našim mladým pánům beze všeho studu vyprávěly, jak to v tom Čikágu dělaly. Chodili prý do práce starý i obě nejstarší holky. Když bylo Kristě—to je ta nejmladší holka—deset let, zůstala doma u malého, a chodila do práce i Voliňáčka. Vydělávali čtyři a byli prý živi za to co vydělal jeden. Ostatní ukládali prý do nějakých spolků. Tak udělali peníze..." "A to se nestydi našim mladým pánům vypravovat, že si chodily vydělávat šitím? Vždyť to nejsou nic jiného nežli fabričky!" "A takové si tady dnes dovolují hrátí prim a odstřkovat naše domácí, měšťanské dcerky! Je to hotový skandál!"

"Hotový skandál," opakovaly po poslední řečnici tři neb čtyři hlasy.

Paničky se odebraly domů s pevným rozhodnutím, že budou naléhati na svoje muže, aby každý z nich dle svého vlivu působil k tomu, aby byla těm vetřelkyním přistřížena křídélka, nebo, co by bylo ještě lepší, aby byla celá ta americká rodina vypovězena z města... Páni měšťtí radové učinili dle rozkazu svých manželek, ale dostali od purkmistra odpověď, že se nedá nic dělat, že na to není žádný zákon, kterým by se jim mohlo zapověděti choditi po chodníku v celém městě kdekoliv se jim zlíbí. A že za nimi courají pomalu všichni mladí muži z celého města, není prý jejich vinou, ale těch couralů. Kdyby se prohrěšily něčím jiným nežli bavením se na korsu, že by mohl zakročiti, ale takhle že nemůže nic dělat.

Za toto rozhodnutí dostalo se panu starostovi titulů "bačkora" a "buchta", což se sice nehodí nikterak jedno k druhému, ale vystihlo to dobře mínění, jaké měly o panu purkmistrovi trhovické matinky. A což kdyby byly mohly dobré matinky pohlédnouti do černých duší svých manželů a viděly tam, že tatínkové vkus svých synatorů nikterak neodsuzují, ba že jim naopak i závidí jich mládi, svobodu a příležitost k zábavě s tak zajímavými dívčínami!

Trhovické slečny sáhly nyní k svépomoci a odhodlaly se vyvrátit jiným způsobem na Američanky. Příkladu večera přeložily "korsu" a procházely se po druhé straně náměstí. Ale chtějí změnit v malém městě tradici a

zvykem posvěcené místo, kde se koná korso, jest asi stejně marná práce jako chtít přinutit řeku, aby tekla do kopce. Zkrátka—nejde to. Ani v Trhovicích, kde se přece od několika dní dělo mnoho podivných věcí, to nešlo. Mužská mládež až na malé výjimky zůstala věrna staré straně náměstí, kde večer za večerem kralovaly Američanky, a za dva dny trousily se i domácí slečinky zpět na starou stranu náměstí. Do týdne zela jedna strana náměstí prázdnotou, a po druhé straně vlnil se dvojnásobný řetěz ctitelů korsa. Fény a Méry, jichž poameričtělá jména znalo již v Trhovicích každé dítě, zvítězily na plně čáře. Synkové nejlepších městských rodin, nedbajíc prosb a výhrůžek svých matek a máloslibného mračení svých bývalých zbožňovaných krásotinek, hledali zábavu v průvodu hovorných zámožanek, které k vyvrcholení nevole zavedly mezi nimi nezpůsobný zvykání jakési sladké gumy, které si s sebou z Ameriky přivezly celou zásobu, a kterou svým průvodčím štědrě rozdávaly, vyzývající je, aby jen bez ostychu stále žvýkali jako to ony téměř bez ustání činily.

A Trhovice si i na to zvykly. Musely, "Amerika" je opanovala docela.

II. VINCÍKOVO UTRPENÍ.

Slečny Voliňákovy měly vedle zjevných ctitelů, kteří se jim okázale dvořili, také mnoho zbožňovatelů tajných, takových, kteří si netroufali přitlačit se do klubka galánů, Američanky všude obletujících, kteří se cítili příliš nepatrnými, než aby se postavili do výsluní kolem sester zářícího, kterým ale se přece rozpalovalo srdce bouřnými pocity při každém pomyslení na sličné děvy ze zámoří. Nejedna chmýřím anebo již skutečnými vousisky obrostlá ústa s přízvukem vroucnosti vyslovovala jména Méry a Fény, když se mladé, kučerami zdobené nebo již lysínami prosvítající hlavy ukládaly k spánku pod trhovicími střechami.

Bylo mnoho těch stů, které šeptaly ta drahá jména, ale žádné z nich tak zbožně jako rty Vincence Rychlého.

Na sklo dveří, vedoucích do jednoho z menších obchodů na náměstí tisklo se večer co večer, když venku po chodníku proudilo korso, čelo as dvacetiletého jinocha. Oči mladého muže toho putovaly zvolna od jednoho konce chodníku k druhému sledující neúnavně nejhustší hlouček mladých lidí. Když přišel někdo do krámků, což bývalo v tuto chvíli málokdy, odběhl mladěnc od okna, obsloužil zákazníka jak jen mohl rychle a vracel se k svému stanovisku u dveří. Vyhledal znovu zrak nejhustší klubko procházejících se a sledoval je neúnavně jako pes svého pána. Když se hlouček blížil ku dveřím krámků, napínal se zrak jinochův, vyhledával z davu jednu ze dvou divčích postav, přisával se k její tváři tak dlouho, dokud mu tuto proud korsa neodnesl nebo nezastřel. A pak ještě sledoval aspoň špičku péra na jejím klobouku.

O, jak záviděl Vincenc Rychlý, připoutaný povinnosti k tomu ponurému krámků, těm synkům v bohatších rodin nebo těm úřednickům, kteří mohli tato děvčata doprovázeti, s nimi se bavit! Půl života byl by dal Vincenc za jednu takovou procházku po boku plavovlasé, modrooké Méry. Jak vzletně, zvláště, skoro exoticky znělo pro sluch ubohého Vincence již to jméno: Méry! Podle prudkosti tlukotu svého srdce při každém okamžiku, když se mu podařilo luzný obraz plavovlasé Američanky zrakem zachytiti, soudil Vincenc, že Méry miluje, prudce, vášnivě, šíleně miluje, a byl skoro hrubým sám na sebe, že je tak velké lásky schopen. Ale jeho hrdość ihned se změnila v hlubokou pokleslost, když si vzpomněl, jak marnou je ta jeho láska, jak opravdu směšnou. Jak mohl by si troufati on, Vincenc Rychlý, syn chudé majitelky tkaničkářského obchůdku, přimíchat se mezi

ty mladé pány, kteří se kolem Američanek točili? Jak mohl by se on, známý po městě pouze podé jménem Vincik, troufati postaviti se před zraky slečen, které dle stavu věci mohly sobě vybrati z nejbohatších a nejhezčích mladých mužů po celém městě? Američanky připadaly Vincencovi jako zářivé bohyně, sestoupivši se svých piedestálů, obléknuvši se do moderních šatů, přimísivši se mezi smrtelníky, ale přece se ještě vznášející kousek nad zemí. Zvláště růžová a plavovlasá Méry nezdála se býti obyčejným lidským tvorem. Byl to anděl.

Když si to vše uvážil, připadal si Vincenc vždy ještě menším, nepatrnějším. A zase, přitlačiv horké čelo na chladné sklo okna, pozoroval smutným okem klubko mladých lidí po chodníku pomalu se pohybuících, a hrozná prázdnota, tesknota naplňovala jeho hrud. Se zlosti a nenávisti obracel se od toho krámku, jenž mu připadal jako vězení. Kdyby sem aspoň někdy vešla něco nakoupiti! Ale obě dívky chodily nakupovati svoje potřeby do onoho velkého krámu na druhém konci náměstí, lépe zásobného, kde obsluhují zákaznice čtyři prodavači, kdežto zde on sám poloviční času neměl co dělati...

Tisnivé poměry vázaly Vincence Rychlého k tomu krámku, v jehož pozadí sedávala jeho stará, churavá matka.

Jejich obchod byl kdysi prvním v celém městě. A nebylo to tak dávno, aby se na to Vincenc živě nepamatoval. Dneš chodili lidé kolem jejich krámu jakoby o něm ani nevěděli. Paní Rychlá, ovdovělá před lety, neměla nyní na světě nikoho mimo syna Vincence—a připomínala mu to tak často, že mu to připadalo jako trest osudem naň seslaný. Měla sice mimo něho jednu dceru—té by bylo bývalo v té době asi dvaadvacet let—ale nevěděla ani, je-li její dcera na živu, natož kde se zdržuje. Nechtěla o ni věděti. Holka se zbláznila jednou, když byla v městě kočovná společnost herců za hereckým životem vůbec a za jedním hezkým hercem zvláště, a po prudkém výstupu, ve kterém matku zapřísahala, aby ji nechala jíti k divadlu, a v němžto matka, naplněna hrůzou ke všemu co páchlo jevištěm, zapřísahala dceru, aby takových myšlének zanechala, došlo ke katastrofě. Milka, tak se totiž Vincencova sestra jmenovala, utekla z domova. Zdálo se, že žal a hanba sklátí matku do hrobu. Paní Rychlou, ženu ze starého vydání, přisátou k honnetním maloměstským principům, trápil skandál, o kterém se v Trhovicích dlouho mluvilo, více nežli ztráta vlastní dcery. Trvalo to dlouho nežli se z té rány vzpamatovala a bývalého zdraví nenašla nikdy.

Po odchodu Milky z domova, kteroužto událost charakterisovalo město slovy: "Spustila se a utekla s hercem", musel Vincik, jenž té doby studoval v krajském městě na obchodní škole, domů, aby se ujal vedení obchodu. I tento obchod, v němž do té doby obsluhovaly usměvavá paní Rychlá s hezoučkou, švitořivou Milkou, utrpěl hroznou ránu. Maloměstáci dokázali svoji úzkoprsost, mstíce se za hřích Milčín na matce, již tak hrozně postiženě, a na jejím obchůdku.

Paní Rychlá, zabraná ve své ponuré myšlénky, vysedávala celé dny v pozadí krámku. Někdy, když přišlo více zákazníků najednou, což se stávalo velmi zřídka, vypomohla synovi obsloužití některého z nich. Denně, bylo-li počasí příznivo, za časných hodin odpoledních vycházela na procházku. Mezi třetí a čtvrtou hodinou se vracela, usedla na svoje místo v pozadí krámku a již po šesté odebírala se do svého pokojíku. V tu dobu přicházela stará posluhovačka, Mařáková, která dvakrát denně se dostavovala ukliditi a nemocnou obsloužití. Úkolem posluhovačky bylo také přinášeti staré paní všecky novinky a klípky. To byl ještě jediný styk paní Rychlé se zevnějším světem, o němž by byla jinak nevěděla ničeho, neboť

se synem o věcech, jež se jejich rodiny a obchodu netýkaly, nikdy nemluvívala. Posluhovačka zůstávala u staré paní až se tato odebrala na lože. Krám zůstal ještě otevřen pro zákazníky asi hodinu v zimě a asi dvě hodiny v létě. Starou paní, jejíž ložnice byla nedaleko krámků, nerušilo, přišel-li nějaký zákazník, ale kdyby byl Vincík zavřel o půl hodiny dříve nežli v obvyklou dobu, věděla to navlas a neopomenula mu to při snídani připomenouti.

Vincenc byl tedy vlastně majitelem, ale také otrokem toho krámků. Proto se tak teskným zrakem díval na korso a závidival těm, kdo se mohou pěkně obléknouti, vyhledati si nějakou koketní, zábavnou dívku, doprovázeti ji po korsu a pak domů. Jemu jeho poměr k matce a pak k obchodu, vynášejícímu sotva na skrovné živobytí jich dvou, nedovoloval pomýšletí na něco takového. Ale nikdy mu jeho osud nepřipadal tak nesnesitelně těžký, jako od onoho dne, kdy poprvé spatřil na korsu plavovlasou, veselou Američanku, když v ní poznal svůj ideál, který téměř každý mladý muž nosí v neurčitých, ale vždy luzných představách s sebou.

Teď teprve poznal, jak jsou mu brány širého světa zavřeny. Věděl, že spíše tušil, že svět je velký, krásný, štědrý na radosti, cítil, že v něm by uplatnil svoje síly, že by se probil do čelnějších řad, aby se pak mohl postavit i před takové děvče, jakým byla plavovlasá Méry. A zatím co cítil přikován k těm zaprášeným regálům a poloprázdným krabicím v ponurém krámků.

A jednoho dne bude museti přihlížeti k tomu, jak někdo, některý z těch floutků, pro něž neměl nežli nenávisť, snad ten nafoukaný syn poštmistrův, kterému on, když byli ještě rovnocennými kluky nabil třeba pět-krát denně, kdykoliv se mu zachtělo, nebo ten zcela holohlavý koncipista povede Méry k oltáři, od oltáře do vlastního domova. Věru neveselé to myšlenky táhly mladou hlavou, když se tato tiskla na sklo dveří.

Ale jednoho dne, krátce po poledni, když se byla paní Rychlá odebrala na procházku, stal se zážrak. Dveře krámků se otevřely a jimi vstoupily dovnitř obě Američanky. Ve Vincíkově hrklo jako v zločinci, když mu položí policajt ruku na límec. Okamžik zůstal jako hromem omráčený, nevěda co má činiti. Celý krámeček zdál se mu býti zalit jasem sálajícím z tváře a vlasů růžové blondýny, Méry.

Vincenc se ale brzo, ovšem že s vynaložením veškerých duševních sil vzpamatoval a přistoupiv k pultu, zeptal se slečen hlasem poněkud se chvějícím, čeho by si přály.

“Ukažte nám nějaké pentle, knoflíčky a háčky na šaty,” řekla starší z dívek.

“S největší radostí,” vydechl Vincenc a již snášel veškerý krabice a zásuvky se zbožím, které by mohlo zákaznice zajímati. Nikdy nelitoval Vincenc tolik, že je jeho krámeček tak špatně zásoben, jako toho dne, zvláště když daly dívky na jevo, že nejsou výběrem nikterak spokojeny. “Mají toho tady ještě miň nežli tam,” řekla bruneta, nedbajíc toho pranic, že jí prodavač slyší, a nemajíc ovšem tušení, že mu její slova zasazují ránu jakoby nožem bodl.

Vincenc po způsobu prodavačů ze střížních obchodů dal se do vychvalování každého kousku, který braly návštěvnice do ruky, jen tu a tam něco pohaniv, aby chvála ostatních předmětů zněla pravděpodobněji. Američanky jej nechaly chvíli mluvíti a vychvalovati zboží, které prohlížely. Při tom spolu vyměnily několik poznámek v řeči, z níž ani slova nerozuměl. Pak se jedna z nich—a byla to tentokráte růžová blondýna—k němu obrátila a chladně řekla: “Jen nás nechte vybírat, my nejsme včerejší, známe co je dobré a co ne!”

Prodavač byl, jakoby jej byl studenou vodou polil a více nemluvil, mimo stručné odpovědi na to, nač byl tázán. Návštěvnice si vybraly něco zboží a daly si je zabalit. Bruneta chtěla vzít balík s sebou, ale Méry ji jej vzala, položila zpět na pult a řekla: "Jen to tady nech, co bys se s tím tahala. On nám to pošle do hausu sioudý. Že to bude tak olrajt!" Těmito posledními slovy obrátila se na prodavače, který byl jako ve vyjevení. Jaká to byla řeč? A co znamenala ta divná cizí slova přimíchaná do české řeči?

"Ale jdi, jak to mluviš," zasmála se starší sestra. "Ten mužský přece nemůže rozumět, co chceš... Víte," obrátila se k Vincikovi, vyjevenému nyní zase nad podivným, drsným způsobem, jakým se sestry vyjadřovaly, "to my máme ještě ten zvyk tak mluvit z Ameriky a míchat do toho, co povídáme, anglický slova, který tady nikdo nerozumí. Sestra chtěla říct, abyste nám to poslal do domu, že to zaplatíme tam. Tak se to udělá u nás v Americe."

V Trhovicích se to tak nedělalo, jakživ o tom nikdo neslyšel, ale Vincenc jen se uklonil na znamení souhlasu. Byl odhodlán sám odnésti zboží do domu Voliňákových a tak se ještě jednou toho památného proň dne svému ideálu přiblížit. Dívky odešly, vyprovazeny byvše až za dvěře poklonami mladého muže. Vincenc vyčkal návratu své matky z procházky, a požádal ji, aby jej na chvíli zastála, spěchal s balíkem v ruce k obydlí Voliňákových. Při vkročení do domu uvítán byl Vincenc mladší sestrou obou, Kristou, rovněž hezounkou, ale spíše skromnou divenkou, která spěchala hned přivolat otce. Ten, uslyšev oč se jedná, beze slova vyplatil co zboží stálo, a přijav balíček, podal jej Kristě se slovy: "Doneš to Méry, jsou to zase nějaké hadry."

Vincenc ubíral se zpět sice poněkud zklaman a také poněkud nepřijemně překvapen způsobem mluvy jak slečen Voliňákových, tak jejich otce, ale přece jenom šťasten, že mohl toho dne s Méry promluvit, ji z blízka do krásných očí popatřit. Ona si ho sice téměř ani nevšimla, ba naopak schladila jeho prodavačskou horlivost slovy, jež by se byla v každých jiných ústech zdála hrubými, ale to v jeho očích ji nikterak nedělalo méně božskou bytostí, naopak přesvědčovalo jej to o tom, že není žádnou hrdopýškou a upjatou slečinkou, a že tedy jeho sny a tužby možná přece nejsou tak marnými, jak se mu časem zdávalo... Snad si nyní navyknou chodit častěji do jeho obchodu, snad bude moci s nimi některý den promluvit několik slov o něčem jiném nežli o tkaničkách a pentlich, jež jim prodával, snad... snad... a naděje ubohého Vincence se již již pnuly ke dni, kdy bude moci Méry požádat, zdali by ji směl doprovázet v neděli na procházku. Dosud neznámé blaho začalo naplňovat hrud Vincikovu.

Na cestě k domovu bylo mladému snilkovi jít mimo výklad knihkupcův. Rychlý nešel nikdy touto cestou, aby se aspoň na okamžik u výkladu nezastavil, a tak učinil i dnes. A tu při prohlížení knih, brožurek a sešitů v okně vystavených, padl zrak na jednu z několika brožurek s barevnými papírovými deskami. Byly to malé, příruční učebnice cizích řečí, z nichž jedna nesla nápis: "Anglicky snadno a rychle."

Vincikovi šlehla hlavou myšlenka, kterou si v duchu ihned prohlásil za nesmírně šťastnou, snad spásnou. Myšlenka ta otevřela mu celý nový svět krásných možností. Za chvíličku byla knížka jeho majetkem. "Tady to mám," jásal v duchu mladý muž, tiskna ruku na náprsní kapsu, v níž se učebnice skrývala. "Až přijdou po druhé do krámu, budu na ně moci promluvit několik slov anglicky a pak si mne Méry jistě povšímne. Teď budu dít ve dne v noci, až budu moci všemu rozumět a dobře mluvit."

V krámku uvítala Vincence matka otázkou: "Kde jsi byl? Odešel jsi tak rychle, že jsem ani neměla času se tě zeptati, kam jdeš?"

Vincenc řekl, kde byl.

"Ty americké kokety tu byly kupovat! Raději bych je pod svou střechou ani neviděla. Přišlo to sem do Trhovic jenom dělati pohoršení."

Stará pani, ač se se svými dřívějšími přítelkyněmi nestýkala, měla svoje mínění o Američankách vybudováno na týchž základech jako ostatní trhovické matinky. Nenáviděla vetřelkyně z toho srdce. Byla přesvědčena, že přinesly do klidného městečka špatný příklad volného chování. Byla ostatně také matkou mladého muže, měla tedy příčinu "cizinky" — o jichž dobývačnosti a vítězstvích se s úst staré Mařákové všechno dověděla — nenáviděti.

Vincenc byl zvyklým své matce neodpovídati. Beze slova dal se do urovnávání přeházeného zboží. Ale v nejbližší prázdné chvíli vytáhl z kapsy knížku a jal se učit: Aj ém, jů ár, hi iz atd. s důvěrou, že nejděle za měsíc bude mluvit anglicky jako když bičem mská. Jistě se ještě nikdy nikdo neučil s větší pilí a chutí anglicky nežli v Trhovicích Vincenc Rychlý. Učení zdálo se mu býti pravou hříčkou, pochoutkou. Hltal kapitolu za kapitolou, úzkostlivě pozorně přeřikával si naučení o výslovnosti, tak že jo uměl všechna od slova k slovu napamět. Dočetl se sice v knížce, že některé z těch hlásek není možno se naučiti vyslovovati ani při sebe lepším popsaní bez učitele, ale nepřikládal tomu váhy. Byl přesvědčen, že tak jak on hlásky vyslovuje je to úplně správné, a kdyby přišel učitel třeba z Londýna nebo z New Yorku, nemohl by ho tomu naučiti lépe.

Malá knížka se slibným nápisem byla Vincencovou nejlepší přítelkyní, nerozlučnou společnicí a po vzpomínkách na zlatovlasou Měry nejláskanějším předmětem. Obsahovala různé věty potřebné v denním životě a Vincenc, naučiv se je opakovati — dle svého přesvědčení nejčistší angličtinou — tvořil si dle nich věty nové a nové a rozplýval se štěstím. Zdálo se mu, že již umí anglicky nejenom mluvit, ale i myslet a skládal si z toho co uměl, všemožné kombinace.

Ale žel, zdálo se, že všechna ta jeho píle jest marna, že nepovede k cíli. Američanky se již v jeho krámku neobjevily. Viděl je často zacházeti do většího krámu na druhém konci náměstí, ale jeho naděje, že jednoho dne nenajdou tam něco, čeho nutně potřebují, a že se přijdou podívat k němu, se stály nesplňovaly. A přece si vypočítával, jak by je hned u dveří přivítal pozdravem: "Good day, ladies, what do you wish? I am your obedient servant."

Vincenc uměl již celou knížku napamět, nebylo jediného slůvka v ní, kterého by neznal, nebylo jediné věty, již by neuměl jako prvních deset řádek násobilky — a dívky nešly. Za to stala se mu nehoda, že jej překvapila jednoho nedělního rána matka, když přecházel velkými kroky po pokoji s knížkou za zády, mluvě sám k sobě anglicky, kombinuje si anglické otázky, dáváje si anglické odpovědi. Matka jej chvílku poslouchala, pozorovala, jak občas nakoukne do knížky a zase mumlá jakási divná, šišlavá slova, a pak, vkročivši docela, se ho zeptala, co to dělá za hlouposti.

"Učím se anglicky," řekl Vincenc, a považoval za rozumné udati hned také důvod, proč tak činí. "Angličina jest řečí celého obchodního světa. Pořádný obchodník jí musí znáti."

"Pořádný obchodník v Trhovicích se obejde bez angličiny celý svůj život," řekla matka, "ale," a tu přistoupila k němu bliže, "já mám tušení, k čemu tu angličinu chceš. Jsi snad také jeden z těch bláznů, kterým ty divoké Američanky popletly hlavy? Dej si pozor!" A davši svým slovům důrazu vyčítavým pohledem, odešla do svého pokojíku.

Druhého dne u snídaně přerušila pani Rychlá zaražené mlčení, v němž byli oba pohříženi slovy: "Poslouchej, Vincenc, přemýšlela jsem o tom celou noc. Nemohla jsem spát. Snad bys také po těch holkách nebláznil?"

Vincencovi uvázlo sousto rohlíku v hrdle. Pani Rychlá, nemohouc se dočkat odpovědi, řekla: "Nechceš-li mít na svědomí život své staré matky, vzdej se každé myšlenky na ty holky. Kdybych tě někdy měla vidětí mluvit s některou z nich, nepřežila bych to."

Vincenc neodpověděl. Slova matčina hluboce jej zamrzela, ale jeho toužení a pláni po zlatovlasé Méry nikterak neochladila. Ani z daleka mu nenapadlo, aby k vůli matčinu rozmaru myšlének na dívku zanechal a mluvnicki zahodil. Výhrůžku matčinu nebral vážně, přece však si přál, aby se mohl s Méry setkatí někde jinde nežli v krámku, kde by jej mohla matka vidětí. Úspěchu svého setkání s Méry byl si nyní úplně jist. Vždyť uměl anglicky! Jak maličkými budou všichni ti galáni proti němu, až spustí! Jak se naň překvapená Méry usměje! Požádá ji—ale anglicky, aby tomu nikdo jiný mimo ni nebo její sestru nerozuměl—aby mluvila hezky zvolna, tak aby mohl každému slovu porozumětí, protože se třebaš americká výslovnost poněkud odlišuje od té které on se učil, a ona mu jistě vyhoví. Již se těšil, jak budou ostatní nápadníci překvapeně a užasle koukatí, nemohouce pochytiti ani slova z toho, co on s ní bude hovořití.

Vincenc, vědoucí, že obě sestry vášnivě rády tančí a že nevynechají jedině taneční zábavy a žádného plesu, si již vypracoval svůj plán. Věděl, že nebudou scházeti na věnečku obchodních příručí v nedlouhé době porádaném. Byl sám dosti dobrým tanečníkem. Učil se tančití u pražského tanečního místra v městě, kde chodil do obchodní školy. Nebyl sice ještě na žádné zábavě od svého návratu do rodného města, ale umínil si, že tentokráte nebude scházeti. Důvěřoval si, že Méry vyhoví i jako tanečník, vy počítal si, jak směle, rytířsky bude ji provádětí po sále.

As pět dní před zábavou přistihla jej matka, když sobě na širokém pultu v předu krámu čistil benzínem svůj černý kabát.

"Kam se strojiš, Vincenc!" zeptala se ho.

"Půjdu ve čtvrtek do věnečku, mami. Nebyl jsem nikde na krok co jsem doma."

"A mně jsi o tom pranic neřekl!" vyčítavě řekla pani Rychlá.

Vincencovi nebylo vskutku ani napadlo, aby matce předem oznamoval, že se chystá do zábavy. Věděl, jak na to matka zasmušile pohlíží, a jak při každé příležitosti vyčítává, že jejich poměry nejsou takové, aby mohl si dopřátí nějaké zábavy. Naopak přemýšlel o tom, zdali by se to nedalo zařídití, aby matka o tom nevěděla, že do zábavy jde. Nyni se při čistění kabátu prozradil.

Matka se chvilku zastavila nad jeho prací, pozorovala jej, jak opatrně vyhledává každý fliček na kabátu, poněkud již ošumělém a pojednou vzavší jej za paži, řekla zvláštním, neobyčejně pohnutým hlasem:

"Poslouchej, Vincenc! Nechci ti dnes poroučet, chci tě o něco poprosit. Nechoď do té zábavy! Udělej mi to k vůli, odepři si jednou něco pro svoji starou, nemocnou matku. Vidiš, nemám na světě nikoho mimo tebe..."

Dnes znělo to matčino připomenutí, že nemá na světě nikoho mimo něho obzvláště dojemně, tak že se Vincencovi zdálo, že mu nějak jihně srdce. Ustal od práce, bezes slova ucpal zátkou láhvičku benzínu a chystal se k pověšení nedočistěného kabátu. Ale matka jej stále ještě držela za paži.

"Slib mi to, Vincenc, musíš mi to slíbit!"

"Tak tedy nepůjdu," řekl.

"Slibuješ mi to!"

“Slibuji,” zahučel Vincenc a při tom měl již vypočítáno, jak si dea před zábavou dá své šaty k příteli, aby se u večer věnečku po zavření krámu, až bude matka spát, tam došel převléci.

III. HOŘKÝ LĚK.

Ve velkém sále “Ve sluji”, kde se konávaly plesy a zábavy v Trhovicích, byly již od několika měsíců při každé taneční zábavě královnami slečny Voliňákovy, bledá, interesantní Fény a plnokrevná, smavá blondýna Méry. A s jejich vládou nastal také zcela nový způsob zábav. Gardedámy volky nevolky musely přihlížeti k tomu, jak starý způsob ceremoniesní zdvořilosti vymírá a nový, volnější druh zábavy zavládá. Trhovičské slečinky pohlížely zprvu na Američanky přes rameno, když se tyto poprvé v sále “Ve sluji” objevily, a uraženě se odvracely, když viděly, jak se vetřelkyně beze vsi zdrženlivosti ke každému kamarádsky chovají. Ale když se přesvědčily, že je takovýto, vsi upjatosti prostý způsob styků mladým pánům vítán, že jej tito nazývají srdečnějším a starou naškrobenost zavrhuji jako přežilé šosáctví, začaly se pojednou chování Američanek samy přizpůsobovati—a libilo se jim to.

Fény a Méry se nerozpakovaly jíti samy k mladým mužům, se kterými se chtěly bavit, nebo je dokonce k tanci vyzvatí. Při rozmluvě s muži neklopily oči, jako to domácí slečinky—aspoň v přítomnosti jiných osob—dělal, ale dívaly se svým společníkům přímo do zraků a časem jim i přátelsky kleply vějířem na rameno. Domácí poupátka také věřila v důvěrnost, ale pouze v ústraní, a ve veřejnosti zachovávala úzkostlivě příkázání svých, dobrého vychování dbalých matek. Američanky nebyly vybíravými ve volbě výrazů a pustily časem z úst slova, jež by před půl rokem byla vyvolala v Trhovicích zděšení. Ale s jejich rtů bylo vše přijímáno mladými pány jako roztomile originelní a trhovičský mužský svět si neustále měl co vyprávěti o tom, co která z nich zase nového vytvořila.

A trhovičské slečinky, vidouce, že jich konkurentky svým chováním dobývají sobě nových a nových úspěchů, odkládaly také pomalu svoji upjatost—nedbajice spinání rukou svých gardedám—a přizpůsobovaly se “americké” modě. Při tom také znenáhla mizela propast, která dosud domácí slečinky od přistěhovalkyň dělila. Voliňákovy dcery, jako by neviděly nevlídného chování ostatních dívek, samy začaly s některými mluvití—a hle, tyto se od nich neodvrátily, ale jakoby se cítily poctěny jejich sdílností, rády na jejich otázky odpovíděly. Při tom nedělaly Američanky rozdílu mezi dcerou purkmistrovou a ševcovou. Dívky jedna po druhé povolovaly ve své zdrženlivosti—a při několikáté zábavě byly již sestry mezi ostatními jako doma.

Mimo to přivezly s sebou Američanky zcela nové způsoby tance, které se zprvu zdály býti směšnými, ale za krátko byly jinými nápodobovány a vcházely do módy. Valčík, při kterém tanečníci při každém otočení poskočili, tak že se zdál celý sál se houpatí, vymizel docela, a místo něho zavládl pomalý, spíše chůzi se zvolným otáčením podobný tanec při podlaze, při kterém zdály se párky v jakémisi polosnění pouze plovati v proudu a neviditelným spodním vírem se otáčeti. Trhovičtí tanečníci, kteří se dostali do náručí Američanek, poznali v nich právě taneční mistry a šhledali, že tím způsobem, jak ony tančí, možno i při volnějších pohybech ještě celeji, vášnivěji se oddávati opojnému kouzlu tance nežli dosud obvyklým. A poněvadž nemohly Američanky při každém tanci prováděti všechny tanečníky najednou, měly domácí slečinky zase příležitosti přiučiti se novému druhu

tance od svých, Američankami vycvičených tanečniců. A tak se mladé Trhovice i s tou starou síní "Ve služi" zamerikanisovaly.

A proto také, když tam u večer věnečku obchodních příručí zavítal Vincenc Rychlý, jsa o hodinu zpožděn, zastavil se v koutě sálu a s úžasem pozoroval ten nový život a vir, ten rozdílný způsob tance, ten neznámý mu ruch zábavy. Byl jako na jiném světě. To co viděl, jej poněkud připravilo o kuráž, s jakou byl přišel na výpravu za Měriným srdcem, a trvalo to půl hodiny, než se mu podařilo ujistiti své sebevědomí, že mu konečné vítězství nemůže ujíti. Jakmile vstoupil, vyhledal zrakem plavovlasou Američanku a provázel ji svými pohledy, ať tančila, nebo se za živé zábavy sálem procházela—málokdy doprovázena jsouc méně nežli dvěma společníky—až do chvíle, kdy se konečně rozhodl, vída příhodný okamžik, ke kroku, o kterém byl přesvědčen, že bude rozhodovati o jeho životu.

Vzchopil se, mrsknul zrakem do zrcadla, aby se přesvědčil, je-li jeho zevnějšek úplně v pořádku, nakroutil si ještě poněkud špičky budoucího knírku, stáhl si řásky kabátu a přistoupil k sestřím Voliňákovým, které byly na okamžik osaměly. Srdce mu tlouklo jako kovadlina a ruce se mu chvěly nervosností, když se uklonil před svoji vysněnou blondýnou a z hrdla, sevřeného trémou, vypravil větu, již dávno připravenou a věrně napapouškovanou—ovšem že anglickou. Vincenc chtěl říci: "Smím prosit, slečno, o příští taneček," ale poněvadž si větu tu sám kombinoval, nemohá ji ve své malé učebnici najíti, dopadla zcela jinak, neanglicky, a jsouc nad to vyslovena žákem, jenž s výjimkou několika slov nikdy anglicky ani mluvití neslyšel, byla sestřím naprosto nesrozumitelnou.

Vincenc ihned po svém pokusu seznal, že mu oslovená nerozuměla, a proto svůj uctivý dotaz co nejzřetelněji mohl, opakoval. Ale ani jeho druhý útok nedopadl lépe, tak že Marie podívala se s úžasem na svoji sestru a zeptala se jí: "Co nám, prosím tě, ten člověk chce?"

Vincenc stál před dívkami v tak ponížené, prosebné pose, že tyto nevěděly, jak si mají jeho chování vysvětliti. Ale rty mladší sestry již již začal pošukávat smích. Mladý muž, ač poznal, že mu Američanky neporozuměly, nechtěl se jen tak uznati poraženým. Rychle sobě v duchu sestavil novou větu:

"Odpusťte, slečno, já přicházím prositi o jeden taneček."

Po těch slovech se vzprímal, odholán čeliti výsledku, ať jest tento jakýkoliv. Bylo to již čiré zoufalství, které mu dodávalo odvahy, podívati se dívkám přímo do tváře, aby viděl, jak budou jeho slova účinkovati. A tu viděl, že sestry, v zřejmých rozpacích, ale přece s viditelnou náklonností rozluštití situaci vybuchnutím v smích, se dívají jedna na druhou. V obličejí všecek rudý, přešlapoval Vincenc s nohy na nohu, a byl v tom okamžiku přesvědčen, že se celý sál dívá na něho s výsměškem a škodolibostí. A přece se ještě nedal.

"Já mluvím anglicky, slečno!" vybuchl.

Teď teprve sestry porozuměly. Ale zcela jinak oznámení to přijaly, nežli nešťastný Vincenc očekával. S hlasitým smíchem, který se mu zářezával do morku kostí, připadáje mu jako nejvyšší potupa, jaké se může člověku dostati, zvolala blondýna česky, jako naschvál, aby ji mohl daleko široko každý dobře rozuměti:

"On mluví anglicky, slyšíš, Fény? To prý bylo anglicky! To je legrace! Človičku, mluvte, jak vám zobák narostl, vy se do smrti anglicky nenaučíte!"

Vincenc myslel, že se v té chvíli útroby země pod jeho nohama otevrou, aby jej i s jeho zoufalstvím a hanbou pohltily. Cítil, jak mu pot vyvstává na čele, a jak se mu srdce zastavuje v tlukotu. Již zaslechnul kolem sebe

smích jiných hlasů, dvou, tří, teď snad deseti, a slyšel také, jak obě sestry ve smíchu oznamovaly svým přátelům a přítelkyním, kteří k místu chvátali, že ten "človíček" na ně přišel s angličtinou. A s jakou angličtinou! Ani mluha prý by takové angličtině v Americe nerozuměla.

Vše kolem se hned rozhlaholilo smíchem.

Vincenc nechápal, co je v tom tak směšného, jenom to věděl, že je v tu chvíli on, nepatrný kupčik, pro posměch celému sálu, věděl již, že zítra a další dny bude pro posměch celému městu, neboť věděl, že taková příhoda jde v takovém městě, jakým jsou Trhovice, druhého dne od úst k ústům, přebarvena, přehnána, překroucena. Celé město bude se smáti, že on, nepatrný Vincik z nifařského krámků, kolem něhož devět desetin města chodí, aniž by si jeho existence povšimlo, že on chtěl mladé muže města zahanbít, že se naučil několik slov anglicky, čemu nemohly Američanky porozumět, a že se mu tyto veřejně a důkladně vysmály.

Chudák ani nevěděl, jak se dostal ze sálu. Jenom tolik si pamatoval, že se s ním všechno točilo, že při rozhlédnutí se místnosti, aby zjistil, kde jsou dveře, zahlédl sta očí, planoucích škodolibou radostí, sta úst, stažených v zlomyslném úšklebku. Ten výsměch zněl mu ještě v uších, když stanul na trhovickém náměstí a vystavoval rozpálenou hlavu chludnému nočnímu vzduchu. Jako divoký proud kalné vody, která se za povodně točí pod trhovickým jezem, hučel kolem něho stále ještě ten výsměch, nad nějž v pronikavých výkřicích vyrážel téměř hysterický smích zlatovlasé Méry.

IV. MATČINA POSLEDNÍ VÝČITKA.

Vincenc zašel rychle do nejtmařejšího kouta náměstí, postavil se do výklenku zdi jakéhos starého domu, kam žádné světlo nepadalo, a pustil uzdu svým potlačovaným citům. Již chvíli zdržované slzy lítosti a vzteku dostavily se přivalem. Slabá hrud zklamaného, pokořeného hochy zmítala se dlouho křečovitým pláčem, jehož zvuky dušeny byly šátkem pevně na ústa přitisknutým. Stojе v tmavém výklenku vyplakal se Vincenc do sytosti.

Pak pojednou, setřev sobě poslední slzu promočeným šátkem, pohodil hlavou a řekl si: "Tak, a teď dost! Teď v této chvíli přestanu býti chlápem a začnu býti mužem. To byla poslední hloupost, kterou jsem vyvedl."

Něco nového, nějaká doposud nepoznaná síla, přísedší z neznáma, prostoupila jeho nitro. Jakoby jej tajemné jakési světlo ozářilo, bylo v něm, aniž by věděl odkud se vzalo, poznání, že kdo chce žítí musí bojovat, trpět, snášeti. Věděl, že trpí a z toho poznával, že je, že existuje, a to skutečným životem, rozdílným od života těch, jimž vše v životě jde hladce, samo. Cítil se povznesen svým utrpením nad ty, kdo podobného zklamání, žalu byli nikdy nepoznali, kdo se prostě nechají proudem života nésti a přijímají to, co jim tento přináší.

Bylo mu lépe, skoro pěkně u srdce. Umiňoval si, že to byly poslední slzy které ve svém životě prolil—nevěda, že to byly slzy, které mu tak ulevily.

Ode dneška bude mužem. Ví co jej očekává. Městečko zahrne jej posměchem a svými neomalenyými vtipy. Udělají z něho Don Quichota. Snese to vše hrdě a nevsímavě. A Méry! Ne, nebude na ni raději vzpomínati, na tu vzpurnou, zlomyslnou holku, jež nikdy nebyla hodna té veliké lásky, kterou on po ní plál.

Po cestě k domovu vzpomínal Vincenc na všechna ta hrubá, nepěkná slova, jež byl za těch dvou příležitostí, co se s ní setkal, z jejich úst slyšel. a shledával, že ty Američanky postrádají všeho vzdělání, všeho pojmu o slušnosti, divil se vůbec, že ostatní mladí muži, kteří měli více příležitosti

je poznati, si stále v jejich společnosti libují. A zase mu bylo o něco lépe a volněji.

Pak ale, před samým domem naň padla nová úzkost. Vzpomněl sobě na matku, proti jejíž vůli do zábavy odešel, a na to, že se tato zcela jistě doví o tom co se mu v noci přede tváří vši mládeže trhovické přihodilo. Stará Marešová to jistě hned zítra, ještě za tepla přinese. Ale uklidnil se. Uminil si, že se starou Marešovou promluví a vykoupí si nějakým způsobem její mlčení. Matka se nesmí dovědět, že byl v noci venku, a poněvadž se s nikým mimo posluhovačku nestýká, nedozví se toho.

Opatrně, aby nezpůsobil nejmenšího šramotu, otevřel Vincenc domovní dvéře a vklouzl do chodby. Zavřel za sebou, obrátil se, aby se dotápal tmou ku dveřím pokoje a tím proklouzl do své komůrky, když tu pojednou se zarazil a vytřeštil svůj zrak k jednomu místu. U samé podlahy chodby, v místech, kde byly dvéře k bytu, jež se svoji matkou sdílel, zářil tenký proužek světla.

Matka byla vzhůru, svítila. Čekala na něj. A jinudy nežli oním pokojem, ve kterém bylo světlo, se do komůrky dostat nemohl. Zatajuje dech, postál chvíli v chodbě, naslouchaje, zda se něco pohne. Ale mrtvé hluboké ticho noci nebylo rušeno nejmenším zvukem mimo tlukot jeho srdce.

Po chvíli mu úsilovně přemýšlení o tom, co by měl dělati, přineslo nápad. Vejde do krámu, přespí někde na hromadě pytlů a ráno, bude-li se ho matka ptát, kde byl v noci, řekne, že nemohl ve své komůrce spát, že tam nebylo vzduchu a že se šel vyspat do krámu. Všední šaty v krámu má, svoje černé hned opatrně schová a matka nebude vědět nic.

Za půl hodiny na to ulehal Vincenc na improvizované lože v krámu. Ale dlouho, dlouho nemohl usnouti, a myšlenka na matku, očekávající jej ve vedlejší pokoj, pronásledovala jej neustále, mnohem více nežli občasná vzpomínka na sál "Ve služi", na Méry a na hrozné zklamání, jehož se byl dožil. Návštěvníci zábavy vraceli se již z tanečního sálu, když teprve se začaly oči Vincencovy kličiti k spánku . . .

Ráno probuzen byl Vincenc pronikavými výkřiky, které se rozléhaly celým domem. Okamžitě poznal hlas staré posluhovačky, Marešové. Vyskočil a napnul sluch.

"Pane Vincenc, pane Vincenc! Pro Ježíše Krista, kde jsou, pane Vincenc!" křičela žena, jako smysly pomínuta, že jí jistě bylo slyšet po celém náměstí.

Několika skoky byl v pokoji. Lampa dosud hořela na stole a osvětlovala spíše pokoj, jehož dřevěné okenice byly zavřeny. Ve stínu stolu na podlaze leželo tělo nějaké staré ženy v domácím šatě, v němž Vincenc bez obtíží poznal tělo své matky. Ruka její křečovitě zafata byla do pokrývky stolu. Nad nehybným tělem klečela Marešová, a lomíc rukama, ječela až sluch zaléhal: "Pane Vincenc, ona je mrtva, panička je mrtva!"

Mladý muž, nevěře svému zraku a sluchu, domnívaje se, že poplašená ženská vidí v nějaké mdlobě, do níž mohla matka upadnouti, skutečnou smrt, sklonil se nad tělem své matky a sáhnul jí na lic.

Až ho to v těle zamrazilo, jak byla studená. Jediný pohled do její tváře, z níž skleněně zíraly pootevřené oči, potvrdil úplně, co Marešová vykřikovala.

Jeho matka byla mrtva.

Chvilí zíral tupě do její tváře, nežli se vzpamatoval ke skutečnosti. Pak se obrátil k Marešové a zvolal na ni:

"Jděte někoho přivolat, prosím vás."

Marešová vyběhla na ulici, lomíc stále rukama. Vincenc, chycený u srdce divnou tupou bolestí, poklekl k tělu své matky, a zdvihnul těžkou, nehybnou hlavu. Okamžik hledal stopy života v bledé tváři a nenaleznuv jich, rozhlížel

I skrze mžitky, které se mu dělaly před očima, mohl číst svoje jméno.

se kolem, nevěda, co si má počítí. Jeho zrak utkvěl pojednou na něčem bílém na stole nedaleko lampy ležícím. Byl to kus papíru. Vedle něho stála lahvička inkoustu a u trnože stolu trčelo do podlahy zabodnuté pero... Papír na stole byl do polovičky popsán. Smrt překazila matce dopsání listu. Vincenc mimoděk vzal papír a podíval se blíže, komu to matka psala. I skrze mžitky, které se mu dělaly před očima, mohl číst v některé z prvních řádek svoje jméno.

Z venčí blížily se kroky několika osob a zmatené hlasy. Vincenc, jat náhlou hrůzou, položil hlavu své matky zpět na zem a povstal. V té chvíli mu napadlo, že není zapotřebí, aby někdo jiný četl co jeho matka ve svých posledních okamžicích o něm nebo jemu psala, a schoval papír do kapsy.

Lidé vedeni neustále bédující Marešovou vešli. Byli to dva muži ze sousedství. Za nimi vehrulo se několik sousedek, pomáhajících již Marešové v pláči a bédování, aniž by snad již věděly, co se přihodilo.

Vincenc, jemuž vypovidaly nohy službu, usedl na židli v rohu světnice a sklonil hlavu do dlaní. Ale plakatí nemohl. Zdálo se mu, že všechny slzy, jež v sobě měl, vyronil dnešní nocí, a že mu žádných nezbývalo, aby jimi oplakával svoji matku. Slyšel přecházení a hlasy lidí, seznával z různých zvuků, že matku ukládají na její lože, věděl, že přišel lékař a na stole něco psal, pak dávali tělo matky na prkna položená na sedadla dvou proti sobě postavených židlí. Někteří lidé přistupovali k němu, kladli mu se soustrastnými slovy ruce na ramena a ptali se jak se to stalo. Odpovídal pouhým pokrčením ramen, nepozdvihnuv ani hlavy. Za to ale stará Marešová, která již byla zase nabyla daru souvislé řeči, vyprávěla, že se to stalo v noci, když mladý pán spal, protože když přišla ráno vařit snidani, našla starou paní ležící právě zde — a posluhovačka naznačovala místo kam paní Rychlá se

židle klesla, když jí smrtelná mrákota obklíčila. Vincenc slyšel její slova a dával pozor, zda se také zmíni o rozepsaném dopise na stole, a cítil velkou úlevu, když Marešová opakovala svoji historii již asi po čtvrté a o listu se ani nezminila. Pozdvihl hlavu, aby se podíval, zda pero do země zabodnuté jest dosud na svém místě. Bylo pryč, bezpochyby uklizeno posluhovačkou, stejně jako lahvička inkoustu se stolu. Jistě že dobrá Mareška obě ze zvyku, bezmyšlenkovitě uklidila, pomyslel si Vincenc a byl jí za to povděčen.

Přišel také nějaký úředník sepsati protokol o náhlém úmrtí staré paní a chtěl se vyptávat také syna. Ale ujistění Marešové, že nikdo mimo ni o tom ničeho neví, poněvadž mladý pán spal v krámě a byl teprve jejím voláním vzbuzen, mu úplně postačilo. Dal Marešové udělati tři křížky pod to, co byl napsal a odešel.

Po celé dopoledne přicházeli lidé se diviti na zemřelou, a všichni nacházeli množství slov chvály o té, které dali za živa své hloupé zloby tolik pocítiti. Před polednem upozornila Marešová Vincence, aby se šel lépe obléci, že je v nejstarších a nejspínavějších šatech. Jako bez ducha se mladý muž zdvihl a šel se umýti a upravit. V krámě vyndal z úkrytu svoje černé šaty a odešel se do svého kumbálku převléci. Jakmile za ním zapadla klika, vytáhnul z kapsy rozepsaný list matčin, a ujistiv se, že je zamknuto, dal se do jeho čtení. Ihned po prvních řádcích poznal, že jeho neposlušnost a zrušení smlouvy matce daného uvrhly tuto do stavu nesmírného rozrušení, které jí bez nejmenší pochyby stálo život. Rukou, jež se při psaní hrozně chvěla, tak že některá slova byla stěží čitelná, bylo na velkém listu papíru psáno:

“Po odchodu své dcery Emilie z domova napsala jsem poslední vůli, kterou jsem dceru zbavila všeho nároku na dědictví po mně, a učinila jsem svého syna Vincence jediným dědicem všeho, co tu po mně zůstane. Ale tyto dny daly mi zažiti zkušenosti, které mne nutí tuto poslední vůli zvrátiti, a mám k tomu vážnou příčinu. Můj syn Vincenc ukázal se býti za všechnu moji mateřskou lásku a péči nevděčným, a ani když jsem ho zapřísahala, aby nedělal to co ho vedlo k záhubě, neposlechl mne. Měla jsem syna, když mi dcera odešla, teď nemám ani toho. Jsem nyní docela sama na světě. Můj konec jistě brzo přijde, cítím to již. Ale nechci, aby to, co po mně zbude, dostalo se do rukou syna nehodného, který matku svou zavrhnul, a jen zármutek jí připravil . . .”

V těchto místech dopisu stávalo se písmo ještě nečitelnějším, a Vincenc s námahou mohl již jen z divné směsi třaslavých čar rozluštit slova: přeji sobě . . . dědičkou . . . ustanovení . . .

Pak vše přestávalo. Malá inkoustová kaňka naznačovala kam dopadlo pero, vymknuvši se z tuhnuoucích prstů, nežli se skutálelo k zemi . . .

Vincenc schoval list matčin znovu do kapsy, a když se byl celé odpoledne seděl u matčiny mrtvoly, napřemýšlel, kdo matce svým chováním více ublížil, zdali on nebo Milka, odešel na záchoď a list spálil, dávaje pozor, aby ani špetka popela po něm nezůstala.

V. AMERIKA.

Ráno v den pohřbu přišel k Vincencovi notář a oznamoval mu, že je u něho uložena poslední vůle zesnulé. Poněvadž jí pro starou paní sám psal, pamatoval si její obsah, a oznámil netečně poslouchajícímu Vincencovi, že je dědicem veškerého majetku po matce, domku s krámkem i movitostí. A zároveň se ho zeptal, co zamýšlí nyní dělati.

Na to se nebyl Vincenc sám sebe ještě zeptal. Trávil celý ten čas od hrozného procitnutí v jakési zúmyslné tupé bezmyšlenkovitosti. Touto netečností ke všemu kolem sebe snažil se zapuditi vyčítky svědomí. Věděl,

že svým jednáním zavinil smrt matčinu, a ačkoliv uznával, že matka neměla právo od něho žádati to co chtěla, nemohl si vymluvit, že jeho neposlušnost i tak hrozně popudila, že z toho stará žena měla smrt. Když deroucí se do jeho hlavy takové myšlenky vytlačily někdy na chvíli prázdnotu, tu v něm zápasilo politování nad matčiny koncem s pocitem uspokojení, že teď nastane důkladná změna, že konečně bude samostatným, svým vlastním pánem.

Otázka notářova našla jej však nepřípraveného. Pokrčil rameny.

“Povedete obchod dále?” naléhal notář, Vincenc pokrčil rameny znovu.

“Vim, že obchod tuze dobře nejde, a bojím se, že teď půjde ještě hůře.”

Osířelý jinoch konečně pozvedl hlavu. Zadíval se tázavě do tváře notářovy.

“Ano, obávám se toho. Mluvílo se mnoho o vaší rodině po odchodu vaší sestry a mluví se ještě více, nyní po úmrtí vaší matky.”

Vincenc sklopil hlavu, jako by nedbal o to slyšet co se mluví, ale notář pokračoval: “Víte, jakými lidé jsou. Povidají, že jste měl nějaký výstup v sále ‘Ve sluji’, že jste odešel rozrušen a ráno že našli vaši matku mrtvou. Nevím, co mají ty dvě věci společného, ale naši lidé semelou všechno dohromady. A takové řeči nikdy nezůstanou bez následku. Povidám vám to, abyste byl připraven. Kdybyste chtěl dům prodat, mám na něj kupce. Protože je na dobrém místě náměstí, dostal byste zaň tolik, jako kdyby byl obchod v nejlepším chodu. Jinak, to víte sám, by vám nikdo nedal za váš obchod ani stovku.”

Vincenc byl nyní již důkladně probuzen ze své bezmyšlenkovitosti. Byl by poslouchal notáře dále, ale ten více nemluvil. Se slibem, že si o tom promluví po pohřbu, až bude otevřena závěť, odešel.

Od té chvíle nemohl se Vincenc dočkat až bude po pohřbu. Jeho tvář zastřena byla sice smutkem, jeho oči našly i slzy, když spouštěli jeho matku do hrobu, ale v jeho mysli bylo již dočista něco jiného nežli smutek. Před jeho duševním zrakem zářilo a blýskalo čarovnými paprsky jedno slovo, které vzpružovalo celou jeho bytost a uvádělo krev jeho v jeden klokot.

Amerika!

Ano, prodá vše. Zbaví se všeho, co jej vázalo k tomu nenáviděnému koutu půdy, vezme všechny peníze, jež bude moci sehnati a odebere se do země, odkud se nevzdělání chudáci vracejí po letech s nahospodařenými tisíci. On pojedje do Ameriky s penězi a se znalostí angličiny. Který vystěhovalec může se mu rovnati?

Ani nevyčkal, až k němu notář přijde a den po pohřbu šel do jeho úřadovny sám. Když šel po náměstí, zdálo se mu, že všichni lidé se naň dívají, jako by naň chtěli prstem ukazovati. Vzpomněl si na slova notářova: “Víte, jakými lidé jsou,” a řekl si: “Nu, však už se na mne dlouho dívají nebudete.”

Jen pryč, pryč z tohoto okolí, volal ve Vincencovi každý nerv, každý úder tepny. Proto se dlouho nerozmýšlel, má-li říci ano, když mu notář oznámil, že může za svůj domek s obchodem dostat čtyři tisíce zlatých.

Za čtrnáct dní na to opouštěl Vincenc Rychlý Evropu.

“S bohem, staré Trhovice”, řekl si, když naposled stanul na náměstí rodného města. “S bohem, ale snad ne na vždy. Snad se k vám vrátím za několik let, ale jinak mne neuvídíte, nežli jako vítěze, který si dovede respekt vynutiti. Peníze jsou zde u vás bohem, nuže, přivezu si je s sebou . . . Good by, Méry! Jdu v místa, odkud jsi si ty přinesla všechno co tě dělá obdivovanou. Snad se tak ještě někdy setkáme a pak spolu budeme mluvit jinak nežli posledně . . . Pak si spolu promluvíme také tou tvoji angličtinou a ne pouze tou moji gramatickou, které ty nerozumíš. S bohem, vy všichni moji nepřátelé. Jednoho dne přijdu k sčítování . . .”

Poslední pohled po tom známém náměstí, a Vincenc vsedl se svými kufříky do poštovního vozu, který jej dovezl na nádraží . . .

Vincenc znal ze všech měst amerických dle jména nejlépe Chicago. Zaměřil tedy přímo do tohoto amerického Eldorada. Po cestě ve vlaku a na lodi zopakoval si celou svoji anglickou gramatiku. Ale brzo měl poznati, proč mu Američanky nerozuměly, když na ně mluvil svou angličtinou. Až v polovici cesty přes oceán seznámil se s jedním americkým krajanem, Newyorčanem, jenž mluvil plynně anglicky — a také mu nerozuměl. Tim méně rozuměl Vincenc jemu nebo komukoliv jinému na lodi z těch, jímž mluvili anglicky. Vincenc se od krajana, kterému svoji "angličtinou" připravil několik veselých chvil, dověděl, že výslovnost angličtiny, hlavně pak americké, liší se nesmírně od toho, čemu se může člověk naučiti doma z učebnice. Zklamáný Vincenc se ale zároveň k svému potěšení dověděl, že to čemu se učil není ztraceno, že mu to bude znamenitou pomůckou při dalším studování jazyka. Ale že se bude museti ještě mnoho, velmi mnoho učiti, nežli bude ovládati řeč, o tom jej přesvědčil pokus čísti anglicky z časopisu. Teprve teď poznával, jak nedostatečnou, pouze pro začátky dobrou jest malá mluvnicka, kterou do té doby považoval za dokonalou pomůcku k naučení se řeči.

Vincenc byl nyní ještě radši, že se seznámil s někým, kdo mu mohl poraditi ohledně nalezení práce a bytu. Spluceštující sice Chicago neznal, přece ale mohl dáti Rychlému mnohé cenné pokyny, jak se má po příjezdu k svému cíli cesty zachovati. Vincenc novému příteli neprozradil, že si vezl s sebou v bankovní poukázce téměř dva tisíce dolarů: Byl rozhodnut, že o tom, že je bohat, neřekne nikomu ani slova. Uloží si ty peníze ihned po příjezdu na bance a bude si hledati zaměstnání jako zcela obyčejný chudý přistěhovalec. Teprve když by se mu naskytla nějaká zvláštní příležitost uložití peníze ty do nějakého výnosného a jistého podniku, sáhne na ně. —

Věděl také, co s nimi udělá, jakmile svůj kapitál zdvojnásobí. Vzpomínal nyní velmi často na svoji sestru Milku, o níž nevěděl, kde je. Ale považoval to přece za nesprávné, že si přivlastnil celé dědictví po matce a na sestru ani nevzpomněl. Úvažoval, že je třeba sestra v bidě a nouzi a potřebovala by každého halíře, a vyčítal si již, že jí připravil o to co jí právem náleželo. Umiňoval si také, že v Americe kapitál svůj co nejrychleji zdvojnásobí a pak vyhledá svoji sestru, aby jí odevzdal, co jí právem náleží. Se svým dílem pak bude pracovat dále, až z něho bude boháč . . .

Tak se připravoval Vincenc Rychlý na Ameriku, s takovými myšlenkami sestupoval z železničního vozu na chicažské dláždění. Řídě se instrukcemi svého spluceštujícího, který jej byl v New Yorku vyprovodil až k vlaku, vyhledal ihned po příjezdu do Chicaga českou čtvrť, která jej velmi překvapila, poněvadž mu připadala se svými českými nápisy a hlasitým českým hovorem lidí na ulicích jako část nějakého českého a ne amerického města. První starostí Vincencovou bylo vyhledati redakci českého časopisu, jehož adresu byl dostal na lodi od přítele. To se mu brzy poštětilo. Odhodlaně vešel dovnitř.

Prvnímu pánovi, jenž se ho přišel zeptati, čeho si přeje, přednesl s přemírou zdvořilosti svoji žádost. Ten se na přistěhovalce dobře podíval, pousmál se jeho poklonám a odkázal jej na druhého. Tento se ho vyptával na jeho zaměstnání, znalosti a pak řekl: "Možná, že vám bude moci pan Mojda něco poraditi. On je zpravodaj a zná celé české Chicago jako svoje hodinky." Pan Mojda, velký, statný muž, čistě vyholené tváře, ale nasládě zdvořilůstkami přetíženě řeči, která se zdála býti v přímém odporu

s rázovitou fysiognomií, si prohlédl přichozího od hlavy k patě, položil mu několik otázek a pak dobrácky řekl:

“Nu, něco se najde! Byt vám najdu hned dnes a o práci se vám také postarám, když nebudete mít velké požadavky. Tady v Americe se vždycky něco najde. Ale pozor si musíte dát, člověčku, abyste nepadl do rukou slarebákům, o které tady v Americe taky není nouze. Nikomu nedůvěřovat, koho dobře neznáte.”

Vincenc byl hodnému pánu za upřímnou radu povděčen.

Do večera byl Vincenc jako doma, ba lépe než doma. Zval svým neveliký pokojík v domě přítele zpravodajova, pana Konikláška, na hlavní ulici velké chicagské české čtvrti. Nikdy se necítil doma tak šťastným, jako onoho podvečera v Chicagu, když, zařídív si poněkud svůj pokojík, vyšel si před dům a s malé pavláčky nad vysokými schody pozoroval ten pro něho tak nový a zajímavý ruch ulice. Velké vozy pouliční elektrické dráhy, nabitě lidstvem tak, že celé chomáče cestujících stály a visely jako hrozny na stupátkách, přejížděly mimo každé chvíle. Pozoroval dělníky vracující se z práce, z nichž téměř každý byl vyzbrojen podivnou plechovou krabicí, houpačící se na drátěném držátku, dělnice většinou pěkně a čistě nastrojené, novinářské hochy vyvolávající jména časopisů. Vše bylo mu novým, zábavným. Zapálil si cigaretu a zahlubán jsa do měnivého pohledu oddává se snění. Vzpomínal na Trhovice a na Méry. Málo jen, velmi málo na matku. Zdálo se mu to dávno, co byl v Trhovicích,...

Za čtyři dny měl Vincenc práci. Zaopatřil mu ji přítel jeho domácího zpravodaj, na kterého při každodenním setkání Rychlý naléhal, připomínaje mu vždy znovu jeho slib. Byla to pouze hrubá práce v továrně na rámec k obrazům, a plat, který dostával, byl tak nepatrný, že sotva stačil na živobytí, ale Rychlý si při všem dovedl vyhledati dobrou stránku a při té jeho práci se mu líbilo, že mohl začít ve svém tažení za bohatstvím od nejskrovnějších začátků, “od piky”, jak v Americe říkali. Považoval to za neklamně dobré proctví pro budoucnost.

A život v Americe se mu také líbil. Práce byla sice dosti namáhavá, ale za to večer kynul mu úplný odpočinek, který trávil buď besedováním se svým domácím na vysokých schodech domu nebo, byl-li méně unaven, procházkami po ulicích v blízkém i dalším okolí, kde bylo pro něho, “zeleňáka”, jak tady nedávno přijetým přistěhovalcům říkali, vždycky mnoho zajímavých věcí k pozorování.

Někdy přicházel kamarád jeho bytného, pan Mojda, a pak zapadli spolu někde do hostince na partii kulečnicku. V neděli jej brával zpravodaj s sebou na výlety, tak zvané pikniky, kde chťe nechtě musel tančit se slečnami, které byly stejně hezké jako Méry, ale daleko ne takové hrdopýšky. A mohl na ně mluvit anglicky tak jak uměl. Řekl-li něco chybně, zasmála se mu jeho tanečnice, ale srdečně, bez škodolibosti, někdy jej opravila a bavili se dále.

Kdyby byl chtěl Vincenc býti k sobě zcela upřímným, byl by si musel přiznati, že na Méry docela nezapomněl, ba že mívá často její obraz před duševním zrakem, a tu že se mu zdála býti přece krásnější nežli ty všechny ostatní dívky. Ale mlhavý obraz ten lehce prchal, jakmile mladý přistěhovalec otevřel oči ke skutečnosti. Rychlý, jsa zde na místě, kde Voliňákoví oněch šest let svého pobytu v Americe prožili, setkávaje se s lidmi, kteří je znali, chodě do stejných zábav, jež Méry a Fény navštěvovaly, viděl jasně, kde tyto získaly svůj způsob společenských styků, kde si osvojily onen druh mluvy, jenž jej tak zarážel, a jež jimi trhovičtí mládenci považovali za originelní. Poznal, že děvčata, jakmile mohl býti okličkován zákon o nucené školní návštěvě, přestala choditi do školy a začala vydělávati. Další školou jejich byly: krejčovský “šap”, ulice, taneční zábava a “piknik”.

A Vincenc poznal, že velká většina děvčat, s nimiž měl příležitost se setkat, žila tímž životem, nemajíce o duševních potřebách ani potuchy. A konečně nedivil se jim ani. Považoval je za oběti onoho shonu po dolaru, jemuž zde propadá kde kdo. Že si po úmorné celodenní práci hledají zábavu, jej nikterak nepřekvapovalo. A přece se mu ten život mezi zdejšími lidmi zcela líbil. Předně to bylo pro novotu, která jej unášela. Dále cítil kolem sebe širší svět a pak větší volnost jednání, méně úzkostlivých ohledů a strachu před posudkem jiných.

A konečně měl tu zábavy, na jaké doma v Trhovicích ani nemožní a nesměl přemýšletí.

Jedné neděle vyjel si s přítelem zpravodajem a svým bytným dokonce po veliké výletní parní lodi na druhou stranu Michiganského jezera do zajímavého pobřežního města, kde se koupali v jezeře, a pak jezdili na lodičkách a na různých skluzavkách. Když si při návratu do Chicaga na palubě ohromného parníku pod hvězdami svítícím nebem, s hudbou, zpěvem a šumem zábavy zaznívajících z vnitřku lodi vzpomněl Vincenc na svůj život v Trhovicích, bylo mu jako trestanci, jemuž byla snata pouta a otevřena vrata vězení. Cítil, že teprve nyní žije.

Tyto zábavy ovšem stály peníze, a tu, poněvadž výdělek stačil sotva na nejujutnější denní vydání, bylo zapotřebí dosazovati z hotového. Vincenc měl však peníze na bance, a když se mu nedostávalo, došel si pro desítku nebo dvě, aby měl vždy několik dolarů po ruce. Nerozhazoval, ale také neskrblil, a když viděl, že je tu zakořeněným zvykem společníky častovati, řídil se zvykem tím a na výletech a zábavách dělal malého kavalíra. Výchytky svědomí, které mu předhazovalo, že si byl přísahal, že na peníze ty nesáhne, dokud nebude mít příležitost jimi vydělati obnos několikanásobný, chlácholil ujišťováním sebe, že si pouze vynahrazuje to, oč byl v dosavadním bezútěšném životě oloupen. Tak si poznenáhlu odvyknul úzkostlivé šetrnosti a když byl se svými přáteli na výletě za jezerem, utratil za půl dne více nežli co za celý týden vydělal.

Koniklásek a Mojda, vědouce, jak malý má Rychlý výdělek, divili se, kde bere ten "zeleňák", který po svém příchodu se sháněl po práci, jako kdyby bez výdělku měl za dva dny zahynouti hladem, peníze na dosazování. Nedalo jim to velkou práci vystopovati ho jednoho nedělního dopoledne do banky. Mnoho-li má na bance peněz, dověděl se bytný snadno, jednou když se Rychlý koupal, prohlédáním jeho šatů a nakouknutím do jeho bankovní knížky, kterou našel v náprsní kapse.

"Výlupek vši potouchlosti," řekl zpravodaj, když se dověděl o zeleňákově kase. "Takový kapitál nechá ležeti ladem, mezitím co by se jim mohly vydělávati fúry bankocetlí."

VI. RYCHLÝ POSTUP.

Jednoho podvečera seděl Rychlý se svým bytným na pavlačce nad domovními schody. Popijeli z velkého džbánu piva a pokuřovali sobě spokojeně, kdy se pojednou přihrnul přítel zpravodaj.

"Čtli jste dnešní noviny?" zahřimal, a když dostal kladnou odpověď, zvolal:

"Co říkáte tomu cidiči bot, který si koupil barák za deset tisícovek?"

Rychlý ani Koniklásek o tom nevěděli. Byli patrně zprávu tu v novinách přehlédli. Zpravodaj, soukaje z kapsy výtisk novin, tedy vysvětloval. "Za šest let si pucováním bot a sbíráním diškerece vydělal deset tisíc dolarů. To je přeci něco! Kdyby s tím jel do Evropy, nemusí do smrti na práci sáhnout. Anebo to může tady dát do obchodu a být za deset let

millionářem. Zde je přece jen země příležitosti. Jen když má člověk něco v ruce, s čím začít. Nejhorší je to s tím prvním tisícem. Jakmile má člověk ten, jdou ty další již samy, jen si na ně zapíská. A při tom se někteří lidé dřou, dřou po celý život a nemají ničeho mimo tu dřinu, protože to nedovedli dotáhnouti na první tisíc... Já mít dnes po ruce patnáct set nebo dva tisíce, jsem za dvě léta nejbohatším Čechem v Americe."

Vincenc napjal pozornost.

"Nikdo by nevěřil," pokračoval Mojda, "co na příklad je peněz ve vydávání novin, když se začne z pravého konce! To se člověku hrounou peníze se všech stran. Obchodní oznámky nesou tisíce, jen když si dá člověk práci a jde za nimi, aby je dostal. To, co dostane od odběratel, na to se nemusí ani valně počítati. Většina z toho se může nechat roznásecům. Hlavní žně přijdou před velkými volbami, jako budou na příklad letoš. Vybere se několik kandidátů, jak se tady říká politikářů—mezi těmi, kteří mají z čeho klopat—pro ně se píše, a ti sami zaplatí vydání listu třebaš v mnoha tisících výtisků. A tak se přijde k penězům zrovna zadarmo."

"Proč tedy do toho "biznisu" nejdeš?" zeptal se Koniklášek, "proč stále děláš pro jiné?"

"I však jen mít pár stovek pohromadě, já bych si nenechal dvakráte říkat. Já už v tom mám zkušenosti, za tolik let navinaření. Ale to je to! Ta první tisícovka. Někteří lidé už mají tu smělu, že se na ni nemohou nikdy zmocit, a já jsem jedním z nich."

"Ty bys do toho opravdu šel? A neodradilo by tě to, že jsou některé noviny, které mají souchotiny od začátku a hned v mládí zatřepají bačkorama?"

"To si myslím, že ne," rozesmál se Mojda. "Když to začnou lidé, kteří tomu nerozumějí, buď nedoveleou psát zprávy, nebo sbírat oznámky, nebo vést administraci, pak to musí prasknout. Takových je dost, kteří o tom nemají potuchy a pustí se do toho, to já vím. Ale z těch, kdo tomu rozuměli, a pustili se do toho s nějakým kapitálem, jsou sami boháči... Jen když se dovedli mít na pozoru před darebáky, kteří tady na člověka, který má pár grošů, číhají na všech stranách. Člověk si musí umět vybrat lidi, kterým důvěřuje."

Rozmluva byla vedena tímto tónem dále, a Rychlý se z ní dověděl, že zde v Chicagu leží peníze na ulicích v celých haldách, ale člověk musí mít napřed aspoň tu první tisícovku, aby byl připuštěn do počtu těch, jimž je dovoleno si na hromadách epáti kapsy. Naslouchal pozorně, aniž by do rozmluvy zasahoval. Pojednou se ale přece na něco zeptal:

"Což tady může vydávat noviny kdo chce?"

Mojda a Koniklášek na sebe pohlédli významně.

"Vy jste snad myslél," odpovídal zpravodaj, "že tady na to také potřebuje nějakou zvláštní úřední koncesi jako v Čechách, ne? Ba ne, milý pane Rychlý! Zde si může vydávati každý noviny jaké chce."

Rychlý měl pohotově další námitku:

"Ale když chce někdo vydávati noviny, musí mít tiskárnu, a na to je zapotřebí více peněz nežli tisíc dolarů."

"Žádnou tiskárnu nemusí mít. Udělá se kontrakt s některou velkou tiskárnou, která mu vytiskne každé číslo za tolik a tolik, takže nemá s tiskem nejmenších starostí, a může se úplně věnovati redigování a administraci."

A celý večer mluvilo se o tomto předmětu, a zpravodaj měl odpověď na každou otázku, vyvrácení na každou námitku.

Rychlý šel na lůžko s plnou hlavou vířivých myšlének. Celou noc a celý den přemýšlel o slovech Mojdlových.

Navečer jako náhodou setkal se s Mojdou a pozval ho do hostince. Tam se ho mezi řečí zeptal, mnoho-li by bylo zapotřebí k zavedení takového časopisu. Když šli z hostince, tykali si, a při úplném rozvinutí svých snů a dalekosáhlých plánů by se byli málem objímali.

Za dva dny na to zakládána byla vydavatelská společnost. Ustanoveno, že Mojda bude redaktorem, Koniklásek, který se uvolil také složit několik set do podniku, bude shánět odběratele a obchodní oznámky. Rychlý, který má obchodní školu, povede administraci.

Vincenc šel do podniku s plnou jistotou, přece ale nedal do něho vše, co měl.

Rekl svým společníkům, že má tisíc dolarů a ty že do toho dá. Společníci byli nadšeni objevem, že má Rychlý peníze. Tento ani neměl tušení, že již kolik dní před tím věděli navlas, mnoho-li má na bance.

Časopis pokřtěn byl Mojdou "Týdenní Hlidka" a jméno Vincence Rychlého objevilo se na první stránce jako hlavního vydavatele. Toho se Vincenc ještě před čtvrt rokem, když v Trhovicích prodával tkaničky a špendlíky nenadál, že bude v tak krátké době tak vysoko, že se jméno jeho bude týdně objevovati tisknuté na přední straně časopisu. A jakého časopisu! Mojda uměl udělati časopis zajímavým. První věcí bylo, že prohlásil válku všem zastaralým řádům a při tom také všem obhájcům těchto. Pro-rokoval, že na světě, a hlavně ovšem v českém Chicagu musí začíti zcela jiný pořádek, a že je na čase, aby se všichni copafi třáslí. Při tom si schladil záhu na několika bývalých přátelích, kteří se mu někdy nezachovali, a nejnemilosrdněji bil do časopisu, u kterého byl do nedávna zaměstnán.

Když mu Rychlý a někdy i Koniklásek radili k mírnosti, říkával:

"Vy nemáte oba o novinářství ani zdání. Hleďte si oznámek a odběratel a redakci nechte na starosti mně. Lidem se musí dát co chtějí a na ničem si tak nezgustnou jako když já jim někoho pěkně vymaluju. Za pár neděl bude po každém čísle "Hlidky" poptávka, že nestačí náš tiskář se všemi svými presy. Jen trpělivost. A ostatně je to novinářova povinnost pomáhati k pročišťování vědruhu. To vím zase jen já a vy nic."

"Pak bychom ale nsměli přijímati takové oznámky," osmělil se ozvati Rychlý. "jako přijímáme! Tadyhle je dopis, ve kterém nám ze kteréhosi politického klubu píší, že politikář, pro kterého tak horlivě pracujeme, je podvodníkem nejhrubšího zrna, který již okradl město a své voliče o tisíce a snad statisíce. A u nás je vyličen zrovna jako spasitel, kterého musí celé město vítati s otevřenou náručí."

Mojda se útrpně usmál a řekl:

"Politické oznámky jsou obchod. Politikář si zaplatí za každou řádku a my nejsme za to zodpovědni, co si do oznámky dá. A vy oba víte, že politické oznámky jsou to hlavní, nač počítáme, z čeho chceme dělati peníze. Nebudeme-li přijímati oznámky, nebo budeme-li kandidáty chtít procezoovati a psáti pouze pro takové, kteří mohou obstáti před kritikou veřejnosti, můžeme zavřít krám a nechat všeho a ztratiti každý cent, který jsme do toho dali."

Mojda nedal sice do podniku ani dolaru, ale věděl, jakým argumentem Rychlého umlčet. A Vincenc, jakmile slyšel o ztrátě do podniku daných peněz, mlčel, a vícekrát se proti druhu oznámek Mojdou přijímaných nevyslovil.

Beze slova sklonil se nad svoji práci a myslel, že třebaš má zkušený redaktor pravdu, že se jinak v Americe peníze vydělávati nemohou. Práce neměl Rychlý mnoho. Svého zaměstnání v továrně se ovšem vzdal, stejně jako Mojda svého zpravodajství u denníku a zaujal židli v krámku, který najali na hlavní ulici a nad nějž dali hrdý nápis "Týdenní Hlidka". Mojda

trávil tam denně dvě neb tři hodiny psaním a zbytek času "lital po businessu", jak říkával. Rychlý pořídil svoji práci ještě za kratší dobu, neboť list byl expedován přímo z tiskárny, které měl administrátor pouze dodávat seznam odběratel. Ten seznam nebyl dlouhý. Ohnivě, vlasteneckými frázemi propletené vyzvání k předplacení, na kterém si dal Mojda tolik záležitosti, uveřejněné v čísle prvním, zůstalo téměř bez ozvěny, ačkoliv bylo čísla toho rozneseno několik tisíc po Chicagu a několik dalších tisíc rozestláno do všech česko-amerických osad. Téměř nikdo neposílal předplatného a časopis rozestlán a roznášen byl stále zdarma.

Rychlý, poněkud znepokojen, postěžoval si Mojdovi. Ten se tomu jen zasmál. Měl smích vždy pohotově.

"Blázinku, musíme si napřed získati důvěru! Naše publikum je podezřívavé, a myslí, že "Hlidka" bude vycházet pouze v předvolební době a pak zanikne. Proto se nechce skoro nikdo předplatit. Ale my jim ukážeme! Až vyjde asi deset čísel, poznají lidé, že je to miněno doopravdy a začnou platit. Pak nastanou naše žně."

"Jak ale vydáme deset čísel, když nás každé číslo stojí stovcacet dolarů a v pokladně máme všeho všudy pět set. Koniklášek doposud nesložil svůj díl. A počítám-li i to, máme sotva na vydání osmi čísel. Ty politické oznámky, ač jich máme plný list, nám nevynesly ani, co by stačilo na zaplacení dvou čísel."

"Půjde se na oznámkáře, obchodníky. Tolik se vždycky 'skolektuje', co bude zapotřebí na vydání čísla..."

Když vydali šesté číslo, měli rovných sto odběratel. Dalšími několika stům posílali list zdarma. Rychlý, který byl nyní zabrán ve dne v noci v počtech, měl vypočítáno, že by bylo zapotřebí patnáct set odběratel, aby se list vyplácel. Když to řekl Mojdovi, přísahal mu tento, že do roka jich budou mítí dvakrát tolik.

Po vydání osmého čísla nebylo více peněz na vydání devátého. Koniklášek, který měl složit svoji částku, vysvětlil Rychlému, že peníze má, ale nemůže je sehnati dříve nežli za dva měsíce. V náhradu za to se uvolil, že půjde "kollektovati". Hned z první obchůzky se vrátil se strašně dlouhým obličejem a hubenou kapsou.

Polovička obchodníků dala na jevo, že nemají rádi takové docházení pro peníze hned téměř ze začátku kontraktu. Někteří, poznavše, že "Hlidka" nemá takového finančního podkladu, jaký byl při začátcích oznamován, zaplatili za těch několik týdnů a zároveň projevíli přání, že jejich oznámka byla vypuštěna. Každý Konikláškem skolektovaný dolar znamenal ztrátu několika jiných pro budoucno.

Následovala porada "vydavatelů", která se vyznamenávala zprvu stísněnou a pak nakvašenou náladou. Mojda snesl všechny výčitky, které na jeho hlavu Rychlý shrnul, jako by se ho netýkaly. Ba naopak zdálo se Rychlému, že se nějak potutelně usmívá, a pošilhává po Konikláškově, jenž při podobných debatách hrával úlohu mlčenlivého svatého Jana, a promluvil-li, stranival obyčejně Mojdovi, jehož zkušenosti se zdál vysoko ceniti.

"Kdybychom měli aspoň ještě na vydání několika čísel, abychom ukončili čtvrtletí," řekl konečně Mojda. "Do té doby přijde ještě několik stovek předplatného, když dáme nové vyzvání a něco se pak bude moci sebrati za oznámky. Po čtvrt roce se již nebudou obchodníci vzpouzeti."

Rychlý mlčel a přemýšlel. Přes jeho hlavu vyměňovali sobě Mojda s Konikláškem divné pohledy.

"Neseženeme-li na vydání těch několika čísel," řekl Mojda, "ztratíme všechno co jsme do toho dali a nezachráníme ani groše."

Navzdorem-li na vydání těch několika čísel, ztratíme všechno co jsme do toho dali

Rychlý věděl, že není neklamnější pravdy nad to, co Mojda právě řekl. Měl na vybranou, riskovati i to, co mu ještě zbývalo s nadějí na konečný zdar nebo ztratiti bez milosti vše, co již do podniku dal. Mojda poznal, o čem mladík přemýšlí. Začal mluvit. A Mojda uměl mluvit. Z dřevěného Indiána před trafikou by byl slzu vynutil, když se rozpovídal. Začal líčiti Konikláskovi—věda, že Rychlý poslouchá jeho slova—jak všechny ty nesnáze, které nyní mají, jsou pouze přechodné, jak by jim to všechno bylo stonásobně vynahrazeno, až by byla existence listu zajištěna, jak by to bylo smutné, aby nyní, když již takový kus práce vykonali, k vůli několika stovkám toho museli nechat a pochovati všechny ty peníze a tu práci, kterou do toho již dali, jak v brzku by musel nastati kýžený obrat a začaly by se peníze hrnouti, tak že by si mohli i k té své práci zjednatí lidi a sami jen dohlíželi, jak by se pak každý dolar peněz a každá hodina práce do listu vložené stonásobně zúročily. Když domluvil, chvěl se mu hlas pohnutím.

Rychlý po chvílce řekl: "Dobrá, když nemůžete vy oba sehnati na vydání jednoho čísla, seženu já ještě na jedno. Ale to bude poslední. Pak ať to praskne všechno."

Mojda a Koniklásek vyměnili spolu vítězný pohled.

Rychlý po celonočním přemýšlení šel na banku. List vyšel. Vincenc docházel na banku každého týdne a list vycházel číslo za číslem. Tu a tam přinášel také některý ze spoluvydavatelů různé obnosy za oznámky, ale toho nebylo tolik, aby to stačilo na vydání.

VII. PROCITNUTÍ Z KLAMNÝCH SNŮ.

Jednoho dne, když byl Vincenc sám v úřadovně, vešel jeden z politiků, kteří měli chválu ve sloupcích "Týdenní Illidky" zakoupenú, právě onen, o jehož oznámku měl Rychlý s Mojdou jednou spor. Přišel s ostrou stížností, že sobě zaplatil za stránku chvály a ta měla býti v deseti tisících "Illidky" roznesena po městě, ale shledal, že nebylo v listu ani polovička toho, co si byl objednal, a poptáním se v tiskárně zjistil, že bylo vytisknuto pouze dva tisíce výtisků. Přišel si tedy do redakce odlehčití, a nebolhý Vincenc se třásl jako osyka na větru, když se nad jeho hlavou rozpoutalo hromobití americkočešské hantýrky.

"Za tři sta dolarů si může člověk něco poručit, son of a . . . , vy muly!" houkl si návštěvník na nešťastného administrátora, udeřiv pěsti do stolu.

Ale v tom se zarazil. Místo nepatrného hošíka, který se tu doposud krčil pod přívalem výčitek a nadávek, postavil se před něj pojednou mladý muž s tváří bledou jako smrt, chvějící se rozčilením, ale s okem házejícím jiskry svrchovaného rozhořčení a nehledané v tom mladém těle rozhodnosti. I sám prohnáný a surový politikář ucouvl překvapením před tímto divným zjevem.

"Tři sta dolarů, pravíte?!" zvolal Rychlý, jenž se byl příliš dobře pamatoval, že nejvyšší položka příjmu za celé trvání listu obnášela sedmdesát pět dolarů. "Komu jste je zaplatil, pane? A kdy?!"

"Mojdovi. Před čtrnácti dny."

"Děkuji vám," řekl polohlasem Rychlý, uklidňuje se poněkud. "Zeptám se Mojdy, kam peníze ty přišly. Zde odevzdány nebyly. Buďte ujistěn, že se ho na to zeptám."

"A já taky se ho zeptám," dodával politikář, a odcházejce, mumlal: "No, to se podobá Mojdovi, jak ho znám."

Téhož večera navštívil Rychlý dva jiné politické činitele, kteří měli v "Illidce" svoje oznámky, a pod záminkou, že jde za účelem obnovy kontraktu, vyzvěděl na nich, mnoho-li za oznámky platili. Ze své cesty vracel se Vincenc zdrcen, zkrúšen, s vědomím, že se dostal do rukou dvou podvodníků, kteří jej systematicky okrádali, odhývajíce jej pouze částkami toho, co svým novinářským pirátstvím získávali. Pouze v těch třech případech, které vyšetřil, to dělalo několik set.

Ráno, po noci, za které nezamhouřil oka, rozrušený, nevyspalý, vysílený, ale odhodlaný na všechno, zavolał si k rozmluvě svoje dva spoluvydavatele, překvapené jeho vzhledem, i zvláštím, řezavé pevným zvukem jeho hlasu. Oznámil jim, že nemá v úmyslu nechati se od nich dále okrádati. Pak je vyzval, aby mu vrátili peníze, které z něho vylákali, které on jedině, aby oni mohli z jeho důvěřivosti těžiti, dal do podniku. Koniklásek se sedmkrát zadušoval, že neměl z příjmů jediného dolaru, jehož by si byl perně nezasloužil a Mojda se všemu s drzostí, která přiváděla Rychlého o všechnu rozvahu, vysmál.

Rychlý vida, že k svým penězům touto cestou nepříjde, nabídl se, že jim postoupí svůj díl v podniku za polovičku toho, co do něho dal, aby si vedli list dále sami. "Kde bychom to vzali?!" zvolali oba jako jedněmi ústy.

Rekl jim tedy, že když jej sedřeli s kůže, aby si šli, že si povede list dále sám. Pokrčili rameny a šli.

V té době zbývalo Rychlému na bance pět set dolarů. Počítal také na dosud nezaplacené oznámky. Byl rozhodnut vydávati časopis samostatně. Mělo to tu vadu, že neuměl pro časopis psáti. Mimo to byl úplně neznámou veličinou. Okolnost, že jeho jméno se objevovalo po několik týdnů na přední stránce listu neudělala z něho známějšího muže. Musil si zjednatí pomocné síly. Najal jednoho redaktora a jednoho sběratele oznámk. Vydával list dále. Jednoho dne shledal, že nemá na vydání dalšího čísla a poslal kolektora po oznámkách, aby přinesl nějaké peníze.

Ten přišel zpět se dvěma dolary a s oznámením, že Koniklásek a Mojda sami skolektovali kde se co dalo, udávajice, že list přestal vycházeti.

To byla poslední rána. Peníze byly utraceny do posledního dolaru. Ještě učinil jeden pokus. Šel do tiskárny, kde mu "Hlidku" tiskli, žádaje o poshovění za příští číslo. Chtěl ještě vydati důtklivé provolání na čtenáře s pravdivým vyličením svého stavu, svých zkušeností. Byl přesvědčen, že se několik set čtenářů najde, kteří mu, když ne z jiného důvodu, tedy aspoň ze soucitu pošlou předplatně. Ale v tiskárně byl bez dlouhých řečí odmrštěn. Ani s ním, "zeleňákem", mnoho nemluvili. Zaplati-li za číslo, vytisknou mu je, nemůže-li platiti, může si jíti jinam. Toho večera obcházel Rychlý těch několik známých, které si byl za dobu svého pobytu v městě získal, snaže se sehnati stovku, aby mohl vydati číslo. Nesehnal ani třicet dolarů.

Šel k politikářům. Ti mu řekli, že se jich Mojda "nacucal" dost, a že se více ždímati nedají. Řekli Rychlému bez obalu, že jim reklama, listem dělaná, nebyla nic platna, poněvadž to nikdo nečetl. Obecenstvo je prý již vyrostlé z těch let, kdy dalo na to, co piši pokoutní listy před volbou vydávané. Pravdou bylo, že dokud vydával list Mojda, dávali mu oznámky spíše ze strachu, aby jim neškodil, až zase bude někde u denníku zpravodajem. S neznámým panem Rychlým, mladičkem, jenž se jim pojednou přišel představití jako pravý vydavatel listu, nevedli dlouhých řečí.

Druhého dne šel Vincenc k právníkovi, s úmyslem zadati žalobu na svoje kompanisty. Chtěl podati důkazy, že neodváděli závodu ani polovičku z obnosů, které procházely jejich rukama. Právník mu poradil nevyhazovati peněz, poněvadž by si prý na svých bývalých "pártnerech" ničeho nepopadl. Že by mohl svoje "pártnery" stihati trestně, to mu neřekl. Ale pochlubil se tím Mojdovi, když se s ním setkal, že byl u něho ten "zeleňák" na poradu a že mu srazil hřebínek a šli za to, plni smíchu, do vinárny "na jednu".

Zdrčen, skličen na duchu a zmalátněn na těle vrátil se Rychlý do úřadovny, kde byl před několika týdny zažil nejkrásnější sny o moci, bohatství a štěstí. Se slzami v očích oznámil svým pomocníkům, že jsou s vydáváním listu hotoví, a když za nimi zapadly dvěře, sklesl na židli.

V zásuvce stolku měl uschovaný revolver, jež si byl koupil hned když se stal "vydavatelem". Tenkrát pořídil si zbraň, aby se cítil větším pánem. Nyní ji položil před sebe na stůl k jinému účelu. Ale neměl odvahy, aby se na ni zadíval.

Vzpominal, zda mu bylo hůře před několika měsíci, v onu noc, kdy zažil své první velké zklamání a v ono jitro, kdy sáhl na ledově studenou líc své matky. Byl přesvědčen, že tenkrát byl přímo šťastným proti svému dnešnímu postavení. Tenkrát měl celý svět před sebou. Dnes, po krátkých několika měsících jest u konce své kariery. Jak to šlo rychle s kopce!

Vzpomněl sobě na ty bidáky, kteří jej k tomuto konci přivedli. Možná, že nyní sedí někde pohromadě a smějí se jemu, hejlovi, jenž jim sedl na vějíčku. Po celou dobu, co byli ve spolku, brali pěkný týdenní plat, kdežto

on jen počítal a ničeho si nedopřával. Mimo to těžili z listu jako pijavice, a když vymáčkali co se dalo, šli... Rychlý se podíval na revolver—nyní se mohl na zbraň klidně dívat—a přemýšlel, zda by nebylo dobře učiniti napřed žádost spravedlnosti a pak teprve jít sám... Ne, však on je osud jednou sám najde a ztrestá, pomyslel si pak. Bude toho dosti zprovoditi se se světa sám. A pak doufal, že vzpomínka na něho je bude po celý jich život pronásledovati... Ale on sám... ano, půjde, uteče s tohoto světa, jenž jej v tak krátké době zklamal v každé jeho naději, zničil.

Sáhl na zbraň. Vzpomněl sobě při tom na všechny známé, které na tom světě opouští. Na přátele nevzpomínal, neměl žádných. Ti, které za své nejlepší přátele považoval, jej nejhanebněji zradili. Ale na svoji sestru si vzpomněl, která, je-li živa, se o něm nikdy ani nedozví, kde a jak skončil. Na tu sestru, kterou on okradl o její podíl z materského dědictví, jejíž zde v šilené spekulaci utratil.

A tu mu poprvé napadlo, že neprospekuloval svoje, ale cizí, sestřiny peníze. Ty peníze nenáležely jemu, měl je pouze půjčeny, chtěl je vrátiti.

Vincenc, stírající si každé chvíle ledový pot se skrání, přemýšlel ještě chvíli. Pak, zastrčiv revolver do kapsy, vyšel na ulici. Ve dveřích srazil se s nějakým mladým mužem as stejného věku s ním.

„Je tu pan Rychlý?“ ptal se přichozí.

„Ano, to jsem já.“

Neznámý se na Rychlého podíval jaksi nedůvěřivě a pak se zeptal: „Měl byste pro mne nějakou práci?“

Rychlý se trpce usmál. „Kdo vás sem poslal?“ zeptal se.

„Jakýsi pan Mojda. Jsem tu teprve tři dny a sháním se po práci. Pan Mojda, na kterého jsem byl odkázán, mi řekl, že vy snad byste mi mohli dáti nějaké zaměstnání u svého časopisu. Byl bych vám velice povděčen. Nemám ani groše a jist se chce. Pořád slibuji svému žaludku, že co nevidět začnou litat pečení holubi vzduchem, ale on se, mrška, nechce dát uchlácholiti. Je to takový rebelant.“

Rychlý se podíval na mluvčího. Byl to slabý hoch, výrazné tváře, kterou při tom, když mluvil o hladu, pohrával jakýsi úsměv, v němž se obrážela lehká mysl.

„Přišel jste pozdě, příteli, již nevydávám.“ řekl teskně. „Ale na oběd vám dám.“ Vložil do ruky neznámého čtvrtdolar.

„A děkuji pěkně! Aspoň se zase jednou najím. Pak budu moci vandrovati dál. Však já někde něco najdu! Amerika je veliká. Já věděl, že se v ní neztratím.“

Vincenc se zastavil a díval se za odcházejícím jinochem. Jeho skoro veselá pronesená slova mu zněla v uších.

„Amerika je veliká, já věděl, že se v ní neztratím!“

Rychlý přemýšlel o těch slovech a pojednou přišel k poznání, že ten čtvrták, který dal mladíkovi, uložil na báječné úroky.

VIII. POSLEDNÍ ČTVRTÁK.

Třetího dne na to stál Vincenc Rychlý ve velké krejčovské dílně a učil se rozžehlovati švy. Dostal hned na začátek šest dolarů týdenního platu. Vypočítal si, že i z toho se dá žít. Ale po několik prvních dní pochyboval, že v tom zaměstnání bude moci pokračovati. Přicházel domů z práce hrozně ztýraný, se svaly bolícími a s klouby v ramenou a loktech jako vyvrácenými. Po dvě noci nemohl téměř spáti bolestmi v celém těle. Pak jej začalo bolet i na prsou. Ale pracoval neustále a snažil se na bolesti zapomenouti. Podařilo se mu to částečně, a tak si pomalu zvykl na to

zdvihání těžké žehličky, ačkoli každého večera přicházel domů strašlivě ztýrán, klesaje únavou.

Pátého dne po zahájení této práce, když opětně přivlekl domů svoje zmalátnělé údy, zarazil se na prahu společné světnice stravního domu, kam se byl po úpadku od Konikláska přestěhoval, překvapením, když proti němu pokročil s rukou k stisknutí napřaženou—Mojda.

Rychlý vzpomněl si na revolver v zadní kapse. Ale rychle potlačil toto první pohnutí. Podávanou ruku ovšem také nepřijal.

Mojda byl na nevlidné přivítání připraven.

"Nesu ti dvě stě dolarů," řekl, "a chce se tě zeptati, chceš-li je."

Před čtyřmi týdny by byl Rychlý na takovou nabídku, pronesenou člověkem, jenž jej připravil o celé jmění, odpověděl políčkem. Ale od té doby postoupily jeho znalosti ceny peněz nesmírně. Zafal zuby, aby potlačil své city, a vyzval Mojdu, aby vysvětlil, co svou nabídkou míní.

Mojda začal mluvit. A Mojda uměl mluvit! Napřed předsvědčil Rychlého, že ho do té vydavatelské špekulace nezavlekl se špatným úmyslem. Dušoval se a svou cti zapřisahal, že byl sám skálopevně přesvědčen, že se podnik zdaří a udělá z nich všech tři boháče. Nikdo nebyl neúspěchem a nezdarem více překvapen a zdrcen nežli on.

"A proto, aby to šlo rychleji, nechávali jste si větší polovinu příjmů za všechny oznámky," prohodil se stěží zadržovanou nevolí Rychlý.

Ale i toto obvinění Mojda vymluvil, vyvrátiv je tvrzením, že si nechávali pouze provisi ze získaných oznámek, jako prý se to všude jinde dělá.

Rychlý věděl, že je bezúčelno o těchto věcech debatovati a udeřil na návštěvníka otázkou po pravém účelu jeho návštěvy. Mojda vysvětlil mu věc dosti stručně. Přišel se ho zeptati, chce-li prodati mrtvolu "Týdenni Illidky."

Časopis má cenu i po své smrti, dovede-li někdo jeho mrtvolu prodati. Každý odběratel představuje pro vydavatele jistou hodnotu. Obyčejně prodává se mrtvola jinému časopisu, mnohdy takovému, jemuž nemohl list za živa na jméno přijíti. Někdy koupí pochovaný časopis jednotlivec, který má záľusk na vydávání časopisu a domnívá se, že udělá lépe, převezme-li časopis již zařizený a mající nějaké odběratele, a peníze, jež by dal na zakládání nového listu, věnuje na zvelebení existujícího, nežli začínati úplně od začátku.

A Mojda našel takového jednotlivce. Byl to nějaký za velkými politickými cíli se pachtící krajan, mající veliké plány do budoucnosti, který chtěl svoji stranu podepřiti vlastním časopisem. Vlastně jej Mojda, který znal jeho záměry, předsvědčil, že bude vládnouti mnohem snáze stranou, bude-li za sebou mít vlastní list. Onen politikář uvolil se dáti za "Týdenni Illidku", vlastně za těch několik tuctů jejich odběratel, které měla, tři sta dolarů.

"Tak tedy tři sta, a ne dvě stě dolarů, jak jste zprvu řekl," nadhodil Rychlý.

"Ano, tři sta dolarů, to jest dvě stě dolarů pro tebe a sto za vyjednávání pro mne."

Rychlý se podíval na Mojdu vyjeveně. Znal jej sice již skrz naskrz, ale takové odvážné drzosti jej přec za schopna nepovažoval. "Jak že, ty bys se nestyděl vzíti ještě sto dolarů, které náleží mně, když jsi mne vlastně ožebračil? Mnoho-li ty jsi do podniku dal? Ani centu! A svůj plat jsi bral stále, a ještě jsi si nechával více než polovičku ze všeho, co prošlo tvýma rukama. A já dal do toho každý groš, který jsem měl a přišel jsem o všechno. A teď bys chtěl ještě sto dolarů..."

Rychlý se zarazil. Vzpomněl si i ve viru toho rozhořčení, že mu zde padají dvě stovky přímo z nebe. Z lhostejného pohledu Mojdy vyčetl, že mu nezbyvá, nežli si vybrati z dvojilho: buď brát, nebo nechat a že všechny řeči nejsou nic platny.

A bral. Podepsal stvrzenku na tři sta dolarů a dostal od Mojdy dvě stě.

"Já věděl, že budeš mít rozum!" smál se Mojda, odcházeje s vydělanou stovkou v kapse.

Rychlý donesl peníze na banku a druhého šel znovu žehlit.

Za čtrnáct dní dostal přidáno a za měsíc znovu. Již vydělával tolik, že si mohl občas i doutník koupiti. Uskrovnovati se musel ovšem stále na všechny strany. Na svůj kapitál, v bance uložený nesáhl. Umiňoval si, že z něho dolaru neubere, kdyby měl hladem zemřít. Věděl, že jednoho dne se mu naskytne příležitost peníze ty uložit do nějakého výnosného podniků, ovšem jistějšího, ne tak hazardního jako byla jeho první spekulace.

A při tom se nuzoval a dřel. Měl tu nejlepší příležitost na světě poznati, že nic není tak vzdáleno pravdy, jako ono pořekadlo, že v Americe litají člověku pečení holubi do úst. Viděl, že tu a tam se sice někdo najde, komu je štěstí zvláště příznivo, ale v devětadevadesáti případech ze sta musí sobě člověk každé sousto chleba, každý okamžik pohodlí oddělati perněji nežli ve staré vlasti. Pozoroval svoje spoludělníky při práci, pozoroval svoje zaměstnavatele, jiné lidi, s nimiž přicházel do styku, a v jeho hlavě uzrávalo přesvědčení, kdyby někdo pracoval doma ve vlasti tak úsilovně, vytrvale, skoro možno říci zuřivě, jako se zde pracuje, že by si tam také brzo vytvořil svoji zaslíbenou zemi, Ameriku.

Vzpomínal nyní často na Trhovice. Nebyl s nimi v pražádném spojení. Nepsal nikomu a nedostával zpráv od nikoho. A byl rád, že nikdo z trhovických občanů nemůže jej viděti, jak se časně ráno ubírá do práce, jak od rána do večera zápolí s těžkou cihličkou, a jak se večer na smrt zmučen vleče k domovu do malého, dusného pokojíku, kde za parných letních nocí sotva dýchal, a kde hledal odpočinku pro svoje zmučené tělo, aby mohl ráno znovu do práce.

Lopotil se tak asi dva měsíce, když mu jednoho dne spoludělníci, mezi kterými již delší dobu pozoroval jakési vření a kvašení, oznámili, aby druhého dne nechodil do práce. Když se zeptal, kdo mu může zapověditi choditi do práce, pokud mu tuto zaměstnavatel chce dáti, byl mu dán dvojím způsobem výmluvný pokyn, aby si nestavěl svoji hlavu a poslouchal vůle většiny. Od jednoho dělníka dostal pokyn ten v mírné formě vysvětlením, že se tu jedná o dobro všech dělníků, a tedy i o jeho, a že je stávka jedinou zbraní dělníka v boji za vymožení lepších poměrů. Rychlý uznával, že za svoji těžkou práci by měl dostávat i hodně lepší plat, ale bylo mu přece líto zanechatí výdělků vůbec. Ale k úplnému přesvědčení ho o nutnosti připojit se k stávkářům přispěl druhý argument jiného spoludělníka, méně mluvícího, ale rázněji jednajícího, jenž se ho bez obalu zeptal, zdali jsou mu milými zdravé údy a celá hlava.

Tyto dva argumenty se nemohly minouti cíle. Rychlý šel s ostatními dělníky na stávku. Ale hned si šel také hledati jiné zaměstnání. Uměl již nyní velmi slušně anglicky, byl tedy jist, že někde nějakou práci sežene. Ale stávky byly v proudu v několika odborech práce najednou, po ulicích Chicaga chodilo tisíce nezaměstnaných a kdyby se byl uvolil i zadarmo pracovati, nemohl žádného zaměstnání nalézt. To, co dostával z fondu stávkářů, nestačilo daleko na živobytí. Zlá bidá trhla na mladého kozáčka.

Co vytrpěl hladu, nežli poprvé zašel do banky, aby sobě vyzdvihl několik dolarů! Ale musel, nechtěl-li se dáti z bytu vypovědět na ulici a

tam zahynouti hladu. To byla tedy ta Amerika, ze které si někteří lidé po několika letech vozili tisíce!

Chtěl-li dostávat oněch několik dolarů, jež měli stávkující dělníci povoleno z hubnouceho fondu stávkářů, musel chodit na hlídky, piketovat kolem dílen, přemlouvati ony dělníky, kteří by snad chtěli jít zpět do práce a tak stávku poškozovati. Při piketování docházelo často ke srážkám s policií i se zvláštními zřízenci firem. Těm srážkám se ale Rychlý opatrně vyhýbal.

Jednoho dne byl z povzdálí svědkem srážky mezi svými spoludělníky a policií. Policisté, rozhánějící je bezohledně svými těžkými hůlkami, jichž každá rána byla v stavu omráčení člověka, rozprášili stávkáře a hnali se ulicí, aby někoho zatkli. Rychlý byl jim v cestě. Nemaje chuti dáti se zatknouti, dal se na útěk. Zabočil do úzké uličky mezi domy a bez rozmyslu hnál se k jejímu protějšímu konci. Policista, který jej doháněl, hodil po něm svojí těžkou hůlkou. Ta zasáhla prchajícího do slabiny. Ten, sotva dechu popadaje, utíkal tím jen rychleji. V cestě mu ležela překocená plechová nádoba na odpadky. Přeskočil ji, ale měl svůj skok špatně vy-

..... policajt, pořádně ho do žebur, pomáhal mu na nohy

počítán. Při doskoku zaslechl nějaké prasknutí a skácel se k zemi. Chtěl se ihned zdvihnouti, ale nemohl. Strašlivé bolesti v noze mu zabraňovaly na ní dostoupnouti. A již tady byl policajt, a pošťuchuje ho do žeber, pomáhal mu na nohy. Trvalo to chvíli, nežli policista porozuměl, že nemůže zajatec vstáti, protože má zlomenou nohu.

Místo na stanici jej odvezli do nemocnice. Po cestě ztratil vědomí. Když se opětně probral, ležel ve velké nemocenské světnici, kde bylo asi tucet postelí s pacienty. Měl nohu v ohromných obvazech. Byla již napravena a vložena do desek.

Vincenc začal věřiti, že jej osud pronásleduje tak tvrdošíjně jako někdy někoho jiného na světě. Když se v těch tishvých hodinách v nemocnici trávených ptal sám sebe, čím se tak provinil, došel v myšlénkách k svému největšímu hříchu, jehož se dopustil tím, že připravil sestru o její mateřský podíl. Od té chvíle byl přesvědčen, že to není pouhá náhoda, že se naň hrnou rány osudu, ale že si poznenáhlu odpykává trest za svůj hřích.

V nemocnici zkusil nevýslovně. A nebyly to pouze bolesti v zlámané noze a v celém těle od nuceného nepohnutého ležení, jež ho mučily. Světnice byly přeplněny, obsluha byla bídná, a strava taková, že při pouhém pohledu na ni se obracel žaludek. Jen s největším sebezapřením, když hlad neukrutněji doléhal, mohl požití několik soust. Pozoroval však také, jak mu síl ubývá, a začal pochybovati, že někdy živ zdi nemocnice opustí. Nevěděl, zda přežije oněch šest týdnů, které, dle předpovědi lékaře mělo trvati léčení jeho nohy. Po dlouhém váhání poslal do banky pro několik dolarů. Z těch podplácel ošetřovatele, kteří, jakmile viděli, že jim kyne z pacienta prospěch, chovali se k němu úslužněji a přinášeli mu lepší kousky jídla. Ale tato mu hořkla na jazyku, když viděl, jak závistivě, ba nenávistivě na něho pohlížejí ostatní pacienti, kteří si nemohli žádného přílepkování dovoliti, a domnívali se—snad právem—že o to, oč je jednomu přílepkováno, jsou ostatní ošizeni. Musel vyslechnouti i hrubé nadávky na něho namířené.

Kterýs bývalý spoludělník, který jej docházel do nemocnice časem navštěvovati, mu jednou řekl, kdyby si mohl obětovati aspoň osm dolarů týdně na nejlacnější místo v privátní nemocnici a dáti se odvézti tam, že by měl lepší ošetření a uzdravoval by se rychleji. Třetí den na to převáželi pacienta ze všeobecné nemocnice do soukromé. Rychlý šel vypočítat, že by mu nebylo těch několik desítek, které mu zůstaly v bance, nic platno, kdyby nechal v okresním ústavu svoji kůži, a dal vale místu, kde byl léčen a zároveň ubíjen zdarma.

Po pěti týdnech opouštěl i privátní nemocnici, s holi v ruce, napadaje na nohu. Jeho šaty na něm visely jako na tyčkách. Sotva se octl doma ve stravním domě, kde si byl zamluvil po několika nedělní nepřítomnosti znovu svoje místo, přišel pro něho policista. Když byl v osudný den svého zranění se zlomenou nohou odvážen do nemocnice, našli policisté v jeho zadní kapse revolver. Vzali mu zbraň a neopomněli to ve svém reportu hlásiti. Proto byl Rychlý hned po svém propuštění z nemocnice zatčen a vsazen do cely. Teď ale bylo již skutečně pro něho štěstím, že neměl smrtící zbraň po ruce. Po několika hodinách ztrávených v cele proklínáním celého světa i hodiny, kdy jej matka postavila na svět, dověděl se od policistykrajana, že za sebe může složit zámku a bude až do druhého dne, kdy bude postaven před soudce, puštěn na svobodu. Zbyteček, který měl v bance, mu pomohl z vězení. Druhého dne mu soudce nadiktoval—prý nejmírnější pokutu v tomto případě—deset dolarů.

Kdyby byl býval zdrav, byl by si snad Rychlý šel pokutu tu odpracovati do městské polepšovny. Bylo mu již všechno lhostejno. Ale viděl, že

by ho takové hrdinství mohlo na vždy zmrzačiti nebo ho státi život a proto raději zaplatil pokutu.

Ostatně stávka byla právě skončena. Dělnici prohlašovali, že vyhráli. Ale nad podmínkami, na které jich vůdcové a původcové stávky přistoupili, vrtěli povážlivě hlavami. Tak nevypadají podmínky, které si diktuje vítěz. Hlavní věc však byla, že byla stávka u konce, a každý byl rád. Nikdo snad tou měrou, jako Vincenc Rychlý.

Byl mezi prvními, kdo se vrátili do práce. Po poledni hned prvního dne musel však práce zanechat a o holi ubíral se domů. Při jeho práci bylo nutno státi, a po několika hodinách stání a zdvihání těžké žehličky rozbolela jej raněná noha tak, jakoby chtěla sotva zacelená kost se znovu rozstípnouti. Vida, že by další přemáhání sil nemělo žádného výsledku, a že by po chvíli jistě bolestmi padl, vrátil se domů. Neměl již ani dosti síly, aby klnul osudu. Když se dobelhal domů, vytáhl svoji bankovní knížku. Měl na bance ještě asi třicet dolarů z toho, co mu před časem vyplatil Mojda za mrtvolu "Týdenní Hlidky". Jen tak maně si vzpomněl druhého dne, když se ubíral do banky, aby si tyto poslední peníze, které zval svým majetkem, vyzdvihl, co by se s ním bylo stalo, kdyby nebyl měl Mojda onen nápad zpeněžit i ten zbytek jejich vydavatelského podniku, nebo kdyby on nebyl potlačil svoje první hnutí, a kdyby byl ty peníze odmítl. To však v něm nevznítalo nijakou vděčnost k Mojdovi, neboť měl neustále na mysli, že on a Koniklásek to byli, kteří zavinili to celé jeho neštěstí.

Rychlý si přepočítal svoje peníze. Seznal, že s vynaložením vši šetrnosti s nimi vydrží šest týdnů. Do té doby jistě najde nějakou práci. Jakmile se trochu zotavil, tak že mohl choditi, vydal se z domova na hledání práce. Procházel každého dne jinou čtvrt Chicaga, hledaje nějaké zaměstnání, při kterém by nemusel ani státi ani choditi, tak aby se jeho noha mohla úplně zahojiti.

Den míjel za dnem, aniž by mohl kýžené místo najíti. Byl tělesně zbědován, že nevypadal, jako by mohl nějakou práci zastati a to, že udává podmínku, jaký druh práce chce, bylo hlavní překážkou, proč nemohl místo nalézt. Zaměstnavatelé slyšeli příliš často, třebaš několikráte denně z úst statných, slušně vypadajících mužů prosbu o práci jakéhokoliv druhu, než aby poskytli sluchu tomu, kdo se žádosti o práci kladl také hned podmínky.

Jednoho večera pozorovali lidé v jedné českých čtvrti vzdálené části města, mladého muže, oděného v chatrné šaty, potácejícího se po chodníku. Opilec—za takového jej každý svědek výjevu považoval—došel k příční ulici a tam se pojednou skácel, obličejem k zemi: Přivolána policie a za chvíli odvázel modrý patrolní vůz opilce na policejní stanici. Tam teprve shledáno, že není opilý, ale hladem zmořen a tělesně úplně vyčerpán, tak že se nemohl na nohou udržeti. V jeho kapsách našli čtvrt dolaru a nesmírně se divili, proč člověk, který má v kapse dvacet pět centů, klesne vyhladověním na ulici k zemi.

IX. HYENA.

Byl to Vincenc Rychlý, a onen čtvrták byl posledním zbytkem jeho peněz.

Rychlý by byl nemusel trpěti hlad, kdyby se byl nestyděl poprositi. Mohl kdekoliv požádati o kousek jídla a byl by je byl dostal. V každém českém hostinci byl by dostal do syta najisti, kdyby byl vypověděl svoji historii, nebylo v Chicagu pekaře nebo kupce, který by mu nebyl dal na požádání kus chleba. Ale Vincenc nevěděl kde klepati, a kdyby byl věděl, byl by sotva prosil. Byl přesvědčen, že je svět povinen dáti mu práci, když pracovati chtěl, a neprosil o nic jiného. Pohlížel již ve své nenávisti

proti necitelnému světu na každého sytého, spokojeně vyhlížejícího člověka, kterého potkal, jako na krvelačného netvora, jednoho z těch, kteří se syti jeho krví, kteří spokojeně tyji a tuční na jeho podílu.

Tak chodil až padl. Ze stanice jej zavezli do nemocnice—okresní nemocnice ovšem. Tak se octl zase v ústavu, před kterým počítával přímo hrůzu. Ale tentokráte snědl bez rozmyšlení všechno, co mu přinesli.

Jeho případ—zpráva o mladém muži, nalezeném na ulici, zmořeném hladem k smrti, poněvadž nemohl najít zaměstnání—oznámena byla policii časopisecké kanceláři a objevila se druhého dne v anglických časopisech. Před polednem ukázal se u lože pacientova—Mojda.

Beze všeho vysvětlování si sedl k jeho posteli, politoval ho a začal se ho vyptávat, jak se mu vedlo od té doby, co se posledně viděli, co dělat, co zkusil. S patrným zájmem si nechal vyprávět o tom, jak se Rychlý na útěku před policií při stávce těžce zranil, jak byl po svém propuštění z nemocnice zatčen a pokutován a konečně, jak po několika týdnech marného hledání práce klesnul na ulici vysilen. Rychlý vyprávěl to všechno ochotně, poněvadž se mu při tom zdálo, že Mojda nemůže z toho nevycítiti předhůzku, že je hlavní příčinou toho všeho jeho utrpení. Ale když dopověděl, užasl, vida, že Mojda se zářící tváří vyskočil a zvolal:

“Höchu, z toho bude zpráva! To bude hotový skúp na všechny ostatní listy. Jestli tohle nerozbrečí všechny staré i mladé báby, tak nejsou noviny k ničemu na světě.”

Rychlý poznal v té chvíli, že jej Mojda nenavštívil ze soustrasti nebo zájmu, ale jako zpravodaj některého denního listu. Obrátil se tedy na svém lůžku ke zdi a neodpověděl více na žádnou otázku z oněch, jež mu návštěvník kladl, ba ani neposlouchal, co tento mluví. Mojda dal mu ještě na rozloučenou lacinou radu, aby jen nezoúfal a byl přesvědčen, že to vše dobře skončí, a odešel.

Po jeho odchodu našel Rychlý na nočním stolku vedle postele stojícím dolar.

“Almužna od Mojdy,” řekl si a spolkl hořké slzy do očí se mu deroucí. Peníze se netkl a ten do druhého dne zmizel.

Rychlý se podivil následujícího dne, kdo si to na něho vzpomněl, když mu byly doručeny české noviny. Ale brzo si vše vysvětlil. V časopise našel velikou, několikerým ohlavením korunovanou zprávu—o sobě samotném. Jakmile začal čísti dojemným, rozměklým způsobem psané vyličení svých zkušeností, poznal sloh Mojdův. Celá ta jeho křížová cesta od začátku krejčovské stávky, až do druhého odvezení do nemocnice byla tu popsána s přímou vypočítavostí na vyloučení slz z oka čtenářova. O tom, že dříve nežli hledal místo žehliče v krejčovské dílně, vydával s Mojdou a Konikláškem časopis, tam nebylo však ani slova.

Rychlý věděl, že Mojda umí stejně dojemně psáti jako přesvědčivě mluvití, a nedivil se zprávě té. Ale bolelo ho, že jeho neštěstí má býti vystavováno na odiv. Ku konci se ale skutečně rozzlobil, tak že cítil, jak se mu zbytek krve, který v těle měl, žene do tváře. Zpráva zakončena byla vyzváním k veřejné sbírce, zahájené vydavatelstvem obnosem \$1, který dle znění zprávy byl již pacientovi zástupcem listu odevzdán. Vincenc poznal, že se mýlil v Mojdovi, když se domníval, že tento mu zde nechal dolar jako svoji almužnu. Mojda složil peníz ten za vydavatelstvo časopisu, a dal si jej jistě co nejrychleji po svém návratu do redakce vyplatiti.

Nemocný si zavolal ošetřovatelku a požádal o kus papíru a tužku. Na papír napsal:

“Ctěná redakce! Děkuji za Vaši pozornost, ale rozhodně si nepřeji, aby se na mne dělala nějaká sbírka. Nechci almužnu, ale práci. Nemá-li

mezi všemi těmi soucitnými krajany, o kterých píšete, nikdo práci pro mladého, na nohu schromlého, ale příčinnivého a poctivého muže, nechte mne s pokojem zemřít a nedobíjejte mne sbíráním almužny."

Pak vzal z kapsy svých kalhot čtvrták—poslední čtvrták—a dal jej ošetřovateli s nařízením, aby se postarala, aby byl list téhož dne dodán redakci. Tato slíbila.

Rychlý poznal v brzku, že umí ukládati čtvrtáky na mnohem lepší úroky nežli tisícovky. Den na to měl v ruce tři nabídky zaměstnání. Jeho zarputilá odpověď na vypsání sbírky, která byla pronikavým výkřikem zmučené, ale přece stále ještě mužně hrdé duše, byla časopisem uveřejněna a nezůstala bez ozvěny.

X. LÍC A RUB.

Za čtyři dny opouštěl Rychlý nemocnici a téhož dne šel se představití na místo, jež se mu z nabídnutých nejlépe zamlouvalo. Bylo to v jednom z oněch velkých obchodů, ve kterých je možno dostatí téměř všechno, od krabičky leštidla na boty do mahoganového piana a od slanečka do padesátidolarového obleku. Majitel jednoho takového obchodu jež se zovou lidově "departmentními štory", četl jak vyličení nešťastného osudu mladého muže, tak následujícího dne jeho mužnou odpověď na výzvu k sbírce. Nabídl Rychlému místo v účtárně. To bylo zaměstnání, jež Rychlý přijal. Majitel závodu od něho neočekával daleko takové schopnosti, jaké nováček v brzku osvědčil. V několika měsících, když se Rychlý obeznámil se složením obchodu, mohl mu majitel svěřiti zodpovědnou práci, pro jakou nemohl najiti schopnou silu. Z počátku dostal Vincenc pouze skrovný plat, jenž nicméně byl přece větší nežli kterýkoliv z těch, jež doposud mival. Ale v brzku bylo slušné jeho zdvojnásobeno a ještě stále od čtvrtletí k čtvrtletí stoupalo.

Vincenc octl se od prvního dne, kdy zaujal místo za stolkem účtárny, na zcela jiném světě. Začal opět hleděti přímo před sebe, kouti plány, dělali si naděje. A se zotavující se myslí zotavovalo se i tělo. Mladý organismus přemohl všechny následky utrpení. I noha se rychle lepšila, a za měsíc ubíral se již Vincenc do práce bez hole. Nedostatečné ošetření, jehož se mu po zranění dostalo, mělo svoje následky v tom, že se nikdy nezbavil slabého napadání na jednu nohu. To mu ale nikterak nevadilo, aby nebyl nyní úplně šťasten. Mohl šetřiti, ukládati ne pouze dolar k dolaru, ale pětku k pětce, a každého měsíce poposkočila suma jeho úspor o pěknou cifru. A při tom mohl slušně, ba znamenitě žiti. Jeho zábavy byly nyní zcela jiného druhu, nežli když bydlel u Konikláška. Chápal se každé příležitosti povzdělati se a povzněsti se duševně a přednášky a pěkná divadla měly v něm stálého návštěvníka. Také společnost, ve které se pohyboval, byla nyní zcela jiného druhu. Cítil v sobě, jak s úspěchem životním roste i vnitřně, duševně, což jej činilo ve chvílích, kdy se do svých vzpomínek a citů zahloubal, nesmírně šťastným. Byl si vědom toho, že by nikdy neoceňoval svoji nynější spokojenost takovou měrou, kdyby nebyl tolik přestál, tolik zkusil, tak zoufalých chvíl zažil. Toto poznání nešlo však tak daleko, aby jej vedlo k blahorečení Mojdovi a Konikláškovi, kteří byli všeho jeho utrpení příčinou. Ve svém nynějším zaměstnání stýkal se Rychlý také časem s Mojdou, který zaujal zase místo zpravodaje u denního časopisu, když byl "Týdenni Hlidku", svěřenou mu k vedení novým majitelem na dobro pochoval. Ač jim opovrhoval pro jeho ziskulačnou, bezcítanou a dotěrnou povahu, doplňovanou úlisností, nemohl se nikdy při pohledu na parazititu toho ubrániti myšlence, jak podivně si osud s lidmi hraje, že právě tohoto člověka, jenž byl příčinou tolika jeho běd a zoufalství, učinil zase svým

rojem, když nadešla chvíle obratu. Mojda pokusil se několikráte získati vstřícnosti Rychlého a neváhal mu i připomenouti, že jenom jeho zásluhou se tak rychle ze svého zoufalého postavení pozdvihl. Ale Mojda našel příliš oválného hocha, se kterým před několika měsíci dělal co se mu zlíbilo, přeměněného v pevného a své ceny vědomého muže, jenž se nedá úlisnými slovy podmaniti.

Rychlý měl nyní svůj cíl pevně vytčen. Spořil. První jeho metou bylo splátní dluh sestře, která byla jeho věřitelkou, aniž by o tom měla tušení. Trvalo to i při jeho velmi slušných příjmech téměř čtyři léta, nežli měl ushromážděno tolik, kolik zval svým vlastnictvím, když přijel do Ameriky. Nečekal mnohem déle a chystal se na návrat do vlasti. Táhlo jej tam také trochu samolibé a zcela pochopitelné touhy, ukázati se v Trhovicích tak jako si vždycky přál, jako vítěz, jako člověk, vrátivší se ze světa se zkušenostmi i penězi. Počítal, že mnoho peněz mu nezbyde po vykonání toho, co považoval za svoji svatou povinnost, odevzdání sestře jejího podílu, ale že toho dosti, aby se mohl v Trhovicích ukázati jako kavalír, poohlédnouti se po své vlasti, kterou tak málo znal, a po případě, když by jej nic nebránilo k setrvání tam, vrátiti se do Ameriky, kterou měl nyní se svými zkušenostmi a znalostmi dokořán otevřenu.

Vzpomínal také na Méry, bývalý předmět svých horoucích tužeb, ale byl přesvědčen, že tato jest již provdána, snad již matkou rodiny. Měl ve svém zaměstnání i ve společenských stycích množství příležitosti vybrati si družku života dle svého přání, ale, aniž by se cítil nějakými city vázán, chtěl se napřed přesvědčiti, co se stalo s tou, kterou kdysi tak bláznivě miloval, nežli rozhodne o své ruce.

Připravoval se tedy na cestu. A tu, asi měsíc před svým zamýšleným odjezdem, jednoho dne, když se svého místa v účtárně umístěné na mezi-uzávěři, tak že z ní bylo možno přehlédnouti celý obchod, pozoroval prodávající, obsluhující dav kupujících, který místnost naplňoval a s šumotem různých hlasů se kolem pultů se zboží vlnil, zdálo se mu, že zahlédl v zá-tyku zákazníků nějakou povědomou ženskou tvář pod obrovským účesem ladně plavých vlasů. Zadíval se upřeně v tu stranu a něco jako elek-trická jiskra proběhlo celým jeho tělem. Poznal se vsi určitostí Méry. Ano, byla to Méry Volínáková. Čím více se na dívku, která při volném obcházení obchodu se blížila k jeho stanovisku, díval, tím určitěji ji poznával. Zprvu jej chytla jakási nepřemožitelná touha běžeti k ní, přihlásiti se k ní jako k přítelkyni, zeptati se jí na Trhovice, na příčinu jejího návratu do Ameriky, pak se přihlásiti za jednu z hlavních osob v tomto velikém závodu a na konec se přiznati, že jest onim hlupáčkem, kterému ona před několika léty dala tak nemilosrdně košíkem a pokochati se pozorováním jejího překvapení. On nevstával, sledoval ji ještě zrakem. Šla s nějakou přítelkyní, se kterou chvílemi hovořila. Byla prostovlasá, měla stále ještě tu svěží, růžovou tvář, ale její v Trhovicích oslnila, a tentýž laškovný, lehkomyšlný úsměv po-krýval ji kolem rtů velmi, skoro nepřírozeně červených.

Rychlý se při pozorování dívky rozmyslel. Nešel k ní, aby ji oslovil. Volal si Antona, soukromého policistu závodu, a ukázav mu na dívku, řekl mu, že by rád věděl, kde tato bydlí a co dělá.

Antonovi nebylo zapotřebi dávatí rozkazy dvakráte. Šel si vyměnití za strážnickou čepici za obyčejný klobouk, kovovou hvězdu, odznak své strážnické důstojnosti si připjal na vestu pod kabát a když opouštěla plavo-voňavá dívka se svoji přítelkyní obchod, vytratil se za nimi. Za hodinu přinesl Rychlému zprávu, že jest dívka ubytována v nedalekém stravním domě, že jsou mimo ni ještě dvě jiné dívky na bytu. Pracuje prý v jedné velké šicovské dílně, a jako zručná dělnice vydělává velmi slušnou mzdu.

“Což nebydlí u svých rodičů?” zeptal se Rychlý.

“Ne,” odvětil Anton, jenž měl vše důkladně vyšetřeno. “Její rodina jest v Čechách.”

Rychlý si mohl nyní hlavu rozlámat, jak se dostala sem Měry sama bez rodičů, a proč chodí do práce, když by se byla mohla v Čechách zmanentitě provdati. Ale nevyhledával s ní nijakého styku, krotě svoji netrpělivost. Však se v Trhovicích za několik týdnů všechno doví...

Poslední neděli před svým odjezdem do Čech šel Vincenc Rychlý na jakýsi dobročinný výlet. Tam viděl Měry opětně. Bavila se náramně žid v hloučku mladíků ne právě nejlákavějšího vzhledu. Chlapci, z nichž většina měla po jedné tváři nadmuté tabákovými žvýkanci, hovořili s dívkou kterou měli mezi sebou, anglicky a to angličtinou onoho druhu, jaké poněkud slušné společnosti zvyklý Američan neuzivá. Rychlý mohl zcela zřetelně slyšet některé výkřiky, které svědčily o tonu zábavy, jejímž byla dívka středem. I její smích zněl mu nějak hrubě, drsně, a když se ke skupině přiblížil, tak že mohl pochytit, co bylo mluveno, zaslechl z jejích úst slova, jež jej zarazila. Tato slova rozhodně nepatřila do úst dívky, ovšem dané pojmem slušnosti a citem studu. Překvapen a dozmrznut ubíral Vincenc mimo klubko hlučících mladíků, rozjařenou dívku těsně obklopujících a při tom, věda, že její dívka nepozná, upřel svůj zrak k její růžové tváři, paprsky prudkého slunce v té chvíli přímo ozářené. Byl to jen krátký pohled, ale postačil zcela, aby se všechny jeho do té chvíle zachované představy o dívce rozplynuly nadobro. Poznal, že to, co před několika týdny pod elektrickými světly v krámě a nyní z povzdálí považoval za peť své žesťi, zdobící mladistvou líč, nebylo nic jiného nežli silná vrstva líčidla dělající z blízka výraz tváře pramálo vábným. To již nebyla ta přirozená svěží líč, kterou Měry před čtyřmi léty okouzlovala mladé Trhovice!

Zatrpkle zklamání zaplavilo nitro Vincence Rychlého, když sobě v myšlích přehlédl ty představy, které doposud jméno dívky té v jeho duši vyvolávalo. Ale zklamání to brzy zapuzeno bylo pocitem uspokojení, zadosudnění.

“S bohem, Měry, s bohem navždy,” řekl sobě, když po chvílce z povzdálí pozoroval růžolící a plavovlasé děvče, které nyní jeden z mladíků odváděl k tanečnímu pavillonu...

Za necelý týden po tomto dnu, který se vryl hluboko v jeho paměť vstupoval Vincenc Rychlý v New Yorku na palubu parníku, jenž jej měl dovézt k břehům Evropy.

XI. “DOMA”

Bylo tomu právě pět let, co nesl parník Vincence Rychlého přes moře opačným směrem, obtěžkaného téměř stejným obnosem peněžním. Ale jak rozdíl v duševní tvářnosti onoho mladíčka, jenž tenkrát s hlavou plnou fantastických plánů a důvěřivosti k světu jel ku břehům Ameriky, a tí životními zkušenostmi daleko nad svůj věk vyspělým mužem, jenž se nyní k vlasti vracel!

Rychlý se na svůj návrat do rodného města a do vlasti vůbec těšil. Pokud se vojenské povinnosti týkalo, cítil se bezpečným. Před dvěma léty šel k odvodu na rakouském konsulátu, kde mu lékař po zbežném přehlednutí jeho kdysi zlomené nohy oznámil, aby si nedělal žádných nadějí, že bude někdy odveden k vojsku. Nebylo tedy těšení Vincencovo ničím kaleno.

A netěšil se nadarmo. Když jednoho jasného letního dopoledne zavázal do Trhovic, najal sobě pokoj v prvním městském hotelu, to jest v lepší ze dvou, jež město mělo. Nežli uplynuly dvě hodiny, věděly celé Trhovice, že je tu Vincik Rychlých zpět z Ameriky, a že přijel jako velký pán.

“Inu, ta Amerika,” říkali Trhovičti. “Chudáci tam jedou a boháčej se víceji,”

“Amerikan” měl hned, jak se na ulici objevil, kolem sebe hromadu známých, kteří jej všichni ujišťovali, jak bývali vždycky dobrými kamarády, než odjel do Ameriky. Středem všeobecně pozornosti stal se hlavně na večer, když se objevil na korsu. Vincenc nemohl odolati tužbě, zkusiti, jak bude naň působiti oddávání se zábavě, která mu bývala po tak dlouhou dobu zapovězeným ovocem, ponořiti se do toho denního shromáždění třísovské honorace a polohonorace, přeměřující volným krokem náměstí, za jítřepávání novinek, které den přinesl a všestranného koketování.

A zajímalo ho to. Několik bývalých spolužáků seskupilo se kolem něho a hlouček jich pohyboval se zvolna od jednoho konce chodníku k druhému, napřed při poetickém pološeru podvečera, později při svitu elektrických žárovek—neboť Trhovice za těch několik posledních let pokročily, a měly již “elektriku”. Také některé obchody svými skleněnými dveřmi nebo výkladními okny lily na chodníky pruhy žlutavého světla. Šum hovoru mnoha hlasů, nad nějž chvílemi vytrysknul jasný divčí smích nesl se mezi starobylými domy s vysokými štíty a bizzarními lomenicemi lahodnou věčerní atmosférou.

Vincenc, na něhož tento šum působil jako opojná pára mladého vina, zmlkl a ohluchl také pro to, co přátelé jeho kolem něho mluvili. Vhroužil se do té podvečerní nálady, přikrývající pláštěm klidu a míru všechny zloby a vášně, všechny bědy a smutky, všechny rozkoly a nesnáze, jež i v tom utatém městě denní život čeřily. Nechal se náladou tou, tak sladce tesknou utáseti v minulé doby ve dny svého dětství, svého chlapectví, až dospěl k večerům, kdy stával u skleněných dveří obchodu své matky, tiskna čelo na sklo a hledaje zrakem jednu hlavu, věncenou zlatými kadeřemi... Dnes ze té růžové tváře, té plavovlasé hlavy nebylo. Nebylo tu ani Méry ani Lény. Rychlý se svých společníků na ně nevyptával, a tito, nechtějíc v něm bezpochyby vyvolávati trapné vzpomínky, sami na ně řeč nepřiváděli. Vincenc byl rád; nechtěl si ničím, ani zvukem svého hlasu rušiti svoji samavou náladu. Jen se hlouběji ponořoval do toho opojného šumu a plné kolotajícího ruchu.

Korso, které se kolem něho jako v poma'u se otáčejícím kaleidoskopu pohybovalo, zůstávalo stejným, ale osoby se změnily. Těch bývalých lvů a královen tu nebylo. Někteří se oženili—a pro ty nemělo většinou již korso toho půvabu—jiné odvál běh života na jiná působiště, na jiná korsa. Děvdáta, která znal jako žabky, jež časem zaběhly do jeho krámku pro nitě nebo tkaničky, byla dnes královnami korsa. Mnohé z těch, které před lety královaly, nepřestaly býti pravidelnými články tohoto živého řetězu, ale čas začal vrývati do jejich tváří neklamné důkazy, že čas jejich slávy minul. Rychlý poznával téměř všechny ty tváře, které se kolem něho, neseny proudem korsa, střídaly, ale poznával také tu změnu, která se tu udála, a cítil tu změnu také na sobě. Jeho vrstevníci, hošici, kteří si tenkrát časem řábili na náměstí bosí a hrávali si na Malém plácku v mič a na honičku, zkoušeli nyní svoje štěstí jako lvové korsa, točice svižnými hůlkami, nebo povytahující sobě sazeničky kníru.

Zraku Vincencovu nemohlo též ujíti, že se stal předmětem značné pozornosti nejenom mezi mužskou mládeží, ale i dívčího světa. Mohl zachytiti ne jeden zvědavý, usměvavý, nebo dokonce pokradmo vržený, ale přece výbojný pohled z očí maloměstských krasavic, které k domácím hrdinům bývaly dosti chladnými a hrdými. Nebylo ovšem divu, neboť z Vincence za těch několik let nepřítomnosti vospěl mladý muž statné postavy a velmi

zajímavé tváře. A takový nový zjev na maloměstském korsu nemůže být pozornosti příslušnic jemnější pleti.

Vincenc, jenž se při svém dumání opozdil za svými přáteli, se pojednou zastavil, nechávaje tyto jiti dále. Zadíval se na dvěře obchodu, jenž býval majetkem jeho rodiny, na dům, v němž on tak mnoho krásných i později také tak mnoho trudných okamžiků zažil. Obchod, jejž on pro matku vedl, byl stále na témž místě. Zdálo se, že jej jeho nový majitel poněkud zvelebil, přece však nemohl daleko závoditi s onim velkým obchodem na protější straně náměstí, jehož výkladní skříně zalévaly světlem většinou část korsa, nežli kterýkoliv druhý obchod na náměstí. Nyní nepřipadá obchod ten Vincencovi, vrátivšimu se ze širokého světa, z velkého města z obchodu, jenž zaměstnával celé tucty lidí, tak velikým a úpravným, jakýž se mu zdával v době, kdy jeho konkurence malý obchůdek jeho matky drtila, a kdy se díval k jeho výkladním skříním s nenávistí, přece ale poznal, že i tam se stala změna a že byl obchod rozšířen.

Mezitím korso pustlo, krámy se jeden po druhém zavíraly. Vincencovi společníci pozorujice, že jej ztratili, vrátili se k němu. Rychlý pozval celou společnost do hotelu na večeři. Chtěl mítí toho večera kolem sebe veselí. Cítil se roztočeným starými vzpomínkami a rozjařeným svým štěstím. Nyní teprve pocítoval tu právou hrdost nad tím, že se vrátil, tak jak si vždycky přál, jako vítěz. Považovali ho za bohatého. Mysleli, že si přivez s sebou několik tisíc dolarů. On sám se považoval za ještě bohatšího i bez oněch tisícovek.

Toho večera bylo v restauraci hotelu velmi živo. Po večeři přišli mnozí jiní trhovičtí občané, žádostivi poznati toho nového Ameríkán. Rychlý byl středem celé společnosti. Musil vyprávěti o Americe, o životě v ní a pracovních poměrech, o množství Čechů v Americe žijících a celou kolonii v městech i na venkově tvořících, o směsi národů, která se v americkém tavicím kotli poznenáhlu slévá v nový, rázovitý, přednostmi i chybami všech těch životních složek se vyznačující lid. Věděl toho tolik, že čem Trhovičtí doposud namnoze nebyli ani slyšeli! A uměl také vypravovati. Nemluvil vychloubavě, nenadsazoval, když mluvil o podivuhodných věcech, nepodceňoval a nesnižoval starou domovinu. Mluvil mírně, skromně a přesvědčivě, nenechávaje se unéstí svými vlastními slovy, nedávaje svým posluchačům nikterak cítiti jejich nedostatek zkušeností i znalosti. Bylo stále po celý večer o čem mluvití, neboť sotva o jednom předmětu dohovořil, padla nějaká otázka, která ihned zavdala příčinu k novému výkladu. Po každé otázce rozhostilo se ticho, a oči všech utkvěly na "Amerikánových" rtech. Dva kroužky tarokářů u vedlejších stolků a společnost šachistů zanechaly svých karet a figurek, a hráči přisedli k dlouhému stolu k ostatním, vyhledávajice místo, z něhož by mohli na mluvčícího dobře viděti.

Jednou, když hovor opětně na okamžik umkl, položil kdosi otázku:

"Prosím, vás, jak je to s tím americkým obchodem? Obyčejně bývá americký obchodník vyličován jako by dělal zázraky. Já myslím, že je na tom moc přehnáno, a že ten americký obchodník také nemůže vydupati ze země něco, co v ní není."

"Pravdu máte, přátelé, americký obchodník nedělá žádných zázraku. A konečně nejsou také všichni obchodníci v Americe toho druhu, o kterém se po světě mluví. Ale ti, kteří tu pověst Americe vydobyli, dovedou mnohdy ze země vydupati to, co v ní není, nebo co se aspoň zdá, že v ní není. Tajemstvím amerického obchodníka jest upozorniti na sebe a na svoje zboží za každou cenu, a pak, když se mu podařilo zákazníka získati, udržeti si jej. A získáváti další a další. Nikdy nebýti spokojen s přítom-

ným stavem věci, vždy požadovati více, toužiti výše. Zde jsme u jádra otázky. Člověk spokojený, dosáhnuvši svého cíle, jest člověkem pro pokrok ztraceným, neboť od té chvíle co přestal plavati, tone v proudu života, který přes něho se valí bez přestání a bez milosti dále. Běda spokojeným, běda zadostučiněným! Najdou se jini, nespokojení, deroucí se dále a výše a předčí je, nechají je daleko za sebou."

Vincenc se v Americe při pozorování tamního života a při svých vlastních zkušenostech velmi mnoho napřemýšlel o záhadách úspěchu a byl při položené otázce ve svém žilvu. Oči všech posluchačů, většinou udivených tímto novým pro maloměšťáky objevem, evangeliem nespokojenosti, byly k němu upřeny, jakoby jeho ústy prorok k nim mluvil. Zvláště jeden starší pán, sedící na druhém konci stolu, jenž byl již dvakráte svoje místo změnil, aby Amerikána co nejlépe slyšel a viděl, byl svým zrakem po celý večer přímo přikován k ústům zajímavého vyprávěče. Časem zavrtěl hlavou, jakoby buď nemohl se dáti přesvědčiti jeho slovy, nebo jakoby nemohl pochopiti, že tak mladý člověk má tak jasné názory a hluboké pochopení pro životní otázky. Všichni Vincencovi posluchači nenechávali se hravě přesvědčiti jeho teoriemi. Jeden z nich, když byl Rychlý hotov se svým výkladem o americkém obchodu, položil otázku:

"A což když není takové nespokojenosti zapotřebí? Když nemá obchodník konkurence, nebo když tato nestojí za řeč? Když mu jde obchod, jak se říká, sám? Má snad také býti nespokojeným a lámat si hlavu a plahčiti se dále?"

"Dle zásady amerického obchodníka ano. Obchodník, který by nemohl rozsah svého obchodu rozšiřovati, vůbec neexistuje. Není-li konkurence, proti které by bylo zapotřebí obracet úsilí, jest tu lhostejnost a nevšimavost obecenstva, kterou jest zapotřebí porážeti. Kdyby lidé kupovali pouze to, čeho nutně potřebují, pak by toho ovšem nebylo zapotřebí. Ale lidé kupují snad stejně mnoho toho, co se jim líbí, co jim chutná, čím mohou sobě nebo někomu jinému udělati radost, jako toho, čeho jest jim nevyhnutelně zapotřebí, a tu jest vždycky příležitost přiměti ku koupi takové, kteří by si na ni nevzpomněli, kdyby byli ponecháni sami sobě. Zkrátka: americký obchodník—rozumějte mi, že takový, o jichž druhu zde mluvíme—nečeká, až přijde zákazník za ním do jeho obchodu, ale jde za ním. Insertem nebo jinou vhodnou reklamou vyhledává kupce v jeho domově, ve voze pouliční dráhy, v jeho dílně nebo úřadovně, i u stolu v restaurantu, jako by jej za ruku vzal a do svého obchodu jej přivedl nebo svůj výrobek mu předložil. To vám vysvětlí, proč je v Americe ročně vydáváno ne na miliony, ale na sta milionů na obchodní reklamu."

Úsměv nedůvěřivosti pohrával některými tvářemi, ale většina posluchačů byla slovy Američanovými přesvědčena o správnosti jeho názorů. Zamklý starší pán na konci stolu, jehož zraky se zřejmým obdivem spočívaly na tváři jinochově, pokyvoval sobě hlavou.

Běseda protáhla se do půlnoci. Když konečně Rychlý vstal, aby se po dnu plném dojmů odebral do svého pokoje uložiti se k odpočinku, shrnuli se ostatní hosté kolem něho, a tisknouce mu ruce, ujišťovali jej, že jim připravil krásný večer, jakého byli již dávno nezažili. Jeden z nich prohodil: "Je to zvláštní, jak bohaté zkušenosti jste si za těch několik let s sebou z Ameriky přivezl. Takových věcí jsme se od Voliňáka ani jeho dcer nikdy nedověděli."

"Jsem rád, že jste přivedl řeč na Voliňákovy!" zvolal veselým hlasem Rychlý, jenž se ostatně pranic nedivil, že Voliňákoví o podobných věcech nemluvali. "Co pak s nimi je? Vite-li, že mne vlastně Voliňákoví přivedli na myšlénku jeti do Ameriky?"

Hlavy přátel kolem stojících téměř unisono kývly. Ba, že se každý pamatoval, že Voliňákovi měli s odjezdem Rychlého do Ameriky něco společného. Vždyt někteří z nich byli před pěti lety svědky onoho výstupu v lančárně "Ve služi", když Rychlý, tenkrát ještě pouze "Vincek", odcházel, doprovázen jsa výsměchem celého sálu zahanben, červený jako rak. A nikdy od té doby se o události té tolik nemluvalo, jako právě dnes, v den jeho návratu z Ameriky. Také Rychlý na to opětně v této chvíli vzpomněl, ale na jeho tváři nebylo znáti, že by jej vzpomínka ta přiváděla do nějakých rozpaků.

"Ta rodina je celá rozbitá," odpovídal jeden z přátel na jeho otázku. "Fény, to byla ta bledá, zemřela přede dvěma lety. Prý si přivezla zárodek souhotin s sebou z Ameriky, z krejčovských dílen. Měla před vdavkami, když to na ni přišlo a pomoci již nebylo. Méry—to byla blondýna—se vdala; vzal si ji nějaký cestující agent. Odjeli spolu někam do Němec, ale doneslo se sem, že ji muž po jednom měsíci utekl s jejím věnem. K rodičům se nevrátila a neví se, kde je. Staří Voliňákovi to asi vědí, ale nechťi o ni mluvit. Mysli se, že jela zpět do Ameriky. Jediná Kristýna, ta nejmladší, se dobře vdala. Měla svatbu přede dvěma měsíci. Ta byla ze všech nejsolidnější, neměla v sobě mnoho té divoké Ameriky, která vězela v těch druhých dvou. Však nedlouho po vašem odjezdu počalo se zde již také trochu jinak na ty Američanky pohlízet, a jejich sláva rychle bledla. Mladé Trhovice přišly k poznání, že peníze a krása nejsou všechno, a na konec dívali se lidé na toho, kdo s nimi mluvil, skrze prsty. Holčičky uznaly za nejlepší vzít co se naskytlo a vdát se. Fény se toho nedočkala. Méry udělala nejnešťastnější volbu jakou mohla. Jediná Krista—nu, a ta byla také domácněji vychována než ty druhé dvě."

Rychlý neměl času se nad těmito novinkami zamyslet, neboť nastalo loučení s přáteli. Každý z přítomných chtěl mu ještě stisknouti ruku a přát mu dobrou noc. Posledním z odcházejících byl onen starší pán s druhého konce stolu, jenž byl po celý večer mladého Američana tak bedlivě pozoroval.

"Vy se na mne asi nepamatujete, pane Rychlý," řekl, podávaje mu ruku.

"Ba pamatuji, pane Zimmermane," odpověděl přivětivě Rychlý. Jakkpak bych se nepamatoval na svého hlavního konkurenta z doby, když jsem vedl matčin obchůdek? Moje konkurence vám ale bolení hlavy nedělala, že ne, pane Zimmermane!"

"V tom máte pravdu, mladý muži. Ale dnes by mi snad vaše konkurence nebyla tak snadnou jako tentokráte. Jak pak... zamýšlíte se tu usadit?"

"Well," řekl Rychlý, použiv slova, které mělo v Trhovicích již od více než pěti let domovské právo, "o tom nemohu říci pranic. Nejsem dosud nijak rozhodnut. Nevím ani, vrátím-li se do Ameriky, nebo zůstanu-li v Evropě."

Po srdečném "dobrou noc" se rozešli.

XII. U CÍLE.

Vincenc nebyl skutečně ještě rozhodnut. Vše záviselo na tom, v jakých poměrech nalezne svoji sestru. Byl již učinil kroky na vypátrání oné divadelní společnosti, se kterou před lety odjela, a očekával, že mu informace z Prahy dojdou do Trhovic obratem pošty. Ale žádaná zpráva nedošla ani druhého ani třetího dne.

Den po příjezdu dostalo se Rychlému pozvání k návštěvě několika předních rodin. Vincenc pamatoval se ještě dobře na rodiny ty a usmál se, když si vypočítal, že v každé z nich mají asi v této době nějakou dcerušku na

dávání. Nebál se těch nástrah a byl odhodlán jim čeliti, nicméně nepřijal žádného z pozvání těch, jsa přichystán odjeti okamžitě, jakmile dostane právu o hledané divadelní společnosti.

Když třetího dne obědval v restaurační místnosti hotelu, vešel pan Zimmerman, a oznámiv mu, že má něco velmi důležitého na srdci, přisedl si k jeho stolu.

"Pane Rychlý," začal, "přicházím k vám s vážným návrhem. Je vám známo, že jsem majitelem nejlépe zavedeného obchodu nejenom v městě, ale i v dalekém okolí. Pochybuji, že některé jiné město v Čechách velikosti Trhovic má obchod, jakým jest můj. Zaměstnávám nyní pět prodavačů a všichni mají práce dost. Ale stárnu a jsem churav. Potřebuji odpočinku a moje i mé manželky zdraví nutí mne trávit každého roku nějaký měsíc v lázních. A nemám kolem sebe nežli cizí lidi, jimž musím ve své nepřítomnosti obchod svěřiti. Pomýšlel jsem již dlouho na to vzíti si společníka, který by měl v obchodu zájem, a proto by jej svědomitě vedl. Ale doposud jsem nenalezl pravého člověka. Předevčirem mne zavedla náhoda sem do hotelu, kde jsem měl příležitost vás slyšeti a vyslechnouti vaše názory na vedení obchodu. Víím, že máte i praktické zkušenosti ve vedení obchodu toho druhu, ve kterém jste vlastně od maličkosti vychován. Ihned jsem si řekl: To by byl člověk pro můj obchod. Neodvažoval jsem se však učiniti vám hned nabídku. Ale nepřestal jsem o tom přemýšleti a konečně jsem se rozhodl s vámi o tom promluvit. Proto jsem dnes tady. Víím, že nabídka místa prodavače by byla pro vás málo lákavá. Ale snad nebudete stejně pohlížeti na nabídku, abyste se stal mým společníkem. Přivezl jste si zajisté z Ameriky nějaké peníze, které byste si mohl v mém obchodu na zajistění uložit. Tim byste se stal podílníkem obchodu, mým zástupcem, chefem... Co tomu říkáte?"

Zrak starého muže s lehce v jeho tváři čitelnou obavou před rozhodným zamítnutím utkvěl na tváři Vincencově. Tento, jsa pohroužen v přemýšlení, neodpovídal ihned.

"Vím, že byste zavedením praktických method amerického obchodování," pokračoval pan Zimmerman, "povznesl závod na ještě vyšší stupeň, nežli na jakém jest dnes. Jste mladý, velmi mladý, ale tím lépe. Velké zkušenosti, které máte za sebou, vás dělají rozvázným, a při tom máte energii, kterou člověku dává mládí. Řeknu vám upřímně, zamíloval jsem si vás od té doby, co jsem vás poprvé viděl a slyšel, a nepřestávám býti pronásledován touhou získati vás pro svůj závod."

Nabídka byla pro Vincence velmi lákavá. Snil již dříve o tom, jak by mohl svoje bohaté zkušenosti uplatniti v malém městě, jež by mu při tom dalo klidný, idylický život, po kterém v hluku a shonu velkoměsta časem toužil, a jehož mu velkoměsto poskytnouti nemohlo. Vincenc shledal v této chvíli, že onen výrok Césarův, že je lépe býti v některé vesnici prvním, nežli v Římě druhým, nebyl dělán pouze pro Césarovu osobu a dobu, ale pro všechny časy a pro mnohé lidi, z nichž on byl jedním. Již se viděl v čele velkého závodu, jenž rychle spěje k zenitu a stává se nejenom prvním v městě, ale v dalekém a širokém okolí.

Rychle však se sebe setřásl ten sen, a podíval se skutečnosti chladně v tvář. Ano, měl v kapse poukázky na více než pět tisíc zlatých, jež by byl mohl do obchodu pana Zimmermana dáti a tak svůj sen rázem uskutečniti. Nikdo ve světě by mu byl ovšem slova nevyčetl, kdyby byl peněz těch použil k založení své obchodní kariery a moci. Jen on sám sobě neustále namlouval, že to nejsou peníze jeho. Ale byl tu přece někdo, s kým Vincenc počítal a co mu ani chladná a vypočítavá Amerika nevzala, a to byl cit morální povinnosti.

“Lituji!” řekl k obchodníkovi, “že nemohu přistoupit na vaši lákavou a lichotivou nabídku. Ale jsem již rozhodnut, jakmile si vyřídím zde svoje záležitosti a udělám malou okružní cestu po Čechách, že pojedou zpět do Ameriky, kde na mne čeká moje staré místo.”

Pan Zimmerman, nepokoušeje se dále mladého muže přesvědčiti, odešel, ale zklamání, které mu odpověď připravila, bylo s jeho tváří snadno čitelné.

Rychlému bylo starého muže líto, a po jeho odchodu si vyčítal, že neměl dosti odvahy přiznati se, že nemá vlastních peněz, které uskutečnění plánu vyžadovalo, ale nabídnouti se pro místo zaměstnance a časem se k místu, po jakém toužil, propracovati... Ale bylo pozdě, pan Zimmerman měl svoji odpověď.

Druhého dne obdržel Vincenc zprávu o divadelní společnosti, kterou hledal, a nejbližším vlakem odjížděl z Trhovic, nevěda, zda se tam ještě kdy vrátí...

Hledanou divadelní společnost sice našel, ale Milku, svoji sestru nikoliv. ani herce, s nímž byla před lety utekla z domova. Ve společnosti byli za to někteří členové, kteří se velmi dobře pamatovali na kollegu, za kterým kdysi přijela maloměstská slečinka, jež se na to stala výpomocnou silou společnosti, a nějaký čas s ní cestovala. Nikdo nevěděl ale kam se poděl. Rychlý odjížděl z města s nepořízenou. Ale aspoň se dověděl jméno herce.

Jel do Prahy a písemně vyšetřoval dále, doptáváje se u všech divadelních společností. Konečně vypátral svého herce u jedné z nich. A také se dověděl, že je ženat. Ihned se rozejel za ním. Po cestě přemýšlel o tom, jak svoji sestru Milku sevé do svého náručí, a jak po uvitání jí vloží do ruky poukázku na čtyři tisíce zlatých jako její dědictví po matce, opožděné sice, ale přece jen odevzdané. Byl přesvědčen, že to bude nejšťastnější den jeho života, ačkoliv bude znamenati rozloučení se s výsledkem jeho čtyřleté práce a spojení. Ale Amerika je velká a bohatá, a on si tam pojede pro další tisíce. Pak teprve bude schraňovati pro sebe.

Za půl hodiny po svém příjezdu do města vpadl do hercova bytu. Vše v pokoji, jež měla hercova rodina pronajat od jiné rodiny, bylo v hrozném nepořádku. Několik dětí, na něž bylo bolestně podivání, jak byly špinavé a nuzně oděné, válelo se po podlaze. Hrály si s hadříky a kusy dřívěk. Při myšlénce, že jsou to děti jeho sestry a on že je jejich strýcem, se Vincenc zhrozil. Ale tím vítanější tu bude pomoc, myslil si.

“Ano, to jsem já,” odpověděl herec, když se ho Rychlý zeptal, je-li na pravém místě.

“Rád bych mluvil s vaší paní manželkou,” řekl návštěvník.

“Otylo, pojd sem, nějaký pán ti něco chce,” zavolal herec do kuchyně, ze které se ve chvíli vyvalila mohutná persona s vyhrnutými rukávy na zarudlých pažích, silných jako u nějakého zápasníka. Vincenc marně pátral ve tváři matrony po nejnepatrnějším tahu, jenž by jej upomínal na jeho sestru Milku. A přec nosil podobu její stále v paměti. I barva vlasů byla zcela jiná, nežli byla barva vlasů Milčiných. Herec i jeho žena udíveně zírali na návštěvníka, jenž, jak se zdálo, ze sebe nemohl vypraviti slova.

“Vy nejste bývalá slečna Rychlých z Trhovic,” vyrazil ze sebe konečně Vincenc.

“Tak proč jste mne dával volati, když nejsem ta, kterou hledáte,” utrhla se osoba se zápasnickými pažemi. “Ne, nejsem,” dodala, a podívala se nějak úkosem na svého manžela.

“Odpusťte, paní, nevěděl jsem; chtěl jsem mluvit s bývalou slečnou Rychlých.”

“Tak proč jste to neřekl hned? Ptal jste se mne po mé ženě, a tu jsem vám představil,” řekl nevrle herec.

Vincenc nevěděl, koho spíše prositi za odpuštění, zda muže nebo jeho ženu, a jak se tohoto v přítomnosti jeho manželky zeptati na sestru, o níž věděl, že bývala jeho milenkou. Na herci bylo patrné, že mu toto připomenutí jeho bývalé lásky před jeho ženou příliš milým není. Přece ale řekl, ač značně rozmrzeně:

“Kdybyste to byl řekl hned, koho chcete viděti, byl bych vám o ni řekl, a mohl jste sobě i nám uspořiti mrzutou chvíliku.”

“O nehněvejte se, a dejte mi, prosím, její adresu,” udobřoval herce návštěvník.

“Chcete-li ji viděti, musíte jeti do K—. V Třepešovské fabrice vám o ni povi každé dítě, zeptáte-li se na paní Hráčovou.”

“Tedy ve fabrice!” řekl sobě Vincenc, ale dále na herce žádnými otázkami nenaléhal. Dle tonu jeho slov poznal, že by další vyptávání bylo bezúčelné. Ze jména, jež mu herec dal, poznal, že byla provdána. Na to, v jakých poměrech asi žije, nechtěl ani pomysleti. “Tím více bude pomoci potřebovati,” řekl si, a nejbližším vlakem ujížděl k městu K—.

Továrna, kterou mu byl herec označil, ležela za městem, uprostřed krásných zahrad. Vedle továrny po jedné straně byl velký, ve villovém slohu stavěný obytný dům s parkem, zdi a ozdobným mřížovým plotem obehnaným, po druhé straně továrny dvě řady nízkých dělnických domků, kolem nichž s pronikavým křikem se honila hejna dětí. Rychlý došel k bráně továrny a zeptal se hlídače na paní Hráčovou. Hlídač beze slova ukázal na vchod k parku, v jehož středu stála bohatá residence.

“Je tam bezpochyby komórnou,” řekl si Vincenc, a nějak se mu ulevilo při pohledu na krásnou budovu, traticí se téměř v zeleni obklopujících ji stromů, pod kobercem úponkovitých rostlin a mezi svěžími křovinami, a při myšlénce, že v tomto rozkošném sídle má jeho sestra domov, třebaš jen jako služebná... Stinnou alejí, mezi dvěma hradbami do rovných linií stříhaných křovin došel cizinec k bráně parku. Vešel dovnitř, aniž by byl kým zadržován. Nedaleko brány na záhonu pestrých květin pracoval zahradník. Rychlý předložil mu svoji otázku po paní Hráchové.

“Je s panem správcem na procházce,” řekl zahradník, “ale nyní již tu musí býti každou chvíliku zpět. Sedněte si na lavičku někam do stínu, nebudete dlouho čekati!”

Vincenc si sedl na místo, odkud se skýtala široká rozhlička do zajímavého kraje. Za dlouhým a nízkým vrškem ve výseku mezi dvěma lesíky leskla se hladina Labe. Krásu romantické krajiny kazily pouze komíny nedalekého továrního města, zakuřující nebe na celé jedné čtvrtině obzoru. Ale všade jinde byla zeleň, zeleň, a nad ní safir oblohy.

Vincenc sýtil se pohledem do rajskeho kraje hladovým zrakem člověka, jenž byl po čtyři léta pohřben v Chicagu, kde i za městem marně oko výletníka pátrá po nějaké vyvýšenině, která by jednotvárnost krajiny změnila. Přemítal při tom, jak si má slova zahradníka, že je jeho sestra na procházce s panem správcem, vysvětliti a nepozoroval při tom ani, že do brány vjel na dvou štíhlých jezdeckých koních párek jezdců, jakýs muž ve stáří od třiceti do čtyřiceti let, vojenského držení těla a osmáhlé lince a dáma as o deset let mladší, velmi elegantně oděná v přiléhavý jezdecký šat, s tvrdým černým kloboučkem koketně posazeným na bohatých vlasech. Zahradník, jenž byl právě u brány parku, promluvil s dámou několik slov, a ukázal na cizince.

Vincenc, sedící na své lavičce a zadívaný v kraj, cítil se pojednou při-

kryt velkým stínem. Zvedl hlavu a spatřil na trávníku vedle sebe koně s elegantně oděnou jezdkyňi. Uleknul se trochu.

“Přál jste si viděti paní Hráčovou?” zeptala se dáma na koni.

Vincenc vytřeštil zrak. V tom okamžiku, kdy otevřela dáma ústa, poznal hlas své sestry, Milky. Ano, a nyní poznal i tu tvář, tu milou, něžnou tvář, jejíž obraz ho byl nikdy neopustil, a již běh času na kráse pranic neubral.

Vztáhl svoje ruce k postavě, již zprvu považoval spíše za zjevení nežli za skutečnost.

“Milko!” řekl prostě.

“Čeňku!” zvolala dáma, a svezši se obratně s koně, vrhla se mu do náručí.

Bylo slyšet dusot koně po cestičce. Jezdec, zastavivši se u brány, pozoroval svoji průvodkyni, a vida, jak se tato vrhá do náruče cizince, dal koni ostruhy a byl okamžitě na místě.

“Emile!” volala mu Milka vstříc. “Mám tu bratra, bratra Čeňka!”

Také jezdec byl okamžitě s koně dole a spěchal k hostu s napřáženou pravicí. Objali se jako bratři.

As za hodinu na to, když se byli v jídelně villy občerstvili, odešel pan Hrách do továrny a bratr se sestrou vyšli sobě do parku. Měli sobě tolik co povídati! Za procházky po pečlivě upravených cestičkách mezi ozdobnými záhony letních květů a dlouhými loubími krytými bohatou révou, dověděl se Vincenc zkušeností své sestry od toho dne, kdy zlákána touhou po divadelním životě a svůdnými slovy herce, opustila domov.

Její štěstím bylo, že její milenec, který ji byl vylákal z domova, prozradil svoji pravou povahu hned po jejím zapadnutí do společnosti. Jedna věc, jež Milku překvapila, ba přímo ohromila, byla, že se vzpouzel dostáti svému slibu a pojeti ji za manželku. Zprvu pouze odkládal, později se ale prozradil, že na to nikdy vážně nemyslel. Již jeho odklady byly Milce, která nebyla tak docela hloupou maloměstskou husičkou, za jakou ji považoval, dobrým varováním. Poznala, že to s tou jeho láskou, kterou ji přísahal, není tak opravdivé, a byla na stráž. Jeho nástrahám dovedla se vyhnouti, vymlouvajíc se, že odloží všechny ostychy jakmile budou svoji. To dohnalo rozzuřeného milence k prohlášení, že na to doopravdy nikdy nepomýšlel, a od té doby bylo mezi nimi konec.

Druhé zklamání, které Milku u divadelní společnosti očekávalo, bylo, když seznala, že není z toho jádra, ze kterého rostou velké herečky. Ve společnosti, jejímž se stala členem, a u níž vytrvala, poněvadž se obávala vrátiti se domů, i když si od svého bývalého milence zapověděla všechny pozornosti, jí sice dávali hlavnější úlohy, ale bylo to spíše pro její vášň a na jevišti přímo oslnivý vzhled, nežli pro její herecké schopnosti.

A byla to právě ta naivní neobratnost, které se na scéně nikdy nemohla sprostiti, a jež by byla méně hezkou herečku udělala nemožnou, ale působila u něžné krásky zvláštním kouzlem roztomilosti, jež přivábila Milce pozornost továrního adjunkta Hrácha. Mladý muž, demissionovaný důstojník, počítal zprvu na milostné dobrodružství s krásnou mladičkou herečkou, ale když poznal, že při její povaze není na úspěchy toho druhu nejmenší naděje, zamiloval se do ní opravdově, a když narazil na odpor děvčete, nevěřícího, že by při rozdílu společenského postavení mohli počítati na vážnou známost, upadl v lásku přímo šílenou, a dovedl dívku přesvědčiti, že nic na světě, leda smrt, nedovede jej odvrátiti od úmyslu pojeti ji za svoji manželku.

Herec unesl Milku z domova, tovární úředník ji uzmul divadlu. Teprve když byli oddáni, představil manžel svoji ženušku svým bohatým

rodičům. Tito se se synovým kouskem brzo smířili a když poznali důkladněji upřímnou a přítulnou povahu své snachy, schválili úplně synovu volbu. A aby mladomanželům zaopatřili útulné hnízdečko, zakoupili svému synovi podíl ve velké továrně.

Milka, která byla utekla z domova z dosti nuzných poměrů, žila nyní přímo v přepychu. Sidlem jí byla překrásná residence uprostřed zalírad a rozkošné krajiny, měla svoje služebnictvo, svoji ekvipáži, ušlechtilé jízdecké koně, zkrátka vše, nač může dívka ve svých tužbách pomýšletí a nad to manžela, jehož vše milovala a jimž byla zbožňována. Vincencovi se zdálo, že sní, když poslouchal Milčino vyprávování a když se rozhlížel kolem sebe po důkazech pravdivosti jejích slov.

"Když jsem se stala Hráčovou manželkou," pokračovala Milka, "chtěla jsem jít odprostiti maminku a představit jí svého muže. Ale v Trhovicích, kam jsem zajela, aniž bych se byla dala poznati, jsem se dověděla, že maminka před několika týdny zemřela, a ty že jsi po její smrti všecek majetek prodal a odjel do Ameriky. Přiznám se ti, že jsem se na tebe hodně hněvala, ne snad proto, že jsi si nechal vše, co po matce zbylo, neboť v té době jsem nemusela na nic takového počítati, ale že jsi se ani nepokusil mne vyhledati a dáti mi zprávu o tom, že je maminka mrtva.

"A ty's mi, chudáku, přivezi ty peníze?"

Nu, ale teď vidím, že jsi na mne přece nezapomněl, a jsem tomu srdečně ráda."

Vincenc viděl, že nastal slavnostní okamžik, kdy sejme se svých beder břemeno dluhu, které jej po několik let jako žernov tížilo, a chopiv sestru za ruku, řekl pohnutým hlasem:

"A přijel jsem jedině proto, abych ti, ať jsi v jakémkoliv postavení, odevzdal tvůj podíl po matce. Vše, co po ní zbylo, ti právem náleží, neboť mne několik hodin a snad několik minut před svou smrtí vydělila." A nyní zase Vincenc začal své udivené sestře vyprávěti o svých osudech od toho dne, kdy se naposled viděli. A nejenom že sestře věrně vypověděl všechno, co od té doby prožil, ale odhalil jí také svoje celé nitro, vyličil jí ty kruté boje, které musel prodělati, nežli se ustanovil na svém životním plánu a přiznal se, že jenom myšlenka na jeho svatou povinnost k ní, své sestře jej udržela nad propastí v nejzoufalejších chvílích jeho života.

"A ty's mi, chudáku, přivezl ty peníze?" zvolala Milka, marně potlačujíc v líčeném soucitu srdečný smích. "To je vskutku od tebe krásné, ale moje finanční záležitosti nyní vyřizuje můj manžel, a já pochybuji, že on od tebe nějakých přijme. Nebylo by to konečně ani správné, abych já ty peníze od tebe vzala, neboť jsem opustila matku, když mne tato měla nejvíce zapotřebí. Já jsem skutečně zasloužila býti vyděděna. Ty jsi přece jenom matce dosloužil do konce, a co po ní zůstalo, náleželo tobě... Ostatně přijde také na to, kdo z nás toho více potřebuje, a tu jsem si jista, že ty nalezneš pro těch několik tisíc zlatých lepšího upotřebení, nežli já bych mohla nalézt. A konečně jsem toho náhledu, abychom tuto svoji při předložili mému muži k rozhodnutí..."

XIII. INU, AMERIKA!

Po jednotýdnním pobytu v sestřině domácnosti přijel Vincenc Rychlý znovu do Trhovic. Z nádraží šel rovnou cestou do velkého střížního obchodu na náměstí. Majitel závodu byl překvapen, spatřiv mladého muže, o němž se domníval, že jest již na zpáteční cestě do Ameriky. Ale byl překvapen ještě více, když k němu návštěvník přistoupil a veselým hlasem zvolal:

"Rozmyslel jsem si to, pane Zimmermane. Chcete-li, můžete dáti přemalovati firmu na Zimmerman a Spol., nebo na Zimmerman a Rychlý."

Starý pán div mladého muže neobjal radosti. Mezitím, co se umlouvali o některých podrobnostech, poslal pan Zimmerman učedníka ku své manželce s oznámením, že budou mít na večeri hosta. Rychlý nemohl odmítnouti.

Když přivedl šťastný obchodník svého hosta nahoru do bytu, představil mu napřed svoji manželku a pak svoji dcerušku Mařenku. Teprve nyní si Vincenc, mající do té chvíle na mysli pouze obchod, připamatoval, že měli Zimmermanovi dceru. Když odjížděl z Trhovic do Ameriky, byla tato asi patnáctiletou žábou, kterou nerad vidal, když chodívala kolem jejich krámu do školy, poněvadž mu každý pohled na ni připomínal obchod jejího otce. Nyni ovšem se utvářely poměry jinak.

A také s Mařenkou stala se velká změna. Vincenc mohl při večeri nechat oči na jemné tváři dívčině, stíněné temnými dlouhými brvami, z pod kterých k němu časem vyšehnul pohled, zvěstující mu, že ani on není divce lhotejným.

Při tom ani nepozoroval, že každý pohled jeho byl úzkostlivě špehován rodiči Mařenčinými, kteří zářili štěstím, když viděli, jak se po večeri mladí lidé zabrali do živé rozmluvy, která neměla do důvěrnosti daleko.

Mařenka.

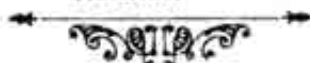
Vincenc za této zábavy shledal, že je Mařenka nejenom velmi hezká, ale též roztomilá v jednání, plná taktu a ohledů svědčících o jemném vzdělání...

Nu a tak se stalo, že nedošlo nikdy k přemalování firmy Zimmermanovy na onu kombinaci, již byl Vincenc panu Zimmermanovi navrhol, neboť když jednoho dne lakýrníkovi pomocníci věšeli nad závod novou velkou tabuli, četli úžasli Trhovičáci zlatými písmenami na modrém poli se skvící jméno:

ČENĚK RYCHLÝ.

A mlýnky trhovičských paniček mlely toho dne a následující dny zase na plno.

"Ta ho vzala všem ostatním před hubou..." "No,, však on taky udělal pořádné terno..." "A to to šlo na rychlo!..." "Inu, Amerika."

PŘÁNÍ.

Je kraj šerý
za jezery,
spoustou vody, shluky hor:
lehké páry tančí blaty
v močál zapad' blatuch zlatý,
mechem voní v dálce bor —

V rušném boji,
práce znojí
vzpomínky mě letí tam,
kam jsme spolu chodivali
vzpívati svoje žaly
tichých lesů hlubinám —

Po dne spěchu
při oddechu,
když mi v lože dechne sen,
jdu zas s Tebou ku potůčku
hladím vlásky, tisknu ručku
kouzlem štěstí omámen.

Vyschlo moře
strasti, hoře,
přehla rázem kletba běd
v lilji zkvětá, dlouhá léta
láska. Bída zlobou kletá,
v opojný a čistý květ...

Oh, ty, Zoře!
Ani spoře
neroztírej svoji síť!
Ještě duši tělo sluší:
Až moc Smrti pouto zruší,
pak mi teprv v lože svíť!

Vlaslav Jarník.

Jsou, jsou na potoce ráčata,
jsou, jsou na potoce raci—

NA RÁČÍCH.

Lásek spor.

Povídka z nedávných časů. Psáno pro kalendář "Amerikán".

F. S. BEJÁBKOVÁ.
autorka.

Nezapomenutelným písmem v srdcích Čecho-američanů zapsán jest měsíc srpen r. 1909; uvítali jsme na této půdě naši nové vlasti první Sokolskou Výpravu z Čech. Od Atlantiku až po Pacific, od zálivu Mexického až po Kanadu, ba i dále v Kanadě; všude, kde hrstka Čechů jest usazena, všude, kde nepřestali česky citit, sledovali se vzrušujícím zájmem zprávy o vzácných hostech z Čech. Komu poměry jen částečně dovoľovaly, připravoval se na cestu do Chicaga k slavnostním dnům 26. až 29. srpna. Vše ostatní ustoupilo stranou, nemluvílo se o ničem jiném než o Sokolích, zvláště o hostech z Čech.

Nemluvílo se o nich pouze v kruzích sokolských, neb veřejných místnostech, mluvilo se o nich v domech soukromých od pohodlně zařízených bytů lidí bohatých až do prostých, někdy i chudých světniček lidí nezámožných. Zajímali se o Sokoliky muži i ženy, dívky i jinoši, zajímali se o ně lidé staří a děti sotva chápající.

"To oni newyorští se nedají zahanbit", bylo slyšeti tu a tam; oni hned na prahu jim ukážou, jak dovedeme drahé hosty uvítat."

"Oni jedou k nám, svým rodným bratrům," ozývalo se každému v hrudi, "by viděli zem, v níž bydlíme a poznali národ, jenž za své občany nás přijal; by poznali náš život, naše snahy, ba i ty naše chyby. My když jedeme do Čech, tu jedeme do své vlasti, do své staré domoviny, neb domoviny předků našich; toužíme po svých příbuzných, po místech, k nimž poutá nás svatá upomínka mláde, jedeme navštívit zemi českou, svou matku. Oni však jedou navštívit pouze nás, národ a země, v níž žijeme, zajímá je proto, že my v ní žijeme."

"Jaci ti čeští Sokolci asi budou?"

Tak a podobně ozývalo se nám v srdcích, kdy očekávali jsme vzácnou návštěvu První Sokolské Výpravy z Čech.

I.

"Na ty závody, hochu, pojeděš," pravil zámožný nebraský farmář Karásek svému synovi, když tento pár statných koní do vozu zapřahoval. "Pojeděš nejen do Chicaga, ale až do New Yorku, ať všechnu tu sláva uvidíš."

"Tatinku, to jste hodný," zavýsknul si mladý Eduard Karásek, jonák statný, jako jedle vzrostlý.

"Ale víte, tati," pravil po chvíli, počechrávaje ryzákům hřivy, "do New Yorku to bude stát hrůzu peněz. Kdybych jel pouze do Chicaga, mohla by jeti Cilka se mnou."

"A co," odvětil starý Karásek po krátké úvaze, "Cilka pojedje do Chicaga taky, však to bankál stát nebude."

Eda, jenž právě stál mezi koňmi, připínaje jim postraňky, zavýskl po druhé, tentokráte mohutněji, až ryzáci zastříhali ušima a ohlédli se stranou. "Naše Cilka pojedje se taky podívat na tu sokolskou slávu!" plesal Eda, vzav koně kolem krku.

Ryzáci pohodili lesklými hřivami, jež na slunci do ohniva přecházely, jako by říci chtěli, že je to v pořádku, že to oběma ze srdce přejí.

"Prosím tě, Edo, kdy pak ty dostaneš trochu rozumu!" brouknul dobrácky starý Karásek, narovnával hubenou svou postavu, "už je ti jedenadvacet roků, abys pomýšlel na ženění, a ty vyvádíš jako výrostek!"

"Jak nemám, tatinku, když sestra taky pojedje!"

Než se starý Karásek nadál, obejmuly jej silné paže Edovy a vyzvedly od země.

"Ale třetile," durdil se starý nyní do opravdy, "což pak to do tebe vlezlo!"

"Veliká radost, tatinku, že Cilka pojedje taky."

"Nu, proto nemusíš tolik vyvádět!"

"Tatinku, přiznejte, Cilka byla vždy trochu odstrkována."

"To tak," trochu v rozpacích broukl starý.

"Kolik mně bylo roků, když maminka zemřela?"

"Šest ti bylo, hochu," povzděchl si Karásek trochu dojat vzpomínkou na svou zvěčnělou ženu.

"A kolik bylo Cilce?" "Cilce, chuděře, bylo zrovna devět."

"Od té doby, tatinku, Cilka mně byla druhou matkou a vám hospodyňkou. Vy jste odjel na pole, vy nevíte, co ty její malé ruce celý den se nalopotily, co ta drobná hlavička celý den se nastarala! Já to vim, tatinku, já byl při ní; já s ní do sklepa, já s ní na půdu, stále za sukně jsem se jí držel. Tatinku, Cilka mi nikdy neublížila, nikdy mne neodstrčila."

"Měl jsem vám snad přivést macechu!" vyčítavě pronesl otec. "Bylo mi tenkrát třicet čtyři roky, zatoužil jsem často po ženě, bál jsem se však ženitby, aby macecha vám snad neublížovala, neboť i kdyby byly přišly děti druhé, sám nikdy bych srdce od vás nebyl odvrátil. Co ty, holobrádku, viš ještě o tužbách muže zralého! Cilka že je odstrčena! Řekni mi v čem? Ty dostaneš tři sta akrovou sekci, ona taky a basta."

"Cilka si ale zaslouží více," pozvedl opět hlas Eda.

"Jak pak!" obrátil se starý Karásek již na odchodu.

"Dobře, tatinku! Cilka se dře na farmě již od devíti roků, neměla žádné dětství, žádná dívčí léta, pro ni byla vždy pouze práce. Mne jste dal do škol do Lincoln. Cilka stěžuje si něco přečte a ještě s větší obtíží napiše, protože i v zimě velice zřídka školu navštěvovala."

"Což si snad Cilka stěžuje?" starostlivě tázal se starý.

"Cilka a stěžovat si? To ji neznáte, tatinku. Cilka je vychovaná na samotě, ona mnoho nemluví, ale tím více myslí. Já strávil několik roků v Lincoln, zvykl jsem s lidmi hovořit, a když nemám s kým, mluvím s koňmi. Mně říkáte, tatinku, že bych se měl oženit, že jest mi již jedenadvacet roků, Cilce je již čtyřia dvacet a přec pro ni nehledáte ženicha."

"Což pak se o ni neucházel Dostál z Crete, starý kamarád...?"

"... a váš spolužák," vpadl mu Eda do řeči. "My jsme si zvykli na Cilku pohlízet, jako by jí bylo šedesát roků, to je právě ta chyba. Hy, starý, hy!" Eda pobídnul koně, a povoz zahrnul cestou do polí.

Starý vyšel na návrší a zahleděl se za odjíždějícím synem. Bylo již pozdních, jen tu a tam ovsy ještě se bělaly. Vzduch tetelil se horkem a zahřátá půda a blízký lesík vypařovaly omamující vůni. Duch jeho zaletěl opět do minulosti, kdy tyto úrodné pozemky byly prériemi, když on s nedostatečným potahem počal zde hospodařit. Povedlo se mu, práce rukou jeho byla požehnána, kam okem může dostihnouti, vše zděláno, vše jeho. Pod rozlitém dubem, na malém sedátku se nyní usadil. Chvilu bloudil zrakem po rozsáhlých lánech žlutnoucí kukuřice, po strništích, na nichž před krátko ještě dobrou zlatá pšenka se vlnila. Však ji letos sklídl té zlaté pšeničky, a radost bylo se na ni podívat! Stéblo vysoké, klasy bohatě nalité! Hezkých pár zeleňáčků uloží si zase v Lincoln do záložny. Tak má ty sekce pěkně rozdělené, po třech stech akrů a sama dobrá půda. Cilka zůstane ve starém, a Edovi postaví nové, vše pohodlně mu zařídí, však má zač.

“Kdyby to tak nebožka viděla,” vzdychnul si, “ta by měla radost i ze statků hojných i z dětí. A Cilka že je odstrčena? Co to tomu chlapci jen napadlo? Nuti on ji do něčeho? Nikdy ne! Ona sama přijde a, tatinku, tohle, tatinku, tamto bych mohla udělat! On jí dává ve všem vůli, neodděluje ji penězi, jako jiní otcové činí. To je pravda, ona o každém centu mu povi, až se s ní mnohdy vadit musí. Do školy že ji mnoho neposílal? Když to bylo zatrchtile! Ony ty její malé ručky všude scházely. Český číst a psát naučil ji, co mohl, sám. Však je holka, k čemu pak velké učení potřebuje. A ženisi že se nehlási? Může-liž on za to, když ona Cilka má taky svou hlavu? Přivedl ji ženicha, starého, dobrého kamaráda, spolužáka ještě z Čech. V Lincoln má krásně zavedený krejčovský obchod, děti už zaopatřené, až na jednu dceru, a ta má též před svatbou. Hezky by se tam byla Cilka měla. Pani by dělala! Na její sekci byl by on hospodařil; však by hospodařil pro své dítě! A starý kamarád Dostál jak o ni stál, a jak její to mrzelo, když Cilka řekla ne! Pravda, pravda, zde každý na ni pohlíží jako na starou hospodyně. Mezi mládež nechodí, a každý o ni myslí, že jest už přestárlá. Nu, a což když se nevdá! Kdož ví, jak by na to padla? Kdyby on umřel, bude hospodařit s bratrem Edou. Ten jeho hoch, jaké to má zlaté srdce! Ten Cilce neublíží, ani až se ožení, od ženy ublížití ji nedá. Eda se jistě brzy ožení, jonák jako máj, holky se za ním blázní! Snad se ještě vnučat dočká! Ale Cilku neodstrkuje. Kde pak! Vždyť je to jeho pravá ruka! Co bez ní by si počal. Na tu sokolskou slavnost do Chicaga Cilka pojede, at to stojí co chce! At taky pozná trochu svět a jak to ve velkých městech chodí. Má tam v Chicagu tři příbuzné, samé Karásky! K nim ji pošle, však má na ně adresy! Ty jí vše ukáží a postarají se o ni. “A basta!” končil hlasitě svoje rozjímání.

Sejmul širák s hlavy a modrým šátkem setřel si spocené čelo. Jiné zase starosti naň doléhaly. Ještě dnes k večeru přirachoti s parní mlátičkou, zítra počnou mlátit. Je zvědav, jak to obili letos posype. Karásek pokročil kousek do poli, kde na obrovských stohách složena byla pšenice. Obešel stohy, vyměřil, jak daleko postaví stroj, by žádné neštěstí ohněm nebo jinak nepovstalo. Pak ještě obešel rozsáhlé chlévy a konírny, sebral nástroje a šel spravovat povalené sloupky drátěné ohrady.

Obytné stavení od hospodářských budov bylo dobrých dvě stě yardů vzdáleno. Na jedné straně svah dolů se táhl, na druhé straně byla rozsáhlá štěpnice. V jednom koutě sadu, dobrých padesát yardů od obytného stavení, krčila se zděná pec na pečení chleba. V této peci pekávala Cilka pouze v létě, kdy bylo mnoho lidí přijednáno, v zimě postačila jí kuchyňská kamna.

Na americkém venkově, kde v případě ohně stěží by se dalo co uhasit, při stavění budov dlužno na to pamatovati.

Obydelné stavení nebylo nijak nákladné, spíše důkladné. Budova sroubená byla z neotesaných kmenů, hlinou vymazaných. Hezky se v nich drželo teplo v zimě, dusno však bylo v létě.

Několikrát starý Karásek chtěl postavit dům moderní, jaký sousedé již dávno mají, však Cilka mu to vždy rozmluvila. "Tady jsem se s bratrem narodila, zde nám maminka zemřela, a teď byste to chtěl odstěhovat dolů pod kopec, a snad stáj pro koně byste z toho udělal."

Tyto důvody vždy rozhodly; pokud Cilka je zde spokojena, jemu je to vhod. Však prostornou kuchyň s velkými okny k srubu přec jen přistavil, to si od dcery rozmluviti nedal. Cilka si libovala v této prostorné kuchyni. Bylo v ní mnohem vzdušněji nežli v malé kuchyňce ve srubu, kam malými okny vzduch neměl dostatečného přístupu. Na severní straně přistavku byla prostorná veranda obehnaná síťovinou z drátu, by dotěrné mouchy a krvežizniví komáři přístupu neměli. Veranda obrostlá byla divokým vínem a sloužila za horkých letních měsíců za jídelnu.

Jest již však na čase, bychom se seznámili s Cilkou. Vstupme tiše, nepozorovaně, bychom jí z práce nevyrušili. Tak jen můžeme si ji dokonale prohlédnouti.

PH. DR. VÁCLAV MOUREK.

II.

V kuchyni kamna rozžhavená a kolem nich otáčí se ženština. To není Cilka, ne, ne! Této ženštině jest nejméně čtyřicet roků; tak alespoň ze zadu vypadá. A přec jest to ona, Cilka, čtyřadvacetiletá dcera farmáře Karáseka. Právě hněte velké bochany žitného chleba; venku má již roztopenou pec. Ve velké mise má zaděláno opět na chléb pšeničný. Bude mít asi tři dni tucet lidí k jídlu, mezi nimi i cizonárodovce, kteří o žitný chléb nestojí.

Právě se k nám obrátila tváří; prohlédněme si ji teď důkladněji!

Jest prostřední postavy, těla souměrného, ač neví, co jest šnérovačka. Obličej podlouhlý, do hněda od slunce ožehnutý, na čele i kolem očí rýsuje se jí vrásky. Oči šedomodré, smutně zádumčivé, rovný nos a nevelká, pevně semknutá ústa. Světlé, do zlatova přecházející vlasy rozhodně neharmonisují s tmavou pletí. Celý zevnějšek upravený má velice nedbale. Vlasy nad čelem má rozdělané, v zadu nedbale v drdol sepnuté. Na sobě má proužkovanou kazajku a sukni, domácí to nedokonalý výrobek, do černa opálené nohy vězí v sešlapaných škorních; otáčí-li se, tu v zadu rozparkem vyhlíží modrá spodnička; ruce nevelké, po lokte vykasané, dlaně tvrdé, jediná slitina mozolů. Nic dívčího není v tom zjevu, než ta mrštnost.

Vykonává svou práci tiše, bez úsměvu, bez zpěvu i bez zbytečného hubování. Ví, že na večer, až ostatní na lůžka se odeberou, pro ni odpočinku nebude, vždyt zítra se mlátí, a tu nesmí se nechat zahanbit.

Jako ten její oděv, tak i zařízení celého bytu je hrubé, avšak čisté.

Slunko schylovalo se již k západu, když nosila chléb k peci. Mezi dveřmi připlétl se jí do cesty domácí psík, Jip. Div že přes něj neupadla!

"Ale, Jipe," broukla dobrácky, "jdi přec z cesty!"

Jip schlipl ohon, patrně nechtěl vyvolat nelibost své paní, která mu nikdy neublížila, nikdy ho neodkoplá, jako jiným psům se děje.

Poslední paprsky sluneční ozařovaly nejbližší vršek, když na zatáčce cesty objevila se parní mlátička; rachotila pomalu, rozvážně, jako by si chtěla oddechnout a posilnit na ta sousta žluté pšenky, jež druhý den budou do ni házeti.

Však ani teď nenastal ještě klid. Mlátičku museli umístit, vše připravit, aby z rána nebylo žádného zdržování. Setmělo se již, když všichni usedli ku společné večeři na verandě.

Dnes poprvé starý Karásek všiml si podrobněji své dcery. "Je ta holka opravdu sedřená," povzdychl si v duchu, "potřebuje odpočinku, proto ji na tu sokolskou slávu vypravím, aby Eda zase neřekl, že je odstrčená!" To slovo "odstrčená" celé odpoledne vrtalo mu v mozku. "To mi ten hoch nasadil potvoru brouka do hlavy," vzdychl si, vstávaje od stolu.

Jindy po večeři vycházel ven, aby v pokoji vykouřil si dýmku a pohovořil, nestaraje se, co Cilka dělá; dnes však zamířil do kuchyně.

"Taky už toho dneska nech," oslovil neobyčejně měkce dceru, "troufám, že už toho litání pro dnes máš dosti!"

"Co je to platné, tatinku!" odpověděla Cilka, v práci neustávajíc. "samo se to neudělá, a já mám pouze dvě ruce!"

Tato odpověď Karáska zarazila. Že on ji Eda do hlavy něco taky nasadil, vždyť nikdy mu takto ještě neodpověděla!

Starý Karásek však kiřdivil v tom svým dětem. Nevzpomněl, že se Cilky na její práci nikdy netázal, jsa spokojen, když vše v čas bylo hotovo. Kdy to dělá, jak to dělá, zda sila její na vše postačí, o to se nikdy nestaral.

"Myslím, že ti to do rána neuteče," nedal se odbýti, "rád bych si s tebou pohovořil."

Cilka trochu udiveně pohlédla na otce. Bylo jí divné, že k ni do kuchyně po večeři přišel a o její práci se zajímá.

"Sedněte si, tatinku, a povídejte," pravila, "práci však odložit nemohu. Podívejte se toho nádobi zde a na koláče těsto mám již zkynuté, víte, že zítra mlátíme a nechci, by mě pomluvili."

"To je vždycky s tím mlácením jako o posvícení," broukl Karásek, usedaje k oknu. Už ani kuřata nejsou dost dobrá, jalovici jsem musil zabít, vířtliky v městě nechat udělat a kolik půlek piva přivézt! Kde pak za mého mládí v Čechách! Maminka mlacům tolik nevystrojovala!"

"Když si to zde tak zavedli, my nic nemůžeme dělat," odvětila Cilka, vyndávajíc těsto z veliké mísy na vál.

Když tak stála odvrácena od něho, všiml si, jak chudě Cilka jest oděna. V zadu na kazajce má záplatu, sukni sepranou a ty škorně při každém kroku sjíždějí ji s pat, působíce zvuk jako dřeváky. Vzpomenul si na svou nebožku. Když za ženu ji pojal, byla též v tom stáří co Cilka a byla holka jako květ, kdežto dcera vyhlíží tak sestárlá.

"Cilko," počal po chvílce otec, "co pak musíš se v těch škrábech tlouc, nemáš snad jak se patří střevice? A tu kazajku takovou záplatovanou ne musíš taky nosit, ještě lidé řeknou, že ti na nic nedám, že tě odstrkují!"

"Proč by řekli, tatinku!" Cilka překvapeně pohlédla na otce. "Každou chvíli musím odběhnout, tu k dobytku, zas k drůbeži, a tu se nemohu nastrojít."

"Pravda, je toho na tebe mnoho, proč nic neřekneš, však bych nějakou pomoc rád přijednal."

"Co byste, tatinku!" ještě překvapeněji pravila Cilka. "Zastala jsem to, když ještě dítě jsem byla a zastanu to teď taky."

"Nevšimal jsem si toho, pravda," trochu zaraženě přiznával se Karásek, "což pak mužský té ženské robotě rozumí! Nu stalo se, stalo! Když sem vám nechtěl přivést macechu, musela's se dít sama. Taky v těch ačátcích nebylo nazbyt; teď však je tomu jinak, teď si můžeme přijednat!"

"Proč byste, tatinku? Však to sama zastanu!"

"O to není, ale Eda si vzal do hlavy, že prý musíš s ním do Chicaga a tu sokolskou slavnost."

"Eda že?" hřejivě otázala se Cilka, "má ten hoch dětské myšlenky!"

"Proč byl měl, Cilinko?" ozval se ve dveřích jarý hlas. "Když mohu já, proč ty bys nemohla?"

"Nemluvme o takové hlouposti," odvětila Cilka upřevši mateřský pohled na bratra, "co bych tam dělala? Ještě bys se za mne styděl!"

To opět starého Karáska bodlo, ač Cilka tím nic nemyslela.

"Koupiš si nové šaty a vše co třeba, pojedeš a basta!" rozhodl otec.

"Prosím vás, co vám to vlezlo do hlav! Co byste beze mne dělali?"

"Však hlady neumřem! Řekni třeba té Šafránkové, ona tě zastane. Nemohu ji sice vystát, natřásá boky a směje se na celé okolo jako chlap! Však těch několik dní to s ní přece vydržím."

"Nikam nepojedu!" odporovala Cilka.

"Dobře, sestřičko, když ty nepojedeš, nepojedu já taky a tolik jsem se těšil. A teď mi dej horké vody, pomohu ti s tím nádobím, je toho tady narovnáno jako babylonská věž."

"Nech jen, Edo, nech," bránila se Cilka počínání bratrovu; "zítra toho na tebe čeká!"

"Ne tolik jako na tebe, Cilko, prosím tě, dej mi sem vody a pak si hleď těch placek."

Otevíral starý Karásek oči, jak ten jeho šohaj s nádobím uměl se ohánět. "Umiš to, hochu," usmál se, "ale až se oženíš, neříkej to ženě, to by sis dal. Prosím tě, kde jsi se tomu naučil? Snad ne v Lincoln v těch školách?"

"To já už dávno umím," zasmál se vesele Eda, "když Cilka byla maličká a já ještě menší, postavili jsme si misu na zem, sedli vedle sebe a umývali, však vy jste nás nikdy nehlídali! Někdy nám taky psík pomáhal, jindy zase macek; umývali jsme, jak jsme uměli. Vid', Cilko, že je to pravda?"

Cilka pohledem něhyplným pohladila bratra a poprvé za celý večer se usmála.

Bylo již k jedenácté, když dívka odcházela ku krátkému odpočinku do své komůrky; jdouc kolem dveří světničky, v níž bratr spával, slyšela jeho hlasitý povzdech.

"Ty, Edo, ještě nespíš?" pravila starostlivě pootevřevši dvéře.

"Nemohu usnout," odvětil Eda, "celou radost jsi mi pokazila, hlava se mně rozbolela."

"Toho se Cilka ulekla, vešla do světničky, usedla na pelest lůžka bratrova a starostlivě položila ruku na jeho horké čelo.

"Přinesu ti studený obklad."

"Ne, ne," bránil Eda, drže ji za ruku a položil si hlavu na její klín.

"Takhle, Cilko, jsi mne vždycky uspávala, když jsme byli ještě dětmi."

Divka se sehnula, obejmula hlavu bratrovu a upřímně políbila jej na rty. "Každý den musila jsem ti vypravovat pohádku o "Vytesánkovi", tu mne nebožka maminka naučila. Jinou jsem neuměla a po každé se ti líbila."

"Byla's takovou mojí malou maminkou," rozvroucněl se bratr. "Já ti to nikdy nezapomenu!"

"Ale jdi, dělala jsem, jak jsem uměla, však mnoho toho nebylo."

“Tenkrát jsi mne měla opravdu ráda, víd, Cilinko?”

“Což teď nemám?” Illas její byl náhle jako zamžený, že bratr mohl by o ni pochybovat.

“Nemáš, jinak bys mi nekazila všechnu radost.”

“To myslíš ještě na ten sokolský sjezd? Jeď, Edouši, jeď, vždyť ti to ze srdce přeji. Jsi mladý, když ti tatínek dovoli, jeď!”

“Bodejt, já jsem mladý, je mně dvacet jeden rok, ale ty's už stařenkou, tobě je čtyřadvacet let. Uminil jsem si, že bez tebe nepojedu a dost.”

Oba sourozenci se odmlčeli. Cilka hladila bratra po vlasech a tento jen vzdychal.

“Vždyť bych ti tam jen hanbu dělala,” počala po chvílce Cilka. “Jak živa jsem v takovém městě, jako je Chicago, nebyla. Nevěděla bych, jak si vésti, bych pro posměch nebyla! A jak by to doma beze mne vypadalo?”

“Však by třeba Šafránková mohla tě zastat,” dorážel Eda.

“A ty Edo, opravdu bys beze mne nejel?”

“Ne, Cilko, bez tebe nepojedu, přísahám ti to při památce naší zvěčnělé matky!”

“Budu o tom přemýšlet,” pravila po chvílce Cilka, kladouc bratrovu hlavu na podušku. Dobrou noc, Edouši, zítřka nás čeká notný kus práce, hleď se prospat!”

III.

Záhy z rána zarachotila parní mlátička. Dva muži s dlouhými vidlemi házeli snopky žluté pšeničky do nenasatného jejího jicnu; jiní zase čisté zrno odnášeli, a ještě jiní vyhozenou slámu do úhledných kup rovnali. Strojník hnací stroj obcházel obzíraje, zda dokonale pracuje, tu šroub přitahuje neb řemen zkoušeje. Nikdo neměl pokdy ni hlavu pozvednouti. Starý Karásek jen obcházel a odhadoval, kolik asi pšenice po akru bude sypati. “Jsou to ale vynálezy,” pravil si v duchu, pozoruje rychlost a přesnost jak stroje tak lidi. Byl z Čech ze statku. Pamatoval, jak doma mlátivali ještě cepy, pak mlátičkou, s lidským neb koňským pohonem. Kde pak tenkrát parní mlátičky! Pravda, pravda, zdlouhavé bylo to ruční mlácení, ve větších statcích trvalo až do jara, jinde zase měli dva mlaty, by práce více ubývalo. Ale co taškařiny se na mlatech odehrálo, co smíchu zažili! Pamatuje se, jak jednou čeledín Houska vstrčil děvečce Baruši za košili živou myšku. Barka div že se trámu nechytla, jak skákala a výskala, a mlatici do jednoho váleli se smíchem. Tady, holenku, některý holce to udělat! Ta by jistě dostala křeče, snad by i žalovala a soudce jistě takového šprýmaře odsoudil by do kriminálu! Toho vystrojování při mlácení taky tam nebylo! Musí však uznat, co zde dělník musí zastat. Ni ohlednouti se nesmí, a jen do toho!

Tak a podobně uvažoval Karásek, a než se nadál, bylo poledne. Teprve nyní vzpomněl si zase na Cilku, co ta asi zkusí, než všechny obslouží, všem vyhoví. Cilka od rozbřesknutí byla stále v letu, neměla ani pokdy vlasy si přičísnout. Jen do drdůlku v zadu hlavy je svázala; halenku měla rozhalenou, zástěru stočenou na bok. S tím stále ustaraným pohledem nevyhlížela zcela nic půvabně. Ač bylo mezi mlatici několik svobodných mladíků, žádný s ni nezažertoval a ani ona žádného si nevsímala.

Teprve čtvrtý den, když práce byla ukončena, u Karásků si odpočinuli. Bylo nedělní odpoledne a chladivý vánek od Skalných hor činil pobyt venku příjemným. Starý Karásek spokojeně pokuřoval na zahradě, maje radost, že pšenička nad obyčej bohatě sypala.

“Co ty, Edo,” oslovil přicházejícího syna, “ryzky jsou odpočaty, měl bys je trochu prohnat.”

"Ani se mi nechce, tatinku," odpověděl Eda, "tak mě nějak vše mrzí."

"Je vymláčeno, dám ti peníze, a jeď na ten sokolský sjezd."

"Bez Cílky nepojedu."

"Což když ona si říci nedá!"

"Zůstanu doma."

"Zpropadené děti!" odlehčil si Karásek, "jeden má tvrdší palici druhého. Děláte vy starému tátovi trampoty!"

Cílka sedíc u okna vyslechla jich rozhovor. Bylo jí bratra opravdu lito; nechtěla mu radost pokazit. Ba musela sobě přiznat, že sama ráda by jela. Nebyla nikdy ve velkém městě, pouze jednou v Lincoln a co pak je to proti Chicagu. Ale při pomyslení, že by se měla na tak dalekou cestu vydati, hrud' úzkosti se jí sevřela. V Lincoln, když bratra byla navštívit, dělali si z ní v ústrani úsměšky, však to zpozorovala; což teprve v takovém městě jako je Chicago. Vysmívali by se jí na ulici a všude! Kdyby jen věděli, jak jí ten výsměch bolí. Pravda, že se liší od městských dívek, ví to dobře, jako když položí brambor vedle pomeranče; však i ten brambor je pro potřebu, lze se jím nasytit, kdežto pomeranč jest jen pro chuť. Ale dívky v městě to neuznávají, jen se po ni ohrnují, a ona tím trpí; byť to i neřekla, trpí tím více. Necht' však rozumovala jakkoliv, nemohla se zbavit výčitek, že bratrovi pokazí radost. Edoušovi, tomu junáku srdce zlatého, jenž jí má tak rád a pro něž by ona život obětovala! "Život ne," šeptalo jí cos v nitru, "tím bys mu neposloužila; měj jen trochu sebezapření a odvahy, vždyť v Chicagu jsou také lidé a Češi, jistě že tě nesnědí!"

"Tak já na tu sokolskou slavnost do toho Chicaga taky pojedu," oslovila bratra, jenž právě do dveří vcházel.

Až se s Edou svět zatočil, jak zpráva ta naň působila. I roztočil Cílku, až této rozpoutané vlasy jako gloriola kolem hlavy poletovaly.

"Cilinko, tys hodná, ty mě máš opravdu ráda," jásal, "musím s tím hned k otci. Pojď ty se mnou, tatínek je na zahradě, domlouvá se tam o něčem s Johnem."

Pochválil starý Karásek svou dceru, pohladil jí po tváři, ale jiná starost zas naň doléhala: koho přec na místě Cílky za hospodyní? Šafránková se mu nezamlouvala. Povídal jsem Cílce, že Šafránková mohla by ji zastat," radil Eda.

"Nu třeba," nějak nevolně svolil Karásek, "několik dní to s ní vydržíme!"

Šafránková byla vdovou; ač žádá více mladice, přec čiperná a vždy k smíchu naladěná. Syna měla na farmě a sama bydlela v městečku.

"Nejhůře, tatinku bude s dojením; některé krávy jsou na mne tak zvyklé, že jinému ani nepostojí, ještě se jim něco stane!"

"Nebojte se nic, Cílko," těšil její obavu čeledín John, "však já na ně vyzraju."

"Jen si nemyslete, krávy mají rozum a již podle čichu poznají, kdo k nim jde!"

Padoušaté výročí narození malíře
JÓZY UPRKY.

“I ošidit se taky nechají, musí se na ně ale šikovně! Když jsem sloužil v Iowě u nějakého Dvořáka, jeho matka měla krávu, kterou si sama dojila po kolik roků. Jednou se roznemohla a ulehla. Kráva vyváděla jako posedlá. Kroutila zadkem, chtěl-li ji někdo jiný podojit, kopala a bučela jako by Dvořáčku volala. Já ale měl myšlenku! Navlékl jsem na sebe babinu sukni a kazajku, šátek stáhl jsem si hodně do očí a parchavě, jak baba měla ve zvyku, přistoupil jsem k dobytčeti. Očuchala na mne sukni i kazajku, chvílku byla v rozpacích, čichla znovu—a pak stála jako pařez, až jsem ji podojil. Když bude třeba, naše krávy taky tak ošulim.

Zasmál se Karásek s Edou té episodce, ba i Cilka zkrivila rty. Tímto vývodem poslední překážka byla poražena.

Uradili se, že Eda pojedě až do New Yorku, by si prohlédl kus světa, a Cilka že pojedě do Chicaga.

“Mám tam v Chicagu tři bratrance,” pravil Karásek, “dopíšu jim, že tam přijedete. Pravda, už více jak deset roků jsem jim nepsal, ale adresu mám dobře uschovanou. Pošleme jim kbelík másla a nějaké vejce; v městě musí za tu hromadu platit, a vy si u nich uděláte dobré oko!”

IV.

Cilka měla malou dušičku, jak na tu Sokoiskou slavnost do Chicaga se vypraví. Měla to starosti! Otec ovšem jí řekl, aby si koupila vše, co potřebuje. Což však ona ví, jak v takovém městě holky se nesou! Šaty rozhodně potřebuje, to věděla, avšak klobouk má jako nový. Má jej sice již šest roků, ale měla jej pouze několikrát na hlavě. By nechybila, pozvala si na poradu otce i bratra.

“Hezký je ten klobouk, bodejt že,” chválil Karásek, “umiš si to holka ušetřit, nic zcuchané to nemáš!”

Eda nebyl tak nadšen, musel však doznati, že klobouk opravdu zcuchaný není. Konečně však, což on modě rozumí!

“Šaty, Cilko, kup si pěkné,” nakazoval otec, “ať tam nepřijedeš jako všelijaká. Ať vidí přátelé, že o cent nám není. Však jsem jim už psal. Zítřka tě doveze John do městečka. Tam si vyber vše, co třeba, a basta.”

Do půl noci nemohla Cilka samou starostí usnouti.

Druhý den časně z rána John zapřáhl do lehkého vozíku, Cilka naložila dva koše vajec, by neudělala na penězích tak velkou útratu, a koně vesele se rozběhli po známé cestě k městečku B.

Bylo po deštičku, a ač nebylo bláta, nebylo též obtížného prachu. Vzduch zrovna voněl. Na rozsáhlých pastvištích pásla se stáda dobytka a ovcí. Veliké lány kukurice počínaly již žloutnouti. Z brambořiště blíže lesíka vyběhl zajíc; upaloval, jen zadeček se mu kmital. Slunko na obzoru vystrčilo zlatovlasou hlavinku a políbilo milenku svou Zemí. Jeli podél nevelkého potoka, ve stínu rozložitých vrb a vysokého rákosí. — Frrr! hejno divokých kachen zvedlo se pojednou z rákosí; koně div že do škarpy neuskočili, jak se polekali.

“Stafrá,” odplivl si John, “že jsem si nevzal rajflik, koukněte, Cilko, jak nízko letí!”

“To oni zas blízko zapadnou,” poznamenala dívka, sledujíc let kachen. “Nic si z toho nedělejte! Před prvním zářím nesmí se zde kachny stílet, to je proti zákonu.”

“Jen když to nikdo neudá,” zasmál se John, “my jsme se jich v Iowě před zářím něco nastříleli!”

“Poslouchejte, John,” počala po chvílce Cilka, “vy jste už v tom Chicagu jednou byl. Prosim vás, jaké pak to tam je? To ono bude o hezky větší než Lincoln, vidíte?”

"A safra, to bych řekl! Já jsem tam hned první den zbloudil; chodil jsem od poledne až do večera, a ještě nebyl konec. A té pejchy! To tady není! Lidi tam chodí nastrojeni ve všední den po ulicích; lítají ale jak potrhli; sotva že se člověk před něčím zastaví, už do něho vrazí. A holky, safra, ty tam celý den nic nedělají, než se fintí."

"Ale jděte, John!" nedůvěřivě ozvala se Cilka; "což pak práce se tam dělá sama?"

"Skoro sama, na všecko mají mašiny: na praní . . ."

"Nu, tu já taky mám," vpadla mu do řeči Cilka.

"Ale oni ženou všecko elektrikou, nemusí se dřít. V Iowě už to taky zavádí. Jo, abych vám ty mašiny vyjmenoval: mají mašinu na "piglování", vaření, pečení, metení, inu na všecko."

"Je tam hodně Čechů?"

"Safra, to já nevím, já jsem mezi ně nepřišel."

"Vždyť říkáte, že v Chicagu máte strýce?"

"Bodejt že mám, ale taky jsem ho neviděl. Abych vám pravdu řekl, já jsem v tom Chicagu byl dva dny."

"To jste toho mnoho neviděl."

"Jen si nemyslete, stálo mně to sto padesát dolarů."

"Je, je!" ulekla se Cilka, "to tam valně chuti nemám."

"Nic se nebojte, to bylo takhle. Přijel jsem do Chicaga k polednímu, a povídám si: 'To si město napřed sám okoukni, než půjdeš k strýci. Vezmu kufřík a hajdy z nádraží. Byl jsem celý pitomý, jaký frmol na té ulici panoval; toho křiku, hluku, až uši zaléhaly. V blízkém saloně jsem se posilnil! Tam si mně všiml nějaký zdvořilý člověk, ptal se odkud jsem, ke komu ježu; počastoval mne. Já sice dobře anglicky neumím, ale domluvit se dovedu. Toť se ví, že jsem mu část oplatil, a aby si snad nemyslí, že jsem nějaký chudák, platil jsem padesátkou. On se moc zdvořile nabídl, že mne po Chicagu provede! Toť se ví, že jsem byl rád, a ještě jednou jsem častoval. Saffra těch vysokých domů, Cilko! Kostel i s věží by se do nich vešel, a ještě by nedosáhl ku střeše. A ty lidi ani po schodech nechodí, jen vám vlezou do takové klece a už to s nimi lítá nahoru a dolů, až se člověku žaludek zvedá.—Pak mne vedl do nějakého divadla, že prý tam tancují moc hezké holky. Toť přec není hříchem, vidět hezké holky! Vždyť jsem svobodný; a tak jsme tedy šli. Byl to nějaký hodný člověk, chtěl za mne platit, ale zapomněl si vzít s sebou víc peněz. Jářku, safra, budete za mne ještě platit, to nechte mně. Chtěl jsem se mu pochlubit, že nemám pouze jednu padesátku, a tak vytáhl jsem padesátku druhou. Ta holka za okýnkem neměla drobné, a on se hned nabídl, že jako tu padesátku půjde proměnit, bych na něj počkal. Čekal jsem hodně dlouho, až se na mne lidé ohlíželi. Pak mne to omrzelo, a vyšel jsem na ulici, bych se po něm poohlédl. Šel jsem pořád a pořád a Chicaga žádný konec nebyl, až se počalo stmívat. Teď se musíš zeptat na strýce, povídám si. Sly právě kolem dvě holky a hezky se na mne usmívaly. I dodal jsem si kuráže a zeptal se jich, zda podle napsané adresy by mi nepověděly, kde strýc bydlí? — "Podle jména je to Čech," povídá ta jedna. "Však já jsem taky Čech," já na to. A safra, to jsem koukal, ona ta jedna holka spustila na mne po česku a že prý je moji krajankou. "Hned se mi samy nabídl, že mne k strýci dovedou. Bodejt bych nešel s tak hezkými holkami! Povídal jsem, že bych rád natrefil toho, co šel tu padesátku rozdřít. Šli jsme tak pár bloků a holky mne pobídl, bych s nimi vešel do jednoho salonu, že se zeptají na toho s tou padesátkou. Proč pak ne? "Však je musím za tu zdvořilost počastovat," povídám si. Saffra, Cilko, to byl salon, to byla nádhera, samá zrcadla a samá elektrika; skoro jsem se tam bál usednout. To je pravda, holky nic ze sebe nedělaly,

na každého se smály, napovídaly mně toho, jaké mají v Chicagu ženské časy; že nemusí nic dělat, že na všechno mají mašiny; inu tak kamarádsky si vedly, zcela jinak, než zdejší topky. Samy poručily mi vino a sobě taky. Potom já jsem častoval, pak zase ony a zase já. Pak už jsem nevěděl nic, že mne saloník vysypal na ulici, že prý bude zavírat. Protíral jsem si oči a nevěděl jsem, co se se mnou děje, tak jsem byl zpitomělý. Konečně jsem se přec probral. Vzal jsem tašku a loudal jsem se dolů po ulici, bych se někoho zeptal na strýce. Bylo mi však divné, že na ulici skorem žádný nebyl. Jen tu a tam se někdo míhl. "Safra, to už musí být hodně pozdě," povídám si a sáhnu do kapsy pro hodinky; ale rány Mojžišovy, hodinky frnk. "Jseš ty Honza," nadávám si, "ztratiš v tom Chicagu ještě hlavu!" Co tak bezradně stojím, zaklepá mi někdo na rameno. Obrátím se, a on to policajt, chlap o hlavu vyšší mne. Co prý na rohu stojím, bych se klidil po svých. Jářku, že bych rád k strýci, že jsem přijel z Iowy. "Ukažte adresu," povídá hranáč.—Po druhé rány Mojžišovy! Adresu pryč, peníze pryč, všechno pryč, jen já tam stál a stále obracel kapsy a proti mně policajti. "Safra," odlehčil jsem si, "že jsem to ztratil v tom salonu!" Policeman hned chtěl vědět, v kterém, bych mu jej označil. Tak jdeme nahoru, zas dolů, všechno všude zavřeno, kde bych to místo poznal! Všechny domy zdály se mi černé. Když viděl policeman, že místo nemohu poznat, vyběhl mne, bych s ním šel na stanici, že tam mohu přespat. Tam mne teprv vzali do výslechu, všechno si zapsali, co jsem řekl a pak mne vstrčili do takového kumbálu, bych prý se na pryčně do rána prospal. Bylo to spaní, safra, celý jsem byl otláčený. To v kupě sena jinak se to spí a ten smrad, fuj! Nu, byl jsem rád, když ráno z té díry vyvedli mne ven. A zase se mne vyptávali, vyslýchali, vše jsem jim musel povědít, od začátku až do konce. Pak mně řekli, že prý jsem padl do rukou chicažských šejdířů, zaopatřili mi železniční lístek a odpoledne ujížděl jsem zase k Iowě."

"A k penězům jste nepřišel!" vydechla Cilka.

"Kde pak! Slibili mi, když prý něco vypátrají, nechají mi vědět, a to už bylo před třemi roky!"

"A že jste se jen tak nechal obrát! Celý rok se musíte na tolik peněz dít!" — — —

"Vždyť já myslím, že mne ty holky neobraly; safra, kdybyste je byla viděla, jak byly zdvořilé a úslužné; a nemohly přec vědět, že mám peníze!"

Cilka se nějak zamyslíla. Ne, ty špatnosti v tom Chicagu! Kdyby to nebylo pro bratra, nikam by nejela! Opět ale musela doznat, že je přec jen trochu zvědavá. Z myšlének se teprve probrala, když koně vjeli do městečka.

Zastavili před obchodem, kde na skleněné tabuli výkladního okna skvělo se velkými slovy: "General Merchandise". Tam farmář vše dostane, od hřebičku až po střevíce a menší hospodářské nástroje. "Štorák," jak mu na americkém venkově říkají, odkupuje od farmářů vejce, máslo i jiné produkty, neplatí však hotovými; farmář musí si obnos vybrat ve zboží a obvykle dost drazo musí zaplatit. Jen čeští obchodníci mají ku svým krajanům tu a tam ohled.

Cilka sebrala koš s vejci a trochu nesměle, jak bylo v její povaze, vešla dovnitř. Bylo tam několik známých farmářek; ta s vejci, jiná s máslem, zase jiná přinesla koš pěkných červených višní; každá chtěla být dříve obsloužena, že chvátá domů. Ta potřebovala kávu a cukr, jiná pro kluky plátěné kazajky a spodky, že prý na nich vše jen hoří; ještě jiná nějakou tu parádu pro holky, stuhy do vlasů, hřebinky; majitel s pomocníkem nestačili obsluhovat. Cilka se postavila k oknu, až ten nával trochu pomine.

To bylo štěbotu, o dětech, a drůbeží, o mužích o korně, dělnících a drahotě; páté přes deváté pletly. Farmářka Hamáčková vypravovala, jak

mladý Novák, ten co mu otec koupil farmu od Lindaura, přivezl si ženu z Chicaga, na pohled takhle dost hezkou, ale hloupou; nevěděla ani, že slepička vajíčka nese. Tak ráno než jel na pole, nemohl ji chléb vymístit a povídal jí, až těsto skyne, by udělala bochany, nechala pokynout a pak je vsadila na zahradě do pece. Muž přijel v poledne domů a Novačka usmívala prý se naň jako sluníčko. "Jak pak se ti, ženuško, povedl chléb!" ptá se jí muž. "Vidiš, holka, zapomněl jsem ti naštipat dříví na vytopení pece!" A teď prý byla mela! Novačka se dala do pláče, muž nevěděl, co se s ní stalo, až se mu přiznala, že ten chleba vsadila do nevytopené pece."

Rozesmály se všechny, až se prohýbaly; i Cilka se usmát musela.

"Jo, holenku," broukala stará Ilusačka, "to není jen být farmářkou, to není jen říct, farmářka má všeho dost, že nemusí nic kupovat; farmářka musí taky něčemu rozumět, o čem ženské ve městech nemají ani ponětí."

"Bodejť by to chudák věděla," kalkulovala v duchu Cilka, "když v tom Chicagu nemusí ženské nic dělat a na všechno mají elektrické stroje."

Do štoru vešla vdova Šafránková. Nesla se jen což, tváře jí jen hořely a smála se jak hřebice, jak o ni Karásek říkal. Ihned zahlédla Cilku a hned se k ní přitočila.

"A to je zázrak!" spustila hlučně, "Cilinka Karásková taky jednou se utrhla od té domácí dřiny! Snad se nebudete, Cilko, vdávat a nejedete kupovat výbavu!" "Kde pak já vdávat!" broukla nevrle Cilka.

Svěřila se Šafránkové, že Eda s otcem pokoje nedají, že tedy musí do Chicaga na tu sokolskou slavnost, že by ji, Šafránkovou, prosila, by ji na ten čas zastala. Šafránková spokojeně pokyvovala hlavou, přešlapovala a boky natřásala; sousedky si šuškaly a tlumeně se chechtaly.

"I jen jeďte a buďte si tam dlouho, jak chcete," svolovala Šafránková, "tatinkovi stýskat se nebude, já vám na něj dám dobrý pozor!"

"Jen at, jen at!" škádlily ji farmářky, "vy jen hoříte, a Karásek je vdovcem."

"Nebojte se, Cilko," rozchechtala se napadená, "vykrmím vám tatínka, že ho ani nepoznáte."

Po chvíli počaly se jedna po druhé vytrácet, až tam zůstala pouze Cilka s Šafránkovou.

Když Cilka vyjednala cenu vajec a nakoupila zásob pro kuchyni, požádala, aby ji ukázali nějaké živůtky a sukně.

"A to si, Cilko, kupte látku a nechte si to ušít hezky po módě," radila Šafránková; "tady moc kloudného nedostanete, mají toho málo a ještě z mody!"

"Však ne," pomyslíla si Cilka, "budu dělat tatinkovi ještě větší vydání. Tady mají dost hezkých věcí," pravila, "pro mne postačí!"

VILÉM MRŠTÍK.

Vybrala si dva bílé živůtky, pěkně vyšíváné a dvě černé sukně, kteréžto zvláště se jí zamlouvaly; vřakťaké stála každá dva a půl dolaru.

“Ty živůtky si neberte,” zrazovala ji Šafránková, “podívejte se, ty bachraté rukávy už nejsou v modě.”

“Co pak já dbám na modu,” odvětila Cilka, “kdo pak si mne všimne, jen když je to čisté!”

Ještě nitěné rukavičky a kapesníky si koupila a už chvátala domů.

“Zitra John pro vás přijede,” pravila Šafránková, ukládajíc koupené věci do vozu.

V.

Velké vzrušení zažíval Eda v New Yorku. Nemohl svému zraku ani sluchu uvěřit, co vše kolem něho se odehrávalo. To nadšení českých lidí, to se nedalo vyslovit, to se muselo cítit, prožívat. Sokolici hrději nesli své odznaky, své stejnokroje nežli králové koruny. Co jest koruna královská vůči sebevědomí národnímu? Národní uvědomění nemůže nám nikdo odkázat jako spuchřelé trůny; nemůže nám je také nikdo vzít, neboť tkví v naší duši, v našem srdci. I těmi, jinak národně vlašnými krajany to hnulo, chytlo je to u srdce, i ti byli volni k obětem. Každý, kdo oděn byl v sokolský stejnokroj, budil všeobecnou pozornost, zvláště hezká děvčátka mohla na něm oči nechat. Mnohá ta snívá hlavinka učinila svatosvatý slib, že si nezvolí za muže jiného než bujarého Sokola.

Těch starostí, toho chvatu s přípravami, by vše bylo vzorné, upřímné a české! Celý český New York hořel nadšením. I Eda byl do viru stržen. Byl přijat svými krajany co host. Jeho bujarý zjev, upřímně otevřená tvář a inteligence zjednala mu hned první den v kruhu Sokolů několik přátel, jichž vlivem bylo mu zajištěno místo na lodi “Sagamore”, jež druhý den z rána měla vyplout s tristačlennou uvitací delegací českým hostům vstříc.

Noc před odjezdem hosti nikdo ani spát nemohl. Eda byl vzhůru již o čtvrté hodině. O šesté byli všichni u břehu, kde loď Sagamore, vyfintěna jako nevěsta, lehounce se kolébala.

Edovi se zdálo, že i ta loď sdílí všeobecné nadšení. Však tato lodice nebyla jistě nikdy tolika českými a americkými praporci vyzdobena. A tak hezky ty prapory dvou různých zemí harmonisovaly. Jak větřík si s nimi pohrával, třel se jeden o druhý jako v bratrském polibku. Pravá česko-americká vzájemnost!

Vypluli. Eda ještě nikdy nejel po lodi, proto vše bylo mu novinkou, otvíral oči jako mladý zajíc a sledoval zrakem měnič se pobřeží. Ale slušel mu ten podiv, an byl nelíčený; nebylo v něm venkovské naivnosti; byl to jen výbuch nadšení jeho mladé duše. Nemůžeme-li radostným pocitům dát jakýmkoliv způsobem průchod, tu nás to duší a radost není úplná. Eda cítil, jak nadšením vzdouvá se mu hrud, jak jej něco duší, vstoupá mu do hrdla. Kdyby zde byla Cilka, byl by ji za výskotu roztočil, byť se vzpouzela sebe více.

“Hoj, hoj, hojsa!” vykřikl mocně, až mnozí po něm se ohlédlí, ač dnes byly všelike projevy nadšení zcela na místě.

Ulehčilo se mu tímto vykřikem, v hrdle jej to více nesvíralo, jen ty černé oči jeho jako žhavé pochodně plány nadšením.

Bylo kolem půl osmé, když v úžinách před přístavem setkali se s mořským kolosem “Prinz Friedrich Wilhelm”, jenž se majestátně pohyboval v před. Teď nastal výjev, na který Eda co živ nezapomene. Kapela na lodi “Sagamore” spustila “Kde domov můj” a do sladkých těch zvuků národní hymny mísilo se jásavé “Na zdar!” a moře českých praporců vitalo drahé hosty. Tito zdáli se z počátku překvapení, avšak jen na chvíli—již i na

obrovské parolodi ozývalo se hřimavě "Na zdar!", do něhož misily se zvuky českých písní lodní kapely.

Byl to okamžik takového nadšení, že mnozí utírali záluďné slzy, jež pocit nadšení do očí jim tlačil. "Sagamore" po boku obrovské své sestry, brala se k přístavu. Eda stoje při roubení lodním, vzhlížel s planoucím zrakem na milé, drahé hosty, když pozornost jeho upoutal zajímavý divčí zjev. U zábradlí zámořského parniku stála ku předu nachýlená dívka; přibledlá tvář v rámci tmavých kadeří oživována byla párem krásných hnědých očí, jež s nadšením i zvědavostí pohlížely na nezvyklé to divadlo. Mávala malým kapesníkem a s ostatními volala "Na zdar!"

"Na zdar, krásná krajanko!" zvolal Eda, hledě na se strhnouti pozornost dívky. Podařilo se mu to a divčina skutečně spočinula zálibným pohledem na švarném Čechoameričanu a lehounce se zapýřivši, zamávala kapesníčkem.

"Ach!" vyklouzlo jí ze rtů uleknutě nad troufalostí českého šátečku, jenž šlehnutím větru vyprostil se z prstíků sličné majetnice a vesele jako sněhový obláček vzduchem poháněn se třepal.

Deset rukou na lodi "Sagamore" vzpažilo, by uchopily zástavu spanilé krajanky, mezi nimi i ruce Edovy.

Dívka, jak se zdálo, s utajeným dechem pozorovala kdo šáteček uchvátí. Podobalo se, že tento nechce pozbyti nabyté volnosti, tu níže, opět výše jako bělásek se třepetal, jako by též cítil volnost americké půdy a vzletně nadšení švarných Sokolů a Sokolek.

"Oh!" ozvalo se sklamané ze rtů čtyř junáků, když šáteček vysoko nad jich hlavami zakroužil. Nevzdal se však naděje ve vítězství junák pátý, Eda, jenž vymrštil se do značné výše, jako by z pryže tělo jeho bylo, a v příštím okamžiku uchvátí bělostnou vločku.

Oddechla si sličná divčina a uspokojení pohrávalo jí ve tváři, jako by se radovala, že Eda jest vítězem.

Několik rukou zvedlo se k potlesku nad jeho bravurním výkonem.

Eda pocítil hřejivou radost nad bělostným zajatcem, dlouze pohlédl na dívku, pak šáteček roztřepal a na růžek, kde vyšité uzřel písmeno M, přitiskl své rty; pak zbožně jako drahocennou relikvii uložil jej do náprsní kapsy.

Dívka vidouc jeho počínání, rozpaky sklopila hlavu.

"Kdo jest asi ona kráska," vířilo Edovi hlavou. "Česka je, to ví, ale kam as jede; zdali s výpravou Sokolů jako host, nebo jako vystěhovalka. Přál by si, by to byla vystěhovalka. Zdali takovou jest, kam jede, v kterém městě se usadí a zda jí ještě někdy spatří," to vše vířilo mu hlavou.

Lpď zvolna blížila se ku přístavu. Ve zmatku vyloďování ztratil Eda dívku z dohledu; byl stržen do jásavého šumu a viru při vítání českých hostů. V celnici opět ji zahlédl, ba měl i příležitost prokázat jí malou službu.

"Děkuji vám, pane," pravila sladce, však v nastalém ruchu zapomněli vzájemně se představit.

"Kam jedete, slečno?" tázal se Eda. "Do Chicaga."

"Edo, pojd'," volal na něj přítel, "Sagamore" snad odjede."

"Na zdar, slečno!" loučil se nerad s dívkou, "v Chicagu se snad spatříme."

VI.

Malou dušičku měla Cilka, když jí vlak unášel k Chicagu. Jak bude asi od příbuzných přivítána? Zda se nebudou za ni stydět, ji se vysmívat? Co jen v tom Lincoln je pýchy, což teprve v Chicagu, zvláště když ženské mají na vše stroje a nemusí samy nic dělat, než tu parádu honit. Kdež pak ona na venkově si na modu vzpomněla; od rána až do večera je co dělat,

jako když na honěnou si hraje. A což pak Eda v New Yorku? Zdali pak si na ni také vzpomene? Což on, nadarmo nebyl ve školách v Lincoln, ten se všude hodí, do města jako na farmu. Jen aby ta Šafránková dobře ji zastala, by tatínek nehuboval. Ubohý tatínek, nemůže tu ženskou ani cítit. Vždyť ji, Cilce, to řekl, když na nádraží ji vezl, a teď s ní má být, snad celé dva týdny sám. Zle se mít nebude, to ona ví; vždyť říkají o Šafránkové, jak umí vařit; to ji ani kuřata nebudou dost dobrá. Jen aby nepobila slipky, co má k chovu! Dostala vejce na násadu od staré Vodníkové, co mají sekci dál k východu a sami jsou už na odpočinku v městě. Moc hodná ženská, ta Vodníková! Jsou oba z české krve, jen že česky již neumějí; jméno si píšou "Woodnick"; ale nestydí se za to, že jich předci přišli z Čech.—Jak je ten svět veliký, pomyslíla si Cilka, když vlak stále a stále v před uháněl. Zajímavé obrázky jen se kol oken mihotaly.

Když světlo denní ustoupilo tmě, věnovala více pozorností spolucestujícím. Na sedadle před ní seděla žena se dvěma dětmi. Menší, asi dva roky staré dítě bylo již celé zmožené, a všelo smutně hlavinku se skalenýma očkama. Ubožátko bylo k politování, ano i matka. Druhá, asi šestiletá dívčinka, byla o něco čilejší; ač i na ni byla patrna únava, přec jen čile vyskočila, když jí Cilka nabídla pomeranč, a s chutí se do něho pustila.

Ač Cilka nebyla zvědavá, přec tázala se ženy, odkud a kam jede. Ku svému překvapení seznala, že to Slovenka, avšak od útlého mládí vychovaná v Americe. Jede prý ze státu Washington, kde muž byl uhlokopem, do Chicaga, kam ji muž o měsíc předešel, by práci si našel a byt opatřil. "Mal štasti, mal," pochvalovala si, "dostal robotu v slévárnách." Je prý již čtyři dni a noci na cestě, a tu děcka, chuděrky malučké, jsou již celé zmožené.

Zzelelo se Cilce ženy i děti, jež musí konati tak úmornou dalekou cestu bez pohodlných lůžek, jakých si jini mohou dopřáti. Ona ještě dlouho nejede a již jest celá dřevěná.—Opět myšlenky ji zanesly domů. To oni už spí. Zdali pak vše dobře opatřili?—Jak šťastnou je ona, že má stálý domov, nemusí se po světě tlouci, jako tato ubohá žena!

Kolem jedenácté v noci přijeli do Omahy. Tam přisedla společnost několika Sokolů, jichž svižný zjev vzbuzoval pozornost spolucestujících. Cilka se zálibným zrakem na nich spočinula; vzpomněla si na bratra, jak by i jemu sokolský stejnokroj hezky slušel. Ježto bylo uprázdněných sedadel po skrovnu, usedl si jeden z nich na prázdné místo podle Cilky, jež skromně skrčila se co nejvíce k oknu.

"I beg your pardon, miss," omlouval se usedaje.

"Jen bez omlouvání usedněte," odvětila Cilka česky.

"Na zdar!" zajásal Sokol, "taky krajanka. Snad taky jedete do Chicaga na sokolský sjezd?"

Cilka nevěděla ani, jak byla vtažena do hovoru, a jak hezky se švarnému Sokoliku vyzpovídala. Však i on nebyl na slova skoupým. Pravil, že se jmenuje Frank Svoboda, jest posud mládencem a v Americe že mešká sedm roků. Patří k South Omažským Sokolíkům a jede do Chicaga na sokolský sjezd. V Chicagu doufá se setkati s Boženou Levorovou, sestřenkou z Čech. Pak se o hospodářství rozpovídali. I on byl synem ze statku, na Pisecku; poněvadž však byl druhorozeným, dali jej rodiče na řemeslo truhlářské. Miluje však více venkov, jak jest mu to snad vrozeno. Cilka rozhovořila se se zápaem o venkově, a otcí i bratru; nikdo s ní tak družně ještě nehovořil a s nikým ona se ještě tak nerozpovídala. Ovšem že rozhovor vedli tlumeně, by cestujících nevyrušovali.

Po chvíli i Cilku dřimota přepadla, i opřela hlavu o opěradlo a přivřela oči. Frank Svoboda v tom zakýval na kolemjdoucího portra a okamžik tiše s ním vyjednával.

PROF. OTOKAR ŠEVČÍK.

"Yes sah," odvětil černoch odcházejí a za chvíli byl zpět nesa podušku.

Frank co nejopatrněji nadzvedl Cilce hlavu, by pod ni vsunul podušku.

Divka uleknutě otevřela oči.

"Odpusťte, slečno," omlouval se, "dovolil jsem si to co krajance. Takto se vám bude lépe spát, já sám odejdu do vozu pro kuřáky, byste měla více pohodlí."

Cilka ani nepoděkovala, jak byla jedním mladého muže překvapena. Od smrti drahé matičky nikdo o její pohodlí se nestaral.

Po odchodu pozorného souseda Cilka pohlédla na Slovenku, jež únavou přemožena v nepohodlné poloze spala. Menší dítě leželo matce na rukou, hlavinka svíse visela mu dolů; větší holčička hlavu měla položenou na tenkém kabátku.

"Bodejť budu spát na peřině a děti chuděry se tlačí," broukla Cilka a vzavši podušku podložila ji mladšímu dítěti pod hlavinku. Matka se neprobudila. Děcko tiše zavrňelo a zdálo se v nové poloze libovati.

Vlak uháněl tichou noční krajinou jako by tmu řezal. Jednotvárný pohyb i Cilku ukolébával opět ve spánek.

VII.

Ten šum a hluk, ta valící se vlna lidských těl při příjezdu vlaků v chičaském nádraží Cilku úplně zmátla. Nebýti Franka Svobody, byla by ve voze i zavazadla zapomněla.

"Slečno, bude na vás někdo čekat?" tázal se Svoboda dívky.

"Tatínek jim psal."

"Znají vás vaši příbuzní?"

"Ne, neznají."

"Umluvili jste se dle čeho vás poznají?"

Cilka se ulekla. Ani jí na mysl nepřišlo něco podobného; otec opomenul, a ona neměla žádnou představu, jak to ve velkých městech na nádraží bývá. "Co jen si počne," bědovala v duchu.

"Máte adresu, slečno?"

"Pravda, že mám."

"Sláva, pak je po starosti! V Chicagu já se vyznám, byl jsem zde tři roky, a podle adresy všude vás dovedu."

Cilka horečně hledala v kabelce, kde mezi různými papíry konečně i žádanou adresu našla.

"Zde jsou adresy tři," pravil Svoboda, prohlížeje podaný papír, "Jan Karásek, Allport ulice, Jim Karásek, Trumbull avenue a Josef Karásek, 18. ulice; ku kterému Karáskovi vás mám dovésti?"

"Nevím, všichni jsou otcovi bratřenci; myslím však, že tatínek nejvíce hovořil o strýci Janovi."

"Dobře, slečno, za půl hodiny jsme na místě, pojďte."

Cilka šla, jako by ji někdo tahal; proč jen nezůstala doma? Skleněná střecha nádražní budovy, zdála se jí, že musí na ni spadnouti. Co by si jen počala, nebyti tohoto mladého muže? "Ach, jak je ten svět veliký," vzdechla si. "Člověk se v něm ztratí jako zrnko pisku na cestě!"

Když vešli do čekárny, opět se zarazila; samé sloupy a kandelábry, v obrovské výši u stropu zářící lustry, zábradlí a mříže jen se leskly, kolem pak pěkná hlazená sedadla. "To je nádhera jako v nějakém kostele," pravila si v duchu. — Když vyšli na ulici, Cilce div se hlava nezatočila, to bylo jako na kolotoči; lidé jako diví, div do sebe nevráželi. Káry, automobily a povozy v nepopsatelné směsici a kvapu.

"Jen se mne, slečno, držte, bychom se netrhli," upozornil ji Svoboda.

Teprve, když usedli do vozu pouliční dráhy, Cilka si oddechla a zvědavě se rozhlížela. Než se nadála, byli na místě.

"Tak, slečno, teď podle čísla to hned najdem."

Zastavili se před vysokým cihelným domem. Na nízké lavičce u samých dveří sedě, pokuřoval si z krátké dýmky starší člověk.

"Prosím, bydlí zde Mr. Karásek?" pozdraviv, tázal se Svoboda.

"John Karásek, to jsem já," pomalu, jako když ukrajuje, odvětil tázaný.

"To je dobře, Mr. Karásek, zde vám vedu hosta.

Karásek prudce zadýmal a zvědavě pohlédl na Cilku.

"Snad nejsi ta holka z Nebrasky?"

"Jsem, strýčku," ozvala se nesměle Cilka, "tatínek vás nechá mockrát pozdravovat."

"Nu, tak, pozdrav tě pámbů, když už jsi tady. Stará," volal do otevřených dveří, "přijela ta holka z Nebrasky!"

"Na zdar, slečno!" loučil se Svoboda, "o slavnosti snad se uvidíme. Na zdar, Mr. Karásek!"

Ze dveří vyvalila se objemná žena zarudlé tváře a malých černých oček, jež v tuku téměř se topila. Podepřela si boky, čímž zaujala celý prostor dveří.

"Co pak, táto?" tázala se, utírajíc zástěrou spocenou tvář.

"Nu, hosta tady máme, z Nebrasky, bratřancovu dceru."

"Ach, tak," trochu vlažně pravila. "Nu, pozdrav tě pámbů a panenka Maria, holka! Pojď přece dovnitř a nestůj na tom slunci!"

Cilka, chudák, stála jako na špendlicích, neb vycítila, že zrovna vitaná příliš není.

"Pojď, pojď," trochu srdečněji ozval se Karásek, "budeš z té cesty unavena. Udělej si pohodlí; však bude hned poledne, holky přijdou z práce, tak je poznáš!"

Malou předsiňkou vešli do světnice, kde panovalo pološero.

"Dej si věci tuhle do "bedroomu," upozornila ji teta, "já musím dodělat jídlo; přiznou se mi za chvíli k obědu jako sršni."

Cilka rozhlédla se po malé, tmavé ložnici. Jak jí to zde dusilo! Kdyby tak mohla jít k pumpě a ten pračň se sebe spláchnout! Tetě však říci se ostýchá. Schvátila ji tesknost po domově, po té denní práci, po širém nezastíněném rozhledu do modravých dálav, i po drůbeži a dobytku se jí stýskalo! Jak to zde jen vydržím, vzdychla si, a to jsem teprve den z domova. V tom, jakoby jí nad hlavou rozezvučel se zvon a pární píšťaly tovární mu přizvukovaly. Uleknutě otevřela dvře, co že nezvyklého se to děje. Když však zahlédla strýce klidně pokuřovat, dvře opět zavřela.

Po chvíli zaslechla zvuky několika svěžích hlasů, smích, pak zaklení a slovní potyčku.

"Už jste zase v sobě," slyšela hlas tetin, "dejte si huby na petlice a styďte se."

"Ať mně vlezte na záda," ozval se hrubý, mužský hlas.

Více Cílka nezaslechla, někdo zavřel u kuchyně dveře. Usedla na pelest lůžka a ruce sepnula na klině.

"Tak pojd', holka, s námi k obědu, Cecilka ti, tuším, říkají," vybízel Karásek, otevíraje dveře, "chasu, už máme doma."

V kuchyni, kolem velkého stolu, seděla celá rodina: dvaadvacetiletý John, zavalitý, s hrubým výrazem ve tváři; oděn byl pouze v spodní, silně propocenou košili a modré spodky, pak osmnáctiletá Petronila, černých, číhavých očí, po matce, dále patnáctiletá Baruše, které vše bylo k smichu a stále měla o čem povídat a dvanáctiletý Džimik, kluk neposedná, který ani při jídle slušně chovat se nedovedl.

"Tak, holka, tady máš celou moji familiji! Pámbů nám požehnal na dětech, a to máme už dva ženaté a dceru vdanou a jedna holka, Annie, přijde domů až večer, ta dělá v městě."

Všichni podali Cílce ruku, až na Džimika, který uchvátil kus masa a jako střela vyletěl ze dveří.

"Zpropadený kluku," huboval Karásek, "tady máš pejlek, jdi pro pivo!"

"Jděte sám," ozval se z venčí klouček, "beztoho celý den nic neděláte!"

"Set sak, pámbů mně odpusť, máme my toho kluka povedenýho. Nu, toť, máma mu všecko dovolí!"

"Co já!" vyjela si Karásková na muže, "což ty nejsi táta! Sediš celý den s cumlem u huby před hauzem a kluka si ani nevšímneš. Viš dobře, že salonik dětem nerad nalejvá. Jdi ty, Petronilo!"

"Oooh," ušklíbala se tato, "ať jde Bábryna."

"Like a fun", odsekla žabka, "jsem hloupá!"

"Takhle do nickel-shows, s kluky, viď," rýpla ji Petronila.

"Son of a . . ." rozkřikl se John, "jděte vy, father, však vám nohy neupadnou."

Starý bez další řeči vstal, vzal nádobu a zamířil ku dveřím.

"Vidiš, holka," obrátil se na Cílku, "naposled musí jít ten nejmladší."

"Strýčku, ráda bych šla sama," nabídla se Cílka, "nevím ale kam."

"Vidíte to," Karásek obrátil se ještě ve dveřích, "na farmu vás dát, byste se naučili otce si vážit."

"Na farmě holky nemusí chodit do práce, jako my," odsekla Baruše.

Jídlo skončilo bez dalších řečí. V půl hodině byli již všichni pryč.

"Achych, achy", hekala Karásková, "to jsem ráda, že už odešli, to si člověk oddechne. Viď, holka," obrátila se na Cílku, "to u vás ku stolu tolik jich není!"

"Když jsme mlátili, tetičko, měla jsem jich ku stolu přes dvacet."

"Ale jdi! Ale to jsi měla někoho k ruce!"

"Proč by, teto, však jsem vše vždy sama zastala."

"Na farmu vás dát," zálibně opakoval Karásek, "tam by vás to naučilo."

"Avšak tebe taky," nelibě opáčila Karásková, "ty toho přetrháš."

"Bodejt' bych, však jsem se už dost nadřel. Mám dva baráky a čtyry děti chodí do práce; snad bych se nestyděl!"

Cílka nedala jinak, než že za tetu nádoby umyje.

"Však jsem mladší," pravila, "a stýská se mi už po práci!"

Manželé Karáskovi usedli mezi otevřené dveře, jimiž chladivý vánek táhl a pozorovali počínání Cílky.

“Pane, holka, tebe bych mohla potřebovat,” pochvalovala si Karásková, “naše holky k nádobi se nechají honit. Ony toho ale mají za celý den taky dost, nenutím je, viš práce je práce, tam se s nimi nemazlí, John dělá ve fekterii, Petronila s Bábrinou v krejčovíně a starší, Annie, dělá v městě taky v krejčovíně, v tej se vydělají ještě peníze.”

“A což u vás, holka,” počal zase Karásek, “jak tatík? Psal, jak to má pro vás všechno uspořádáno, pro každého pořádnou farmu. Jo, holečku, jo, teď farmáci jsou páni. A což Eda, ten už bude taky pořádný klahoun!”

“Bratr jel na tu sokolskou slavnost až do New Yorku.”

“Čerchmana! — Viš, holka,” pokračoval trochu v rozpacích, “tatík tvůj psal, jako že přijedeš, bysme tě čekali na dýpu; ale máš to tak, děti jsou v práci a my staří, pravda, jsme zde už třicet roků, ale anglicky neumíme a dole v městě se taky nevyznáme. John řekl, když máš adresu, že tě sem dovezou. A na tu sokolskou slavnost chceš jít! To bych ti, holka, ani neradil! Jsou při těch Sokolích sami neznabozi, ze všeho jen smích si dělají, do kostela i ku zpovědi nechodí, nu, sami “čespesáci”, nevěří ani v papeže, ani otce, ani syna, ani ducha svatého. Jo, holenku, jsou mezi nimi i taci, že ani děti nedají okřtít. Inu, povídám, takovi “čespesáci.”

“Co pak je to, strýčku, “čespesáci?” tázala se Cilka.

“Odpadlíci jsou to,” horlil Karásek; nechtělo se jim platit na kostel, chtěli mít víc rozumu, než velebný pán, zafuriantili si, že nepotřebujou ani boha, ani kněze, že mohou žít jako ti pohané. Jen když se jim dítě narodí, to ještě cestu ku kostelu najdou, to je jim velebný pán dobřej; jdou ale časně z rána, by je nikdo neviděl; ale povídal jsem, že jsou mezi nimi i taci, kteří ani děti křtít nedávají; takovi socialisti jsou to, anarchisti, nejlepší-se jim vyhnout.”

“A to jako oni, pořádají tu sokolskou slavnost?” zaraženě tázala se Cilka.

“Slavnost, jaká pak slavnost! To jen noviny tak lidi poblázní. To uvidíš jinou parádu příští neděli. Náš rytířský spolek bude světit novou fangli, a tuhle máma bude kmotrou. Viš, stará, to je jiná sláva!”

“Tetička půjde v neděli za kmotru? Komu pak?”

“Nu, téj fangli, holka,” hrdě odvětil Karásek.

“Fangli za kmotru?” s nelíčeným úžasem tázala se Cilka.

“Ba že. Pravda, vy tam na farmě o tom mnoho nevíte,” převzala další slovo Karásková. “Když se světi fangle, tak musí mít matku, kmotru a družičky.” “Ta fangle, tetičko!”

“Nu, pravda, že ta fangle. Jo, milá holka, to je velké vyznamenání pro tu, kterou požádají, to je nějaké závisti od druhých. Taky to každá dělat nemůže, to aby byla hned padesátka nebo stovka a co stojí nové šaty, o tom ani nemluvim; proto vybírají jen z těch bohatých.”

“A k čemu tolik peněz?” divila se Cilka.

“Nu, na prezent, to máš jako když dáš nevěstě do vinku!”

“Do vinku té fangli?”

“Počkej, stará, já to musím Cecilce vysvětlit. To když některej ten spolek chce světit novou fangli, musí si výbor obstarat matku, kmotru a družičky, jak stará povídala. Čím víc družiček, tím víc pětěk nebo desítek. To “vymárcujou” všechny spolky s muzikou, fanglemi a v plné parádě. Různé ty ženské deputace jedou v kočárech, aby to bylo slavnější. Když velebný pán v kostele tu fangli posvěti, tak matka, kmotra i družičky musí dát peněžitý prezent, na kostel; toť viš, čím zazobanější, tím víc dají; některá, když se chce nechat vidět, dá až stovku. Večer pak je “panket” pro ty předáky a po “panketu” bál pro ty ostatní. Toť přec pochopíš, že bez “panketu” a tance nebyla by žádná sláva.”

"Strýčku, věřte mně, to nemohu porozumět," uvažovala Cílka, "snad proto, že jsem z farmy, do kostela chodit neměla jsem kdy, taky u nás ani český kostel není, proto těm kostelním záležitostem nerozumím; ale neupřete, že je mi to podivné, že prapor musí mít matku a kmotru; vždyť v něm není života!"

Manželé Karáskovi pohlédli na sebe, jako by chtěli říci "svatá prostota!" Nemůže pochopit to, co se samo sebou rozumí, totiž o čem oni jak živi nepřemýšleli.

"Počkej, Cecilko, až pozejtří," slibně usmál se Karásek, "až tu slávu uvidíš, bude se ti to taky líbit. To mne v rytířské uniformě ani nepoznáš. Stará, nezapomeň mně vyprat bílé rukavice," obrátil se na ženu.

"Pámbů dobrý odpoledne!" Do dveří nahlédla velká, hubená ženština. Podlouhlou tvář zahalenou měla plachetkou, tak že dlouhý tenký její nos tím více byl nápadným.

"Dejž to pámbů," děkovali Karáskovi.

"Slyšela jste, domácí," důležitě, jako státní tajemství, zvěstovala babice, "u Drtinů bylo včera večir zas boží dopuštění."

"Ale jděte!" divili se manželé Karáskovi.

"Dodejž, všecko jsem slyšela a viděla. Mám okna zrovna naproti. Drtina přišel domů včera večer opilý, ženě natlouk' a starou, jako její mámu, vystrčil na "konk" spala prý tam do rána."

"Vidíte, a zdál se takovým člověkem!"

"To jsou ti pravi," štekala bába, "já ho hned prokoukla, hned jak se sem přistěhovali: já poznala, co v něm vězí, a taky jsem se s tím netajila; ale

Klepáčková, z druhého "floru", hned za tepla mu to donesla; to vám je "haupt" jedna klepna! Té byste měli dát výpověď! Splete vám dohromady všechny "rentýře"! Panečku, já vím každé slovičko. Ty její holky chodí do práce nastrojeny jako do bálu, kdo ví kde na to berou. E, darmo mluvit, však to známe. Jo, abych to nezamluvila. Tak on mi ten Drtina po Roubičkové vzkázal, bych si radši vyprala spodnice a ještě něco, co se na řádnou ženu nesluší ani opakovat. A podívejte se, domácí, podívejte se na moje spodnice, jsou jako kment." Bába svá slova dotvrzovala skutkem.

"A kam pak jdete, Švertásková?"

"I jdu si postesknout do kaple panence Marii Lůrdské, požalovat si nad tím zkaženým světem. Jo a slyšeli jste naproti o té Novačce? Každý den prý naporáděná jede do města; nu to vite, proč tam jezdí! Jo, jo, teď je ten svět zkažený."

"Viš co, Cecilko," pravila Karásková, "půjdeme taky do té kaple se pomodlit, je tam pěkněj chládeček."

PROF. DR. E. MAIXNER

“A Kristáčka,” spustila opět bába, “vy máte návštěvu, ani jsem si ji nevsímla.”

“Dceru od bratrance z farmy.”

“Nu, a je bohatá?” vyzvíдалa bába.

“To bych řek”, pyšně potvrzoval Karásek, “bratranec má než dvě děti a pro každého farmu, jako v Čechách panství.”

“Ale, ale, ale!” divila se bába, “to bych mohla slečně namluvit ženicha, hochu jako malovaného! Je u Verflíků na “bordynku”, a jak si ho Verflíce chválí, jak umí častovat a jaký je to člověk.”

“Ne, ne, děkuji vám,” nakvašeně ozvala se Cílka, “já pro ženicha do Chicaga nejedu.”

“Až se Cecilka bude chtít vdávat, však ona si ženicha najde; víš holka?” Karásek obrátil se na Cílku.

“Bodejt byste takovou bohatou nevěstu pustili, když Johna máte svobodného. Ěnu, taky mu to přeju, bude z nich hezkej párek. Ale je to teď pozdvižení s tou sokolskou parádou! Člověk jak vyjde na ulici, o ničem jiném neslyší. Po celé osmnáctej v každém bloku bude prý brána s nápisy a elektrikou, hauzy prý budou “ofangleny” od střechy až po “bejzment.” Nu, a povídám, to prý bude, co český Chicago ještě nikdy nevidělo!”

“Prosím vás, Švertásková, s tím mi přestaňte! Takový řeči já nemám rád! Jaká pak sláva! To my budeme mít jináči slavnost v neděli. Tuhle stará bude kmotrou.”

“Kristáčku, domácí, na vás je radost se podívat, když jste kmotrou! Bodejt, to bude jiná sláva, k tomu se ti Sokoli nemohou rovnat. To zas budete mít nové šaty, vířte, domácí, a snad taky bílý parasolek? Ěnu, povídám vám, domácí, já se zrovna na vás těším. Holenku, oni ti výboři vědí, kde mají zaklepat. Takové dva “hauzy” jako v Čechách hraběcí “purky”! Tak už běžím, pozdrav vás pámbíček!” Babice stáhla si černou plachetku hlouběji do tváře a loudavým krokem odešla.

“Pámbů mně odpust,” oddechl si Karásek, “to je prožluklá bába; ale zbožná je, to zas se jí musí nechat, kostel nevynechá, jinak bych ji v domě netrpěl.”

“Tak, Cecilko, půjdem do té kaple se pomodlit,” připomínala Karásková, “klobouk si brát nemusíš, je to nedaleko; až půjdeme zpět, stavím se u řezníka.”

Na ulici bylo jako ve výhni, chodníky rozpálené; jen po jedné straně, při samé zdi domu uzounký pruh stínu se táhl.

“Dnes to, pane, přihřejvá,” zasteskla si Karásková, “to na farmě tak horko není, že ne?”

“I taky, tetičko, jenže při tom vždy je vánek.”

Z blízkého hostince řval gramofon jakousi odrhovačku.

Prošli nevelkou zahradu, v prostřed níž kaple stála, a vešli dovnitř. Chladivý vzduch je ovanul. Cílka rozhlédla se kolem. Kaple nevelká, avšak vysoká. Jen několik klekátek zde bylo umístěno; v jednom rohu oltářík, v druhém jeskyně, v níž byla socha Marie Lúrdské. Ze stěny jeskyně vyvěral pramen vody, i malá nádobka na pítí zde byla.

Ve dveřích přitočila se k nim Švertásková.

“Vidíte, domácí,” šeptala, “támhle klečí Drtinových máma, je vám samá modřina, jak ji zetáček sporádal.”

“Pojď, Cecilko,” napijeme se té vody, je studená a má prý zázračnou moc.” Cílce v kapličce se líbilo. Velebné ticho přerušováno bylo pouze chvílkami hlukem mimojedoucí dráhy. Pojednou přilétl do vnitřku vrabčik, uličník, prolétl kapličku, jako na vyzvědáč, začímčaral a frrr . . . již byl zase venku. Cílka se strany pohlížela s vřelým účastenstvím na stařenku,

klečící před oltářikem. Drobná její postavička, jako zlomená, pohroužená byla zcela v pobožnost, že přítomných ni nepozorovala. Oči upřené měla na oltářik s tak vroucí oddaností, a rty šeptaly zbožně modlitbu. Cilce bylo stařenky ze srdce líto. Nemá snad na celém širém světě nikoho nežli svou dceru, nikde jinde kouteček, pro tu usouzenou hlavu, nežli u ní. Jaký to musí být krutý člověk, jenž nemá úcty před stáří; jak mohou být lidé tak tvrdí!

"Pojďme již," zatáhla jí po chvílce teta, "musím jít vařit večeri."

I stařenka před oltářikem zvedla se k odchodu. U dveří se setkaly.

"Babičko Drtinová," oslovila ji Karásková, "taky jste se šla pomodlit?"

"Ba, ba," odvětila stařenka, "milá pani Karásková, máme to doma veliký zármutek!"

"A co pak?"

"I včera večer přivedli zetě domů nemocného."

"Ale jděte! Co pak se mu stalo?"

"I sluníčko ho pichlo. Udělalo se mu v práci zle, dostal do hlavy závratě, položili ho do stínu, ledovou vodu na hlavu dávali a večer přivedli ho domů. Božinkote, to jsme se s dcerou polekaly! Já hned pro doktora běžela a celou noc jsme nespaly. Šla jsem se pomodlit k panence Marii Lúrdské, aby nám pomohla svou svatou přimlouvou!"

"Moje nebožka maminka, dej jí bůh radost věčnou, ta zase mívala větší důvěru k panence Marii Svatohorské. Mívala doma sošky obou panenek, ale říkávala, že ta svatohorská je jí nějak bližší."

"Ale vždyť je to přece jedno, panenka Maria je pouze jedna," odvětila babička.

"Je a není, milá babičko, to nesluší nám dosuzovat, když slyším každou chvíli o těch zázracích ve francouzském kostele, co mají taky panenku Lúrdskou, a v naší kapli nic, tak si myslívám, že panenka Lúrdská přeje jen přece těm Francouzům víc."

"Bůh to suď, pani Karásková, ale myslím, že panence Lúrdské přec jen krávidíte! Mně se vždy odlehčí, když si jí postěžuju a požaluju. Snad my, Češi, ani žádného zázraku nejsme hodni. Opatruj vás páměť!"

Karásková připravovala večeri, když vešel zaměstnanec expresní společnosti a odevzdává kbelík másla a bednu vajec.

"To tatínek posílá," vysvětlovala Cilka, "povídal, byste se o to všichni rozdělili!"

"To napečeme zítřa koláčů na tu slavnost," děla Karásková a oči jí žádosti jen hrály.

"Nevím ale, jestli těm druhým přijdeš vhod s tím dělením. Václav, ten zůstává v Kalifornii, ti jsou moc "hajton", ti o to nestojí, Josef má zase mlékařství, ten má másla, až ho prodává."

"Udělejte to, tetičko, jak za dobré uznáte," odvětila Cilka.

VII.

U Karásků bylo po večeri. Karásek seděl před domem, popíjel z plecháče a hovořil důvěrně se ženou. John odešel mezi kamarády. Petronila s Bábrynou se nafintily a odešly na "walk", jak pravily. Neposeda Džimik dnes musel zůstat před domem; dostal od otce při večeri výprask, styděl se rodiče před Cilkou za jeho drzé chování.

Dvacetiletá Annie, dívka upřímných šedomodrých očí a kaštanových vlasů, umývala s Cilkou nádobi. Obě dívky od prvního spatření pojaly k sobě náklonnost. Cilce zamlouvalo se, že Annie zdvořile odpovídá rodičům a nehlučně si vede, což o druhých říci nemohla. Zvláště John svými hrubými způsoby stal se jí do duše protivným.

“Budeš spát se mnou, viď Cecilko!” pravila Annie, když byly hotovy.
“Povíme si, co která máme na srdci; alespoň se nám ulehčí.”

“Já toho mnoho na srdci nemám,” odvětila Cílka, “na farmě jeden rok jako druhý, stále střídají se tytéž práce a namnoze i stejné tváře.”

“Vždyť já taky od čtrnácti let dřú se v krejčovíně, den ze dne, rok od roku, a přec mám dost co říci. Počkej, až přijdeš se mnou k tetě Karáskové, co mají mlékařství a uslyšíš babičku, jak ona o všem se umí rozhovorit!”

“Ty’s šťastná, Annie, že máš ještě babičku,” zasteskla si Cílka.

“Vždyť to není má babička, my jí jen tak říkáme. Viš, její nebožtík muž a mého tatínka otec byli bratři, je to tedy otcova teta, my jí ale říkáme babička. K nim já nejraději chodím; naši to zrovna rádi nevidí, ale nebrání mně.”

“A což k strýci Václavovi, tam taky chodiš?”

“Jeje, Cili, to bych od našich dostala, kdybych tam šla! Viš, oni jsou v druhém táboře, jsou svobodomyšlní, rodiče se hněvají. Abych ti upřímně řekla, já je nemám ráda. Jejich holky ani nevědí, jak mají chodit, co na sebe vzít, a když se s nimi náhodou setkám, stává se, jako by mne neznaly. Inu panstvo!”

“To já taky k nim nepůjdu,” starostlivě Cílka, “nechci být nikomu pro posměch!”

“Jen k nim jdi, Cilkó, dovedu tě až k jich domu; beztak tvůj otec ti nakázal. Taky budeš chtít vidět tu sokolskou slavnost, viď?”

“K vůli té jsem vlastně přijela. Myslim ale, že se strýček bude na mne hněvat!”

“Když si na tu sokolskou slavnost vzpomenu, dala bych se do pláče,” Annie žalostně zaštkala, a slzy vyhrkly jí z očí.

“Annie, co je ti?” soustrastným hlasem tázala se Cílka.

“Pojd, Cili, do naší ložnice, svěřím se ti, co mne souží.”

Obě dívky usedly na pelest lůžka k otevřenému oknu, jež vedlo do dvora. Anna vzala Cilkou kolem krku, položila si hlavu na její prsa a dala se do tichého pláče.

Zjevný žal dívky Cilkou hluboce dojal, a pocítila ve své duši pro tuto, nedávno ještě neznámou příbuznou hluboké, oddané přátelství. Objala ji, přitiskla její hlavu na svá prsa, jako když matka konejší své dítě.

Teprve za hodnou chvíli Anna se stišila.

“Mám známost,” tiše počala svou zpověď, “známost s mladíkem, jenž je členem červených Sokolů. Pochopuješ, Cili? Ty nevíš ani, jak otec červené Sokoly nenávidí, protože patří do tábora svobodomyšlného. Tatínek nikdy nesvolí, bych si ho vzala, a já ho mám tak ráda, Cili, tak ráda, že bych zaň dýchala. Pochopuješ, Cili, jak jsem nešťastná?” zaštkala dívka.

“Snad se dá strýček uprosit,” těšila ji Cílka. “Až nahlédne, že ho máš opravdu ráda, a že od sebe neupustíte, tak povolí.”

“Babička to říká taky, ale já tomu nevěřím, já tatínka nejlépe znám! Cili, Cili,” zaštkala vášnivě, “co já už jsem se poslední dva roky naplakala. Sestra Petronila má známost s Irčanem; tatínek to zrovna rád nevidí, vždyť s ním ani promluvit nemůže, ale řekl, že mu je přec jen milejší nežli nějaký nevěrec.”

“Snad přec strýček tak zlý není!”

“Milá Cili, to ty nevíš. Jednou Švertásková, baba jedovatá, zůstává u nás v zadním baráku, zmínila se před otcem, že mne viděla mluvit s červeným Sokolem. To se tatínek tak rozhněval, že nikdy jsem ho takového neviděla. Raděj prý by mne na mářach viděl, nežli by svolil, bych si vzala takového pohana.”

“Annie, prosím tě, proč pak říkáš, červený Sokol?”

“Protože jsou Sokoli modří a Sokoli červení. Ti modří mají kroj modrý a ti červení mají zase kroj jaký nosí Sokolové v Čechách, s červenou košilí. Pro ty kroje taky se nemohou shodnout.”

“Snad taky nejsou rozdělení na dva tábory?”

“Ba že jsou. Modří říkají, že červení myslí, že Sokola dělá červená košile; červení zase říkají, že hrdě tu červenou košilí nosí a nestydí se za ni jako modří.”

“Tyť jsi nějak do těch sokolských záležitostí zasvěcená,” usmála se Cilka, hladíc Annu po tváři. “Tobě se jistě ti červení více líbí?”

“Hoj, Cili, Cili,” nadšeně propukla dívka, přimíc hlavu, “kdybys jen věděla jak to červeným sluší! Počkej, až je uhlídáš, jistě se do někteřého zamiluješ!”

“Kdo pak by si takové farmářky všiml?” odvětila Cilka vzpomenuvši si při tom na Svobodu.

“Jen neříkej, až se přistrojíš, budou se za tebou ohlížet! Věř, ještě jsem tak krásných vlasů, jako ty máš, neviděla. “Neblíčujes” si je!”

“Prosím tě, co to je?” udiveně tázala se Cilka.

“Ty nevíš? Nu, takové bělidlo nebo barvidlo na vlasy! Tady si je holky barví.”

“Ah, ne”, shovívavě usmála se Cilka, “doma nemám pokdy mnohdy se učesat, což teprve na takové hlouposti!”

Venku opět manželé Karáskovi rozbírali jiné otázky.

“Poslouchej, starý”, tlumeně sdělovala Karásková svému muži, “ta Švertásková nám napověděla moudrou radu.”

“A co pak?” Karásek přihnul si z plecháce.

“A co pak?” nakvašeně opakovala po něm žena. “Tobě aby všechno dal po lopatě. Jako že náš hoch by si mohl vzít Cecilku.”

“To by, pane, nebylo zlé,” pokyvoval Karásek důležitě hlavou, “bratranec psal, že pro holku má tři sta akrovou farmu, samý dobrý “lant”, to věřím, to ona by ta babice Švertásková nadháněla ženichy! Ale nevím s Johnem jaké to bude, vždyť prý on holku už má! Povídala Bábryna, že je ta holka u panenského spolku, máma že je vdova.”

“Nu však vím,” nevrle vpadla mu do řeči žena, “a vím taky, že nic nemají, že jsou než v rentu. Johnovi práce ve fekterii nevoni, a ještě by nám jednou i s ženou přišli na krk.”

“Nu hezké by to bylo, pravda,” přisvědčoval Karásek, “jen jestli John bude chtít. Viš sama, jakou má hlavu a hubu na člověka.”

“Od čeho jsme rodiče? Vysvětlit mu to musíme. Podívej se, ten tvůj bratranec až do New Yorku pošle syna na sokolskou slavnost a

ALOIS JIRÁSEK.

holku sem do Chicaga, to musí stát peněz! Nu a kdo tolik peněz může vyhodit, ten jich musí mít."

"Pravda, pravda, to je peněz! Ale k "panenskému" se musí Cecilka dát; v neděli mají schůzi, dej jí tam navrhnout. Abych ti řekl, to se mně na bratrance nelíbí, že na takovou sokolskou slavnost děti posílá; bojím se, jestli není taky tou nevěrou načichlý."

"Jsi ty slivka," zlobila se žena, "ať je jaký je, jen když nerozhazuje! Z holky si uděláme to, co my budeme chtít. Oh, je, ta se dá spracovat, ta není jako ty naše paličáčky. Já ji dnes prokoukla; z ní si uděláme, co budeme chtít." "A což když John na farmu nebude chtít?"

"Proč by nechtěl? Tady se musí dít, tam bude dělat pána! To není jako v Čechách; zde mají farmáci na všechno mašiny; však se na to zeptáme Cecilky."

"Nu, to by se Johnovi možná líbilo, a takhle flintičku a jit na hon. Ale nevím, stará, nevím, holka má ruce od práce tvrdé jako prkno."

"Toť vím. V Americe na farmách nadřou se ženské, mužští se vyleží, když mají na všecko ty mašiny. Zítřej ráno koupím klobouk; ten svůj už má moc z mody, jak povídala Petronila, a v neděli jí John vezme po té slavnosti do bálu."

"Inu, stará, dělej, jak za dobré uznáš, však jsi moudrá dost."

Bylo již jedenáct hodin, a staří seděli ještě před domem a ličili Johnovi, jenž zatím přišel domů, štěstí a blahý život, jaký v podobě Cilky naň se usmívá. John zamyšleně přikyvoval hlavou nad lákavými obrazy, jež budoucnost mu kreslila.

"Ale vždyť já holku mám," ozvalo se v něm přec jen svědomí.

"Což jsi s ní okopulirován!" porážela jeho námitku matka. "Dři se tedy ve fekterii, to ty rád děláš! Na nás nespolehej, my za svého živobytí nedáme dětem ani cent, a my máme ještě český kořen, víd táto!"

"Až jak se na to vyspím," odvětil John, vcházeje do domu.

Cilka nemohla usnouti, ač byla značně unavena. V hlavě zmitaly jí různé dojmy jako v kaleidoskopu. Teprve den je v Chicagu, a co vše již vyslechla. Bylo již po půl noci, když dřimota se o ni pokusila. Však podrážděná obrazotvornost ani teď nedala jí pokoje. Viděla Čechy rozdělené na dva tábory, jež vzájemně se potírají, viděla prapor, jež má matku, kmotru a družice, Sokoly modré a červené, již na sebe nevraží, za nimi opět Marii Lůrdskou a Svatohorskou, z nichž jedna má ráda Francouze, druhá Čechy, ubohou babičku Drtinovou s tím důvěřivým výrazem v dobrácké tváři, příbuznou Annu, děvče srdce zlatého, i jejího červeného Sokola, za nimi plouhala se Švertásková s černou plachetkou, hluboce do čela staženou, plivala na všechny strany a kam její slina dopadla, vymrštil se ohavný plaz . . .

VIII.

V neděli časně z rána byli u Karásků již vzhůru. Bylo práce s přípravou na odpolední slavnost, až se hlava točila. Karásek s pýchou prohlížel svou "rytiřskou" uniformu, zkoušel před zrcadlem chocholatý klobouk, zkoušel rukou ostří kordiska, postavil se do postoje, srazil paty a manevroval kordem. Karásková strojila se na osmou do kostela.

"Cecilko a ty Johne, půjdete se mnou", pravila. "Ty, Cili, vezmi si ten nový klobouk, ať vidíme, jak ti to sluší."

"Ale, tetičko," odporovala hospodárná Cilka, "to snad až odpoledne na tu slavnost. Bylo by ho teď škoda."

"Škoda je dobrého člověka," odbyla jí Karásková. "Ty budeš koukat, jak se tady holky fintí a nemají nic než tu duši. Ty taková bohatá nevěsta můžeš si to dovolit. Taky se chci s tebou sousedkám pochlubit!"

Cilka ničeho více nenamítala, ač jí mrzelo, že jí teta nazývá nevěstou; ona přec žádného ženicha nemá. A ten John, dnes stále po ni kouká; snad je mu nějak k smíchu. Cítila k němu stále se vzpínající odpor. Jak jest to trapné žít s někým pod jednou střechou, kdo jest nám odporným! Vzpomněla si na otce a Safránkovou. "Ubohý tatínek!" povzddechla si.

"Tak už jsi připravená, Cecilko!" volala teta.

Vyšly. Na ulici ještě bylo ticho, nedělní klid. Tu a tam vyšly sousedky chvátající do kostela. Dáča Švertásková vyšla z hostince, kde byla pro "slzu", jak kořalce říkala. Měla opět černou plachetku staženou hluboce do tváře, ale neušlo jí nic.

"Vidíte naši domácí," oslovila babičku Drtinovou, jež chvátala pro mléko, "už ji drží."

"Koho pak?" udiveně tázala se babička.

"Nu koho pak! Tu nevěstu z Nebrasky. Má prý farmu jako v Čechách panství, bodejť by ji pustila!"

"Nu, pámbů jim požehnej," vzdychla si dobrácky babička, odcházejíc.

"Podívej se, Cecilko," šeptala Karásková, když do chrámu vešly, "tamhle to okno, co je na něm svatý Václav, darovali jsme my! Stálo nás přes dvě stě dolarů, ale nelitujeme, pámbů nám to zas jinou cestou vynahradil. Pojď, půjdem si sednout do naší lavice."

Cilka byla jako omámena. Zářeň chrámu, vůně kadidla, velebné zvuky varhan účinkovaly na ni jakýms kouzlem. Klečela, ruce majíc sepnuté, běh na oltář upřená a do modlitební knížky, již jí teta zapůjčila, se ani nepodívala. Zvláště kostelní hudba ji okouzlovala. Bylo po mši, aniž to zpozorovala.

"Pojď, Cecilko," zatahla ji za šat Karásková.

V předsínce setkala se s několika spolčovými sestrami a rozhovořila se o odpolední slavnosti.

"Cecilko, jdi s Johnem napřed", pravila, když tento z kostela vyšel.

"Počkám na vás, tetičko," odvětila tato.

"Jen jdi, podívám se za vámi, jak vám to sluší."

Cilce bylo, jako když jí strká, avšak odporovat tetě nechtěla.

"Halou John!" pozdravila tohoto dosti vzhledná dívčice, když zahýbali kolem rohu.

Cilka se za ni ohlédla a postřehla smutný pohled, jež dívka za nimi upírala. "Kdo je to, John?" tázala se.

John byl z počátku trochu zaražen oslovením Cilky, avšak vzpamatoval se. "Nějaká známá; to víš, taďy v Chicagu člověk má známých, že ani neví jejich jména!"

Cilka více nepromluvila, avšak truchlivý pohled dívky nechtěl jí jíti z mysli. "Snad má chuděra nějakou nešťastnou lásku, jako Annie", pomyslna si.

Došli domů, právě když neposedá Džimik dostával od otce veliký pardus.

"Prosím tě, co ti ten kluk provedl?" durdila se Karásková, "Je ho slyšet řvát až na rohu."

"Nechce jít do kostela", dopáleně odvětil muž.

"Protože mně Frank Valentovic nadává 'myšáků'," cedil Džimik.

"Řekni zas, že on je 'čespesák' a máš to", naváděla kluka matka.

"Jo, on je větší," nabíral znovu Džimik, "já mu to řekl a musel jsem rychle utect!"

"Jen jdi, večir půjdeš s námi na 'panket'," slibovala znovu matka.

To účinkovalo. Džimik vykulil oči, setřel rukávem s tváře slzy a svolil, že pod tak lákavou podmínkou do kostela půjde.

Děvčata s Karáskem odešla na devátou. Dnes na hrubou nebylo ani pomyslení, ježto účastníci slavnosti museli býti v jednu hodinu na místě. Cílka se nabídla, že pomůže tetě s obědem.

"Mužští na farmě toho moc nezpřeráží, vid' Cecilko!" počala Karásková vyzvídat, pozorujíc Johna, jenž mezi dvěma se usadil, ač jindy celý nedělní nedal se vidět.

"Proč tak myslíte, tetičko?"

"Nu, když mají na všechno ty mašiny!"

Ač Cílka na smích byla skoupá, tenkrátě přec jen zdržeti se nemohla.

"Co se směješ, Cecilko?"

"Poněvadž já myslila právě to o ženských v Chicagu, co vy o mužských na farmách."

"Jak to!" Karásková bystře pohlédla na Cílku.

"Já slyšela, že v Chicagu holky nic jiného nedělají, než se fintí, na všechno že jsou mašiny; zatím ale vidím, že se napracujou dost a dost. Vy zase myslíte mužští na farmě že nepracují; stroj přec se neobsluhuje sám. Na farmě se najde pro každého práce i pro děti."

Taková rozmluva nebyla Karáskové po chuti a viděla, jak John dychtí všě naslouchal.

"U vás přec je tomu jinak, "vy si můžete na práci zjednat!"

"Máme čeledína přes celý rok a v létě kolik lidí přijednáno; ale tatínkovi to nedá, aby zahálel. My jsme zvykli práci. Prosim vás tetičko, vždyť by byla dlouhá chvíle, kdyby se nic nedělalo!"

"Nu jsou přec hony a s koňmi vyjedou si tu a tam, či ne?"

"Honu užiji dost, to je pravda! Tatínek ne, ale bratr Eda rád si zahoní; mnohdy té zvěře nalovil, že jsem to ani nechtěla."

Johnovi oči rozkoši jen jiskřily.

"To by bylo pro tebe, Johne, vid'!" pohlédnuvši na syna pravila matka. "Nebo takhle s koňmi si vyjet!"

"To na farmě se také užije dost a dost," na nic nemyslic svědčila Cílka. "My máme čtyři páry koní, ale Edovi jsou nejmilejší ryzáci; jsou to ještě mladí divoši a jako oheň. Když Eda s nimi jede, jako když víchřič se valí; hřívý jim přecházejí do zlatova, a krok mají lehký jako jeleni!"

"To musí být radost s takovým párem si vyjet," vybuchl John.

"Náš John ten jen je pro farmu," pozorujíc, že syn zabral, pochvalovala Karásková. "Měl bys do Nebrasky jednou se podívat."

"Však vás tatínek všechny zve, bude-li to Johna těšit, může si pak s Edou vyjet."

"Nu tak dobře, děti, plati," spokojeně přikyvovala Karásková. "Ty Cílinko, musíš jít s Johnem dneska večer do bálu!"

"Co bych tam dělala, tetičko, neumím tančit," usmála se Cílka.

"Však on tě John naučí, vid' hochu?"

"Šúr," přisvědčil John, "já tě roztočím, že se nebudeš moct ani zastavit."

"Ne, ne," odporovala Cílka, "do žádného bálu mě nedostanete."

Další rozhovor přerušil Karásek, jenž s dcerami vracel se z deváté.

Anna byla nějak zamlklá, upřela rozbolestněný pohled na Cílku a odešla do ložnice.

"Co je ti, Andulko?" tázala se Cílka, když vešla po chvílce do ložnice. Anna seděla u okna, ruce měla na klině sepnuté a oči do ruda uplakané.

"Sedíš zde, moje děvče, jako hromádka neštěstí," Cílka pohládila jí skloněnou hlavu.

Anna skrze slzy na Cílku bolestně se usmála . . . "Věř mně, Cili", počala vzlykajíc, "tatínek přec jen k něčemu mne dožene. Nechci být jako

jiná děvčata, bych hned z domu utekla, když po mém se neděje, ale tatínek mne do toho zrovna žene.—Nic jsem neužila než dření, od čtrnácti roků, den ode dne, rok od roku, každý cent jim dám, sama každý hadiček musím si zrovna vyprosit a on ke mně citu nemá, jako bych ani jeho nebyla."

Svěř se mně, Anna," konejšila ji Cilka, "svěř se mi, a ulehčí se ti; věř, budu-li moci, pomohu ti."

"Tatínek řekl, že na tu sokolskou slavnost nesmím," zavzlykla Anna.

"To snad strýček opravdu nemyslí!"

"Řekl, že mně tu neděli zavře do bedrumu. Vyskočím oknem, povídala jsem já. "Pak se domů víc nevracej," na to on, "můžeš si s tím pohanem hned zůstat, ale potom z domu nedostaneš ani spodničku a při poslední vůli tě vyděm!" — Vidiš, Cili, nemá mně to být lito! Mnohdy až dvacet dolarů za týden přinesu, a když jdu za hlasem svého srdce, nahou by mě vyhnal. — Mohu za to, že mám Ottu ráda! Lásku předpisovat si nedá ani rozumem: Vím to, cítím to! Čím více se svoji lásce vzpírám, tím více jej miluji!"

Cilka nad zoufalými projevy mladé dívky se zamyslela. Jak ráda by jí pomohla! Skorem se na strýce horšila. Jiným, opravdu jest její zlatý tatínek. Napracovala se již od dětství dost a dost, pravda, ale za to ji otec nechal upsat třistaakrovou farmu, ač nikdy slovem se nezminila, že něco žádá. Jaký jest to rozdíl v očích! Když odjížděla, tu otec ještě na nádraží žertovně jí nadhodil, by si přivezla domů nějakého Chicažana. "Nebudu ti v ničem bránit," pravil, "ty viš, necht je to třeba žid, jen bude-li hodným člověkem a bude tě mít rád! Ale viš, holka," končil, "Čech by mně byl nejmilejší. Jinak by si se starým tátou ani pohovořit nemohl!" Cilka maně vzpomněla si na Svobodu, jak ten by si s tatínkem hezky pohovořil. V příštím okamžiku v duchu se kárala, jak může myslet na někoho jiného, vidí-li Annu v zoufalé přímo náladě. — Pojednou tvář její se rozjasnila.

"Já mám myšlenku," pravila Cilka, "neslibuji ti přímo ničeho, mám však naději, že na sokolskou slavnost půjdeme spolu."

Anna zvedla na Cilku usazený zrak; nevěděla, myslili-li to vážně neb třopili si z ní žert.

"Pojď, Andulko, pomůžeme tetě připravit oběd, a ještě do dnešního večera budem vědět, na čem jsme!"

Když vešly do světnice, starý Karásek přísně pohlédl na Annu, jež sklopila zrak a odešla do kuchyně.

"Cecilko," oslovil ji strýc, "povídala stará, že půjdeš s Johnem večer do bálu. Viš, holka, musíš mně to udělat k vůli!"

"Půjdu, strýčku, ale jen pod jednou podmínkou."

"Snad nechceš, by pro tebe přijel v automobilu?"

"Dovolíte-li Annie na sokolskou slavnost."

"Pámbů mně odpust, holka, abych nehřešil, ale to jsi se zatraceně zmýšlíla!"

DR. L. L. ZAMENHOF.

“Tedy nepůjdu nikam,” odvětila Cilka a odešla do kuchyně.

Karásek zuřivě přecházel světnicí. “Tak vy, holky, tak”, bručel, “vy jste se na mne spřáhly, ale to neznáte dobře Karáska! — To ona Anka si stěžovala. Já ji dám sokolskou slavnost! Já ji vyženu z hlavy Sokola! Ne a ne a ne, nikam nepůjde; kdybych ji měl k něčemu přivázat! To přísahám na rytířskou uniformu, kterou již přes dvacet roků s hrdostí nosím!”

Zapomínal Karásek, když přísahal, že v jeho mocnářství jest ještě jedna vyšší instance, před kterou i on má povinný respekt, která chce-li prosadit svou vůli i přes jeho přísahu na rytířskou uniformu udělá mu kaňku! — —

IX.

Dnes u Karásků obědvali již v půl dvanácté a jen tak ve stoje, jak Karásková podotkla. Džimik sice obědval ve stoje každý den, na něho však slova matky se nevztahovala. Cilka s Annou počaly umývatí nádobí, manželé Karáskovi za assistance mladších dcer, šli se oblékat.

“Stará, vyprala’s mi ty rukavice?” bylo slyšet po chvílce Karáska.

“Vyprala’s je, Petronilo?” ozvala se matka. “Dala jsem ti je hned ráno, než jsem odešla do kostela.”

“Ježíš Maria, já zapoměla!” ulekla se Petronila. “Jsou namočený v umývadle!”

“Pámbů mně odpust, že kleju”, kohoutil se Karásek, “aby do vás set sak uhodilo! Plnej barák ženských, a chce-li člověk něco, jedna na druhou spoléhá. To je, jak to české příslovi praví: “Poruč psu, pes poručí ocasu, ocas si lehne ani se nehne!” Bábryno, tady máš čtvrták a utikej ke Katzům, snad mají ještě otevřeno; s Katzkou musíš smlouvat. Já přece bez rukavic nemohu jít!” Barušé jako vitr odletěla.

“Dej pozor, ať nepřiineseš každou jinou!” volala na ni z okna matka.

“Tatinku, já jsem vám rukavice vyprala, zrovna je nesu s půdy”, Anna vstupující podávala otcí pár bílých bavlněných rukavic.

“Džimiku!” houknul Karásek na nejmladší ratolest, “utikej za Barkou, že rukavice už mám. Škoda čtvrtáku. Byla bys došt hodná holka, Annie, jen kdybys nebyla tak tvrdohlavá!”

“To jsem po vás, tatinku!”

“Bábryno, podej mi kartáč!” z jiných dveří volal opět John.

“Tak levou nohou napřed”, pravil Karásek překročuje v plné rytířské parádě práh světnice. “Podívej se, Cecilko, jakýho to máš strýce!” Rytíř vypnul hrdě svou nevelkou však kulatou postavičku a zamával kordiskem.

Za ním vyšel John v stejnokroji kadeta.

“Pojďte, fádr”, připomenul otcí, “ať na nás nečekají.”

Oba ještě zálibně prohlédli se v zrcadle, utáhli řemeny kordů, pohlédli na Cilku, jakým ohromujícím dojmem na ni působí, a pyšně nesli se ven.

“Mááá!” volal z plného hrdla Džimik, “kočár už je tady!”

“Kristoušku”, ulekla se Karásková, “Petronilo, pojď mi pomoci, nemohu se dopnout!”

Petronila však bezvýsledně zápasila, by tučné tvary vtěsnila do živůtku.

“Nemůžu, mamí, musíte si stáhnout víc šněrovačku!”

“Zavolej Annie, ty budíš k ničemu”, zlobila se kmotra praporu.

“Annie”, houkla Petronila, “pojď zapnout madr!”

“Mamí, musíte si šněrovačku víc stáhnout, vždyť ten živůtek na vás praskne!”

“Jdi mi taky z očí, a zavolejte Cecilku!”

Cilka, ač na pohled slabá, měla sílu za čtyry takové Andulky.

Za chvílku Karásková se vybatolila. Pot stékal jí v potůčcích po tučn^í k^ost^íce, tak že nestačila jej stírat. V nových modrých hedvábných šatech jen zastíla.

"Madr, chcete můj parasol?" nabízelá Anna, "slunce venku zrovna praží!" —

"Bodejte, budu bláznit, podej mi deštník!"

Ač všichni hledali a vše zobraceli, deštník ne a ne naléztí.

"I tak sem dej to parapličko," rozhodla se Karásková, "vždyt by mně na tom slunci rozbolela hlava."

"Tak, děti, s pánem bohem," loučila se Karásková, šustie ku dveřím, "chvátejte se ustrojít, abyste vše uviděly."

"Božinkote, domácí," lisala se Švertásková, venku čekající, "už hodinu tady čekám, abych vás nepropásla. Inu, to je krása! Což je to platny, vyhlížíte jako kněžna Švajcberská!"

"Nějak jsem se opozdila," omlouvala se domácí vstupujíc do kočáru.

"Viděla jste?" sykla sousedce Švertásková, když kočár odhrčel, "chytá se jí k starosti pejcha, už i parasolek má, jako svobodná!" — —

Bylo po druhé hodině odpolední, když za ryčných zvuků hudby hnul průvod ulicemi české čtvrti. Cilce, jež s Annou průvodu přihlížela, bylo vše velkou novinkou.

Napřed hudba, za ní brali se kadetí, zase hudba, za ní "rytíři" s praporem, pak bubeníci, opět rytíři a zase hudba a za hudbou různé jiné spolky; za těmito kočáry s matkou, kmotrou, družicemi a jinými delegátkami. Prapory s obrazy svatých a světic větrík laškovně pohrával. Obraz to zevystitně pestrý.

Jen ti rytíři zdáli se Cilce trochu nerytířskými. Četla kdesi o rytířích, jako mužích hrdé, mužné postavy, jichž pouhý zjev dovedl hradní dámy okouzlit. Ji, Cilku, ač nebyla žádnou hradní dámou, pouze prostou farmářskou dívkou, neokouzlit ani jediný. Ne, ne, to nebyly rytířské zjevy, tak ona si je v duchu představovala. Mnozí z těch hrdinů stěží se vlekli, kolena jim poklesávala, a pot se s nich řinul. Ty rytířské "mundury" zrovna na nich křičely a nemohli se shodnouti v kroku. A těch nechutných oznámek, co od diváků vyslechla! Kadetí, pravda, ti se Cilce jinak ramlouvali, sami mladí hoši a měli opravdovské zbraně, na což nemálo byli hrdí.

"Těm kadetům to sluší, vid', Annie!" pravila Cilka.

"Hojo, až uvidíš červené Sokoly," odvětila nadšeně Anna, "těm to jinak sluší, to není ani k připrovnání!"

Opět jiné divadlo upoutalo pozornost Cilky. Před hudebníky, v pestré kroje oděnými poskakoval nevelký mužíček, oděný ještě pestřejí nežli hudebníci. Pestrá pokrývka hlavy měla tvar vysokého komínu. Mužíček pohyboval se jako rtuť; koulel výbojně očima, tu čelem v před hrdě se nesl, tu zase po zpátku a při tom stále pohrával si s nedlouhou taktovkou do značné výše ji vymršťuje. by ji se zručnosti akrobata zachytil. Tyto výkony působily na většinu diváků velkým dojmem. Ani Cilka nemohla se smíchu ubrániti.

"Prosím tě, Annie, co to je za člověka, a proč takové komedie vyvádí?" tázala se.

"To je polská kapela," odvětila tázaná, "a to je jejich kapelník. Proč takové bláznovství vyvádí, nevím; nejspíše chce se zalíbit."

Přijížděly kočáry papírovými květinami a nápisy ozdobené. V jednom z nich, jako sluníčko, usmívala se na ně kmotra praporu, paní Karásková.

"Pojeď, Cíli, půjdeme se trochu projít!" vybídla ji Anna.

“Ač slunko upřímně přehřívalo, mládež nedbala a v proudech valila se po obou stranách ulice. A té ženské parády co Cilka shlédla! Ač sama modr doma nepěstovala, přec Anně byla vděčná, že jí přinutila vzít na sebe její živůtek, jenž neměl bachratých rukávů. Přec jen tu Safránkovou měla uposlechnout! Nešly ani celý čtverec, když Cilka pojednou se zarazila. Na druhé straně ulice uzbřela Svobodu procházejícího se s velmi sličnou dívkou. Byli do hovoru tak zabrali, že si vůbec nikoho nepovšimli.

Cilka cítila, jak jí to sevřelo srdce; musela se zadržet Anny, jinak by byla snad klesla.

“Co je tí, Cili?” tázala se Anna starostlivě.

“To snad ta šněrovačka,” vylouvala Cilka, “nejsem tomu krunýř zvyklá.”

Cilce, jež posud nepoznala jiné náklonnosti než k otci a bratru, zafukala na srdéčko láska, aniž snad o tom věděla.

Za nejbližším narožím, jako náhodou, setkaly se s Ottou Maškem, nápadníkem Anniným. Byv Cilce představen, upřímně stiskl jí ruku a tázal se, jak se jí Chicago zamlouvá. Byl to svižný hoch kaštanových vlasů a upřímných, modrých očí. Cilka vedena pozorovatelským pudem, na první pohled vycítila, že jest povahy ušlechtilé, a při tom pevné.

Oba mladí lidé byli nějak zaražení, a Anna ohlížela se, zda nepovoláné oko po nich neslídí; Ottovi opět bylo Anny líto.

Cilka si umínila, že se všemožně přičiní, by strýc dovolil Annu na sokolskou slavnost, tak jí bylo milenců líto.

Měli štěstí, že záhy na to se rozešli, neboť za rohem potkaly babu Švertáskovou, jež s plachetkou do čela staženou loudala se proti nim.

K šesté hodině celá rodina Karáskova se sešla. Nejdříve přišel od pochodování celý utrmácený Karásek, Karáskovou přivezl kočár až k domu. Nejpозději přišel John. Zaklel, vcházeje do dveří, a Džimik bez reptání musel s plecháčem pro pivo.

Cilka hnusem se otřásla nad hrubými způsoby, v nichž John zdál se libovati sobě.

“Večer do toho bálu s Johnem přec půjdeš!” obrátila se na Cilku Karásková.

“Řekla jsem strýci již ráno, že půjdu pouze tenkrát, dovolíte-li Annii jíti na sokolskou slavnost!”

“Však ty si říci dáš,” domlouvala Karásková. “Takový hoch, s tím by každá holka ráda šla!”

“Než pod tou podmínkou, tetičko!” stála na svém Cilka, odcházejíc za Annou do ložnice.

Do dveří vsunula se tenká postava Švertáskové; potáhla černou plachetku více do tváře, jak bylo jejím zvykem a slídivým zrakem prohlédla všechny kouty.

“Domáci,” ukrajovala babice, “odpoledne zde byl nějaký Sokol, Svoboda, povídal, že mu říkají a ptal se po té Cecilce z Nebrasky.”

Karásková sebou nelibě trhla.

“Pane, slušelo mu to,” pozorujíc účinek svých slov, přilévala oleje babice, “tuz se mrzel, že ta Cecilka není doma, že prý by si s ní rád pohovořil. To věřim, holenku, že bys rád, myslila jsem si v duchu, ale jiní by taky rádi a byli by hloupi, by nebrali, když má farmu jako švajcenský panství v Čechách. Ať se jí váš John drží,” šeptala na odchodu Karáskové do ucha, “nebo mu ji ten Sokol odloudí! Holky se teď po Sokolech blázní!”

“Do toho bálu s tebou musí jít!” rozhodla po odchodu Švertáskové matka. —

“Nu přinutte ji,” usklíbl se John. “Kdyby fadr povolil, šla by hned.”

‘A kdo pak řekl, že nepovolí? Kdo zde poroučí!’

Karásková vešla za mužem do manželské ložnice, odkudž po chvíli ozval se ostrý její hlas — pak hrobové ticho — a zase platičí argumenty.

Za chvíli otevřely se dveře, z nich vykročil schliplý Karásek, za ním rozoslavně ‘slabší’ jeho polovice.

Cilka skormoučeně vyšla z ložnice, kde marně snažila se ukonejšiti Annu.

‘Co pak, Cecilko,’ oslovil ji strýc, ač slova nějak těžce z něho lezla, ‘přijdeš přec dnes večer s Johnem do bálu!’

‘Nepůjdu, strýčku!’

‘Což když Anně dovolím jít na tu sokolskou slavnost?’

‘Opravdu, strýčku!’ nedůvěřivě tázala se Cilka. Nevěděla, má-li se bát neb rmoutit, vždyť John byl jí tak odporným. Když však si vzpomněla na ubohou Annu, jakou ta bude mít radost, i její tvář se rozjasnila.

Nemýlila se; Anna s jásotem vrhla se jí kolem krku.

X.

Nevelký byl domek mlékaře Josefa Karáska, ale útulný. V přízemí byla mlékárna a za ní prostorná kuchyně. Nahoře kromě dvou ložnic byly ještě dvě světnice, vlastní to obydlí Karáskových. Dveře z kuchyně vedly do dvorku, kdež byla upravena malá zahrádka, v ní zelenina a něco květin; ostatní část dvora zarostlá byla travou, což na rozdíl dvorků sousedících, kde všeliké harampáči se povalovali. V zadu, při samé uličce, stála stáj pro koně a kolna pro vůz. I tam bylo znáti řádnou ruku hospodáře. Čištěný šiml jen se leskl a stání bylo vždy řádně vymeteno a uklizeno; nástroj koňský řádně namazan, součástky kovové jen se skvěly a bíle čištený vůz zářil čistotou.

V tomto domku žil Josef Karásek se ženou, matkou a dvěma dcerami v úplné spokojenosti. Starší dcera, osmnáctiletá, přijela právě z Čech, kde dva roky na škole trávila, a mladší, šestnáctiletá Emilka byla mrzáčkem; dítě ochromila si od úrazu nohu. V domácnosti vypomáhala Karáskova matka, již všichni říkali babička. Tato byla duší celé rodiny, ba i sousedé a známí chodili k ní na radu. Byla vdovou po českém učiteli, znala mnoho a uměla krásně vypravovat. Mrzáček Emilka babičku svou zrovna zbožňovala. Tři syny měla babička, však dva starší zemřeli; nejstarší Karel byl již doktorem filosofie, a mladší Jiří studoval práva. Byla to hrozná rána pro babičku a jejího muže, řidičeho učitele Karáska. I nejmladší Pepouš, jak mu doma říkali, musil do škol, ač pro studii valně chuti neměl; spíše nějaké řemeslo bylo by se mu líbilo. Otec ale jinak nedal, nechť žena radila jakkoliv. ‘Studovat Pepouš musí, studovat, nechť chce nebo nechce,’ odpovídal vždy na rozumné důvody ženy.

Pepouš to dotáhl až do páté realky, dále však to ne a nešlo, dvakrát s sebou propadl, a bylo se studii konec. Co teď s pokaženým studentem? Teprve nyní uznal řidičí Karásek, že syna, když neměl nadání ani chuti, ke studiu neměl nutit.

Mladého Karáska doma nic netěšilo, spolužáci někteří již na technice a na jiných vysokých učilištích s pohrdáním naň pohlíželi, jako by něčeho neštěstného se byl dopustil.

Tu obdržel řidičí Karásek od synovce Václava z Ameriky dopis, by mu jakous záležitost po rodičích urovnal. Mezi jiným psal, že od bratrance Jana se dozvěděl, že bratranec Josef je se studii hotov, an po dvakráte propadl. ‘Pošlete jej do Ameriky, strýčku, končí dopis, ‘zde se již nějak uchytí, protože se za práci v Americe nikdo nemusí stydět.’

‘Chtěl bys jet, hochu!’ tázal se řidičí, zamžený zrak odvrátiv stranou.

"Jiného mi nezbyvá," odvětil syn. "Odpusťte mi, tatínku, že jsem vás snad sklamal, ale nemohl jsem si pomoci. Do hlavy mi to nešlo a ne."

Ni matka ničeho nenamítala, ač srdce bolem měla sevřené.

"Jdi, hochu, jdi," pravila mu při rozloučení, "president americký z tebe nebude, očekávám však, že zůstaneš řádným a poctivým člověkem." Políbila na čelo a požehnala svému nejmladšímu.

V prvý čas protloukal se Josef Karásek všelijak. Nejhůře mu vadilo, že nebyl vyučen žádnému řemeslu a namáhavé tělesné práci nebyl zvyklý. Pracoval v jatkách, na opravě ulic, v krejčovně rozžehloval švy, samá těžká práce. Na rukou udělaly se mu tvrdé mozoly, on však pracoval rád.

Sotva byl rok v Chicagu, když dostal z domova smutnou zvěst, že bratr Jiří, studující práv na pražské universitě, utonul při koupání ve Vltavě. Zaplakal Josef nad zmařeným, nadaným životem bratrovým. "Proč mně se tak nestalo," žaloval v ústraní, proč mně ne, jenž rodičům samé sklamáni působili! Matky, té dobré matičky bylo mu lito.

Druhá zima, již v Chicagu trávil, obzvláště krutě naň dolehla. Nebylat práce ni pro zručné řemeslníky, tím méně ovšem pro jiné dělníky. Bída, krutá bída naň uhořela. K bratrancům o výpomoc jíti nechtěl neb věděl, že sami toho mnoho nemají. Jan ten rok se zrovna oženil, druhý Václav byl sice svobodný, ale také na zahálce. Necht nabízet své síly, kde chtěl, všude jej odkázali na dobu pozdější. V polovici ledna bylo s ním nejhůře. Poslední dolar utracen, a necitelná bytná jej vypověděla, že prý raději ožeh plat za týden nežli za měsíc. Za třeskutého mrazu bloudil bez cíle ulicemi chicažskými třímaje ve skřehlé pěsti celé své jmění, dva stříbrné desít centy. Mladý, zdravý žaludek hlásil se však neurvale ku svému právu, a nemaje žádného slitování, vedl stále svou: "Dej, dej, vezmi, kde vezmi, jen dej!" "Desák na nocleh ten musím mít," činil finanční rozvrh, "a za druhý desák nějaký hojný oběd!" "Ale, co zítřa, utratíš-li celé své jmění dnes!" ozval se v něm jiný hlas. "Nic platno," pravil si v duchu, "musím to udělat po americku, ač se mi to hnusí: vrazit někam do hostince, poručit si sklenici piva a sníst za čtvrták lunče! Dodal si odvahy a zašel do blízkého hostince, odkudž právě skupina poďnapilých mužů vyšla.

"Zlatý americký zvyk, tyhle volné zákusky," pochvaloval si, když za chvíli vyšel, vlastně k odchodu byl nepřimo vybidnut, an mu hostinský řekl, by nesnědl k jedné sklenici piva, se stolku s volnými lunči také talíře. Pak zamířil k laciné noclehárně, kde za desák možno se vykoupat i vyspat.

Bylo mu nevolno, v tomto úlu sklamaných a zničených existencí. Výpary lidských těl mísily se s výpary alkoholu, jimž mnohá individua byla prosáklá.

"No work, pard?" tázal se jej vytáhlý, černovlasý, mladý ještě muž v sešlém oděvu.

"No english," odvětil mladík skorem uleknutě a sáhl rychle do kapsy, zda tam má své jediné bohatství "nykláček".

Černovlasý muž, tento pohyb postřehl. "Cha, cha, rozesmál se," máš snad strach o své bohatství? spustil nejkrásnější němčinou. "Mnoho-li máš?" — Karásek bojácně vytáhl svůj pětník. — "Vidiš", odvětil nežádaný soudruh, však již bez smíchu, "já zde mám čtvrták a nebojim se, že mne obereš. Večeřel jsi?" — Karásek vypravoval, jak. — "Je vidět, žeš ještě zeleňák. Zítřa tě zavedu na místo, kde za svůj pětník dostaneš skúner (velká sklenice) a teplý 'roast beef'. Kdo pak by za pětník pojídal ohmatané zbytky všelijakých uzenic! Jsi zručný ve psaní?" Mladý Karásek otevřel neznámému celé své srdce.

"Říkej mi Ben", pravil. "Věříš, že já mám dva roky university? Mám v sobě nepokojnou krev 'trampů', jež mne žene z místa na místo. Jest v

tom rozkoš, hochu, kterou každý nedovede pochopiti. Pokud matka živa byla, tu jsem se jakž takž držel, byla to taková dobrá duše, že jsem ji nemohl zarmoutit, s jejím odchodem páska, jež k rodině mne poutala, se přetrhla. Vracím se zpět ku přírodě, to jest přec moderní. Nejhorší pro našince jest zima, br, tu se tlačíme do měst, kde dosti často, nechceme-li zahynout hladem, musíme vykonávat nezvyklou práci. Když však zasvítí slunko, hoj, hochu! pak nás nic ve městě nezdrží. Ven do krásné přírody, bez zbytečných zavazadel, volní jako ti ptáci. V tom jest rozkoš, hochu, kouzlo, jež šosák s plným břichem nikdy nevystihne. Cha, cha! Když slunce nemilosrdně praží, našinec lehne si na královský zelený koberec do chladného stínu, jako vyvolenec boží. Když v žaludku kruží, tu se již k snědku něco najde. Ovoce, lusky, sladounká kukuřice, brambory a i vajíčka a drůbež tu

Mistr Ferdinand Engelmueller před svým obrazem pražské "Malé Strany".

a tam na našem stole se octne. A čerstvé jest to, hochu, takové měšťák ani za velké peníze nekoupí. Což na tom, že někdy protivný hafan zanechá stopy svých tesáků na našich tělech! Však se zase vyhojíme, našinec má zdravou krev, žádný hostec, žádné soucotě, ani na přecpání břicha netrpíme. Nejčastěji vyspíme se pod širou oblohou, kde kulich a coyot nám zpívají ukolébavky. Není to život královský!

"Shut up!" ozvalo se s několika stran. "Nechte nás spát a dopovězte si to zítra."

"Spi!" pravil Ben Karáskovi, "zítra půjdeš se mnou a vyděláš si na 'roast beef' i na nocleh!"

Ještě než usnul, zabalil Karásek svůj nykláček do šátku a uschoval za řádra. Malý tento peníz byl přec celým jeho bohatstvím.

Ráno zavedl jej Ben do jakés jídelny, vydržované dobročinnou společností, kde za tři centy dostali pořádný koflík kávy a dvě velké housky.

"Vidiš, jinde bys to ani za pěták nedostal. Teď pojď, obstarám ti práci!"

Vešli do starého domu, po zdviži dali se vytáhnout do čtvrtého patra, obrátili se v pravo a vešli do velké místnosti, kde kolem stolu sedělo asi třicet mužů různého stáří a pilně psali.

"Počkej zde," pravil Ben a odešel do pozadí pisárny, kde mluvil s jakýmsi mužem.

"Pojď," pravil vracaje se, "počnem otročit, psát adresy; královský plat, od tisíce pětasedmdesát centů. Kdo nabude zručnosti, může to do táhnout až na patnáct set. K čemu ale našinci tolik peněz? Počítej! Tři centy snídaně, pěták lunč, pěták dinner a desák za nocleh, celkem dvacet tři centy; kdo má ještě jiné náruživosti, pak ovšem stojí jej to více. Při tom jest nejlepší, že můžeš práce kdykoliv zanechat a peníze dostaneš hned na dřevo. Važ si té pocty, nesedeš snad mezi všelijakými plebejci; v poledne ti o některých z nich více povim."

Usedli mezi ostatní ku stolu na dvě uprázdněná místa a z velkých odřených adresářů vypisovali jména na obálky.

Karásek měl od hrubé práce, již celý rok se zabýval, ruku těžkou, odvykl si psaní. I ta cizí jména působila mu obtíže, tak že práce málo mu ubývala. Proti němu seděl mužik, jehož tenké, bílé prsty při psaní nervosně se chvěly; po pravé straně mužika seděl stařík, jemuž šedivé vlasy padaly až na ramena. Nebýti jeho nosu, jenž do všech barev přecházel, byl by zcela důstojně vyhlížel. Po druhé straně mužika seděl asi čtyřiaadvacetiletý mladík, v čistém limečku a košili, tváře nanejvýš intelligentní, avšak zachmuřený; podle tohoto mladý ještě člověk bez limce, pouze ve "sweatru" jenž byl na loktech prošoupán; rybí, jako skleněné oči, stále se mu přivíraly a páchl alkoholem jako sud. Dále rusovlasý asi třicetiletý muž, jenž stále pohazoval hlavou, aby krásné, měkké vlasy zrak mu neclonily, a konečně odhodil péro, vstal a zamířil ku dveřím. Každá ta tvář nesla byt i jen zbytek intelligence. Co zklamání, co bojů prodělali asi tito lidé, nežli zapomenutí hledali v alkoholu neb jiných vášních.

V poledne všichni se zvedli. Ben zamířil k přednostovi této zvláštní pisárny a vyzvedl si svůj plat, celkem čtyřicet pět centů.

"Pojď, hochu," pravil Ben, "to mi pro dnešek postačí, půjdem na lunč."

"Což nepůjdete odpoledne do práce?" uleknut tázal se Karásek.

"Ne, nač zakládat kapitál, pro dnešek mám víc než mohu potřebovat, mohu si nechat i košili vyprat; líším se přec od svých kolegů 'trampů'; nepiji totiž alkoholových nápojů, až na sklenici piva, a tu si musím koupit, chci-li 'lunč'."

Hostinec, do něhož Ben Karáska zavedl, nalezal se v přísklepi, kde i ve dne musela hořet světla. Nebylo zde žádných stolů, jako ve většině amerických hospod, jen dlouhý 'bar', to jest nálevní stůl, za nímž jeden sklepnik obsluhoval hosty nápoji, druhý pak krájel z kusu horké hověziny tenké řízky, kladl je mezi dva kousky chleba a každému hostu, jenž si koupil nápoj, podal kousek. Nebylo zde talířů ni vidliček, jichž konečně nikdo nepostrádal; pravý hostinec pro tuláky.

Ben s Karáskem stoupli do řady hladových hostů. Hovězina dráždivě vonící, mizela rychle ve hladových žaludcích.

"Máš málo, vid'?" tázal se Ben svého druha. "Jsi mlád, máš žaludek jako pytel", pravil dále; "počkej zde, ještě pro tě něco urvu. Pard," oslo-

vil schátrale vyhlížejícího chlapa, 'ty piješ a nejíš; tamhle můj kamarád by zase jedl a nemá zač, nedal bys mu svůj 'sandwich'!'

"Sure, pop", drsným hlasem odvětil žádaný, "tady si to vezmi! Nechci jíst, pít chci, pít. Hej, you lazy guy, give me bourbon whiskey!"

"Zde máš," pravil Ben, podáváje Karáskovi dva sandviče, očima jsi je pozřel již."

Pohnut byl mladý Karásek nad dojemnou starostlivostí tohoto sešlého podivína. Tu u baru strhl se povyk. Směsice hlasů drsných na sebe narážela a ruce výhrůžně se zvedaly a dopadaly.

"Neboj se, hochu," lhostejně pravil Ben, "to právník Riley nepřijmul část od velkého Henrika, a ten ho mázl po hlavě. Cha, ha, vzácná společnost, hochů, vzácná! Riley měl jednou co právník již jméno a Henriko zdědil před lety po otci okrouhlý milíonek. Slyšíš Warwicka? Tot kdysi vzácný představitel charakterů Shakespearových! Slyš, co vše dostaneš za pěták."

"Proč by to nemohla být lebka právníkova!'", hlubokým hlasem přednáše! Warwick Hamleta. "Kde jsou teď jeho dvojsmysly, jeho rozdily, jeho případy, jeho výklady, jeho výtočky a praktiky! Proč to nyní trpí, že ten surovec ho do lebky tluče a nehrozi mu žalobou pro tělesné týrání!" -- Celá ta skupina podezřele vyhlížejících postav dala se do hlučného smíchu. "Vidiš, hochu, už je po bouři," podotkl Ben.

Místnost zvolna počala se vyprázdňovati, mnozi utratili zde poslední cent a museli se pokusit vydělat něco na večeri a nocleh. Karásek měl obavu, když neovládá jazyk anglický, zda večer dostane svoji výplatu. "Neboj se, hochu, porázel jeho starosti Ben, "všichni již tam pracuji ovládají mimo angličtinu ještě jiný jazyk; domluvíš se s nimi, a ublížit ti nedají. Hej, Warwicku!" zvolal na představitel Hamleta, "vezměte zde mého kamaráda pod svou ochranu, ať jej večer neošídí."

Celé tři týdny potloukal se mladý Karásek mezi touto schátralou společností, však podobný život se mu znechutil, a ve své duši toužil po životě rodinném. Konečně přec štěstí se naň usmálo. Dostal místo rozvážeče mléka u churavícího mlékaře Fivka, když tento pak po roce co vdovec zemřel, zdědil nejen vyplácející se mlékařství, ale i sličnou Toničku, dceru zvěčnělého, již po půl roce pojal za ženu. Nebyl ani pět roků ženat, když mu zemřel nejstarší bratr Karel, professor filosofie, a brzy po něm otec. Žal jeho byl opravdový; miloval bratra i otce oddaně.

Matka, byvši vyzvána, by přijela za ním do Ameriky, mileráda tak učinila; toužilať po svém jediném živoucím dítěti.

Brzy stala se v rodině svého syna vůdčí duší; syn ji zbožňoval, snacha oddaně ji ctíla, a malé vnučky svou zlatou babičku co nejvšeleji milovaly. Když malou Emilku potkalo neštěstí, jež učinilo z ní mrzáka, tu babička po celé dni a noci u lůžka jejího proseděla, opatřujíc malou nemocnou; tu dítě přilnulo k ní láskou nezměrnou.

Josef Karásek byl smýšlení volného, pokrokového, avšak odchýlného od většiny těch, již také svobodomyšlnými se zovou; hranice jeho smýšlení nebyla nikým vyměřena, aniž ohraničena. Byl proti všelikému násilňování ve věcech víry. "Věř si každý, co chceš", říkal, to jest tvoji věci, ale přej totéž i jiným; není vše dobré, co já činím, aniž vše špatné, co jiný koná. Není moudré nenávidět neb pohrdat sousedem, protože smýšlí dle svého vlastního poznání, že nevěří k čemu já jsem se propracoval; upřímným-li a obětavým Čechem, važ si ho! Nevnučuj nikomu své přesvědčení; vnucenou věc při nejbližší příležitosti odhazujem. Fanatismus jakýkoliv činí tě nespravedlným, střež se ho! Přispěješ-li jakous částkou na národní účel, neříkej, "dal jsem 'jim'," vždyť to dáváš sám sobě! Neříkáš, jd

koupit střevis noze, jež u těla mi narostla, říkáš, jdu sobě koupit střevice! To jest totéž. Co činíme pro povznesení českého živlu, činíme sami pro sebe!" Takové bylo Karáskovo 'vyznání' viry!

XI.

Připravovalo se k bouři. Mraky, jako obrovské balvany se honily, hřímalo ze dvou protilehlých stran a blesky protínaly oblohu ve dvě. Tu a tam spadla velká dešťová kapka, jež na kamenných chodnicích se rozstříká. Ulice chicažské byly, jak by vymetl, jen ojedíněli chodci se v úprku hnali hledající útulku před hrozící bouří. Jen vozy pouliční dráhy vesele vyzvábily, projíždějice ulice velkoměsta.

V kuchyni za mlékárnou tulila se Emilka Karáskova bázlivě k babičce.

"Babičko zlatá, já se bouře bojím!" děla úzkostlivě hlavu skrývající v babiččině klíně.

"Ty bys tomu dala, Emilko," konejšila vnučku statná ještě stařenka, hladíc jí po vlasech. "Sedět hezky pod střechou, v suchu a bát se!"

"Vím to, babičko, a přec se bojím. Jasná obloha připadá mně jako krásné modré oko. Hu, když však to oko se na nás rozhněvá, tu stáhne obočí, zakalí se, srší z něho blesky a oheň! Babičko moje, takového rozhněvaného oka já se bojím!"

"Zapomínáš, děvuško, že z toho oka též slzy kanou, a těch slz je té naší vypráhlé matičce Zemi někdy tak třeba."

Opět se silně zablesklo a velké dešťové krápěje počaly tlouci do oken.

"To je dopuštění, maminko," zasteskla žena Josefa Karáska, vstupující do kuchyně, "chudák, muž, toho to zastihlo na cestě! A Milada také ještě nejde!" "Kam že šla Milada?" tázala se babička.

"K Johnovi pro tu holku z farmy; však vám včera vypravoval, že bratranec mu psal."

"Cecilka se jmenuje, babičko", důležitě sdělovala Emilka.

"Nu, je dobře, jen ať přijde, ráda bych ji poznala!"

V krámkův zavazňel zvonek a v zápětí ozvaly se svěží hlasy a kroky.

"Už jsou zde!" vykřikla Emilka, zapominajíc na bouři.

"Zde vám ji vedu!" zvěstovala vstupující Milada, hezká černoooká dívka, okrouhlé tváře a výrazného oka. "Tetička ji nechtěla pustit, posílala s námi Johna, my však frnkly předem, vid', Annie!"

"Tak vás vítáme". Ženské povstaly a podaly Cilce přátelsky ruce.

"Ale to přec není hezké," kárala vnučku babička, "John mohl taky přijít." "Pak by Cecilka nebyla šla, vím to," omlouvala Anna.

"Tak si sedněte," vybízela babička. "Jak pak se ti, Cecilko, v Chicagu líbí?"

"Doposud dost dobře," odvětila Cilka, "ale zůstat bych zde nechtěla. Tatínek taky psal, že se mu po nás stýská, ač prý Šafránková, co vede za mne domácnost, pomyslení mu dělá."

"Babičko, nehněvejte se," prosebně usmířovala Milada stařenku. "Šlo jich tolik Sokolům naproti po karách i v automobilech; Emma Valhova mne přinutila."

"A ty's se dlouho nutit nedala, vid'?" usmála se matka.

"Babi, nehněvejte se na Miladu!" škemrala Emilka.

"Babičko, nehněvejte se!" Milada schvátíla stařenku kolem krku. "Ale slavné vám to bylo na tom nádraží! Babi, kdybyste se na mne nehněvala vypravovala bych, co jsem vše viděla."

"Ale, jdi, což se hněvám!" měkla babička. "Starost mám o vás o všechny. Nu a přijeli taky ti čeští Sokolové!" tázala se stařenka, by dokázala vnučce, že se nehněvá.

“To byla sláva!” vidouc, že usmířila babičku, nadšeně počala Milada. “Lidi tam bylo jako much! Těch Sokolů a Sokolek! Tu konečně po dlouhém čekání vlak vjíždí za těžkého oddychování do nádraží. Dech se v nás tajil, zda v něm skutečně hosté z Čech jsou. Někteří Sokolové vešli do vozu a za chvíli za ohlušujícího “na zdar!” vyšli hosté z Čech. Co živa budu, na ten okamžik nezapomenu! Házeli na ně květy, a každý chtěl jim potřásti rukou. Také já jsem měla to štěstí, že jeden z hostů potřásl mi rukou. Byl to týž, ježž jsem poznala v New Yorku! Hezký byl a slušelo mu to. A co byste řekli, čím mne vyznamenal. Usmál se na mne a se slovy: “Spanilá krajanko,” podal mi tento rudý karafiát.”

“Snad jsi se do něho nezamilovala?” usmála se Anna.

Milada rozpaky se zapýřila.

“Kdybys byla hochem, řekla bych ti: ‘Jen, Andulko, nech na hlavě!’”

Nyní bylo na Anně, by se zarděla, tato však zbledla a dala se do tichého pláče.

“Vyjedeš ty někdy nerozvázně,” kárala dívku babička, již bylo Anny upřímně lito.

“Neplač, Annie,” konejšila ji Cilka, “vše se k lepšímu obrátit může!”

“Tak to je, tak,” zasteskla babička, “fanatismus nechť je jakýkoliv, každý je škodlivý! Což u vás na venkově, Cecilko! Snad tam nemáte náboženských třenic?”

“Jsem po katolicku pokřtěna, však o náboženství mnoho nevím”, odvětila Cilka. “Byla jsem malá, když maminka zemřela. Otec nechtěl nám dětem přivést macechu, a tu celá domácnost i výchova mladšího bratra spočívala na mých malých rukou. Ani do školy hrubě jsem nemohla. Český číst a psát naučil mne otec sám, když v zimě bylo od práce volněji. Český kostel u nás nemáme a do anglického jsem nechodila. Stydím se, babičko, já opravdu o náboženství mnoho nevím.”

“Milé děvče, ty říkáš, že o náboženství mnoho nevíš! Vždyť tvoje vyznání jest to nejkrásnější, nejvznešenější, jakému kterékoli náboženství nás učí: posvětit svůj život práci a službě jiných! Nevěř, děvče, že vyznání to neb ono čini nás lepšími! Víra připadá mi jako kus látky, z níž každý dle svého vkusu a pohodlí zhotoví svůj šat; kdežto jeden libuje si v střihu prostém, jiný miluje přepych, pestrost, by pozornost vzbudil. Ta různá náboženstva přetvořují se dle vyspělosti lidstva; slevují, musí slevovat. Nehledej jiné víry, Cecilko, než jaké tě tvé dobré srdce učí!”

“Dobrý večer!” ozval se mezi dveřmi jadrný hlas, a Josef Karásek, otec rodiny, vešel do kuchyně. Postavy lví nevelké, spíše zavalité, ze zdravé větrem ošlehnuté tváře, hleděly mu upřímně, šedomodré oči, pohyby jeho i řeč byly zdoluhavé, jako by se napřed rozmýšlel, avšak každé slovo mělo své místo.

“Pokropilo to těm Sokolům”, pra-

PROF. MICHAL J. PUPIN.

vil otrěpávaje slaměný klobouk, "jako kdyby si ten déšť byli objednali!"

"Měly jsme o tebe starost, Pepouši," děla babička, jež svého nejmladšího nepřestala nazývat tímto zdrobněným jménem.

"Což já, ani na mne nekáplo, ale kůň, tomu se to nelíbilo; jeli jsme zrovna naproti dešti. Ale ochladilo se, to se dnes vyspíme!"

"Ani nepozoruješ, že máme hosta", upozornila Karáska jeho žena.

"Na mou tě, že je to Cecilka z Nebrasky! Nu buď pod naši skromnou střechou vítána! Však jsem včera povídal, že snad bratranec John nedovolí ti k nám dojít! Což otec, zdráv-lí! A bratr Eda? Ten již také musí být junákem."

"Bratr jel naproti Sokolům až do New Yorku," pravila Cilka.

"Na mou tě, to musel dnes také přijet! Ne, Annie, byste zajaly oba pro sebe! My jich chceme také užít!"

"Tatinku, já Cecilku od nás již nepustím," zašvitořila mazánek Emilka, "viďte, babičko, že bude se mnou spát!"

"Musila jsem tatínkovi slíbit, že Cecilku zase přivedu", nesměle se ozvala Anna.

"Pravda, pravda," přisvědčila babička, "domýšleli by se vaši, že Cecilku mocí u nás držíme."

Rozhovořili se o životě na farmě i v městě. Před Cilkou otvíral se nový, dosud nepoznaný svět. Bylo jí tak blaze v přítomnosti těchto upřímných, uvědomělých lidí, již vůči sobě chovali úctu a lásku. Babička zvláště svým hlubokým nazíráním na život učinila na ni nezvyklý dojem.

Bylo již po deváté hodině, když dívky zvedly se k odchodu.

"Babičko, já bych tak ráda u vás zůstala," šeptala Cilka stařence na rozchodu.

"Však přijdeš, Cecilko, s bratrem přijdeš a pobudeš si u nás."

Vyšly na ulici. Obloha se vyjasnila, vzduch byl čistý a chladný, chodníky větrem osušené a jen ve výmolech na ulici stály kaluže špinavé vody.

"Maminko, mohu je jít vyprovodit?" tázala se Milada. "Je tak krásně."

"Nu jdi, ale dlouho nezůstávej; viš, že otec musí časné vstávat a než ulehne, chce nás vidět všechny pohromadě!"

Divky zamilovaly k Blue Island avenue, jež v chicažské české čtvrti, zvané Plzeň, jsou tím, čím Příkopy Pražanům. Ulice zářily v elektrickém bělavém světle. Před pětákovými a desákovými divadélky kupila se mládež i škole povinné děti, obojího pohlaví; štuchali a smáli se, a mnozí z výrostků častovali dívky obkrouhlými i dvojsmyslnými anglickými vtipy.

"Holky, pojďte se podívat do 'nickel-show'," vybidla Anna.

"Viš, Annie," odvětila Milada, "že jsem do pětákových divadélek nesměla ani před dvěma roky, než jsem jela do Čech; dnes ze zásady bych nešla; mladi lidé se tam jen kází! Chci-li vidět krásné obrazy, tu jdu na přednášku některého proslulého cestovatele!"

"Není to tamhle Baruška?" upozornila Cilka.

Byla to ona. Žabka tahala se asi s šestnáctiletým výrostkem a počínala si tak drze a výbojně, že strážník kolemjdoucí, klepl jí paličkou lehce do ramena. Baruše se na mladého strážníka drze usmála, spíše za vyznamenání, než za pokárání projev jeho považujíc.

"Babryno, počkej řeknu to doma, ty dostaneš!" pohrozila dívce sestra.

"Řekni," ušklibla se Baruše, "já zase povím, že's minulou neděli mluvila se svým Sokolem; viděla jsem tě, viděla!"

"Podívejte se," zasteskla si Anna, "když mne nehlídají rodiče, hlídají mne sestry! Ta žába je nejvypálenější, ta jen vyhrožuje, bych já na ni neřekla, co vyvádí."

Zahnuly za roh, kde zastavily se před výkladním oknem, modního a střížního obchodu. Cilce až zrak přecházel, co tu bylo parády.

"Tyhle bílé šaty a tam ten klobouk k tvým rusým vlasům krásně by slušel, Cecilko. Ty bys měla mít na tu sokolskou slavnost. Ani moc nestojí, hleď, šaty sedm a klobouk tři dolary. Kdybys měla ještě bílé střeвиčky, byla bys opravdu hezká. Kdybys si nebyla přivezla nové modré šaty z Prahy, poprosila bych maminku, by mi je koupila."

"Deset dolarů", ozvala se v Cilce hospodyně, "mluví jako by to pěták byl; co ona musí prodat vajec, než tu částku "nastřádá".

"Nedivím se," pravila Cilka hlasitě, "že ve velkých městech děvčata tak ráda se parádí, když tolik lákadel vidí. Kdež pak já, vzpomínat si na modu nemám hrubě kdy. Člověk nemusí mít vše, co spatří!"

"Ale, Cecilko," švitořila Milada, "sedm dolarů za hotové šaty, to přec není mnoho. To bys viděla v Praze na Příkopech i zde v městě, jak dámy se strojí! Za jediné šaty platí několik set. Nu, za padesát dolarů u Marshall Field není nic zvláštního!"

Nedůvěřivě pohlédla Cilka na obě dívky, myslíc, že snad žerty si z ní tropí. "To snad nějaké milionářky," prohodila.

"I holky, jež každý cent si musí vydělat, dají mnohdy jen od ušití víc, než deset dolarů" potvrzovala Anna.

Něco dále zastavily se před výkladní skříní zlatníka. Zlaté i pozlacené šperky, hřebínky posázené řadami blýskavých kamenů, stříbrné přibory a jiné cenné věci oslňovaly diváky, ponejvíce dívky. Některé té divčíně očka žádosti jen hrála. Za takový prstýnek mnoho, ba vše, vše, vše by obětovala!

"Řekni mi, Cecilko," tázala se Milada, "co z těch šperků bys sobě vybrala?"

"Nic," odvětila tázaná, "na farmě není mi šperků třeba."

"Ani bys tam ten hezký prstýnek nechtěla?" nedala se odbýti Milada.

"Leda bych si jej navlékla, když jdu dojit, a to by se kravám jistě nelíbilo."

"Ani kdyby ti jej navlékl na prst ten, koho máš ráda?" dobírala si nenapravitelná Milada.

"Snad ty, Milado," usmála se Cilka.

"Ne, já ne, musel by to být šohaj, jak říkají na Slovensku, a k tomu statný, šumný šohaj."

"Pak by to byl bratr Eda; ten je věru šumným šohajem, jak povídáš."

"Cecilko, nezlob mě, ty dobře víš, že bratr to být nesmí."

"Dobrý večer, slečno!" ozvaly se za nimi jaré hlasy dvou Sokolíků. To Otta Mašek a Frank Svoboda stáli před překvapenými dívkami.

"Slečno," počal Svoboda, "již dvakráte jsem se po vás poptával u vašeho pana strýce a nikdy nezastihl vás doma. Nebýtí zde přítele Maška, stěžl bych vás poznal jak jste se za těch několik dnů změnila."

Cilka plná posud nepoznaného zmatku, s těží zmohla se na odpověď. Po vzájemném představení mladí lidé rozhovořili se o sokolské slavnosti, jež příští neděli měla se konati.

Cilka jevila starost o bratra, zda skutečně s Newyorskými přijel, a Anna úzkostlivě se ohlížela, zda někdo známý ji nevidí. Nechtělať před sokolskou slavností popudit otce, by ji přec jen doma nezavřel.

"Kdy vás zase spatřím, slečno Cecilko?" tázal se Svoboda na odchodu.

Cilka se zarděla až po vlasy. Byla tak nezkušená a každý dojem zrcadlil se jí ve tváři.

"Nevím, pane Svoboda," odvětila, "snad o slavnosti se uvidíme".

“Přišti čtvrtek, prosím, procházejte se opět těmito místy, domluvíme se zde o dalším.”

Svoboda byl Maškem upozorněn, že dívky nesmí doprovodit, proto oba zahnují do nejbližší ulice.

“Cecilko, ty čtveračko,” dobrala si ji Milada, když se rozcházely, “já již znám šuhaje, od kterého bys si nechala prstének navléknout na prst!”

Cilka rozpaky ni slovičko nepromluvila, jen srdéčko jí tlouklo. Měly již nejvyšší čas, že se vracely, John přicházel jim naproti. Cilka nelibosti jata, přitiskla se úže k Anně.

“Jak jsou šťastny,” šeptala si Milada, stojíc u otevřeného okna své ložnice. “Zdaž i já najdu svůj ideál?” Před svým duševním zrakem spatřila hezkého, štíhlého jinocha, jež v New Yorku jen tak letmo poznala a jenž na vlások měl podobu jejího divčího ideálu — —

XII.

“Tak, hochu, zde máš celou moji rodinu,” pravil Václav Karásek, uváděje Edu do svého pohodlně zařízeného domu.

“Zde můj sedmý sakrament . . .”

“Muži!” uraženě ozvala se Karásková, vytáhlá, hubená, již prošedivělá paní, jež před cizími snažila se hráti na dámu.

“Zde dcera Libuše a mladší Mařka,” pokračoval Karásek.

“Ale, papá!” uraženě ozvaly se sestry.

“A tady nejmladší, Vašek, po tátovi. Ale tak se jmenují jen v nejuzším kruhu rodinném, pro společnost žena je překřtila jinak: Libuše na Lajbjus, Mařku na Merin a Vaška na Williama.”

“Muži!” káravě opakovala Karásková.

“Jo, až přijdeš domů, hochu, řekni otci, že já taky už nejsem Václav ale William senior. Jsem jako jelen a každý rok vyroste mi na vidlicích o jednu větvičku více.”

“Oh, papá!” řiukaly dcery.

“Mlčte, vim, co mluvím. Bratranec Tonda, Edův táta, podporoval mne v Americe skorem rok, než jsem se uchytil; tak ať ví, jak jsem se vyšínul. Ženo, vykaž Edovi nějaký pokoj, ať ten cestovní prach se sebe smeje a starý ať mu ten kufřík vynese nahoru.”

Eda nepřišel ani k slovu; kufřík však od starého muže vynést si nedal, neboť bylo mu lito těch třesoucích rukou a šedivé hlavy.

Oddechl si z hluboka octnuv se ve svém pokoji.

Tedy je v Chicagu, u příbuzných a sestru zde nenašel. Ta prý je snad u druhých Karásků. — Spatří v Chicagu dívku, jež svým zjevem tak hluboce vepsala se mu do srdce? — Jaký to byl bloud, že nevyzvěděl, jak se jmenuje a ke komu jede. — Zasmáti se musí nad zkomoleninou jmén dětí strýcových; Lajbjus, Merin a William. Což nejsou poctivá česká jména zrovna tak dobrá? — Nu což, nezná je, nesmí jim křivdit, mohou to být jinak dobří lidé a upřímní Češi. — Však přirovnání ta Lajbjus a Merin s jeho dívkou nesnesou, daleko ne. — Zda ji nenajde, nebo nalezna ji, pozná, že ona své srdce zadala již jinému? Co pak? — “Eh, co,” bolestně vzdechl, “pak zůstanu ‘bečlákem’ (starým mláďencem). Však Cilka také se nechce vdávati, a tak budou hospodařit spolu. — Ovšem, hezké by to bylo, kdyby se ji dopátral, a ona jeho lásku opětovala! To by měl otec radost, kdyby si přivedl tak švarnou hospodyňku!

Dole opět v jiné tonině se mluvilo.

Libuše malá, hubená “zklamaná blondýnka”, (disappointed blond) jak v angličtině nazývají vlasy neurčité barvy, pleti nažloutlé, rybích očí, ozbrojených skly, jako rtut točila se před zrcadlem. Mařka byla vytáhlá, převyšo-

vala otce skorem o půl hlavy, a jako sestra hubená. Nejsolidněji byl stavěn Václav. Mladík snad sedmnáctiletý, vyjedene, však primé tváře, rozložitých na jeho věk ramen a volných pohybů.

"Ten Eda je hezký," kňourala Libuše, "opravdu nevyhlíží jako farmák."

"Vždyť byl několik roků ve školách v Lincoln, psal mi to bratranec."

"Všimla jsi si, mamá, jak se po mně ohlédl, když šel nahoru?"

"Lajbjus," uštěpačně zasmála se Mařka, "jak můžeš tak lhát!"

"Už zase jste v sobě!" napomínal je otec.

"Papá," fňukala Libuše, "já o něj nestojím, at si ho Merin nechá, já bych nešla na farmu."

"Já taky nebudu farmářkou," spustila Mařka.

"Sakramencký repetilky mlčte! Kdo pak vás tam posílá? Jste obě starší než Eda. Tobě, Libo, sedí na zádech už pětadvacítka a Merině třiadvacet, nemusíte na každého ohrnovat."

"Ale, muži, proč to holkám vyčítáš! Mohou za to, že nikdo není pro ně dost dobrý! Však nikomu nepovídáme jich stáří!"

"To je allright, nic jim nevyčítám, vždyť jsou moje, ale nač pak to ohrnování, když je ještě nikdo nechce. Džime, jdi pomoc starýmu kropit!"

"Tak, kluk nemusí všechno vědět," pokračoval, když Václav odešel. "Poslouchej, stará i vy holky! Psal mi bratranec z Nebrasky, že sem pošle děti na tu sokolskou slavnost, však jsem vám o tom povídal, ale kdež mi napadlo, že hoch je takový chlapík. Bratranec prý má pro každé dítě třistaakrovou farmu, akr za sto dolarů že by neprodal, a pro sebe že má ještě nějakou tisícovku na bance. Umíte počítat? Víte kolik tisíc by dostal za těch tři sta akrů? Třicet tisíc, jen po stovce kdyby prodal!"

"Já bych přec na farmu nešla," ušklíbala se Mařka.

"Již zase!" rozkřikl se nyní opravdu otec. "Jste tak hloupé, že nechápete, že farma, to jest třicet tisíc, může přijít za námi do města? Chápete, kam mířím? Třicet tisíc a bezplatného klerka! Přidal bych k tomu taky tolik a založil bych banku: Karásek, Karásek a syn! Rozumíte už?"

Trojice žen kývala, že konečně porozuměly.

"Prosím tě, muži, jak to že's jej sám přivedl!"

"Jel jsem té výpravě naproti. Člověk musí se ukázat při takové příležitosti a Brousek od Plzeňského mi povídal, že s newyorskými přijel taky nějaký Karásek, zda prý nejsme příbuzní. Já řku, že v New Yorku nevím o žádných příbuzných. "Zde přichází", povídá Brousek. "domluvte se!" Tak jsme se domluvili a tady nás máš. Je zde v Chicagu taky jeho sestra Cilka ji jmenoval, tuším, bude nejspíše na Allport u Honzy; pojedete zítra pro ni. Abych neopomenul. Na "dýpu" se ke mně hlásila Džouova holka, Milada. Přijela před týdnem z Prahy. Povídám, nemůže za to, že je jen mlékařova, ale holka se v té Praze důkladně vyklovala. Byl bych ji nepoznal! Ta je nějak k světu podobná!"

"Oh, papa," ušklíbala se Libuše, "co může na ní být! Já s ní nebudu přátelit!"

DR. ALEŠ HRDLIČKA.

“To bych vám holky, taky neradil, takové přítelkyně jsou nebezpečné. Ale těšilo mne to, že holka se hlásila. Pravda k takovému příbuznému jako já, to on každý by se hlásil!”

Při těch slovech pyšně se vzpřimil, zastrčil palce obou rukou pod páži za vestu a spokojeně funěl, pohlížeje na ženské členy své rodiny. “Co tomu říkáte? Není to skvostný plán? Vy, holky, mějte se k němu, zpivejte, hrejte na piano, bavte ho, ať pozná, jaké máte vzdělání. Ty, ženo, dohlédni k večeri, ať je vše v pořádku. Já jej za chvílku přivedu dolů.”

Po odchodu rodičů obě dívky zkoumavě na sebe pohlédly.

“Tak co!” spustila Libuše, upravujíc si před zrcadlem vlasy.

“Nic,” odsekla Mařka.

Obě zabývaly se výbojnými plány, jak okouzlit a ulovit hezkého a bohatého mladíka.

Až odpornou bylo Edovi pozornost, s jakou jej vzdálení příbuzní zahrnovali. “Jo, hochu,” chlubil se strýc, “já dal svým dětem vzdělání, obě hrají na piano a zpívají, skoro jako Destiniová; platil jsem učiteli na hodinu pětku, ale nelituji, jsem národovec a vzdělanec!”

“Jakou má strýc John rodinu?” tázal se Eda, vzpoměv si na Cilku.

“S tím já nemluvim,” rozhorlil se Karásek. “To není žádný národovec, to je “myšák”. Dětem žádné vzdělání nedal, hned musely do krejčoviny vydělávat. Zítřka sestru Cecilku přivedeš k nám, tam není pro ni místo!”

“A což strýc Josef, jak se tomu daří! Má četnou rodinu?”

“Mlékaři,” ušklíbl se Karásek,“ výše to nepřivedl. S tím já se ani po smrti neshodnu. Viš, hochu, já jsem svobodář,” Karásek se udeřil pravicí do prsou, “já jsem národovec,” udeřil se po druhé, “kdo není se mnou, je proti mně a můj nepřítel!”

Což strýc Josef je taky “myšákem,” jak zde říkáte?”

“To není, ale má takové zvrácené názory o svobodomyšlnosti. To ona, ta bába, jeho máma, mu takové mudrlantství vtouká. Každý ať prý si věří, co chce, víra že jest svědomím každého člověka. Když je kdo dobrým člověkem a upřímným Čechem, tu, prý bratrem mu jest. Tohle mi říct hochu, už jsme v sobě. Já jsem svobodář, národovec a kdo tím není, nemluvim s ním. Potom se mi taky u něho nelíbí, ta jeho přemrštěnost. Mlékař a pošle on holku na dva roky do Prahy, jako nějaký Vanderbilt. Já bych to mohl udělat, mohl a nedělám to.

“Přijede z Prahy a musí ve “štorcku” prodávat mléko,” uštěpačně zařňukala Libuše.

“On by chtěl přirovnávat svou holku k mojim, ale to nejde, já platil pětku na hodinu, a mé holky mají vzdělání. Ty umí hrát na piano a zpívat.”

“Nu, a hezká je ta jeho dcerka? Ani nevím jak ji říkají!”

“Hezká!” ušklíply se svorně obě sestry.

“Bývalo to snědé děvče,” vložila se do hovoru nemluvná Karásková, “a hubaté dost.”

“U nich vládne bába,” horlil Karásek, “co ta řekne, tak se stane, všichni na slovo jí poslouchají. Taky zde máme dědka, ženina otce. Víme co se patří, dostane jíst, dostane pít, však o rodinných záležitostech rozhodují já sám.

Po večeri nastala hudební a zpěvní produkce obou sester.

Eda, ač sám nebyl hudebníkem, za svého několikaletého pobytu v Lincoln naučil se rozeznati dobrou hudbu od špatné, procítěné výkony od povrchních. Poznal, že obě sestry hrají dosti dobře, zvláště časové anglické popěvky a lehounké valčíky, o hudbě vážné, klasické že však nemají ani ponětí. Kdykoliv začal rozhovor o nějakém jiném předmětu, tu seznal, že

"To jest jistě její milenec," vzdychl si Svoboda, "nikdy bych to do ní nebyl hledal, že dovede dva neb kdo ví kolik, vodit za nos. Tak upřímnou se zdála, a já ji počínal mít opravdu rád! Ne, nebudu se nikdy ženit, všechny ženy lhou, když i tato mne obelhala!"

Špatnou noc trávili účastníci osudných dostaveníček.

Milada, hlavu majíc položenou v klínu své zlaté babičky, žalovala ji bolesti svého probouzejícího se srdce.

Cilka odešla s bratrem a Líbuší, již pro ni přišli, k druhému strýci Václavovi, ale jen na den, jak tetě slíbila.

Před spánkem zašla do bratrova pokoje a ten jako matce, jak zvykl si na ni od dětství pohlížeti, otevřel jí své srdce. Zaplakala nad bratrovým i svým sklamaním.

"Cilko, chtěl bych jeti domů hned zítra, tak se mi vše protiví," žaloval Eda.

Svoboda opět své sklamaní ubíjel se soudruhy Sokoly při sklenici řízného moku. Uhnal si těžkou hlavu, ale nezapomněl.

XIV.

Sotva Cilka ráno se probudila, upravila si částečně zevnějšek a šla dolů tetě vypomoci. V domě však bylo posud ticho. Zamířila ke kuchyni, kde doufala tetu nalézt. Však ani v kuchyni nikoho ještě nebylo. Vyšla ven, na zadní pavláč. Prázdné místo kolem domu zarostlé bylo travou a místy vysázené květinami. Při ulici tři mohutné kaštiny rozkládaly husté větve. Pozornost její upoutal shrbený již stařík, jenž kropením pažitu byl zaměstnán. Ubožák byl již celý urousán. Cilka si umínila, že jej zastane.

"Dobré jitro, dědečku, mohu-liž vám pomoci?" nabízela se.

"Ale, toto, celá byste se urousala," bránil stařík, "to bych potom dostal."

"Proč pak?"

"Nu, že jsem vás nechal kropit!"

"Vždyt jsem mladá, na farmě práci zvyklá, toto bude mi hračkou."

"I jeminkote, jeminkote," pozastavil se dědík, "já hned myslil, že jste ta z Nebrasky."

"Ba že jsem", usmála se Cilka.

"Povídala večer dcera, povídala, že pro vás šli."

"Dědečku, snad nejste tetin otec?"

"Ba jo, už jsem. Pěkně vás u nás vítám!"

"Nehněváte se, že jsem vás oslovila jen tak, 'dědečku'? Staré paní Karáskové taky musím říkat 'babičko', jinak prý by se na mne hněvala."

"To jako Karáskové z Osmnácté, co mají mlékařství?"

"Zrovna té."

"I jen říkejte, však mě to těší, dědečku přec zní lépe než dědku!"

Cilka za hovoru vzala z rukou děda hadici a v další práci pokračovala.

"Staré Karáskové, pane, té se syn výdařil," hovořil stařík, "ta má nějakou úctu od syna i od vnoučat na stará léta!"

"Hodní jsou, dědečku, moc hodní," pochvalovala Cilka, "člověk cítí, jak jim ta upřímnost jde od srdce."

"To ještě po staročesku stará je vede, to je v Chicagu vzácnost. milá slečinko!"

"Ale kde pak, slečinko, to byste tomu dal, dědečku, jen mi říkejte Cilko, jako tatínek nebo bratr."

"Taky hezké jméno," pochvaloval stařík, "svatá Cecilie je patronkou muzikantů. U nás, v Podlesí, měli jsme kostelíček zasvěcený svaté Cecilce. Jeminkote to už bejvala zima, když tam odbejvali pouť. A to když jste tak

hodná, Cecilko a zastáváte mne, mohl bych si odskočit do našeho božeho kostelíčka na otčenášek za dobřej úmysl. Naši vstávají až po sedmé, a teď je teprve šest hodin!"

"Jen jděte, dědečku, však já to za vás zastanu!"

"Ale prosím vás, Cecilko, před našima se nezmiňujte!"

Dědečkovi lysá hlavička jen se třásla, když pospíchal dolů po ulici.

"Jsou to zajisté než vrtochy starého člověka," uvažovala Cilka, "nebylo by spravedlivé činit mu jakékoliv násilí. Proč oni odpočívají, když starý otec již pracuje? — Nu, staří lidé nedají si poroučet, jdou dle svého!"

"Good morning, holka!" ozval se s přední verandy hlas strýce. "Co pak tě to napadlo kropit! Kde pak je dědek?"

"Dědek!" udiveně opáčila Cilka, kývnutím strýci děkujíc za pozdrav.

"Nech toho, holka, nech," horlil strýc vcházeje po schůdkách do zahrady. "To by bylo pěkné, náš host a bude u nás kropit zahradu!"

"Však dědeček svolil, jen by radost mi udělal. Mně se po práci tuze stýská!" —

"Ne, ne, Cecilko, ani pomyslení. Co by tomu řekl allportský a co Josef, až by se dověděli, že jsme tě nechali kropit zahradu! Že on dědek upálil zase do kostela! Už jo! Jen to polož, však on to dodělá!"

Cilka viděla, že odporem vzbudila by nelibost strýcovu a tak raději uposlechla. Zmocnila se jí však stísněná nálada. Při snídání bylo jí podivné, že stařeček není u stolu.

V Chicagu jest mnoho a mnoho zámožných rodin, jež nevydržují si služek, pouze na praní a hrubší práci si přijednávají, a to ještě ne všechny. U Karásků neměli služku. Karásková říkala, že jí v domácnosti pomáhají dcery. Mnoho pravdy na tom nebylo. Nerozumná matka sama je zastala, jak mohla.

Když otec huboval, co peněz jen šaty stojí, tu dívky našly si zaměstnání v pisárně a vydělaly si na parádu. Otec byl pak spokojen, neboť na výdělek dcer nečekal. Měl dobře jdoucí obchod s mužským výpravným zbožím, krejčovskou dílnu a vlastnil několik akcií českého pivovaru a v podniku kořalečním, jež mu nesly ročně tučné dividendy. Mimo to vlastnil dva domy. To však jeho ctizádost neuspokojovalo. Toužil, ba stonal po založení podniku, jež by jej vynesl na vrch společenského života. On sám obával se něco většího podniknouti, ježto byl bez přiměřeného vzdělání. Obával se ztratit a věděl, že zjednaným silám ne vždy možno důvěřovat. Kladl velkou naději do svých dcer, vlastně jejich nastávajících. S těmi však se mu nedařilo. Koho slečinky chtěly, ten nebral, a kdo zabral, toho zase ony nechtěly. V Edovi bohatém, vzdělaném, však v společnosti žen nezkušeném, viděl vyvrcholení ctizádostivých plánů. Čekal jen, které z dcer počne dávat přednost, by jej podporoval. Bylo mu lhostejno, která to bude, ano, on by mu dal nejraději obě. Že jeho dcery budou znamenat pro muže štěstí, o tom ani okamžik nepochyboval.

"Holky," oslovil své dcery, když bylo po snídání, "dnes vezměte naše hosty dolů do města se podívat!"

"Strýčku, já už tam v tom Babylonu byla," zdráhala se Cilka, "pomohu doma tetě."

"Dobře," po krátkém uvažování rozhodl Karásek, "Mery taky zůstane doma, a Liba půjde s Edou. Co tomu říkáš, hochu?"

"Óóó!" usklíbila se Mařka. "Lajbjus je ráda, že se zbaví práce."

Cilka udiveně se rozhlédla a utkvěla tázavým pohledem na tetě.

"Máte ještě jednu dceru?" tázala se.

"Myslíš, že dvou je málo?" usmál se Karásek.

"Nu, vždyť Mery jmenovala nějakou Lajbl — nebo jak.

Sestry se daly do pisklavého, pohrdavého smichu.

“Je to pravda,” broukl otec, “kdo to neví, žádný by v tom nehledal Libuši. To jsou tak ty děti, milá Cecilko, všechno chtějí mít po americkansku!”

Zarděla se Cilka nad svou nevtipností. Výsměch sester nelibě se i Edy dotknul.

Zatím co Libuše fintila se k vycházce, Cilka odešla nahoru do ložnice poklízet.

Tu si vzpomněla, že by dříve měla tetě s nádobím pomoci. Na schodech dohnala k vycházce připraveného bratra.

“Cilko,” šeptal jí Eda, “ty dvě holky jsou mi do duše protivny!”

Pozornost jejich upoutal zlostný hlas strýce, nesoucí se směrem od kuchyně.

“Povídám vám, že netrpím, byste do kostela chodil! Jsem svobodář, národovec, nechci, by se mi lidé vysmáli. Co chcete, dědku, kam vás to všichni kozlové ponoukají! V ničem bídu nemáte, jist a pít do syta a vy člověka za všechno snižujete.”

“Jaké pak snižování,” nesměle ozval se děd, “byl jsem tomu zvyklý po celý život; jdu do kostelíčka sobě pro radost!”

“U mne se to ale dit nesmí!” rozkřikl se Karásek. “Když neposlechnete, jděte si k druhé dceři, tam vám snad bude líp,” dodal uštěpačně.

Cilka pohlédla na bratra a četla v jeho zraku útrpnost se starým člověkem. Oba vyšli na přední verandu, aby snad příbuzní nemyslili, že za dveřmi naslouchají.

“Tak, tak, děti,” pravil strýc po chvílce vycházející z domu, “jen si udělejte pohodlí! Ty, Edo, přiveď mi tu moji holku domů celou.” zažertoval na odchodu.

Celé dopoledne Cilka byla pilna, nahoře uklízela, v kuchyni tetě pomáhala. Mařka břínkala na piano jakés populární anglické popěvky.

Na dvanáctou připravily lehčí “lunch”, společný oběd býval vždy u Karásků, jako většinou v amerických i přistěhovaleckých rodinách až večer. — “Zavolám dědečka,” pravila Cilka vycházející ven.

“To on bude v zadu, v bárně,” poznamenala teta.

Stařík seděl v konírně na otepi sena, třesoucí ruce na kolenou měl sepnuté, oči sklopené, že dívky ani nezpozoroval.

Zadívala se Cilka na tu drobnou postavu starce, na tu lysou hlavu, již jen kolem uší kryly chomáčky šedivých vlasů, na tvář zbrázděnou hlubokými rýhami a jatá útrpností a úctou ku stáří, objala překvapeného starce a políbila jej na čelo.

“Jeminkote, jeminkote, to je vyznamenání,” vzrušeně stařeckým hlasem jekal, “nežádám-li mnoho, Cecilko, polibte mne ještě jednou.”

“S radostí, dědečku,” odvětila Cilka, a upřímně políbila starce na zvadlé, třesoucí se rty. “Jako bych tatínka libala,” pravila.

“Děkuji vám, Cecilko, ani nevíte, jakou poctu jste vzdala starému”

člověku! Oni, naši, myslí, že všechno spravi jen ten žvanec." Stařec dal se do pláče, uchopil Cilků za ruku a tiskl jí na své suché rty.

"Dědečku, co děláte!" bránila se Cilka.

"Děkuju vám, Cecilko, děkuju," štkal stařec, "nikdy bych si nebyl pomysll, že mne, člověka nad hrobem, někdo tak z lásky políbí."

"Pojďte, dědečku, něco sníst," vybízela Cilka.

"Nevím, Cecilko, mám-li tam ještě jít, však mě zeť ráno skorem vyhnal, bych si šel k druhé dceři, proto že jsem do toho kostela zašel. Vidíte, Cecilko, kam jít mám jít," stařeček se rozplakal! Z našich nikdo na mne nepromluví, a v tom kostele na všechno zapominám, požaluju si a postesknu. Však nic zlého nedělám, jen čemu jsem byl od mládí učen. Jest mi již šestasedmdesát roků, čtyry roky jsem teprve v Americe a teď když jsem již nad hrobem, nutí mě do nějakých novot, Jsem už starý strom, Cecilko, mnoho bouří přehnalo se přes mou hlavu, a teď, když větve jedna po druhé schne, teď mě chtějí přesadit. Zeť stále křičí, jaký že je národovec, a děti ani do české školy neposílal; že prý to v Americe nepotřebují. Šel bych k druhé dceři, ale ta má osm dětí, a muž se rád napije a tak chudačce mnoho nezbyvá. Starý člověk už jen je na překážku!"

"Pojďte, dědečku," vybízela znovu Cilka, "však bude zase dobře; strýc to tak nemyslí! Babička Karásková říká, že fanatismus jakýkoliv jest škodlivý, a já myslím, že má pravdu."

I Karáskové bylo otce lito, když jej tak skrušeného spatřila.

K večeru celá rodina se opět sešla.

Eda byl zamlklý, a ani silné pivo, do něhož jej Karásek stále nutil, nepřivedlo jej do jasnější nálady. Jest již v povaze člověka, toužit, trápit se pro to, co mu uniká. Rodina strýce Václava stala se mu skorem odpornou. Necht rozmlouval o čemkoliv, vždy narážky, buď na sňatek, neb na peníze.

"Viš, co bych ti radil, hochu!" zajel pojednou do živého Karásek.

"Bych se oženil," ironicky usmál se Eda.

"To taky," spokojeně usmál se Karásek, nepochopiv. "Nejdříve však bych ti radil, bys těch tří sta akrů pozemku prodal. Psal mi tvůj otec, že nejméně sto dolarů za akr by dostal, a peníze abys vložil do nějakého slibného podniku. — A viš co, hochu, pojďme do pártnerství! Ty dáš třicet tisíc, já dám třicet tisíc a založíme banku! Ty máš školy, rozumíš knihám, já mám zkušenost a velké známosti; nu a potom bys se mohl oženit!"

"A což, když vám řeknu, strýče, že se ženit nikdy nebudu," smutně usmál se Eda. "Farmu bych taky nerad prodal, však farmáři školy nejsou na škodu! Viď, Cilko, budem hospodařit spolu!"

"Ale, ale," nevrle zabručel strýc, "což máš tak velké požadavky od ženy, že žádnou ani za hodnou neuznáš! Jaké pak by tvoje nastávající musela mít vlastnosti?" "Nejprve musela by být upřímnou Češkou!"

"Jdi k šipku! Ty mluviš, jako bys nebyl v Americe narozen."

"Strýče, kdybyste byl prožil to nadšení v New Yorku, při příjezdu hostů z Čech, kdy plec na pleci jsme spočinuli, kdy hosté vyřizovali nám pozdrav naší české "Matky", kdy nás se slzou v oku prosili, bychom se neodnárodnili, bychom svou "Matku" nezapřeli, ale vždy a všude hrdě k ní se hlásili! Strýče, kdybyste býval účasten těch projevů nadšení, jaké já v New Yorku zažil a doufám příští neděli zažítí zde, když hrud' dmula se mi pýchou nad národností, z níž jsem vzešel, pak byste se mé podmínce nedivil. — "Nu a za druhé?" tázal se Karásek.

"Musela by mít v účtě mého stárnoucího otce. Nedovolil bych ani své ženě, by na tatínka se osopovala neb jinak jej zanedbávala. Otec můj, pokud živ bude, zůstane první osobou v domě. Žel, že to nemohu říci též o matičce."

“To nevím, jak bys pochodil! Jest to vše, co od ženy bys žádal?”

“Ne, to není vše. Nemusela by být zrovna profesorem, musela by však mít vzdělání, bych o všem mohl s ní pohovořit, by nezajímala ji pouze kuchyň a hospodářství, ale i jiné, dle mého názoru, k úplnému štěstí života potřebné věci!”

“Skromným zrovna nejsi, Edo!”

“To není vše, strýče. Moje žena musela by milovat venkov, mít v úctě stav farmářský a vše co s tímto souvisí!”

“Prosím tě, hochu, co bys ji za to vše na vzájem dal?”

“Mou nekonečnou lásku, úctu a obdiv, strýče.”

“Buď jist, že automobil byl by ji milejší! Myslíš, že podobnou ženu najdeš?”

“Pravil jsem, že se nebudu ženit.”

“A já ti zase pravím, co slíbí dvaadvacetiletý mladík, nedodrží třicetiletý muž. Kdybys ty se některé opravdu zakoukal do očí, ty bys hodně slevil. — Zarděl se Eda od brady až po vlasy, což bylo Libuši opravdu k smíchu.

Ač podobné vyjadřování nebylo strýci nijak po chuti, přec nebral je vážně, věděl, že mnohdy mnohý přes noc úmysly své mění.

Po osmé hodině přišla Anna, by Cilku dle slibu matce daného, přivedla zpět. O, jak ráda ji Cilka spatřila! Jen bratra bylo ji lito opustit.

“U nás je pozdvižení, Cili,” stěžovala si Anna na cestě k pouliční dráze.

“Co pak?” uleknutě tázala se Cilka.

“Naše Bábryna od včerejška není doma; utekla prý s nějakým chlapíkem z “nickel show”. Tatínek vyvádí až běda, a maminka pláče.”

“Ale, prosím tě, Annie, vždyt je ji teprve asi patnáct roků!”

“Nu, je, vím to. To se tak v těch pětákových divadélkách pocvičila. To je vina našich, proč ji trpěli každý den ty večerní toulky. Mě hlídají dobře, a přec, žádnou hanbu jim nedělám. Petronila taky přišla, že se bude vdávat, má prý nějakého Irčana, a to našim dodalo.”

Cilka i na Svovodu, na své vlastní hoře na chvíli zapomněla, jak ji bylo přibuzných lito.

V sobotu večer obdržela Cilka od bratra dopis. Vysvětloval ji v něm, by druhý den o sokolském sletu, všichni sešli se u vchodu na hřiště “Lawn-dale”; kdo dříve přijde, by na ostatní počkal. Listky na vyhrazená sedadla pro všechny že sám zaopatřil. Zároveň jí připomenul, by uvědomila též rodinu strýce Josefa.

“Což pak Eda neměl pokdy přijít k nám!” roztrpčen pravil strýc, když Cilka vzkaz vyřizovala.

“Strýčku, odpusťte mu to,” usmířovala jej Cilka, “sám v Chicagu se ještě nevyzná, musí mít průvodce!”

“Mohla s ním přijít Libuše,” odvětil strýc. “Pochlubil se mi Václav včera v řádové schůzi, že se Eda jeho nejstarší zakoukal do očí. Byli bychom je oba rádi uviděli.”

“Eda se ženit nebude,” nevrle vybuchla Cilka, “řekl to sám strýci včera při večeři.

“Ať je to jakkoliv, zde jde o slušnost; vím, že by sám přišel, Vašek jej ale zdržuje. Naposledy má strach, by Milada jim Edu nepřebrala.

“To ať se nebojí,” smutně poznamenala dívka, “já se vdávat nikdy, nikdy, nebudu! Ale, tatínku, sejít se tam musíme; pan Karásek přece za nic nemůže.”

Mrzela se Cilka na bratra, když odcházela k strýci Janovi na Allport ulici, a nevrle odvrátila se od Johna, jenž ji na nároží očekával.

XV.

Dlouho zajisté utkví Chicažanům v paměti den 29. srpna 1909.

Byla neděle, den sokolských závodů. Počasí přímo k podobné slavnosti na zakázku objednané. Od časného jitra, v české čtvrti zvané Plzeň, panoval neobyčejný ruch. Domy ztrácely se v moři českých a amerických praporů, jež zdouvány jsou chladivým větříkem, vesele ve vzduchu se třepetaly. Taková slavnostní nálada všude byla patrna! Zvláště bliže dvorany Plzeňského Sokola na Ashland avenue, odkudž měli Sokolové nastoupiti průvod k závodům na míčové hřiště 'Lawndale', jevil se ruch přímo horečný.

O jedné hodině po poledni za zvuků sokolských pochodů nepřehledný dav Sokolů, Sokolek a Káňat, nastoupil dlouhý pochod k hřišti. Na 5.000 účastníků bylo v průvodu. Přes 100.000 diváků jako živá hradba bylo slito po obou stranách ulic, jimiž Sokolstvo pochodovalo. Samý Čech, samý Slovan. I četa policistů s poručíkem včele, jež průvod otvírala, byla ryze českou.

Zde malá Káňata statečně vykračovala; tam Sokolice ladné a švarné; tu zase Sokolici pěkných těl, tuhých svalů, a všichni vesměs rázni a chrabří, se smělým pohledem, jak se na Sokoly sluší. Vedle typů ryze českých kupili se bratři Chorvaté vysokých, rovných postav, snědých tváří a jiskrných zraků. Předmětem největší pozornosti byli ovšem hosté z Čech, již po celé cestě byli vítáni srdečným: "Na zdar!"

V oknech i na průčelních schodech nakupeno lidí jako zrněk na hroznech. Mnohému a mnohé vkrádala se slza do očí, a oni se nestyděli za ni, nechali ji volně kanouti; ba mnozí až se rozplakali. I tříletí capartici namlouvali otcům, že jsou, "taty totoly."

Slibily si rodiny Karásků, že se při vchodu sejdou; avšak člověk miní, a tlačenice při slavnostech mění.

Nejdříve byl na místě Eda s oběma sestrami, Libuší a Mařkou. Ač kladli odpor všemožný, by uhájili své místo, byli konečně přec jen vytlačeni. Po druhé hodině byl nával k umačkání. V místě kde je sedadel pro 14.000 lidí, nakupilo se dalších 6.000 diváků, již spokojiti se museli místem pro stání, právě naproti tribunám.

Za zvuků písně, doprovázené hudbou, nastoupilo žactvo na cvičiště. Na tisíc Káňat při zvuku hudby provedlo zdařilá cvičení prostná.

Když nastoupili na cvičiště Sokolové župy Fuegner Tyrš, Anna s hrdoostí se ohlédla; bylť mezi nimi i její Otokar Mašek.

"Věř mně, Cecilko," šeptala této do ucha, "budou-li mně naši bránit, provedu něco, co je bude do smrti mrzet."

Mezi Sokoly omažskými poznala opět Cilka Svobodu. Zbledla a tvář bolestně staženou odvrátila stranou.

Pojednou Milada, jež stála po druhé straně Cilky, se zachvěla, cítila že by klesla, však dav tisíců se jako zeď kolem tomu zabránil; ruka v ní držela kukátko, jimž po cvičících i po tribunách se rozhlížela, klesla ji dolů. Zrakem strnulým hleděla přes cvičiště k tribunám, kde v třetí řadě spatřila známého neznámého z New Yorku. Viděla, že sedí mezi dvěma dívkami, jimž však pro obrovské klobouky neviděla do tváří.

"Proč jen mě ten mladík tak rozčiluje," v duchu kárala sama sebe, vždyť jsem jej sotva třikrát spatřila a neznám ani jeho jména.

Nevěděla ještě mladá dívka, že jsou spřízněné povahy, jež na první pohled pojmu k sobě náklonnost; že nechtíce musí myslet jeden na druhého, a toužit po sobě, a tak tomu bylo i u Milady.

K večeru, když odpolední program byl vyčerpán, obecnost se rozcházelo. Někteří jeli domů, kdežto jiní, kteří umínili si čekat na večerní

slavnost spojenou s ohňostrojem, rozešli se do blízkých jidelen a ochutná-
váren.

“Pojďme,” vybidla je Anna, “Mašek řekl, bychom naň na 40 ave.
počkaly.”

Před vchodem do hřiště bylo jako v úle; automobily se předjížděly,
káry pouliční dráhy jedna za druhou, pasažery přímo přecpány, opouštěly
stanoviště. Blízké hostince a “lunch rooms” byly přeplněny.

“Dobře, že babička s Emilkou nešly, “vidouc ten roj, pronesla Milada,
“ty chuděry by zde zkusily.”

“Tak ráda bych se setkala s Edou,” stýskala si opět Cilka, “on na nás
jiště dlouho čekal a my nebyly s to dostat se do káry!”

“Pojďme na ‘ajskrým’,” vybidla dívky Anna, “nemusíme alespoň stát
na nároží; oknem dobře Maška uvidíme.”

Americká děvčátka, jak známo, na zmrzlinu nutit se nedají, však mnohá
z nich za živý svět nenapila by se ve společnosti piva.

“Tamto přichází již Mašek,” zvolala radostně Anna, “mr. Svoboda
a ještě nějaká dáma jdou s ním.”

Cilka zbledla, nejraději byla by prchla někam hodně daleko. Dívka po
boku Svobodově nebyla zrovna kráskou, byla však dosti hezkou, by Cilka
pocítila svravou bolest u srdce.

“Vy se již znáte,” pravil Mašek obrátiv se na Cilku.

“Zde moje sestřenka Božena Levorova,” představoval Svoboda svou
společnici, “přijela nedávno z Čech; však jsem vám, slečno Cecilko, vypra-
voval, že ji očekávám!”

BOŽENA NĚMCOVÁ.

Jako by hrozný centnýř s Cilky spadl,
tak se jí ulehčilo, celá tvář se jí rozjas-
nila a neobyčejně vřelým pohledem
utkvěla na Svobodovi.

“Kde vy, slečno Karáskova, máte
svého průvodce?” Svoboda obrátil se
s otázkou na Cilku.

“Myslíte bratra? Minuli jsme se. Ja-
ká to náhoda” zvolala pojednou vese-
le, “tam přichází!”

Eda v průvodu svých společnic blížil
se ku skupině.

“Slečno Karáskova,” žasnul Svobo-
da, “jest to opravdu váš bratr?”

“Pravda že je,” odvětila tázaná.

“Pak vás prosím za odpuštění!” šep-
tal prosebně.

Nevěděla Cilka, co vlastně má odpu-
stit, avšak netázala se.

Milada strnule pohlížela na bližící se
mladé lidi. Co to jen mluví! To není

Cilčin bratr, to je její známý neznámý z New Yorku! — A přec jest
to její bratr, vždyť přichází v průvodu dívek, z nichž jedna jest snad již
jeho nevěstou. Oh, jak tu Libuši nenávidí! Chtěla prchnout, však nebylo to
více možné. Odvrátila však tvář stranou, by jí Eda hned nezpozoroval.

“Zde můj bratříček,” představovala Cilka přichozí, “zde slečny Ka-
ráskovy a zde mr. Svoboda z Omahy! A kde je Milada? Proč se odvracíš? Edo
zde Milada Karáskova, která má tak rozšafnou babičku, jež jí vyprosila, že jí
otec poslal na dva roky do Prahy, by se naučila znát a vážit si vlasti svých
rodičů! Milado, proč se stále odvracíš?”

Lhostejně pohlédl Eda na dívku, však úžasem skorem zkameněl. Ona, ona, jeho ideál, jeho sen, jeho známá neznámá z New Yorku!"

"Pravda, pravda," vzdychl si v duchu, "vždyť je zde ten Svoboda, s nímž ji spatřil minulý pátek v důvěrném hovoru."

"Pojďte, přátelé, k večeři", vybídl Mašek, "mám zamluvené místo, kde s pokojem si posedíme!"

Věšli do malé místnosti za hostincem, kde u otevřeného okna prostřeno bylo k večeři. Eda brzy zpozoroval, že mezi Miladou a Svobodou není důvěrných styků. Jak se mu hned odlehčilo. Za to však učinil jiný objev, že totiž Cilka a Svoboda pohledy stále se hledají. Cilka vůbec zdála se mu jinou nežli doma bývala. Jistě omládlá nejméně o dvacet roků, usmál se v duchu. V bílých šatech, vkusném klobouku, zpod něhož draly se zlaté kadeře, byla velmi sličná.

Však Milada s tím plachým, hnědým okem a záplavou tmavých vlasů, byla přec jen sličnější. Kdykoliv na ni pohlédl, sklopila zrak, jako by se vyhýbala jeho pohledu.

Libuše s Maškou mnoho nemluvily, chovaly se upjatě, jako by svou přítomností prokazovaly společnosti nějakou zvláštní poctu a nechaly si okázale od Edy sloužiti.

"Půjdu domů," zvedla se pojednou Milada. Taková tesknost lehla jí na duši, tesknost, již toužila vyplakat na babiččině klinu.

Jak rád byl by jí Eda doprovodil, však jeho společnice umínily si přičkat na slavnost večerní. Posílal je v duchu na horoucí skálu, vyhnuti však nebylo.

Když Milada podávala Edovi ruku na rozloučenou, vyňal tento z kapsy zápisník, rozevřel jej a vroucně políbil mezi listy malý složený šáteček. — Zarděla se Milada a opět zbledla, vytrhla mu prudce svoji ruku a za doprovodu Maškova, jenž jí měl dovésti k vozu pouliční dráhy, opustila společnost. Eda po celý večer více se neusmál, ač Libuše všemožně se vynasnažovala jej rozveselit.

XVI.

Bylo po sokolské slavnosti. Nadšení ještě zcela neutuchlo, ale byly to již jen dozvuky. Kdežto v duších jedněch slavnost zanechala hluboký dojem, vzbudila mnohá šlechetná předsevzetí, v jiných, jako po vichu shořelé slámy, zůstala maloučná částička lehkého popele. Přespolní hosté počali se pomalu rozjížděti do svých domovů; domácí vpravovali se do kolejí, z nich v slavnostní dni vybočili.

"Maminko, nesu velkou novinu," pravil Josef Karásek, vraceje se večer z objíždky svých zákazníků, "Cecilka z Nebrasky bude se vdávat."

"Nu proč ne?" rozšafně odvětila babička. "Povídala Anna, jak o ní ten pan Svoboda z Omahy stojí!"

"Tomu já bych se taky nedivil," odvětil syn, "však jsem jej viděl, ba i s ním mluvil! Zdá se být řádným a hodným člověkem; toho však ona si brát nebude."

"A koho pak?" plna účastenství ptala se babička.

"Slyšel jsem, že prý Johna, syna bratrance z Allport!"

"Poslouchej, Pepouši, tohle ani není k víře," sepnula ruce babička, "věč, hochu, bylo by jí pro něho věčná škoda! Však povídala tu nějaká Švertásková, co u allportských zůstává, že John holku už má."

"Inu, má, má, ale je chudá; Cilka má však velkou farmu a na tu oni stůňou."

"Ale to se divím, to se divím!" babička překvapením nemohla se ani

vzpamatovat. "Proto ona zde již několik dní nebyla! — Nu, to ji museli zrovna udělat, vždyť podle řeči nemohla ho ani cítit."

"I kozel aby se v dnešních holkách vyznal", broukl Karásek, "vidíte to na naši Miladě; z Čech nám přijela jako skrívánek, veselá, dovádívá, a od té sokolské slavnosti je jako by ji zařezal: nemluví, nezpívá, neji, tváře ji blednou a otáže-li se jí člověk, co že jí schází, tu sklopí oči a řekne, že nic."

"Ona ta mladá srdce, milý hochu, také mají své bolesti!"

Milada, ač měla v úmyslu svěřit se babičce se svým bolestným poznáním, neučinila tak. Bylo v tom snad kus dívčí ješitnosti, styděla se, byť i babičce, přiznat, že Eda dal přednost Libuši před ní, Miladou.

"Obejmula vám mne včera a prosila, bych to v Chicagu prodal a odstěhoval se někam na farmu. Pomyslete si, maminko, to je od mladé holky myšlénka!"

"Milada má ráda venkov, ale to ji přejde, Pepouši, všechno ji přejde, je mladá a mladé rostlinky, byť byly křehké, nemají hlubokých kořenů, dají se bez poruchy přesadit. Ale s tou Cecilkou, to je mi tuze divné!"

"Bude prý mít veselku zároveň s Anní," vypravoval dále Karásek, "ta si bude brát zase Maška."

"Pro pána krále!" babička do opravdy spráskla ruce, "nemohu ani uvěřit, že by to otec její dovolil! Ne, ne, hochu, to jsi špatně zpraven, to by se musel zázrak stát! To jsou noviny, to jsou noviny!"

"Nu, uvidíme," končil Karásek. "Kde pak jsou holky a kde žena?"

"Tony je ve štóru a holky jsou nahoře. Milada si přehrává na piano takové smutné písně."

"Vidíte, že mám pravdu," odvětil syn, odcházeje.

Babička také věděla, že Miladu něco hněte. Snad v tom bude přec ten mladík, jež v New Yorku poznala a na Blue Island avenue s jinou dívkou potkala. Nechce se jí vyptávat. Až uzná za vhodné, však ona se staré babičce sama svěří.

Nesmělé zaklepaní na dveře z myšlének ji vyrušilo. Na vyzvání vešla do kuchyně Cilka. Až se jí babička polekala. — Ne, ne, to nebyla více ta bodrá rozšafná Cilka! Bledá, zhubenělá, kolem očí modraly se jí široké kruhy, celá její postava podlomena, žalost bylo na ni pohledět. Až babičce bylo skorem do pláče nad bědným vzezřením dívky. "Vždyť jsme mysleli, že se snad hněváte!"

Cilka němě pokynula hlavou.

"Mám snad zavolat Miladu?"

"Ne, babičko," polekaně odporovala Cilka, "ráda bych jen s vámi si pohovořila."

"Víte co, Cecilko! Pojďte si sednout ven, do besidky, je tam hezky." Tušila babička, že dívka se jí chce s něčím svěřit a proto nechtěla, by byly vyrušovány.

Večer byl překrásný, měsíc právě vycházel nad střechy domů a vrhal bizarní stíny. Vešly do besidky, do níž skrze úponkovité rostliny, jimiž byla porostlá, jako stříbro dralo se světlo měsíce. Kolem lačkových stěn stála hrubě sbitá sedadla.

"Vidiš, holka, že je to zde hezké", pochvalovala stařenka sedajíc, "sedni si vedle mne, bude se nám to dobře povídat. Vidím na tobě, milá Cecilko, že mně máš něco vážného svěřit!"

"Mám, babičko, mám," zaštkala dívka, až se stařenka zalekla, svezla se na kolena a položivši hlavu do babiččína klinu, dala se do zoufalého pláče.

"Vyplač se, dceruško, vyplač," konejšila ji stařenka, "tim se ti značič ulehčí!" Sama cítila, jak přival slz do očí se jí dere.

"Babičko, snad už víte!" počala po hodné chvíli Cilka.

“Vim, dceruško, vim a táži se tě, jako bych na místě tvé zvěčnělé matky stála, máš ho, Cecilko, ráda?”

“Nemám, babičko, nemám!” vzrušeně vybuchla Cilka.

“Viš, Cecilko, že jest hřichem, bez lásky vstoupit ve svazek manželský?”

“Nic nevím, babičko, neznám, co učí to neb ono náboženství, nikdo mne tomu neučil, vím jen, že jest mi Anny neskonale líto, že jí musím pomoci, že jí musím učinit šťastnou!”

Pochopila stařenka úplně. Tedy za takovou cenu prodal allportský svoji zásadní bublinu, s kterou tak rád se chvástal, Kramáři, kramáři.” lála v duchu stařena, “prodali jste Krista, prodáte své svědomí, svůj cit, jen když dostanete dobře zaplacení! Naděláte si zásad do zásoby, jen abyste měli s čím kramářit, čachrovat. Kdo dá více, za tu neb onu zásadu? Dvacet, dvacet! Kdo dá více? Padesát, padesát! Kdo dá více? Sto, sto! Kdo dá více? Nikdo víc? — Zde ji máte! Oh, bidáci, strhnout chcete do nevystižné bědy dívku, jež nemá nic z vašich popletených zásad, jejíž duše není poskvrněna žádným sektářstvím, jež nechá se svěsti svým velkým citem, jež sama příroda do duše jí vložila, jež obětovat se chce pro blaho jiných; jaká to vznešená nauka, již nikdo neocení, nikdo nepochopí — — —

“Řekla jsi jim, jaké city vůči jich synu chováš?” tázala se babička.

“Řekla, babičko. Oh, vy ani nevíte, jak jsou všichni k politování. Barbryna jim utekla s nějakou známostí z pěťákového divadla; ještě nevědí, kde je; Petronila tajně se dala oddat s nějakým Ajryšem! Annie na kolennou prosila strýce, by jí nebránil vzít si Maška, však marně. Chudák Annie, nikdy, nikdy nezapomenu to její zoufalství! Zavřela se do ložnice ani mne k sobě nepustila. Odešla jsem s tetou, pomoci jí vyčistit prázdný byt; strýc seděl před domem. Bylo již k večeru, kdy přišly jsme dolů, kde zarazil nás odporný zápach unikajícího plynu. Babičko, babičko, snad tušíte! Annie byla zavřena v ložnici, kde plyn z otevřeného hořáku unikal. Hledala dobrovolnou smrt. Tři hodiny lékař pracoval, než ji k životu přivedl. Sotva že přišla k sobě, trpké nám činila výčitky, proč jsme ji nenechaly zemřít. — ‘Andulko, povídám jí, učiním pro tebe, co v mé moci jest!’ Ona však jen bolestně se usmála. ‘Teto,’ oslovím tuto vcházejíc do kuchyně, ‘nemám vašeho Johna ráda, ale přejete-li si, vezmu si jej pod tou podmínkou, že dovolíte Annie, by provdala se za Maška.’ — Teta odešla za strýcem do přední světnice. Asi za hodinu vítězoslávně vyšla a řekla, že strýc tedy svoluje.”

“Podája's sto a nikdo víc,” trpce pronesla babička. “A což Anna! Divím se, že na podobnou podmínku přistoupila.”

“Annie nic neví, ona myslí, že se jí otci zželelo a proto že svolil.”

“Cilko, Cilko,” výstražně pronesla babička, “tvé dobré srdce tě zavádí. A což bratr Eda a tvůj otec, vědi-li oni o tom?”

“Bratr Eda od sokolské slavnosti jest jako podlomen a proto nechci ho ještě svou bolestí trápit. Od strýce z Kalifornie odešel a jest ubytován v hotelu. Tatínek, tuším, o nás více nestojí. Psal nám, bychom domů nechvátali, že Šafránková se do hospodářství vpravila, že je to s ní k vydržení, a poslal nám peníze.”

“Tak, tak”, zamýšleně kroutila babička hlavou.

“Nu a cò pan Svoboda z Omahy? Myslíš, Cecilko, že ho podobným činem nezarmoutíš?”

“Tak daleko spolu ještě nejsme,” děla Cilka a nápadně zbledla, “brzy zapomene a najde si štěstí jinde!”

• “Viš, že John prý měl známost s dívkou jinou!”

“Není prý to pravda, jak John a teta řekli. Pouze prý s ní několikrát tančil a lidé hned nadělali, že to jeho holka. — Teď jsem se vám, babičko, se vším svěřila, ježto k vám chovám velkou úctu a důvěru. Dobrou noc, babičko,” loučila se dívka a než se stařenka nadála, políbila jí vroucně ruku.

“Dobrou noc, Cecilko,” neobyčejně něžným hlasem loučila se babička libajíc Cilkku na čelo a slzy soucitu kanuly jí po zvadlé tváři.

“Něco se stát musí,” pravila sama k sobě, když dívka odešla. “Měla bych smrtelný hřích, kdybych se aspoň nepokusila kramářům zamíchat kartami!”

XVII.

“Teď víte vše, babičko,” končil Eda, “víte jak miluji vaši vnučku Miladu, ať ona o mne nestojí a přede mnou prchá.”

“Celá jsem už tumpachová,” oddechla si stařena, “to je zmatek nad zmatek! Vyhledala jsem vás, pane Karásek . . .”

“Babičko, prosím vás, říkejte mi Edo a ty.”

“Nu dobře, Edo, bych ti pověděla, co Cecilka obmyslí, a dovidám se zase jinou novinu. Měla jsem to dobrou myšlenku, že jsem tě zde v hotelu vyhledala!”

“Byl bych přišel k vám, babičko, ale jest mi bolestno Miladu spatřit.”

“Slyš, Edo!” nepoznali jste se již v New Yorku?”

“Poznali jsme se na lodi; na první pohled jsem si ji zamiloval, neznaje její jméno, aniž máje tušení, že jest moji vzdálenou příbuznou!”

“A nepotkal jsi ji před čtrnácti dny na Blue Island avenue?”

“Potkal. Šel jsem v průvodu Libušině pro Cilkku.”

“Nu a což Libuše, budeš si ji opravdu brát?”

“Libuši?” udiveně tázal se Eda.

“Ano, Libuši, Václav synovi povídal, že už je to jisté.”

“Ani mne nenapadlo! Věřte, babičko, ani kdyby celé Chicago měla, řekl bych ne! Takovou, jako Libuše, jsem si svoji ženu nikdy nepředstavoval. — Ne, ne, já se ženit nikdy nebudu!”

“Ani kdyby tě Milada měla ráda?” usmála se stařenka.

“Ještě vy, babičko, se mi vysmívejte!”

“Inu mládi, bláznivé mládi,” zakývala hlavou stařenka. “Proč pak tě mučit, hochu, povídám ti! Milada tě má ráda, až z toho stůně!”

“Babičko, buďte milosrdnou,” zachvěl se Eda, “nevzbuzujte v duši mé marné naděje! Byla jste také mladou, nemuňte mne!”

“Odpouštím ti, hochu, nespravedlivá slova, jež ku stařeně mluvíš; vím asi, jak ti je! Jsi-li ten, ježž poznala v New Yorku, pak mluvím pravdu! Sama Milada se mi svěřila!”

“Možná však, že v New Yorku poznala ještě někoho jiného,” namítal Eda.

“Stůně po tom, jenž na lodi uchvátil její šáteček.”

“Babičko!” zajásal Eda, až sám svého hlasu se zalekl. “Zde jest moje sladká zástava!” A s těmi slovy mladík vyndal s posvátným nadšením malý, jemný šáteček. “Řekněte, babičko, řekněte ještě jednou, že Milada má mě ráda!”

“A viš co, hochu, nechť ti to řekne Milada sama! Kdybych ti to stokrát opakovala, stále budeš v pochybnosti! Či mám to vyřídít za tebe? Nebo půjdeš se mnou k nám?”

“Babičko, nevíte ani, jak mi je! Třeštím a musím se dříve uklidnit. Prosím, babičko, dnes večer dejte mi příležitost, bych s ní o samotě mohl promluvit!”

“Dobře, Edo, přijď k nám po osmé hodině, myslím, že ji to lépe povíš, nežli já.”

“Mláď, bláznivé mláď,” kroutila na zpáteční cestě babička šedivou hlavou . . .

* * *

“Tak prý Eda od strýce Václava odešel a ubytoval se na Blue Island v hotelu,” pravila babička se strojenou lhostejností před Miladou, jež po večeři nádobí umývala.

“Dívka rychle ohlédla se po stařence.

“Z toho svatba nekouká,” pokračovala babička.

“Proč ne, babičko!” zamžklým hlasem odvětila dívka. “Snad právě proto odešel.”

“Zde Vám ho vedu.” ozval se v tom mezi dvěma hlas vstupujícího Josefa Karáska. “Je to ale junák, za kterého se bratranec nemusí stydět. Pojď jen dál, Edo!” Žena s Emilkou sice odešly do obchodu něco nakoupit ale je zde maminka s Miladou; ať ty prozatím poznáš!”

Babička i Eda se tvářili, jako by se nikdy neviděli; Milada se zachvěla.

“Škoda, že musím dnes do schůze,” omlouval Karásek. “Byl bych si s tebou rád pohovořil. Nu až podruhé! Však ty ještě neodjedeš. Drží tě v Chicagu magnet, jak jsem slyšel. Zde je moje maminka a tady je moje dcera Milada; byla dva roky v Čechách, a proto žertem říkám ji “zelenáčka!” Eda pln rozpaků podal ženám ruku.

“Nic naplat, osm hodin pryč, musím do té schůze jít! Viš, je to pro dobro škol, a tu bych nerad scházel! Maminka s Miladou na chvíli tě zabaví.”

Po odchodu Karáskové nastalo napjaté ticho. Eda zrakem nevýslovně něžným objímal postavu dívky. Milada rozpaky nevěděla, co počít, a babička hledala záminku, jak se vytrátit ven, by Edovi dala příležitost s dívkou promluvit o samotě.

“Posaďte se, pane Karásek!” vyzvala tohoto Milada.

“Povídejte si” pravila babička, “podívám se, zda Tony s Emilkou již se vrací.”

“Ne, babičko, ne,” úskočlivě zabráňovala Milada tlačíc stařenku zpět na sedadlo. “Sama byla bych panu Karáskovi špatnou společnicí.”

“Snad nás nejdete zvát na veselku?” usmála se na to stařenka.

“Musel bych dříve vědět, na čí,” odvětil Eda.

“Nu, já jen tak myslela,” omlouvala se jako opravdově babička. — “Dnešní muži od dívek mnoho žádají. To za mého mláďi nebylo! Jaká pak by ku příkladu ta vaše nastávající musela být?”

“Nechtěl bych ženu vzdělanou,” odvětil Eda pozoruje bystře Miladu, “taková o sobě mnoho myslí. Umí-li žena zahrát něco na piano a něco k tomu zazpívat, to úplně postačí; jen když má nátěr!”

“Tak!” táhle pronesla Milada, “blahopřeji Vám! Snad ještě jiné cnosti musela by mít!”

“Ano, nesměla by milovat venkov, chci prodat farmu a odstěhovat se do města!”

“Pane, to nečiníte dobře! Škoda, že nejsme bohatí! Poprosila bych otce, by ji od Vás koupil. Já miluji venkov! Miluji lány polí, šumící lesy, pasoucí se stáda dobytka, drůbež batolící se na dvoře kolem nohou; miluji zpěv ptáků, bzúčení včel. Miluji venkov za každého ročního počasí; z jara v květu, v létě v dozrávající kráse, na podzim když rolník odměnu za svou práci bere, a v zimě, kdy země i rolník po námaze odpočívají.”

“Pak bych žádal od ženy, by nebyla žádnou velkou vlastenkou, Českou! Jsme zde v Americe, co nám je do staré vlasti?”

“To že byste od své ženy žádal!” vybuchla dívka planouc nevoli.

“Řekněte mi, může milovat svou ženu ten, jenž nemiluje svou matku? Znáť musíme svou původní otčinu, pak jí musíme, musíme milovat. A našel-li byste dívku, jež z lásky k vám stala by se tak podlou, co byste jí v záměnu dali?”

“Učinil bych ji neobmezenou paní ve své domácnosti, kde každý i můj vlastní otec musel by jí poslouchati. Zaujímalaby první místo.”

Po těch slovech Milada se zrakem planoucím nevolí povstala a přistoupila k babičce, jako by ji chránit chtěla.

“Pane,” pravila pevně, “otec můj i matka od nejtělejšího mládí učili mne vážit si babičky, ona zaujímá a podrží první místo v našem domě! Neprovdám se, pane, nikdy ne, ale víte, jaké vlastnosti já bych u muže nejvíce cenila? Musel by být rozšafným a vzdělaným mužem, bych o všem pohovořit s ním mohla, jen vzdělaný muž dovede si dokonale vážit své ženy! Musel by milovat a ctít mě rodiče na prvním místě; musel by být dobrým Čechem, neb jen národně probudilý člověk jest dobrým občanem! Kdo za svou národnost se stydí, nemá národnosti; musel by milovat a ctít stav farmářský, bez něhož by lidé v městech hlady pomřeli, musel by uznati, že vzdělaný farmář má zrovna tak čestné postavení jako lékař, právník a jin. Takového muže však nenajdu a proto zůstanu svobodnou.”

Tim byla duševní síla dívky vyčerpána, a v zápětí se zoufalým pohybem vyřítla se Milada ven.

“Edo,” šeptala babička, “bylo to příliš kruté!”

“Vím, babičko. Nahlédl jsem hluboko do jejího nitra a spatřil je v celé zářivé, křišťalové kráse. Zdá se mi, že ji nejsem ani hoden. Kam odešla?”

“Jistě do besidky, tam jest její zamilované místečko.”

Táhlo již k desáté hodině, kdy měsíc, skrze úponkovité rostliny házel stříbrné nítě na obě mladé schýlené hlavy.

“Milado, Edouši!” šeptaly rty, jež utkaly se v nekonečném horoucím polibku.

XVIII.

Babička Karásková poslední dva dni měla stále nějaké pobíhání, tu se synem, zase s Edou šuškala a o něčem tajném se radila.

Také Svobodu jednou Eda k nim přivedl. Ubohý mladý muž byl zamklý, přepadlý a netajil se, že Cilka hluboko uvázla mu v srdci.

Babička mu vypravovala, co Cilku přimělo k tak neslýchané oběti.

Svoboda nemohl ani uvěřit, že lidská bytost podobné oběti jest schopna.

“Takovou jest naše Cilka,” pravil vroucně Eda, “ta nežije sama pro sebe, ale pro jiné.”

Den sňatku kvapem se blížil, a obě svatby, jak Cilčina tak i Annina měly se odbývati v tutéž hodinu.

Cilka v bílých šatech, s bledou pletí a gloriolou zlatých vlasů kolem skrání, byla dojemně krásnou, jen hluboký, skorem zoufalý smutek ve tváři jí ležel. I Anna šťastná a usměvavá to zpozorovala.

“Cecilko, ty nejsi šťastnou!” pravila obejmuvši ji.

“To se ti tak zdá, Andulko,” odpověděla Cilka. “Jen když jsi ty šťastnou!”

Varhany zvučely slavnostní pochod, když dva páry snoubenců přistupovaly k oltáři, by poutem manželským spojeny byly.

Mašek, ač byl svobodomyšlným, svolil na snažnou prosbu Anninu, by oddán byl nejdříve církevně a pak občansky. Ni jeho přátelé tento ústupek mu nezazlívali, vědouce, co ubohá dívka pro lásku k němu vytrpěla a postoupila. Na žádost Edovu nejdříve pokročil před kněze Mašek se svou nevěstou.

Po obřadě postoupili stranou, by udělali místo páru druhému. Cilka sotva že se na nohou držela. Kněz vzal štolu, by spojil ruce snoubenců....

“Jménem zákona státu Illinois vás, Johne Karásku, zatýkám!” ozval se za ženichem basový hlas a těžká ruka tajného dopadla na rameno překvapeného ženicha.....

Bylo po ceremoniích. Mašek odváděl si Annu co ženu, John odveden byl na policejní stanici, kde se dověděl, že má naději státi se tatínkem dítěte, jehož matku svedl a jež pomocí zákona ku plnění oteckých povinností jej nutí...
Babička pomohla oběma párkům.....

* * *

Podzim zářil nádhernými barvami, když Eda ženu a Cilka muže odváděti si do svého venkovského domova.

Eda se zrakem štěstím opojeným, pohlížel na svou žinku, jež stále se měla na co vyptávati. Frank Svoboda držel stále Cilčinu ruku, jakoby se obával, že krutý osud mohl by mu ji opět vyrvat.

Již jeli známým krajem, když parostroj zapískal, oznamuje konečnou stanici, jich to cíl.

Sotva že vystoupili, hledali zrakem otce. Tam jim přichází v ústrety. Eda vzav Miladu za ruku a Cilka se svým mužem, k němu pospíchali a bouřlivě jej obejmuli.

“Podívej se, Edo,” zvolala Cilka tamhle stojí také Šafránková! Pojď, musíme ji poděkovat, že nám tatínka tak dobře opatrovala!”

“Počkejte, děti,” zadržel je v nevyšlovných rozpacích otec. “vite — vite — vite — , to už není Šafránková, to je vaše nová maminka!”

Poslední slova ze sebe Karásek zrovna vychrlil.

“Ale nebudete mít ujmu,” omlouval se skroušeně, “však ona i já budeme vám k užítku!”

“Tatínku,” zvolali současně oba sourozenci, “snad byste nás nevinil ze sobectví!”

“Bude o jeden šťastný párek více,” plesal Eda. “Pojďme přivítat novou maminku!”

Nenadála se Šafránková, že bude tak srdečně uvítána. Až slzy vstoupily jí do očí.

“Nedělala jsem to k vůli živobyti,” omlouvala se, “mám, od čeho být živa, ale člověku samotnému přece se stýská!”

Ještě více podivil se Eda, když čeledín John, předjel s pěkným novým automobilem. “To jsem ti, Edo, koupil pro radost,” pravil Karásek.

Tři páry šťastných novomanželů za veselého hovoru nastoupily cestu k domovu.....

ZIMNÍ KOSMICKÁ PÍSEŇ.

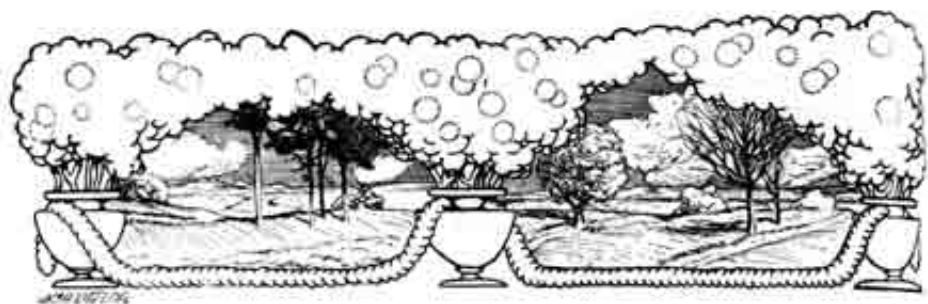
To je dnes hovoru nahoře,
hvězdy jsou údivem jaty,
Země, ta hezoučná panenka,
oblékla bálové šaty.

Ve vlasech perly a démanty
a stříbro na bílém šatě,
jenž splývá panence s ramenou
od hlavy až dolů k patě.

Jak hezky tančí dnes do taktu,
a vitr hudbu jí dělá,
až bílý šat její polétá
v kotoučích okolo těla.

Co je tu hovoru po nebi,
Měsíc že tanečník jarý,
Jupiter ten zas stýská si,
že je již náramně starý.

Venuše zří na ně s závistí,
oh, dnes je závist ta marná!
Měsíček stále si libuje.
Jaká to panenka švarná!

Matka — exulantka.

Přáno pro kalendář "Amerikan."

I.

JAROSLAV PELC.
autor.

Letní slunko vysvitlo nad krajinou lemovanou kopci olesněnými, polmi a stráněmi. Na stromech třpytily se stříbrné perličky rosy; v lese počínali zpívatí ptáci a sem tam na pahorkovitých polích objevil se člověk, jen si přispíšil, aby zdělal své poličko dříve než bude mu třeba jíti po práci do továrny, na stavbu nebo ke dvoru. Lidé ti, kteří dělali od svítání do soumraku, na cizím i na svém, byli šťastni necitice na sobě jářma moderního otroctví, nevědouce ani, že vysvobození byvše z roboty vrhají se sami do roboty nové. Pracovali prostě proto, aby se uživilí, sebe a své rodiny. Pracoval muž, pracovala žena i děti za hubenou mzdu. Ale bylo jim dobře,

protože necitili hladu, nevěděli, co je to pravá bída.

Málokdy přišel do tohoto zákoutí člověk, který řekl těmto lidem, co krásy skrývá svět, co bohatství i bída zároveň. A když přišel a vypravoval, lidé nevěřili. Vyposlechli, potřásli hlavami, sousedé vypustili několik hustších kotoučů dýmu ze svých úst, jimž dýmka byla hlavním požitkem. A když "člověk ze světa" vypravoval dále, a jeho vypravování se zdálo příliš neuvěřitelným, sousedé nejvýše vyjmuli dýmky z úst, aby mohli pronésti nějakou stručnou větu, jejíž konec ještě zpravidla uvázl v hrdle.

A co jim konečně bylo do toho, co jim "člověk ze světa" vypravoval. Co jim bylo do toho, že tam kdesi v Praze, Brně nebo Vídni lidé za méně práce vydělávali mnohokrát tolik, než oni zde, v tomto koutě od světa odříznutém a zapomenutém. Co jim bylo do vozů bez koní, co jim bylo do toho, že člověk jeden s druhým může tam na dálku mluvit, že lítá ve vzduchu a že provádí mnoho jiných věcí, které sice mohou býti dobré, ale přece jen nepřinesou deště, když je ho nejvíce zapotřebí a neodvrátí krupobití, když přináší sebou nejvíce škody. Sousedé byli rádi, když "člověk ze světa" odešel, aby si mohli pohovořiti o tom, proč starostova pšenice roste lépe a proč na poli u lesa se nechce zholat nic dařit.

Takovým zákoutím, kde zmirálo klidně pokolení za pokolením byla jihočeská vesnice Poustky. Obyvatelé její, potřebovali-li věděti něčeho o světě, dověděli se to v okresním městě a ostatní svět, jakoby pro ně ani nebyl. Žili v čarokrásné krajině, kde měli vše, čeho potřebovali. Jejich potřeby nevykazovaly ničeho nedosažitelného. Sedláci byli závislí na cha-

lupnicích s obděláváním svých polí a chalupníci si přivydělávali u sedláků nebo u dvora. Sem tam syn některého se šel učit řemeslu, ale většina se jich vrátila zase domů. Některý sedlák dal syna do města do školy. Některý z těch synků se stal "pánem" a pak přijel jen jednou za dlouhý čas. Ale jiní selští synkové byli nejdále v okresním městě a ti si pospíšili, aby byli zase co nejdříve zpět doma, kde se brzy přizpůsobili svému okolí. Bylo sice ve vesnici také několik dělníků, kteří pracovali pro obuvnickou továrnu, nebo chodili na stavby do okresního města, ale ti nebyli vysoko nad úroveň druhých obyvatelů, ba musili ještě úsilovněji pracovat časně ráno než šli do práce a pozdě do noci, když z práce přišli.

Nestarali se stejně jako druzí o to, co se děje jinde ve světě, neboť měli dosti práce s tím, aby uhájili své živobytí. Slyšeli sice sem tam v městě v hostincích nebo v továrně mnoho jim neznámého, ale domnívali se, že to vše je jen pro jiné lidi a nikoliv pro ně. Obuvníci dostali v továrně práci, doma ji udělali a v továrně ji zase odvedli. Stáli dělníci v továrně s nimi mnoho řečí nenadělali stejně jako stáli dělníci na stavbách nepokládali vesnické dělníky za sobě rovný, neboť viděli v nich své poškozovatele, kteří měli doma nejnnutnější živobytí a proto se také nikdy mnoho nestarali o to, co zaměstnavatel platí.

Celkový ráz zapomenuté vesnice Poustek netrpěl tudíž ani oběma těmito posledními druhy. Jediným člověkem, na kterého se ve vesnici pohlíželo jinak než na ostatní lidi, byl dolejší mlynář Dvořák. Do očí se mu stavěli vesničané velmi uctivě, neboť nemohli se v jeho přítomnosti zbavit jakési tísně. Jeho chování bylo jim tak podivné. Po straně si říkali, že je uhlazený jako kočka. A starší pamětníci vykládali, že se majitelé dolejšího mlýna původně ani Dvořákové nejmenovali, že však jim to jméno které jim také zůstalo, bylo dáno proto, že všichni měli to již skoro v krvi, že dělali pány a drželi spíše s pány v městě nežli se sousedy ve vesnici. Mlynář přišel mezi sousedy jen jednou za čas. Všední den, když bylo pilno na polích, nebyl dnem pro sousedy, aby si mohli pohovořit v hostinci. A v neděli zase býval dolejší mlynář někde v městě, a tak se stávalo jen jednou za čas, že také v neděli přišel. Ale pro sousedy nebyl hostem příliš vítaným, ačkoliv otevřeně mu toho se neodvážil nikdo dáti na jevo. Věděli, že mlynář bude vypravovat o nějakých novotách. A s farářem, který neděli jak neděli přicházel po požehnání se sousedy posedět, byl mlynář ve sporu. Mluvili spolu, chodili spolu po polích ve všední dny, farář býval ve mlýně, ale mlynáře nikdo neviděl na faře nebo v kostele. A tak také jak se spolu sešli, přeli se sice mírně a vybranými slovy, kterým oni druzí nerozuměli, ale i prostí vesničané vycítili, že farář a mlynář jsou si úhlavními nepřáteli. Nevěděli proč, ale věděli, že není vše mezi nimi tak, jak by to mělo být. Starosta Kulich říkal, že je trká dobré bydlo, a starý výměnkář Vávra vypravoval, že se nepřátelství mezi farou a mlýnem datuje již od těch dob, kdy se děd mlynářův s dřívějším farářem soudili pro jakési vzájemné urážky. Bylo sice na tom cosi pravdy, ale Dvořák byl příliš vzdělaným člověkem, nežli aby byl přenášel nepřátelství vzniklé mezi jeho dědem a předchůdcem farářovým na jeho nástupce. Krom toho byl farář starý šedivý pán a mlynář byl mužem v nejlepším věku a nedovolovala mu úcta k šedinám farářovým, aby proti němu nějak vystupoval.

Farář sám u sebe uvažoval o tom, jak by si získal tohoto jinak vlivného, vzdělaného a uhlazeného muže. Věděl, že mlynář jezdí i do velkých měst, že se účastní schůzi, které přikře byly odsuzovány v novinách, jež sám čítal, věděl, že Dvořák nemiluje církev, jejímž služebníkem on byl. Vycítil dobře, že mlynář nechodí rád mezi sousedy, nýbrž že tam chodí proto, že se domnívá, že přece jednou přijde doba, kdy některé získá pro

své názory a odvede je poznenáhla z tábora farářova. Věděl, že ostře proti němu vystoupiti nemůže, protože kdyby se sousedé dověděli, že jeden z jejich středu, z jejich zapomenuté vesnice, řeční ve velkých městech na schůzích, stýká se s velkými pány a má naději státi se i poslancem, mohlo by se státi, že by se jich několik přidalo k mlynáři zjevně a že by strhli za sebou i ostatní. A farář byl příliš chytrým člověkem, než aby učinil něco podobného a "pokrokáři" mlynářovi pomohl s jeho názory do vesnice vniknouti. Stejně jako farář, uvažoval i Dvořák. Oba věděli, že musí přijíti nutně ta doba, kdy se celá vesnice rozdělí na dva tábory, v jichž čele bude státi na jedné straně farář a na druhé straně mlynář Dvořák. A toho si právě farář nepřál, stejně jako Dvořák čekal na příležitost, aby se tak stalo, ale aby si tím nejen sám neuškodil, nýbrž aby spíše pro své názory co nejvíce sousedů získal.

II.

A příležitost se velmi brzy naskytla. Přišla dříve, než se sám mlynář nadál, ale nebyla mu tak vítanou, jak by si byl sám přál. Bylo to jednoho rána před východem slunce, když po silnici od města kráčel mladý člověk. Pozoroval krajinu kolem sebe, lidí, jak vycházeli ze svých chalup ve vesnici pod stromovím skryté a byl zřejmě potěšen, když viděl rozvíjející se letní den se všemi jeho krásami, oslňujícími a uchvacujícími. Došel až k samotné vesnici, ale nevešel do ní, nýbrž uhnul se a brodem přes řeku po kamenech zabočil na levou stranu na hráz rybníka. I zde se musil zastaviti, neboť uchvátla jej nádherná podívaná. Před ním rozkládal se velký rybník, po jehož stranách hustě rákosí počalo oživovati vodním ptactvem. Na druhé straně rybníka se táhla dlouhá kaštanová alej, která vedla až do bažantnice, zavedené tu kdysi majitelem panství, ale nyní již opuštěné. A za alejí daleko se rozkládaly žirné lány poli. Mladý muž slyšel, jak do zpěvu a cvrlikání ptactva se mísí klapot mlýna a zamiřil také tím směrem, odkud klapání strojů mlýnských a hučení vody bylo slyšeti. Když došel k mlýnu, bylo v údolí ještě šero. Bylo mu podivno, že by v této době měli v mlýně na pilno, ale viděl i slyšel, že se kolo točí, a proto, že v mlýně jsou v práci. Sestoupil po pěšině a došel k mlýnu, obešel několikrát obydelné stavení. V mlýně zaštěkal pes, a vzadu vrzla vrátka. Mlynář byl již vzhůru, protože do mlýna zaváděl nové stroje a pouštěl je na zkoušku. Zpozoroval, že někdo obchází stavení. Vyšel ven, aby si časného hosta prohlédl. Ale ten mu již vyšel vstříc a kyná mlynářovi pravil:

"Já jsem to, pantáto, Frantik Marek."

Mlynář došel k mladíku, podíval se mu do tváře a potom uchopiv podávanou ruku, odpověděl:

"A to jsi ty, opravdu. Vitám tě! Jsi hodný, že jsi na nás si vzpomněl. Ale pojď dále. Snídani ještě nemáme, ale dlouho to již nebude trvat."

Mlynář odvedl hosta do světnice, kde se posadili za stůl proti sobě. Díval se Markovi zpytavě do tváře, tak jakoby se chtěl dovědět a vyčísti z ní, co mladého muže vede do mlýna. Zdálo se, že oba dva mají stejné myšlenky, neboť Marek podíval se mlynářovi do očí, a sklopil je, tak jakoby se bál, že mu mlynář počne povídati něco nepříjemného. Trapné mlčení trvalo chvíli a první přerušil je Marek.

"Přijel jsem večer do Libic a protože jsem tam nechtěl čekati na ranní vlak, vydal jsem se sem pěšky. Pracoval jsem v Lipsku, ale vypukla tam stávka ve strojárnách a proto jsem se rozhodl, že použiji té příležitosti a podívám se domů — — —"

Marek se zarazil, neboť si vzpomněl, že zde již vlastně žádného domova nemá. Byl synem prostého chalupníka, který měl malou chaloupku příle-

penou daleko za vesnici na stráni pod lesem. Starý Marek byl znám daleko široko, protože měl pověst co vesnický doktor, jenž mnoha lidem napravil polámané údy. Frantik měl zdědit toto řemeslo po otci, ale starý byl příliš prozíravým, aby neviděl, že chlapec k tomu nemá chuti. A pak sám Marek pro své umění zkusil dosti pronásledování od úřadů a nechtěl, syna dáti na milost i nemilost stejnému osudu. Frantik byl častým hostem v mlýně, ještě dokud byl starý mlynář živ, a když zemřel i starý Marek i mlynář, ujal se čiperného chlapce mladý Dvořák. Frantikovi se nelíbilo mletí jako jej spíše zajímalo sestavení mlýna. Vyučil se sekerníkem a ještě jako chlapec sestavil mlýn v malém tak dokonale, že když Dvořák poslal jeho práci na krajinskou výstavu, byla všeobecně obdivována. Marek se dostal do strojnické továrny, byla mu poskytnuta příležitost navštěvovati školy a konečně odejel do ciziny, kde se brzy domohl výhodného postavení.

Byl několikráte návštěvou ve vesnici, kde sice lidé věděli, že není boháčem, ale byl vážen pro to, že dovedl mluvit s vesničany o všem tom, co je zajímalo upřímně a neučně, ačkoliv se vědělo a říkalo, že musil se mnoho učit a že mnoho zná. Krom toho k oblíbě mladého muže mezi vesničany přispívala hlavně pověst jeho otce a to, že do vesnice přijížděl jen velmi zřídka a proto byl tím vzácnějším. Ale mladého Marka netáhla sem ani touha po krajanech ani touha po rodišti jako spíše zcela něco jiného pro co také právě nyní vážil cestu dalekou.

Bylo tomu již skoro osmnácte let, co do vesnice přišla žena s dítětem na ruce, ne stará, ale schátralá a ustaraná, takže se sotva vlékla. Byla to žena příslušníka pousteckého Jíry, který se kdysi z vesnice vystěhoval. Starosta se dověděl z papírů, které mu žena Jirova předložila, že její muž zmizel někde ve světě. Jirová sama nedovedla nic jiného udati, nežli že muž ráno odešel jako obvykle do práce. Ale nevrátil se večer ani druhý den, a ačkoliv bylo po něm pátráno, zapadl jako do moře. Zmizel jako zmizí ve velkoměstech tolik lidí beze stopy, o kterých se nikdy nikdo nedoví. Jirová byla přesvědčena, že muž její byl někde zabit a mrtvola ukryta, ale lidé tvrdili bezmyslenkovitě, že Jíra ujel do Ameriky. Tvrdili tak lidé v domě, v němž Jirovic v Praze bydlili, a v Poustkách to rozsoudil výměnkář Vávra také. Nevěděli, co je Amerika, kde je, ale všichni si myslili že tam jsou všichni lidé, kteří mají buď příčinu zmizet anebo zmizí bez příčiny. V Praze byli lidé chytřejší a věděli, že v Americe je také mnoho měst, že to může být také asi tak velké jako Čechy. Poustečtí myslili, že Amerika je velkým ostrovem a na tom že je velká vesnice a za ní jsou pustiny. Jednou když Jirová přišla do vesnice a v hospodě se mluvilo o Americe, tázal se kdosi na tu zemi faráře. A ten pokrčil rameny a pravil:

“A dejte mi pokoj s tím Babylonem!”

A od té doby také se v Poustkách ustálil názor, že Amerika je Babylonem. A poněvadž byla spojena se jménem Jirovým, a Jirová i s dítětem přišla obci na obtíž, proto jak k Jirovi tak k té zemi, která jej dle jejich domněni přilákala a pohltila, měli vesničané tajnou a nevyslovenou zášť. Ale Jirová dlouho obecním břemenem nebyla. Trápení v Praze a nové trápení v dědině, které nikdy před tím neviděla a o níž jen od muže slychávala, ukrátilo jí život. Vesničané nebyli zlí, naopak velmi dobří lidé, ale kdyby byla Jirová dělala sebe více, dali jí dobře cítit, že je něco méně nežli oni a že jí chléb milosti. Když Jirová zemřela, mělo se její dítě veřejně dražít. Kdo za jeho výchovu a ošetřování bude chtít na obci méně, ten je měl dostati. Ale mlynář Dvořák, otec nynějšího mlynáře, tomu předešel. Došel na faru, a lidé tvrdili, že prý se s farářem zle pohádali. Obecni poslice Kmochová, která na faře vykonávala různé práce, tvrdila, že prý mlynář křičel na faráře:

“To jste křesťani, nestydíte se? Bohu mrtvému stavíte kostely a člověka živého chcete prodávat v dražbě jako dříví. Vy jste měl jako farář a sluha Kristův zakročít, aby se i s Jírovou nakládalo lidštěji!”

Mlynář prohlásil, že se o dítě bude starat sám. A také si je vzal do mlýna. Pan farář po výstupu s mlynářem prohlásil, že chtěl dát dítě do sirotčince a že by byl sám na ně platil. Také starosta řekl, že by si je byl vzal sám, ale oba byli radši, že se o dítě staral mlynář. Děťátko bylo hezké děvčátko. Za ten krátký čas, co byla Jírová živa, vystála dost, že se dítě jmenovalo Ema.

“Takové panské jméno a taková žebrota,” říkávaly sousedky. A ubohému sirotku by se již jen pro to jméno bylo ve vesnici zle vedlo, kdyby se ho mlynář nebyl ujal. Uniklo tak aspoň z části krutému osudu sirotků, o které se nikdo nestará a kterými každý povrhne.

Časem však se z Emy stala hezká divenka. Nejlepšími přáteli byli s Frantíkem Markovým, a když se tento později dostal do mlýna, seznámili se ještě důvěrněji. Na oba byla ve vesnici stížnost, že mají raději mlýn, nežli kostel, a že je mlynář neposílá každou neděli do kostela. Frantík byl starší a proto se spíše přichýlil k mlynářovi, ale Ema byla ještě dítětem a proto se farář podarilo, že ji získal. Když Frantík odešel do světa, podarilo se také vlivu farářovu, že Ema byla dána do města, do školy pro dívky, kterou vedly jeptišky. Nevědělo se, jestli farář sám na ní platí, ale ten si přispíšil a prohlásil, že to obec nebude stát nic. Mlynář sice se stavěl proti tomu, ale setkal se s velkým odporem. Sousedé říkali, že takové dítě může být rádo, že se mu dostane takového vychování, jakého nedostane ani selská dcerka. Pokládali to všeobecně za veliké dobrodiní a vyznamenání pro Emu. Jediný mlynář viděl, proč to farář udělal a že to má být jaksi pro něj odplatou za to, co kdysi na faře řekl, když se dítě mělo dražit. Když pak starý Dvořák zemřel, namáhal se jeho syn tím úsilovněji, aby dítě vyrval z vlivu farářova.

Na tyto věci letmo vzpomínali Marek i mlynář, když sedíce proti sobě u stolu nevěděli, jak by počali mluvit o vlastní příčině Markovy návštěvy. Mlynář sám prvý přerušil ticho a beze vši předmluvy pravil:

“Že Ema je v městě ve škole, to již víš. Myslím, že je to asi vlastní účel tvé dnešní návštěvy.”

“Uhodl jste, pantáto,” odpověděl Marek. “Jedu sem schválně a byl bych rád, kdybych si mohl Emu odvézt. Je již dospělá a myslím, že vy proti tomu nebudete ničeho namítati.”

Mlynář se zamyslel a jakoby rozvažuje každé slovo, odpovídal:

“Mne znáš a víš, že by nebylo vroucnějšího přání z mé strany, nežli abys si Emu vzal. Věděl jsem ostatně hned, když jsem se stal po smrti svého otce poručníkem děvčete, že k tomu jednou dojde, ale ty víš také dobře, že poručníkem Emě nejsem jen já, nýbrž celá vesnice. Když jsem se stavěl proti tomu, aby Ema byla ponechána ve škole, říkali o nás, že jsme se starali o dítě jen ze zisku, abychom z ní měli děvčečku. Víím co farář zamýšlí. Chce, aby Ema v klášteře již zůstala. Ona sama neříká nic, ale myslím, že podléhá příliš vlivu svého okolí.”

Za řeči mlynářovy mladý Marek usilovně přemýšlel. Když Dvořák skončil, podíval se pozorně na něj a řekl:

“A myslíte, pantáto, že je Ema pro mně ztracena? Psala mi jen jednou ale i ten dopis byl tak uměle sestaven, že jsem se nedověděl ničeho. Vííte, kdyby to, co jste povídal, mělo být pravdou, že by se mne to dotklo nejbolestněji.”

“Neříkám ti,” odpovídal mlynář, “že by bylo již rozsouzeno, že Ema v klášteře zůstane, protože mám ještě také já do toho co mluvit, ale je

mnoho okolností, které tomu nasvědčují. A pak uvaž jen to, že celá vesnice domnívá se mít na Emu právo. Bylo již to pokládáno za velké vyznamenání pro ní, že jí farář dostal do klášterní školy a kdyby se z Emy stala jeptiška, záviděli by jí to lidé více nežli by jí to přáli, ale každý by se domníval, že má na tom část zásluhy, že se ze sirotka, který byl obecním břemenem stala tak znamenitá osoba v očích vesničanů. Ale nechme nyní uvažování. Zůstaneš beztoho u nás, pomůžeš mi při správce mlýna, a na věci se nějak dohodneme. Zatím si pohov po cestě a počkej tady, já se podívám, jestli již panimáma něco připravila k snídání!"

Mlynář odešel a Marek osaměl. Otevřeným oknem hrnula do světnice vůně probouzejícího se letního dne. Dole ve vesnici byli již skoro všichni lidé na nohou. Bylo odtamtud slyšet křik, práskání bičem, rachocení vozů. Do toho se mísil zpěv ptactva, neboť vesnice tonula takřka v stromoví. Kdo k ní přicházel z dále a nevěděl, že je to vesnice, byl by se domníval, že přichází k nějaké velké zahradě.

Marek na chvíli zapomněl na své starosti a sál plnou hrudi vůni lučin, sadů a hájů. Vzpomněl si, jak si vždy v cizině představoval onu rozkoš, onen blahý pocit, aby ještě někdy mohl se pokochati plně krásami českého kraje, když jej zlatí letní slunce, stříbrní květy a když ptáci sami ve svých písních opěvují jeho krásy. Zdálo se mu, že v tom kraji již nebyl celý věk.

Markovi bylo 25 roků, ale vypadal mladší. Byl vysoké štíhlé postavy, černých vlasů a očí. Malý, černý knírek pod nosem byl pečlivě uhlazen. Markův oděv byl zaprášen dlouhou cestou, ale bylo viděti, že je nejnovějšího střihu. Celé vzezření Markovo nasvědčovalo tomu, že je dělníkem dobře placeným a že si dává na svém zevnějšku záležeti.

Zatím co Marek se kochal krásou letního jitra, vstoupil do světnice mlynář. Dvořák byl silný, statný muž, asi 38letý, světlavý, hnědých očí, a světlých vousů. Oblečen byl po domácku maje na sobě kalhoty a vysoké boty. Po svém hospodářství chodil bez kabátu a bez vesty, ale pečlivě se oblékal, když vycházel někam ven.

Byl v kuchyni, aby své choti oznámil, že přišel mladý Marek. Sdílel jí také asi stručně, že s ním mluvil o Emě, protože, když panimáma vešla za ním se snídání do světnice, podívala se modrýma svýma očima tak soucitně na Marka, že se tento zarděl.

Dvořáková byla menší postavy, mladší svého muže, ale stejně silná a zdravá jako Dvořák. Nebyla rozená ve vesnici, neboť byla dcerou kupce z města, ale dovedla sloučiti svůj jemný vkus s prostotou venkovského života. —

Marek pozdravil Dvořákovou zdvořile a byl od ní velmi přívětivě přivítán. Při snídání, mlynář řekl Markovi otevřeně, když se přesvědčil, že by si ho Ema vzala, ale že na ni působí její okolí, že je odhodlán vzít ji z kláštera i proti její vlastní vůli. Oba to dobře věděli, že jim bude třeba podstoupiti tuhý boj nejen o Emu, nýbrž zejména právě proti faráři. Markovi to nebylo příjemné, protože se právem domníval, že by to mělo zůstatí jeho záležitostí soukromou.

Ale mlynář věděl dobře, že celá věc nezůstane utajena a to ze dvou důvodů. Jednak, jak Markovi několikrát řekl, že Ema jako sirotek je stále pokládána za obecní dítě a do toho, co se s ní stane, že každý obyvatel Poustek pokládá za své právo něco promluvit. A potom, co bylo hlavní, mlynář dobře předvídal, že pro tuto věc dojde nyní k boji mezi ním a farářem, mezi názory jeho a názory farářovými. A protože sousedé poustečtí nebudou dobře rozuměti, o co se vlastně jedná, že bude celá jejich pozornost se točiti kolem Emy a Marka.

Mlynář to sice neřekl Markovi, ale sám u sebe uvažoval o tom, že kdyby mělo dojít k boji příliš prudkému, takže by tím trpěl jak Marek, tak Ema, že by to raději zařídil tak, aby byli oba oddáni v Praze. Věděl, že by se potom všechna hana shrnula na něj, když by vesničané byli připraveni o právo domněle rozhodovati o osudu obecního sirotka, ale z toho si mlynář nic nedělal.

Poustecký farář Šavrda byl sám o tom pevně přesvědčen, že jest jeho povinností, aby Emu zachránil. Byl rád, že se mu ji podařilo osvoboditi od vlivu mlynářova. Doufal také, až starostovi a druhým sousedům oznámí, že se Ema stane ctihodnou sestrou, že budou tito nadšeni.

Farář Šavrda byl starý pán. Řídké, bílé vlasy splývaly mu kolem skrání ale postavou byl ještě statný. Byl vlastencem, psal do novin svého směru, ale nerozuměl a nemohl rozuměti proudům moderní doby. Ku kněžství šel s velkými ideály. Chtěl býti knězem, buditelem a byl velmi sklaman, když viděl, že není vše tak, jak si představoval. V Poustkách byl již velmi dlouho a časem zpohodlněl. Byly doby, kdy litoval toho, že musí se s mlynářem nesnášeti a nejvíce jej mrzelo, že se kdysi zmínil děkanu v městě o tom, jaké má potíže s mlynářem, děkan se o tom zmínil u konsistoře, odkud přišel farářův rozkaz, aby nepovoloval. Farář sám se již několikrát chystal, že učiní krok k naprostému smíru, ale viděl sám, že by to nebylo nic platno, protože nebojovaly osoby, nýbrž směry.

V sobotu hned po obědě se dověděl, že ve mlýně je mladý Marek. Rozrušila jej tato zpráva, neboť tušil, za jakým cílem Marek přijel do mlýna. Farář věděl, že Marek je věrným učedníkem mlynářovým a seznal, když s ním posledně mluvil, že ve světě osvojil si ještě více nové nauky a nové směry. Když se dověděl, že Marek přijel, domníval se, že přijde na faru a že s ním bude moci promluvit. Ale když Marek nešel ani k večeru, rozhodl se farář a vzkázal pro něj. Nebyl rozhodnut, co mu řekne a co s ním bude mluvit, neboť by mu již konečně nebylo záleželo ani tak na Emě jako na tom, aby ve vesnici nenastal rozkol.

"Vítám tě, Františku," pravil farář, podáváje mu ruku. Dotklo se ho nepříjemně, že Marek mu sice ruku stiskl, ale nepolíbil. Nedal však na sobě ničeho znáti a vyzvav Marka, aby se posadil a pokračoval:

"Není to od tebe hezké, že jsi ke mně nepřišel sám, ale jsem rád, že jsi aspoň přišel na můj vzkaz."

Marek viděl, že farář chce vyříditi věc zkrátka a že hned naráží na vlastní předmět a proto odpověděl:

"Myslil jsem, pane faráři, že by vám moje návštěva nebyla příliš vítaná a proto jsem spoléhal raději na náhodné setkání."

Farář neočekával takové přímé řeči a proto údivem rozevřel oči a řekl:

"Nevím, od kdy můžeš takto mluvit. U mně jsou dvěře otevřeny pro každého a tím spíše pro tebe. Vidím, ku svému žalu, že jsi od posledního našeho setkání ještě více nesákl rozumářskými proudy a že jsi se stal jen ještě věrnějším stoupencem mlynářovým."

Marek měl na jazyku prudkou odpověď, ale přemohl se a pravil:

"Nebudeme se o tom přiti, pane faráři. Naše názory se rozcházejí, to je jisté. Dověděl bych se rád, co bylo příčinou, že jste mne sem zavolal."

Oběma mužům bylo zjevno, že se neshodnou, ale farář přes to přece znovu mírně začal:

"Byl jsi chlapcem ještě, ale pamatuješ se na to, když sem přišla Jirová s Emou. Víš, co jsme pro ni učinili, a víš, co jsem dělal pro Emu potom, když Jirová zemřela. Přirostlo mi to děvče k srdci a staral jsem se vždycky jen o její dobro. Vyrostla mi takřka před očima a záleží mi na tom, aby i pro budoucnost byla řádně zaopatřena. Jsi dosti rozumným, abys' věděl."

jaký poměr panuje mezi mnou a Dvořákem, a pokládal bych to za zkázu pro Emu, kdyby někdy měla nasáknouti názory takovými, jaké má Dvořák. Dověděl jsem se od velebných sester, jakou jim to dalo práci, nežli Emu odnaučily mluvit tak rozumářsky jako byla naučena u mlynáře."

Marek nedal faráři domluvit a náhle se ho otázal:

"A co chcete, aby se nyní s Emou stalo?"

Farář byl překvapen touto otázkou, ale dlouho neuvažoval o odpovědi: "Chci, aby se stala Ema klášterní sestrou a tou se také stane, i kdyby někdo chtěl dělati něco jiného."

Marek prudce vyskočil ze sedadla, takže se až farář ulekl:

"Jakým právem chcete nad Emou rozhodovat?" tázal se faráře.

"Právem duchovního pastýře osady, který se musí starati o blaho všech," odpovídal farář.

"A což, kdybych si chtěl vzít Emu za ženu, setrval byste na svém umyslu? Vim, že bude tato záležitost po dlouhý čas předmětem hovoru celé vesnice a proto bych byl rád, aby se to vyřídló smírnou cestou."

Farář viděl, že nyní se pokouší Marek, aby mírným způsobem si ho získal. Podíval se na něj zpytavě a sám chvíli uvažoval o následcích toho, co řekne.

"Musíš vědět, že sice je to mým přáním a pevným úmyslem, aby Ema byla jeptiškou, že však je to také její vlastní úmysl a že se již připravuje k tomu, aby na sebe oblékla roucho řeholní."

Marek úžasem i zděšením otevřel na faráře oči. Ruce mu klesly bezvládně. Nenapadla mu v tu chvíli žádná myšlénka, ale zdálo se mu, že se vše nad ním sřítilo. Ale to byl dojem jen chvilkový, neboť hned v následujícím okamžiku ze sebe vyrazil spíše než promluvil:

"Jestli je tomu tak, jak pravíte, pak bylo na Emu působeno. Jistě se nerozhodla tak ze své vlastní vůle, nýbrž byla k tomu donucena."

Faráře rozhněvalo toto obvinění. "Dovoluješ si příliš, mladý muži, těžes se mne, jakým právem rozhoduji nad osudem Eminým, ale co mi odpovíš, když já se tebe otáži, jakým právem ty nad ni rozhoduješ. Říkás, že bylo na ni působeno a zatím sám chceš jednat proti její vlastní vůli."

Frantik byl důlníkem, nebyl tak vyškolen v obrazech řeči jako farář. Lítoval, že zde není mlynář, který by jistě věděl, jak faráři čeliti. Věděl, nyní jasně jen to, jestli od faráře odejde poražen, že to bude porážka, která bude mít vliv na celý jeho budoucí život. Rozhodl se, že se zapie, a že faráři řekne otevřeně, jaký je a byl jeho poměr k Emě.

"Nechci nijak nad osudem Eminým rozhodovati proti její vlastní vůli", odpovídal Marek faráři. "Vy víte, pane faráři, že jsme s Emou vyrůstli, že jsme k sobě přilnuli, proto, že jsme byli oba sirotky. A pak jsme ještě důvěrněji se seznámili, když jsem co sirotek bez matky zřítíl i otce. Než jsem jel do ciziny, řekla mi Ema sama, až přijedu zpět, že vzájemným svazkem a vzájemnou láskou si nahradíme to, čeho se nám nemohlo dostati od rodičů. A kdykoliv jsem potom přijel, nemluvili jsme sice o věci mnoho, ale domníval jsem se, že Ema splní svůj slib. Myslíl jsem, že jsme byli ještě příliš mladí, neměl jsem ještě tak výhodného postavení, abych mohl pomýšleti na zařízení vlastní domácnosti. Ale to jsem vždy myslił, že Ema bude mou ženou. Nemám jiného práva na ni, nežli to, které mi sama dala."

Farář pozorně naslouchal. Přemýšleł o tom, jak sám co studentik i co seminarista choval podobné illuse, které násilím potlačoval, protože byl vychováván k tomu, aby se domníval, že i myšlénky samy jsou hříchem. Viděl, že se mladého muže dotkl na nejcitlivějším místě a bylo mu ho nyní upřímně líto. Zdálo se již, že Markovi povolí, a že dojde k naprostému

smíru, ale v tom si vzpomněl na to, proč vlastně o Emu bojuje. Připomenul si, jak by mlynář jásal nad svým vítězstvím. Odpovídal proto mírně, ale rozhodně:

“Nejsem to já, který stojí v cestě tvému štěstí, za jaké pokládáš, kdybys dostal Emu za ženu, ale jsi to ty sám a tvoje vlastní jednání a smýšlení. Bylo by všechno nadarmo, co bylo pro Emu vykonáno, kdyby se dostala tobě do rukou. Kdybys měl Emu dostat, musil bys se státi zcela jiným člověkem než jakým jsi byl až doposud. Slyšel jsem od tebe dosti, když jsi tu byl posledně a pak ani dnešní způsob tvého jednání nenasvědčuje tomu, že jsi se nějak změnil.”

Marek viděl, že všechno jeho sebezapírání bylo naprosto marné. Sám byl rozhodnut. Nemohl farářovi v tomto smyslu vyhověti, ale byl na vážkách. Nevěděl také ani jasně, co vlastně farář chce, aby dělal. Měl jen

Nemohu-li ji dostat po dobrém, zmocním se jí třeba násilím.

jednu utkvělou myšlenku, že se mezi něj a Emu postavila nějaká neznámá moc, proti níž on sám byl slabým.

Farář nedal však Markovi domyslití a pokračoval:

“Řeknu ti ještě něco, abych ti dokázal, že proti tobě nijak nestojím: Jestliže se staneš jiným člověkem a jestliže se odřekneš svých rozumářských názorů, pak dostaneš Emu. Ale jinak se stane jeptiškou. Samo sebou se rozumí, že s mlynářem přerušíš všechny styky a zůstaneš po svatbě s Emou na blízku tak dlouho než se přesvědčím, že jsi úplně vstřízlivěl.”

Ale to již bylo trochu mnoho pro Marka. Nepodivav se na faráře pokročil ku dveřím, otevřel je a zdálo se, že odejde bez odpovědi. Žalost, vztek, hořkost mu tísnily hrdlo. Až ve dveřích se Marek otočil a pravil:

“Toho neučiním, ale pokusím se jiným způsobem, abych Emu získal. Nemohu-li ji dostat po dobrém, zmocním se jí třeba násilím.”

Rychle kvapil pryč, ale zaslechl ještě, jak farář za nim volal:

“Násilím chceš bojovat? Tim nepořídíš nic, neboť jsi sám, ale já nejsem — —!”

IV.

Marek vyběhl z fary rozčilen. Lidé se právě vraceli z pole a vidouce, že je jako smyslu zbavený, tázali se ho, co se mu stalo. A Marek v rozčilení některému ze svých známých pověděl, že si chce vzít Emu za ženu, že však farář se staví proti tomu a že si klade za podmínku, aby přerušil všechny styky s mlynářem, jestli chce dostat svolení farářovo. V poledne to věděla celá vesnice.

Lidé potřásali nad tím hlavami. Marek instinktivně zamlčel, že farář chce mít z Emy jeptišku. Lidé uvažovali o tom, proč as farář brání tomu, aby si Ema vzala takového řádného člověka. Nedovedli si vysvětlit také, proč farář chce Marka odloudit od mlynáře. Věděli, že mlynář je rozumář, ale že by s ním někdo mluvit nesměl, tomu nemohli porozumět. Připamatovali si, že mlynář jak nynější tak zemřelý takřka Frantík vychoval a že Ema byla skoro mlynářovou dcerou. Říkalo se také, že by z Emy byla tulačka, kdyby se jí mlynář nebyl ujal.

Ale bylo také mnoho těch, kteří se postavili na obranu farářovu. Uvažovalo se a mluvilo ve vesnici všude dlouho do noci. Zpráva o tom, že farář jedná a nakládá s Emou, jakoby byla jeho vlastním dítětem, se velmi brzo všude roznesla. To, co mlynář předvídal, se stalo. Sousedí se cítili zkrácení ve svém právu, aby mohli také něco závažného promluvit do osudů obecního sirotka. Cítili, že si toto právo osobuje farář sám, a divili se mlynářovi, že již dávno proti tomu nezakročil, a že vůbec ve mlýně dovolil tomu, aby Emu dal farář do kláštera. Probudila se také zejména v ženách tajená závist. Mnohde se říkalo otevřeně:

“Nevidáno, dcera tuláková a obecní dítě a měla by býti něčím víc, nežli jsou naše holky.”

Kdyby byl v tu chvíli někdo řekl, že farář chce mít z Emy jeptišku, byla by proti tomu propukla zřejmá nespokojenost, protože závist vzniklá jednou, by tím byla ještě více vznícena, že by se měla Ema až tak vysoko povznést nad ostatní vesnická děvčata.

Takový byl počátek sporů v jindy tiché vesnici. Začaly z osobních důvodů, pro věc zdánlivě malichernou, ale během času se tábory více a více rozlišovaly. Ti, kteří se postavili na stranu Markovu a mlynářovu, přeli se s těmi, kteří se přidrželi faráře. Vyčítali si i osobní věci. Dostali se na pole obecní politiky, do sporu o užívání obecních pastvisek a konečně se zřejmě rozdělili na dvě strany. Jedni měli za zlé farářovi, že spor ten začal, druhí obviňovali mlynáře. Jen několik rozumných uznávalo, že to je vlastně vývoj doby, který musil přijít i do této opuštěné vesnice. A jeho příchod byl sporem o obecního sirotka jen uspišen.

Poznalo se také později, co příčin k sporům bylo všude nahromaděno, ale každý se dříve uskrovněval, kdežto po zřejmém vypovězení boje, rostly nároky příslušníků obou táborů.

Tu noc v sobotu, po výstupu Markovu s farářem, ve mlýně nespali. Mluvili a uvažovali, a mlynář rozhodl, že hned ráno pojedou s Frantíkem do města a že za každých okolností budou s Emou mluvit. Mlynář byl odhodlán použít svého práva co poručník, ale netajil se Frantíkovi s touto obavou, že farář použije svého vlivu, a že by poručenský soud mohl rozhodnout v jeho prospěch. A poněvadž mnoho v tom ohledu záleželo na Emě, proto musili s ní dříve promluvit.

Ráno, když konečně po mši se dostali do kláštera, čekalo je překvapení. Byli přivítáni skoro uctivě a mimo očekávání byli uvedeni do příji-

macího pokoje, kde je již Ema očekávala. Nebyla nic překvapena její příchodem ani neoznámeným příjezdem Markovým, z čehož vyrozuměli, že farář je přešel a že asi ještě v noci vyslal někoho s dopisem představení kláštera.

Ema byla štíhlá, světlolvasá dívka. Měla hezký obličej, ale byla poněkud bledá. Oblečena byla v světlý šat, jehož odstín ještě více zvyšoval bledost její tváře. Byla příchodem obou mužů podivně dojata. Mlynářovi ani Markovi se nepodívala do očí. Zdála se býti na svých 19 roků sestra ralejší. Marka přivítala sice přívětivě, ale beze vší vřelosti.

Mlynář jí oznámil, kdy Marek přijel, položil jí několik obvyklých otázek a vyměnil zdvořilostní fráze s představenou kláštera, kterou s Markem seznámil. Mlynářovi se zdálo již to něčím nezvyklým, že sama představená chce býti přítomna jejich rozmluvě.

Marek vypravoval o svém působišti a líčil Emě, jaké je Lipsko krásné město. Ale nedovedl se zdržeti a v rozčilení zapomněl i na ostych před druhými osobami.

“Pamatuješ se, Emičko, jak jsme spolu běhávali kolem mlýna,” připomínal dívce. “Vzpomínal jsem si často v cizině na ty krásné doby a také na to, co jsme si říkali. Přijel jsem sem a chtěl bych, abys’ mi nyní řekla něco určitého.”

Mladý muž postoupil k dívce a uchopiv ji za ruku pravil:

“Nejsme již dětmi, Emičko, a můžeme si vše otevřeně říci. Přijel jsem si pro tebe a chci si tě odvéztí odsud co svou ženu.”

Ema neodpovídala, nevěděla rozpaky, co by řekla. Představená za řeč Markovy poposedávala nervosně a pak pozorujíc rozpaky Eminy vstala a přistoupivši k Markovi pravila polorozhorleně:

“Upozorňuji Vás, mladý muži, že u nás není dovoleno mluvit takové světské řeči. A zvláště nechci, abyste tak mluvil k dívce, která se připravuje k tomu, aby přijala řeholní roucho a odřekla se všech světských věcí!”

.....není dovoleno mluvit takovéto světské věci k dívce, která se připravuje, aby přijala roucho řeholní.

Abatyše pohlédla vítězoslavně na Marka i na Dvořáka. Všichni tři pak upřeli své zraky na Emu čekajice od ní odpovědi. Bylo to mnoho dojmů na ubohou dívku, která až dosud žila v ústraní a byla vedena druhými nemožnou sama o ničem rozhodovati.

Mlynářovi ji bylo líto a proto obrátiv se k představené pravil:

“Je Vám známo, důstojná sestro, že jsem poručíkem Eminým a že mám také ve věci té rozhodovati a bylo by mi podivno, kdyby se mělo něco podobného učiniti bez mého vědomí.”

Ale představená byla připravena na tuto námitku a odpověděla ihned:

“Zde nikdo nerozhodoval jenom Ema sama, která je prodchnuta touhou, aby již mohla obléci roucho klášterní sestry.”

Mlynář cítil dobře, že jest mu bojovati s nějakými zastřenými vlivy a proto pokročiv k dívce oslovil ji přímo:

“Viš, Emo, čím jsem ti byl já, a ty bys' mohla něco podobného učiniti beze mne?”

Čekal, že dívka něco odpoví, ale ta klopila hlavu ještě níže.

Byl to pro ni velmi tuhý boj. Nebylo pochyby, Marek na ni působil svým zjevem, svým hlasem i vzpomínkou. Připomněla si mlýn a zatoužila potom, aby mohla vyjiti z této samoty. Ale mysl její byla obestřena jakýmsi závojem. Připamatovala si to, co ji bylo v klášteře vštěpováno. Láska, která je požehnaním a nejvyšším dobrodiním pro jiné lidi, byla by hříchem pro ni.

Náhle přitiskla ruce na oči a dala se do pláče. Představená chopila se této příležitosti a vzavši Emu za ruku, obrátila se k oběma mužům a pravila:

“Ubohá dívka je příliš rozčilená a bude pro ni lépe, když odejde.” — Vzavši pak Emu pod paži vedla ji ke dveřím dodávajíc:

“Jdi, Emičko, v modlitbě uvažuj o velkém povolání, ku kterému se připravuješ. Já tu s pány promluví sama.”

Zdálo se, že Ema se rozmýšlí, zda má odejiti, či nikoliv, ale abatyše ji sama vyvedla až za dvěře. Vrátivši se do pokoje vypravovala, že je to dle pravidel klášterních naprosto nepřipustné, aby dívka, která se chce státi klášterní sestrou mluvila s muži, že však ona, představená dovolila tuto výjimku jen proto, aby se pan poručík přesvědčil, že Ema sama dobrovolně chce v klášteře zůstat. Marek nepromluvil ani slova, a jen mlynář odpovídal představené, ale vyhýbal se již, aby znovu nějak otevřeněji počal mluvit o vlastním předmětu jejich přichodu. Jednak nepokládal za vhodné, aby s touto ženou se smlouval o něčem, o čem ona nemá práva rozhodovati, jednak se rozhodl něco podniknouti, co nechtěl, aby představená tušila. Bylo mu vhod, že Marek zapomněl takřka na celé okolí, takže mlynář mohl zdánlivě představené svědčiti. Ale chvátal, aby se dostal ven. Představená se rozplývala v lichotkách k němu a vyslovila naději, že pan poručík jistě uzná výhody, které bude mít Ema z toho, když se stane jeptíškou.

Mlynář s Markem se poroučeli a představená je vyprovázela až k hlavnímu vchodu.

Oba muži rychle zahrnuli kolem kostela, který těsně s klášteřem sousedil. Když přišli na stranu kostela od kláštera odlehlou a zahýbali již do uličky, aby se dostali na hlavní ulici, padlo náhle mlynářovi něco právě mezi záhyby kabátu na prsou. Mlynář, domnívaje se, že to padlo něco se střechy kostelní, chtěl předmět odhoditi, ale seznal, že je to papírek, v němž byl zaobalen malý kousek omítky. Rozbalil papírek a tu četl:

“Čekejte dnes večer v 9 hodin u vrátek zahrady vzadu za kostelem. Připravte kočár. Ema.”

Mlynář ukázal listek Markovi a ten byl pln radosti, neboť to pokládal za neklamně znamení, že chce Ema z kláštera uprchnouti. Ale mlynář chopil jej pod paži a odváděl jej rychle do druhé ulice. Tam tím více Marek

popustil uzdu svému nadšení a své radosti. Mlynář však nemluvil ničeho a jen uvažoval. V hostinci se posadili do oddělené místnosti, a když byli sami, Marek se nemohl zdržeti, aby nevyslovil své podivení nad tím, že mlynář nejeví žádnou radost, že Ema se jim přece neodcizila a že na ně nezapomněla.

Ale mlynář byl rozumnější a řekl:

“Nemám z toho mnoho radosti, že Ema takhle jedná, neboť bych byl radší, kdyby se to vyřídilo před soudem.”

Marek však nesdílel názory mlynářovy:

“Vy, pantáto,” pravil, “nemusíte nic při tom dělati. Já si pro Emu dojedu sám.”

Mlynář se usmál horlivosti Markově. “Jsi bloudek, Frantiku, mohlo by se snadno státi, že bys’ byl stíhán pro únos, kdybys’ něco podobného učinil. Musíme věc náležitě rozvážiti a jestli pro Emu pojedje někdo, tedy to budu já sám.”

Marek byl nejvš překvapen tím, co slyšel. “Což se domníváte, že pro Emu bychom neměli jezdit?” tázal se mlynáře.

Mlynář zavrtěl hlavou a pravil:

“To právě neříkám, ale máme co dělati s obratnými lidmi a dnes nevíme, kde kdo se stavi proti nám. Nevíme také, jestli lístek skutečně pochází od Emy a jestli se za celou věcí neskrývá nějaká lest.”

Mlynář uvažoval všechno a měl mnoho námitek. Zdálo se mu to příliš romantickým a osobně mu to bylo také nepříjemným, že se má k takové věci propůjčiti. Několikrát se mlynář viklal, ale konečně povolil prosbám Markovým a zvláště na něj působil důvod, že Ema má k tomu jistě svou příčinu, že chce z kláštera tajně zmizeti. Rozhodli se, že mlynář sám pro Emu pojedje a jestli tato skutečně chce z kláštera se dostatí potajmu, že jí nepovezou do Poustek do mlýna, nýbrž že mlynář v sousedním městě nechá povoz a odtud, že vlakem odvezou Emu do Prahy.

Ema zatím zkusila v klášteře dosti strachu. Nebyla by se snad ani rozhodla k tomu, že z kláštera v tichosti odejde, kdyby nebyla od jedné družky zaslechla, když některá sestra protivi se jen v nejmenším vůli abatyše, že je odvezena někam daleko do hor do kláštera, kde jí čekají strašlivé tresty. Ema byla tímto sdělením tak přestrašena, že se chtěla úplně podrobiti všemu, co od ní představené chtěly. Když uviděla Marka a slyšela, co k ní mluvil, vzrušilo ji to a zároveň vdechlo do ní novou chuť k životu. Nebyla ještě rozhodnuta, co učiní a byla by snad trpěla dále, kdyby představená, když ji odváděla, nebyla jí hrozivě stiskla ruku řkouc:

“Pamatuj, že jsi mně povinna poslušností.”

Emě se zdálo, že představená uhodla její myšlenky a proto neuvažovala dále a rozhodla se rychle jednati. Šla do kostela, kde se tvářila, jakoby byla pohroužena v modlitbu, a když viděla, že není pozorována, vystoupila na prázdnu v tu dobu kruchtu, odkud hodila lístek vstříc přicházejícím mužům.

Představená se domnívala, že ví vše, co se v duši děvčete děje, ale nemohla věděti, jak hrozným dojmem působilo na Emu náhodné sdělení, že by mohla býti odvezena někam jinam.

Představená po odchodu mlynářově a Markově mluvila sice s Emou, ale tato byla tak přestrašena, že se v přítomnosti představené chvěla na celém těle. Abatyše v tom viděla následek předcházejících dojmů a připomenuvši Emě znovu, jak se má chovati, rozhodla se, že ji ponechá samu sobě. Proto také Emě nebylo nesnadno večer po modlitbě a večeri odběhnouti do zahrady za kostelem. Nikdo si ji nevšiml, ale věděla, že ji budou hledati, jakmile nebude v čas na lůžku. Byla to tedy jediná chvíle, kdy mohla

jednati. Spoléhala na Marka, že budou daleko od kláštera, než bude pohřešena.

Když se pak v ustanovený čas setkala s mlynářem, byla tak vzrušena, že ji musil tento ku kočáru skoro donésti. Šťastně se dostali k vlaku do sousedního města, kde na ně čekal Marek. Když se setkal mladý muž s Emou, zdálo se jim oběma, že je to snem a dlouho si nemohli uvědomit, že horší skutečnost je již za nimi.

Ema sama vrhla se Markovi do náručí, a oba cítili, že vlastně již tímto okamžikem zasvěcují se bez obřadů jeden druhému. Oba dva si mlynáře nevšimli, neměli smyslu pro nic jiného než sami pro sebe. Teprve, když byli ve voze rychlovlaku, vypravovala Ema, proč se rozhodla náhle klášter opustiti. Mlynář vážně kroutil hlavou, ale bylo již pozdě něco napravovati.

Do Prahy přijeli ještě v noci. Obstaravše v hotelu pokoj pro Emu, odebrali se muži sami na odpočinek. Druhého dne ubytoval mlynář Emu u známé rodiny a vrátil se odpoledním vlakem sám domů.

Zařídil sice ihned vše, aby Marek mohl si Emu bez předkážky vzíti za ženu, ale trvalo to přece jen velmi dlouho. —

Farář Šavřda podal stížnost poručenskému soudu do jednání mlynářova ačkoliv věděl, že již Emu zpět do kláštera nedostane. Jednání soudní se protáhlo tak dlouho, že Marek byl nucen hledati si v Praze zaměstnání. A pak když soud, vyslechnuv Emu a dovědév se, že jednala o své vlastní vůli, schválil jednání Dvořákovo, a Marek mohl uzavřiti s Emou sňatek, rozhodli se novomanželé, že v Praze zůstanou.

V.

V Poustkách přirozeně způsobilo to vše velký rozruch. Farář se sice omezil jen na podání stížnosti proti mlynářovi a pak se uzavřel naprosto na faře, ale za to tím více jednali nyní jiní. Přišly volby do obecního zastupitelstva, které jindy se konaly za vzájemné dohody. Ale nyní poprvé měly býti velmi bouřlivé. Dosavadní starosta zůstal věren faráři a také několik členů výboru zůstalo při něm a proto měli býti svrženi.

Na událost s obecním sirotkem se stále vzpomínalo. Stoupenci mlynářovi pokládali čin Dvořákův za veliké hrdinství, kdežto odpůrci mu stále vyčítali a při každé příležitosti znovu veřejně opakovali, že mlynář to udělal jen proto, aby se pomstil farářovi. Na obou stranách se popíchovalo. Mlynář zprvu se nechtěl ničeho účastniti, ale byl k tomu donucen. Nabídl mu kandidaturu do obecního výboru. Zvítězili, a mlynář byl zvolen starostou. Za ten čas neměl ani času, aby se podíval do Prahy. Byli s panimámou na svatbě Markově, ale byl by přece rád věděl, co Markovi dělají v Praze, jak si zařídili svou domácnost a jak zejména mladá paní se v ní dovede pohybovati. Ale odkládal stále do Prahy zajetí, ačkoliv jej i panimámu Markovi v každém dopise zvali.

Ale Dvořák neměl nyní skoro ani kdy pro své vlastní záležitosti. Zapomenul na všechno ostatní a vložil všechny své síly do proudu veřejného života. Býval v okresním městě častěji nežli kdykoliv jindy. Mluvilo se veřejně o tom, že má býti zvolen i okresním starostou. Dříve musil přece jen Dvořák aspoň částečně se omezovati, ale nyní, kdy se rozvinul boj veřejně, vžil se takřka do něho. Jeho choti to nebylo příjemné, že Dvořák zanedbává svůj domov, ale nemohla a nechtěla muži nic říkati nebo dělati mu nějaké výčitky.

Zatím Markovi v Praze žili klidně a spokojeně. Marek byl strojníkem ve velké továrně v Libni, kde také ve velkém domě si zařídili útulnou domácnost. Ema nechtěla ani nikam choditi. Její dvě světničky zdály se jí býti celým světem. Nebyla uvyklá velké společnosti a žila jen pro svého

muže a pro domácnost. Zdálo se jí, že to ani nijak nebylo souzeno a že to také pro budoucnost ani jinak býti nemůže.

Markovi se zdálo vše pěkné. Těšila jej práce, těšil jej domov, neboť měl pro ten čas vše, co chtěl mít. Jedině, čeho by byl ještě rád dosáhl, bylo, aby jeho žena se naučila chodití někam do společnosti. Často přišel domů a říkával:

“Měli bychom se také někam podívat. Na koncert nebo do divadla, abys' poznala také lidi. Takhle se nestýkáš s nikým jiným nežli s hokynářem mlékařkou, domovnicí, uhlířem — —”, a žertem k tomu dodával: “A se mnou!” —

Ale Ema vyvracela jeho námitky:

“Nech mne zde. Jsme tak spokojeni a šťastni a já ani nechci nikam jít. Jsem zvyklá na samotu a jsem ráda jen když mám tebe.”

Marek nemohl ani nic říkati, protože uznával, že jeho žena má pravdu. Cítil, že také jedná ze sobectví, když chce, aby šli ven, mezi lidi, a že chce se svou ženou se chlubití. Na druhé straně jej znajícího nebezpečí velkoměstského života mrzelo často, že musí svou mladou, hezkou ženu nechat samotnou doma.

A z Emy se stala žena opravdu krásná. Když setřásla prach ponurého života klášterního, rozkvétala v tiché, ale tím výmluvnější kráse. Nemusila konati těžkou práci, která by hubila její lepší rysy. Tváře její byly plné a červené, vlas byl bujnější a všechny její pohyby byly vedeny jakousi vrozenou ušlechtilostí a elegancí.

Častokrát seděl Marek v pokojíku na pohovce a pozoroval otevřenými dveřmi Emu v kuchyni. Dělal jakoby četl, ale zatím viděl každý její pohyb. Díval se na její bílé, hebké prsty, jak se mrštně pohybují, na její jednoduchý oblek, který jí tím více slušel, na její růměnné tváře. Viděl, jak pečlivě vytírá talíře, na kterých ve skutečnosti nebylo ani prášku. Cítil sám u sebe, že je velkým dítětem tohoto krásného děcka, které bylo bž chyby a bez poskvrny. A co tak Emu pozoroval nechávaje viseti své zraky na každém jejím pohybu, Ema obrátila své jasné oči na něj a setkala se s jeho pohledem. Začervenala se ještě více a sklopila hlavu níže. A Marek neodolal. Přistoupil k ní a přivinuv ji k sobě, výskal radostí, líbal ji a v zmatku svého štěstí pronášel k ní nesouvislá, lichotivá slova.

Ema jej jemně odbývala: “Počkej a nezdržuj mne, nebo nebudeš mít večeri!”

Ale Marek toho nedbal. Chytil svou ženu znovu a tančil s ní po světnici, až se udýchali. A potom se oba tomu smáli, jací že to jsou blázní.

Jindy zase, když Marek ženu pozoroval, cítil jak on sám je proti ní neohrabaným. Myl se pečlivě v práci i doma, ale stále se mu zdálo, že zapáchá železem, clejem a potem. Proti Emině štíhlé postavě zdál se býti takovým obrem. A v takové chvíli nevěřil ani tomu, že by tato krásná žena mohla býti jeho. Brával ji za ruku a ptával se jí:

“A máš mne, Emičko, opravdu ráda?”

A když slyšel opětné ujistění z jejich vlastních úst, neznala opět jeho radost žádných mezi.

Jeho štěstí a jeho radost byly tak veliké, že by rád se někomu s nimi pochlubil. S kamarády v práci nemohl mluvit o tom, protože při obědě, když se s nimi setkal, se mu tito jen smáli, že je pecivál, že poslouchá ženu a že ho tato nechce pustit od sebe. Všelijaké podobné a ještě hrubší ústípy musil od svých spoludruhů slyšeti. Ale Marek si z nich ničeho nedělal a když se mu to zdálo nesnesitelným, odcházel od svých druhů a stranil se jich tím více.

Tak žili Markovi v štěstí toužíce jen po tom, aby je viděl mlynář Dvořák, ježž oba pokládali za svého otce a dobrodince.

Trvalo to dlouho, ale přece se Dvořáka dočkali. Přijel s panímámou jsa pozván na nějaký ples. Bylo to v masopustě a Marek dosud marně přemlouval ženu, aby šli také někam. Dvořák psal sám, že s nimi Markovi budou musít jít, a proti vůli mlynářově Ema se nechtěla stavět. Měla s tím mnoho starostí. Neřekla to Markovi otevřeně, ale bála se, že na plese, kde se schází lidé zámožní a kde musí mít každý nějaký titul, oni prosti lidé nebudou vítáni. Ale bála se, že by tímto svým upozorněním muže urazila a proto raději mlčela.

Měla také mnoho starostí s tím, jak mlynářovy uvitati v této prosté domácnosti. Poprvé od doby jejího sňatku se jí to zdálo zde všechno tak malicherné a nicotné. Byla by chtěla mít aspoň pro ten okamžik všechno krásné, elegantní nábytek, byla by chtěla upravit pro oba manžely hostinu. Cítila jasně ten rozdíl mezi člověkem zámožným a člověkem odkázaným na práci svých rukou.

Marek se o všechno to nestaral. Byl rád, že Dvořákoví přijedou, že mlynář na ně nezapomněl a že on sám se bude moci pochlubit mlynářovi se svým štěstím.

Pokud šlo o Dvořákovy, dělala si Ema zbytečné starosti. Panímáma sama přivezla sebou tolik, že by to bylo stačilo na živobytí na několik štědel. A jak Marek mlynáře přivedl do dveří, tento se hned díval, kde je Ema. Ale ta již k němu přiskočila a chtěla mu polibit ruku. Ale mlynář ruku jí vytrhl a přivinuv Emu k sobě, vtiskl jí vřelé políbení na tvář. V tom vešla také panímáma do dveří a shlédnuvši, co se stalo, pravila žertovně:

“A podívejme se starého, jak on se taďy líbá s mladými. A to ty, Frantisku, dovolíš!”

Mlynář se zasmál a obraceje se k Frantikovi řekl:

“No, měj se taky k tomu, ať to panímámě není lito!”

Marek ovšem nevyhověl přání mlynářovu, ale za to chytil ruku mlynářčinu a polibil ji, až se mlynářka zarděla a jakoby rozhorlena pravila:

“No, no, vy to vedete nějak po pansku.”

Byla však hned udobřena, když k ní přiskočila Ema. Mlynářka jí sevrěla do náručí, a Frantik pravil:

“Však komu bychom měli líbat ruce, nežli vám, panímámo a panu otci. Vždyť je to vlastně vaše zásluha, že jsme tak šťastní.”

Dvořák klepl Marka na rameno a řekl:

“Ty jsi také nějaký čtverák. Však kdybych chtěl, abys' jel tamhle s panímámou zpátky a mne tu nechal s Emou, jistě bys' nemluvil o mých zásluhách.”

Panímáma se zatím posadila a uslyševši, co její muž povídá, pravila:

“A ty jsi dnes nějaký rozpustilý. Vždyť jindy takhle nemluvíš.”

Stavěla se zdánlivě rozhorlenou, ale bylo jí samotné, jakoby v tomto malém dvousvětnicovém bytě vanula nějaká vůně štěstí, která člověku vlévala pocit radosti.

Dvořák sám se zatím svlékl z kabátu a vesty a počínal si jako doma. Ema se otáčela kolem plotny a měla radost z toho, že mlynářovi se tu líbí, a že tu tak brzy zdomácněl. Dvořák si chtěl zouti i boty a Frantik mu již podával pantofle, ale panímáma tomu zabránila.

Dvořákoví se zdálo samotnému, že v tomhle hnízdečku dvou šťastných lidí každý musí okřát. Dvořák byl pravým typem českého mlynáře, ale zdravý humor jeho, každému českému mlynáři vrozený, musil ustoupiti před jinými záležitostmi. Dvořák se zabýval více svými knihami, politikou a veřejnými záležitostmi a proto měl jen málokdy příležitost popustiti uzdu

své mlynářské, české žertovnosti. A zde, u Markových se mu zdálo, že náhle zapomněl na všechny jiné záležitosti, do nichž jako do skořápky bylo zabaleno to pravé jádro jeho poctivé, otevřené povahy.

Všichni hovořili a vypravovali si. Dvořáka skoro mrzelo, když se ho Marek zeptal:

“A co pak dělá pan farář?”

Ale mlynářka rychle odpovídala sama za muže:

“Je již na odpočinku. Dostal to asi před 14 dny a hned udělal místo svému nástupci. Žije teď v Libicích. Měl svou povahu, ale jinak to byl dobrý kněz. Až k nám pojedete, můžete se u něho zastavit, myslím, že Vás rád uvidí. Však tenhle nový již nebude takový. Prý byl ve svém dřívějším působišti samá schůze a s kazatelny nebylo slyšet slovo boží pro samou politiku. Dalí prý nám jej do Poustek pro to, aby se postavil proti mému muži. Farář Šavrdra byl jim již moc starý a mírný a proto byl dán na odpočinek — — —”

Panímáma se rozpovídala, protože viděla, že Marek ji dychtivě poslouchá. Ale mlynář se díval stranou a neřikal nic. Chopil se té příležitosti, když Ema dávala na stůl jídelní přibory a usmívaje se potutelně, pravil:

“No, a co vy, Emičko, pořád sami?”

Pan otec, čtverák, zapomněl sám na sebe, ale Ema pochopivši, co chce pan otec říci, začervenala se a sklonila hlavu na rameno svého muže. Marek ji políbil. Panímáma se začervenala a odvrátila hlavu, ale pan otec k ní přiskočil a dav jí upřímnou hubičku, pravil:

“No, vždyť já vím, že si taky myslíš, kdybychom byli tak o dvacet mladší.”

Všichni se smáli, a Dvořáková šla s Emou do kuchyně, aby prý jí trochu pomohla.

Při večeři Dvořák navrhoval, aby se šlo dnes do Národního. Když prý již jsou tak roz dováděni, aby se šli zasmát “kouskům Mošnovým”. Ale šli jen Dvořák s Markem a ženské zůstaly doma.

VÍ.

Druhý den večer byli Ema s mužem na plesu v Národním domě vinnohradském. Ale cítili se tam cizími, byli sklíčení. Také mlynář dělal kyselé cblíčej. Mlynářka jej ustavičně chlácholila, ale jednu chvíli se mlynář doopravdy rozlobil. Nějaký vytáhlý a vyšnořený mladík šel kolem jejich stolu a podívav se na ně s vysoka, usmál se uštěpačně. Mlynář toho nesnesl a vybuchl:

“Co ten mladíček se tak dívá, jakoby nám chtěl říci, že sem mezi ne nepatříme? Proč pak si mne sem zvalí? Já vím, že jeho tatík je někde sedlákem a že chlapec si ještě nevydělal ani na sůl, ale ušklibat se nad námi dovede. Otcovy peníze jsou mu dobré, ale za šedláka se stydí a dělají si tady z něho jen úšklebky.”

Mlynář se zvedl od stolu a šel hledat své přátele, kteří jej sem pozvali. Mezi množstvím lidí nemohl nalézt nikoho a proto mrzut vrátil se zpět. Bavili se sami mezi sebou a v přestávkách mlynář s Markem žehrali na roztríděnost, která ve společnosti panuje. Mlynář se pustil do rozbírání zásad společenských. Vypravoval Markovi, co zkusil pošklebků v Libicích, když se ucházel o svou ženu. Maloměstská společnost toho nedovedla pochopiti, že by si městská dcerka kupcova mohla vzíti sedláka, jak mlynářovi říkali.

“Takový maličký národ,” ulevoval mlynář své rozhořčenosti, “a taková roztrfštěnost. Ustavičně voláme, že jsme národem demokratickým a všude se chlubíme tím, že jsme měli své Husity a že nám selský a dělný

lid uchránil náš jazyk a zatím je mezi námi takové kastovníctví, že mnohdy nečestný městský úředníček je pokládán za něco vyššího nežli poctivý dělník."

Kolem přešel nějaký mladý kadet a hlučně se něčemu smál. Mlynáře popudil i ten jeho smích.

"Podívej se," pravil obraceje se znovu k Markovi. "Takovýhle mladíček, který za peníze otcovy je v kadetce a za peníze všech občanů bude vesti potom lenošský život, ten má přístup a je vítán v každé společnosti, ale my, my jsme ničím."

Marek si vyčítal v duchu, že stále chtěl, aby Ema někam šla a proto mlynáři odpověděl:

"Je daleko lepší, když člověk zůstane doma, aspoň má pokoj."

Mlynářka s Emou se mezitím procházely v chodbě nad schodištěm a Ema se přiznala Dvořákové, že po takovéhle společnosti nikdy netoužila.

Ema měla na sobě jednoduché bílé šaty a ve vlasech měla čerstvou, červenou růži a co se tak s mlynářkou procházely, skoro každý z kolemjdoucích se na ni podíval. Někaký muž přišel již po několikáte kolem nich a vždycky se podíval Emě tak upřeně do očí, že ji z toho bylo až nevolno a prosila mlynářku, aby si šly raději sednout.

Ale neznámý se postavil mezi dveře a šel za nimi až na gallerii, kde společnost seděla. Již když si usedly, Ema cítila, že tam z kouta ode dveří neznámý na ni upírá své zraky.

Mlynář na zlost vypil několik plzenských a pak zapomněl na všechny rozdíly společenské a pustil se do tance. Také Marek následoval jeho příkladu. Marek tančil s panimámou i druhý kousek, ale mlynář s Emou se šli posadit. Neseděli dlouho, když neznámý pán, jenž dříve Emu pozoroval, přistoupil ke stolu a prosil o tanec. Mlynář měl z toho radost, že si neznámý myslí, že je Ema jeho dcera a proto žertem svolil. Ema se mrzela, že není u stolu Marek, ale nechtěla mlynáři pokaziti žert a proto šla.

Mezi tancem neznámý ji vypravoval, že je úředníkem banky v jednom venkovském městě a že sem přijel proto, že zde má mnoho svých známých ze studií. Lichotil stále Emě, že je nejhezčí ze všech žen, které zde jsou. Když přetancili, vedl cizinec Emu na promenádu a při tom ji sdělil, že se jmenuje Alexander Zeisig. Emě bylo v jeho společnosti nevolno.

Zeisig nebyl hezký. Měl rozštěpený hořejší pysk, na němž visela přízrlá vousiska. Jeho chování bylo však tak uhlažené, že Ema nevěděla, jak by se mu vymkla. Při tanci několikráte zabodl do její tváře své oči tak, že by se mu byla Ema nejraději vymkla a utekla. Chtěla mu několikráte říci, když jí říkal "milostivá slečno", že není slečnou a že je jen ženou dělníka, ale Zeisig mluvil tolik, že se Ema takřka nedostala ani k slovu. Chtěl s ní tančiti ještě další tanec, ale Ema prohlásila, že je unavená a proto Zeisig uvedl ji k jejímu stolu, kde děkoval zase mlynáři.

Když odešel, Dvořák se smál v rozjařenosti Markovi, že přišel o ženu a on že přišel lacino k dceři. Marek se smál omylu Zeisigovu také, ale Ema byla zamlklá. Zeisig přišel ještě dvakráte pro Emu a počínal si vůči ní čím dále tím směleji. Ema konečně prohlásila, že se ji udělalo nevolno, a že by bylo lépe, kdyby šli domů. Poněvadž také mlynářka s tím souhlasila, musili se muži podrobiti.

Když odpoledne Dvořákoví odjížděli, byla tomu Ema skoro ráda, že bude o samotě a že bude moci všechny dojmy posledních chvil si v mysli spořádati. Dvořákoví zvali Markovy k návštěvě, ale Marek řekl, že sice přijedou do mlýna, ale až někdy v létě. Po odjezdu Dvořákových plynul opět Emě čas pravidelně. Do Poustek se sice nedostali, ale za to na podzim dostali sami návštěvu, přírůstek do domácnosti. Marek se pokládal za nej-

blaženějšího člověka na světě. Také Ema zapoměla na všechno a těšila se jen svým malým Františkem.

Ale štěstí není nikdy stálé. Čím je větší, tím více se musí člověk bát, že je ztratil. Pachtí se po něm častokráte po celý život, aby je chvilku podržel v ruce, než mu zase uprchně.

Marek se v létě někde ukvapeně napil a počal polehávat. Nemoc jistě smrtící zahrnula se v jeho prsou. Krom toho spoludělníci v továrně byli nespokojeni. Marek byl se svým postavením úplně spokojen. Nechtěl však se stavěti proti svým spoludruhům, chodil do jejich schůzí, a když mezi nimi vypukla nespokojenost proti správě továrny, Marek byl navržen do pětičlenného výboru, který měl s ředitelstvem vyjednávat. Neuvědomil si ani dobře následky svého jednání a šel s ostatními.

Ale továrníci měli právě v ten čas dostatek zásob a proto na požadavky dělnictva odpověděli naprosto zamítavě. Dělnictvo pohrozilo stávkou a továrníci je vyloučili. Marka, který bez své vlastní vůle se náhle dostal do popředí tohoto hnutí, zavolal si ředitel a řekl mu:

“Nechápu vás, že proti nám štvete. Vždyť jste měl lepší plat nežli kterýkoliv náš úředník.”

Marek se sice bránil, že se nechce a nebude stavěti proti svým spoludruhům, že však proti správě továrny neštvete, ale ředitel jej propustil se slovy:

“Pamatujte si to! My jsme byli spokojeni s vámi a vy jste mohl být spokojen s námi.”

Marek uváživ slova ta, usmál se jim, neboť byl plně přesvědčen, že dle slibu svých spoludruhů se s ostatními po ukončení stávky a výluky také on dostane do práce. Avšak stávka trvala dlouho, takže konečně dělnictvo se vrátilo za starých podmínek. Když také Marek přišel do práce, bylo mu sděleno, že pro něj a jeho čtyři soudruhy, kteří byli ve vyjednávacím výboru, není v továrně žádného místa. Marek chtěl mluvit s ostatními dělníky, kteří ku stávce nabádali a nejvíce dříve volali, že budou státi všichni za jednoho a jeden za všechny, ale ti se mu všichni vyhýbali. Běhal po jiných továrnách, ale všude mu řekli, že práce žádné nemají. Byl na černé listině, kamž se dostal bez vlastní viny.

Do malé domácnosti začala se zahrnovati nouze. Ema litovala toho, že za lepších dob nepamatovala, že přijdou také dny špatnější. Litovala, že dokud byli s mužem, nepamatovala na to, aby svou vlastní práci učinila sebe i svého muže neodvislejšími od vlivů a okolností škodlivých. Marek se trápil, že nikde nemohl dostat práci a tím se také jeho nemoc horšila. Kdyby byl konečně mohl dostat práci, nemohl, protože všude viděli na něm, jakou nebezpečnou chorobu má.

Ema sama se ohlížela, aby někde dostala nějakou práci, ale nebylo to při nejlepší její vůli nijak možno. Nebyla nikdy učena ničemu praktickému, domnívala se, že muž vždycky stačí na to, aby sebe a svou rodinu vyživil a že jí nebude nikdy potřeba sáhnouti po práci. Krom toho bylo tu dítě, které nemohla opustiti, neboť lékaři ji nařizovali, aby je chránila před přílišným stykem s chorobným mužem. Přišlo to všechno tak náhle, že Ema si nebyla ani jasně svého stavu vědoma. Místo nadšení a radosti, s jakou se dříve Marek na Emu díval, z jeho očí vyzírala zemdlenost ano měl chvíle, kdy záviděl této ženě vedle sebe její zdraví a její krásu, neboť Ema vzdor utrpení byla stále stejně hezká.

Přišly doby, kdy musili dopravovati do zastavárny jeden kus nábytku po druhém. Loučili se s každým kusem jakoby ztráceli v něm přítele a svědka svého bývalého štěstí. Vzpomínali na to, jak se z každého kusu nábytku, který okrašloval jejich domácnost, kdysi radovali.

Zeisig si dobře povímal toho, že je Ema chudě oblečena.

Pláč dítěte byl jim nyní oběma protivným a to dítě, které bylo kdysi, ještě před krátkou dobou, jejich radostí, stalo se jim břemenem. Oba manželé stranili se jeden druhého. Marek se stal podivinským a často mu vyjelo prudké slovo z úst.

Až jednoho dne přišla Ema domů plná radosti. Útrpná sousedka, která šla do továrny rukavice, nabídla Emě, že s ní může šít a až se to naučí, že si může sama opatřit stroj a šít sama. Ema měla takovou radost, že nakazila i muže. Marek šel s novou nadějí hledat také pro sebe nějakou práci. Dostal místo poslíčka v knihkupeckém závodě.

Ten večer byla opět radost domovem v malé domácnosti. Ema s Markem kulí plány, jak budou pracovat, jak si všechno zaplatí, jak si znovu zařídí domácnost. Zapomněli oba na to, že smrt si vyhlídla Marka za svou obět a té že již nevydává.

Ale vše šlo hladce nějaký čas, až jednoho dne se stalo něco, čeho se Ema nejméně nadála. Aby ušetřila za tramway, šla pěšky domů po Václavském náměstí. Náhle se proti ní zastavil někdo, koho okamžitě nemohla poznat. Byl to Zeisig.

“Milostivá se již asi na mne nepamatuje, ale já mám dobrou paměť a nezapomněl jsem nikdy na těch několik krásných chvil ve vaší společnosti,” pravil Zeisig pozdraviv uctivě Emu.

Zeisig si dobře povšímnul toho, že je Ema velmi chudě oblečena a proto se domníval, že může být nestoudnějším. Ema na jeho pozdrav po-

děkovala jen pokynem hlavy a chtěla jíti dále. Ale Zeisig se k ní připojil a vedl řeč dále:

“Milostivá dovolu, abych ji kousek doprovodil. Jsem nyní zde v Praze a nemám právě povinnost jíti do úřadu.”

Ema mlčky strpěla, aby šel Zeisig vedle ní a nechala jej vypravovati. Byla ohromena tímto setkáním, neboť za doby nedostatku se stala i částečně pověřčivou a domnívala se, že tento muž s jizlivým, úskočným zrakem a úlisným chováním, jí nese jen opětne neštěstí. Dodala si odvahy a když došli na roh ulice, v níž Markovic bydlili, přerušila Ema náhle proud řeči Zeisigovy a pravila:

“Promiňte, pane, ale nepřeji si, abyste mne doprovázel. Jsem vdaná žena a bude lépe, když mne necháte na pokoji.”

Ema se domnívala, že tím Zeisiga odstrčí, ale ten nebyl jejím rozhodným jednáním nic překvapen a usmáv se pravil:

“Oh, tím lépe, milostivá paní, to můžeme býti dobrými přáteli. Jsem špatný člověk, vim to, ale jistě přátelství takové krásné dámy by ze mne učinilo člověka lepšího.”

Zeisig se nedal odbýti a doprovodil Emu až k domu. Ta nevěděla, co si má s dotěravcem počítí. Věděla, kdyby zavolala strážníka, že by se jí tento ještě vysmál, protože ona byla chudá žena a Zeisig byl elegantně oblečený muž a Ema věděla, že každý by jí to měl za zlé, že si nevází přátelství takového muže. Když jí Zeisig opustil, přiběhla Ema domů celá zděšená. Marek byl již doma a hrál si s dítětem. Byla by mu nejraději řekla vše, ale bála se, aby ho nerozlobila, neboť se nyní následkem své choroby stával popudlivějším. A proto Ema se jen na něco vymluvila a mlčela o původní příčině svého zmatku.

Druhý den, když byla Ema odpoledne sama doma, přišel posluha a přinesl kytici růží. V ní našla Ema dopis:

“Milostivá paní, toužim nesmírně po tom, abych se opět mohl s Vámi setkatí. Určete sama, kdy a kde. Váš
A. Z.

Ema nevěděla, co si má počítí. Roztrhala kytici a vhodila ji do plotny, ale lístek ve zmatku vstrčila do kapsy. Když večer přišel Marek domů, zpozoroval, že se něco opět stalo. Ale Ema mlčela, rozhodla se, že bude lépe, když bude mlčetí. A proto, když Marek se jí chvíli vyptával marně, odmíchlí se oba. Marek si lehl po večeri na postel, a Ema domnívajíc se, že spí, nechala jej ležeti. Ale Marek nespál, nýbrž přemýšlel. Přirovnával sebe k Emě. Vytýkal si, že byl hlupákem, když se domníval, že tato mladá, zdravá a vzdělaná žena může při něm, chorobném člověku žiti. Myslí si, že je to zcela přirozené, že Ema se stýká s jiným mužem. Vyčítal si také, že věří tomu, co mu jiní namlouvali, že bude zase zdrav.

Kdesi z daleka, zvolna, ale jistě počala se Markovi vkrádati neodbytná myšlénka. Byl v té chvíli o tom přesvědčen, že je této ženě ne podporou, nýbrž břemenem a že jest jeho povinností, aby jí tohoto břemene zbavil.

Ema se bála druhý den vyjítí z domu. Marka neopouštěla celý den myšlénka, která se večer v jeho mozku uhníždila. Byl odhodlán něco učiniti. Jednou jej napadlo, že by měl ujetí, ale myslil si, že by to byla zbabělost. A pak — co by on — chorobný muž nad hrobem, kde dělal? Měl něco jiného na mysli, ale opět ho napadlo, že by to také bylo zbabělostí zbavit se rázem všeho a Emě ponechatí tíhu celého břemene.

Večer Marek když šel z práce, stále úsilovně přemýšlel. Měl již domů jen přes jednu ulici. Náhle k němu zavál jakýsi puch, který jej omámil. Zápach vycházel v nálevny lihovin. Marek neuvažoval, cítil jen, že mu již ten zápach lihovin přinesl jakési zapomenutí. Vkročil dovnitř a dal si nalítí.

Za chvíli přidružil se k němu nějaký člověk, na němž byly již patrný účinky líhovin. Marek ho neznal.

"A pozdrav bůh, sousede," spustil host. "My se ani neznáme. Já jsem uhlíř a mám svou úřadovnu zrovna pod vámi. Takhle mi říkají Bryndal, ale jmenuji se Macek."

Uhlíř se suše zasmál, že někomu udal zase svůj vtíp, že má úřadovnu. Marek se na něj soustrastně podíval, ale Bryndala to rozčílilo.

"Co se na mne tak díváte?" vykřikl. "Však já za to nemůžu, že mi utekla žena. Byla to taková — — —"

Uhlíř pronesl nejhrubší nadávku. Marek jej chtěl chlácholiti a omlouval se, že nic zlého nemyslí a že jen s ním soustrast cítí. Ale lil oleje do ohně. Uhlíř od něho odskočil a vybuchl:

"Jen vy mějte soustrast sám se sebou. Beztoho vám ta vaše taky co nejdříve práskne do bot."

Uhlíř se opět chorobně zasmál a pokračoval:

"Není o nic lepší, nežli ty ostatní. Však já vím — —!" Nemohl domluvit, neboť Marek k němu přiskočil a uchopiv jej za ruku vykřikl:

"Co vite, co? Mluvte, nebo vám rozbiju hlavu!"

Uhlíř se vymknul rozčilenému Markovi a doprovázeje svá slova jistým druhem úsměšného chechtotu opilců pravil:

"Co ode mne chcete? Zeptejte se své ženy, co to bylo za elegána, který ji předevčirem doprovázel a od koho byla ta kytice, kterou ji včera starý Přimda nesl. Však vám, holečku, taky dlouho doma nebude — — —!"

Marek neslyšel poslední slova, nýbrž vyřítit se z kořalny a nemyslí na nic nežli, že svou ženu musí zabít. Ale doběhl na roh ulice a tam jej schvátil prudký kašel. Ten mu připomněl to, o čem včera večer a dnes celý den uvažoval. Šel pomaleji dále a místo k domovu, zabočil o něco hořeji a vešel do jiné nálevny. Prošel jich několik, ale nikde neměl stání. Byl již opilý, když se dostal do poslední. Tam stále blabolil něco o zabiti, obtěžoval druhé, až konečně byl vyhozen.

Ema zatím v úzkostech čekala doma na muže. Nevěděla, co se s ním stalo. Měla o něj strach, aby někde nebyl padl. Když uspala dítě, vzala šátek přes ramena a šla jej hledat. Na rohu ulice se jí postavil do cesty nějaký člověk. Poznala opět Zeisiga. Přistoupil k ní. Emě se zdálo, že ví, v jakém hrozném postavení je. Chytil ji za ruku a šeptal jí přídušeně:

"Emo, dovoďte, abych vás směl tak nazývatí. Toužím po vás nesmírně. Obcházím tu a čekám na jediný váš pohled."

Ema jej odstrčila a utíkala pryč. Muže nenašla, ale když se vrátila domů, spal.

Tak to trvalo několik týdnů. Ema nevěděla, že je stopována od svého muže. Zeisig se odvážil i do jejího bytu a uviděv chudičkou domácnost, byl ještě nestydatějším. Jako se k ní choval dříve uctivě, tak byl nyní hrubý. Nabízěl jí peníze a chtěl, aby s ním utekla. Marek se opíjel každodenně, až konečně byl z práce propuštěn.

Ema plakala hořce, že nemá nikoho, kdo by ji uchránil anebo poradil, co má dělati. Zeisig přišel opět vycihav, kdy byl Marek v kořalně. Prosila ho, aby ji nechal a aby ji a její dítě neuvrhoval do neštěstí, ale Zeisig jí řekl, že jí právě chce pomoci, aby nechala muže a uprchla s ním. Když Zeisig odcházel od Emy byv znovu od ní odbyt, potkal na schodech vrávorajícího Marka. Jejich pohledy se setkaly a Markovi se zdálo, že by se měl na tohohle člověka vrhnouti a zardousiti jej. Neznal ho, ale cítil k němu instinktivní nenávisť. Než Marek se dovrávorál nahoru, přiběhla za ním domovnice a uchopivši jej za rameno, počala na něj křičeti:

“Poslouchejte, Marku, takovouhle peleš v domě trpěti nebudu. Vy chodíte po hospodách a vaše žena má doma galány.”

Marek úžasle podíval se na domovnici, ale ta se tím nedala mýlit a pokračovala: “No, jen se nestavte, jakobyste ho neznal. Vím to dobře, že šel právě dolů a že byl u vás, co vy jste se povaloval v kořalně. Do čtrnácti dnů ať se vystěhujete.”

Než se Marek vzpamatoval, byla domovnice pryč, ale kolem po chodbách byly všechny dveře pootevřeny.

VII.

Druhý den přinesly všechny pražské denníky zprávy o sensační vraždě. Bylo vypisováno podrobně, jak mladá žena, Ema Marková, podřezala břitvou krk svému tuberkulosnímu muži. Byl udán také motiv vraždy. Mladá žena byla přesycena života po boku nemocného muže, který se opíjel a ji týral. Zamilovala se do slícného, bankovního úředníka, Alexandra Zeisiga, s nímž chtěla uprchnouti. Ale bylo jí v tom zabráněno mužem a proto, aby se ho zbavila, podřezala mu, když spal, břitvou krk. Ku konci skoro všech obširných zpráv bylo podotknuto, že nevěrná žena, vražednice i milence byli zatčeni a dopraveni do vazby k zemskému soudu.

Když druhý den došla novinami zpráva tato do Poustek, způsobila větší vzrušení nežli v Praze samotné. S jedné strany bylo dokazováno, že tak se mstí zvrácená výchova rozumářská, s druhé strany odsuzovali Markovou, že udělala takový hrozný čin. Jediný mlynář nevěřil, že by Ema byla něčeho podobného schopna a rozhodl se, že se ihned podívá do Prahy.

Domníval se, že bude mu možno mluvit s Emou, ale bylo to velmi těžko. Teprve za pomoci právníka se setkal s Emou v úřadovně soudní za přítomnosti soudcovy.

Když Emu přivedli, vrhla se mu tato s pláčem na prsa. Později, když se trochu uklidnila, vypravovala mlynářovi o tom všem, co se za poslední doby sběhlo. Vypravovala o scéně na schodech a jak Marek, když přišel domů, pravil jen:

“Tohohle jsem si přeci od tebe nezasloužil.”

Odebral se do pokoje, odkud za chvíli zaslechla jakýsi chrapot. Vběhla tam a našla Marka na posteli, jak mu z velké rány na krku řinula krev. Držel ještě břitvu v ruce. Ema se vrhla na něj a davši se do křiku přivolala sousedy kteří ji našli zakrvácenou a s břitvou v ruce. Marek byl již nebožtíkem.

Ema stále plakala, když to mlynáři vypravovala. Mlynář uslyšev, jak se Markovým zle vedlo, vytýkal jemně nešťastné ženě, proč mu nepsali. Sám sobě vyčítal, že na tyto lidi od poslední návštěvy u nich naprosto zapomněl. Ale umiňoval si, že učiní vše, co mu učiniti bude možno.

Právník na dotaz mlynářův kroutil povážlivě nad případem hlavou. Položil Emě několik otázek, ale shledal, že ani Ema nedovede vypovídati ve svůj vlastní prospěch. Mlynář ujistil Emu svou pomocí a opustil ji. Byl tím více přesvědčen o její nevině, čím více byl zasvěcen do jejího předchozího života. Byl sám zámožným člověkem, vychovaným v nadbytku a slyšel jen o bidě velkoměsta a četl o ní, ale sám ji nezkusil nikdy. Proto se divil tomu, jak ta šťastná rodina mohla za necelý rok tak hluboko klesnouti. Rozebíral vše, co o Emě a mrtvém Markovi věděl a došel k tomu názoru, že tito oba lidé pospolu byli příliš slabí pro shon života. Nemohl věděti, že silní lidé se rodí právě za nepříznivých okolností, že se chválí vždy jen ten, kdo zvítězí, ale že se haní ten, jenž padne. Nejmenší výtkou pro padlé v boji života je slabost, která bývá současně i omluvou.

Pro Emu bylo něčím hrozným její uvěznění. Ačkoliv byla si plně vědoma své vlastní neviný, přece se domnívala, když je v žaláři, že je

již dostatečně dokázáno, že je zločinnou. Nevěděla, že do žalářů se velmi často dostávají lidé nevinní. Na hrubé lavici seděla ztupěle, jen občas propukávala v zoufalství. Několikrát pokusila se o to, aby dostala sem své dítě. Ale po dlouhém rozhodování soudním bylo jí konečně dovoleno, že je smi prozatím vidati jen dvakrát v týdnu.

Je jen velmi málo lidí, kteří sřítivše se náhle s vrcholku štěstí do bahna, mají tolik síly, aby nadále životu vzdorovali. Ema uvažovala o tom, že by bylo pro ni lépe, aby odpočívala vedle muže. Ale cítila, že musí žít pro své dítě, to, které bylo od ní odloučeno a to, kterého neznala, ale o kterém věděla, že přijde. Ema nevěděla, co jí čeká, domnívala se naprosto a s jistotou že bude propuštěna velmi brzy.

Ale soudní vyšetřování se táhlo velmi dlouho. Právník, kterého obstaral mlynář, sdělil Emě nepokrytě, že je obviněna ze zločinu vraždy, že bude postavena před porotu a jestli bude usvědčena, že jí čeká smrt provazem. Advokát to mluvil, aby Emu donutil, by uvědomic si svůj hrozný stav, sama přemýšlela o tom, jak vyváznouti.

Na Emu působila příliš upřimná mluva právníkova právě obráceně. Ležela dlouho naprosto bezvládně a byla ovládána jen tou myšlenkou, že by bylo pro ni lépe, aby byla usmrcena nežli aby byla odsouzena k dlouholetému žaláři. Ale když se opět setkala se svým dítětem, které mlynář dal k hodné rodině na vychování, čerpala opět novou chuť k životu. Vytýkala si sama, že je tak slabou a že se vzdává každého boje. Znovu jí přišlo na mysl, že by bylo bývalo pro ni lépe, kdyby jí byli naučili, jak má býti neodvislou, jak se má živiti vlastní prací. Naučila se sice modlícím pro všechny možné příležitosti, ale nenaučila se tomu, že žena stejně jako muž, musí bojovati se životem. Byla uvyklá stále na někoho se spoléhati.

Jednou byla volána k vyšetřujícímu soudci a ten hned bez obalu se jí ptal: "Povězte, kdy jste se poprvé setkala se Zeisigem?"

Ema vypravovala, kdy se s ním setkala a jak jí pronásledoval. Soudce nedůvěřivě se na ni díval a pravil:

"Proč jste nezavolala strážníka nebo proč jste si nestěžovala u policie do jeho chování? Stala jste se tím sama spoluvinnou."

Ema řekla pravdivě:

"Domnívala jsem se, že chudá žena nenajde nikde ochrany. Odbyla jsem jej několikrát, ale on seznav můj stav, byl ještě opovázlivějším. Mužovi jsem ničeho říci nemohla a jiného jsem neměla nikoho, kdo by mne ochránil. Snad kdybych byla bývala zámožnou, byla bych se i sama dovedla ochrániti. Za jiných okolností by mne ochránil muž, ale ten byl nemocen a nedůvěřivý a proto jsem raději mlčela."

Soudce uvažoval, snad uznával oprávněnost toho, co říkala Ema, že žena, chce-li zůstat počestnou, má od úřadů příliš málo ochrany. Ale účelem jeho vyšetřování nebylo rozbíratí tuto otázku a proto se tázal znovu Emy:

"Říkal vám snad někdy Zeisig, abyste se svého muže zbavila?"

Ema byla již částečně uvyklá podobným otázkám a proto odpověděla:

"Říkal mi, abych s ním uprchla a byl také ten den, kdy se neštěstí stalo u nás a nabízel mi peníze. Neříkal mi však nikdy ničeho o tom, že bych se měla muže zbavit."

Soudce se podíval upřeně na Emu a novou otázkou se vracel k účelu:

"Vy tedy sama tvrdíte, že Zeisig není vaším spoluvinníkem?"

Ema vzrušeně přistoupila ke stolku soudcovu.

"Nedopustila jsem se sama nijakého zločinu, a proto se ho nemohl dopustiti nikdo jiný."

"Ano", pravil soudce, "Udala jste, že váš muž spáchal sebevraždu a výpověďmi svědeckými je také dokázáno, že byl dlouho bez práce, že trpěl

plicní tuberkulosou. To všechno jste udala také vy, ale myslíte také, že se z těchto dvou příčin také váš muž opijel?"

Ema mlčela, a soudce pokračoval:

"Vidíte, tuto příčinu nemůžete udati. Naproti tomu jsou tu výpovědi, že se váš muž počal opijeti teprve tehdy, když se dověděl, že jste šla se Zeisigem a že vám poslal kytici s dopisem, který jste sama předložila."

Soudce se odmlčel a sáhnuv mezi listiny, vyňal dopis Zeisigův a pokračoval:

"Jak vysvětlíte rozpor mezi dopisem a svou výpovědí. Vy udáváte, že k vám mluvil Zeisig důvěrně a oslovoval vás "Emo.". Zde naproti tomu je jasno z dopisu, že se k vám choval uctivě oslovuje vás: "milostivá pani"."

Ema nevěděla sice, jakého účelu mají všechny tyto otázky, ale cítila, že se jedná jen o to, aby její vina byla dokázána. Po malé chvíli rozvažování odpověděla:

"Řekla jsem již, dokud mne neznal a našeho neštěstí, že se choval ke mně velmi uctivě, ale jakmile viděl, že žijeme v bídě, vzrůstala jeho odvaha."

"Ano", pravil soudce. "Vy tvrdíte, že od uvedeného plesu vás potkal teprve po několika měsících a že až do doby dopisu jste se s ním setkala jen jednou. Ale v dopise je uvedeno "opět", či to znamená jen jediné setkání? A pak, proč jste mu hned na poprvé neřekla vše?"

Ema opět odpověděla, kdyby byl Zeisig se dověděl hned vše, že by se snad byl stal ještě nestoudnějším.

Soudce nervosně si zakroutil vousy a řekl:

"Vidíte, to jsou samé vaše domněnky. Jste přece vzdělaná žena a ustavičně se omlouváte slabostí. Vždyť slabost sama vede k zločinu. To je právě pro vás přitěžující okolnosti, že nejen nemáte přímých důkazů pro svou nevinu, nýbrž že nedovedete ani vysvětliti sama nic. Nedovedete ani říci, proč jste byla nalezena se zakrvácenou břitvou v pravé ruce a zakrvácenými šaty. Je také podivno, že váš muž po výstupu na chodbě, který jste slyšela, řekl vám jen: "Tohle jsi mi neměla dělat," a šel do pokoje a že vy jste si ho dále nevšímalá, až jste jej našla zakrváceného na posteli."

Takovýmto způsobem byl veden výslech s Emou. Zeisig po prohlášení jejím byl propuštěn na svobodu a měl býti veden co svědek proti Emě. Ale zmizel brzy, jakoby se do země propadl a nebylo možno ho nikde naléztí.

Právník Emin se zvláštním přízvukem a samolibým úsměškem řekl jí, že je to nejlepší věc, která se mohla státi. Také Dvořák přiznal se Emě, že je rád, že Zeisig utekl. Ale Ema byla tak zmalátnělá každodenním výslechem a opakováním stejných věcí, že jí to bylo zcela lhostejno, co se s ní stane. Ve své samotě se obírala jen myšlénkami o tom, co se stane s jejím dítětem. Věděla, že Dvořák jedná jen ze soustrasti a že je mu dne-naprosto cizí. Vzpomínala na své mládí a byla zoufalá, že její děti mají býti připraveny o matku nepoznavše otce stejně jako ona.

Někdy se jí zdálo, když upadla v horečný spánek, že se někde daleko setkala se svým otcem. Přemýšlela o tom, jestli by to mohlo býti pravda, že její otec je na živu a že nezemřel. Co o něm věděla, bylo jen to, co slyšela od mlynáře, který jí řekl, že její otec někde asi zahynul násilnou smrtí. Věřila tomu dříve, ale nyní, kdy neměla nikoho, ke komu by se mohla s plnou důvěrou obrátiti, živila v sobě naději, že přece by to mohlo býti pravda, že její otec nezemřel, nýbrž že by mohl býti na živu někde v daleké zemi. Ale nemohla se nikoho ptáti, neboť věděla, že by jí nikdo nedal vysvětlení.

Znovu byla vzrušena a její mysl upjata k jejímu nynějšímu stavu, když dostala obžalovací spis. To, že byla sirotkem, bylo v něm vykládáno ve

zlé. Neboť bylo dokazováno, že se jí nedostalo žádného vychování. V obžalovacím spise byla líčena jako nezvedené dítě, ano bylo dokonce tvrzeno, že byla tak nezdrárná, že nechtěla strpěti ani dobrodiní, kterého se jí dostalo a že utekla z kláštera. Byla líčena co žena, která svého muže utrápila, aby se mohla bez překážky oddati svému milenci. A když ji muž dlouho neumíral, zavraždila jej.

V podobném smyslu mluvil státní žalobce také před porotou. Vyložil také porotcům, že i útěk Zeisigův byl smluven a že tato žena dobře ví, kde se se svým milencem sejde, jestli by byla osvobozena. Varoval porotu před tím, aby dala svolení k tomu, by na svobodě tato zločinná žena mohla ve svých zločinech pokračovati.

K líčení bylo předvoláno velké množství svědků, a dlouhé dny jeho byly pro Markovou dny nezměrného utrpení. Myslíla, že smrt by pro ni již nebyla žádným trestem, nýbrž pravým vysvobozením.

Všichni svědčili o tom, co neviděli a nevěděli. Nikdo, ani Marková nedovedla říci nic o pohnutkách sebevraždy Markovy. A také nikdo přímo nemohl udati, že by byla Marková svého muže zavraždila. Našli se lidé, kteří vypravovali, že Marková udržovala dříve milostný poměr s jedním úředníkem továrny, kde býval Marek zaměstnán, a když ji to její muž překazil, byl propuštěn. I za jeho nemoc byla svalována vina na její hlavu.

Marková poznala v plném dosahu špatnost lidskou, neboť měla nepřátele v těch lidech, kterým nikdy naprosto nic neudělala a kterých ani neznala. Mlynář Dvořák sice stále stál při ní, ale bylo na něm pozorovati, že mu je tato záležitost velmi nepříjemnou a že by ji měl již nejrady s krku. Zkusil dosti výčitek od svých nepřátel v Poustkách, ano i jeho žena se stavěla proti tomu, aby znovu se ujímal Emy, do které mu vlastně ničeho není. Proto se Dvořák choval k Emě velmi chladně a při líčení s ní vyměnil jen několik slov.

Právník Emin se sice své svěřenky ujmul velmi obratně, ale Ema věděla a cítila, že jeho slova jsou jen slovy obhajcovými, ale nikoliv slovy člověka s ní citícího. Hrozným dojmem na ni také působily zvědavé tváře lidí, kteří se tísnili za přehradou. Po všechny dny líčení byl do porotní síně takový nával, že bylo nebezpečí, že někdo bude umačkáán. Nejvíce bylo mezi diváky paniček v nádherných robách a kloboucích. Mnohé ani nejedly a zůstaly v soudní siní celý den. Jiné si přinesly divadelní kukátka, takže soudce musil pohroziti, že dá soudnici vykliditi, jestli dámy budou používatí kukátek.

Když se jednalo o Zeisigovi a soudce se ptal Emy, jestli mu někdy zavdala příčinu, aby ji pronásledoval, ona odpověděla, že nikoliv, právník Emin pravil:

“Obžalovaná nedoveďte věc vysvětliti, protože nezná velkého města. Ale Zeisig byl hejsek, který znal ženy a věděl, že ženy většinou i z nejlepších rodin provozují nepočestné věci. A proto se domníval, že i tato žena jen koketuje a po čase se mu vzdá.”

Z posluchačstva ozvaly se výkřiky ne podobné lidským hlasům, a když se Ema překvapena podívala tam, u koho vzbudila právníkova slova takový odpor, viděla, jak ženy s otevřenými ústy, roztaženými očima, rozčuchanými vlasy a s klobouky na týl stlačenými, upírají na ni zběsilé své oči. Nedovedla pochopiti, že tyto ženy jsou proti ní proto, že jsou přesvědčeny že je a byla lepší než jsou ony.

Podobných vzrušujících výjevů se každodenně odehrávalo v soudní siní několik. Porotci byli umdleni, soudce mluvil jen chraptivým hlasem, Ema stále musila seděti, jsouc již naprosto duševně i tělesně vyčerpána. a jen diváci byli neúnavní.

Konečně se došlo k závěru. Porotci dostali jedinou hlavní otázku znící na zločin vraždy. Radili se dlouho a když se vrátili, vrchní porotce oznamoval, že většinou hlasu byla zodpověděna záporně. Ema tomu nerozuměla, teprve když soudce vstal a pronesl osvobozující rozsudek, pochopila, že se zde uzavřela jedna část jejího života, kterému byla vrácena. Stála chvíli jako sloup a potom pokročivši k porotcům, chtěla něco říci, ale náhle tělo její počalo sebou křečovitě škubati, a Ema omdlela.

VIII.

Bylo to za několik měsíců na farmě, ležící několik mil od jednoho z Velkých jezer severoamerických. Farma byla z několika málo, jichž si každý všimne pro jejich uspořádanost. Ležela u silnice vedoucí do nedaleké vesnice a kolem šla trať elektrické dráhy spojující města a vesnice osady i jednotlivé farmy.

Vůz této elektrické dráhy právě přijížděl od města Lakelandu, a jeho píšťalu bylo slyšeti daleko široko. Na verandě postavené v předu farmy ukázal se sám majitel Kužel. Byl ještě statný a silný hlavně vlivem venkovského vzduchu, ale dle šedivých, sporých vlasů a úplně bílého vousu na bradě bylo hned lze poznati, že do sedmdesátky Kuželovi mnoho neschází. Vyběhl ven přilákán byv zvukem píšťaly a opřev se o zábradlí u verandy čekal, až vůz zastaví. Ale ten nezastavil, ale jel s plnou rychlostí dále. Farmář zklamán se obrátil a obešel stavení, vešel do kuchyně.

Tam měla již Kuželová se dvěma dcerami na pilno. Na plotně se vařilo všechno o překot, a v troubách se peklo i smažilo, jakoby Kuželovi chyběly vdavky některé z dcer.

Kuželová byla mladší svého muže jen o málo roků, ale dle jejího vzezření by ji byl nikdo více nehádal nežli čtyřicet roků. Když její muž vstoupil, obrátila se od kamen a vidouc, že Kužel přichází z venku bez čepice, bez kabátu a vesty a na nohou jen lehké střevíce, spustila na něj zdánlivě rozhorleně:

“To už jsi byl zase venku! A ani si nic na sebe nevezmeš. V noci nařika a nemůže spát a tadyhle chodí jako mladík.”

Kužel dělal jakoby neslyšel a ptal se na něco mladší dcery Marie. Dlouho to nevydržel v kuchyni. Musil se jít podívat, jestli mu někdo ze sklepa neodnesl sud piva, pře počítal láhve vína a vrátil se nahoru, kde zkusil, jestli doutníky, které včera přivezl, budou dost dobré.

Nemohl to vydržet sám. Šel zase zpátky do kuchyně. Starší dcera Anna postřehnuvši otce s doutníkem v ústech, usmála se a řekla:

“Hele, tatínek dnes i dýmku zahodil.”

Kuželová se podívala na muže a musila se také usmáti.

“To on se bojí, aby až přijedou z města, neviděli ho s dýmku. Chce dělat dnes taky šviháka.”

Kužel se usmál a poklepav své ženě na rameno, řekl: “Co myslíš, Mary, nebude toho masa málo?”

Farmářka se podívala na muže a odpověděla: “Snad bys ještě nechtěl pro něj jet?”

Dcera Marie pochopila úmysl otcův a vzavši Kužela kolem krku, pravila se smíchem:

“To on tatínek se nemůže dočkat a rád by se jel aspoň kousek podívat, jestli již nejedou.”

Kužel chtěl něco říci, ale v tom zase zaslechl piskot a proto vyběhl ven. Zůstal státi před verandou, ale když vůz zastavil, běžel naproti. Viděl již z daleka, že slézají dva lidé. Poznal, že to jsou starý Joe Kotík a Dolfa Kolbaba. Doběhl k nim a hned se přátelsky vítali.

“A to jste přijeli sami?” tázal se Kužel.

“No, sami, však ostatní nežli se vypraví, to bude trvat. Petera chtěl, abychom na něj počkali, že nás vezme do automobilu, ale my už jsme na to staří.”

Kužel byl rád, než se ostatní dostavi, že bude mít aspoň zábavu. — Také Kuželová vyběhla hostům vstříc a srdečně je přivítavši, iekla:

“A to jste hodní, že jste přijeli, však by nás ten starý byl tady zbláznil.”

Kuželovi strojili “paldy” a ty byly vždycky slavné. Kde jaký známý v městě, každý musil přijet. Kužel byl jedním ze starších českých osadníků zde v tomto okolí a proto byl všude znám. Prokázal také každému, kdo se na něho obrátil, dobrodiní. Poradil, kde nalézt práci, přimluvil se a když dlouho někdo nemohl práci dostat, mohl být za kousek práce na farmě, jak chtěl dlouho. Jen lenochy nemohl Kužel vidět. Tuláci se jeho farmě vyhýbali.

Zejména v městě bylo mnoho lidí, kterým Kužel i penězi vypomohl. Někteří se mu černě odměnili, ale Kužel pohuboval a když někdo přišel, udělal pro něj zase, co mohl. Říkal, že krajan krajanu má pomáhat, a že by to byla hanba pro něj, aby on krajana odbyl a Irčan, aby se ho ujal.

Když měl Kužel společnost, bylo mu hned veseleji, zvláště když viděl, že sluníčko venku se probírá z mraků a že asi bude odpoledne hezky. Kužel byl starý, poctivý muž, který jako většina Čechů se v Americe vyšplhal svou vlastní pílí. Z české své povahy zahodil brzy to, čeho v Americe nemohl potřebovat a z amerických mravů nevezl si ničeho, co by mu škodilo. Osvojil si hlavně rozhodnost v jednání, kterou vzdor svému stáří si stále zachovával.

S Kotíkem přijeli sem do Ameriky již asi před půl stoletím. Oba mladí, bujaří čeští hoši. Vzpomínali na to dosti často. Kolbaba byl o něco mladší, ale stejně jako v mládí byli všichni tři nerozlučnými přáteli i nyní.

Zatím co si vypravovali o počasí a všední historky denního života, sjela se i ostatní společnost. Zvláštní pozornost Kuželovu i všech ostatních přilákal nový Peterův automobil.

Petera se smál Kolbabovi a Kotíkovi, že se báli do “káry” sednout, ale oba potřásl jen hlavami a Kotík řekl:

“To pro nás není, to je pro ty mladší.”

Kolbaba však se nezdržel a položertem prohodil:

“Co pak Petera, ten je ještě mladý, ten může dělat pána, ale já bych se styděl před dětmi i vnoučaty, kdybych na stará kolena měl jezdit v takovém bláznů.”

Po bohatém lunchi se společnost rozdělila. Slunko odpoledne vysvitlo v plné kráse, a tak se všichni odebrali na zahradu. Paničky se rozsadily na lavicích pod stromy, mladé dívky a chlapci šli se podívat po okolí, děti skotačily kolem, dělaly dostihy v běhu, hrály baseball a škádli domácí psy.

Páni hráli na tři “party” šestašedesát, ale brzy je to všechny omrzelo a rozhodli se, že si budou raději povídati. Vždyť pro to se vlastně sešli. Srazili stoly dohromady a sesedli se. Byli na druhém konci zahrady za stavením, pěkně v zákoutí, a každý se usadil, jak mohl nejpohodlněji.

Zprvu mluvili jen v hloučcích, protože druhé nezajímalo, co si dva nebo tři měli povídat, ale brzy se přešlo na všeobecné záležitosti. Kotík odsuzoval mladší generaci, že ta tu má nebe oproti těm, kteří sem jezdili dříve.

“Každý z těch mladíků,” pravil starý pán, “chce dnes rychle zbohatnout. Co my jsme se nastarali a nadřeli, než jsme si pár dollárků zahospodařili. Já jsem dělal samou těžkou práci a nesměl jsem se ptát na plat.

Byl jsem rád, že jsem si vydělal na živobytí. Ale ti mladší se dnes nejdříve ptají, co dostanou a to chtějí za málo práce hodně platu. Jo, tak to je!"

Kotík to tak zle nemyslel a proto se ostatní jen usmívali nad jeho řeč.

Kotík však chtěl docílit souhlasu a proto jej úsměvy trochu rozmrzely. Kužel upozoroval, že se Kotík mrzí, a proto jej hleděl uchlácholiti.

"To máš takhle," pravil Kužel. "My jsme starší dědové a máme ty staré názory. Ale ti mladí mají zase jiné názory. To je pravda, že sem dnes jede mnoho špekulantů, ale jezdí sem ze všech zemí a proč by nejezdili také z Čech? Někdo tu musil být, kdo to připravil, však dnes, kdo přijde někam do pustin, musí také více pracovat nežli kdo přijde do města. A tady se jen podívej, co se napracují dělníci v slévárnách, a jestli mají větší plat, však si ho také zaslouží. Však dnes vydělávají továrníci také více než vydělávali dříve, a živobytí je dražší."

Kužel to řekl, jak si to myslel, a Kotík byl spokojen. Ale předmět rozmluvy se líbil a proto se ho chopili i jiní. Jeden z mladších, obchodník Kafka vypravoval, jak tuhle na české schůzi vypravoval jeden anglický soudce, že podle statistiky jsou Češi mezi nejvítanějšími přistěhovalci a čeští dělníci jedněmi z nejzručnějších. A Kafka doložil:

"Vidíte, co naši staré vlastní ubylo pracovních sil. Kdyby všichni tyto lidé byli se mohli uplatnit tam, jaký užitek by to pro tu zemi mělo. Takhle se musíme hledět uplatnit zde, v cizí zemi. Musíme pracovat a někdy snad více, nežli bychom byli pracovali ve staré vlasti, ale za to aspoň vím, že z té práce budeme něco mít. Co se nadřeli naši rodičové na kousku skalnaté půdy. Já to vím, jak to bylo u nás doma. V nůších jsme vynášeli prst na pole a když jsme to nejlépe udělali, přišla místo úrody voda a sebrala všechno i s prsti. Já neříkám, že by tu byl ráj, ale pokud jde o živobytí, je to tu přece lepší. My jsme sem přinesli svou poctivou práci a za to máme poctivou odměnu."

Všem se ta řeč líbila, jen Kolbaba poznamenal:

"Já nevím, jak si to myslíte, ale já vždycky uvažuji o tom, kdybych byl dělal tak v Čechách jako tady, že bych se měl také dobře."

Kafka chtěl k tomu něco poznamenati, ale předešel jej hostinský Koula, řka:

"To nevím, protože mnohý v Čechách ani nemohl nic dělat. Musil se spokojit jen s tím, čemu se vyučil a v tom pracovat. Já jsem se učil obuvníkem a co bych byl tam dělal jiného? Jako hostinský bych nikdy nebyl dostal povolení. Tam jsme se řídili zásadou, že devatero řemesel desaterá nouze, ale tady když se mně nepovede jedno, dělám něco jiného. Tamhle soused Petera by byl stále dělal kontraktora, kdyby nebyl začal s pozemky. A byl by mohl vésti nějaký pozemkový obchod v Čechách, aby z toho zbohatl!" —

Petera nerad slyšel, že se povídá o tom, jak dělal kontraktora a proto stáhnuv rty, řekl úsečně:

"A ty máš pořád jen s tím zbohatnutím."

Ale Koula se nedal a odpovídal:

"A pro co jsi sem pro jiného přijel, nežli abys' zbohatl?"

"A pro co jsi sem jel ty?" odsekl Petera.

Kužel upozoroval, že by tenhle spor mohl vzrůst a proto opět chlá-
chólivě řekl:

"Však lidé mají různé příčiny, proč sem jedou."

Příležitosti tak vítané se chopil pekař Silný a volal:

"A vite, bratři, proč jsem sem jel já? Já jsem sem jel za holkou, totiž za mou nynější starou. Než jsem přišel z vojny, holka byla v Americe a proto hajdu za ni."

Většina z přítomných již slyšela historii veselého pekaře, ale přece jej poznovu vybízeli, aby vypravoval. A Silný se nedal dlouho pobízeti. — Ličil, jak byl v Bosně, jak se bil s Mohamedány. Přišel z vojny a byl čtyři dny doma, když přišla okupace Bosny. Byl znovu povolán na vojnu. Měl se tam dobře, ale přece byl radši, když mohl jít domů. Když se dověděl, že jeho děvče jelo do Ameriky, rozhodl se přes zdržování, že pojede taky.

Silný byl veselé povahy a když se již dostal k slovu, hleděl toho využití a pustil se do vykládání:

“Vy tu pořád jen o tom zbohatnutí. Co pak jsou jen ty peníze na světě? Podívejte se na mne. Jen jsem sem přijel, hned jsem hrál divadlo. Dal jsem se do spolků, pořádali jsme zábavy, koncerty a hlavně divadla. To je přece život! Co pak má z toho člověk, když se stále lopotí. Pro mne je dosud divadlo. Jsem starý chlap, a když by dnes přišli a řekli: Franto, pojď si zahrát Jenika v “Prodané”, šel bych hned.”

Silný se smál sám tomu vtipu a ostatní také! Představovali si jej, jak by vypadal, až by měl dělat junáka ze sebe.

Spor mezi Peterou a Koulou byl zažehnán a Kotík počal sám vypravovati, proč on přijel sem do Ameriky:

“U nás, na Písecku, se všude mluví jen o Americe, lidé píšou domů, jak se mají dobře a kde kdo může, každý hledí, aby se sem dostal. Za mých let tu bylo ještě málo lidí. Od nás tu byl jen tamhle Kuželův strýc, však je již dávno nebožtíkem. Měl jsem nevlastní matku a ta hleděla, abych byl z domu. Tamhle s Kuželem jsme si řekli, že bychom mohli jít hledat toho strýce. Neměli jsme žádnou podrobnou adresu jako musí mít lidé nyní, ale jeli jsme. A to byla cesta. Ještě na plachetniku a k tomu bouřka. Do New Yorku jsme přijeli polomrtví a nevěděli jsme, kam se máme vrátit. Až jsme se s jinými dostali sem. Protože tady byli většinou lidé z Písecka, našli jsme i strýce Kuželova, ale již jsme ho nepotřebovali.”

Kužel přisvědčoval a dokládal, jak jeli ještě s Kolbabou na západ, ale jak se sem zase vrátili.

Koula mezi tím mlčel a poslouchal. Když i Kužel dopověděl a nikdo se neozýval, pravil sám:

“Je také dosti lidí, že mají jiné příčiny a že sem přijedou za nepoctivými záměry nebo že mají důvodnou příčinu sem jet. Ale mezi námi Čechy je takových velmi málo.”

To bylo zase pro Kafku, aby Koulovi pomohl a uplatnil své názory.

“Tady se nikdo neptá na to, co kdo je,” počal Kafka mluvit. “Tady hlavně platí, co kdo umí a jak se chová. Máte mnoho lidí, že přišli do neštěstí bez vlastní viny, mnoho jich bylo nevině trestáno a potom ve staré vlasti každý na ně poukazoval. Chtěli také býti živi a co měli dělat? Aby se stali z nich lidé počestní, to jim již ve staré vlasti nebylo možno. Ale můžeme říci, že sice mezi námi Čechy je takových lidí velmi málo a jestli jsou, jsou z nich stejně dobří lidé jako z nás. Ten, kdo sem přijel za nekalým úmyslem, pozná brzo, že tu pro něj nic není, zvláště když nezná řeči a nerozumí způsobům. A nežli má příležitost prováděti nějaké nekalé záměry, octne se brzo za mřížemi nebo se stane z něho lepší člověk. Je pravda, že je mnoho lidí v Evropě, kteří na Ameriku pohlížejí jako na velkou káznici, ale ty názory se již taky mění.

A pak když jsou lidé tady, kde mají lepší příležitost domoci se majetku poctivým způsobem, jistě se té příležitosti uchopí. Ale ať je tomu jakkoliv, každý kdyby se měl sebe lépe, přece si stále na tu svou starou vlast vzpomíná, třeba tam byl prožil doby sebe trudnější.”

Tim zase byl dán hovorů jiný směr. Jeden po druhém vzpomínali všichni na svou zemi. Objevovali její krásy a srovnávali je s krásami

v Americe a vypravovali si, jak který byl na návštěvě, co tam viděli nového, až najednou se ozval pekař Silný:

“A, co myslíte, bratři, zůstali byste tam, já myslím, jestli byste se tam chtěli znovu usadit.”

Všichni mlčeli, až se ozval Petera:

“To je tak, kdyby měl člověk mnoho peněz a moh’ tam pohodlně žít a nemusil se ohlížet na nikoho, kdo by tam nechtěl zůstat?”

Ale Silný tomu odporoval: “Vy máte pořád jen s těmi penězi, ale my Češi to cítíme nejlépe zde v Americe, že máme také pochopení pro její svobodu. Většina lidí toho nedovede říci, ale já myslím, kdyby se ani nejednalo o ty peníze, že by málokdo, jenž zvykl zde v Americe, dovedl žít spokojeně opět v Čechách.”

Kužel čekal, až Silný dopoví a potom dolévaje mu pivo do sklenice řekl: “Vy jste znali všichni toho Klandu, co býval strojníkem. Zašetřil si tady nějaký dollar a hajdy do Čech. Ale přijel zase zpátky a tak to udělal asi třikrát. Posledně měl kdesi na Kladně dům s hospodou. Vedlo se mu dobře, ale říkal, že by tam nezvykl. Je teď někde v Chicagu. A je mnoho lidí, kteří sice zůstali v Čechách, ale na Ameriku přec jen nemohou zapomenouti. Setkal jsem se v Praze s jedním pekařem. Ten býval kdysi v Detroit, Umřela mu tam žena, pohřbil tam několik dětí, společník jej okradl. Měl si vzít nějakou bohatou Holanďanku, ale najednou se rozhodl a jel zpátky. Daří se mu tam v Čechách dobře a má již dnes hezkých pár křížků na sobě, ale když jsem odjížděl, byl se mnou na dráze a padaly mu z očí slzy jako hráchy.”

Poněvadž Silný tento hovor začal, pokládal za svou povinnost do toho něco promluvit:

“To je to,” pravil, “že je člověk takový divný tvor. Stále po něčem touží. Jestli nemá peníze, chce je mít a když je má, chce zase něco jiného a pořád chce něco, až jej zahrabou a pak již nechce nic. Když jsme tady, chceme být v Čechách a když tam člověk je týden, chce zas být zde.”

Kolbaba vážně kýval hlavou a když Silný domluvil, podotkl: “Jo, když člověk tu krev nemůže zapřít. Mluv si, jak chceš, třeba po čínsku a buď si kde chceš, jsi hned celý blázen, jak uslyšíš někoho promluvit česky.”

Kotík byl stejného názoru a prohodil:

“Já tadyhle umím dobře anglicky, mluvím anglicky rád, ale copak je to platné, když česky mluví člověk ještě nejradši?”

Kafka čekal až se mu naskytne opět příležitost, aby mohl uplatnit svůj názor. Kužel chtěl něco říci, ale mlčel, když viděl, že Kafka začíná:

“To je všechno hezké,” pravil Kafka. “Ale naše děti, ty již nebudou takové. Ještě spíše hoši, ale dívky ty hledí jen se přitlačit mezi anglické. Přišla ke mně do obchodu tuhle matka s dcerou. Paní mluvila česky, ale dcera nepromluvila ani českého slova. Paní sama mi řekla, že prý dcera nerada mluví, protože prý každý nemusí vědět, že její rodiče nejsou Američané. Stará paní také chtěla mluvit anglicky, ale když prohodila jedno slovo špatně, dcera do ní rýpla a zaškaredila se. Co je to všechno platno, když my jsme Čechy, ale naše děti nebudou ani chtít česky promluvit a jejich děti nebudou znát vůbec česky.”

Kafka domluvil, ale ostatní neřikali nic. Hostinský Koula však se nedal mýlit tím, co povídal Kafka.

“Tohle nechte, to my nepředěláme,” počal vypravovati, ale já vám povím historku. Možná, že někdo z vás bude moci něco dobrého vykonat. Šel jsem tuhle navštívit do nemocnice jednoho známého. Sluha mi vypravoval, že tam před několika dny přivezli nějakou mladou ženu, která je ve velmi bídném stavu a má prý ještě dítě někde v útulně. Šel jsem se na ni

podívat a bylo mně jí opravdu lito. Vypravovala mi, že má s sebou chlapečka a jedno malé že nechala v Čechách. Přišla sem a bloudila ulicemi. Nějaký člověk, bezpochyby Slovák nebo Polák, se jí dole v městě ujal a domnívaje se, že má peníze, dovedl ji do jednoho stravního domu. Odtamtud ji dovedli někam jinam, kam, to ona neví. Tam ji donutili, že dala své dítě do nějaké útulny a říkali jí, že si vydělá dosti peněz, aby si na ně mohla platit. Ale ubohá žena teprve později poznala, do čeho se dostala a k čemu se měla propůjčiti. Utekla tam odsud a nevědouc kam ani, šla hledat své dítě. Běhala ulicemi a umořena hladem a zachvácena úpalem byla odvezena v horečce do nemocnice. Dítě bylo sice vypátráno, ale co si ubohá žena počne, až vyjde? Pracovat nebude moci. Myslil jsem si, že by někdo z vás si ji mohl vzítí."

Za řeči Koulovy přišla Kuželová. Uslyšeši, o čem Koula mluví, řekla rychle: "A to ji pošlete k nám, tady může být i s chlapcem. Annie mi beztoho brzy odejde a tak někoho budu zde potřebovat."

Kužel také souhlasil a hovor přešel opět na běžné všední věci. Za večere přišla opět řeč na neznámou ženu. Všichni jevíli o ní neobyčejný zájem a každý se nabízel, že něčím přispěje k umenšení její nouze. Koula musil znovu vypravovati, co o ni věděl.

Když dokončil, ptal se Kotík:

"No, a proč sem jezdila?"

Koula chtěl Kotíkovi zostra odpovědět, ale rozmyslil se a řekl:

"Vypravovala, že když byla dítětem, zmizel jí otec a potom, že jí zemřela matka. Byla vdaná, ale muž jí zemřel na souchotiny. O otci jejím říkali prý lidé v Čechách, že ušla do Ameriky, a ubohá se domnívala, že bude jí snadno jej tu naléztí."

Kuželová se ptala ještě Kouly, jak se jmenuje a Koula sdělil, že je z Prahy a že se jmenuje Ema Marková.

Společnost potom zapomněla na ženu. Rozcházel se teprve pozdě v noci.

IX.

Byla to skutečně Ema Marková, která přestávši nové utrpení, dostala se až do Lakelandu. Bylo jí k tomu potřeba velké odvahy, aby se vydala na cestu do Ameriky. Domnívala se, že po svém osvobození soudním, bude moci také započítí nový život.

V první chvíli po propuštění z věznice byla jako omámena. Nevěděla, co počítí, ale dala sebou naprosto vládnouti. Zůstala v Praze nějaký čas. Narodil se jí tu druhý chlapeček, a Marková, aby své děti uživila, chtěla pracovati. Ale kdekoliv se usadila, všude se brzy lidé dověděli, kdo je. Byla štvána z místa na místo.

Mlynář Dvořák ji vzal do mlýna. Ale zde sama mlynářka řekla Dvořákovi, že by bylo bývalo lépe, kdyby nebyl bral Emu do mlýna, že lidé říkají všelicos. A mlynář s Emou se brzy o tom přesvědčili. Z počátku potichu, později hlasitěji, až se to konečně i Emě doneslo, co si lidé povídají. Že prý kdo ví, jak to bylo s tou smrtí Markovou, že Ema beztoho byla osvobozena jen pro to, že soud nechtěl utratit dva životy. Zdálo se, že lidé v Poustkách jsou někým popichováni. Až jednou Marková přistihla jednu sousedku, jak se tato přela s mlynářem, že jí semlel málo mouky. Mlynář odbýval sousedku žertem, ale tato se rozlobila a vidouc po dvoře přicházeti Emu, začala křičet:

"Však nejsem ledajaká, abyste se mi smál. Ani mužě jsem k vůli galánovi nezabila."

Ema plakala, mlynář mlčel a Dvořáková naléhala na muže, že by bylo lépe, kdyby Marková byla z mlýna pryč. Věřila sice, že Ema Marka nezabila, ale říkala, že to přece nebylo jen tak samo a že nechce mít s lidmi mrzutost. Lidé jsou všude stejní, neboť domnívají se mít právo na to, aby druhého sami soudili.

Mlynář nevěděl, co s Markovou a ta zase nevěděla, kam by se uchýlila. Cítila, kdyby neměla děti, že bylo by snáze se jí uživit. Ale s dětmi nemohla jít nikam. Přemýšlela stále, jak by si pomohla. Ale nic ji nenapadlo. Mlynář i mlynářka se k ní chovali chladně. Marková v bezesných nocích vzpomínala na to, o čem přemýšlela v žaláři. Znovu se jí vtírala v mysl myšlenka, že přece jen otec její by mohl být živ a že by to snad mohlo být pravda, že je někde v Americe. Zapuzovala sice tuto myšlenku, ale tím více o tom musila přemýšlet. K tomu si připamatovala vše, co v Praze o Americe slyšela, že jsou tam lidé snadněji živi. Vzpomněla si také na jednu vdovu, která tam jela se dvěma dětmi a jedno nechala v Praze a ze své práce všem třem opatřila dobrou budoucnost.

Marková cítila, jakou má na sobě zodpovědnost, jaká je to těžká úloha pro ni starat se o děti. V mlýně nedostala sice ničeho zadarmo, musila těžce pracovat, ale přece každý na ni pohlízel, jakoby jedla chléb milostí. K tomu ještě mlynářka měla strach, že by Dvořáka mohlo napadnouti, že by některého z chlapců Markových adoptoval. Dvořáková měla sama četné příbuzenstvo. Každý čekal, že se bude moci v mlýně usadit a proto to neradi viděli, že se mlynář ujímá tak cizí ženy. Popuzovali Dvořákovou proti Emě a ta zase popuzovala muže.

Marková proto neviděla pro sebe nijakého východiska ze svého utrpení. Ale ústrky, kterých musila se svými dětmi zakoušet, rostla její odvaha. Nevěděla ovšem, jak sehnati peníze na cestu, ale myslila si, že by ji ještě mlynář vypomohl, zvláště kdyby viděl, že bude pryč.

Jednou zaslechla Ema, jak kdosi o ní hovořil s Dvořákem ve světnici, z níž byly pootevřeny dveře do kuchyně. Zaslechla slova:

“A co bude z dětí? Budou obci na obtíž tak jako ona, když ji zemřela matka.” —

Ema již neplakala, ale rázem se rozhodla. Šla k Dvořákovi, když návštěvník odešel a řekla odhodlaně:

“Já vidím, pantáto, že jsem tu na obtíž a že máte se mnou mnoho nesnázi, a proto bych sama raději odešla.”

Mlynář se na ni zvědavě podíval a otázal se:

“A kam bys' chtěla jít?”

Ema se nerozmýšlela dlouho a odpověděla:

“Kdybych měla na cestu, jela bych do Ameriky.”

Mlynáře překvapila tato odhodlanost Markové, ale usmál se a pravil:

“Snad si nemyslíš, že je to pravda, co lidé říkají, že je tam tvůj otec?”

Ale Marková byla odhodlána provést to, o čem dlouho uvažovala, a proto řekla:

“Všechno je možno, protože za tak dlouhá léta, nikdo o něm se nic nedověděl. Ale tady jsem vám jen na obtíž a z mých dětí by nic nebylo. Tam budu dělat, nikdo se mne na nic nebude ptát a své děti budu moci řádně vychovat.”

Mlynář sice to Markové vmlouval, ale za několik dní, když o tom promluvil se ženou, která byla ráda, že Marková odejde, sám si Emu zavolal a ptal se ji, zda si to rozmyslila. Marková trvala na svém. Mlynář říkal, že by ji dal na cestu, ale Ema daru odmítla.

“Myslím, že si tam brzo vydělám tolik, že co mi půjčíte, budu vám moci oplatit.”

Jednalo se ještě o děti. Marková chtěla vzít obě s sebou, ale mlynářka se sama nabídla, že si mladšího Jenika nechají v mlýně tak dlouho, až sama Ema bude psát, co se s ním má stát.

A tak Marková se synkem Františkem jela do Ameriky. Myslíla si sice, že je dosti silná, ale po cestě samotné často klesala její odhodlanost. Dvořák jí sice obstaral adresu jednoho vystěhovalce z tamějšího kraje a dle ní Marková jela do Lakelandu. Ale krajan, na něž se Marková měla obrátiti, byl již dávno někde jinde, a Marková brzy poznala, s jakými překážkami musí znovu zápasiti. Byla oddělena od svého dítěte, sama onemocněla a nevěděla opět, co se s ní stane. Prožívala v nemocnici hrozné chvíle.

Koula jí sice ujistil, než bude moci pracovati, že se o ni postará, ale několik dní nepřišel, až teprve když měla být propuštěna, přišel a řekl jí, že ji doveze ke Kuželovým na farmu. Marková měla starost o dítě, ale Koula jí ujistil, že chlapce přiveze, aby se o nic nestarala.

U Kuželů byla přijata velmi laskavě. Děkovala jim, že se jí ujali, ale Kužel řekl:

“Vždyť mi ti žádné dobrodini neprokazujeme. O stravu u nás není nouze a co zastaneš, za to dostaneš plat.”

Marková byla překvapena, že jí všichni tito lidé tykají. Dcerám Kuželovým říkala slečinky, ale Kuželová hned se proti tomu ohradila:

“Jen jim tykej, tady u nás to není ve zvyku. Jsme všichni stejní.”

Markové se zdáli tito lidé býti na oko tvrdí, ale brzy seznala, že pod tou jejich tvrdou slupkou se skrývá dobré jádro. Sami jí vybidli, aby si sem chlapce vzala a Marková se domnívala, že najednou se její trpký osud obrátí a že jí zase nastávají lepší dny.

Kuželovi brzy poznali, že Marková je výborná žena. Seznali, že se jí dostalo sice lepšího vychování, že však se při tom neštítí žádné práce.

Po platu se Marková neptala, neboť stále jí tkvělo v mysli, že jí tito lidé vlastně prokázali dobrodini. Ale byla překvapena, když jí Kuželová sdělila, mnoho-li dostane platu. Nevěřila ani, že by to mohlo být pravda, ale Kuželová jí řekla:

“Jen si to vezmi, však za to musíš udělat. A jestli u nás zůstaneš, až se Annie vdá, dostaneš více.”

Marková počítala, mnoho-li ze své mzdy bude moci poslati mlynářovi na dluh a mnoho-li na dítě. Psala také mlynářovi, ale ten jí odepsal, že nechce nic, aby raději hleděla to uschovati dětem.

Malý František se s Kuzelem zatím stali dobrými přáteli. Kužel vzal chlapce i do města a ukazoval jej všem známým a přátelům. Maličký byl čiperný a nikoho se nebál. Všude mu snášeli, co mohli a domů si přivezl i peníze. Marková poslouchala s radostí, jak Kužel vypravoval, co kdo o chlapci řekl. Kužel sám dodal:

“Je maličký, ale je vidět, že se v Americe neztratí. Z toho tu jednou může něco být!”

Dcery Kuželovy učily Frantika jednotlivá anglická slova a všichni na farmě měli radost, jak chlapec rychle chápal, spíše než dospělý člověk.

Tak plynul Markové u Kuželů čas v spokojenosti. Brzy se vdala Kuželova dcera Annie a doma zůstala jen Marie.

Marková byla již pokládána spíše za člena rodiny Kuželovy nežli za služku. Pozorovala dobře ten rozdíl mezi poměry ve staré vlasti a zde. Tam byla ženou dělníka a proto byla přísně oddělována, aby se nemohla dostat do tak zvané lepší třídy. Zde se nikdo neptal na to, čím je, ale byla stejně ceněna jako kterákoliv žena zámožná.

Najednou dostala Marková od mlynáře psaní, že chce prodat mlýn a že se bude stěhovati do Prahy. Sděloval jí, že panimáma je nemocná, že se

nemůže již starat ani o hospodářství, a že se mlynář postará o to, aby se dítě Markové dostalo na vychování do dobré rodiny, že však se sám nemůže již o ně starat. Marková ukázala psaní Kuželovi a ten řekl:

“Však jsi si sem toho druhého mohla taky vzít, ale teď je to těžko. Tam od vás sem jezdí málo lidí, aby ti jej někdo přivezl.”

Proto Marková musila dopsati Dvořákovi, aby obstaral, co za dobré uzná, ona sama že bude na dítě platit. Kužel stál při Markové, když psaní psala a náhle ji řekl:

“Když nám o tobě Koula vypravoval, říkal, že jsi sem přijela za otcem. Ale ty jsi se nikdy o něčem nezmínila.”

Marková vypravovala, že to říkali lidé, že její otec jel do Ameriky a jí že napadla jen taková myšlenka, když si nevěděla rady, co dělat, že však tomu sama nevěří. Ale Kužel zavrtěl hlavou a odpověděl:

“Stanou se všelijaké případy. Není nic nemožného. Nevím sice, jak to s tvým otcem bylo, ale je možno, že on sám někde žije a byl by rád, kdyby se s tebou setkal. Ovšem za tak dlouho je těžko někoho hledat, ale pokusit se o to můžeme.”

Marková řekla, jak se její otec jmenoval a co o něm věděla, a Kužel počal pátrat. Ale ani výzva z konsulátu ani dlouhé pátrání prostřednictvím novin neměly žádného výsledku. Hlásili se dva Jirové, ale žádný nebyl otcem Eminým.

Kužel sice říkal, že se může státi, že se Marková náhodou setká se svým otcem, ale ta tomu již sama nevěřila. Vzpomínala nyní spíše na svého muže, jakou by měl radost a jak by znovu oživil, kdyby zde byl. V městě seznámila se s jednou paní, která byla v továrně na dámské šaty. Paní ji vypravovala, co vydělá, a Marková se divila, že ženy také v krejčovských továrnách vydělají tolik peněz. Paní, která se jmenovala Vajnová, byla mladší nežli Marková a byla teprve krátký čas vdaná. Ale muž jí záhy po svatbě onemocněl plicní tuberkulosou, a lékaři mu radili, aby se odebral do teplejší krajiny, chce-li se udržeti při životě. Vajnovi nebyli zámožní lidé, ale mladá paní sama dovezla muže do Denver v Colorado a svou práci nejen že sama sebe živila, nýbrž muž její vlivem teplejšího podnebí se počal uzdravovati.

Marková přirovnávala tuto ženu k sobě. Vzpomněla si, že snad její muž mohl zůstatí také na živu, kdyby ona byla mohla se o něj tak staratí, jako tato žena se postarala o svého mladého muže. Ale uminila si, že nyní, když poznala, co život také od ženy žádá, že zaopatří lepší budoucnost aspoň svým dětem.

Kuželovi brzy provdali i mladší dceru Marii a uvažovali o tom, že prodají farmu a sami že si na stará kolena odpočinou. Marková se nerozpakovala a sdělivši to Vajnové, dostala se sama do továrny. Vydělávala z počátku málo, ale její výdělek se časem stupňoval, takže po čase její plat byl větší nežli byl plat jejího muže v Čechách.

Marková nejen že mohla oba své chlapce vyživiti, nýbrž ještě ukládala. S Vajnovou si vedly společnou domácnost a byly obě spokojeny. Vajnová vypravovala Markové stále o svém muži a těšila se, že za ním pojedě, až muž bude moci pracovati a že se v Denver usadí. Jednou za řeči pravila Emě:

“Já se divím tobě, že se nevdáváš. Taková hodná a pilná žena jako jsi ty, je k pohledání. Vždyť jsi ještě mladá a tvůj život byl samé utrpení. Nesmiš myslit jen na své děti, ale myslí také sama na sebe.”

Marková zavrtěla hlavou a odpověděla:

“Nikdy mi to ani nenapadlo, abych pomýšlela znovu na vdavky. Kdo ví jakého bych dostala a jaký bych s ním měla život.”

Marková si vzpomněla na to, z čeho byla obviněna a děsila se té myšlénky, kdyby se vdala, a její muž se to nějak dověděl, že by ji pro to mohl týrat. Proto doložila: "Jsem ráda, že jsem zde v Americe poznala, jak je práce ženy ceněna a co žena může dokázat svou odhodlaností a naučí-li se spoléhat sama v sebe."

Vajnová byla rozená v Americe a proto nepochopila to, co povídala Ema. Musila se jí zeptati:

"A co pak v Čechách je to něco špatného, když žena pracuje?"

Ema si vzdychla a odpověděla:

"Jsou tam ženy, že také pracují, ale musí pracovati často daleko úsilovněji nežli muž, ale jejich práce je stále pokládána za méně cennou a dle toho jsou také daleko méně placeny."

Marková si vzpomněla na to, co jí dalo práce nežli v Praze dostala šití rukavic a jak málo vydělávala. Vypravovala o tom Vajnové a ta se tomu divila. Marková ji vypravovala pak, jak musila pracovati v mlýně a jak si mysleli, že jí ještě prokazují nějakou milost.

Vajnová vrtěla hlavou a pravila:

"Tady služebné dívky jsou váženy, neboť je tu o ně nouze."

Marková pak vypravovala o služebných dívkách v Evropě.

"Tam dostávají jen málo platu," řekla, "a jsou ještě pokládány za něco nižšího. Lidé se tam pokládají za příliš vzdělané, ale žena, která pracuje, tam nemá velkou cenu. Je častokráte úředník, který za skrovný plat pracuje, ale jeho žena musí mít služku a raději se dluží, nežli by se uskrovnili. Ani v úřadech to není lépe, neboť je jen málo žen, které by dostávaly co úřednice slušný plat. Jsou přímo doháněny nízkým platem, aby si přivydělávaly nepočetným způsobem. Na chudou ženu, která pracuje domnívá se tam každý mít právo."

Marková chtěla ještě dále vypravovati, ale zamlčela se, neboť si vzpomněla na svůj vlastní osud. Nerada nyní na vše to vzpomínala. Pracovala ráda celý týden, aby si mohla v neděli oddechnouti. V létě chodily s Vajnovou a chlapcem do parků, účastnily se výletů a Marková byla se všech stran obletována muži. Mnozí se odvážili k ní i s přímými návrhy, ale Marková každého odbývala.

Vajnová jí říkala, že je ještě příliš evropskou a že stále myslí na svého prvního muže, a Marková jí to nevymlouvala. Věděla sama dobře, co dělá a zdálo se jí, že by hřešila sama na sobě, kdyby vlastním přičiněním si zkazila nynější spokojený život. Nebyla tak citlivou, aby byla stále vykládala, že zůstane věrnou svému prvnímu muži, ale přece stále vzpomínala, že s ním prožila první šťastné chvíle svého života.

Jednou se jí Vajnová ptala, co myslí dělat, až sestárne. Marková chvíli uvažovala a potom řekla:

"Budu pracovat, dokud budu moci. Pomohu oběma chlapcům, aby z nich něco bylo a snad jeden z nich bude hodný."

Marková nepozorovala, že František, nebo-li jak mu nyní říkala Frank, stál za ní na židli a slyšel, co povídala. Náhle se jí dětské ručky ovinuly kolem krku a malý Frank jí povídal:

"Až já budu, mama, velký, tak ti koupím haus a automobil a budem mít moc peněz, a ty nebudeš nic dělat, jen budeš papat a jezdit v automobilu. Však já vim, že jsi hodná."

Marková vzala dítě do náručí a přivinula je k sobě. Bohaté slzy ukáply jí z očí. Chlapec zpozoroval, že matka pláče, ale nechápal, že pláče radostí a proto znovu počal vypravovati:

"Neplač, mama, já vim, že musíš moc dělat a mně je také smutno, když musím být celý den bez tebe. Ale jen co budu chodit do školy, já se budu

moc učit. Nebuď smutná, vždyť nás tady mají všichni rádi, vidíte, missis!" Frank obrátil své dětské oči na Vajnovou, která, sama ukrývající pohnutí odpověděla:

"To víš, že vás máme rádi a ty jsi hodný, že máš rád maminku."

Chlapec byl hrd na to, že si ho ženy tak všimají a že má již takový rozum jako ony. Obrátiv se na matku, tázal se jí:

"A je taky Jeníček tak hodný jako jsem já? Já bych jej chtěl vidět a tatínka taky."

Markové jen stěží ten večer se podařilo chlapce dostat na postýlku. Ještě když usínal, kladl jí mnoho otázek, kterých nemohla zodpovědět. Marková sama nevěděla, jaký je její druhý syn a bála se, že se jí vychováním u cizích lidí odcizí. Dle dopisů soudila, že lidé v Libicích, kam dal Dvořák maličkého Jeníka na vychování, jsou hodní a že také syna vychovají k dobrému.

X.

Tak uplynulo několik roků. Vajnová se odstěhovala za mužem, a protože z Franka se stal zatím jinoch, Marková se odstěhovala do předměstí a bydlila sama se synem. Frank chodil do vyšší školy a chtěl jít za klerka do lékárny. Sám si to již vyjednal a ve volných chvílích pomáhal dobrovolně v lékárně prodávati. Zdálo se, že pamatuje dobře na to, co v době dětství matce slíboval, neboť schovával každý cent a často říkal, že ho mrzí, že nemůže již vydělati tolik, aby si mohla matka odpočinouti.

Sám psával svému bratrovi do Čech dopisy a zval jej, aby přijel za nimi. Nabádal matku, aby pro Jeníka jela, ale Marková se rozhodla jinak. Pěstouni jejího dítěte jí psali, že se chlapec dobře učí a že by bylo dobře jej dáti na studii. Marková sice toužila po shledání se synem a byla by mohla se podívatí do Čech, ale krom po synovi netoužila po shledání s nikým jiným. Nechtěla tu také Franka opustiti a s sebou jej vzítí nemohla.

Proto rozhodla se, že bude mladšímu chlapci dále posílati peníze, aby mohl studovati. Sama u sebe uvažovala:

"Když jsem těžce musila pracovati a platila jsem na jeho vychování, proč bych teď mu nepopřála, aby se i dále vzdělal a měl snažší živobytí, nežli jeho rodiče."

Ema proto platila na syna dále. Dělal to také z pýchy a sebevědomí, aby mohla těm, kteří jí pomlouvali a pronásledovali, dokázati, co zmůže matka, když chce. Od té doby Ema stále kreslila si ten šťastný okamžik, až se s Frankem setkají někdy s Jeníkem, který bude "pánem". Skládala znovu každý cent, sama na sobě šetřila, aby tím Frank netrpěl a posílala do Čech na syna, aby tento netrpěl nouzí a mohl studovati.

* * *

Byl krásný den jednou v létě. Slunce ve dne pěkně hrálo, ale večer se trochu ochladilo, takže byl to jeden z oněch nádherných večerů, které vábí lidi do zahrad a do parků. Frank měl odpoledne i večer prázdnou a proto přijel matce naproti a jeli do parku k jezeru. Užívali s plnou rozkoší krásného večera a teprve pozdě vraceli se domů.

Přešli právě parkem pod mostem železničním, když na druhé straně z tmy vynořil se proti nim otrhaný člověk s rozježeným vousem na obličejí. Zastavil se před nimi a vrhl pronikavý pohled na Markovou. Ta podívanši se na tuláka, vykřikla a uchopivši syna za ruku, dala se na útěk. Frank s podivem pozoroval počínání matčino, ale poslechl a sledoval ji. Za nimi chvíli ozýval se posupný smích tulákův.

Teprve, když byli daleko od viaduktu, Marková se zastavila a ztěžka oddechující, vypravila ze sebe otázku:

“Viděl jsi toho člověka?”

Chlapec se zděsil sám hrozně tvářnosti matčiny a pravil:

“Viděl jsem, byl to tulák. Ale to jsi se nemusila tak lekat, já bych tě byl sám ochránil,” dodával sebevědomě, ale vída, jak na matku zjev tuláka účinkoval, pravil:

“Ale ty se celá chvěješ, pojď, sedneme, aby's neonemocněla.”

Marková nemohla ze sebe vypravit slova. Třásla se stále na celém těle a teprve ve voze elektrické dráhy viděl Frank, že matka je na smrt bledá. Celou cestu byla jako bez ducha a teprve, když přišli domů, vrhla se na židli a dala se do usedavého pláče. Frank stál v rozpacích před ní a nabízel všechny možné prostředky, aby matku upokojil, ale ta všechno odmítala.

Teprve za dlouhou dobu se částečně upokojila a na otázku svého syna odpověděla:

“Ten člověk mne pronásledoval skoro po půl mého života a vždycky, kdykoliv jsem se s ním setkala, přinesl mi jen neštěstí.”

Frank matce vymlouval, že by tulák mohl býti ten člověk, kterého snad myslí, ale Marková přivinula chlapce k sobě a pravila:

“Je to on, já to vím dobře. Přišel mi do cesty jako bludný kámen, pronásledoval mne a svou drzostí byl by mne málem připravil o život. Setkala jsem se s ním bez vlastní viny, ale on se domníval, že má na mne právo jako na každou jinou. Co jen ten člověk tady chce? Vim, že nepřišel jen náhodou a že dobře věděl o nás.”

Marková nerozvažovala, co mluví nechápajíc ani, že její syn nemůže rozumět. Teprve pozdě v noci se uložila, ale stále přemýšlela o této události. Nemohla pochopit, proč se jí Zeisig, za kterého tuláka pokiádala, znovu zjevuje. Nebyla si žádné viny vědoma a pro to před ní se objevilo domnělé nové utrpení. Vyčítala si, proč se toho člověka bojí, připomínala si slova vyšetřujícího soudce, který se divil její slabosti a umiňovala si, že toho člověka, jestli je to skutečně on, rázně odbude, aby mu dokázala, že na ni nemá pražádného práva. Přemýšlela znovu o tom, o čem úsilovně v dlouhých nocích uvažovala v žaláři, proč se někdy jen nahodile sejdou dva lidé a proč má mít jeden na osud druhého takový vliv. Nedovedla sama rozluštiti tuto hádanku, ale domnívala se, že Zeisig byl jejím zosobněným osudem. Nevěděla, že třeba i on sám bez vlastní viny byl jen nositelem vlivů a okolností, kterými byla násilím donucena jíti tam, kam šla a stát se tím, čím byla. Mnohdy i velcí lidé stali se teprve velkými působením člověka pranepatrného. Maličký člověk musil se často postavit v boj proti velikánu, aby v pravém světle zjevila se velikost silnějšího. I zločinci jsou někdy nevědomky příčinou obrodu lidstva.

Ráno vstala a chtěla se zdáti naprostou klidnou, ale musila vynaložiti všechnu svou sílu. Než došla k trati elektrické dráhy, ohlížela se na vše strany bázlivě. Ale nebylo tu nikoho krom každodenních lidí. Několik dní Marková stále jevila strach, ale potom se ho zbavila a smála se sama sobě, že se tak dala postrašiti.

Ale asi za čtrnáct dní, jeden večer, když šla Marková z práce a vzdálila se od ostatních, byla uchopena v úzké uličce ze zadu někým za ruku. Ohlédla se a poznala Zeisiga docela určitě. Byla by slabostí upadla, ale najednou si vzpomněla, co si umiňovala, že bude silnou a odhodlanou.

Z úst Zeisigových zapáchala pálenka a celé jeho vzezření nasvědčovalo tomu, že je z třídy nejnižších lidí. Zasmál se surově a pravil:

“Tak jsi mne přece poznala? Vidiš, jak jsem věrný, že jsem ani v bidě na tě nezapomněl. Hledal jsem tě dosti dlouho, až jsem tě našel, ale teď mi neuklouzneš.”

Marková vytrhla ruku a řekla odhodlaně:

“Jděte pryč! Co ode mne chcete?”

Ale tulák se na oko rozlobil a odpověděl:

“Co od tebe chceš? Ty se ještě ptáš? Když jsem já byl pánem a ty tulačkou, nešťítíl jsem se tě, a nyní když ty jsi pani a já tulákem, ty by's se štitila mne?”

Zeisig chtěl rozkládati dále, ale Marková do něho strčila a dala se uličkou na útěk. Slyšela ještě za sebou volati:

“Jen si jdi, však já tě přece najdu!”

Ten večer Frank nemohl opět pochopiti, proč je matka tak bledá. Radil jí, aby nechodila do práce, a Marková ho poslechla. Zůstala doma. Ale dlouho sama doma nezůstala. Počalo se jí stýskati a za několik dní šla opět pracovat. Zeisiga nepotkala a proto se domnívala, že snad dá pokoj.

Ale přihlásil se opět za krátký čas a přišel již drzeji, nežli před tím. Chtěl hned na ni peníze. Marková mu nechtěla nic dáti a řekla mu otevřeně že neví, proč by mu peníze dávala.

Ale Zeisig se na ni zlostně osopil: “Nezapomeň, že mohu říci jen několik slov a bude po tvé slávě. Ti lidé, kteří tě dnes chválí, budou tě zítra hanět.” —

Marková se postavila odhodlaně a řekla:

“Dejte mi pokoj nebo na vás zavolám strážníka.”

Ale Zeisig se nelekl a postaviv se proti ní, natáhl hrozivě ruku a počal křičeti:

“Jen si jej zavolej, ale nepůjdu s ním sám. Ty půjdeš se mnou. Řeknu mu jen, že jsi — —”

Marková mu nedala domluvití a zachváčena náhlým strachem prosila ho, aby mlčel a vysypala mu celý obsah své peněženky do dlaně. Zeisig se spokojeně usmál a poděkovav s ličenou zdvořilostí, odešel.

Od té doby Zeisig stále Markovou pronásledoval a vydíral na ni peníze. Jednou přišel jí přímo s návrhem, že jí nic nepřekáží, aby si ho nevzala za muže. Marková byla pološilená nestydatostí tohoto člověka. Přestala opět choditi do práce, aby měla od něho na nějaký čas pokoj a aby mohla klidně uvážiti, co by měla dělati. Chtěla se poraditi s někým, ale bála se toho, že by musila někomu pověděti pravdu. Rozhodla, že by bylo nejlépe nechat všechno a odjeti do jiného státu. Mluvila o tom se synem a ten byl nadšen. K provedení úmyslu však nedošlo.

Bylo jednoho dne k večeru, kdy Marková byla sama doma. Nabyla opět klidnější myslí tím, že se na něčem rozhodla. Myslíla, že se tím rázem Zeisiga zbaví, ale ten se najednou objevil. Přišel, jakoby v bytě byl pánem a pohodlně se usadil do houpáku.

Svým drzým úsměvem přiváděl Markovou v šilenství, ale nedbal toho, nýbrž počal hovor:

“To se divíš, že jsem tě našel? O, člověk když nemusí těžce pracovat, může se ledacos dovědět. A ty, jak vidím, jsi velmi potěšena mou návštěvou. No, nehněvej se na mne. To víš, jsem zde tak opuštěn a ke komu bych šel nežli k tobě.”

Ema chtěla se pokusiti, zda ještě v Zeisigovi je trochu touhy po lidské důstojnosti a řekla: “A proč jste vlastně sem přišel zase?”

“Proč? Protože na tebe nemohu zapomenout a protože chci peníze!”

“Nechápu vás, Zeisigu,” pravila Marková. “Vždyť jste býval bohat, měl jste výnosný úřad, byl jste vážen, jste vzdělaným člověkem a takhle jste mohl klesnout. Uvažte sám, nebylo-li by vás, vzdělaného člověka, důstojnější poctivě pracovati nežli se potulovati.”

Zdálo se, že slova ta na Zeisiga působila, neboť na chvíli se zamyslíl, pak pravil:

“A co ty tomu můžeš rozumět, dej sem peníze a mlč!”

Marková vidouc, že ani tímto způsobem se Zeisigem ničeho nepořídí, postavila se před něj a řekla:

“Nestřpim toho takhle, musíme to nějak skoncovat. Nevim, proč bych stále měla trpět k vůli vám.”

Zeisig se jen drže usmál, pak přivřev levé oko a pootevřev jen jednu stranu úst vyrážel každé jednotlivé slovo:

“Jo, ono se řekne skoncovat, ale jak?”

“Jak?” odpovídala Marková. “Že mi dáte pokoj, protože nejsem nijak k vám vázána.”

Zeisig se opět ušklíbl. “Vázána nevázána, nám je to souzeno, abychom se vždycky shledali, třebaš byli, kdo ví kde.”

“Ale já nechci se s vámi již sejit.”

Zeisiga náhle napadlo, že by mohl vyúžitkovati této samoty a proto přiblíživ se k Markové, chtěl ji vzíti za ruku. Ale Marková jej odstrčila a zvolala: “Pustte mne, nebo to špatně dopadne!”

Zeisig se však rozlobil:

“Pro koho to může špatně dopadnout?” křičel. “Snad pro mne? Podívejme se. Muže zavraždila k vůli galánovi a najednou s ním nechce nic mít.”

Zeisig se znovu přiblížil k Markové, ale ta vši silou strčila rukou do jeho prsou, takže zavrával a byl by padl na zem, kdyby se nebyl v čas zachytil stolu. Avšak tím se Zeisig rozzuřil. Vychrlil ze sebe spoustu nadávek a vrhl se za Markovou, která přehala do kuchyně. Doběhla až ke dveřím spížírny, do níž chtěla vklouznouti a dveře za sebou zamknout. Ale Zeisig ji zaskočil cestu a chytнув ji za ruku, strhnul ji k zemi. Marková cítila, že její síly povolují a že nebude moci déle Zeisigovi vzdorovati. Proto počala volati o pomoc. Ale domek, kde Marková bydlila, byl skoro o samotě. Zeisig rozzuřen, počal ji škrtiti. Ztrácela již vědomí, když se objevil na

Ztrácela již vědomí, když se objevil na prahu syn František.

prahu syn František. Vida, co se děje, počal zoufale křičeti, Zeisig překvapen pustil Markovou a vztekle chtěl se vrhnouti na chlapce. Ale ten byl mrštný a rychle se mu uhnul.

Mezitím přišla pomoc. Dělnici jdoucí domů z práce, slyšeli hluk a křik v domku. Vtrhli tam a vidouce, co se děje, povolili Zeisiga a povolali policie. Marková byla přenesena na postel, ale byla stále bez vědomí. Když policie přijela, Zeisig neustále křičel o vraždě, ale slovům jeho nebyla věnována žádná pozornost. K Markové byl povolán lékař a Zeisig dán do žaláře. Věděl sám, že jej očekává přísný trest a proto se všemožně namáhal, aby nařkl Markovou. Ale soudce jej vždy zkrátka odbyl, takže Zeisig musil mluvit jen to, na co byl tázán.

Zatím Marková se jen zvolna pozdravovala. S líčením proti Zeisigovi se čekalo, až se Marková úplně pozdraví. O její osud se jevil mezi jejími krajany i Američany velký zájem. Ale čím více lidé jí prokazovali svou pozornost, tím více se Marková strachovala toho, jak se k ní budou chovati, až se dovědí, kdo je. Několikrát chtěla sama o věci počít mluvit, ale nemohla najít pravou cestu, jak by to řekla.

A tak došlo k líčení. Proces s Zeisigem byl ovšem velmi krátký, protože všichni lidé povolani za svědky, vypovídali proti němu. Když Zeisig sám měl před porotou vypovídati, pověděl jen to, na co byl tázán, a když měl vypravovat, co se stalo, počal volati:

“Já jsem poctivý člověk, ale tahleta žena zavraždila svého muže. — Nejdříve se se mnou milkovala, ale teď mnou opovrhovala.”

Marková skryla obličej v rukou, v soudní síni nastalo vzrušení a soudce sám nervosně tukał prstem do stolu. Konečně vzrušení částečně pominulo a soudce se tázal Zeisiga, aby pověděl, co ví. Zeisig vypravoval příbarvuje vše sám ve svůj vlastní prospěch a vyličil vše tak, jakoby Marková byla sama jej vyhledávala.

Ale čím déle Zeisig mluvil, tím mrazivějším dojmem na nestranné porotce i energického soudce působila jeho slova. Zeisig zapomněl, že před lety před rakouským soudem vypovídal jako zámožný člověk s dobrým postavením proti ženě chudé, jejíž útrap a práce si nikdo nevážil. A zde činil místo obhajoby obvinění proti ženě, která si v cizí zemi zjednala čestné postavení, on sám tulák.

Když skončil, soudce se ho ptal, zda byl proveden řádný soud, o tom co vypravoval. Zeisig přisvědčil a uvedl, že Marková byla osvobozena před porotou, ale jen proto, že on sám byl od jejího přítele a právníka odstraněn, aby proti ní nemohl vypovídati. Soudce potřásl hlavou a podotkl jen, že to byla chyba Zeisigova, proč se dal odstraniti a nevypovídal před soudem, v jehož obvodu se věc stala.

Marková za řeči Zeisigovy několikrát se chtěla vzbopiti. Myslíla, že soudce nyní jí dá zavřít. Ale místo toho po řeči Zeisigově, oči porotců i soudcovy spočinuly na ni vlídně ba soustrastně. Soudce přívětivě jí vyzval, aby sama veřejně odpověděla na to, co uvádí obžalovaný. Marková klidně, zpočátku třesoucím se hlasem, ale potom s odhodlaností a odvahou vypravovala trudnou historii svého života. Vypověděla vše poctivě a bez příbarvení, jak Zeisig chtěl využití v Evropě její chudoby a zde jak využíval opět domnělé její viny. Marková plakala chvílemi při líčení trdného svého postavení, a v posluchačstvu nastalo pohnutí, a soudce sám opřel si rukou hlavu o křeslo a prsty spočinuly na očích. Konečně došla k vlastní části svého svědectví a vypravovala o tom, jak jí Zeisig vyhrožoval i zde v Americe. —

Když skončila, klesla skoro bezvládně na židli. Soudce na chvíli se zamyslíl a pak pravil:

“Celá věc se týká sice tohoto líčení, pokud by měla přímou souvislost s činem obžalovaného, který ji uvádí za svou omluvu. Ale žena tato dokázala svým životem zde v této zemi, že je to žena vzorná. To, co vypověděl obžalovaný je plané obvinění, které vyvráceno bylo již rozsudkem porotního soudu v Praze. Tím obžalovaný sám doznává, že skutečně této věci používal co výhrůžky proti této ženě. Jsem povinen říci, že se stýkám velmi často s krajany této paní a slyšel jsem o její poctivosti a pracovitosti i odhodlanosti velmi mnoho. To je obsaženo ve zprávě policejní, která mi byla doručena. Naproti tomu obžalovaný svým životem zde dokázal jen, že chce se žít ne poctivou prací, ale na účet lidí jiných. Takových lidí Amerika si nepřeje, ale potřebuje takových vzorných žen jako je tato paní.”

Soudce pak nachýlil se přes katedru a vztahuje svou pravici dodával: “Jsem hrd na to, že vám, paní, mohu stisknouti ruku.”

Lidový soudce chopil se ruky Markové, která cítila, jak důležitým je tento okamžik pro její život a byla dojata, že v tom, v kom se domnívala viděti svého soudce, našla svého přítele. Když ruka soudcova spočinula na její ruce, Marková se dala do pláče. Bohaté slzy padaly na ruku soudcovu, který dobře věděl, co dělá an napravuje několikaleté křivdy, které na této ženě byly páhány. Svým bystrozrakem vystihl, jakou ženu má před sebou.

Když Marková zaplakala radostným polnutím, nezůstalo v soudní síni jediného oka suchého. I v mysli Zeisigově nastával jakýsi obrat. Cítil, že by měl něco udělati, ale nemohl se k ničemu odhodlati. Viděl porotce, jak spokojeně kývají hlavami, slyšel, jak posluchačstvo po prvním dojmu zjevně dává na jevo svou spokojenost s jednáním soudcovým. Najednou Zeisig vyskočil a vrhl se směrem k Markové. Dozorci k němu přiskočili a chtěli jej zadržeti, ale Zeisig klekl před Markovou na kolena a volal:

“Vim, že jsem vám, paní, ublížil, poznávám to nyní, ale prosím vás, odpusťte mi vše. Vy budete nyní šťastná, ale já musím pykat za svou vinu.”

Marková byla již vysílena dojmy a proto podala Zeisigovi jen ruku a mlčela. Na pokyn soudcův, jenž pokládal jednání Zeisigovo jen za přetvářku, dozorci posadili Zeisiga na jeho místo a v řízení dvakráte přerušeném se rychle pokračovalo. Zeisig byl odsouzen na řadu let do káznice.

Marková po skončeném líčení byla předmětem živé pozornosti. Soudce k ní přistoupil, vypytał se jí na její syny a znovu pronášel slova obdivu nad její silou duševní a statečnosti. Také porotcové neskrblili chválou a z posluchačstva kde kdo mohl, každý hleděl se k Markové protlačiti, aby jí projevil svůj obdiv.

Druhý den anglické denníky přinesly plné strany o tomto líčení. — Marková se stala rázem populární ženou daleko široko. Pod velkou podobiznou Markové byla v jedněch novinách uvedena slova soudcova: Amerika potřebuje takových vzorných žen jako je tato paní.

Největší radost z toho měl Frank. Schoval pečlivě všechny noviny a nechtěl se od matky ani odtrhnouti. Vyslovil jen své podivení nad tím, že matka mu ničeho neřekla o Zeisigovi, že by se byl s ním vypořádal. Marková vzpamatovavši se ze stálých dojmů, rozhodla se na radu přátel a samotného soudce, který jí zůstal přítelem, že druhého syna v Evropě nenechá a že jej také přiveze do Ameriky. Sám soudce jí řekl:

“Bylo by škoda, aby syn tak vzorné matky byl jí odcizen. Jistě, že ve vaší blízkosti bude pro něj daleko lépe, nežli v cizí zemi.”

Když v létě skončil Frank běh na vyšší škole, odjela s ním Marková do Evropy a do Čech. Potřebovala také této cesty, aby se zotavila úplně ze všech zkoušek, které byla přestála.

XI.

Shledání její se synem Jenikem přineslo jí novou posilu. Nebyl sice tak silný jako Frank, ale všude slyšela o něm chválu. Oba bratři si však dlouho nemohli porozumět. Každý z nich byl vychován v jiném prostředí. Ale přilnuli k sobě opravdovou láskou bratrskou, protože matka jejich byla jim společným pojtkem.

Marková se podívala také do Poustek a do mlýna, ale zde již hospodařil jiný majetník a mlynář žil někde ve velkém městě. V Poustkách chválili nyní Markovou tíž lidé, kteří kdysi ji odsuzovali. Markové se v Čechách líbilo. Přes to, že jí tam bylo tak ublíženo, cítila k zemi té lásku co ku své otčině, ale zpět do Ameriky jí to táhlo co do země, která její poctivosti zjednala uznání a vrátila jí dobré jméno.

V Praze s oběma chlapci navštívila Marková hrob svého muže. Chlapci sami přinesli květiny a ozdobili hrob otce, jehož ani nebyli poznali. Všem třem se zdálo v té chvíli, že otec je s nimi. Jen stěží odvedli hoši matku od hrobu otcova, aby se s ní vydali na cestu do daleké země, která jim tak pohostinsky kynula.

Cestou přirovnávala Marková dojmy své první cesty k dojmům cesty nynější. Tenkrát jela co vyhnankyně, exulantka hledat živobytí pro sebe a své dvě děti do země, které se bála, nyní jela do země, kterou se naučila milovat, ctít a jí si vážit. Hnala jí tam sice touha, že by se tam mohla shledati s otcem, v kterém hledala oporu, ale toho nenašla. Byl mrtev. Našla však v zemi té poctivé a přímé lidi, kteří jí neodepřeli své podpory.

Jenik, z kterého se stal John, za pomoci bratrovy se brzy v Americe naučil anglicky. Přátelé Markové, seznavše jeho vlohy, poradili jí, aby jej dala studovati práva. Marková poslechla. Ale ani Frank ani John nepotřebovali již její podpory. John vydělal si sám dosti, aby mohl studovati, a stal se brzy právníkem. Frank zařídil si lékárnu a oba se stali zámožnými občany, kteří nepřestali si vážit obětavosti matčiny.

Zeisig již z kázně nevyšel. Nalezl tam smrt. Markové poslal obšírné vyznání a znovu posíl jí za odpuštění. Doznával sám svou vinu, že sám sebe pokládal za člověka z vyšší třídy lidí a že se domníval mít právo na každou ženu a tím více na Markovou. Omlouval se tím, že sám byl tak vychováván a že seznal teprve v Americe, ale již pozdě, že tu přestávají rozdíly třídní. Prchl sám z Čech nechtěje se vystaviti další ostudě. V Americe brzy jmění prohýřil, byl nucen chopiti se posluhy v hostincích a mytí oken, ale práce se mu brzy znechutila, naučil se pít, dostal se mezi stejné společnosti, zapadal, až zapadl nadobro.

Zeisig sám končil své doznání: Poznal jsem pozdě, že každý kdo sem jede za takových okolností jako jsem jel já, musí nechati v moři celý svůj předchozí život. Byl jsem mužem, ale neměl jsem té síly jako vy, abych se vlastní prací zde opět vyšvihl nahoru. Je mnoho těch, kteří se dostanou zde nahoru a uplatní své schopnosti, ale je také mnoho těch, kteří zapadnou, ale jen vlastní vinou."

Když se Frank i John oženili, Marková cítila, že omlazuje v kruhu rodin svých synů. Jejich štěstí bylo nyní štěstím jejím. Často připomínala si znovu vše, co prožila. Vzpomínala také na to, jak se měla státi jeptiškou a říkala: "Byla bych tam žila spokojeně, oddálena od života a nebyla bych poznala útrap. Ale nebyla bych poznala štěstí. Byla bych život vlastní utratila. Musila jsem se teprve v životě naučiti, čemu mě tam nedovedli a nemohli naučit, a za to jsem musila krutě platit, nežli jsem nabyla zkušenosti. Život mne teprve učinil samostatnou, a Amerika se mi stala nejlepší školou. Naučila mne skutečné práci, která je vážena i ceněna.

Kolik bylo a bude takových českých matek v Americe, které samy musily strádat a bit se se životem, jen aby daly této zemi ve svých dětech lidí, kteří pomáhali stavět její budoucnost. Kolik je zde zámožných rodin, vysoce vážených, k jichž blahobytu dala základ poctivá a pracovitá česká matka! Známe mnoho lidí vysoce postavených, jichž energii a jiným výborným vlastnostem se obdivujeme, ale nevíme již, kde vzali tohoto podkladu. Stali se z nich Američané, ale česká matka to mnohdy byla, která v bidě a nouzi stavěla základy pro blahobyt příštích generací. Vlastní země ji poslala do světa co exulantku, aby zde slabá žena se bila — a zvítězila.

Finka se vdala.

Pohlednice z Chicaga. — Napsal Bartoš Bittner.

Stázi Hebíků vrazila do kuchyně jako vichřice. "Mami, mami", vyrážela ze sebe stojíc na prahu a sotva dechu popadajíc, "Finka — Finka — viš — —"

Stará Hebíková obrátila se mrzutě od škopku, v němž máchala kupu "hadrů" tak horlivě, až mydliny přes okraj té užitečné nádoby přetékały, utřela si trochu děravou zástěrou rozpálené tváře a spocené čelo a potom houkla na rozčilenou dcerku:

"Tak přece zavři dvěře, blázne bláznivá! Co pak nevidíš, že se ze mne leje a zvenčí sem fičí mráz — abych naposled tvou splašenost ještě odstoukala!"

Stázi přirazila za sebou dvěře a vrhla se na nejbližší židli jako osoba po těžké a důležité práci nesmírně unavená. Na hlavě měla "škotskou" placačku s "ušima", která bývala snad kdysi modré barvy, ačkoliv se to nyní dokázat nedalo, jelikož byla notně umoloušaná a umouněná a pod touto pokrývkou rusé hlavy rýsovalo se na nízkém, trochu nápadně vypouklém čele široké, rovněž plavé obočí, pod nimž dívalo se do světa dosti drze dvě malých, modrých očí! Útlé poprsí dívčino ztrácelo se v kazajce, která byla z nedostatku knoflíků sepjata důkladným žlutým špendlíkem a přiléhala volně k hnědé sukni, pod níž vykukovala děravá punčocha a zablácené "křápy". To byla celá Stáza Hebíková. Mohlo jí být dobře třináct nebo čtrnáct let, třebaš sebevědomý výraz jejího obličejce dokazoval, že patří už mezi holky zkušenější.

Matka zbavila pomalu také ještě ruce mydlin, potom si sedla na druhou židli naproti dcerce a pokračovala zvolna v hovoru klidným, trochu zpěvavým hlasem:

"Finka že se vdala, povidáš? Kde pak's to slyšela? To je novina, neudělal-li si z tebe někdo blázny!"

"Hm, ze mne si dělat blázny", pohodila Stázi hlavou, "co by z toho měl? Viděla jsem u Sádeckých v novinách, že si vzala s Frankem Roubalem včera "lajsnys". A vždyť je toho plná osmnáctá ulice — jdi se podívat před dům a každý ti to řekne!"

Stará kroutila chvilku šedivější hlavou a pak pronesla skoro šeptem, jako lidé, kteří jsou zvyklí mysliti nahlas:

"Roubal, Roubal — těch znám několik . . . Aby to byl tak naposled kluk našeho souseda z Laflin, ten se jmenuje taky Franta! Viš co, Stázi? Jdi se někam zeptat, kde ostávají ti Roubalovi, nejsou-li to ti, co jsme's ni-

mi před lety bydlivali na Throop a potom na Laffin. Já zrovna umírám zvědavosti, jestli to není naposled ten nešťastný Franta!"

Stáza se zvedla se židle, pokročila ke dveřím, vzala za kliku, ale náhle se obrátila a řekla rychle:

"Mami, dej mi pěták na banány, naproti mají moc laciné — přines ti taky!" Matka Hebiková zabručela nevrle:

"Pořád chceš něco!" Ale jelikož konala Stáza službu důležitého zpravodaje, sáhla přece beze dlouhého váhání do koflíku na polici a strčila děvčeti do dlaně žádaný peníz. "Ale ať jsi tu v minutě!" napomínala Stáza vyprovázejíc ji ze dveří na tmavé schody.

Příkaz ten nebyl bez důvodu. Předně hořela matka Hebiková netrpělivostí, aby zvěděla o té sensační události něco určitějšího a mimo to Stáza s pětákem v hrsti byl posel naprosto nespolehlivý. Na základě dřívějších zkušeností bylo lze očekávat, že zatoulá se i s banány k některému krámu, bude pomalu ukusovat z oblíbeného ovoce a při tom prohlížet tretky a hračky ve výkladu tak dlouho, dokud nebude kornout úplně prázdný. To stalo se již nesčetněkrát a proto není konečně divu, že pozbyla Stáza valnou porci důvěry u své roditelky.

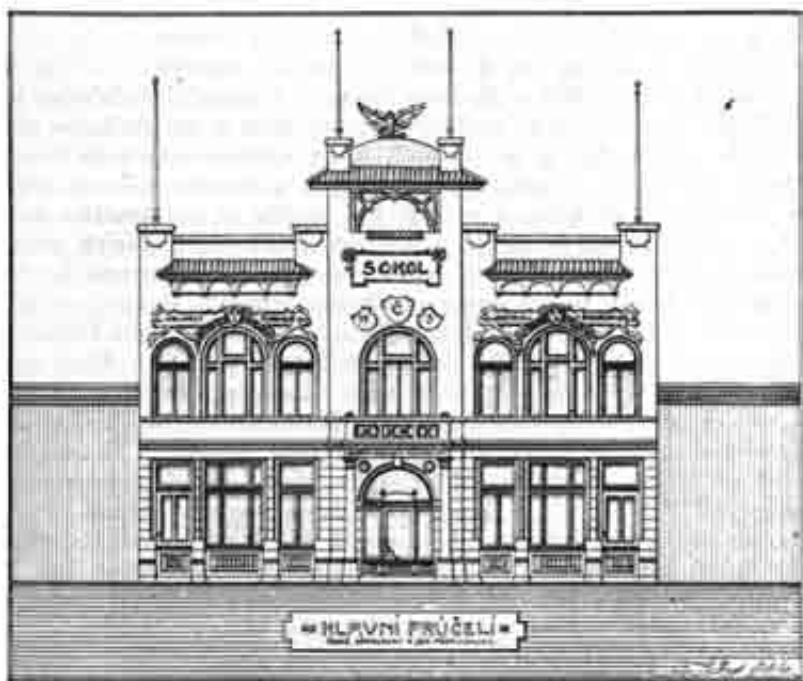
Hebiková přikročila sice po odchodu děvčete opět k škopku s prádlem, ale do práce se hned nepustila. Opřela obě ruce v boky a zadívala se zamyšleně do okna, na němž nakreslil mráz zdola a po stranách pletivo fantastických úponek, stonků a listů. Finčiny vdavky, k nimž pojilo se jméno Roubalovo, nešly povážlivě té ženě z hlavy, která sebou několikrát vážně zavrtěla, při čemž objevily se na pergamenovém čele kolmé vrásky. Ne, je-li to opravdu ten chlapec, to bude pěkná mela! Co to mohlo kluka taky napadnout, splést se s takovou — — Hebikové kmitlo hlavou velice ošklivé slovo, jež nedostalo se přes její jazyk nepochybně jenom pro to, že nebylo tu žádných posluchačů. Vždyť ta Finka není snad ještě ani plnoletá. Jak pak je to dávno, kdy běhala tu jako divá po ulici, skotačila jako kluci a rozdrbaná byla stále, že si ji téměř každý mimojdoucí všimnul! Jednou měla sukni samou díru, podruhé střevice bez podešvů a jindy vypadala zase jako hastroš, jen ji postavit do zeli, když vyběhla mezi lidi v nějakém prastarém kapižonu, který už dávno odložila její matka nebo starší sestra. Zkrátka, Hebiková nedovedla si nikterak představit Finku jako nevěstu, nad tož jako nastávající hospodyně a řiditelku domácnosti. "Takové plemeno," mluvila k sobě polohlasem, "ne, to nebude dělat dobrotu — nemůže! Kdyby to člověk neznal!"

Zatím Stáza ubírala se pomalu, jen co noha nohu minula, z protějšího grocerie na roh ulice, zastavila se tu před modním obchodem a prohlízejíc lačnými očima vyložené dámské klobouky, načechrané bluzy, sněhobílé krajky a lesklé knoflíčky, přikusovala k tomu duševnímu požitku labužnický banány. Slupla tak v malých přestávkách tři, potom sebou prudce škubla, když o ni jakýs uličník poněkud nešetrně zavadil loktem, hodila za ním nějakou čipernou přezdívkou a patrně si vzpomněla na důtklivý matčin příkaz, neboť odtrhla se náhle od výkladu a přešla rychle na druhou stranu ulice, kde zmizela v dvoupatrovém, dosti sešlém domě. Tady bydleli Sádeckých, Stázina informační kancelář a ústředí zajímavých zpráv čili klepů z širého okolí.

Stará Hebiková byla zatím jako na trní. Pustila se sice záhy po odchodu Stázině opět do prádla s celou vervou, ba zdálo se, jakoby hledala zapomenutí v monotonní hudbě, kterou vyluzovala z úpíciho dřezu, ale po chvíli ustala v práci, utřela si ruce a mumlajíc pro sebe: "Zatrackaný capouch, kde pak jen tak dlouho vězí!", seběhla se schodů na ulici, pátrajíc pronikavým zrakem po Stáze, po níž nebylo však nikde vidu ani slychu.

Budova Sokola v Berwyn, Ill.

Budova Sokola v San Francisku, Cal.

"Hromská tulačka," ulevovala Hebíková svému nezkrotnou zvědavosti podpálenému hněvu, "kdybych věděla, kde vězí, na mou duši, že bych tam doběhla a přivlíkla bych ji za vlasy domů!"

A chuděra Stáza šuškala zatím u Sádeckých s domácí dcerkou a svou kamarádkou Mejmi, čekajíc jako zkušená zpravodajka, až naskytne se jí příležitost, zeptati se paní Sádecké, obšírné matrony šedivých vlasů, jak je to vlastně s tím Roubalem, novopečeným manželem Finčiným. Neboť že bylo by marno, obrácti se pro spolehlivou informaci v té příčině k Mejmi, to věděla Stáza tak bezpečně, jako že se od její matky zcela jistě doví pravdy. Mělať paní Sádecká v celá ulici slavnou pověst osoby o všech důležitých událostech v sousedstvu zpravované, tak že se těšila záviděníhodné pověsti jakéhosi místního orákulu, k němuž se utíkaly zvědavé paničky v celých houfech, kdykoliv uslyšely při nákupu v grocerii nebo u řezníka, novinku, která zdála se jim být jaksi podezřelá čili pravděpodobná. Paní Sádecká uhádla vždycky na vlas, jak je to — ať dopátrala se toho jakýmsi báječným instiktem nebo z nějakých tajných pramenů, o nichž neměly jiné reporterky potuchy. Také v tomto případě byl proslulý oráku spolehlivě informován a když byl zjistil, že nejde tu pouze o uspokojení Stázy, nýbrž její matky a že jest tudíž věc vážná, potvrdil neblahou předtuchu staré Hebíkové, že je to skutečně syn "toho jistého" Roubala, který se oženil právě s Finkou Kotáskovou. A ke cti Stázině budiž připomenuto, že jakmile zjistila tento důležitý fakt, neměla u Sádeckých stání a honem pelášila domů, aby donesla hezky za tepla matce tu nemilou zprávu.

"Nu, to je dost, že už jdeš!" vítala ji nepřiliš vlídně stará Hebíková. "Už jsem chtěla jít pro tebe s koštětem! Kde jsi byla tak dlouho?"

"Kde bych byla?" odsekla nebojácně Stáza, vědoma svého nesmírně důležitého poslání, "tam jsem byla, kams mne poslala! Myslíš, že mohu chytat lidi na ulici, nebo ptát se na rohu policajta?"

Správnost této logiky uznala patrně i matka Hebíková, neboť pokračovala ve výslechu Stázy mnohem laskavějším tonem:

"No a co, je to on, ten Roubal, viš kterého myslím?"

"Je to on!" potvrdila s důrazem Stáza. "A mami," dodala po krátkém odmlčení se, "paní Sádecká nad tím spinala ruce a povídala, že sem dnes večer přijde, nebo, abys ty přišla tam, že by s tebou tuze ráda mluvila."

Matka Hebíková opustila docela škopek a usedla opět na židli, ruce složila malomocně do klína a v tváři její zračila se tak smutná nálada, že mohl být očekáván každé chvíle přival slz ze strnule hledících očí. Teprve za dráhnou chvíli vzpamatovala se z bolestného úžasu aspoň do té míry, že mohla dáti výraz svému soucitu několika vřelými slovy.

"Chudák, Roubalka," povídala měkce, "taky se na tom klazanovi dočkala špatné radosti!" A o několik stupňů tvrději dodala: "Kluk nekáraná, když už se chtěl ženit, to si nemohl najít nákou pořádnější žábu, to musel zalézt zrovna mezi to zlořečené plemeno Kotáskovo! Nu, ještě dnes večer tam skočím a zastavím se pro Sádeckou, aby šla se mnou. Ta vidí daleko — ale když už ji má, nebo vlastně ona jeho, bude těžko, napravovat, co si kluk zbrýndal!"

Na banány, které jí Stáza slíbila, matka Hebíková v tom rozrušení citovém na štěstí nevzpomněla. Nebylo by jí to také nic platné, jak je měla ráda skoro tak velice jako přislazenou kávu, jelikož zbytky tohoto exotického ovoce zmizely dávno v útrobách obou věrných družek při besedě u Sádeckých.

* * *

"Finka se vdala, slyšeli jste?" letělo osmnáctou ulicí od úst k ústům a senační ta zvěst zajímala aspoň něžnou část obyvatelstva české "Plzně"

mnohem opravdověji, než kdyby se byla v novinách z čista jasna objevila zpráva, že vrazilo do newyorského přístavu ohromně silné nepřátelské loďstvo. Bylat Finka osůbkou z míry populární, jednak pro svůj zanedbaný zevnějšek v útlejším mládí, jednak pro vzdorovitou samostatnost, jakou dávala na jevo dříve než začala nosit dlouhé sukně. Finka byla nejmladší z pěti dětí, jimiž byla obdařena vdova Kotásková, šilhavá a téměř naprosto hluchá žena malé, zavalité postavy a to mělo za následek, že bývalo děvče ve všední dny oblékáno do "hadříků", které starší sestry jeho odložily, když z nich vyrostly. Byly tři: Jennie, Katy a Annie a všechny přidržely se pevné rodinné tradice, která je hnala do krejčoviny. Holky ráno vstaly, oblékly se a zasedly ke snídani, kterou zatím matka připravila. Potom vzaly si "lunč" a odcházely do práce, z níž vracely se až k večeri, která už na ně čekala. Matka byla vlastně jejich kuchářkou a hospodyní, takže ji odváděly větší část svého výdělku, z něhož platily se úroky ze značného dluhu, který vážil na "baráku". Katy se dost záhy vdala, ale sotva uplynuly libánky, byla zpátky u maminky — utekla prostě od muže, řkouc, že nenechá se komandovat. Matka přijala ji vlivně a bez výčitek, jakoby se to rozumělo samo sebou, tím spíše, že přivezla Katy také mužův nábytek a rozhojnila tedy majetek této vzorné domácnosti. Katy byla ze svých sester v řemesle nejdovednější, přinášela domů nejvíc peněz, které ovšem prodlužený dům velice rychle pohlcoval a proto byl její útek od muže vlastně ziskem pro matku Kotáskovou. Co tomu řeknou lidé, na to se valně neohlížela ani Katy, ani její matka, neboť obě byly přesvědčeny, budou-li opuštěného manžela čtyři ženské vydatně pomlouvati, že musí dát každý za pravdu jim a ne jemu. Tento předpoklad byl dost správný, jen že tohle nebyl první případ toho druhu v rodině Kotáskově. Byl tu také syn, prvorozenec, který se oženil před několika lety se spořádanou dívkou z rodiny dost zámožné, ale po pětiletém, velice bouřlivém manželství odešel od rodiny a nestaral se o ni víc než vrabec o vylítaná mláďata. A když žena jeho zemřela, oženil se (prý z donucení) podruhé, ale dopadlo to opět nepěkně, neboť po nějakém čase podala druhá žena na něho žalobu o rozvod a za důvod udávala nesnesitelné týrání. Z té příčiny zavdal návrat Katin domů podnět k nekonečným úvahám a kritikám a posléze shodlo se veřejné mínění: v tom, že sice na Kotáskovy nikdo nic špatného neví, ale příbuzenské svazky s nimi uzavírat že není radno, jelikož jsou to nepochybně lidé nepřičetní. Také sestřenice Kotáskových děvčat Mária provdala se krátce potom, kdy přijela z Čech, ale zase do dopadlo tak "kotáskovsky": Sotva uplynul měsíc od jejího sňatku s hezkým mladým mužem a dobře placeným střihačem, vzala mu Mária do zaječích a mimo to učinila prý pokus, utopit se kdesi v řece nebo v nějakém rybníce. Usoudilo se tudíž skoro jednomyslně, že je "to" v rodině a že není rozhodně radno, navazovati s Kotáskovými užších styků, které by mohly vésti k poměrům příbuzenským. Nejstarší z děvčat Jennie měla už svrchovaný čas, pomýšlet na založení vlastní domácnosti, nechtěla-li zůstat starou pannou, ale nikdo pro ni nepřicházel a Annie neměla, jak se zdálo, také příliš na spěch. Jako Jennie, nechodila ani ona téměř do žádných zábav, kde se schází mládež, aby uzavírala známosti a obě dívky jakoby byly tušily, že by to skončilo i u nich špatně, kdyby se jim i podařilo nějakého nápadníka s "vážnými úmysly" uloviti. Finka zatím rostla na ulici jako divoch, neboť stará Kotásková domnívala se ve své obmezenosti, že učinila zadost své povinnosti k dětem, dala-li jim do syta najíst a koupila-li jim jednou za čas nějaký ten hadřík. Starší sestry vyrůstaly skoro také tak, ale Finka byla přece jenom ještě víc odstrkována, jelikož byla poslední a matka její byla již tím pláním s četnou rodinou notně omrzela. Finka chodila sice do školy pra-

videlně, ale učitelkám mnoho radosti nedělala. Bývala nadmiru roztržita, tuze ráda se sousedkami štěbetala a proto také v učení valně neprosplávala. Za to byla tím čipernější po škole, kdy skotačila o závod s kluky, dělala s nimi v uličkách ohničky, přelézala ploty, v zimě pohazovala mimojdoucí sněhem, nebo jim ukazovala, jak dlouhý má jazyk — zkratka, byla to darebnice, před níž pečlivější matky své dcerky důtklivě varovaly.

Když vychodila Finka školu, měla se podle rodinného řádu věnovat rovněž krejčovině, buď šít v některém "šapu" vesty nebo kalhoty, anebo zapadnout do některého modního obchodu pro dámy a stát se "millinerkou" — mohla si vybrat. Že bude se ohánět jehlou a nůžkami, jako její sestry, rozumělo se samo sebou a matku její ani ve snách nenapadlo, aby se jí zeptala, má-li do krejčoviny chuť, nebo zvolila-li by raději jinou práci. Jednou po večerí hned na začátku školních prázdnin, když se Jennie a Annie již asi hodinu prudce a ošklivě hádaly, která z nich má v sobotu umýt okna, obrátila se náhle matka od kamen, kde pekla v troubě jakési "kejky", a povídala svým bezbarvým, ospalým hlasem:

"Ale nechte už toho štěkání, vy blázni! Tuhle Finka vychodila školu a mohly byste ji vzít zítra některá s sebou a někam ji strčit, aby přinesla domů taky náky ten dollar. Peněz je třeba pořád až hrůza a já dnes ani nevím, jak a kde seženu tentokrát na úroky!"

"A já musím mít rozhodně nové šaty, v těchto cárech nemohu přece mezi lidí!" ozvala se energicky Jennie.

"A já nebudu taky chodit jako strašidlo, pro smích lidem!" ohrazovala se s nemějším důrazem Annie, dodávajíc štiplavě:

"Když člověk celý rok dře jako kůň, má vydělat aspoň tolik, aby se nemusel stydět v neděli vystrčit hlavu z domu!"

Debata tato vedla se hodně hlasitě, aby slyšela každé slovo i matka, která se konečně ozvala trpce:

"Nu, já toho pro sebe nejméně spotřebuju. Co vyděláte, jde zase všechno na vás, buď do tě nebo na tě, krom toho, co musíme splácet, aby nás věřitelé z baráku nevyhnali. A ten bude taky jednou váš, já si jej přece do hrobu nevezmu! Taky nemohu za to, že je teď všechno tak drahé a právě proto měly byste koukat, aby taky Finka něco přinášela domů!"

"Tobě se to snadno řekne, mami," namítala Jennie poněkud mírnějším tonem, "najděte Fince něco. Ale dnes není nikde práce nazbyt a Finka je dosud moc mrňavý capart — kdyby už jí bylo aspoň šestnáct, ale takhle. Já nevím, jestli jí něco budu moci sehnat!"

"Nu, když budete se snažit obě, snad se přece něco najde, ať je to cokoliv, pro začátek je všechno dost dobré!"

Annie neřikala nic, neboť byla zaměstnána ukusováním nehtů a otázka nových šatů zajímala ji patrně mnohem vážněji než Finčino zaměstnání. Ta chodila sice každé ráno se sestrami "do města", hledat práci, ale k polednímu vracela se s pravidelností hodin domů, pojedla s matkou, která stávala se čím dále nevrlejší a odpoledne trávila opět na ulici mezi rozpuštělci. Všecko běhání po dílnách a vypytování starších sester bylo marné, pro Finku se zaměstnání v krejčovině nenalezlo. Doma jí matka nepotřebovala, říkajíc, že jí tam jenom překáží a tak byla ubohá Finka docela zbytečným členem rodiny, skutečným darmožroutem, což bylo jí konečně jak matkou, tak sestrami dáváno tak nepokrytě na jevo, že to i lehkomyšlné děvče začínalo pomalu chápat a v sebe se uzavírat. Doma už s ní nikdo kloudně nemluvil, ba, dost často musela slyšet bezohledné předhůzky, že musí se jiní na ni dívat a ona že jenom uličníkuje a dělá ostudu v sousedstvu. Není divu, že stávalo se divoké děvče znenáhla vážným, že začal se jeho

zanedbaný rozum rozvíjet pod dojmem nelaskavých výčitek a nevraživých pohledů, a to ovšem cestou zcela samostatnou.

Finka opustila najednou ulici a začala docházet ke kmotřičce Roubalové, kde hleděla být všelijak užitečnou. Pomáhala jí při úklidu domácnosti, běhala do grocerie a k řezníkovi a když ptala se jí kmotřička, proč nedělá totéž raději doma, řekla, že maminka jenom všude překáží a je stále hubována, protože nepracuje už také v krejčovně. Roubalová znala velmi dobře poměry u Kotásků a neměla tudíž děvčeti ani tuze za zlé, že strani se nevlidného domova, ale přes to vyslovila obavu, nebude-li se maminka zlobit, že podělkuje Finka u ní, Roubalové a to docela zdarma, leda že dostane nákou tu svačinu a někdy cent nebo dva od cesty právě tak, jako děti Roubalovy. A Kotásková začala se opravdu zlobit, když uhodila na Finku, kde se stále toulá a dověděla se, že zdržuje se celý den u Roubalů.

“Koukněme se na tu žábu,” vypravovala Kotásková večer dcerám vrátivším se z práce, “ona se usadí u kmotřičky a dělá ji tam zadarmo děvečku, nezbednice jedna! Doma se vyspi, napere a ke kmotřičce jde pracovat — vida, že není tak docela hloupá!”

“No, když se jí líbí, dělat děvečku, tak ať si najde nákou pořádnou službu, kde by se mohla taky vyspat a najíst,” řekla jedovatě Annie, “my tu poběhnici tuhle s Jennií pořád žít nebudeme!”

Finka, která vyslechla tuto rozmluvu, sedíc v tmavém koutku, kde bývalo nyní její obvyklé místo, neozvala se ani jediným slovem. Nazejtří došla jako obyčejně k Roubalovým a když na ni kmotřička doléhala, proč je tak nemluvná a zaražená, pověděla jí všechno. A co tak kmotřičce žalovala na urputnost sester a nelaskavost matčinu, šlehla jejím mozkem myšlenka, kterou také ihned vyslovila:

“A já už toho mám, kmotřičko zlatá, doma taky dost! Mně se ta krejčovina pranic nelíbí, a než bych poslouchala pořád to předhazování, já si půjdu radši hledat službu!”

“Ono se ti to řekne, dítě, hledat službu, ale kde, a potom, kdybys byla starší, kdyby ti bylo aspoň šestnáct let, ale takhle bude to asi těžké.”

Avšak Finka měla umíněnou hlavu a od úmyslu, který v ni jednou vzkličil, nechtěla upustiti. Nevěděla sice sama, jakým způsobem nebo u koho měla by hledat službu, ale přece to vydala se s kuráží “do města”, jsouc odhodlána, že bude putovat známými i neznámými ulicemi tak dlouho, až jí někde otevřou dvře. Domů nevrátí se na žádný způsob — to by raději zahynula hladý!

A Finka šla — z “Plzně” pospíchala, jako když jí hlava hoří, jen aby měla co nejdříve za sebou okolí svého nehostinného domova, ale když se dostala do cizích čtvrtí a ulic jí málo známých, polevovala bezděky ve spěchu a do hlavy vkrádala se jí nezvyklá tíže starosti. Kam se má vlastně obrátit a koho požádat o tu kýženou službu, k níž upjala se celou svou myslí jako k jediné spáse? Na ulici službu jistě nenajde, ale jak se doví, mohou-li někde práci takového děvčete potřebovat? Teprve nyní napadlo jí, že měla se vlastně obrátit k některé dohazovačce, kterých je dost roztroušeno v české osadě, ta že by jí byla nejsnáze něco zaopatřila, ba že je to konečně ta jediná cesta, po které lze se dopídití podobného zaměstnání. U Roubalů ani ona ani kmotřička na to nevzpomněla.

* * *

V těchto myšlénkách došla Finka po ulici Halsted až na Randolph, která byla jako obyčejně přeplněna vozy farmářů z okolí veleměsta, kteří tu prodávali své plodiny velkoobchodníkům a groceristům. Děvče zastavilo se u jedné skupiny mužů, živě rokujících a poslouchalo zvědavě, jak smlouvají o celý náklad zeleniny. Farmářův vůz byl naplněn vrchem zná-

mými potřebami kuchyňskými, bez nichž nemůže se řádná kuchařka obejít, ale jeho majitel cenil si své zboží patrně trochu vysoko a byl ve smlouvání velice neústupný a jak se zdálo, neúnavný. Posléze však jej to handrkování přece omrzelo a plácnuv si po starosvětsku s kupcem, řekl hazardně:

“Dávám to sice za půl darmo, ale abych už mohl konečně domů, tak si to u všech všudy vezměte!”

Kupec vytáhl z náprsní kapsy toboleku a vyňal z ní dvacetidollarovou bankovku, aby zaplatil smluvené zboží. Farmář vyhrabal z hluboké kapsy hrst stříbrných i zlatých mincí a dával kupci zpátky, když tu kterýsi mimojdoucí do něho dost prudce vrazil, což nebylo v těch místech ovšem nic neobvyčejného. Farmář sevřel sice honem ruku, plnou peněz, ale přes to proklouzl mu mezi prsty zlatý pětidollar, aniž by v panujícím tu hluku něco pozoroval. Za to všimla si náhodou Finka velmi dobře, kam peněz padl a jakmile se okolo farmáře dav uvolnil, přiskočila k němu a podávajíc mu zlatý pětidollar, pravila:

“Pane, já něco našla, co Vy jste ztratil!”

Farmář, mladý ještě muž, od slunce hezky hnědě ožehnutý, změnil děvče s patrným překvapením v buclaté tváři, pak sáhnul do hluboké kapsy, přebral na rychle na dlani vylovené mince a potom řekl, usmívaje se na drobnou postavíčku v sešlém oděvu, jež stála před ním:

“Hm, máš pravdu, pětka mi schází. Jak jsem ji jenom mohl ztratit a že jsem ji neslyšel cvrknout o dláždění?”

“Protože je tu moc rámusu!” vysvětlovala Finka. “Peněz Vám proklouzl mezi prsty, když do Vás ten člověk vrazil. Dobře jsem to viděla!”

“Tak to asi bude,” pravil farmář, a podával Fince půldollar: “Tu máš od zdvihnutí!”

Finka sevřela rychle peněz v drobné dlani — bylot to pro ni celé jmění — poděkovala vlídnému muži a chtěla se vzdálit, když zvolal farmář, jakoby si byl na něco vzpomněl:

“Počkej, děvče! Co pak tu vlastně na trhu děláš? Či se jenom tak touláš?”

Finka pojala hned od té chvíle, kdy začala s farmářem hovořit, důvěru k tomu opálenému muži rusých vlasů a vesele do světa hledících modrých očí a pro to pověděla mu nyní zcela upřímně, na jakou cestu se vydala a co bude muset asi učinit, aby došla cíle.

Farmář prohlédl si ji ještě jednou bystře od paty k hlavě a potom přetřhl její dlouhou historii o smutném domově a nenáviděné krejčovíně slovy:

“Službu, službu — Ty asi, chuděrko, moc práce ještě nezastaneš. Ale víš, co? Chceš-li, pojed se mnou, mám doma tři malé haranty, od nichž nemá matka po celý den oddechu a ty bys mohla na ně dávat pozor, hrát si s nimi, nu a sem tam drobet ženě pomoci s nějakou lehčí prací. Neboj se, moc na tebe nakládat nebudeme! A kdyby se ti u nás nelíbilo, zavezu tě zase do Chicaga, jezdím sem každý týden!”

Finka byla v sedmém nebi a ujišťovala farmáře, že se ji bude u nich jistě líbit a že dovede už lečims přispět v domácnosti, že se tomu naučila u kmotřičky.

“Nu, tak dobrá,” řekl farmář a pohládl ji při tom po tváři, “hned pojedeme! Není to příliš daleko, do večera budeme snadno doma — a žena bude mít radost, že ji vezu pomocníci a děti taky, že dostanou kamarádku.” — —

Tak našla Finka šťastný nový domov, v němž na těle i mysli vůči-hledě okřivala. U matky byly na denním pořádku hádky a mrzutosti, jimž nebylo konce, jelikož byly rozdmýchovány neustálými starostmi o peníze.

Zde na farmě neslyšela Finka po celý den od nikoho krivého slova, všude viděla pořádek, čistotu a všeho bylo hojnost. Mr. Shepard, jak jmenoval se farmář, byl veselý letory, rád s každým zažertoval a nikomu života neztrpčoval. Proto bylo i v jeho domácnosti stále jasno, paní Shepardová byla samý zpěv a dětský smích hlaholil domem od rána do noci. Finka zdomácněla na farmě rychleji, než Mr. Shepard od zanedbaného dítěte velkoměsta očekával. Příčinou toho byla ovšem především ta okolnost, že byla od počátku považována za člena rodiny a že nebyla v ničem odstrkována. Děti přilnuly k ní od prvního okamžiku a Finka je opatrovala jako zřítelnicí svého oka, ale také jinak hleděla se paní Shepardové všemožně zavděčiti. Po svém příchodu na farmu dopsala Finka na radu paně Shepardovu matce, kde je a všechny doma pozdravovala, ale nedostalo se jí žádné odpovědi. Pouze kmotřička Roubalová, které vyličila Finka obšírně nový svůj domov, odpověděla několika srdečnými řádky, napominajíc ji, aby si vážila dobrého místa a přejíc ji mnoho štěstí.

V "Plzni" vyvolal Finčin "útěk" malou senzaci. Když neobjevovala se pověstná uličnice na osmnácté ulici, ani v jejím okolí, bylo to nejprve nápadno dětem, které s ní sváděly šarvátky a bitky a když dověděli se toho staří, byli celkem rádi, že bude od té nezbednice pokoj, ale zároveň byli by se rádi dopátrali, kam se poděla "ta zpropadená zába." Stará Kotásková sice lidem vypravovala, že je Finka na farmě, ale nedocházela u sousedek víry.

"Tať" říkaly kmotry, "co pak by na farmě asi dělala? Uličky tam nejsou, aby tam mohla tropit neplechu a vyplazování jazyku, to si tam dovedou obstarat sami. Kdo ví, kam se poběhlice zatoulala, a ostatně, kdo pak by si tím lámal hlavu. Však ona se neztráti a mráz kopřivu nesežehne!"

Fince zatím nebylo opravdu třeba, báti se mrazu. Než uběhlo čtvrt roku, byla to docela jiná osůbka, než jakou přivezl Mr. Shepard z chicázkého tržiště, líčka její planula zdravím, z očí zářila tichá, dětství přirozená veselost a i rysy urputné kdysi tváře nabývaly znenáhla přívětivého a měkčího rázu. Když bavila jednoho večera Finka děti v koutě světnice, sedíc mezi nimi na koberci, zaslechla, jak pravil Mr. Shepard potichu své ženě:

"Pohleď na to děvče! Nebylo by toho dobrého dítěte škoda, aby zaniklo ve viru, nebo dokonce v kalu velkoměsta? Ani kdyby matka o ni stála, nevrátil bych ji bez protestu!"

"Je to hodné děvče," odušila paní Shepardová, "a přála bych si, aby zůstala u nás hodně dlouho, aspoň dokud se nebude moci spolehnouti na vlastní rozum a nenaučí se řádnému řízení domácnosti."

Více Finka neslyšela, jelikož jí v tom překážel halas rozjařených dětí, ale slova, jež právě zaslechla, stačila jí úplně, aby upevnila v sobě nezvratný úmysl, že stane se hodnou té důvěry a lásky cizích lidí, kteří se jí tak nezištně ujali. — —

* * *

Čas utíkal jako voda, Finka sílila a rostla a než se nadála, uběhla dvě leta. Na Chicago bývalá uličnice zřídka vzpomínala, a to pokaždé jenom s neuvědomělým vnitřním odporem. Toliko kmotřičce Roubalové psávala a dovídala se od ní, co je nového v "Plzni", ačkoliv jí to čím dál méně zajímalo. Farmářova rodina se zatím rozmnožila a Fince přibývalo práce, kterou konala však s radostnou ochotou a velikou zručností, tak že se při tom zbytečně neupachtila, vždycky byla v čas hotova v kuchyni i s dětmi a když tu drobotinu doprovodila na lůžko, dávala se do čtení v tichu ložnice při zdravém chrupání spících dětí. Četba stala se jí jedinou zábavou a paní Shepardová ji ochotně půjčovala knihy i časopisy. Finka rozkvetla ve

vnadnou divku a byla pravou rukou paní Shepardové, která vážila si toho tím více, že časem churavěla a na svou pomocnici mohla se již se vším úplně společnouti.

Táhl již třetí rok Finka pobytu na farmě a blížily se vánoce, když zeptala se jednoho večera paní Shepardová Finky, nechtěla-li by se podívat do Chicaga.

“Ani nevím, paní,” odpověděla Finka dost lhostejně, “nic mne tam netáhne a tady je mi zcela dobře.”

“Ale já tam musím nakoupit hromadu věcí a budu potřebovat něhoho, aby mi byl při té štrapáci nápomocen. Jely bychom tam na noc, přespíme v hotelu, abychom hned ráno mohly začít a ty můžeš odpoledne navštívit matku a koho budeš chtít — a v osm hodin večer budeme zase doma.”

S tím ovšem Finka ochotně souhlasila. Pan Shepard dovezl je druhý den odpoledne na nádraží, když byl dříve naplnil objemný kufík vybranou drůbeží a jinými farmářskými produkty, aby nepřišla Finka k matce a kmotřičce s prázdnou a ještě před večerem byla paní Shepardová se svou společnicí v Chicagu. Služku byl by ve Fince nikdo nehledal, jak si ji její velitelka na cestu vyšňořila.

Když usadily se v hotelu, neměla Finka jaksi stání — když byla jednou v Chicagu, táhlo ji to přece jenom k osmnácté ulici. Poprosila tedy paní Shepardovou, mohla-li by se podívat na chvíli k matce, ke kmotřičce že zajde až zítřka. Uložila stranou dárky, určené pro paní Roubalovou a s ostatkem vydala se na cestu do české “Plzně.”

Z matčina příbytku neozýval se obvyklý hluk a křik hádajících se děvčat a trochu udivena, zaklepala Finka na dvéře. Přišla jí otevřít Jennie, která odpověděla na sestřin pozdrav docela cize — patrně ji nepoznala — a zůstala stát mezi dveřmi, ačkoliv se nezeptala, čeho si cizinka přeje. Chvilí hleděly sestry na sebe mlčky, až řekla posléze Finka:

“Nu, jak se všichni máte? Ty mne už neznáš, Jennie?”

Jennie sebou škubla, ale nepřivítala sestru, nýbrž obrátla se do světnice a zvolala: “Koukněte se, Finka je tady! To už se tě na farmě nabažili!”

Finka vešla nyní dovnitř, přála dobrého večera a přikročila k matce, která podala jí ruku, ale jáksi cize, řkouc při tom jaksi vyčítavě:

“Tak jsi přijela na svátky! A to už tu zůstaneš, Finko?”

“Jenom pár minut, maminko,” odpověděla Finka, podávajíc ruku ostatním sestřám, “paní čeká na mne v hotelu.”

Všecko v ní v tom okamžiku zhořklo a v duchu si pravila, že byla by udělala lépe, kdyby sem nebyla ani chodila. Ve stínu, jež vrhala lampa, seděla ještě jedna ženská postava, která se nyní zdvihla a přistupujíc k Fince, řekla srdečně:

“Vítám tě, děvče, a mám z tebe radost. Vypadáš jako dáma a je vidět, že jsi v dobrých rukou!”

Byla to kmotřička Roubalová, jejíž přítomnosti bylo také nezvyklé ticho u Kotásků vysvětleno.

Finka vyňala z kufíku přivezené dárky, odevzdala je matce a pak nevěděla opravdu, co by tu měla déle dělat. Maně zahleděla se ke dveřím a paní Roubalová, jakoby uhodla, že páli tu Finku púda pod nohama, nabízela jí honem, aby zaskočila k nim, že jsou všichni doma, a že ji tuže rádi uvidí, zvláště Frank, s nímž si často hrávala a na cestě ze školy se škádličovala.

“Zítřka odpoledne přijdu, zcela jistě, kmotřičko,” odpověděla Finka, “teď musím k paní Shepardové, aby tam nebyla sama!”

Podala všem na rozloučenou ruku, která byla přijata úplně chladně a vyšla na ulici. Jak neskonale byla ráda, že nemá tohohle domova více zapotřebí!

Kmotřička Roubalová přichystala nazejtří pro Finku malou hostinu, a také na kmotřičkovi i na všech ostatních bylo vidět, že jest jim opravdu vítaným hostem. Frank, který byl asi o čtyři leta starší než Finka, choval se k bývalé kamarádce stejně srdečně jako nenuceně a lítoval stále, že nemůže si s ní zatančit, když se nechce nebo nemůže zdržet děle. Doprovodil ji až "do města" a když se s ní před hotelem loučil, prohodil žertovně:

"Až se budu chtít jednou ženit, najdu si takovou farmářku, jako jsi ty, Finko!"

A jak víme, také ji skutečně našel.

Matka Hebiková a obstaravatelka spolehlivých zpráv Sádecká dělaly si sice notné laskominy, jak promluví pani Roubalové do duše, proč nezačkala synovi, aby ji přivedl do domu "takovou" snachu, ale když viděly mladou ženu a vzaily ji trochu "na paškál", uznaly samy, že to není Kotáskovo svárivé plemeno a vypravujice jiným zvědavým kmotrám, co a jak, lichotily Fince trochu obkrouhlým způsobem:

"Pane, ta jakoby se ani nebyla vylihla v tom prodluženém baráku, — ta se mezi těmi farmáři vylizala!"

NA PAMÁTKU.

Když jsem tě prvně uviděl,
já vážný, tichý byl,
však veselý tvých retů smích
mě rázem přeměnil.

Svit jasných, krásných očí tvých
v mou duši bleskem sjel —
že bych tak dětsky smát se moh',
jsem nikdy nemyslel — —

Však brzy žert byl pochován,
tentam můj všecken klid,
tvůj obraz zničil štěstí mé,
byl kovem v srdce vryt.

Tvých očí žár mě upoutal
a ve své moci měl — —
že bych tak milovatí moh'
jsem nikdy nemyslel — —

Byl máj a vůni dýchal květ,
klid nocí světem spěl
a já ti světil blaho své
i krutý lásky žel.

Tvé oko v mém se topilo —
a ret se touhou chvěl —
že bych tak hořce plakat moh',
jsem nikdy nemyslel.

Však anděl štěstí uletěl,
s ním věrnost—klamný sen,
a vracíš-li se znovu zas,
to ve snách bývá jen...

Ó, tisíc slz jsem vyronil,
já zoufat sobě chtěl —
že bych tak hořce plakat moh'
jsem nikdy nemyslel.

Jos. Kasl.

Jenom žena.

Povídka z doby prvního osazení Oklahomy. Napsal Václav J. Petrželka.

I.

Karel Voborník přijel z Čech do Ameriky jsa ještě mladíkem. Dostav v Kansas City poměrně dosti dobře placené zaměstnání, zahospodařil si pili a šetrností několik set dolarů a oženiv se s velmi hezkou dcerou svého krajana Jiřika, u něhož bydlil, vydal se s ní na svatební cestu.

Byla to ale svatební cesta zvláštního rázu a druhu: ve velkém voze širým, otevřeným, letní zdobou pyšnicím se krajem, Voborník a jeho rozto-milá mladá ženuška Ella jeli na západ, aby si tam založili vlastní domov.

Ve voze taženém dvěma koňmi, bylo potřebné domácí náčiní a nejnut-nější hospodářské nářadí. Na kozlíku pod bílou plachtou vozu seděli Voborník, muž to hezké inteligentní tváře a vysoké, silné postavy, a pani Ella, z jejichž úsměvných a fialkově modrých očí vyzařoval svit blahé naděje ve šťastnou budoucnost.

Takto jeli v důvěřivé náladě brzy směrem západním a brzy zase jižním — podél polí, pšeničím mořem se vlnících; podél lánů, na nichž na větru šuměla kukuřice — a jeli často celé dni po prérii, jež se zdála býti neko-něčnou a na níž za dne tetelil se žár palčivých paprsků slunečních a na kterou se za měsíčních nocí usmívaly nesčetné hvězdy. Občas jeli podél říčky — po cestě, vyšlapané skotem a vroubené celými lesy slunečnic. Byla to rozkošná cesta! Občas přenocovali v některé malé osadě nebo v osamělém farmářském domě.

Čím dále na jih, tím byla prerie otevřenější, tím vzdálenějšími byly od sebe farmy a tím menšími byly jednotlivé osady. Řeky a stromy z obrazu krajinného pomalu mizely, vůz manželů Voborníkových nořil se do moře trávy a konečně se mladý párek dostal do okresu Cimarron, na terminále železné dráhy, na konci civilisace. Byli u cíle. Svatební cesta byla skonco-vána a s ní sladká rozkoš libánek — a nastal boj o živobytí.

Novomanželé získali kus kvetoucí prerie — čtvrt sekce pozemků, jejichž jedním cipem tekl potůček, vlévající se do jednoho z přítoků řeky Arkansas. Pozemky ty většinou se prostíraly po mírném svahu, s něhož byl volný rozhled po prérii, nekonečně k jihu se táhnoucí. Kolem do kola byla nezdělaná půda — pastviny nesčetných stád. Obydlí nejbližšího souseda bylo vzdáleno dvanáct a Apache, hlavní město okresu, patnáct mil.

Dojemně vznešenou ve své slavnostní osamělosti zdála se býti mla-dému párku krajina, uprostřed níž zamýšleli založiti si domov. Mlčící prerie zdála se jim býti mořem, které mírně se vlní, náhle ztichlo. A což ta širá obloha nad ní! Kdo, leže za noci v trávě, upírá zraky své k dálným hvě-zdám, trpytícím se v modru dálky jako démanty, toho zmocňují se sladko-bolné pocity a do srdce mu padá nevýslovná touha po něčem neznámém, nedostižném . . .

Libilo se tam manželům Voborníkovým — libilo proto, že v srdcích jim zpíval pták lásky, který jest nejšťastnějším tehdy, je-li vzdálen hluku a šumu a shonu tohoto života — libilo se jim tam proto, ježto milovali se navzájem a milovali práci, již se chtěli domoci bezstarostné budoucnosti.

Pustivše se brzy po svém příjezdu do práce, zbudovali si skrovný do-mov a pracovali od rána do noci. A když pluhem rozryli panenskou půdu, zaseli obilí — v naději na bohatou sklizeň.

Leč naděje, jež byla jejich stálou průvodkyní a která jim svítila, je
lamala a zklamala nadobro . . .

Uplynulo pět let. Bylo jaro a Voborník chystal se se svou manželkou a
dvěma dětmi k odchodu ze své farmy. Nerad opouštěl místo, kde se tolik
talopotil, ale jiného zbyti nebylo. Všecka ta jeho pětiletá práce byla marna,
poněvadž, co z úrody nezničily palčivé větry letní a sucho, to zničily ko-
vylky. Byl to dlouhý, vysilující boj s potměšilostí nepříznivého osudu, boj
s přírodou, jež jako by si byla umínila, že stůj co stůj musí veškerou
lidskou námahu o její zvelebení zničit.

Byly to hrozné roky! Pod tíhou palčivých slunečních paprsků půda
na doby letní se rozpukávala a rozpadávala v prach a co z travin neuschlo
na slunci, to bylo zničeno od kobylek; krutá zima zničila podzimní setbu;
ruřily strašné větrné bouřky, jež vyvracely stromy z kořene a porážely
ploty a hospodářské stavby — a tak to chodilo rok co rok, v zimě, v létě
— na podzim i na jaře.

Manželé Voborníkovi se zadlužili a konec konců byl ten, že nabaživše
se marného zápasu, vzdali se ho, aby se odebrali jinam.

Znovu byl plachtový vůz připraven na cestu. Plachta však už nebyla
tak leskle bílá, jako před pěti lety, nýbrž větrem a bouří ošlehaná, šedá,
a ráhy a jiné kování vozu byly rezavé. Koně, kteří jej táhli, nebyli už tak
lesklí a bujni, jako tehdy, když opouštěli Kansas City.

Na kozlíku seděl Voborník, na jehož tváři byl smutný výraz zaduma-
nosti, a mezi ním a jeho manželkou, z jejichž očí vyzírala starost, seděly
jejich dvě děti: tříletý Jeník a o rok mladší Mařenka — obě veselé, neboť
nevěděly ničeho o nezdaru, jenž ležel za nimi.

Jeli neznámému osudu vstříc a ač v duších manželů Voborníkových
byly obavy, přece nepozbývaly naděje, že bude zase lépe, že bude zase
dobře. "Člověk nemá nikdy zoufat, má vždycky doufat", šeptal Voborník
své manželce věda, jak se zaslzenýma očima ohlíží se po místě, kde prožila
celých pět let. Podívala se mu do obličeje a stisknuvši mu ruku, v slzách
se usmála.

Nezbylo jim nic nežli sto padesát dolarů, nějaké to domácí nářadí,
kamna, vůz a koně. To bylo vše, co měli — mimo děti! Právě ale k vůli
těmto nevinným, roztomilým tvorům nesměli klesati na mysl. Úmyslem
jejich bylo odebrati se na hranice mezi Kansasem a Indiánským územím a
zajistiti sobě nějaký pozemek v území Oklahomském, jež mělo býti v létě
osadníkům otevřeno.

Prérie, na níž dosud bydlili, se jim zprotivila, poněvadž byla svědkyní
jejich velice neutěšeného nezdaru. Letos byly sice vyhlídky na lepší úrodu
dostí dobré, ale Voborníkovi už tam stání neměli ač, jak už praveno, neradi
v kraje oním se loučili. Ani kdyby byli věděli, že po pěti hladových letech
následovati bude rok úrodný, nebyli by tam mohli zůstat, poněvadž jejich
farma, hypotečně zadlužená, přešla v majetek člověka jiného, který měl
stěžit, co oni zaselí . . .

II.

Léto už značně pokročilo, když se manželé Voborníkovi dostali do
Arkansas City, odkudž zamýšleli vniknouti do zakázané dosud Oklahomy,
jež se nyní stala zemí zaslíbenou. Město a okolí hemžily se muži a ženami,
kteří si chtěli zajistiti v území čerokijských Indiánů buď místo stavební
anebo pozemky farmářské. Na půl milionu lidí bylo tehdy shromážděno na
hranicích onoho území. Bylo ovšem mezi nimi mnoho dobrodruhů — mužů
jimž pocity vzrušení byly životní potřebou, ale též mnoho holoty, která

vycházela na lup a plen a zde očekávala bohatých žní. Všichni ti lidé čekali v horečném napětí na den a minutu, kdy mělo být dáno znamení k otevření rezervace a k zahájení honby za štěstím.

Voborník měl v úmyslu jeti do otevřené části rezervace na koni a zajistiti sobě staveniště na místě, kde mělo stát město. Farmaření byl už syt a jsa vyučeným truhlářem, opětně po delší době sobě vzpomenu na staré pořekadlo, že "řemeslo má zlaté dno". Několik mil od Arkansas City byly u dráhy pozemky, vyměřené pro budoucí město Guthrie. To tehdy existovalo pouze na papíře, leč Voborník tuše, že rozkvět jeho bude velmi rychlý a stavební místa na hlavních ulicích že pak budou mít velkou cenu, byl si jist, že by bylo o něho a jeho drahé postaráno, kdyby se mu podařilo, zajistiti si staveniště na příhodném místě.

Míra jeho neštěstí nebyla však ještě dovršena, neboť veďa koně svého po srážném břehu k řece k nápoji, uklouzl a zlomil si pravou ruku. Stenaje dovelk se s největší námahou ke svému vozu a tam zůstav ležeti v trávě, dal se bolesti a žalem do usedavého pláče. Byl mužem — ano, a měl snášeti mužně neštěstí, ale nemohl si pomoci a musil plakat, vida, že ho zlý Osud tak nemilosrdně pronásleduje. Co mu nyní bylo platným otevření rezervace! Nebýt jeho milované a milující ženy a drahých dítek, snad by si byl zoufal.

Zatím co mu na rychlo zavolaný lékař zlomenou ruku napravoval a dával do desek, paní Ella stála vedle něho — bledá jako mrtvola, ale neplačíc. Řekla si, že teď není času na nářek, a že musíc zaujmouti mužovo místo, potřebuje veškeré síly, aby opravdu nebylo všecko ztraceno a tím neštěstí zvětšeno.

"Ach, pane doktore, neplačíc proto, že trpím bolest, nýbrž pro to, poněvadž se zdá, že se všecko proti nám spiklo, aby nás zničilo", řekl Voborník hledě si levou rukou utřítí slzy, jež mu kanuly po lících. "Pět roků jsme se lopotili a nuzovali v okresu Cimarron, ale pak klesajíc pod tíží nepříznivého osudu, vydali jsme se na cestu sem, abychom si tady zajistili kousek půdy. A teď mě potkalo tohle neštěstí! Není-liž to k zoufání!" lkal ubohý Voborník.

Lékař, starší to muž, pohládl ho po hlavě a řekl:

"Jen dobrý muži, nezoufejte! Nejste jediným, kterému se za posledních let v Arkansasu špatně vedlo, ale dokud je duše v těle, dotud je naděje. Nechci a nemohu vás těšiti nadějí v odplatu posmrtní, poněvadž v ni nevěřím, ale tolik vám pravím, abyste byl jen zmužilý a srdnatý a hleděl budoucnosti vstříc tak jak se na pravého muže sluší a patří. Chápu vaše pocity, ale ještě jednou vám radím: buďte zmužilým!"

Oné noci Voborník skoro ani oka nezamhouřil. Byl sice pamětliv lékařovy rady, ale jak možno býti člověku zmužilým, když ho trápí bolestí nejen tělesné, nýbrž i duševní a starosti se mu ostrým trním zarývají do mozku, který mu střebou? "Co teď? Co teď?" tato otázka se mu neustále drala do mysli a mučila ho. V malém koženém míšku, který měl u sebe, bylo už jen padesát dolarů, které mimo vůz a koně a něco domácího nářadí tvořily celé jeho jmění. Až bude těch padesát dolarů utraceno, co potom? Zitra bude pruh čerokijské rezervace otevřen osadníkům a on, hlava rodiny, ležel tady se zlomenou rukou, nejsa s to, aby plán svůj provedl! Jaký toho bude následek? Při pomýšlení tom zalomcovala jím šílená bolest duševní a on srdceryvně zastenal.

"Karle, nermuť se tak příliš!" prosila ho jeho manželka, která rovněž nemohla usnout. "Sám jsi vždycky říkával, že nikdy nemáme zoufat, nýbrž stále doufat. Snad se nějaké východisko z té situace do rána najde."

"Východisko z té situace? Jak a kde?" stenal. "Co si počneme? Máme už jen padesát dolarů. Zde nám nemůže nikdo pomoci. Všichni ti lidé, kteří

tady kolem kol táboři, jsou právě tací — ne-li ještě větší ubožáci, nežli my. Většina jich prožila za těch posledních pět let právě to, co my. Zítřka bude rezervace otevřena a já nemohu na koně! Stavební místo v Guthrie bylo mou poslední nadějí. Náš Šemik byl by mě donesl prvý na místo — vím to, cítím to. Nikdo by mne nepředhonil. Ty to víš. Vždyt Šemika dobře znáš. Teď ale . . .”, nedokončil a štkal, štkal . . .

“Nestarej se, Karle! Já — pojedu — na Šemiku — do Guthrie — sama!” řekla pi. Ella hlasem sice přerývaným, ale takovým tonem, který byl výronem pevného, neodvratného úmyslu.

“Toť nemožno, naprosto nemožno!” zvolal překvapeně a udiveně její manžel. “Ty přece nedovedeš jezdit na koni!”

“Dovedu, Karle, dovedu. Když jsme ještě byli v Missouri na farmě, jezdila jsem na koni často, velmi často,” odvětila pi. Voborníková.

“Kde ale vezmeš dámské sedlo?” otázal se její muž.

“Umím jezdit jako muž.” “Ale, Ello, ty jako žena přece . . .”

“Obleknu si tvůj sváteční oděv. V mužském kroji budu chráněna proti vši dotěrnosti. Tvůj oblek mi bude sice hodně velký, ale to konečně nebude nikomu nápadným. Musím —”

Pomník Karla Jonáše v Racine, Wis.

“Ale, Ello —”

“Nezrazuj mne, Karle, z toho! Musím to učinit! Už k vůli našim dětem to musím udělat. Co by záleželo na tom, kdybychom my zahynuli! Vždyt jsme se už naplahočili dost a dost, ale pomysli jen na děti! Ty, Karle, dobře víš, že si nerada, velice nerada hrají na dobrodružku; ty víš, že žádná jiná žena lépe neví, co se sluší nebo nesluší, poněvadž mě rodiče ve vši počestnosti vychovali, ale nejsem pouze ženou, nýbrž i matkou, a poněvadž postavení naše jest zoufalé, musím podniknouti to, co jest mým úmyslem — musím!”

Až do rána hovořili manželé o situaci. Mužská pýcha Voborníkova vzpírala se plánu jeho manželky, ale když nemohl najít žádného východiska z té zoufalé situace, konečně svolil.

Po východu slunce uvarila paní Ella snídaní a pak se odebrala do města koupit si pár vysokých bot. Také tam najala doporučeného jí a poctivě vyhlížejičího černocho za vozku.

Už bylo skoro jedenáct hodin, když se pi. Ella vrátila ke svým milým. Lékař tam právě byl a učinil pro Voborníka, co se za těch okolností proň učiniti dalo. Ten seděl v zaprášené trávě a jeho děti si vedle něho hrály.

Po chvíli vklouzla paní Ella do vozu a když z něho vyšla, byla všechna změněna. Její štíhlá postava vězela v mužském obleku. Vlasy měla stočené a ukryté pod širokostřechým plstěným kloboukem. Že si byla plně vědoma dobrodružnosti svého podniku, o tom svědčily slzy, jež se jí třeptily ve fialkově modrých očích, když předstoupila před svého manžela.

Voborník spatřiv ji, zasmušil se a vrtěl hlavou; najatý černocho díval se na ni očima, na vrch hlavy vyboulenýma, a malá Mařenka se jí lekla tak velice, že se utekla k otci. Šemík, který požíral poslední porci ovsy poznal ji teprve tehdy, až když na něho promluvila, a když jej sedlala, udiveně se na ni díval. K sedlu přivázala paní Ella sekerku a několik kůlců a když na naléhavou žádost manželovu připevnila si na vysoké boty ostruhy byla na cestu připravena.

Kolem do kola bylo plno lidí, kteří v horečném rozehvěnění čekali, až bude dáno znamení ku “vpádu” do otevřeného pruhu rezervace, a nikdo z nich si paní Elly ani nevšiml, paněvadž každý myslil na svoje vlastní záležitosti. Do vzdálenosti celých mil stáli lidé, koně a vozy — byl to obraz, nad nějž pestřejšího nebylo si možno představití. Každý z těch lidí byl pln naděje; srdce všech prudce bila a muži i ženy byli nevylicitelně rozehvěni.

Bylo strašné vedro a žhavý vítr víře mraky prachu, hnal je k jihu na nekonečnou prérii, na niž do nedozírné dálky nebylo viděti ani jediného stromu. Nepokojně si počínali koně spolkové jizdy, jež tam byla rozestavena ve stejnoměrných vzdálenostech od sebe. Kavaleristé drželi v rukou pušky, připravené k výstřelu, a oči měli upřeny na velitele, který sedě nehybně v sedle, držel v levici hodinky a v pravici revolver.

Rázem 12. hodiny měl býti vypálen signální výstřel, jenž pak měl býti opěťován od vojínů, rozestavených podél celé čáry. Nikdo nesměl překročit hranice. Předchozího dne vojáci prohledali celé okolí a nemilosrdně vyhnali z něho každého, kdo se tam skryl v naději, že druhé čekateli předejde. Všecko se mělo díti správně — nikdo se neměl chlubit, že se mu dostalo nějaké výhody.

Se slzami v očích, leč přece nuceně se usmívajíc, rozloučila se paní Ella se svými drahými. Když políbila své děti, obrátila se ke svému manželu, který zuby bolestí zařínaje, nadzvedl se, aby svou zdravou paží otočil kolem pasu své milované manželky.

“Na šťastnou shledanou, Ello,” řekl chvějným hlasem a v očích se mu zatřeptaly slzy.

“Všecko, Karle, dopadne dobře, těšila ho manželka, v jejichž očích plál svit důvěry, a pak pokračovala: “Nepřipouštěj si žádné jiné starosti nežli tu, abys byl brzy zdrav. Černoch vás všechny dobře obslouží. Přeptala jsem se na něho a bylo mi řečeno, že je to člověk dobrý a hodný důvěry. Až si v Guthrie stavební místo zajistím, vrátím se pro tebe a děti.”

“Aspoň kdybys měla revolver,” podotkl Voborník.

“Také já bych si toho přála,” odvětila jeho manželka. “Ale i bez něho se snad dobře obejdu.”

Chvilu oba mlčeli a potom Voborník řekl:

“Svolil jsem, abys jela, ale nebylo by přece jen lépe, kdyby's se nevydávala na cestu? Jsi jenom žena!”

“Jsem ovšem jen žena, ale jsem žena srdnatá a mimo to jsem matkou. Pomysli jen na děti a pust mě. Hleď, už se chystají!”

Po těch slovech obrátila se k černochu a řekla:

“Same, neopouštěj nás. Svěřuji ti manžela a děti. Muže ošetřuj a děti ochraňuj. Jakmile budu moci, štědre se ti odměním. Nikdy ti toho nezapomenu.

“Sure, ma'm!” odpověděl černoch. “Buďte jen bez starosti.”

“S bohem, moji drazí, a na brzkou shledanou!” řekla pí. Ella a polibivši své děti a manžela, vyšvihla se na Šemika a protlačila se řadami čekajících tak daleko vpřed, jak mohla. Příležitost zajistiti si místo v řadě nejpřednější, byla promeškala, ale mnoho si z toho nedělala, poněvadž věděla, že Šemik je dobrý a vytrvalý běhoun.

Bylo už skoro dvanáct hodin; signální výstřel mohl padnouti každou minutu a rozechvění hledatelů domovin, beztak dost horečné, se stále více a více stupňovalo. Hluk stíchl; oči všech upíraly se na velitele vojska, který drže hodinky v ruce, upřeně se na ně díval. Minuty ubíhaly tak lině, že každá z nich zdála se býti věčností. Tu — najednou — velitel strčiv hodinky do kapsy, zdvihl revolver — a zatřeskla rána. Sorva se dým po výstřelu rozptýlil, počaly se ozývati signální výstřely z pušek vojinů v čele čekajících davů.

Reservace byla otevřena osadníkům; honba za štěstím započala! — —

III.

S hlukem rozbouřených vln, bijících o skalní tesy, dala se lidská ta zeď, táhnoucí se do dálky několika mil, v rychlý pohyb. Bylo to tak, jako kdyby byl býval do nějaké ztuhlé massy vdechnut život. Na koních, na mezcích, na bicyklech, na vozích i pěšky šíleným během — za ohlušujícího křiku přelily se davy — jako vlny rozvodněného veletoku přes břehy — přes hranice zaslibené, nově otevřené země. Byla to nevylicitelná scéna!

Marně Voborník namáhal zrak, aby zahlédl svou ženu, nežli mu zmizí z dohledu — zapadla do toho lidského moře, šíleně vpřed se ženoucího jako kapka do vodní spousty! — a za chvíli nebylo tam mimo Voborníka, jeho děti a Sama živé duše. Několik ještě okamžiků díval se směrem, kde s ostatními v hustých mracích prachu zmizela mu s očí s ostatními i jeho věrná, statečná manželka, a pak zapomenuv na bolest v ruce, vyskočil a popadnuv latku, jež ležela nedaleko něho, skočil za hranice otevřené rezervace a vetnul kůlec do půdy na znamení, že pozvedá nárok na onu čtvrtinu sekce pozemků. Nikdo z těch, kdož se divě hnali dále do rezervace, na něco podobného nevzpomněl. Půda byla úrodná a že pozemky hraničily s územím města Arkansas, měly značnou cenu. Teď byly jeho majetkem, tak lehce nabytým!

O, proč si na to nevzpomněl dříve! Jeho manželka by se nebyla musila vydati na tak nebezpečnou cestu. Bylo však už pozdě; paní Ella už snad

ujela míle cesty. Když se trochu uklidnil, požádal Sama, aby vezma z vozu prkna, jež byl k tomu účelu s sebou přivezl, sbil z nich na nově nabytém pozemku boudu, jež měla hlásat, že pozemky ony už mají svého pána. Když byl černoš s prací hotov, Vobornik ho vyzval, aby sedna na koně, jel do Guthrie a oznámil jeho manželce, že už zabral pozemky a vyřídil jí, aby se co nejdříve — možno-li ihned vrátila . . .

Zatím paní Ella pádila na svém Šemiku vpřed a ač ho příliš ostruhami nepobízela, brzy předhonila povozy i muže na bicyklech a počala předhánět i jezdce, tryskem přes prérii pádící. Z počátku se jí zdálo, že se musí v tom prachu zalznouti, ale čím dále jela, tím prostším prachu byl vzduch a jelo se jí volněji.

Zvláštní pocit radosti, jež byla směsí zpola pýchy — a zpola rozkoše, kterou skýtá jízda na koni, zmocnil se jí při pohledu na to, co kolem ní bylo a co se kolem ní dalo. Na pravo, na levo, za ní, až kam mohla vidět, samí jezdci! Několik jich bylo jí krátký kus cesty skoro v patách, potom ale i ti v trysku ochabovali a ona byla v popředí všech, kdož se hnali na místo budoucího města Guthrie. Šemík byl z těch koní, o nichž se říká, že v nich vězí ctižádost. Zdálo se, jako by si byl vědom toho, oč jde, a jako by chtěl ukázat, že jest lepším a vytrvalejším než ti druzi! Paní Ella mu z počátku uzdu příliš nepopouštěla, nechtíc, aby se brzy unavil, poněvadž měl před sebou dlouhou, unavující jízdu. Bylo potřebí, aby kůň se svou silou vystačil a také bylo nutno, jeti opatrně. "Kdyby Šemík zapadl nohou do některé z děr, vyhrabaných na prérii od svištů," pomyslela si paní Ella, "bylo by snad veta po něm i po mně."

Při pomyšlení na tu možnost obešel ji mráz. Šemík se však dal ovládat jen s námahou a když posléze jeho velitelka zemděla, zaržal a jako vichřice hnal se vpřed. Paní Ella seděla pevně v sedle. Tak, jako nyní — nikoli však tak divě — jezdívala, jsouc ještě mladým děvčetem, na farmě svých rodičů v Missouri, — ovšem jen tehdy, když nebyla zvědavými očima pozorována. Vzpomínka na ony krásné, bezstarostné časy uvedla krev její v radostné vření, prsa se jí šířila a jí bylo, jako by byla sprostěna nějaké tíže, která jí ležela na srdci. Na chvíli zapomněla na svého manžela a na své děti a necítila nic leda silivý dech širé prerie a stejnoměrný pohyb svého koně. Zdálo se jí, jakoby byla opětně mláda, jako by se na ni usmívalo slunné štěstí, jako by neležel za ní žádný nezdar: tak blaze jí bylo! Ani netušila, jakou vzdálenost už ujela, ani jak daleko ještě má ku svému cíli. "Vpřed!" — toť byla její jediná myšlénka, její jediná touha. Oči jí svítily, lice jí plály ruměncem. V tom se ohlédla: dva muži byli asi míli za ní na koních, kteří byli nebezpečnými soupeři Šemíkovými. Byli to koně, známi pode jménem "brancos" — ohyzdná to a obyčejně zlá zvířata, jež sice v závodech na krátkou vzdálenost nic nesvedou, ale v běhu vytrvalem překonají i nejlepší koně plnokrevné. Neklid zmocnil se paní Elly, obzvláště když zpozorovala, že skoky Šemíkovy už nejsou tak pružné a že jeho bujnost už valně ochabla. Vidouc ale oba jezdce, jala se koně svého pobízeti. —

Míle za míli vlnivé prerie mizela za paní Ellou a jejími soupeři, ale závod trval nepřetržitě dál. Vzdálenost mezi paní Ellou a jedním z jezdců pomalu se zkracovala a konečně obnášela jen asi čtvrt míle. Vzdálenost mezi prvním a druhým jezdce se však zvětšovala. Z celého toho množství, které po vypálení signálního výstřelu vydalo se na hon za pozemky, bylo nyní vidět pouze tyto tři jezdce. Šemík byl unaven — paní Ella to na něm pozorovala. Guthrie už nemohlo býti příliš vzdáleno. "Vydrží Šemík ten divý trysk až na místo?" mihlo se jí hlavou a hned po té spatřila v dáli jakous budovu. Byla to budova pozemkového úřadu města, jež mělo býti zbudováno.

váno! A bylo také viděti bíle natřené kúlce, jež označovaly jednotlivá stavební místa."

Prvý jezdec už ji málem dohonil. "Nač ten divý hon! Proč ho nenechat vyhrát! V Guthrie jest na sta dobrých stavenišť, co na tom, nebudu-li první u cíle a nebudu si moci vybrati nejlepší místo!" pomyslíla si pí. Ella a už chtěla jezdcí, jenž se za ni hnál, ustoupiti a dopřáti mu nejlepšího stavebního místa v Guthrie. V tom si však vzpomněla na slova svého manžela: "Jsi, Ello, jen žena!" Myšlénka tato byla jí mocnou pobídkou. "Jenom žena!" Právě proto, že jest "jenom ženou," chtěla — musila dojeti k cíli nejdříve! A sklonivši se ke koňově šiji, zaryla mu jednu ostruhu do slabiny. Šemík, zděsiv se podobného zacházení s ním, vzepjal se a pak s napjetím všech svých sil ke Guthrie přímo letěl, nohama skoro ani půdy se nedotýkaje. Když se paní Ella podívala opětně před sebe, spatřila, že jede po domněle hlavní ulici budoucího města. Zarazila tedy koně v běhu a rychle se po stavebních místech rozhlédnuvši, seskočila s těžce oddychujícího a spoceného Šemíka a popadnuvši kolíky, běžela na nárožní staveniště a poslední kolík zarážela do něho právě v tom okamžiku, když první jezdec se za ni přihnál.

Muž seskočiv se svého koně, přistoupil hrozivě k paní Elle a řekl hrubě: "Pryč odsud! Vyhledejte si jiné místo! Tohle je nejlepší v celé osadě a já jsem si je vybral už před týdnem."

Paní Ella, jež se shýbala nad kúlce, se vzpřímila. Klobouk jí spadl s hlavy, její dlouhé, jako havraní křídlo černé vlasy v bohatých vlnách jí splyvaly na ramena, oči jí plály a rumělec, jenž barvil její lice, dodával vzrušeným tahům a rysům jejího obličejce mladistvého vzezření. Netušila jak hezkou se v tom okamžiku býti zdála; zapomněla na své přestrojení a uvědomila si je teprve tehdy, když viděla, jak vyjeveně a udiveně na ni hledí onen muž — cowboy ve svém malebném kroji.

"Great Scott!" zvolal. "To je žena — žena!"

"Ano, — jen žena—" odpověděla paní Ella, již srdce divě bušilo.

"No, něco podobného jsem ještě neviděl!" přerušil ji cowboy.

"Jsem jen žena", pokračovala paní Ella, "a vy mě chcete o mé právo připraviti, mne z tohoto místa —"

"Ani mne nenapadá! Dejte mi, cukroušku, hubičku a já vám ponechám toto místo i celé Guthrie", prohodil muž, protivně se šklebě.

Zděšeně uskočila paní Ella nazad a rozhlížela se kolem sebe, nespatri-li někoho, kdo by jí přispěl na pomoc. Leč mimo muže, který stál před ní a jenž zdál se býti schopen všeho, neviděla nikde ani živé duše, a budova pozemkového úřadu byla příliš vzdálena, aby její volání mohlo býti slyšeno až tam. Její postavení bylo hrozné a ona poznala, že ji nemůže zachrániti nic leda duchapřítomnost. Často slychala, že cowboyové přes drsnost a neomalenost svého chování—nepostrádají jisté rytířskosti, a proto se rozhodla, že se jí bude dovolávat.

"Políbek!" počala, upřeně se dívajíc na cowboye. "Nuže, ano, ale počkejte chvíli. Napřed mě vyslechněte. Máte pravdu: jsem žena, pouze žena, ale jsem také manželkou a matkou dvou malých dětí. Přijeli jsme sem z okresu Cimarron, kde se nám za posledních pět let špatně vedlo a kde jsme přišli skoro o všecko. Můj manžel si zlomil před několika dny ruku a zůstal s našim vozem na hranicích rezervace. Já se převlékla za muže a pustila se sama v boj o to bytí — k vůli svým dětem. Jsem sice jen žena, ale sem jsem přijela nejdříve a toto stavební místo je moje. Vy jste muž, silnější, nežli jsem já a věda, že jsem žena, jenom žena, chcete mě právem silnějšího připraviti o to, co mi náleží, jestliže vaši žádosti—"

Obličej cowboyův zčervenal jako pivoňka. V mocném pohnutí strhl širák s hlavy a poodstoupiv nazad, řekl: "Prosim, ma'm, tisíckrátě za odpuštění! Ne, ne! Nechci políbek! Podržte si toto stavební místo! Jel jsem sem jenom pro zábavu. Co bych také se stavebním místem dělal? Prodal bych je a stržené peníze bych si prolil hrdlem. K místu tomu přišla jste poctivě a dovolíte-li, zůstanu zde a zastanu se vás, kdyby vás někdo chtěl o toto místo připravit. Moji soudruzi vědí, že dovedu s revolverem proklatě dobře zacházeti."

"Děkuji vám, děkuji," zašeptala paní Ella chvějícím hlasem a pak přemožena city a hrozným rozčilením přistoupila k Šemikovi, jenž stál nedaleko ni, a položivši hlavu na sedlo, dala se do ušedavého pláče.

V tom přiválal druhý jezdec, jenž seskočiv s koně, zvolal vesele:

"Inu, ano! Vy dva jste měli nejlepší koně a zajisté jste si vybrali nejlepší místa!" Potom podivav se na paní Ellu, dodal: "Co se tomu chlapíkovi stalo, že pláče?"

"Je to žena," vysvětloval cowboy.

"Ano," potvrzovala paní Ella. "Můj muž leží se zlomenou rukou na hranicích rezervace. Pláče radostí, že mi bylo dopřáno zajistiti si stavební místo — už k vůli mým dětem — a že tento gentleman —"

"Nejsem gentleman!" bránil se cowboy.

"—že tento gentleman mi slíbil pomoc proti každému, kdo by mi chtěl upírati právo na toto staveniště."

"Potom prosím za odpuštění!" řekl druhý jezdec a popadnuv prvého jezdce za ruku, dodal: "Jste opravdový gentleman!"

"Snad, ale nikdo mne dosud tak nenazval!" mružel cowboy. "Já pro sebe o stavební místo nestojím, ale zaberu to vedlejší jménem jednoho vašeho dítěte", dodal obrátiv se k paní Elle. "Jel jsem sem jen pro ukrácení dlouhé chvíle a zábavu."

"Já taky", prohlásil druhý jezdec a hovoře k paní Elle pokračoval: "Pocházím, madam, z Wisconsinu a mám v Kansasu rozsáhlé pozemky, které jsem si přijel prohlédnout. Kolik máte dětí? Dvě? Dobrá! Potom dovolte, abych jménem druhého vašeho děčka zabral také jedno stavební místo. Tímto způsobem, tuším, bude pomůženo vám všem."

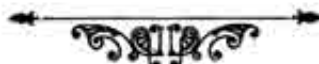
Paní Ella byla tak pohnuta, že vhodných slov diků ani najiti nemohla...

Pozdě odpoledne přijel Sam a když vyřídil paní Elle vzkaz jejího manžela, ta byla sice velice potěšena, že zabral farmářské pozemky, ale radost ta nemohla vyvážit starost, kterou chovala o svého vzdáleného manžela a děti. Jak ráda by se byla k nim ihned vrátila, kdyby byla věděla, že jí právo na zabrané stavební místo nikým upíráno nebude.

Zmínila se o té obavě před ostatními, ale když se jí dostalo se všech stran ujištění, že její majetkové právo zůstane netknutým, vydala se v průvodu Sama a obou jezdců na cestu ke hranicím otevřeného území, kde na ni její manžel s toužebností čekal.

Jak radostným bylo jejich shledání, po tak šťastném výsledku "honby za štěstím" (vlastně za pozemky), netřeba ani vyličovati. Když druhého dne jeli do Guthrie, byla srdce jejich plna naděje, která jich tentokrátě nezklamala.

Guthrie je dnes chloubou mladého státu Oklahomy a rodina Vobornikova těší se v něm u svých sousedů všeobecně vážnosti.

Pro smutné chvíle.

Výsledek výchovy.

Jakýsi statkář pokoušel se naučiti svého papouška volati: "Milá Lora!" — Leč všechny jeho námahy třštily se o umíněnost a vzdor onoho jinak velmi učenlivého ptáka. Statkář nevěda si již rady, chopil papouška a lomcuje jim volal: "Řekneš hned: 'Milá Lora?'" a s optě zlosti zavřel jej konečně do kur-níka.

Když však následujícího jitra otevřel kurník, našel všechny slepice mrtvé. Jedinou, která dosud žila, držel papoušek za hlavu a lomcuje jí ze všech sil křičel: "Řekneš hned: 'Milá Lora?'"

Nevděčnost.

Předseda spolku: "Je to ale sprostfáctví! Včera jsem spolek založil — a již dnes mne z něho vyhodili!"

Vznešeně.

"Ach, pane doktore, já měla dnes v noci tak děsné záchvaty kašle . . ." (Ku komorné): "Emilie, zakašlete, jako já jsem dnes v noci kašlala."

Z vojenské květomluvy.

Poddůstojník (k rekrutovi): "Nedělají tak smutný obličej jako opice, která se dověděla, že voni od ní pocházejí."

JEMNOCITNÁ.

— Ouč! To už je dnes třináctý!

— Prosim tě, Karle, ty nemáš kusa srdce v těle, že to můžeš říct tak nahlas. Je-li ten chudák starý pověřivý, bude mít strach, že se mu přihodí něco zlého.

Pojištěn na paměť.

Nevěsta: No, už jsem myslela, že nepřijдете!

Ženich: Ale kdepak! Vždyť jsem si udělal na šátku uzol, abych nezapomněl.

Pro všechny případy.

Otec (ku dceři a jejímu ženichu):
". . . dosavad mi není možno určitě říci, zdali vám budu moci po svatbě vyplatit věno. Pro každý případ bude tedy nejlépe, když se prozatím vezmete z lásky."

Časy se mění.

Copak jsi tak nespokojený? Přece máš tak velký politický vliv a krásné místo u města?

Ale copak je to platno! Dnes už si nemůže ten, kdo má místo u města, postavit za půl roku pěknou rezidenci a koupit si šestisedadlový automobil. Město chce také nějaké procento z těch peněz, které nám politikářům projdou rukama.

V opičce.

Pan Pivomišský přijel se pro vyražení podívat do města a ubytoval se v hotelu "U černého koně", kdež mu byla vykázána jizba ve třetím poschodí. V noci však, když se navracel do hotelu v náladě poněkud více než růžové, spletl si svůj hotel s dvouposchoďovým hotelem "U husy" nalézajícím se v téže ulici jako hotel "U černého koně". A tu když vylezl do druhého poschodí a bezprostředně nad sebou viděl již střechu, zavrtěl povážlivě hlavou a přispěchav k portýrovi spustil: "Hej, co to zde máte za pořádek? Kam se podělo třetí poschodí?"

V obavách.

Baronka (k novému sluhovi): "... A ještě něco. Jsem zvyklá každému ze svého služebnictva tykat." — Sluha (rozpačitě): "Milostivá paní baronko, jen aby si potom lidé něco při tom nemyšlili."

Chytrost žádné čary.

Mojžíš (umíraje, ku své ženě): "Rebeko, obleč se teď do nejlepších šatů, navěš na sebe brillanty a vůbec udělej se co možná nejhezčí." — Pani: "A proč to vlastně?" — Mojžíš: "Nu až přijde anděl smrti, třeba se mu lépe zalíbíš a vezme si tě místo mne."

Enfant terrible.

Děvčátko (řezníkovi): "Máte, prosím, telecí hlavu?" — Řezník: "Nemám, dceruško, již mám jen svou vlastní hlavu." — Děvčátko: "O, ta by se nehodila. Maminka chce jenom takovou hlavu, ve které je mozek."

Potom ovšem.

"Vždyť jsi včera přece chtěl přednášet v technickém klubu o akumulátoru?" — "Nešlo to, neboť bylo již jedenáct hodin, když na mne přišla řada." — "A to již bylo tedy obecenstvo příliš unaveno?" — "To ne, ale já již nemohl vysloviti slovo 'akumulátor'?"

U vesnického holiče.

Otec: "Josifku, tohohle člověka můžeš holit! Ale dej pozor, ať se neřízneš!"

Zvláštní znamení.

Cizinec (rolníkovu synovi): "Ty hochu, mohu mluvit s tvým otcem?" — Chlapec: "On je v chlévě u vepřů!" — Cizinec: "Doved mne k němu. Já ho neznám!" — Chlapec: "O já, toho snadno poznáte podle toho, že má klobouk na hlavě!"

Nepřišli si na něho.

— U nás v městě se říká, že každý je buď darebák nebo blbec. Co jste vy, kromě Marucho?

— No, já jsem tak mezi těma oběma.

Na to není léku.

— Tak co vám schází, paničko?
 — Já jsem baronka, pane doktore!
 — Hm, to je zlé, na to není žádná medicína.

Kosa na lámen.

Ona: A ostatně vy všichni muži jste blázni.

On: Hola, hola, nepomlouvat. Vzpomeň si, že jsou také svobodní muži na světě a ne sami ženati.

Před soudem.

Soudce: "Vy jste byl přítomen různíci mezi obžalovanými manželi. Jaký dojem na vás učinila celá ta událost?"

Svědék: "Že jest nejlépe vůbec se neženit."

Záhadná národnost.

Maminko, já jsem se narodil tady v Americe, tak jsem Američan, víd?

Ano, hošičku, ty jsi malý Američan. A František Lukáček se narodil v Čechách, tak je Čech, víd?

Ano, František je Čechem.

A což když se dětátko narodí na moři, co je potom?

Pak je té národnosti jako jeho maminka.

A což když nejede maminka s sebou, když jede s tetičkou?

Přemíra chvály.

Na jednom banketu, uspořádaném na počest kteréhos veřejného pracovníka, předstihovali se řečníci ve vychvalování oslavence. Jeden jej vyličil jako nejlepšího otce rodiny, druhý jako vzorného manžela, třetí jako štědrého přispívatele na dobročinné a národní účely, jiný jako podporovatele literatury a tak to šlo po celý večer, až konečně oslavenelec sám musel vystoupiti a zabrániti dalším chvalořečem. Učinil to těmito slovy: "Ale probůh, pánové, ustaňte již s tím chválením. Vidíte přece, že je moje manželka přítomna a že bude moci zadat ode mne o rozvod pod záminkou že vedu dvoji život!"

Odhodlán na věcko.

Pan Žblabuňka byl hrdinou něčeho se nelekajícím. Když se jej někdo zeptal, zda se neboli nočního přepadení, odpověděl: Jen ať to někdo zkusi na mne si přijíti. Tomu by zašla na vždy chuť přepadávati lidi. Já mám revolver vždycky po ruce a nerozmýšlel bych se ani okamžik střeliti, kdyby někdo na moje vyzvání, aby se vzdal, neodpověděl. — Jednoho večera se ve společnosti mluvilo zase o přepadení a lupičích, a pan Žblabuňka šel domů odhodlanější než kdy jindy, prodati svůj život co nejdražší, kdyby byl někdy ohrožen.

I v noci se mu zdálo o banditech, černé ruce, vendette a podobných pěkných věcech. Pojednou se probudil. Otevřev oči spatřil na okraji pelestě nějaký světlejší předmět, na který dopadalo měsíční světlo. Předmět měl tvar lidské ruky. Ano, zcela zřetelně mohl rozeznati pět kloubů lidské ruky. Pan Žblabuňka to měl zařizeno tak, že se mohl zmocniti revolveru, aniž by se téměř pohnul a bez nejmenšího šramotu. To také učinil. Když měl revolver v ruce, zamířil jím na onen podezřelý předmět a hlasem, pokud možno pevným zvolal: Kdokoliv jsi tu, vstaň a vzdej se!

Nic se nehýbalo. Pan Žblabuňka opakoval svoji výzvu připojiv výhrůžku, že střelí. Čekal okamžik a zvolal potřetí: Vzdej se, nebo střelím, a když se nikdo neozval, spustil.

Když se rozptýlil kouř, viděl, že si ustřelil dva prsty u nohy.

Zaučují se.

Tati, proč jsou ti kasíři na bankách za mřížemi?

Aby si zvykli, můj synáčku.

Pomsta až za hrob.

Ach jak ta nomsta chutná! Pan zetiček, jenž za života tchýně nasměl o tabák ani zavazit, si nechal po její smrti na památku její falešný chrup. A nyní musí nebožka svými zuby ukovat špičky doutníků, na nichž si pan zetiček pochutnává.

STRAŠLIVÁ VÝSTRAHA.

— Vidiš Karličku, co by se nám bylo stalo, kdybychom byli pili vođu?

Pochybný důkaz.

Advokát chtěl o svém klientovi, obžalovanému ze zločinu vraždy dokázat, že je nepříčetným, že trpí stíhomanem, a tedy že není za své činy zodpovědným.

Tento člověk, pravil ukazuje na vraha, se domnívá, že jej stále někdo pronásleduje, v každém kolem sebe vidí lupiče, který jej chce o všechno obrátit. — Ani mne samotného nechce nechat k sobě přistoupiti, ačkoliv jsem jeho advokátem.

Tak možná že není takovým bláznem, za jakého jej vydáváte, ozval se kdosi ze zadu síně.

Jablko nepadlo daleko od stromu.

Krejčí: Mladý pane, teď již mám toho čekání dost. Dvě léta již mne vodíte za nos a nemohu se dočkat až mi zaplatíte svůj účet. Nemám-li do prvního zaplacení, obrátím se na vašeho pana otce.

Zákazník: To udělejte. Jákmile se tatiček dozví, že jste se svými zákazníky tak trpělivý, že čekáte i dvě léta. objedná si ihned u vás oblek.

Zná ho.

Lékař: Pítí piva musím vašemu muži zapovědět. S tím nejsou v jeho nemoci žádné žerty!

Manželka pacientova: S mým mužem ale také ne, pane doktore!

Změněná podoba.

Holič: Odpusťte, pane, zdá se mi, že jsem Vás již jednou holil . . . ale nějak jste se změnil!

Oh, ano, mně se již tvář úplně zhojila, od té doby, co jste mne měl pod rukou.

Optimista.

Irčan Pat byl nenapravitelným optimistou. Jednou — a to byl poslední chybný krok, který ve svém životě udělal — když pracoval na vysoké stavbě, sklouzl a sřítit se se sedmého poschodí dolů na dlažbu. Ve čtvrtém poschodí letěl těsně kolem železné traversy, ale minul ji o vlas a bleskurychle padal dále k zemi. Ve třetím poschodí u okna pracující dělník viděl jeho pád a zaslechl, jak si Pat povídal: "No, doposud to jde dobře!"

"Jedna" je dost.

Pat se v hospodě pohádal. Hájil práva Boerů, kdežto ostatní hosté byli proti Boerům. Konečně se stalo co se v takových případech stává. Pat, který byl v menšině jedné proti patnácti byl vyhozen z hospody na ulici. Ale bojovnost jej proto neopustila.

Rovnou od hospody šel do sousedství kde bydlel, pozval s sebou zástup krajanů svých a vrátil se s nimi z hospody. "Braši, počkejte tady," řekl jim. "Z téhle hospody jsem byl vyhozen. Teď tu stávejte u tohoto okna a počítejte, kolik já jich vyhodím ven."

Pak vešel do hostince a jeho kamarádi čekali venku. Pojednou prolétla nějaká lidská forma oknem a roztáhla se na chodníku.

"Jeden," začali počítati Patovi kamarádi.

Ale v tom ozval se se země hlas Patův: "Halt, chlapci, počkejte, to jsem zase já."

Nejrozumnější zařízení.

Když zemře bohatý člověk, poznáte podle jeho poslední vůle zda byl rozumný člověk nebo hlupák. Byl-li hlupák, odkázal svoje jmění svým příbuzným. Byl-li rozumným, odkázal je svému právníkovi, kterému na konec přijde tak jako tak, a ušetří svým dědicům hromadu "trublů".

Leze to ven.

Soudce: Jste odsouzen na dvě léta do vězení. To vás pro podruhé odnaučí: lhát soudu do tváře.

Vinník: To je divně, že jeden zde může lhát jak chce a nestane se mu nic, a druhého za to tak přísně trestáte.

Soudce: Koho tím míníte?

Vinník: Mého advokáta, ten toho nalhal mnohem víc než já a neřekl mu nikdo nic.

Zdravotní opatření.

— Vypláchla jste napřed dobře ten plecháček, Marie?

Na jaké maličkosti závisí mnohdy lidský život.

Cestovatel: Ti dva nbozi divoši tam dole netuší, že stačí pouze abych po-hnul maličko prstem a jich zkážu!

Při zkoušce.

— Řekněte nám, pane kandidáče, je poplatek ze psů daň přímá či nepřímá?

— To je daň nepřímá.

— Myslíte?

— Ano, vždyť ji neplatí pes, nýbrž pán.

Výtečná žačka.

"Jaké pokroky činí v hudbě vaše nejmladší dcera?" — "Také bych řekl, že činí pokroky. Její učitel piana pravi, že hraje Mozarta takovým způsobem, že by si býval Mozart jaktěživ ani nepomyšlil — — —"

To by přišlo draho.

Do administrace jednoho časopisu přišla nějaká pani s oznámením úmrtí svého synovce. "A bude to něco stát?" zeptala se administrativního úředníka, když mu vypověděla jméno, státi, rodinné poměry a ostatní údaje ohledně osobnosti zemřelého.

"Ano, to stojí jeden dolar za palec."

"To je škoda, to já tam nemohu to oznámení dát. Kam bych to přišla! On byl klacek šest stop vysoký!"

Má obě nohy stejně staré.

Pane doktore, to jsou nesnesitelné bolesti v té pravé noze. Ten revmatismus mne utrápí. Od čeho bych to asi mohl mít? Vždyť jsem vedl vždycky tak pořádný život?

Inu, nejste už žádným mladíkem. Ve vašem případě vám přivádí revmatismus vaše stáří.

Ale kdepak od stáří! Moje levá noha je právě tak stará jako pravá, a je zdravá jako buk.

K uctění manželovy památky.

— Dejte mi pěkný high-ball, jako jste naléval mému muži.

— Vy máte dobrý výběr, paničko!

— Oh jděte! To já nedělám ze žádné záliby, ale abych uctívala stále památku svého nebožtíka manžela.

Kšandy.

Na stolků před soudcem ležel pár šl, zcela obyčejných šl, jaké nosí téměř každý. Tyto šle ale nebyly obyčejné, neboť pomocí jich měl být usvědčen Bolemil Vrtáček z pokusu loupežné vraždy. Dokáže-li žaloba, že jsou to jeho šle, je veta po Vrtáčkově, neboť šle ty byly nalezeny na hrdle jednoho obchodníka, který byl již zcela blízko nebeské brány, když ho lidé našli.

Obhájce Vrtáčkův dal si záležet na tom, aby dokázal, že to nejsou šle obžalovaného. Jeho řeč k porotě byla mistrovským výkonem. "Pohlédněte, pánové, zvolal pohnutým hlasem, "pohlédněte na tyto kšandy, zdali se liší v něčem od každých jiných kšand, které můžete koupiti ve kterémkoliv obchodu.— Jakým právem může někdo tvrditi, že jsou to kšandy obžalovaného? My všichni nosíme podobné kšandy, a kdybych chtěl nadužívatí dobroty pánů porotců a požádati je, aby si svlekli vesty, mohli bychom se přesvědčiti, že téměř všichni mají obyčejné kšandy toho druhu. Pánové, buďte obezřelými při vynášení rozsudku, neboť jedno vaše slovo může učiniti navždy nešťastným zcela poctivého člověka, jeho řádnou rodinu a výtčky svědomí, které byste museli do svého posledního dne poslouchati, by byly zcela spravedlivými."

V sále zavládl pohnutí, a bylo viděti, že se řeč právníkova neminula účinkem, když se odebírala porota k poradě. Když se porota vrátila a vynesla rozsudek: nevinnen, ozval se pochvalný hukot celým sálem.

Vrtáček vyslechl rozsudek s klidem filosofa a usedl na svoje místo. Sedět

tam ještě když všichni svědkové již odešli a soudce se hotovil zabjíti výsledek jiného případu.

"Můžete jiti, jste svoboděn." řekl Vrtáčkoví soudní klerk. Vrtáček se ještě nehýbal, ale upíral zraky na soudcův stůl, ke doposud ležely ony šle.

"Co ještě chcete?" zeptal se soudce.

"Odpusťte, pane soudče," řekl ostýchavě Vrtáček, "teď když je to všechno odbyto, nemohl bych dostati zpět svoje kšandy?"

Jak se mluví.

— Vy si tedy skutečně vezmete slečnu Matláskovou? Nu, pro mne a za mne, vezměte si ji, když mermomocí chcete, ale to vám dám černé na bílém, že to vickrát neuděláte!

Arithmetika.

Mašterný, řekni mi, co dostanu, rozříznu-li kus vepřového masa na dva díly?

Dvě polovice, pane učiteli.

Dobře. Nyni rozříznu-li každou tu polovici zase na dva díly. Co pak dostanu?

Čtvrtky.

Výborně. Nyni rozřežu ty čtyři kusky na půlky. Co z nich bude?

Osminky.

Správně. A nyní pokračuji v půlení. Co dostanu?

Šestnáctiny.

A co pak, rozříznu-li šestnáctiny v dvi?

Dvaatřicetiny.

A pokračuji-li v řezání?

Sekaninu, pane učiteli!

A ten obr byl skutečný a živý.

Vždyť se kmotr Mastilek po návratu do Zelené Lhoty mohl zadušovat, že mu ten obr, devět stop vysoký stiskl ruku, smál se na něho a mluvil s ním i s jeho ženou.

Dobrá rada nad zlato.

S vámi dnes nic není. Co jste takový nevrlec?

Však vy byste byl také tak nevrlý, kdyby vás bolel zub z zbláznění jako bolí mne.

Já bych vám mohl něco poraditi. — Onehdy mne také tak hrozně bolel zub, že bych si byl hlavu o zeď rozbil. Vite, co jsem udělal? Šel jsem domů, postěhoval jsem si ženě, dal jsem ji hubičku, nechal jsem se od ní poláskat a potěšit, a při tom jsem na bolení zubů úplně zapomněl. To byste měl také udělat.

A to udělám. Myslíte, že teď zastihnu vaši paní doma?

Do kolečka.

Je to bídný život. Chci-li pít, musím pracovat, abych si na pití vydělal. — Piju-li, namažu se a nemohu pracovat. Pracuji-li, mám žízeň. Když ukojím svoji žízeň, nemohu zase pracovat. Co si má člověk počít?

Nezdvořilá.

Host: Na tom kuřeti nic jiného není, nežli kůže a kosti.

Hostinská: Chtěl jste snad, abych vám taky u něho usmažila peří?

Jemný štulec.

Mark Twain byl jednou od jedné pani z vysoké společnosti pozván do lože vyslechnouti operu, ale z opery toho mnoho neslyšel, ježto panička po celou operu nepřestala štěbetati. Mark Twain stěží potlačoval svoji nevoli.

Po představení libovala sobě panička jak krásný večer ztrávila, a zvala spísovatele na jinou operu na příští tyden, "Zajisté že moje pozvání neodmítnete", naléhala. "Budou hráti Toscu. To je jedna z mých zamilovaných oper. Přijďte, že ano!"

"Beze vši pochyby," odpověděl starý lišák, "na Toscu přijdu, v té jsem vás ještě neslyšel."

Roku 1994.

Aeroplan, vozící passážéry z Chicaga do Cañihradu ve dvanácti hodinách letěl právě středem hvězdnaté říše, když se let jeho nějak zmirňoval. Bylo vidět, že stroj nepracuje zcela správně.

"Blesky boží" zvolal kapitán, "co se to děje? Vždyť budeme o půl sekundy zpozdění. Co je se strojem?"

"Well, kapitáne", odpovídá strojník, zaletěli jsme do mléčné dráhy, a vzdušný šroub je plný másla."

VE SVÉM ŽIVLU.

Groceristka: Čeho sobě žádáte, paní?

Sufražetka: Čeho sobě žádáme? Úplnou rovnost občanů a občanek, plné volební právo pro ženy, odstranění předsudků proti ženám . . .

Groceristka: A co ještě?

Sufražetka: . . . Libru másla, a za desák celer.

Obchodní názvosloví.

— Co to znamená, obchod ve velkém a obchod v malém?

— To je jednoduché. Já ti dám příklad. Když tatínek, který je uzenář, koupí celého koně, je to obchod ve velkém, když potom prodává buřty, je to obchod v malém.

To ona!

— Džány, přestaneš tahat tu kočku za ocas!

— Já jí netahám. Já ji jen držím za ocas, a ona tahá.

Za dnešní módy.

— Slyšel jsem, že slečna Konopýtková včera na ulici omdlela. Prosim vás, jak ji dopravili domů?

— Dobře. Jeden pán ji vzal do náruče a dva nesli její klobouk.

Uzenářova míra.

— Tak vidíš, Esmeraldo, za poslední měsíc jsi už zase stloustla o dva cerbuláty!

Malé praktikus.

Učitel (kterému otec nezvedeného Frantika poslal několik jitrnic): "To je hezké od tebe, Frantiku, i od tvého tatínka—ale ještě větší radost bys mi udělal, kdybys byl aspoň teď hodný a pilný. Slibuješ mi to?"

Frantik: "Slibuji, pane učiteli, — a jitrnice mám vzít domů?"

Nesnáze advokátů.

— Mállokterý případ, pane kolego, mi dal tolik práce a vyžadoval tolik důvtipu jako tento.

— Proč to?

— Pomyslete si, sporné strany měly ohromnou chuť se smířiti a nechati soudu, —

To by mohlo být.

Slavný operátor: Kam jsem, ke všem všudy dal ten cvikr?

Jeho paní: Neoperoval jsi dnes někoho na appendicitis?

Jak to odkázat?

— Můj otec vážil pouze čtyři libry, když se narodil.

— Ale jděte! A zachovali ho při životu?

U hadačky.

— Zde z toho tahu ruky vidím, že jednoho dne přijdete o život!

— Hú — to je hroznél

— Upokojte se, stane se to teprve ku konci vašeho života.

Účel světi prastředky.

— Jak se podařilo doktorovi odnaučiti vás kouření?

— Dal mi takový účet, že mi nezbylo na koupi tabáku na několik měsíců.

Soustrast v pravý čas.

Tchyně k zefáčkovi: Když se dostala do novin ta falešná zpráva o mém úmrtí, to jste jistě dostal hodně soustrastí!

Zef: Ba ne, až když se rozhlásilo, že to není pravda.

Vrchol chytrosti.

— Ten Žilka je přece jen nejchytřejším člověkem pod sluncem.

— Proč pak?

— Už je deset let ženat, a jeho žena doposud nevynašla, ve které kapse nosí svoje peníze.

Zbytečno.

Pani (k nové služce): Anna, dala jste zlatým rybičkám čerstvou vodu?

Anna: Ale pani, vždyť ony nevypily ještě tu, kterou jsem jim dala předevčím.

Bezděčná kritika.

— Maminko, prosím tě, přestaň na chvíli, ať je slyšet flašinetáře!

Doslova vyplněno.

Host chystá se opustit hotel. Sestoupiv slo předsině, pozoruje, že mu zbývá zrovna již jen sedm minut na zapravení účtu a dojetí na nádraží v největším chvatu.

A tu právě, když vychází z hotelu, vzpomene sobě, že zapomněl nahore ve svém pokoji cosi velmi důležitého. Zavolá tedy černošského hochu, hotelového poslíčka a pravi mu:

„Utíkej rychle do pokoje č. 48 a podívej se, nenechal-li jsem tam na krbu nějakou krabici. A dělej rychle!“

Hoch odběhl nahoru. Minuta míjí za minutou. Konečně se ozvou schody pod spěšnými kroky a černocho se objeví.

„Ano pane“, volá již se schodou, „Nechal jste ji tam. Leží na krbu!“

Málo času.

— Milostivá pani je pořád zaměstnána, stále někde venku.

— Oh, ano. Já nemám chvilíčku času, již bych mohla ztrávit doma od té doby, co jsem se stala předsedkou spolku „Šťastná domácnost.“

Zeptání nič nestojí.

Cizinec, vystoupnuvši na nádraží, a zpozorovavši, že je město dobrých pětadvacet minut vzdáleno, ptá se domácího zvlouha: Prosim vás, proč tady vystavěli stanici tak daleko od města?

— To asi proto, odpovídá domorodec, aby byla blízko u dráhy.

Úplně bezpečný hotel.

Nervosní stará pani (v sedmnáctém patře hotelu): „Nevíte, jaká ochranná opatření učinil majitel hotelu pro případ ohně?“ — Podomek: „Ano, madam; dal tu boudu pojistit dvakrátě tak vysoko, než zač celá stojí.“

— Hm, není tu zrovna veselo, ale máme tu útěchu, že je to jediné místo, kde je jisto před bláznivými automobilisty.

VYVRCHOLENÍ MOTOROVÉHO POHONU.

Až všechny vozy, nákladní i osobní budou jezdit svým vlastním pohonem, nezbude posledního drožkáři nic než aby donesl svého šemíka do zastavárny, aby se na časek uchránil od zahynutí hladem.

Kdo je pan Houžvička?

Za velmi časně ranní hodiny před východem slunce je pojednou pokojný spáček vzbuzen z příjemného snu prudkým zazvoněním domovního zvonku. — Přiskočí k oknu, otevře je a vidí dole nějakého nejistě na svých nohou stojícího občánka, ptá se ho, co chce.

— By, by . . . bydlí tady . . . hr . . . hro . . . bydlí tady pan Hou— Houžvička v tomhle domě?" tlačí ze sebe onen na ulici.

— Houžvička? odpovídá rozmrzele probuzený. Ne, tady žádný Houžvička nebydlí. A co je to za způsob, bouřit lidi v tuto časnou noční hodinu? Kdo ostatně jste?

— Já jsem Houžvička!

Dobré srdíčko.

Kazatel, procházející se v neděli po běhu řeky zahlédne hocha chytajícího ryby: "Co to znamená, Henry, ty se nerozpakuješ v neděli rybařit? Tak se světi den Páně?"

"Rybařit?" odpovídá hošík skoro uraženě. "Vždyť já jenom učím toho ubohého červíčka plavat!"

Nepochodil.

Mladý pan Outrata si vzal sluhu, ale poněvadž měl výloh nad příjmy, neplatil mu umluvenou mzdu. Sluha byl velký dobráček a ostýchal se pána upomínati, ale po třech měsících si přece dodal odvahy, a ve chvíli, kterou považoval za příhodnou řekl svému zaměstnavateli:

"Mladý pane, já bych si vám přál něco říci, ale netroufám si."

"Jakmile si netroufáte mluvit, neříkejte ničeho," poradil mu mladý pán.

"Ale já si dodám odvahy, a řeknu vám to přec," oznamoval sluha, jenž byl odhodlán nezastavit se na poloviční cestě. "Jen když budu vědět, že mi odpustíte moji smělost! Jsem ve vaší službě již tři měsíce, a dosud jsem nedostal žádného platu."

"I odpustím, Antone, odpustím, to jsou zbytečné strachy," odvětil mladý pán, a pohvizduje si klidně, vyšel na ulici.

Postačí.

A: "Ještě nikdy jsem neslyšel o ženském břichomluci."

B: "Dej pokoj! Je dosti na tom, co ženské namluví hubou!"

Začarovaný kruh.

— S takovým bláznivým bolením zubů není možno dělat humor. A chtěl se uzdravit, musím jít k dentistovi, a k tomu potřebuji peněz a chtěl získati peněz, musím kreslit humori- stické obrázky. Ale s takovým bláznivým bolením . . . atd.

Nic se nestalo.

Mladá panička k muži, jenž právě přišel domů: Oh, John, pomysli si, já jsem ráno upekla krásný koláč, a postavila jsem jej na okno k vychladnutí, a šel mimo nějaký tulák a ukradl jej. Já bych plakala zlostí, když si na to vzpomenu.

Muž: Oh, jen neplač, ženuško, nic si z toho nedělej. O jednoho tuláka na světě méně nebude žádná škoda.

Soudce (k obžalovanému): "Nezapírejte, že jste to byl vy, co se vloupal do letohrádku bankéře Endersa! Vaše boty bodí se na vlas do otisků, jež byly nalezeny pod okny."

Obžalovaný: "Vidíte, pane rado, jak špatně máte proti mně důkazy! Právě ty boty jsem ukradl až druhý den po vloupání do letohrádku."

Jak si děti hrají.

Jsou-li dost chytré, dovedou si doma i krásný stupňový vodopád zaříditi.

Věrná illuse.

— To je báječně, jak jsou dnes ti zpravodajové obratní chlapiči. Tuhle jeden popisuje požár tak věrně, že na mou duši cítím zápach jako by něco hořelo.

Řečnický obrat.

Mladý pastor lže svému posluchač- stvu špatnost mužů, kteří chodí do ho- stinců, nechávající ženy samotné doma. "Představte si, drazí posluchači", pravi v řečnickém rozhorlení, "takový smutný obraz mladé ženy sedící ve smutném, opuštěném bytě, kolébající kolébku, v níž spí její robátko, jednou nohou a stí- rající sobě hořké slzy druhou . . ."

Také štěstí.

— Já jsem se svým osudem zcela spo- kojen. Kdykoliv přijdu domů večer, ho- dí žena po mně něčím, jednou smetákem, jindy hrncem nebo botou — a přece se mi při tom nikdy ani toho nejmenšího nestalo.

— Hm, ty "holt" jsi měl od jakživa v lásce štěstí.

Skromné přání.

Doktor: Nu, já vidím, že mnou pře- depsaný lék měl báječný účinek. — Dnes jste docela jiný člověk.

Pacient: Pane doctore, nechtěl by- ste taky poslat svůj účet nějakému jinému člověku?

Snažší práce.

— Já si přeji, aby byl můj muž spálen, ale musíte mi udělat mírnější cenu. S tím alkoholem, co můj nebožtík za živa spotřeboval, bude hořet jako sirka.

Slyšel již toho více.

Na silnici zastavil se automobil. Pán vyskočil, přehlížel, zkoušel, opravoval, spouštěl, ale automobil se neměl k další jízdě. Pán se zlobil a mluvil věci, které nejsou ve slovníku.

U automobilu se zastavil klučina a díval se na pánovy pokusy.

"Hleď se odsud ztratit," řekl hochovi pán. "Já chci něco říci, co se nehodí pro sluch takového malého kluka."

"I jen do toho" zvolal klučina. "Tatínek má taky automobil."

Zábava matky rodiny.

Muž (vesele): Nu tak, ženuško, co jsi dělala celý den, jak jsi se měla?

Žena: Oh, znamenitě! Když jsem oblékla děti a umyla nádobí od snídani, udělala několik pájů, uklidila kuchyni, zodpovídala několik dopisů, zbylo mi ještě dost času na spravování mých punčoch.

Bude potřebovat "Masonu".

Starý lev k synáčkovi, jenž sežral díkobraz: Tak vidíš, já jsem ti říkal, že si něčím pokazíš žaludek!

To by bylo hrozné.

Jeden z usmířovačů: Ale přátelé, snad si nechcete vjet do vlasů!

Naprostá jistota.

Víte to, že se panu Letounkovi podařilo sestrojiti aeroplán, při kterém je všechno nebezpečí pádu odstraněno?

Ano, jenom že ten aeroplán nemůže vylétnouti výše nežli stopu od země.

Nu ano, v tom spočívá ta jeho bezpečnost.

Výmluva, či pravda?

Farář: Jak to přijde, Kazdo, že vás nikdy nevidím v kostele?

Hajný: Tak, pane faráři! Nechci, abyste měl kostel prázdný!

Farář: Jak to myslíte?

Hajný: Ano, kdybych já šel do kostela, šli by všichni ostatní pytláčt!

Odpomoc.

— Proč pak jsi, Moritzleben tak skláčen? Co ti schází?

— I považ si, doktor mi předepsal koupel!

— Nu, nu, hlavu si k vůli tomu nestav. Třebas se můžeš dát vyčistit chomicky.

Těší se na "výlet".

— Tak, a teď si pěkně uděláme malý výlet do vzduchu!

Funusy ho baví.

Strážník u hřbitovních vrat. Áááh, to je tady dnes smutno! Ani jeden pohřeb za celý den.

Příšerný sen.

Tramp ku kolegovi: "Pomysli si jen! Na dnešek v noci se mi zdálo, že jsem byl v práci!"

"Stálý host."

"Z hospody 'U modré jatrnice' už prý tě třikrát vyhodili!"

"Ó ano, tam jsem každodenním hostem!"

Aby se nepřeháhlil.

"Rozsudek na \$10.000 není tak zlý výsledek soudu," praví advokát k svému polečníku. "Kolik dáme z toho našemu klientu, pro kterého jsme soud vedli?"

"Oh, dáme mu . . . řekněme padesát dolarů," odpovídá druhý advokát, "ale počkejme!"

"Copak?"

"Nesmíme se přeháhlit. Prozatím mu slíbíme padesát dolarů."

Správný počet.

— Dejme tomu, že stojí tuna uhlí šest dolarů. Pošleme-li svému uhlíři třicet dolarů, kolik tun uhlí nám dodá? — Tři.

— To není správné, Jenku.

— Já vím, že to není správné, ale to je co udělá.

Větší nebezpečí.

— Já jsem ti přece řekl, Amálko, abys Honzika neposílala pro whisky, že je ještě malý. Zase se na cestě přes ulici natáhli.

— Ah, chudinka. Jistě že si ublížil!

— To ne, ale byl by můlem rozbil flašku!

V době aeroplánů.

Selka: "Podívej se jen, tatouši, jaká křídla nosí ženské na kloboucích!"

Muž: "Nediv se. Rozzálie dnešního dne chce všechno litat!"

Pohotově.

Panička podávájí žebračku almužnu: "Ani nemohu pochopit, že vy, tak starý člověk, vážíte sem ke mně každý týden cestu k vůli pečáku zvláště při tak hrdném počasí, jaké jest dnes!"

Žebrák: "Well, dovolíte-li, drahá pani, já bych byl ochoten k vám se přestěhovat!"

Divadelní hřídel.

— Ať si mi ještě jednou dáš sušit prádlo na mořské vlny! Hleď, zase jsi je celé zamáčela!

Naši krajané v dálné cizině.

Pro kalendář Amerikán pořádá E. St. Vráz.

Touha poznati cizí, vzdálené země a všeliké národy, vřelá přání, zaměnění všední život za dobrodružný a to v tajemné dálavě, jsou jistě všemu mládeži společny. Tak bývalo a jest i dnes! A jistě nejen mezi mládeží v naší staré vlasti, ale i zde mezi námi. Kdož by takto nesníval? A netoužil? Poloha nitrozemní naší staré vlasti, vzdálené moře, jen ztěžovala uskutečnění všelikých takých přání. Našinců, kteří by šli do vzdálených světů za chlebem, bývalo dost. Těch však, kteří by toužili cestovati za účelem pozorovacím, badatelským, sběratelským, aneb výlučně loveckým, bývalo a jest do dnes po málu. Za to však řady turistů vzmožly se během posledních desít let v takový mohutný proud, že u nás, ve staré vlasti, už není snad jediného vzdělanějšího člověka, jenž nebyl by cestoval některou, neb mnoha částmi Evropy, a nebyl by se přiučil některému modernímu jazyku. Tímto světovým rozhledem, znalostí jazyků lišíme se velice od Američanů. Tak šíří se u nás měrou překvapující širší rozhled světem. A naše literatura ročně obohacována bývá črtami, neb obsažnějšími cestopisy. Je tomu čtvrtstoletí, co měl národ český jen tři africké cestovatele — Dr. Holuba, Dr. Steekra a pisatele těchto řádků. K nim v pozdějších letech přidružil se pořadatel loveckých výprav z Egypta, bývalý lékárník p. V. Němec, a pak občasnými cestami svými pozoruhodní a slibní mladíci — pánové R. Štorch a B. Machulka. Krom těchto zde vyjmenovaných, kteří cestovali skutečnou temnou Afrikou, máme však sta a sta turistů, kteří ročně navštěvují Afriku Severní, pohodlně jedou až k okraji Sahary, neb plaví se po řece Nilu staroslavným Egyptem až do Chartúmu, ba i dále se společnosti Cookovou. — A mezi nimi nechýbí i tak zvané "slabší pohlaví". Lidé velmi bohatí, vášniví lovci, podnikají lovecké výpravy hluboko v nitro Afriky severovýchodní neb středovýchodní. I jeden z našich presidentů tak se proslavil: Kdo má peníze, a to hodně peněz, leccos si může dovoliti — i odstřelení několika lvů, slonů, nosorožců atd. stojí ho jedna rána jen několik set neb tisíc dollarů. I Afrika se, ovšem mluvím tu o východní Africe, za těch posledních dvacet pět let tak změnila, že tisíc mil možno vlakem, neb po Nilu pohodlnými parními, pak gasolinovými loděmi a lodičkami. Zbývá pak už jen kratičká cesta koňmo, na mezcích, ve člunech, neb v hamokách, domorodci na hlavách nesných, až do těch krajů, kde ještě pobíhá všeliká ta vzácná zvíř, které nyní už vyzvání umíráčkem!

Vlády evropské, mající državy v Africe, ovšem již zvláštními zákony v územích svých dbají jistého šetření zvíře — leč v dalekém nitrozemí zákony takové jsou málo platné. Nebude to jistě trvati ani dalších dvacet pět let — než vlády anglická, německá, francouzská, zařídí ve svých državách afrických, a to po způsobu Ameriky, tak zvané "Národní Parky"!

Jak oddychne si lev, král zvířat, bájemi a pověstmi tisíciletými opěvované mocné zvíře — až podlezí neb přeskočí drát a octne se tam, kde v několika řechách na tabulkách všude psáno bude: "Zde se střílet zapovídá, zde jest státní pozemek!" . . .

Probírám se výbornými a vlezajímavými fotografiemi obou našich krajanů a jakobych už jen na sny sobě vzpomínal. Dřím myslí ve chvílích oněch, kdy po osm let cestoval jsem do dnes ještě nepohostinnými kraji ve velmi nezdravé, západní Africe. Jak tu dva měsíce ve člunech černochů plavil jsem se, neb měsíce pěšky šel jsem pralesy i polostepi, než dostal jsem se k ráně na lva, slona, búvola — třesa se zimnicí. Sestlábly červenkou a odkázán na nechutnou a často velmi chudou potravu domorodců. — Jak dnes a tam na východě Afriky vše usnadněno — ovšem jen lidem bohatým aneb těm, kdož jako naši oba krajané pořádají lovecké výpravy. A pohlížeje znovu, a přiznám se, zavistivě na snímky fotografické — želim, proč tehdy nebylo těch fotografických strojů, (jakož i něměl jsem tehdá dokonale zbraně střelné) jako dnes s sebou berou na výpravy moderní lovci neb výzkumci. —

Leč na čase, abych vrátil se k účelu těchto řádků: Zabráním Egypta a Sudanu Angličany, Německem pak Afriky východní, otevřeno, neb aspoň přiblíženo nám nitro kdysi tajuplné Afriky. Bohatství krajů těch na největší a nejsilnější ssavce — činilo z krajů těch Eldorado lovců. Výpravy lovecké, buď ze sportu neb za ziskem pořádány — a tu věru zaznamenání hodno jest i velmi památné, že pořádání, vedení takových výprav bylo a jest z význačné části také v rukou — českých. Krajan náš, pan Vilém Němec, kdysi lékárník v Egyptě, byl prvý z Čechů, který pořádal velike

RICHARD ŠTORCH.

BEDŘICH MACHULKA.

vypravy lovecké pro bohaté šlechtice neb továrníky do nitra Afriky, neb i do Malé Asie. Pan Vilém Němec, z jehož zajímavého života doufáme přinésti črty v příštím ročníku (črty z jeho cest otištěny jsou v letošním ročníku "Ducha Času"), cestoval také Habeši, přednášel často a poutavě o svých cestách a horlivě stará se v Praze o uskutečnění "zoologické zahrady" v našem, teď už velmi moderním, hlavním městě zemi koruny České. V šlépěje jeho vešli a to s velkým úspěchem, dva mladí sympatičtí, velmi energičtí mužové, oba zdární synové české země — páni R. Štorch a B. Machulka. Počali činnost svou jako sběratelé přírodnin v Tripolisu — a to za strádání všelikého — z něhož vyšli vždy jen proto vítězně, že byli tak mladí i tak nadšení. Dnes, po čtrnácti letech, mají oba naši cestovatelé hojnost obsáhlých zkušeností i poznatků a jest jen toho želeť, že jejich přílišná skromnost nedovolila jim dosud, aby vše sdíleli s veřejností českou — ať již přednáškami, neb spisy.

Požádal jsem oba naše neohrožené cestovatele, aby mi pro "Amerikán", napsali svůj životopis. Hle tu, co napsali suše a stručně. Kdož však zná aspoň z četby odjinud země, kudy naši dva odvážlivci cestovali, a lid mezi nimiž žili, posoudí, jak s obdivem jest nám pohlížeti na tyto dva statné naše krajany.

Pan R. Štorch píše: "Narodil jsem se roku 1877 v Horažďovicích (přítel p. Štorcha, p. B. Machulka, jest skoro stejného stáří) a měl jsem už jako školák horoucí přání poznati vzdálené, cizí krajiny. Nejvíce toužil jsem po Africe. V mém milém příteli Machulkovi, našel jsem duši, která mi nejen rozuměla, ale i přála si totéž. Tak spřádali jsme plány a zatím čítali jsme v knihách, co na vlastní oči přáli jsme si jednou užítí. Tak nejvíce pobádala nás díla cestopisná Dr. Holuba, E. St. Vráze, Kofenského a i jiných, cizonarodních slavných cestovatelů. Konečně v roce 1898, se skromnými úsporami odvážili jsme se uvésti plány naše ve skutek — odjeli jsme z vlasti tiše a plni blaha i očekávání — jak se nám asi naše mladické sny vyplní. Bylo to koncem onoho roku, když přistáli jsme k břehům africkým. Vyloďili jsme se v Tripolisu, v Severní Africe, poprvé v životě procházeli jsme se ve stínu palem — datlových palem! Aspoň prvá část našich přání se vyplnila. Octli jsme se mezi lidem arabsky a turecky mluvícím, v zemi Orientu podobné. My ovšem chtěli dále, do nitra Afriky — ale jak daleko jest od přání ku skutečnosti. Chyběly nám k tomu předně prostředky, pak cesta do nitra Afriky, do Sudanu, vedla krajínami lidu nebezpečného, fanaticky mohamedánského, ná bělochy nenávidějícího. Tamější lid, jakž také roztrpčený nadvládám shnilého Turecka, nenáviděl každého cizáka vůbec.

Usadili jsme se tedy poblíž břehu moře a počali ve skromném měřítku svou činnost sběratelskou. Věnovali jsme se hlavně zasílání živých plazů, hadů a ještěrek do Evropy zahradám zoologickým a i přívatním milovníkům terrarií. Byl to zvláštní pocit pro nás, když posílali jsme prvou bednu živých chameleonů, o nichž ve škole jsme se učivali, jak mění svou barvu neb když smrtonošné písečné zmiže nosili jsme

na paluby parníků — k Evropě plujících. Tak nám dosti rychle uplynula tři léta — doba, v níž nejen jsme se naučili mluvit dobře arabsky, ale i poznali jsme jak zacházeti s mahomedánským lidem. To vše bylo později k velikému prospěchu. Tu konečně, toužíce dostat se v pravé tropické krajiny, omrzeli polopouští africkou, dychtíce po smaragdové zeleni tropů, opustili jsme Tripolis. Odpluli jsme; přítel Machulka na ostrov Madagaskar (u jižní Afriky), já pak na ostrov Ceylon, na tu perlu anglické Indie. Příklad Machulka sliboval si bohatou kořist. Neboť jak známo, žijí na Madagaskaru nejpodivnější živočiši, a vše tamnější — ať ssavec, pták, neb hmyz jest přibližky velice cenné, leč dopadlo to nepříznivě. Pobřeží Madagaskaru jest velice nezdravé, přítel můj onemocněv, musil na rychlo ostrov ten opustiti. Přijel za mnou na Ceylon, kdež společně jsme cestovali skoro celé půlletí, sbírajíce hlavně hmyz. O jaká to byla nádhera barev a tvarů motýlů, brouků, podivných, jako zelené listy, neb suché větvičky vypadajících kobylek a pakobylek, které jsme tam nasbírali! Pak nastoupili jsme krátkou cestu pohádkovitou zemí — Indii. Na ty velkolepé dojmy nikdy nezapomeneme. Z indického města Bombaje odpluli jsme anglickou lodí do Basori, města v 'Perském zálivu.' Nezdrževše se tam dlouho, plavili jsme se fičním parníkem do vnitř — k městu Bagdadu. Kdož z lidí čtoucích na celém světě, neznal by to jméno? Tam vyprávěly, tam rodily se, pohádky z Tisíc a jedné noci. Tam v přestrojení moudrý vládce, Harun al Rašid, chodil mezi lid — aby "zlé trestal, dobré odměňoval" — "Městem Khalifů", čili vládařů nazývají město to malebně rozložené po březích řeky Tigrisu. Zdrželi jsme se tu týden, ale bylo nám zakoušeti všelikého příkoří, nenávisti domorodého obyvatelstva. Pozůstává toto většinou z přívrženců perské mohamedánské sekty Šiitů.

Jsouc velmi fanatická, nenávidí nejen všechny jinověrce, ale i všecken ostatní mahomedánský svět, pak-li k jich sektě nepatří. Ani do kavären (arabských ovšem) nesméli jsme vejíti. A v jedné, kdež nám přece prodali kávy, odnesli pak koflíky k řece, aby je vydrhnuli pískem, modlice se při tom. Bagdad má ohromné bazáry (tržiště). Téměř ze všech krajů asijských přiváží sem karavany zboží, často podivuhodné krásy a veliké ceny. V mnohých arabských domech nashromážděno jest zboží, že by naplnilo největší musea světa. Zde lze spatřiti nejdražší koberce, vzácné látky, podivné šperky, zboží tepané, turecké, arabské, perské a i indické — zbraně nejnádhernější, starobylé, zlatem a drabokamy zdobené. Zde jest ještě a do dnes žije Orient, jak jsme o něm čítávali v pohádkách. V Bagdadu připravovali jsme se na další, velikou cestu. Totiž, chtěli jsme se připojiti ku karavaně velbloudů do Aleppa. K tomu potřebovali jsme ovšem tureckého pasu a ten mohli jsme dostat jen zase na odporučení našeho, rakouského konsula. Jeho, poněvadž byl nepřítomen, zastupoval zde zatím anglický konsul. Týž rozhodně zdráhal se dáti nám k cestě povolení, nechtěje býti za to zodpovědným, stane-li se nám něco. Panovaly totiž cestou, kudy nám bylo jíti, všeliké nepokoje, několik arabských kmenů stálo připravených proti sobě do boje. Tři dny cesty od Bagdadu nedávno zavražděn byl jakýsi rakouský příslušník. Zavražděn a oloupen! Turečtí úředníci ovšem ohlašovali, že prý onen cestující — "podlehl útrapám cestovním!!!" — Konečně konsul povolil našemu naléhání, když písemně pověřili jsme, že vydali jsme se na cestu o své vlastní újmě a proti jeho radě. Naskytla se nám dobrá příležitost ku cestě. Turecký jeden obchodník z Cařihradu, vracel se s nakoupeným zbožím domů i uvolil se vzíti nás s sebou. Jsouce dobře ozbrojeni, byli jsme mu jak tak vitanou ochranou. Karavana jeho byla malá, měl on jen as dvacet silných nákladních mezků. Tři mezcí starými tvrdými sedly opatřeni, sloužili nám za jízdná zvířata. Karavanu doprovázelo šest mužů ozbrojených pouze dlouhými, lacinými revolvery, kterým se tu, ku podivu, říká — montenegrino (tedy Černohorci). Prvé dva dny provázeli nás naším Turkem placeni dva turečtí četníci. Ti stáli za podívanou! Nesli pušky tak starodávne a tak už porouchané, že by je k obraně leda jako klacky mohli užívat. Přes prsa měli zavěšené pasy, v nichž zastrkány měli patrony. Poněvadž se některé olověné koule v patroně tuze viklaly, obvázali si je páni "četníci" papírem, aby se jim cestou z patroně nevytrousily. Bylo to v měsíci srpnu, tedy v době strašlivých, neuvěřitelných veder. Proto nastupovali jsme vždy cestu teprve po západu slunce a tábořili jsme přes den. Odpočívati, spáti ve dne, v takých ohromných vedrech nebylo příjemným. Stávalo se proto, že jedouce, na mezcích jsme usínali, únavou i ospalostí, a spadnuvše s mezků dosti bolestně jsme si občas natloukli. Trvalo to dlouho, nežli jsme si tomu způsobu života zvykli. Pak spali jsme v sedlech jako by v hamace. Cesta naše, na štěstí bez jakýchkoli nehod, trvala třicet dva dny. Z Aleppa cestovali jsme Syrii, navštívili Egypt a vrátili jsme se pak opět do Tripolisu. Příklad Machulka navštívil pak Čechy. Ale dlouho mu to nedalo býti nečinným. Sešli jsme se opět v Egyptě, odkud vydali jsme se na cestu do Sudanu". . . .

16. Ulovená žirafa v Bornu Sudanu.

V zemích, kdysi fanatických Mahdistů, blíže k pramenům Nilu, a dále ve stepích, močálech i v pralesích Sudanu, mezi lidem divokým neb polodivokým to jest mezi lidem, jenž dosud zůstal ve vývoji lidské kultury o tisíce let za plemenem bílým zpět — ozývaly se zvuky jazyka českého. Vodili sem různé výpravy lovecké naší oba krajané! — — —

Hle, co píše mi přítel p. B. Machulka: "Vedení loveckých výprav pořádaných v posledních letech v Sudanu octlo se podivuhodnou náhodou v českých rukou. Jsem to já a přítel Storch, a pak Švýcar, kamarád náš, Dr. David z Basileje, kteří nejvíce takových výprav pořádně. Šest let tomu, co zdržujeme se v Sudanu, účastnující se nejdůležitějších lovů, koruny sportu loveckého. Těší mne život ten, plný námahy, odříkání se a vyžadující pevné ruky i klidné mysl při setkání se vyhledávaném, se zbytky předpotopní fauny. To jest: se slonem, nosorožcem, a kde v zarušující epizody nebývá žádná nouze.

21. Ulovený slon v Bornu Sudanu.

Zatímni hrob Filipa z Oberiaendrá v Mongale.
Zabitý lovec byl před nedávkem do Čech převezen a kříž do hrobky vložen. Oberiaender byl pokřtený (18).
zanechal 7 milionů korun svým velice bohatým příbuzným.

Ulovený nosorožec v Ugandě.

Po nepřetržitém delším pobytu na Modrém Nilu — podnikl jsem dlouhou cestu s plachetním člunem po Bílém Nilu, z Chartúmu až do Enklavy ve Svobodném Státu na Kongu, a pak do Gondokora. Rok později vedl jsem parníkem loveckou výpravu knížete F. J. Auersperga z Čech, co zatím přítel Štorch, ukončiv výpravu s knížetem Hohlonhohe-Oehringenem, pustil se tím samým směrem s panem Goldschmidt-Rothschild z Frankfurtu. Když ukončili jsme tak čtyři leta v Sudanu, učinili jsme si výlet do naší milené vlasti. Zdrželi jsme se tam jen pět měsíců. Odebravše se znovu do Chartúmu, pustili jsme se chutě do práce. Já podnikl jsem výpravu pro J. V. saského krále po Bílém Nilu, co zatím přítel Štorch tamže cestoval s krajanem našim, ovšem německého původu, s panem z Oberlaendrů. Byl to milý, příjemný společník a dost přítulný člověk k národu českému. Jak známo přišel o život, byv na lovu zabit postřeleným buvolem. (Podobenku nešťastného severočeského milionáře průmyslníka přinesl loňský "Amerikán". Viz stránku 131. a 252.) Na to opět následoval krátký náš pobyt ve vlasti. Loňského roku na podzim súčastnil se přítel Štorch rakouské vědecké výpravy na přič Afrikou a to z Mombasy Ugandou a Sudanem do Egypta. Já pak vedl jsem loveckou výpravu do Sudanu knížeti Auerspergovi. V červnu přijeli jsme zase do Prahy okřáti po tolikera svízlech mezi svými drahými. Na zimu chystáme opět každý svou zvláštní výpravu a to opět do Sudanu. Na cestách těchto, na nichž ulovili jsme všílkou vysokou zvěř, věnuji se pozorování lidu i země, kudy cestujeme. Snad jednou budu moci sdělit slovem i písmem různé své obsáhlé zkušenosti s mými milovanými krajany!"

Znovu probírám se fotografiemi i listy těchto dvou našich dobrých českých duší. A nemohu jinak, nežli porovnávat, litovat mnohé, z jiného se radovat. Sám sebe s mládí svým vidím, ve sterých svízlech v krajích nepohostinných zápase nejen s lidem a s přírodou, leč i s nedostatečnými prostředky peněžitými. Těmto dvěma českým duším toulhy vyplnění usnadňuji plně měsíce bohaté šlechty. A já zase želim, že náš národ tak chudým jest, že tak zřejmá energie a nadání těchto dvou českých duší nemůže se spoléhati na cestách svých na podporu vlastním lidem, nýbrž odkázány jsou — na měsíce dosti zarputilých našich nepřátel . . .

Záhuba Titanicu.

Pro kalendář Amerikán sepsal Gabriel Doré.

Ode dne, kdy člověk poprvé přeplul zdánlivě nekonečné vodní pláně oceánu, jistě kdy nevstupovali cestující na zámořskou loď s větší důvěrou a jistotou, nežli oni. V tři dopoledne dne 10. dubna r. 1912. v Southamptonu v Anglii kráčeli po můstku na sluhu parníku "Titanic".

Oceán podmaněn! Lidským důmyslem, pracujícím na zdokonalování obrovskýchavidel, zbaven své hrůzy a přinucen člověku sloužiti, vydati jeho zraku všechny své síly, jeho plicím posilující svůj dech a při tom připraven o tu svoji hroznou a obávanou sílu. Mizí a rozplývá se děs, jež kdysi nacházel člověk v pomýšlení na bezdennou a ledovou hloubku moře při pohledu na takového obrněného, čtyřmi obrovskými komíny přebytek své úžasné síly do vzduchu dýmajícího kolosa — Titanicu.

Právě to jméno pro pravou věc! Titanem sluší zvatí tento báječný výtvar loďstavitelů, tuto loď, která, byvši postavena na svoji žád, převyšovala by o notný

kus nejvyšší budovu na světě, nový Woolworthův nebetyčák v New Yorku, jenž jest 730 stop vysoký. Délka Titanicu obnáší 882 stopy! Nejvyšší kostelní věž na světě, v Kolíně nad Rýnem dosahuje pouze 516 stop. Nejvyšší egyptská pyramida by sahala Titanicu pouze do polovice. 555 stop vysoký kamenný pomník Washingtonův ve Washingtonu šel by as do tří čtvrtin Titanicu. Nejvyšší chicažská budova, Masonic Temple, musela by býti postavena třikrát na sebe, aby naznačila délku Titanicu. Přemo neuvěřitelné to rozměry!

Snosnost obrovské lodi této, zařízené nádherněji nežli kterákoliv jiná, co jich moře brázdí, jest 45.000 tun. 2.500 pasažerů nachází na ní přibytěk spolu s 900 hlavami mužstva. Místnosti pro mezipalubníky i obyvatele kabin umístěny jsou v jednácti poschodích nad sebou. Celková výše lodi od kýlu k stříšce kapitánovy lodky jest 105 stop. Šířka lodi v hlavní palubě 94 stopy.

Obrovské turbinové stroje výkonosti mnoha tisíc koňských sil jsou způsobnými hnáti loď rychlostí 22 uzlů v hodině, takže cesta od břehů Anglie k břehům Ameriky může býti vykonána za šest dnů. Střední turbina váží 22 tuny a každý hnad šroub 38 tun. Samo kormidlo váží 100 tun. Na spoutání ocelové konstrukce lodi spotřebováno 3.000.000 nýtů v celkové váze 1.200 tun.

Člověku jde hlava kolem při pomýšlení na ty cifry. Ale suché číslice ty mohou povědět pouze málo z toho, co pocítovaly ony tisíce diváků, seskupených v přístavu southamptonském dne 10. dubna 1912. při pohledu na nesmírnou massu tu, vedou lodního stavitelství účelně složenou a v tvar lodi sestavenou, když opustila svoje kotviště a zaměřila poprvé přídru k volnému moři, vydávajíc se na svoji první, pátensskou cestu.

Při výjezdu Titanicu z přístavu udála se zvláštní nehoda. V sousedním doku k břehům silnými lany přivázána kotvila parolod New York od Americké linie. Když vyjížděla Titanic ze svého doku, byl tah vody, jež za sebou způsobila, takový, že se loď New York utrhlá od svých kotvišť a jakoby nějakým začarovaným magnetem o nesmírné síle přitažena, vrazila do Titanicu. Náráz nebyl ale tak prudký, aby způsobil větších škod a Titanic, jejíž pasažeri byli příhodou touto pouze tím více přesvědčeni o její kolosální síle, pokračovala ve své cestě k Cherbourgu, pak ku Queenstownu a odtamtud vydala se k západu, nejkratší, tak zvanou severní cestou k břehům americkým, a přístavu New Yorku.

Titanic vzešla s sebou drahocenný náklad, nehledě ani k své vlastní ceně deseti millionů dollarů, ani k penězům a skvostům v ceně dalších milionů. Vzácnější náklad měla na svých rozložitých bedrách v oněch 2.340 pasažérech a mužích posádky. A byli mezi cestujícími též mužové a ženy slavných jmen na obou stranách oceánu, proslulí nejen snad milliony svými, ale někteří z nich velikostí ducha a rekordem dobrých činů, z nich dlužno zvláště jmenovati Isidora Strause, velkoobchodníka, milionáře a vzácného filantropa a jeho manželku Idu Strausovu; anglického žurnalistu, publicistu a humanistu Williama V. Steada; velkého vlastence, plukovníka Johna Jacoba Astora, jenž ve španělské válce na svůj náklad vypravil baterii dělostřelctva a sám čelil španělským kulím u Santiaga, s jeho mladou a krásnou manželkou; finančního Napoleona, Benjaminu Gugenheima, Archibalda Butta, pobočníka presidenta Tafta, C. M. Hayse, presidenta dráhy Grand Trunk, a mnoho jiných proslulých mužů.

* * *

Není čtenáři tohoto kalendáře, jenž by nevěděl, že hrdá a krásná Titanic nikdy nedoplnula svého cíle, přístavu newyorského, ale že s proraženým bokem spočívá v nesmírné hlubině na dně mořském, kam klesla po srážce s ledovcem, když se jí blížila k americkým břehům.

Byl to ledovec obyčejných rozměrů, s jakými se lodi za prvních letních měsíců často v sousedství Nového Foundlandu setkávají, jenž svoji vodou na stranu vyčnívající a jako nůž ostrou hranou zasadil obrovské Titanic smrtelnou ránu.

Srážka, o níž zprvu málokdo na lodi věděl, udála se dvacet minut před půlnocí v neděli 14. dubna 1912. Velení na můstku měl v onu hodinu první důstojník Murdoch, jenž je hned po srážce předal přispěchávajícímu kapitánu Smithovi. Parolod brázdila si v oně chvíli cestu klidným mořem, protínajíc časem plochy ledové tříště i neškodně vypadajících ker. Od jiných lodí byly bezdrátovou telegrafií hlášeny velké plovoucí ledovce, ale poněvadž nebylo žádných v dohledu, jela Titanic pravidelnou rychlostí dvacetjednoho uzle.

Pojednou byl z hlídky na hlavním stěžni hlášen ledovec, a to v bezprostřední blízkosti, přímo před přídru. Muž v hlášeném koši, neměl dalekohledu, a proto nepozoroval na moři, tříští pokrytém, ledovou horu dříve, nežli když již byla tak blízko, že bylo vyhnutí nemožným.

Titanie "Královna moří" při svém vyplutí ze Southamptonu.

Důstojník Murdock, jakmile dostal zprávu o ledovci před přídou lodí, dal zaradit jeden šroub a hnáti druhý a zároveň obrátil stranou kormidlo, tak aby loď učinila co nejrychlejší pohyb a ledovci se vyhnula.

Ale děsné to těleso čtyřiceti pěti tisíc tun nedalo se ovládati obratem ruky, když se hnalo v před rychlostí více než dvaceti anglických mil v hodině. Vše, co důstojník manévrem svým dokázal, bylo, že loď nenarazila na ledovec svojí přídou. Minula ledovou horu těsně a při tom strašlivou silou svého vlastního pohybu roztrhla sobě svůj bok téměř po celé délce o ostrou hranu, vyčnívající s ledovce pod vodou.

Náraz byl sotva pozorovatelný, tak že velící důstojník sám neměl zprvu tušení o nějakém nebezpečí a z pasažerů nikomu nenapadlo, že by se bylo přihodilo něco jiného nežli nějaká nepatrná nehoda. Mnoho set pasažerů spících ve svých lůžkách nepocítilo otřesu a většina jich vzbudila se teprve nastálým tichem, když stroje a šrouby se zarazily.

Tyto chvíle, kdy zcela pozvolna sobě lidé uvědomovali, že hrozí lodi nebezpečí, popsal jeden ze zachráněných, L. Beasley z Cambridgeské university v Anglii:

"Byl jsem na svém lůžku asi deset minut, když asi v 11:40 hod. jsem cítil slabý otřes a po chvílce druhý, ale ne tak silný, aby komukoliv, třeba i nervosnímu nahnaly úzkost. Stroje se hned na to zastavily, a moje první myšlenka byla: ztratili jsme šroub.

Vyšel jsem na palubu a našel jsem tam pouze málo lidí, kteří přišli za stejným cílem, přeptati se, proč jsme zastavili, ale na nikom nebylo patrně nejmenší rozčilení.

Oknem salonku pro kuřáky jsme viděli jak několik mužů hraje v karty, a vstoupili jsme, abychom se hráčů přeptali, vědí-li něco více nežli my. Zdálo se, že pocítili více onen náraz nežli my, a také viděli obrovský ledovec míjeti bok lodí. Domnívali jsme se, že jsme se otřeli bokem o ledovec a že byly stroje zastaveny, aby se zjistilo, stala-li se nějaká škoda. Nikdo ovšem neměl tušení, že naše loď byla proražena pod vodou potopenou částí ledovce.

Mužové pokračovali ve hře aniž by si kdo vzpomněl na nějakou katastrofu a já jsem sestoupil do kabiny, abych pokračoval v přerušené četbě.

Nikdy více jsem nespátřil oněch hráčů nebo těch, kdo hře přihlíželi.

Za chvílku jsem zase slyšel, jak lidé chodí po schodech nahoru, a vyjda z kabiny seznal jsem, že každý je dychtiv se dovědět, proč byly stroje zastaveny.

Když jsem vycházel opět na palubu, pozoroval jsem, že se loď naklání od rádi k přídě, ale nevěda, co se stalo, domníval jsem se, že se některé komory v středu naplnily vodou a že svažují loď ku zobci. Vrátil jsem se do kabiny, abych si vzal na sebe teplejší oděv, a když jsem se oblékl slyšel jsem jak někdo křičí povel: "Všichni pasažeré na palubu, opatření záchrannými pásy!"

Vyšli jsme nahoru, majíce záchranné pásy přivázané přes šaty, ale i nyní jsme

to považovali pouze za moudré opatření od kapitána a očekávali jsme, že se za krátko vrátíme do kabin, abychom se uložili k spánku.

Loď stála úplně klidně. Slabý náklon do předu byl pozorován sotva jednou z deseti osob. Nikde nebylo viděti nejmenší předzvěsti blížících se hrůz. Ale v několika okamžicích jsme viděli, jak jsou sundávány obaly se člunů a mužstvo k člunům přidělené rozplétající lana, jimiž měly býti čluny po kladkách do vody spuštěny.

Tu jsme teprve počali chápati, že je to něco vážnějšího nežli jsme se domnívali, a moji hlavou projel nápad, abych šel do své kabiny opatřit si teplé šaty a vzít si peníze. Ale když jsem viděl lidi hrnoucí se vzhůru po schodech, rozhodl jsem se, že bude lépe nerozmnožovati zmatek prodíráním se jejich proudem.

Nyní jsme slyšeli rozkaz:

„Všichni muži odstuptež od člunů a všechny ženy sejděte na nižší palubu.“

Muži zůstali opodál člunů a zachovali naprosté ticho. Někteří z nich nakláněli se přes zábradlí, jiní přecházeli zvolna po palubě.

Čluny byly spuštěny k palubě B, kde byly shromážděny ženy. Vstoupily do člunů klidně, s výjimkou některých, jež nechtěly opustiti svoje manžely. V mnohých případech byly od nich mocí odtrženy a dovlečeny do člunu.

Disciplína mezi mužstvem byla dokonalá, klid mezi pasažery úžasný. Po celou tu dobu nebylo žádné stopy po nepořádku, panice nebo návalu k člunům, žádných scén s hystericky vzlykajícími ženami, jaké bývají při podobných událostech na pořádku, každý se zdál tak pozvolna si uvědomovati skutečné nebezpečí.

Tak popisuje poslední okamžiky na lodi jeden z těch málo mužů, kteří z katastrofy živi vyvázli. Klid a rozvaha ličené p. Beasleyem nepanovaly ovšem v posledních chvílích na celé lodi, a místy docházelo k scénám odpovídajícím průzplným okamžikům.

H. Haven z Indianapolis psal, že ve chvíli, když si lidé uvědomili, že nárazem na ledovec byly strženy ochranné pláty s boku lodi a že voda se valí dovnitř, nastal náběh k záchranným člunům. „Tak kvapný byl útok na čluny, že někteří ztratíce bezpochyby hlavu, skákali přes lodní zábradlí do moře.“

O tom, jak lodní důstojníci a mužstvo poznali nebezpečí, které lodi hrozilo, podal svědectví před vyšetřovací senátní komisí důstojník Boxall:

„Ve chvíli, kdy se srážka udála, byl jsem na hořejší palubě, kráčeje k můstku. Slyšel jsem náraz, po kterém starší důstojník pravil: „Vrazili jsme do ledovce“. Ledovec jsem viděl, jak se vzdaluje a mizí ve tmě. Vyčítal asi třicet stop nad hladinu. Trochu ledu sesypalo se při nárazu na dolní palubu.“

Šel jsem na můstek, kde jsem našel prvního důstojníka Murdocka, šestého důstojníka Moodyho a kapitána Smitha. Kapitán se ptal co se stalo a první důstojník odpovídal, že jsme narazili na ledovec a dodal, že zaměřil stranou a dal zpáteční páru, když byl poručil zavřítí dvěře k vzdušným komorám.

Sestoupil jsem do nižších oddělení, ohledal všechny paluby v místech, kde se náraz udál, ale nenašel jsem žádného poškození a vyjda nahoru, oznámil jsem to kapitánovi. Kapitán mi rozkázal, abych poslal tesaře ohledati stěny lodě, ale potkal jsem tesaře vracejícího se již z obhlídky nahoru a oznamujícího, že se voda valí dovnitř. Šel jsem do poštovního oddělení a shledal jsem, že poštovní pytle plavou ve vodě. Poštovní zřízenci byli v plné práci. Vrátil jsem se nahoru, oznámil to, a kapitán dal rozkaz k spuštění člunů. Pak jsem zůstal nahoře, vysílaje signály o pomoc raketami. Hleděl jsem upozorniti loď, jež byla před námi a mohla býti asi pět mil daleko. Viděli jsme její světla. Ale loď nám na pomoc nepřišla.“

Důstojník, jenž takto svědčil, zachráněn byl na jednom ze člunů.

Člunů bylo na lodi dohromady dvacet, z nichž čtyři byly skládací. Každý člun mohl pojmati 60—70 lidí, ale všechny nedostaly se šťastně na hladinu, a všechny z těch, jež vypluly, nebyly naplněny. Některé byly z polovice prázdné. Čtyři čluny se převrhly při spuštění, ale osoby, které při tom spadly do vody, byly zachráněny mužstvem ostatních člunů. Celkem vyplulo šestnáct člunů, a dva vory, nesoucích dohromady 745 osob. To bylo vše, co se dalo z 2340 osob zachrániti. 1595 lidských životů vzala Titanic s sebou do hlubin.

Při spuštění člunů dohlíželi na pořádek lodní důstojníci s revolvery v rukou, ale neměli zapotřebí jich použiti, poněvadž ke skutečné panice nedošlo, a nebylo muže, jenž by se byl chtěl dostat do člunu, dokud nebyly všechny ženy a dívky, jež bylo viděti, v bezpečí.

Když se začala loď nakláněti, a náklon byl již takový, že bylo těžko se na palubě udržeti, několik z těch, kteří dosud se domnívali, že klesnouti nemůže, ztratilo důvěru a skočilo do moře. Za nimi začali skákat jiní a ve chvíli plavalo kolem lodi množství mužů, opatřených záchrannými pásy. Někteří z nich vydrželi až do příjezdu pomocné lodi Carpathia a byli vytaženi živi. Jiní zahynuli v mrazivé vodě.

Z člunů, které pomalu se vzdalovaly od obrovské lodi, nyní již zřetelný náklon jevíci, bylo možno pozorovati hrůzostrašné divadlo, potopení obrovského lodního kolosa, jež popisuje p. Beasley těmito slovy:

"Když jsme se rytmickými rázy vesel vzdalovali od Titanicu, ohlíželi jsme se co chvíli k lodi, a tu zjevilo se nám divadlo, nad něž úžasnějšího oko lidské nikdy nespasí.

Ve vzdálenosti jevila se nám hmota obrovské délky, jejíž černé těleso se rýsovalo proti hvězdnatému nebi. Všechny otvory a okna plály světly. (Skutečně vydržela elektrická dynamo, vyvozující proud k osvětlování, v činnosti téměř až do posledního okamžiku.) Bylo by bývalo neuvěřitelné, nepředstavitelné, že se s tímto titanem něco děje, kdyby nebylo bývalo zrádného náklonu k přídě, kde již dosahovala voda k dolejší řadě okének. Nyní — bylo to asi ve 2 hodiny, pokud se mohu pamatovati — pozorovali jsme, že loď klesá velmi rychle a má již přídu i můstek úplně pod vodou a sledali jsme, že do jejího konce nechybí nežli několik minut. Ukázalo se, že jsme se nemýlili.

Loď se naklání, až stála úplně na špičce se zádi přímo proti nebi vztýčenou. V té chvíli shasla světla v salonech i kabinách, jež doposud byla stále hořela, vyskočila opět, jako záblesk a vyhasla docela.

Místo, kde naša Titanic svůj hrob v nesmírné hloubině na dně oceánu, jest na této mapě severozápadního Atlantiku označeno (◆).

K našemu údivu zůstala Titanic ve své vztýčené poloze s přídou dolů po nějakou chvíli, kterou jsem odhadoval na několik minut. Nejméně 150 stop z obrovského lodního tělesa čnělo nad úroveň mořské hladiny a odráželo se černě od nebe. A pak sklouzla loď pod vodní plochu, rozvířivši hladinu kolem sebe zcela nepatrně.

A tu se zdvihnul k hvězdnatému nebi nejpršišernější zvuk, jaký kdy zavadil o ucho lidské. Křik a nářek mnoha set našich bližních, zápasících v ledové vodě se smrtí, volajících o pomoc, jež nemohla přijíti. Byli bychom rádi jeli v ta místa, abychom vytáhli některé z plovoucích, ale to by bylo znamenalo převrzení našeho člunu a zkázu nás všech."

Dle souhlasného vypravování zachráněných nebylo při osazování záchranných člunů děláno rozdílu v třídě a stavu pasažerů a ženám a dětem z mezupalubí bylo dáno stejné právo na místo na člunu jako bohačkám, jež vyběhly na palubu ve večerní době, ověšeny jsouce šperky. Mužové, jichž jména byla známa na obou březích oceánu, dělali místa prostým ženám, jichž hlavy kryly lehké plachetky.

Nebylo času k vybírání a volení. Každá žena, jež se dostala do člunu, byla tam ponechána. V několika případech zachráněny byly služky, kdežto jejich paní zahynuly.

Některé ženy připjaly se na prsa svých manželů a odepřely je opustiti. Zahynuly s nimi. Několik jiných žen zachránilo svým mužům životy. Dovlekly je do člunu, kde mužové v panujícím zmatku našli msto.

Ještě dříve nežli začala všeobecná panika, vstoupil Henry B. Harris, proslavený divadelní podnikatel a boháč newyorský do člunu zároveň se svoji manželkou a zaujal místo.

"Napřed ženy," zvolal naň jeden námořník. Harris pohlédl vzhůru, a vida, že rozkaz platil jemu, řekl chladně: "All right".

"Good bye, my dear", řekl své manželce, políbil ji, tisknul ji chvíli na prsa a pak vylezl zpět na palubu Titanicu. To bylo naposled, co byl spatřen.

Neméně hrdinsky zachoval se mnohonásobný millionář John Jacob Astor, jenž konal cestu se svoji mladou a krásnou manželkou, jež dosti vážně churavěla. Za pomoci colonela Gracie-a vnesl svoji ženu do člunu a zeptal se důstojníka, může-li s ní zůstat, ježto nemocná potřebovala ošetření. "Žádný muž nebude ve člunu, dokud není o všechny ženy postaráno," řekl důstojník úsečně. Astor se tedy rozloučil se ženou, přeskočil zpět na loď a pomáhal při zachraňování dalších žen a dětí.

Colonel Gracie, jenž se později zachránil skokem do vln a zachycením se zachráněného voru, viděl, jak millionář Isidor Strauss nutil svoji manželku, aby zaujala místo do člunu. Ale tato odepřela tak učiniti, přimkla se k jeho prsoum a tak stála na hořejší palubě v těsném objetí, když je vlna smetla a pohltila. Na voru, jehož se chytil colonel Gracie zachránilo se asi třicet lidí. Po čtyři hodiny stáli po kolena v ledové vodě, bojice se pohmouti, nežli je vylovila loď Carpathia.

Pozoruhodným a nejvyššího obdivu hodným bylo chování loďních hudebníků, kteří všichni zůstali na lodi a hráli do posledního okamžiku, vzpružující tony svých nástrojů mysle trosčůků. A nehráli pouze nábožné hymny, jak se za to má, ale i veselé, vířivé kousky. Teprve když voda dosáhla jejich paluby, zmikly jejich nástroje. Žádný bojovník z dějin nezemřel smrtí rekovnějši nežli tento hlouček prostých loďních muzikantů.

Po katastrofě Titanicu přinášely časopisy po dlouhou dobu vypravování zachráněných. Vypravování ta se v mnohém rozcházejí, ale v tom, že hudebníci hráli ještě, když již osud lodi — a s ním i jejich — byl zpečetěn, shodují se všechna.

Jedno z nejvěrnějších a svými podrobnostmi nejsrdceryvnějších líčení hrozných těch chvil podala Angličanka Charlotte Collyerová, jež se svým manželem a osmiletou dceruškou Marjorií se stěhovala do Ameriky, aby se usadili v Idahu.

Když jsme přišli na promenádu druhé třídy, našli jsme tu množství lidí. Důstojníci přecházeli po palubě a křičeli: "Není žádného nebezpečí, Prazádného nebezpečí." Několik pasažerů stálo u zábradlí a dívali se dolů. Ale nikdo nebyl vystrašen . . . Pojednou bylo pozorovat nějaký rozruch u jedněch ze schůdků vedoucích se zdola na palubu. Viděli jsme nějakého topiče lezoucího k nám nahoru. Zastavil se několik kroků od nás. Všechny prsty na jeho jedné ruce sčázely. Krev se lila z pahýlů a jeho obličej i šaty byly potřísněny krví. Krvavé skvrny byly jasně viditelné na nhebném prachu, jímž byl pokryt. Přiskočila jsem k němu a ptala se ho: jsme-li v nebezpečí.

"Nebezpečí?" zvolal, co mu hrdlo stačilo. "To si myslím! Dole je peklo. Podívejte se na mne . . . Tato loď se potopí v deseti minutách jako kláda."

Klopýtal dále, a klesnul, omdlévaje, hlavou na kotouč lan. V tom okamžiku pocítila jsem první záchvěv strachu — hrozného, srdce svírajícího strachu. Tento muž se svoji krvavou rukou a potřísněným obličejem vyvolal ve mně obraz roztráštěných strojů a zobavených lidských těl. Přimknula jsem se k svému muži. Ten byl statečný a netřásl se. Ale jeho obličej byl bílý jako papír. Poznali jsme, že je nehoda mnohem vážnějši než jsme zprvu myslili, ale ani teď, ani já ani ostatní kolem jsme nevěřili, že by se Titanic mohl potopiti . . .

O svém zachránění vypráví paní Collyerová toto:

Sponštění druhého člunu vyžadovalo více času. Myslím, že všechny ženy, které byly plny strachu a dychtívy záchrany, vlezly do prvního. Ty, jež zůstaly, byly manželky, které nechťely opustiti svoje manžely, nebo dcery, nechťějice se odloučiti od rodičů. Velicím důstojníkem byl tu Mr. Harold Lowe, jenž vypadal jako hošík, ale nevím proč, dovedl lidi přimutiti k poslušnosti. Vstoupil mezi pasažéry a přikázal ženám vlézt do člunů. Mnohé jako omámeny, jej uposlechly, jiné zůstaly o svých mužů. Já jsem mohla dostat místo v druhém člunu, ale odepřela jsem jiti. Člun byl konečně naplněn a zmizel rychle v hlubině.

Byly ještě dva čluny na této části paluby. Někaký muž v civilu pobíhal kolem nich a pronikavým hlasem vykřikoval rozkazy. Viděla jsem, jak mu pátý důstojník Lowe poručil, aby byl zticha a šel po svých. Neznala jsem toho muže, ale z toho

co jsem četla v časopisech později. Jsem seznala, že to musel být p. J. Bruce Ismay, vrchní ředitel paroplavební společnosti. (Pan Bruce Ismay, podílík a ředitel linie White Star Line zachránil se na jednom ze člunů a byl v New Yorku podroben přísnému vyšetřování senátního výboru ohledně příčin katastrofy.)

Třetí člun byl zcela naplněn, když jeden lodník chopil Marjorii, moji dceru, odtrhl ji ode mne a hodil ji do člunu. Ani jí nebyla dána příležitost rozloučiti se s tatínkem.

"Vy také," houkl mi nějaký muž u samého ucha. "Vy jste žena. Zaujměte místo v člunu, nebo bude pozdě."

Podlaha zdála se ujížděti mi pod nohama. Byla již nakloněna v ostrém úhlu, neboť loď již klesala rychle, přídou dolů. Byla jsem přimknuta k mužovu rameni. Nevím co jsem říkala, ale budu povždy povděčna vzpomínce, že jsem jej nechtěla opustiti. Někáký muž mne chopil za paži. Potom jiný mne chytil oběma rukama kolem pasu a oba mne násilím vlekli k člunu. Slyšela jsem svého manžela jak za mnou volal: "Jdi, Lotty! Pro boha, buď statečnou a jdi! Já najdu místo v jiném člunu."

Mužové, kteří mne vlekli, hodili mne do člunu, tak že jsem padla na jedno rameno a zle si je pošramotila. Jiné ženy se tlačily za mnou, ale já se vzbopila na nohy a přes jejich hlavy jsem viděla záda svého muže, jenž kráčel dolů po palubě a zmizel v shluku jiných mužů. Jeho tvář byla odvrácena, tak že jsem ji více nespaptila, ale vím, že odešel, nemaje bázně před smrtí.

Jeho poslední slova, že najde nějaké místo v jiném člunu, zněla mi v uších, až byl každý paprsek naděje ztracen. Mnohé jiné ženy byly posileny tímž slibem, nebo by byly sešlely, byly by skočily do moře. Já jsem se nechala zachrániti, poněvadž jsem věřila, že i on vyvážne. Ale někdy závidím těm, které žádná pozemská moc nemohla vyrvat z náruči manželů. Bylo několik takových mezi hrdinskými pasažérkami druhé třídy. Viděla jsem je jak stály vedle svých mužů do posledního okamžiku. A když byl druhého dne na palubě Carpathie sepisován seznam zachráněných, nebylo jich mezi nimi.

Při spuštění narazil člun na vodu takovou silou, že jsme se divili, že jsme nebyli vyhozeni. Byli jsme promočeni ledovou sprchou, ale drželi jsme se sedadel a muži u vesel veslovali rychle od tonoucího kolosa.

Tu jsem poprvé zpozorovala osudný ledovec. Týčil se v bledém světle hvězd jako bělomodrá hora nedaleko nás. Dva jiné ledovce pluly opodál.

Ujeli jsme asi půl míle, když důstojník dal zastavit veslování. Žádný jiný člun nebyl v dohledu, a my neměli ani lucerny k dávání znamení. Stáli jsme v tichu a tiše na tom hrozivě klidném moři.

Nezapomenu nikdy na hrůznou krásu Titanicu v té chvíli. Byla nakloněna ku předu, s přídrou popořenou, s prvním komínem částečně pod vodou. Byla celá osvětlená, od vodní čáry až k nejvyšší palubě. Elektrická světla hořela ve všech kabinách, světla byla na všech palubách i na stěžni. Žádný zvuk k nám nezaléhal, nežli hudba lodní kapely, čehož jsem si teprve teď povšimla. Ó ti stateční hudebníci! Jak byli obdivuhodní! Hráli veselé kousky, ragtimy a vydrželi až do samého konce. Teprve vlny oceanu, jež je pohltily, měly moc je umlčeti. Posledně hráli modlitbu "Nearer My God to Thee." Tu byl již konec velmi blízký.

A přišel s hroznou ranou, která mne ohlušila. Něco v samých útrobách Titanicu explodovalo a miliony jisker vylétly k nebesům jako rakety při večerním ohňostroji. Následovaly dva další výbuchy, dušené a těžké, jako pod povrchem. Titanic se rozlomila před mým zrakem. Přední polovice, jež byla již částečně ponořená, se převalila a zmizela okamžitě. Žáď týčila se přímo vzhůru a stála tak na hladině oceanu mnoho vteřin — jež se mně zdály býti minutami.

Teprve nyní vyhasla všechna světla. Ale nežli přišla temnota, viděla jsem sta lidských těl navěšených na vraku nebo vrhajících se do vody. Titanic byla jako rojící se úl. A nyní také přerušili nešťastníci svoje mlčení. Křik, řev, hroznější nežli jsem kdykoliv slyšela zaléhal mi v uši. Odvrátila jsem hlavu. Ale ohlédla jsem se v příštím okamžiku a viděla jsem druhou polovici velké lodě sklouznouti pod hladinu tak lehce jako oblázek do rybníka. Povždy budu vzpomínati na tento poslední okamžik jako na nejhrůznější z celé katastrofy.

Z troskek, jež zůstaly a povrchu ozývalo se mnoha hlasy volání o pomoc, ale důstojník, jehož některé ženy žádaly, aby se vrátil nešťastníkům k pomoci řekl, že by to znamenalo převrzení člunu a smrt všech, kdož jsou v něm. (Dle svědectví některých jiných zachráněných ozýval se zoufalý křik tonoucích kolem místa, kde se Titanic potopila, ještě půl druhé hodiny.)

Bylo mi řečeno věrohodnými osobami, že kapitán Titanicu, E. J. Smith, byl vlnami přinesen k jednomu ze skládacích člunů a držel se jeho okraje nějakou chvíli. Jeden z posádky mne ujišťoval, že se snažil pomoci kapitánovi do člunu, ale ten-

to zavrtěl prý hlavou, odstrčil se a zmizel v temnotě. (O způsobu smrti statečného kapitána Smitha, jenž zahynul se svou lodí, ač by byl měl dosti příležitosti se zachrániti, podáno bylo různé svědectví. Někteří z trosečníků tvrdili, že se zasloužil v okamžiku, když dosáhla voda k velcímu můstku. Jiní, že byl spláchnut do vody a ještě pak zachraňoval tonoucí, plavaje a dopravuje je k člunům. Jisto jest, že vydržel na svém stanovisku do posledního okamžiku a odmítl každou příležitost se zachrániti.)

Náš člun vydal se na hledání ostatních lodí. Když jsme jich shledali asi pět, ujal se důstojník Lowe velení nad malou flotilou. Čluny byly k sobě přivázány provazy, aby se v temnotách neztratily. Pak byla většina žen a dětí z naší lodice rozdělena s velkými obtížemi na ostatní čluny. To dalo Lowe-ovi téměř prázdný člun, se kterým se ihned vydal na hledání a zachraňování trosečníků. Zachránili jsme jich mnoho. Nemám žádného ponětí o délce času za zbytku oné děsné noci. Někdo mi dal lodní deku, abych se jí chránila před krutou zimou. Marjorie měla deku z kabony do níž jsem ji byla zabalila. Ale seděli jsme s nohama na několik palců v ledové vodě. Slaná sprecha působila strašlivou žízeň a žádné pitné vody na člunu nebylo, ovšem také ani žádné potravy. Co musely téměř všechny ty ženy vytrpěti, nelze ani uvěřit. Nejhorší co se přihodilo mně bylo, že jsem napolo omdlávajíc upadla na jednoho z veslařů. Moje rozpuštěné vlasy byly zachyceny do zámků vesla a polovice byla vytržena s kořeny.

Po těchto okamžicích je moje paměť zaměřená až do doby, kdy za svítání se objevila Carpathia. . ."

* * *

Lod' Cunardské linie Carpathia, plující pod velením kapitána Rostrona, vzdálená ve chvíli, kdy Titanic do ledovce vrazila, od místa katastrofy 58 mořských mil, byla o neštěstí zpravena jiskrovým telegrafem Marconiovým. Bez tohoto epochálního vynálezu byla by bývala pohroma mnohem větší, neboť i z těch v člunech zachráněných by bylo pramálo se dožilo chvíle, až by náhodou některá loď právě v ona místa byla přijela. Jak výše psáno, panovala krutá zima, lidé v člunech byli většinou pouze lehce oděni, promočeni a neměli s sebou ani potravin ani pitné vody. Pouze rychlým příjezdu pomocné lodi, přivolané jiskrovým telegramem, dlužno děkovati za zachránění 745 lidí z nešťastné Titanic.

Paní Collyerová, jež výše uvedené vyličení hrozných hodin americkým časopisem podala, odebrala se svou dceruškou po přistání Carpathie v New Yorku k svým rodákům do Idaho. Sběrka, kterou časopisy v její prospěch podnikly, vynesla několik set dolarů — daleko od toho co s sebou manželé do Ameriky vezli a co pochováno jest s Titanikem dvě míle pod mořskou hladinou.

* * *

Mezi pasažéry Titanicu, pokud možno vyšetřiti, bylo několik Čechů, a ti všichni zanechali svoje životy ve vlnách oceánu. Mezi nimi byl buď Louis Navrátil, krejčí z Paříže, usazený se svojí rodinou v Nizze, nebo jeho přítel Hoffman, Navrátil, jenž byl pojal za manželku sličnou Francouzku, byl otcem dvou dětí, roztomilých hošíků. Ale s manželkou svou nežil v míru a na konec se s ní rozešel. Paní Navrátilová svědila své hošiky svojí sestřenicí v Nizze, ale té byly vzaty Navrátilovým přítelem Hoffmanem a odvezeny do Anglie. Později octlí se na lodi Titanic pod ochranou muže, jenž byl zapsán v lodním seznamu jménem Hoffman. Byl-li to skutečně Hoffman, nebo sám Navrátil, jedoucí pod oním jménem se svými synáčky do Ameriky, aby je nemusel matce jejich o rozvod zažádati, nechati, se neví, neboť musel ten utonul s Titanikem.

Dítky byly ale jim odevzdány ženám ve člunu a převezeny na loď Carpathia, kde se jich ujala newyorská milionářka sl. Haysová. O hošicích psalo se po dlouhou dobu a jejich podoby proběhly všemi časopisy. Na konec přijela si pro ně jejich matka z Nizzy a vzala si je zpět s sebou do svého domova.

Na lodi Titanic nacházela se také paní Marie Panuelová s rodinou a paní Tirvanová, jichž jména byla v lodním seznamu chybně uvedena.

Dále byl mezi pasažéry p. Emil Brandeis z Omahy, synu známého po celém středozápadě českého israelity Jonáše K. Brandeise.

Dr. Arnošt Morávek z Loun, jenž vystudoval v Praze, jest jiným passažérem nešťastné Titanic, jenž při katastrofě zahynul. Konečně zjištěno bylo úředníky přístěhovaleckého domu, že zahynul s lodí i další Čech, Karel Bobek.

* * *

Lod' Titanic, jak výše udáno, narazila na ledovec v 11 hod. 40 minut večer. Teprve za pětadvacet minut na to, ve 12 hodin 5 min. byl dán kapitánem rozkaz k spuštění člunů. Do té doby nevěřil nikdo, ani kapitán, že by lodi hrozilo skutečné nebezpečí. Lodní kolos vydržel na vodě po strážce dvě hodiny a čtyřicet minut. Bylo

Jejna z ledových hor, jež každoročně putují od pořeří Gronska k Jihu, ohrožující plavbu.

to ve 2.20 ráno, v pondělí dne 15. dubna, když se zavřela mořská voda nad jeho záď. Srážka udála se jižně od Grand Banks of New Foundland, 600 mil jihovýchodně od Halifaxu. Hloubka odhadována jest tu na 10.560 stop, tedy asi dvě míle. (Potápěči mohou se ve svých strojích spustiti pouze do hloubky 45 stop.) Vzhledem k děsnému tlaku vody v dvoumílové hloubce převládajícimu není nejmenší naděje, že by troska Titanicu mohla býti někdy vytažena na světlo, nebo, že by se dostala na povrch některá z mrtvol v Titanicu pohřbených.

Na lodi nacházelo se v první třídě 330 passažerů, v druhé třídě 320 a v třetí 750. Důstojníků a mužstva 940, celkem 2.340. Z toho počtu zachráněno bylo passažerů 1. třídy: 210; 2. tř.: 125; 3. tř.: 200; důstojníci 4; plavců 39; stewardů 96; topičů 71, celkem 210 členů mužstva. Celkem zachráněno bylo 745 lidí. Čluny byly by smetly dalších 150, kdyby byly bývaly všechny úplně obsazeny. Ve zmatku, který na některých místech panoval, odpluly některé čluny zcela naplněné.

Počet zahynulých jest odhadován na 1.595.

Několik lidí zahynulo útrapami v záchranných člunech. Tři další zahynuli, když již byli vzati na palubu Carpathie. S lodí potopilo se 3423 poštovních pytlů plných zásilek, hlavně dopisů. Náklad v penězích, klenotech, zboží atd., odhadován byl v ceně na 10.000.000 dolarů.

• • •

Při příjezdu Carpathie do New Yorku bylo celé město na nohou. Zachráněný očekávání byli svými příbuznými, zkušenými ošetřovatelkami, lékaři, úředníky dobročinných společností a obklopeni všemožnou pozorností, jež jim ovšem nemohla přinésti zapomnění toho, co ve vlnách nenasytého oceánu zanechali. Ve prospěch nemajetných nebo ochuzených uspořádána po celé zemi národní sbírka, jejímž výnosem jim aspoň z hlavního bylo vypomoženo. Anglie postarala se zase o rodiny zahynulých lodníků.

Na místo katastrofy připluly po Carpathii lodě Virginian a Tdnisian, ty však nenašly již žádných živých trosčičků. Později vyslána byla linie White Star z Halifaxu loď Mackay-Bennett, stavěná k pokládání kabelů, aby sbírala všechny mrtvoly, jež by nalezla, tak, aby mohly býti řádně pohřbeny. Parník Mackay-Bennett vrátil se do Halifaxu dne 30. dubna, veza 190 mrtvol, 116 jiných muselo vzhledem k stavu rozkladu býti pohřbeno na moři spuštěním do hlubiny.

Mezi přivezenými byla mrtvola milionáře Astora. Těla kapitána Smitha a světového žurnalisty Steada nalezena nebyla.

V dobu, kdy loď Mackay-Bennett a Minia sbíraly na širém moři mrtvoly nešťastníků ozývalo se po celém světě reptání na zločinnou nedbalost společnosti, již děsná katastrofa tato byla zaviněna.

Vyšetřováním senátního výboru bylo zjištěno, že loď Titanic, ač byla opatřena vším možným a myslitelným pohodlím a vši nádherou, postrádala nejhlavnějších

ochranných a záchranných prostředků. Loď měla povolení vzíti 2500 pasažerů a 900 členů mužstva, ale v záchranných člunech bylo místa pouze pro 1200 osob. Ze všeho mužstva bylo pouze 16 plavců vycvičeno v ovládnání záchranných člunů a po celou cestu nebylo prováděno žádné cvičení s těmito. Zjištěno dále, že nebylo na loď reflektorů ani dalekohledů pro hlídku na stěžni. Je nade vše pochybnost jisto, že přes všechna tato nedostatečná bezpečnostní opatření měl kapitán rozkaz vykonati rekordní plavbu, to jest plouti co nejrychleji. Jest to patrné z toho, že ač byla Titanic varována paroloděmi Amerika a California o blízkosti velkých ledovců, nezmírnila ani za tmavé noci svoji rychlost. Vždyť Titanic sama oznamovala jiným lodím přítomnost ledovců na její cestě. Konečně zjištěno, že v době katastrofy byly některé parníky Titanicu blíže nežli Carpathia a mohly jí přijeti na pomoc v čas ku záchraťní mnoha více osob. Ale zmatek v zasilání bezdrátových depeší, zavinił, že se nedostavily. To se týče jmenovitě lodi California, vzdálené asi 10 mil od Titanicu, a Frankfurtu. Telegrafista Frankfurtu půl hodiny po té, když obdržel volání o pomoc od Titanicu, se ptal co se děje. Telegrafista Phillips s Titanicu mu odpověděl, že je přítomec a více s ním nekomunikoval. Chyba byla na obou stranách.

I v zasilání zpráv o katastrofě na pevninu byly hrozné zmatky. V pondělí zněly první zprávy, že se loď Titanic potopila. Pak přišla depeše, že Titanic se všemi pasažéry je na cestě do Halifaxu. Pak nebylo možno od žádné z lodí v tom směru na moři jsoucích dostati určitou zprávu. Má se za to, že p. Ismay, na palubě Carpathie dával zadržovati všechny depeše. Teprve v noci v pondělí na úterý rozléta se světem zpráva v celé své krutosti.

Vyšetřováním bylo také zjištěno, že Titanic ode dne svého výjezdu ze Southamptonu měla oheň ve svých uhelných skladistích. Dvanáct mužů od každé šichty bylo přiděleno k hašení požáru, a němž neměli pasažéři potuchy. Spousty vody v jednom kuse na uhlí lité nemohly oheň zdolat. V New Yorku měly býti povolány na pomoc hasičské lodice, ale oceán sám zdolal oheň mnohem dříve.

* * *

Jen jedno pomýšlení zmírňuje trpkost vzpomínky na děsnou katastrofu tu, již pouze stručně mohli jsme tuto popsat. A to jest vědomí, že nešťastní pasažéři Titanicu nezahynuli nadarmo. Nesmírně draze byly ovšem vykoupeny kroky, jež všechny paroplavební společnosti učinily ihned na zvýšení bezpečnosti svých cestujících, ale jisto jest, že více nevyplave na zámořskou cestu loď, vezoucí sta pasažerů, aby neměla ve svých záchranných člunech místo pro každého z nich, aby její hlídky nebyly opatřeny reflektory a dalekohledy, že vícekrát nebude chtíti dělati rekordní plavbu v blízkosti ledovců.

Titanic, neponořitelná královna, odpočívá v děsné, černé a ledové hlubině oceánu jako oběť, již si každý pokrok vyžaduje. Ale nikdy před její záhubou nebyla plavba na moři tak bezpečnou jako nyní, po jejím konci.

Vzpomínky životopisné k našim podobiznám.

PH. DR. VÁCLAV MOUREK (str. 83.) narodil se 20. srpna 1846 v Luhu u Přeštic. V Praze studoval klassický jazykozpyt a němčinu a v 1871 podrobil se státní zkoušce na universitě. Po složení zkoušky stal se professorem na gymnasiu v Budějovicích. Sestavil učební plán němčiny na českých školách středních. Mimo odborná jazykozpytná díla vydal celou řadu literárních a kritických studií, velké anglické a české slovníky a rovněž s velkým úspěchem působil jako překladatel z cizích jazyků. Literární jeho činnost je obsáhlá a cenná.

JÓZA ÚPRKA (str. 87.) jeden z nejrázovitějších českých malířů, narodil se r. 1861 v Kněždubech u Hroznové Lhoty na moravském Slovácku. V Praze studoval malířskou akademii, načež zajel k nedlouhému pobytu do Mnichova a po té nějaký čas pobyl opět ve svém domově. Další cesty vedly jej do Paříže, Londýna a Nizozemí. Nyní žije již po dlouhá léta v Hroznové Lhotě, na svém zamilovaném Slovácku a je nejrázovitějším líčitelem života slováckého lidu. Radost z barvy, zalíbení v barvách hřivých, silných a nelomených sdílí Úprka s lidem a umění jeho omezuje se jen na život, který ve skutečnosti kolem sebe spatřuje. Figurky jeho jsou známé a dohly mu slavného jména.

VILÉM MRŠTÍK (str. 91.) 4. března 1912 došla z Prahy truchlivá zvěst, že velký tento český literát, plný životní i umělecké tvůrčí energie zakončil v moravských Divákách u Hustopeče život svůj sebevraždou. Bezpochyby náhlé duševní roz-

čelící vtisklo mu vražednou zbraň do ruky. Vilém Mrštík měl v poslední době se svými dramaty zadávanými Národnímu Divadlu v Praze nesnáze, jež ho roztrpčovaly. Ve Vilému Mrštíkovi, který je rodákem z moravského Jimramova (narodil se 14. května 1863.) ztratilo české písemnictví rozhodný talent. Literárně projevil se zároveň se svým bratrem Aloisem již koncem let osmdesátých. Zesnulý spisovatel, který skončil vykrvácením, přivozeným si podřezáním žil, byl ženat, ale dítek neměl.

PROF. OTOKAR ŠEVČÍK (str. 35.) proslulý český paedagog hry na housle narodil se r. 1852 v Horažovicích. Studoval v Praze konservatoř a po dlouhá léta působil pak v cizině, obzvláště ale v Rusku, kde se později stal profesorem na konservatoři v Kijevě. R. 1892 povolán byl jako profesor na pražskou konservatoř, kde jeho houslová škola nabyla světového jména, když r. 1898 Jan Kubelík, první pražský odchovanec Ševčíkův vzbudil po celém světě sensaci svou neobyčejnou technickou vyspělostí. Od té doby hrnou se na Ševčíkovou houslovou školu celé zástupy žáků z cizozemí, ba i z nejbzdálenějších zámořských zemí. Ze školy Ševčíkovy, který stal se mužem velice zámožným, vyšli mimo Kubelíka též Kocián, Suchý-Em, Ondříček, Mary Hall a j.

PROF. DR. EMERICH MAIXNER (str. 99.) narodil se 5. listopadu r. 1847 v Nížboru na Křivoklátsku a vystudoval v Praze lékařství. Pět roků po promování na doktora veškerého lékařství stal se v 1876 assistentem na lékařské klinice profesora Eiselta. Po rozdělení fakulty přešel na českou fakultu lékařskou, když se před tím habilitoval pro vnitřní lékařství. R. 1888 jmenován byl řádným profesorem lékařské fakulty české university. Po četných studijních cestách v cizině, zvláště ale v Angli, Francii a v Německu a po seznání nemocnicích a klinických zařízení na těchto universitách, založil v Praze kliniku pro vnitřní nemoci, která záhy po celé Evropě proslula. Maixner byl rozeným lékařem a odbornými svými vědeckými díly získal si velikých zásluh o vědu lékařskou. Ačkoliv je dnes Maixner téměř 65 let star, je dosud svěží na duchu i těle a produktivní jeho duch ani ve stáří nepřestává pracovat. Maixner odchoval národu celou řadu veleschopných lékařů a zásluhy jeho i v tom směru jsou nemalé.

ALOIS JIRÁSEK (str. 103.). Koho by při vyslovení tohoto jména neovanul dech velikých dějin českého národa, jehož největší epochy i doby nejsmutnější — doby pobělohorské, Jirásek mistrným svými péroem vylíčil v plně životnosti a dle skutečných dějinných dokladů? V Jiráskovi česká historická povídka a historický román našly pěstitele nad jiné povolaného. Literární jeho činnost byla značná a počet děl, které Jirásek národu svému dal, je veliký. Jsa povoláním svým profesorem na státním gymnasiu v Žitné ulici v Praze, měl Jirásek dosti času k literární tvorbě a pracoval vskutku s pilí a vytrvalostí mravenčí. Studoval do úmoru a nadán jsa živou fantasií a lehkostí slohovou, napsal v poměrně krátké době tolik historických povídek, románů a později i divadelních her, že řada jejich je nesešitná. Vypravovatelský talent jeho jest tak mohutný, že se u nás v Čechách stal Jirásek nejpopulárnějším spisovatelem historického románu. Prof. Alois Jirásek narodil se dne 23. srpna roku 1851 v Hronově u Náchoda a žije v Praze.

DR. L. L. ZAMENHOF (str. 107.) zakladatel Esperanta narodil se 3. prosince 1859 v Bialostoku, v ruském Polsku, kde ztrávil svá chlapecká léta. Obyvatelstvo v Bialostoku skládalo se z různých národností. Byli tam Rusové, Poláci, Němci a Židé a jelikož všichni mluvili rodným svým jazykem, nemohli se mezi sebou dobře srozuměti. To vnuklo Zamenhofovi myšlenku, pokusit se o založení nové řeči, kterou by všichni národové se učili a již by se snadno dorozuměli a myšlenku tu později uvedl též ve skutek. Esperanto má dnes hojnost přívrženců ve všech dílech světa a jsou to z velké části lidé vzdělaní. V Esperantu vychází též celá řada časopisů a zavádění jeho jako řeči dorozumívací se čím dále tím více rozmáhá.

FERD. ENGELMUELLER, (str. 113.), vynikající český malíř-krajinář. Z našich výtvarných umělců, kteří se dopracovali velkého úspěchu, dlužno na předním místě jmenovati malíře Ferdinanda Engelmüllera, žáka slavného mistra Julia Mařáka. Engelmüller narodil se v Praze r. 1867, studoval na pražské akademii, později v Mnichově a v Římě. Svoje práce, které vyznačují se vždy zvláštním vylým porozuměním přírodě a věcem a při tom i přísně uměleckým provedením, vystavuje již od let v předních salonech světa, zejména ale v pražském Rudolfinu, v Mnichově, Hamburku, Berlíně, Vídni i v Paříži. Na expozici pražské obchodní komory v Paříži byl za svoje čtyři historické krajiny, a to: Vyšehrad, Tábor, Prahu a Blaník poctěn zlatou medailí. Rakouské ministerstvo kultu zakoupilo jeho cyklus "České krajiny" pro moderní Galerii vídeňskou. Naše vyobrazení předvádí nám slavného krajana před jedním z jeho posledních veleděl, ke kterému si vybral předmět každému českému srdci tak drahý, panoramu Malé Strany s Hradčany. Plány tohoto českého umělce

nesou se vysoko, a doufáme, že dojdou všechny svého splnění, a že Engelmueller obohatí české umění ještě nejedním velikým dílem.

DR. MICHAL I. PUPIN. (Str. 117.) Jako máme my, Čechové, mezi proslulými americkými učiteli svého Aleše Hrdličku, tak mají slovanští bratři Srbové svého Michala I. Pupina, profesora mechaniky na Columbijské universitě, mnohostranného vynálezce. Také prof. Pupin jest pravým "selfmademanem". Pupin narodil se dne 4. října r. 1858 v obci Idvoru, v uherské Bábce, jsa jedním ze čtrnácti dětí svých rodičů. Michal přišel na krátko do škol v Praze, kde slyšel hodně o Americe a to zavedlo jej za oceán. Jako šestnáctiletý hoch přišel r. 1874 do New Yorku, kde ve dne pracoval a večer chodil do škol. Následkem znamenitého prospěchu připuštěn byl již po pěti letech na Columbijskou universitu, na níž r. 1883 graduoval, načež dosáhl cestovního stipendia do Evropy, jehož použil k dosažení doktorátu filozofie na universitě Berlínské. Vrátil se do New Yorku, stal se professorem mechaniky na universitě Columbijské, jež podnes čítá jej s hrdostí mezi přední členy svého professorského štábu. Pupin velice zbohatl četnými svými vynálezy. K nejdůležitějším náleží jeho objev z r. 1901, kterým umožněno telefonování na dálku 3,000 mil ač po souši či pod mořem.

DR. ALEŠ HRDLIČKA. (Str. 121.) Mezi nejslavnější české učence a do řady světoznámých mužů vědy vůbec náleží náš krajan dr. Aleš Hrdlička, kurátor anthropologického oddělení při národním museu Spojených Států ve Washingtonu, D. C. Hrdlička jest spisovatelem celé dlouhé řady vědeckých spisů, zcestoval za svými výzkumy značnou část zeměkoule, při čemž zavítal do nehostinných krajů mezi divochy i do neobydlených pustin, kde mu bylo mnoho útrap zažiti. Aleš Hrdlička narodil se 30. března 1869. v Humpolci v Čechách manželům Maxmiliánu a Karolíně Hrdličkovým. Již jako hoch octl se Aleš se svým otcem na půdě Nového světa. V hrudi jeho hárala touha po vědeckém studiu a tak se stalo, že vedle praktického zaměstnání, jímž si vydělával na životní potřeby, studoval lékařství a již r. 1892 graduoval na newyorské Electric Medical College a roku následujícího na Homeopathic college. Po zkouškách v Baltimore jmenován byl r. 1894 interním lékařem ve státním ústavu pro choromysle v Middletown, N. Y., a zde také počínají jeho studie anthropologické. Od té doby napsal již ke stu vědeckých děl, jež téměř všechna jsou vydána nákladem Smithsonovského ústavu. Roku 1896 konal Hrdlička studia anatomická a anthropologická v Paříži, a když se vrátil do Ameriky, byl již povolován k jedné vědecké výpravě za druhou. Od roku 1903 jest kurátorem vzácných anthropologických sbírek Národopisného musea ve Washingtonu. Dr. Hrdlička byl vždy a jest dosud dobrým Čechem, jedním z těch vynikajících krajanů, na které můžeme býti v každém ohledu hrdými.

WILLIAM MARCONI (str. 126.) jest nejprominentnějším vynálezcem v oboru elektřiny mezi všemi dosavadními elektro-techniky. Marconi jest vynálezcem bezdrátové telegrafie, kterýžto vynález zaručil mu slávu a nesmrtelnost v dějinách lidstva. V roce 1902 začal se svými pokusy a v krátkosti dosáhl v oboru bezdrátové telegrafie takových úspěchů, jakých nikdo neočekával. Marconi, rodem Ital, jest dosud mladým mužem a mimo vynálezení systému bezdrátové telegrafie proslavil se i četnými jinými vynálezy. S poměrným úspěchem pokusil se o své štěstí i v aviatice, ale na tomto poli byl předstížen jinými, zvláště pak bratry Wrighty.

BOŽENA NĚMCOVÁ (str. 130.) rodným jménem Barbora Panklová (narodila se 5. února 1820 ve Vídni) zůstala až do dnešní doby nejgeniálnější spisovatelkou českou, k níž nejbliže řaditi možno jen slavnou Karolinu Světlou. Leč jako až dosud nebylo větší spisovatelky nad Němcovou, dlužno též podotknouti, že nikdy nebylo v Čechách spisovatelky nešťastnější! Život Boženy Němcové byl řetězem neustálých útrap. Nesmrtelné této spisovatelce a jedné z nejlepších dcer českých zakoušeti bylo při všem v pravdě úžasném jejím literárním nadání a tvůrčí plodnosti kruté bídy a hladu. Božena Němcová, pokud ji krušné poměry životní neubily, byla ženou nevšední krásy. A za krásnou tělesnou podobou skrývala se ještě krásnější duše — duše nadchnutá láskou k utlačovanému národu, duše čistá a pro vše krásné a vznešené zanicená, duše v pravdě umělecká a především duše tvůrčí a volná, již nemohly spoutati lidské předsudky a společenské řády... A volnost v názorech a jednání geniální této spisovatelky to právě byla, která rozvedla ji s manželem, mužem jinak dobrým, ale člověkem úzkého duševního obzoru. Nepochopena v lásce i v umělecké své tvorbě, opuštěna mužem a osočována způsobem nejhrubším, žila nešťastná tato duše životem nejvíce pohnutým a strasti plným. Mnohdy nebylo ani na chléb a přece péro její neustávalo v práci. Rada spisů, které z péra jejího vyšly je veliká, třebaž že zemřela v mladém poměrně věku, v necelých 42 letech svého života. Vyšlenu prací a ubitá bídou a ranami života vydechla nesmrtelná spisovatelka "Ba-

brky" dne 21. ledna 1862 v Praze naposled a pochována s velkou slávou na hřbitově Vyšehradském. Zeměla chudá, téměř v nouzi, ale zanechala milovanému svému národu pravé a nehynoucí poklady svého geniálního ducha . . .

BUDOVA SOKOLA V BERWYN, ILL. (str. 183.) V pondělí, dne 17. června 1913 uváděn byl ve svaz mohutné Národní Jednoty Sokolské mladý, ale čilý Sokol Berwyn. Snaživá berwynská Jednota vítala četné hosty pod vlastním krovem. Jižní Berwyn, jenž jest jedním z nejčestějších předměstí Chicaga, honosí se dnes svým národním stánkem, svoji tělocvičnou, jak ji na obrázku spatřujeme. Budova ta stane se současně i sídlem svobodomyšlné tamní školy. Nová tělocvična nalézá se na 27. Placce a zbudována byla se značnými obětmi uvědomělého českého obecnstva v Berwyn. Pokud se rozměrů týče, jest ovšem popelkou mezi českými síněmi, ale plně vyhovuje prozatím svému účeli. Je vzdušná a světlá a bude v ní asi vždy hodně živo.

BUDOVA SOKOLA V SAN FRANCISCU, CAL. (str. 183.) V březnu r. 1911 vznikla v nečetné kolonii v San Franciscu, Cal. odvážná myšlénka, postaviti českou Sokolovnu, která by byla nejen stánkem myšlénky sokolské, nýbrž i representační budovou našeho národa na dalekých březích Pacifického okeánu. Hrstka nadšenců ze sokolského tábora nedbala obětí a obrovských obtíží a podnikem tímto spojených a hle: v pouhém půlroku upsáno a sebráno tolik, že se mohlo se stavbou české Sokolovny v San Franciscu započíti. A dnes zvedá se již v jedné z nejrozkošnějších čtvrtí romantické metropole pacifického pobřeží hrdé a důstojné národní naše svatyně, jak ji na obrázku našem spatřujeme a hlásá cizincé o uvědomělosti, energii a obětavosti českého lidu. Na Sokolovnu v San Franciscu nutno pohlížeti jako na společný stánek národní, stánek nesmírné ceny a důležitosti pro udržení českého života na nejdálnějších našich baštách. Vystavením Sokolovny zavázala si malá česká kolonie v San Franciscu celou česko-americkou svobodomyšlnou veřejnost k vděčnosti a vynutila si zasloužený obdiv, pokud se týče národní její obětavosti.

FRANTIŠEK BOLESLAV ZDRŮBEK.

Den 14. září r. 1911 smutečním písmem zaznamenán zůstane povždy v historii české Ameriky. Dne toho zaplakalo veškeré svobody milovné Čeststvo v Americe nad mrtvolou největšího svého vůdce. Den ten vzal české Americe muže nesmrtelného ducha a zlatého srdce muže, jakých je v každém národu pořádku.

Zemřel František Boleslav Zdrůbek, spisovatel, redaktor a řečník, zakladatel "Svobodných Obcí", měsíčníku "Svojana", spoluzakladatel Českého Národního hřbitova v Chicagu a m. j.

V pondělí dne 11. září byl p. Zdrůbek ještě v redakci, kam denně asi na hodinu dojížděl. V poledne, krátce po tom, když se navrátil domů, klesl k zemi, jsa raněn mrtvicí. Žil pak ještě 63 hodiny ale v úplném bezvědomí, a smrt jeho podobala se usnutí. Tak si vždy přál zemřít.

František Boleslav Zdrůbek narodil se dne 26. července roku 1842 v Bezdědicích u Hostomic ve kraji pražském. Když mu byly dva roky, přestěhovali se rodiče jeho do Hostomic, kde se dostalo malému Františkovi bedlivého vychování pod vedením matčíným a otcovým. Pečlivý otec, ač chudý, dal si záležeti na dobrém vychování svého synka, a ještě nežli dospěl pro školu, učil jej čísti a psáti, tak že hošík, jenž od nejtútlejšího mládí jevil velikou chápavost již ve čtvrtém roce prý svému otci předčítal z knihy. Později přidržoval jej otec, muž to velmi zbožný ku čtení bible. Mimo to dostávalo se hochu hlavně četby obsahu dějepísneho.—Pod vedením otce vyvinul se v hochu základ náboženského směru. Do jedenáctého roku svého věku chodil František do školy obecné. Pak ale jeho rodiče přestěhovali se do Prahy, a tu hoch na radu svého strýce byl vzat ze školy a dán na řemeslo. Počal se učiti sítářství v Karlině, ale když jeho mistr po půl roce udělal úpadek, šel znovu do školy a to do farní školy

FRANTIŠEK BOLESLAV ZDRŮBEK.

u sv. Haštala. Z té přestoupil později na hlavní školu u sv. Jakuba a odtud teprve jáko hoch 15letý na staroměstské gymnasium.—Mezitím zemřela mu matka a dvě sestry a otec jeho s pěti ostatními dětmi, vesměs hochy, odstěhoval se zpět do Hostomic, zanechav Františka v Praze samotného a také na sebe samého odkázaného. Pilný hoch vydržoval se ve školách za podpory přátel a tím, že vyučoval menší žáky.

Směr celého jeho vychování byl náboženský, a tu není divu, že ze šesté třídy vstoupil mladý Zdrůbek do kláštera milosrdných bratří přísné observace ve Štýrském Hradci. Zde teprve přivedly jej okolnosti a klášterní zkušenosti k tomu, aby o věcech náboženských hlouběji přemýšlel, ale probouzející se vědomí, že člověk má samostatně přemýšlet a ne vše, co je mu podáno jako pravda za pravdu přijímat, překonávalo u něho pozděně náhlu víru a vyvolávalo v jeho nitru odpor k prázdňným obřadům. Teprve, když uposlechnuv nových hlasů ve svém nitru, vystoupil z kláštera, cítil se úplně svým. Vrátil se na gymnasium do Prahy a vystudoval ještě sedmou a osmou třídu a to za velkých obtíží a hrozného strádání. Když pak

znovu se v něm začala probouzeti touha po důkladném poznání všech těch věcí neznámých a tajemných, o nichž nám vypráví náboženství, poslouchal jeden ročník katolického bohosloví v Praze, ale nenalezl při tom uspokojení. Zatím seznamil se s některými bohoslovci protestantskými a doufaje naléztí lepšího uspokojení a čistší pramen vědění u protestantů, přestoupil k vyznání helvetskému a odebral se do Basileje ve Švýcarech, kde byl přijat za posluchače tamní university.—Jako pokročilý bohoslovec odebral se roku 1867 do Ameriky, aby tu sloužil duchovním potřebám Čechoslovanů. Jsa přívržencem volného zkoumání nauk náboženských, pojal své poslání v nejšířším slova smyslu, a jel do Ameriky, aby se stal rádcem a služebníkem lidu, jemuž za duchovního vůdce určen. Proto také, když přijal ordinaci reformované církve 18. října 1867, odmítl dvě německé fary, které mu byly nabízeny a usadil se v Caledonii u Racina ve Wisconsinu, aby obsluhoval dvě cirkve Česko-moravských bratří jim ustanvené, jednu v Caledonii a druhou v Chicagu. Do Chicaga dojížděl každých čtrnáct dní. Za to měl pranepatrný plat, sotva postačitelný k živobytí, \$130 ročně od každé z obou církvi.

Zásadou jeho bylo kázati čistotu mravů a lásku, upřímnost ve všem jednání a národní uvědomnění. Ze zásad věroučných neváhal vylučovati ty, které se nesrovnávaly s jeho názory na svět. Hleděl, pokud to šlo, smiřovati vědu s náboženstvím, ale tam, kde to nešlo, držel se vědy, to jest fakt. Činností takovou získal si mnoho přátel a obdivovatelů, ale také mnoho nepřátel mezi těmi církevníky, kteří nebyli přístupni náhledům volnějším. Ale nedbaje toho, pokračoval Zdrůbek ve své činnosti. Obnovil v Caledonii českou školu a přes zimu vyučoval v ní ditky mateřskému jazyku a českému zpěvu. Když založil Karel Jonáš v Chicagu svobodomyšlný časopis "Pokrok", stal se Zdrůbek jeho přispívatelem a když se časopis přestěhoval do Racina, jeho redaktorem. Před tím ale museli jeho přátelé v něm přemoci vrozený odpor k životu veřejnému. Bylť Zdrůbek pracovníkem tichým, vzdalujícím se hlučného ruchu života, nesúčastňujícím se rád okázalosti, a takovým zůstal po celý svůj život. Vidíme-li jej přece někde vystupujícího před celou veřejností, ba někdy dokonce stojícího v popředí celého hnutí, víme, že učinil tak jedině v nutném zájmu dobré věci, za kterou zápolil s obětováním svých přirozených náklonností.

Převzav redakci časopisů přestal jezdit do Chicaga, zůstav ve službě církve caledonské a listu. V té době se mladý pracovník oženil. Jeho přítel, bývalý spolužák V. J. Sládek, známý básník, později profesor v Praze, přivezl s sebou na své cestě do Ameriky Zdrůbkovu snoubenku z Prahy, sl. Lindu Raišlovu. Ještě téhož dne, kdy nastávající paní Zdrůbková do Racina přijela, 14. srpna 1868, slaven byl sňatek, jemuž byli přítomni téměř všichni tamní národovci.

Ve své nevěstě dostal Zdrůbek ženu uvědomčlou, hluboce vzdělanou, nadšenou vlastenku, která se účastnila spolkového a veřejného života, dokud jí to zdravotní stav dovoloval a byla manželu v dobách slastných i strastných oddanou a věrnou družkou. Paní Zdrůbková dala svému manželu celkem pět dítek, z nichž ale čtyři zemřely v útlém věku a pouze jeden syn, Julius Zdrůbek, jest na živu.

Na věčnost přešla paní Zdrůbková svého manžela o šest let. K jejímu výslovnému přání byla její mrtvola spálena a popel uložen ve zvláštním náhrobním kameni na Česko-Národním hřbitově, kde ponecháno též místo pro popel jejího manžela.

S vydavatelstvím "Pokroku" stěhoval se z Racina do Cedar Rapids a odtamtud do Clevelandu. Zdrůbek v Cedar Rapids pomáhal jako člen Čtenářského spolku budovati Národní síň, po nějaký čas řídil ochotnické divadlo.

Tam také vykonal veliký čin, jenž zůstane povždy zapsán v dějiny česko-americké svobodomyslnosti a české volné myšlenky vůbec, založiv tu za pomoci Boleslava Trojana, nadšeného pracovníka pro svobodu a pravdu "Jednotu Svobodomyslných". K Jednotě přihlásilo se hned na 30 českých obcí v různých státech.

V Clevelandu měl redaktor Zdrůbek soud s českým farářem Řepišem, při němž měl truchlivou příležitost poznati slabé stránky charakteru některých našinců.

Rozmrzen, ale nepřipraven o chuť k práci, odjížděl v říjnu r. 1871 do Čech. Zdržel se tam, ale pouze 4 měsíce a dne 26. ledna už zase jel zpět do Ameriky, a to přes Španělsko, Kubu a Nový Orleans do Texasu. Tam pracoval u "Houston Daily Times" co sazeč, kteréž práci byl se při redigování dříve naučil. Pak obdržel povolání od české osady ve Veselý, Austin Co., za učitele a kazatele sboru Česko-Moravských Bratří. I zařídil školu česko-anglickou s 80 dítkami a kázal ve smyslu svobodomyslné mravnosti.

Tam zakusili on i jeho manželka mnoho nemocemi. Vedle povolání svého sestavil tu Novou Anglickou Mluvnici, kterou 1874 vydal p. Aug. Geringer tiskem v Chicagu.

V srpnu r. 1874 nabídl mu p. E. Rosewater, vydavatel "Pokroku Západu" redakci listu toho, uprázdněnou odchodem p. V. Šnajdra. Přijal ji a přibyl 15. září přes St. Louis do Omahy. Tu vedle redigování listu založil "Maticí Svobody", již vydal 5 sešitů a sepsal "První čítanku pro školy americké."

Bylo to v květnu 1875, když přijel z Omahy do Chicaga navštívit svých přátel zde v Caledonii a Racině, a hodlal také do Milwaukee zajeti. Zastavil se u Aug. Geringera, a ten se přihlásil za jeho společníka na cestě té a šťastně spolu odjeli. Cestou dohovořili se o potřebnosti pokračového českého časopisu v Chicagu. Pan Geringer vyslovil se, že zanášá se už delší dobu přáním vydávati časopis co možno dokonalý a svobodě sloužící upřímně, kdyby měl jen někoho, jenž by jej vedl v duchu tom důsledně a neunavně. Aug. Geringer byl hotov pokusiti se o to, kdyby získal Zdrůbka za pomocníka. Zdrůbek uznáváje, že nemůže v Omaze tak vydatně a svobodně působiti pro národnost a svobodomyslnost, jako by to bylo možno ve středisku amerických Čechů, v Chicagu, a že by tu svou službou mohl více prospěti rozvoji národnímu a svobodomyslnému, nežli dále na západě, a že jest tu i pro sebevzdělání lepší příležitost při bohatých knihovnách městských, slíbil, že přání Geringerovu vyhoví, třeba věděl, že u něho nemůže očekávati postavení tak výnosné, jako měl v Omaze. Přijal místo méně výnosné a větší práce vyžadující, aby mohl mladých sil svých vynaložiti na práci záslužnou, vysloviv přání, aby, když má se podniknouti něco, aby to bylo to nejlepší, a sice první český denník, což však Geringer zdráhal se slíbiti, obáváje se, že by síly jeho k tomu nestačily.

Zdrůbek přijel s rodinou svou do Chicaga dne 15. září 1875. Nyní se doopravdy jednalo, má-li to býti týdeník, jak chtěl Geringer, anebo denník, jak chtěl Zdrůbek. Většina přátel obou podnikatelů byla také pro denník. Nadšení pro věc, mladá síla—Geringer i Zdrůbek byli stejně staří, jen 6 dní od sebe—podnikavost na jedné a vytrvalost na druhé straně, to vše se bralo v úvahu a rozhodovalo.

Ihned započato v tiskárně s přípravami ku vydání prvního českého denníku v Americe. Zdrůbek psal četbu, sbíraly se oznámky pro první číslo a počaly se sázeti. Denní list dostal jméno "Svornost", a týdeník "Amerikán".

Ohromná starost, práce, vydej započaly. Vydavatel vzal svých s manželkou jeho perně nastřádaných \$1500, jež za šest roků pilné práce spolu uspořili. Koupil pisma, zásoby, formy, ložky, papír, a co ostatně v tiskárně jest zapotřebí, pokud to v "jobové" tiskárně jeho ještě nebylo.

První číslo prvního denníku českého v Americe vyšlo dne 8. října 1875, druhé 12, a třetí 15. října, načež pokračovalo se, když si všichni pracovníci na práci zvykli a dovedli si ji roztřídit, každodenně vyjma neděli.

A od té doby zůstal pan Zdrůbek v redakci "Svornosti" a "Amerikána" jako hlavní redaktor a pokroky, jaké od té doby list činil svědčí, že byl mužem jdoucím s duchem doby. Těžké doby bylo z počátku i po mnoho dalších let vydavateli přetrpěti a redaktor, jenž zprvu obstarával veskerou redakční práci sám, prodělával všechny trampoty s sebou. Ale snašeli to vše odhodlaně, držíce se vždy prostředků cest čestných, ve vědomí, že spravedlivá věc zvítěziti musí. Ale trvalo to dlouhá léta a vlasy na jejich kdysi bujných hlavách začaly probělavati, nežli se obětaví a odhodlaní muži dopravovali jiné odměny za svoji namáhavou práci, nežli kterou jim bylo vnitřní uspokojení.

Nedlouho po založení Svornosti dala se Zdrůbkem založená "Svobodná Obec" rekordovati u státních úřadů jako náboženská organizace svobodomyšlných a zvolila svého zakladatele za předsedu a řečníka. V tomto úřadě, v němž byl pověřen právem po zákonu oddávati, setrval p. Zdrůbek až do své smrti. Svobodná Obec ztrácí v něm muže, jenž byl její duší. Za svoje služby nepožadoval žádných honorářů, ba naopak, kde bylo zapotřebí ze svého přispěl.

Jako vykonavatel různých nutných obřadů, jako oddavek, řeči při pohřbech, pojmenování atd. ponechával vždy na vůli každému, čím jeho čas nahraditi chtěl, a chudým spíše něco daroval, než by od nich poplatku brał. Hlásal dobro a šlechtnost nejenom slovy, ale i skutky.

Při této své jemné, dobrácké povaze byl ale neohroženým, pevným, ba tvrdým a neústupným bojovníkem za idee, jež považoval za správné, hlavně za svobodu myšlenky. Protivníky duševního osvojení potíral odhodlaně a mnohdy bezohledně.

Dne 17. a 19. dubna r. 1877 uspořádal dvě veřejná náboženská hádání s bojovným a výmluvným farářem u sv. Prokopa v Chicagu, páterem Vilémem Čokou. Česko-američti historikové namnoze pochybují, že by byla měla tato hádání nějakého kladného výsledku, že byl by jeden či druhý řečník přívržence druhé strany přesvědčil. I mají-li pravdu, jest nesporné, že na debatě těchto vymezen a určitými slovy vyznačen byl program tehdejší svobodomyšlné strany mezi Čecho-američany a že veřejné debaty ony k sebevědomému a otevřenému vystupování nevěrců a sjednocení svobodomyšlných nemálo přispěly.

Dlužno též vzpomenouti, že p. Zdrůbek byl jedním z hlavních zakladatelů našeho Národního Hřbitova a že to byl on, kdo dal první návrh na jeho zřízení. V přednášce konané v síni Tělocvičné Jednoty Sokol dne 7. ledna 1877 mluvil o potřebě národního hřbitova pro Čechy a od té doby se na myšlence pracovalo za jeho pomoci, až byla skutkem provedena.

Bylo by nekonečné vyjmenovávatí všechny zásluhy muže, jenž nám odešel do říše, ze které není návratu. Probírejme se dějinami Čechů amerických, téměř od jejich začátků a všade setkáváme se s jeho jménem a všade vedle jeho jména nalézáme práci.

Ve svém soukromém životě byl pan Zdrůbek vzorem muže tichého, mírného, jenž nikdy nikomu slovem neublížil, o nikom křivě nepromluvil, měl pro každého vlivné slovo a přívětivou tvář. Svoji malou rodinu miloval celou svou duší a je to od úmrtí jeho manželky, která dlouho churavěla, až konečně dne 8. ledna roku 1906 zemřela, co se datuje očividné klesání

v jeho zdravotním stavu. Je tomu čtyři léta, co se roznemohl tak vážně, že bylo i pochybováno o jeho uzdravení. Ale jinak silná tělesná soustava přemohla zhoubnou chorobu a tak nám byl na dalších několik let zachován. Ale musel se velmi šetřit a být opatrným.

Dočkal se věku nedaleko sedmdesáti let, kdy již člověk bez litosti se světem se loučí a smrt jeho byla tichá, klidná, taková, jaké se říká smrt spravedlivého.

O jeho smrti přinesly všechny česko-americké listy zprávy s oceněním jeho zásluh a jmenovitě jeho milé povahy. Zpráva o jeho smrti byla též kabelována Česko-Americkou Tiskovou Kanceláří do Prahy tamním časopisům.

Truchlícím pozůstalým došlo veliké množství soustrastných projevů se všech stran Spojených Států.

Svobodomyšlné Chicago vypravilo dne 17. září svému vůdci a učiteli pohřeb, nad nějž slavnějšího a důstojnějšího české Chicago ještě nevidělo. Pohřeb konal se ze síně Česko-Anglické Svobodné Školy, kde zesnulý tak často řečnil, uprostřed celého háje květin a věnců umístěna byla před jevištěm rakev s pozůstatky zesnulého, když se otevřely dveře dvorany, tak aby obecenstvo mohlo vstoupiti. Členové Svobodné Obce v plném počtu stáli u rakve čestnou stráží a starali se o pořádek v sině. Obecenstvo vcházelo hlavním vchodem, zastavovalo se u rakve a odcházelo východem postranním.

Dojemnými byly chvíle, kdy v průvodu svých učitelů přicházely dívky z různých svobodomyšlných škol, z nichž některé položily na rakev palmy se stuhami.

Síň naplněna byla do posledního místečka. Pohnutí patrně bylo na tvářích všech. Zraky všech upjaly se ke katafalku s rakví, když o půl dvanácté rozlehly se sině zprvu tiché, pak více a více silící, ale tklivé zvuky smuteční písně česko-amerického pěveckého kvarteta.

Po té vystoupil předseda řádu Lincoln č. 52 ČSPS. p. Frank J. Nádherný a přečetl jednu z řečí, jež byl zesnulý pro řády ČSPS. na rozloučnou se zesnulými členy sepsal a jež úplně se hodila na tuto truchlivou událost.

Na to stanul u rakve řečník Neodvislé Náboženské Společnosti M. M. Mangasarian, svobodomyšlný filosof jména světového, jenž za americké svobodáře přišel vzdát hold památce zesnulého spolubojovníka a rozloučiti se s ním.

Pan Mangasarian, také již bělovlasý muž, přes jehož hlavu se také mnoho trpkých zkoušek a protivenství přeneslo, promluvil v jazyku anglickém řeč, jež hluboce zachvěla nitry všech těch, kdo ji rozuměli. Byla to slova prýstící ze srdce soucitného, vědomého té ztráty, již česko-američti svobodáři utrpěli.

Starý druh zesnulého, L. J. Palda, jenž schválně, ač churav, přijel ze Cedar Rapids se s drahým přítelem rozloučiti, hlasem rozechvěným, několikrátě marně potlačovaným vzlykotem přerušeným promluvil o osobních vlastnostech, zásluhách a těžkých životních zkušenostech zesnulého.

Za vydavatele "Svornosti" a "Amerikána", jakož i za redakci obou listů a za ony čtenáře jejich, kteří nebyli jinak na pohřbu representováni, promluvil redaktor R. Jaromír Pšenka.

Po té, v zastoupení Svobodné Obce, jejímž byl zesnulý zakladatelem a po celé trvání předsedou a řečníkem, promluvil dr. Fr. Iška.

Dalším řečníkem byl dr. Salaba Vojan, jenž promluvil nad rakví nestora česko-americké žurnalistiky jménem česko-amerického tisku, všech kolegů

zesnulého. Na to, za Sokol Slov. Lipa, kteréhož sboru byl zesnulý zakladatelem a po dlouhá léta čestným členem, promluvil slova rozloučení br. Zárobský, a obřady v síni zakončeny byly zpěvem Česko-amerického kvarteta, které sobě k této příležitosti vybralo vhodnou píseň: "Kdo za pravdu hoří v svatém nadšení", a mezitím co přítomní vycházeli ze síně, ubírajíce se kolem rakev, zapělo dvě její sloky s vroucím pročitěním.

Průvod, jenž ubíral se po sestavení od Školy po 18. ul. na Ashland ave. byl dojemně imponantní. Tisíce lidu vroubilo chodníky osmnácté ulice, též ulice, po které zesnulý tak často se ubírával do "Školy" k schůzím a přednáškám.

V předu průvodu kráčely dívky z českých svobodomyšlných škol v průvodu svých učitelek a učitelů. Děvčátka oblečena byla v bílé šatečky se smutečními páskami na pažích. Za dlouhou řadou školních dítek a za kočáry s květinami kráčeli členové Svobodné Obce v plném počtu, se smutečními odznaky na pažích. Zvolený výbor ze členů Svob. Obce šel kolenní vozů s rakví špalírem. Za rakví ubírali se členové Sokola Slovanské Lípy, za nimi pak kočáry s členy rodiny, přáteli a kočáry pro členy Svobodné Obce. Čtyřiapadesát kočárů vyprovázelo pohřební vůz, na cestě k hřbitovu.

Divnou náhodou — právě když se ubíral tento důstojný průvod kolenní kostela sv. Prokopa — začali na věži zvoniti — nevíme za jakou příležitosti. Mnohým z účastníků pohřbu to připadlo, jakoby i ti, jimž po celý svůj život byl Zdrůbek odpůrcem mocným a nebezpečným, skládali v posvátné té chvíli hold jeho čistému charakteru.

Na hřbitově zatím kupily se tisícíhlavé zástupy lidu. Dle výpovědi zřízenců hřbitovních nebylo ještě dne s výjimkou dne zdobení hrobů, kdy by byla na hřbitově taková záplava lidstva.

Vše směřovalo k pomníku Klácelovu, kde se další přátelé zesnulého a zástupci spolků měli rozloučiti se zesnulým.

Když přijel průvod s rakví, bylo lidstva kolem pomníku Klácelova, před jehož tváří rakev na svém katafalku stála, kolem dokola na prostranství i na trávníku mezi hroby do tisíců.

Pěvci zapěli smuteční sbor, načež vystoupil p. Jan Pecha jakožto osobní přítel zesnulého a zástupce sboru Česko-Národního Hřbitova a srdečnými slovy vzpomněl toho, že české Chicago jest zesnulému muži povinně vděčností za to, že dnes má svoji chloubu, jeden z nejkrásnějších hřbitovů v Chicagu, neboť od něho vyšel podnět k tomuto podniku. Jménem sokolů promluvil pak pořadatel "Sokola Amerického", dr. Rudiš-Jičínský několik nadšených slov na uctění památky muže, jenž svým přem povzbuzoval bratry sokoliky k boji za statky nejdražší, za svobodu duševní.

Kollega Bartoš Bittner jménem žurnalistů, kteří se zesnulým pracovali i těch, kdo se s ním v novinářském životě stýkali promluvil vřelými slovy o bezúhonnosti charakteru zesnulého a o jeho mírné povaze, jež pro nikoho neměla slova drsného a každému vycházela vstříc laskavým slovem.

Jménem Velkolože Táboritů a Národní Hlavní Lože organizace té promluvil slova ocenění a rozloučení pan Václav Soukeník. Obřady zakončeny byly řečí p. Jakuba Hroděje, jenž promluvil za loži "Božena Němcová", č. 1022 R. a D. Cti a smuteční písní kvarteta.

Na to vyzváno obecenstvo p. Pechou, aby ti, kdož se chtějí naposledy podívatí ve tvář zesnulého, kráčeli mimo jeho rakev. Téměř půl hodiny trval tento pochod ctitelů Zdrůbkových kolem jeho klidné tváře, obrácené k jasnému nebi, uprostřed nádhery přírody začínající již měniti svoje barvy s podzimem.

Jak krásný, velebný, velkého muže důstojný pohřeb připravilo velké české Chicago svému dobrému příteli!

Mrtvola zesnulého, když se lid částečně rozešel, byla členy Svobodné

Obce odnesena do hřbitovní kaple, kde zůstala do druhého dne, kdy byla převezena na nedaleký hřbitov Monrose do krematoria ku spálení.

Spálení v krematoriu vykonáno v úterý dne 19. září za přítomnosti pp. R. J. Pšenky a J. Buňaty, z počátku též syna zesnulého a jeho manželky. Druhého dne pak byl popel uložen vedle popelu pí. Zdrůbkové do náhrobního kamene na Česko-Národním hřbitově v Chicagu.

KAREL PROCHÁZKA Z PEORIA, ILL.

V sobotu, dne 30. března 1912, ráno dokončil svoji pozemskou pouť po vleklé a dosti bolestné nemoci, české veřejnosti po celých Spoj. Státech známý horlivý národovec p. Karel Procházka. Byl to důvěrný přítel vydavatele Svornosti, neboť hned v letech 60. seznámili se v Čechách v Praze osobně, a od té doby stáli ve stálém přátelském spojení. V té době měl p. Procházka v Karlíně v Praze knihvazačský a vydavatelský závod, při němž měl též továrnu na papírové kloboukové krabice a byl znám v přední politické společnosti. V roce 1861 odstěhoval se do Ameriky, do New Yorku, a hned na to v krátké době do St. Louis, Mo., kde stal se cestujícím jednatelem pro časopis "Slavii" a v roce 1865 byl u "Pozora" a tam spolu s Erbenem, Kypitou, Vostovským a Kořínkem, dal podnět k založení první jednoty sokolské ve Spojených Státech. Pak později zařídil si v Peoria, Ill. doutníkářský obchod, který vedl po několik roků. Zařídil sobě menší hotel, v kterém pro jeho dobrou českou kuchyni učinil si mnoho věrných přátel, nejen krajanů, nýbrž i Němců, jelikož živel německý tam převládá. Pak svůj menší hotel prodal a převzal moderně zařízený velký hotel pod jménem "The Grant" na hlavní ulici města Peoria. Hotel tento řídil až do doby, kdy počal postonávat, načež předal ho jednomu ze svých synů a sám odebral se na

odpočinek do svého domova, 2010 Main ul. V době svého úmrtí byl p. Procházka 78 roků star. V dřívějších letech účastnil se čile spolkového života v městě Peoria, v němž konalo se mnoho spolkových konvencí a těšil se veliké popularitě a důvěře i v cizonárodních kruzích. Jak oblíbeným byl, tomu nasvědčuje to, že v letech devadesátých byl asi třikrát za sebou zvolen pokladníkem Velkolože státu Illinois řádu Knights and Ladies of Honor (Rytířů a Dam Cti), kterýžto úřad k největší spokojenosti všech illinoiských Loží zastával. Pan Procházka byl rodákem z Landškrouna v Čechách. V posledním dopise, v němž na chorobu svou těžce stěžuje, vyslovil ještě to jedno potěšení, že dočkal se chvíle, kdy velikému člověku, volnému mysliteli a znamenitému Američanu Ingersollovi postaven byl pomník v Glen Parku, ve městě, kde často se s ním setkával, kde působil. . .

Pozůstatky jeho byly dne 3. dubna 1912 na tamějším hřbitově za hojně účasti jeho přátel a ctitelů k věčnému odpočinku uloženy. Pan Ant. Pregler, jeho též důvěrný přítel z Chicaga, Ill., byl jeho slavného pohřbu též účasten. Zanechal po sobě manželku a dva zdárné syny ženaté a provdanou dceru, všechny v dobrých poměsích stojící. Budíž mu zachována dlouhotrvající paměť.

BARTOŠ BITTNER, žurnalista.

V Bartoši Bittnerovi, jenž zemřel v Chicagu, dne 2. května 1912, ztratila česká Amerika svého nejschopnějšího žurnalistu-humoristu. Ani v celém českém národě ve vlasti za mořem není mnoho literátů, kteří by se mohli k Bittnerovi rovnati. Byl Bittner vysoce vzdělán a při tom šťastným majitelem lehkého, zářivého slohu, měl bystrý pozorovací talent a nade vše cenný dar řízného humoru a šlehavé satyry. Při tom byl člověkem hluboce uvědomělým, zásadním svobodářem, a klerikálové poznali málo tak úspěšných nepřátel, jakým byl Bittner. Žel, že tyto všechny vlastnosti byly doprovázeny nestálou, prudkou povahou, a vstřípeny v tělo náchylné k různým slabostem.

Bartoš Bittner, narodil se r. 1861 v Mlavlči na Chodsku. Vystudoval s výborným prospěchem domažlické gymnásium, načež na přání rodičů odebral se do kněžského semináře. Nemaže náklonnosti k povolání kněžskému, přešel na právnickou fakultu v Praze. V květnu r. 1884 odejel k svému strýci do Cedar Rapids, Ia., v Americe. Byl zprvu učitelem na matiční české škole a při tom dopisoval do různých česko-amerických časopisů. Tím k sobě obrátil rázem pozornost tehdejších

šich vydavatelů časopisů. Záhy octl se v redakci v New Yorku, odkud v srpnu r. 1887 byl povolán do Chicaga k "Svornosti" a za redaktora "Ducha Času", při kterýchžto listech působil s přestávkou několika měsíců do roku 1893. V té době vydal svoje nejcenější literární práce, z nichž některé, v "Duchu Času" uveřejněné jsou skutečnými, do dnešní doby nepředstiženými perlami česko-americké literatury. Když vystoupil od "Svornosti", začal vydávati svůj vlastní časopis "Šotek", jenž pro svůj řízný, bodavý humor stal se velice oblíbeným a značně rozšířeným listem. V té době byl Bittner žalován pro různé satyrické šlehy, proti klerikálům namířené, čičažskými českými benediktíny, ale po dvakráte viděl kněží svoje zámysly zmařeny. "Šotek" vycházel s přestávkami do roku 1905, a byla to opětne nešťastná povaha Bittnerova, jež pád znamenitého listu toho přivodila. Od té doby přispíval Bittner do mnohých časopisů, mezi jinými i opětne do "Svornosti" a "Ducha Času". V té době napsal také několik humoresek pro kalendář "Amerikán", z nichž jednu jsme vložili do tohoto ročníku. Poslední měsíce svého života byl členem redakce "Denního Hlasatele", jsa ubytován v pronajaté komůrce ve čtvrti odlehle od českých osad, kde žil jako samotář, odloučeně od své rodiny. Povinnosti k rodině své si nikdy řádně neuvědomoval, a také zemřel od ní vzdálen, bez pomoci, v úplném opuštění. Mrtvola jeho nalezena byla na loži teprve třetího dne a to již ve stavu úplného rozkladu. Bittner zanechal za sebou manželku se třemi dětmi, z nichž nejstaršímu bylo 13 let.

VÁCLAV J. ŠIMEK z Baltimore, Md.

Právě týden po tom, co rozšířila se předčasná zpráva o úmrtí vynikajícího baltimorského krajana Václava J. Šimka, v den 13. ledna r. 1912 as ve 2 hodiny odpoledne vdechł naposledy . . .

Václav Josef Šimek narodil se 26. dubna r. 1851 v Klatovech v Čechách. Otec jmenoval se Josef, matka Alžběta. V Klatovech měl p. Josef Šimek varhanářskou dílnu, těšící se dobré pověsti. O tři roky později odstěhoval se do Budějovic, kde stavěl varhany pro chrámy v okolí. Po uplynutí oné doby vrátil se zpět do Klatov. V roce 1860 rozhodla se rodina ku vystěhování do Ameriky. Po dlouhé plavbě po plachetniku přistáli v Baltimore, kde tehdyž žil jen hlouček Čechů. Jádrem tehdejší české osady bylo několik rodin, jež přijely sem v roce 1850. Byly to hlavně rodiny: Čermáková, Luskova, Hronková, Maškova, Pechova, Semberova, Houfova, Sládkova a Klecanova. Manželům Klecanovým narodila se zde roku 1856 dcera Marie, napotomní manželka p. V. J. Šimka. Po příjezdu do Baltimore našel otec Šimkův zaměstnání v továrně Poplitzově na rohu Pratt a Albermarle ulice. Tam pracoval z počátku i mladý Šimek. Týž později našel se ale jiné zaměstnání. Tak pracoval jistý čas jako knihvedoucí za týdlní plat \$13.00. Pro chocha patnáctiletého byl to v oné době plat přímo královský. Jindy zkusil zase štěstí v přístavu. Jako jednatel a sprostředkovatel v obchodě s ústřicemi zažil mnoho a mno-

ho dobrodružství i nabył mnoho zkušeností, jež napsány, tvořily by pravý román. Jako jednatel přeplavní společnosti po léta pracoval, účastně se každého přistání zámořské lodě u Locust Point u Baltimore. Později zařídil otec s mladým Šimkem vlastní dílnu varhanářskou v č. 1638 Barnes ulice. Stavěl varhany pro některé přední kostely zdejší. Mezi tím Šimek již pilně pracoval mezi Čechy, které organizoval v řádnou osadu a již pomáhal vdechnouti duševní život. Zakládal neb pomáhal zakládati české spolky. Vlastním jeho dílem bylo založení "České" záložny roku 1869 a založení "Sokolské Jednoty Blesk" r. 1872. Sám dal podnět ku založení dámského sboru Libuše. Byl členem Slovanské Lípy, založené Vojtěchem Luskem, Perunou, atd. Při tom ochotničil a pěstoval zpěv. Hrál divadlo nejdříve v síni Cívárkově na jižní Bond ulici, později v síni Kopeckého a Cengra. Na tehdejší dobu a na chudé pomůcky hrálo se pěkně. Šimek i jeho nastávající choť účinkovali v mnoha divadelních kusech jako: "Muž národa", "Krvavé křtiny", "Debora", "Rip Van Vinkle", "Jiříkovo vidění", atd. Šimek s nadšením viděl budovati síň Pejřilovu na rohu Washington a Jefferson ul., kam spolky české soustředil. V roce 1873 se oženil. Od 21. roku účastnil se politiky a byl v úzkém přátelství s Freemanem Rasinem, vůdcem strany demokratické v městě. Scestoval hodný kus této země buď za obchodem nebo jako politický delegát. Byl v konvencích národních v New Yorku i Chicagu. Měl četné styky v Čechách i v Americe. Dopisoval si s nebožtíkem Vojtou Náprstkem, později i s p. Náprstkovou, s oběma Grégry, Urbánkem, Stýblem, atd. Zde v Americe měl přátele mezi nejpřednějšími muži jako p. Augustem Geringerem, vydavatelem časopisů v Chicagu, s p. Fr. B. Zdrůbkem, Karlem Jotášem, Václavem Šnajdrem, s bývalým konsulem p. Karlem a později s p. E. St. Vrázem.

Když česká obec baltimorská tak se rozšířila, že dosavadní místnosti nepostačovaly, postavil p. Šimek pro spolky v roce 1883 síň "Bohemia", která se stala středem Čechů tamějších. Později počal vydávati první český časopis v Baltimore "Telegraf", v červnu r. 1880 a po jeho zaniknutí "Národní Noviny" a po těchto opětně "Telegraf".

Svoji velkou dílnu odkázal svému synovi p. Jos. Šimkovi, jehož si zvláště zamiloval a jehož vychoval v řádného Čecha. Dílna je pěkně zařízena, obchod zave-

žený a firma má dobrý zvuk. Bylo v ní 26 pěkných orchestrionů a mimo to odká-
val mu \$500 na hotovosti do začátku.

Krátce před svojí smrtí, V. J. Šimek vida, že konec jeho života se neodvratně
blíží, v úplném klidu vyslovil žádost následovní: Celý život svůj žil jsem jako svo-
bodář a své přesvědčení chovám neporušeně a neochvějně až do posledního okamžiku
svého života. Proto přeji si, aby mrtvola moje byla uložena tam, kam patří, na
Česko-Národní hřbitov, abych i po smrti své byl důsledným a odpočíval mezi těmi-
kteří se mnou byli stejných názorů. Mimo to, nechť žádné církevní obřady nejsou
nad mojí mrtvolou provedeny, nechť žádný kněz nebo kazatel nad rakví mojí ne-
řeční. Konečně přeji si, aby pohřeb můj byl úplně prostý, bezě vši okázalosti, bych
uložen byl jen do nejprostší dřevěné truhly. — V těchto posledních přáních svých
projevil V. J. Šimek svého nezlomného ducha.

Pohřeb jeho odbýván byl v úterý ráno, dne 16. ledna 1912 o půl třetí hodině
odpoledne za velkého účastenství přátel a známých ze síně "Bohemia", kde zesnu-
lý byl vystaven na katafalku v úterý až do času pohřbu. Již po polední se začaly
scházeti zástupy lidu tak, že když čas pohřbu nastoupil, byla prostranná síň "Bohe-
mie" zaplněna zástupy čtenářů zesnulého. Poslední pocty prokazované zesnulému
zahájily tklivé loučení se přítomných s miláčkem svým. — Mrtvola zesnulého pohř-
bena byla na Česko-Národním hřbitově na rodinném lotě.

Paměti českých osadníků v Americe.

MANŽELÉ BUCHÁČKOVI z Long Island, N. Y. (Vypodobnění při 50 leté výročníci svého manželství.) — Tomáš Bucháček, narodil se 2. března 1829 ve Výšerovicích, v okresu česko-broském v Čechách. Dostalo se mu jen chudého školního vzdělání, jak už tomu v těch časech na venkově všeobecně bylo. Ve 12 letech byl dán Tomáš do Čelákovic, by se vyučil řemeslu krejčovskému. Po třech letech učení přijmut byl do cechu řemeslníků, a maje průvodní listy, vyšel na zkušenou po světě. Jelikož znal jenom svou mateřskou řeč, musel si pomáhati v cizině ukazováním na prázdný žaludek, chtěl-li dostat jídlo a nocležoval mnohdy v širé přírodě. Tak došel až do hlavního města Uher, do Budapešti. Tam za pomoci kteréhosi bratra Slovana obdržel práci jako krejčovský pomocník v dílně

mistra, jenž byl silným přívržencem všemaďarské myšlénky. Tam dostalo se mu prvního vzdělání v maďarštině. Po dvouletém pobytu v Budapešti "vandroval" do Komárna. V Komárně pracoval u jednoho a téhož mistra až do uherského povstání. Nechtěje být vřaděn do armády Košutovy, poradil se, jak po česku říkáme s Vaňkem a jel po svých zpět do vlasti. Pobyv krátký čas v Čechách u bratra, jenž již hospodařil na zděděné hroudě, (rodiče zemřeli), odebral se do Německa. Zkřížoval je všemi směry a značně se propracoval ve svém řemesle. Stržen vystěhovaleckým ruchem tehdejšími navrátil se do vlasti na krátkou dobu, aby se se svými sourozenci rozloučil a odebral se do Ameriky. Za svého pobytu v Pomořansku a v Brandenbursku osvojil si německou řeč. Po odjezdu z Čech čas pracoval v Hamburgu a když měl dost peněz, vydal se koncem měsíce září na cestu do New Yorku po plachetní lodi, a po dvouměsíční plavbě na konci měsíce listopadu r. 1856 ocitl se "v zemi zlata a svobody". Na "krásnou" někdejší plavbu po moři vzpomíná náš stařeček ještě dnes, říká: "To jsme toho sem přivezli. Na lodi jsme nesměli plýtvat vodou. Mnohdy nás zabeďnili dole, aniž bylo dovoleno vyjít na palubu a po dvouměsíční plavbě byli jsme plni droboučkých zvířátek. Lidičky, to to, žralo, a já ne a ne se vyčistit, ono vám to byla sama veš."

Když vyloděn v bývalém Castle Garden v New Yorku, zbylo mu ještě po zaplacení útrat v přistěhovaleckém hostinci jeden dollar a tři centy a s obnosem tím počal

boj za existenci na půdě Nového světa. Ovládaje německou řeč, již druhý den obdržel vraci v Broom Street u německého krejčího a tam mu sděleno, že v nedalekém Rivington Street se scházejí též jeho krajané, Češi. Místnost onu vlastnil Čech, jménem Tuzar. Scházeli se tam Jan a Emil Brodský, též za čas mezi ně zavítal František Brodský, když se navrátil ze svého loveckého výletu na velryby, pak Matěj Nohavec, Josef Kohout, Jan Černoška, Josef Jedlička a jiní. Mnoho jich však nebylo! Byla to malá česká osada . . . Po dvou letech pobytu za mořem pojal za manželku dceru krajana Jana Černošky, Marii, dívku 17letou.

Paní Marie Bucháčková rozená jest na Orlíku, kde její otec zaměstnán byl co kočů na panství Orlickém a nestálou povahou hnán, opustil místo i vlast a roku 1822 octnul se se svoji rodinou v New Yorku.

Paní Bucháčková, jako nejstarší dítko, po svém příjezdu do Ameriky, musela svoji práci přispívati na živobytí svých sourozenců. Roku 1860, kdy panoval velký nedostatek práce, vyjeli si manželé Bucháčkoví na domluvu Matěje Nohavce na veskov do Nového Tábora, nynější to české osady Bohemie. Mladí manželé toho času měli již jedno dítko, nynější paní Nohavcovou v Minenola, L. I., N. Y. Bucháček zakoupil 16 akrů lesa, blíže pozemku Josefa Kouly a pak, maje výhodnou nabídku prodal majetek ten a zakoupil jiný vedle Matěje Nohavce a postavil sobě roku 1864 obydlí, kteréž tam stojí až do dnešního dne. V době občanské války práce bylo psukrovnu a oba manželé obdrželi práci na farmě plukovníka Williama Ludly. Doby té tam již pracovali krajané Vávra, Kratochvíl a Josef Jedlička. Pracovalo se od slunce východu do jeho západu. Paní Bucháčková byla pomocnicí paní plukovníkové. Za práci onu placena jim plukovníkem mzda, p. Bucháčkoví 75c denně a jeho manželce 50c denně. Peněz však nedostali, nýbrž poukázku na S. Greena, obchodníka v Sayville, kdež sobě za obnos své mzdy vybírali zboží. Jsa z města New Yorku znám s krajanem Josefem Rosou, jenž byl střihačem ve velkoobchodu v Courtland St., obrátil se p. Bucháček na téhož a prostřednictvím jeho se mu dostalo práce na venek. Mnohdy, když odváděl práci, neměl dostatek peněz na cestu do města. Vzpomínaje stařeček na ty doby, říká: "Dělal jsem to dle oně báhorky jako Kristus s Petrem: jel jsem po svých." Roku 1864 maje zachovaný nějaký ten dollar zařídil sobě krejčovskou dílnu ve blízkém Islip, kdež provozoval pak řemeslo až do roku 1896. Rodina bydlela nějaký čas v Islip. Nechtěje však svůj domov v Bohemii nechat prázdný, přestěhoval ji p. Bucháček, zpět do Bohemie a ana tam již postavena byla dráha po jižní straně Long Islandu, tak zvaná "Montague," jezdil dle času a příležitosti domů, kdež manželka jeho s přibývajícím rodinou vedla hospodářství. V roku 1890 jeho synové František a Tomáš zavedli sobě živnost hostinskou v Islip, však mladší Tomáš na to v brzkú zemřel ve stáří 23 roků, kdežto František vede obchod stále a jeho "Orowac House" jest znám v celém Suffolku, apo i ve městě New Yorku. Co slouží mladému Bucháčkoví ke cti, jest jeho mužné, vždy k českému původu se hlásící vystupování. Jest mnoho naší mládeže, že dorostouc, češtinu jen koktá; tací by měli k mladému Bucháčkoví jít do školy.

Z dřívějších let osazování Bohemie, čili "české vesnice", na Long Islandu, vypravuje stařeček toto: "Nejvíce tam bylo Pepíků a Honzů, pouze já byl nevěřící Tomáš a Kovanda zase Blažej. Každého jara jsme oslavovali Josefy a proto, že Tomáš a Blažej byli v menšině, tak jsme drželi s Josefy a po mnoho roků z jara jsme se scházeli u Pepíka Jedličky a uspořádávali tam přátelské zábavy, kdežto naše ženšky měly dohled nad kuchyní. Každá rodina dle možnosti s sebou něco přinesla, což maminky naše upravily a tak jsme se bavily až do večerního rozchodu . . ." Od roku 1896 každé léto trávil Bucháček v Bohemii a pěstoval slepice pro syna. Málo bylo výnosu z chovu drůbeže neb stála syna více, než jakou měla hodnotu. Hostem jeho byl Pepík Jedlička, jenž jsa vdovcem a přítelem p. Bucháčkovým z mládí vedle toho, a již na odpočinku, jakmile se dozvěděl, že Tomášek jest v Bohemii, hned se tam též nastěhoval a spolu pak hospodařili. Jinak se nejmenovali než "Pepíčku", a "Tomášku" a radost byla ze stařečků a jich vroucí obapolné lásky.

V přítomné době tráví manželé Bucháčkoví svá léta na odpočinku u syna Františka v Islip, L. I., N. Y., kde též slavili zlatou svatbu r. 1909. Bucháčkův přítel Jedlička zemřel na počátku 1911, a Bucháček vzpomínaje na něho, říká: "Chodit nemohu více, jak za mladších let a proč ten osud mě tam také raději za Pepíkem již nepovolá? Jsem prý z hlíny, ale stále mě ještě do hlíny nechtějí."

Z manželství Bucháčkových povstalo sedm dětí, z nichž tři zemřely ve stáří od 20—25 roků.

Stařeček na svých 83 roků je ještě velmi zdatným; přečte si vždy svůj zamílovaný časopis "Amerikán" a rád hovoří o běžných událostech, vzpomínaje vždy prvních let svého usazení se v Bohemii na Long Islandu, N. Y.

ANTONÍN J. FOITÍK, ze So. Omaha, Neb. — Jedním ze starých pionýrů českých v této zemi jest zajisté krajan Antonín J. Foitík, který nyní žije na zaslouženém odpočinku v South Omaze, Neb., obklopen jsa dobře vychovanými a prosperujícími dětmi. Život pana Foitíka byl pestrý, hojnými zkušenostmi protkaný, a čtenáři naši zajisté s pozorností jej přečtou. Pan Foitík o svém životě praví toto:

Narodil jsem se 12. června 1831 ve Frenštátě pod Radhoštěm na Moravě z poctivých a dosti zámožných rodičů. Prošel obecné školy, přišel jsem do Nového Jičína na tak zvanou hlavní německou školu (Hauptschule) kde po jednoročním pobytu můj nezapomenutelný učitel a říditel pan Žák připravoval mne po prázdninách na gymnasium. Do gymnasia v Těšíně byl jsem přijat 1. října 1842, ač nebyl jsem ještě dosti star dle tehdejšího školního zákona. Když přišel jsem v roce 1845 na prázdniny domů, zemřel náhle můj

drahý otec na svých obchodních cestách v Uhrách, dne 15. září 1845, a já jako nejstarší syn, něco přes 14 let starý, musil jsem se dalších studií vzdáti a s drahou svojí matkou obchodu se chopiti, což jsem až do října 1851 svědomitě a s ochotou vykonával. Obchod náš pozůstával v střížném zboží a jízda do horních Uher byla dosti namáhavou, neboť tehdy ještě železnice tam nejezdila a vše vykonáváno bylo vozmo. Leč úspěch v obchodě nám vše vynahradil a dal zapomenouti na četné útrapy.

V roce 1851, dne 29. října, jsem se oženil a zařídil jsem si samostatný tkalcovský obchod, který jsem s úspěchem vedl až do osudného roku 1873, téže se důvěře a lásky nejen svých spoluobčanů, nýbrž i svých obchodních přátel. Byl jsem totiž několikráte poctěn úřady místní obecní správy, a v národním hnutí bral jsem též značného podílu. Ovšem, za oné doby bylo ve Frenštátu mnoho, co zasloužilo zavržení, jak u národovců tak i u odrodilců. Byla to pohnutá doba, a došlo to tak daleko, že obecní zastupitelstvo tehdejší nepřiznivou vládou bylo rozpuštěno. Přijel z Brna c. k. komisař, který sestavil zastupitelstvo nové, z kruhů odrodilců, a ohlásil nové volby; leč snahy vlády byly marné, poněvadž při těchto volbách byl opět celý starý výbor znovuzvolen. O těchto dobách dala by se napsati celá kniha, leč není k tomu místa, a také nechci, aby povstalo o mně mínění, jako bych chtěl se snad chváliiti, neboť píši jen holou pravdu.

V roce 1873 nastala doba, jež nejen mne, nýbrž i mnoho jiných úplně zničila. Byl jsem přes dvaadvacet let v obchodě, spokojen s výsledkem, požívaje úplně důvěry občanstva, ale onen rok zničil mne nadobro; pozbyl jsem nejen své jmění, nýbrž i to, co v mém obchodě věřitelům jsem dlužil. Mohl jsem se ovšem uchýliti k tak zvanému dobrovolnému vyrovnání se svými věřiteli, jako to mnoho a mnoho jiných obchodníků učinilo, bez obavy trestního stíhání — a mohlo to býti vyrovnání pro mne dosti uspokojivé vzhledem k mému dlouholetému poctivému obchodování, leč já měl zvláštní svůj pojem o poctivosti. Odevzdal jsem všechno své osobní i obchodní jmění třem důvěrníkům za pomoci notáře, aby tak mé povinnosti urovnali.

Pohroma tato přivedla mne na pokraj zoufalství a jen myšlénka na moji rodinu zachránila mne od přeháhleného činu. Za nedlouho obdržel jsem několik nabídek k zaměstnání, přiměřených mým schopnostem, leč já rozhodl se štěstí své zkusiti v cizině, a proto dne 2. září 1873, vyprovázen několika přáteli, odcestoval jsem z vlasti, bez určitého cíle, nejprve do Bremen. Zde navštívil jsem p. Stotzkého, kterého jsem osobně znal, neb mne jednou též navštívil ve Frenštátě. Ten z přátelství mně nabídl v pisárně zaměstnání, které jsem též přijal. Po několika dnech přijel tam syn pana Reimershofera z Galvestonu, Tex., který byl na návštěvě světové výstavy ve Vídni a nyní ubíral se ku svému domovu, chtěje ještě učiniti zastávku v Anglii za účelem nakoupení zboží. Ten, uvědoměn byv o mém neštěstí, poradil mi, že by bylo lépe pro mne v Americe, kde prý člověk může se domoci lepší budoucnosti. Rozmlouvali jsme dlouho o tom, a ač z prvu ani ve snu mně nenapadlo, že bych kdy do Ameriky jel, na konec přece jsem uznal, že to bude tak nejlépe. —

V ten čas byl oznámen velký počet vystěhovalců prostřednictvím výše uvedeně

firmy, a mezi nimi byli i mnozí z okolí Frenštátu, kteří mne osobně znali a vyzývali, abych se k nim přidružil, že mne všim potřebným zaopatří. Já však nechtěl jejich laskavosti použít, ale p. Stotzký, zaporovav moje nesnáze, rozhodl, že mne sám vypraví do Texasu jako zástupce společnosti a rádce našich vystěhovalců po dobu jejich cestování. Cesta naše z Bremenhavenu do Nového Orleansu vykonána byla bez zvláštních nehod. Zde museli jsme přesednouti, poněvadž žádná větší loď do přístavu Galvestonského dostati se nemohla, an byl tento zatrasen potopenými loděmi z doby občanské války, a úzkým vjezdem mohly projeti jen malé lodice. Přesedli jsme tudíž na zvláštní vor, na němž umístěny byly čtyři železné vagony a na tomto voru na jižní stranu řeky byli jsme převezeni. Tam čekala již lokomotiva, ony vozy s voru vytáhla a my po železnici ubírali se dále k svému cíli. Jeli jsme mnohými bažinami a bylo dobře, že jeli jsme skrze ně v době noční, poněvadž mnohý z našich cestujících byl by se nemálo polekal touto nebezpečnou trati jeti. Krajina byla tropická, řídké obydlena. Tak dostali jsme se do Brashier City, v jehož přístavě čekal na nás nevelký americký parník, jenž nás měl zavésti k cíli. Byli jsme nemálo poděšeni při jeho shlednutí; očekávali jsme loď slušnější než tato. Bylo zde plno nečistoty neb to byla loď k převážení dobytka do Texasu, avšak my byli bez jakékoliv pomoci. Nic nepomohlo nařikání, zlobení a proklínání, kapitán byl hrubý člověk, který znal jen anglický jazyk, jehož však nikdo z nás nebyl mocen. Napadla mne však konečně šťastná myšlénka, že mám u sebe odporučující list na amerického konsula a na presidenta první národní banky v Galvestoně, a tyto listiny jsem kapitánovi strčil pod nos. Nadával jsem při tom jak jsem uměl, čemuž on nerozuměl, avšak když na listině shlédl slovo "konsul", obrátil ihned ve svém jednání. Já vzal jej za ruku a táhl jej do podpalubí, a ukazoval jsem mu všechnu tu nečistotu. On na to nepromluvil ani slova, avšak když vyšli jsme opět nahoru, poručil lodníkům, by loď vyčistili. Štěstí bylo, že byla teplá noc, takže většina našich krajanů spala na palubě. Hned druhého dne psal jsem firmě do Bremen o této zkušenosti, a společnost ovšem rázně zakročila, takže od té doby podobné stížnosti se již neopakovaly.

Při příjezdu do Galvestonu očekával mne starý pan Reimershofer, který volal moje jméno, neboť osobně mne neznal a já jeho též ne. Uvítal mne srdečně a zároveň pozval do svého domu. Pozvání on jsem všem s radostí přijal, avšak před tím nejprve jsem začal ku svým spolucestujícím, abych jim poskytl porady, kdyby nějaké potřebovali.

U Reimershoferů jsem se dověděl, že po celé zemi panuje velká panika v obchodě, avšak on slíbil, že mne bude nápomocen při vyhledávání nějakého zaměstnání. Toto obdržel jsem konečně u Němce jménem Wilhelm Koch, jehož manželka byla z Frenštátu a mne i celou moji rodinu znala. Byla před odjezdem do Texasu vdovou s jedním dítětem a zde provdala se za onoho Němce, zámožného vdovce, který zaměstnával se dovážením písku k vyplnění bažin, jichž tehdy v okolí Galvestonu bylo hojně. Tuto práci jsem přijal, a v krátkém čase naučil jsem se dobře písek nakládat: platilo se od "fúry" 15, 20, 25 až 50 centů, dle toho, jaká byla vzdálenost a náklad. V Galvestoně bylo tehdy mnoho stavenišť bažinami a tyto se uvedenými způsobem vyplňovaly.

Byl jsem u onoho Němce zaměstnán asi čtyři měsíce a bydlel jsem v jeho domě, kde byl mi vykázan slušný pokoj a měl jsem dobrou stravu. Proto také nesháněl jsem se po nějaké práci, domnívaje se, že nejsem k nějaké oprávněn. Avšak p. Koch sám jednoho večera se mne zeptal, mnoho-li je mi dlužen a když jsem odpověděl, že to nechám na jeho dobrozdání, položil přede mne \$50. Já pak z tohoto obnosu vrátil mu \$40, aby je odevzdal p. Reimershoferovi k zaslání za můj přeplav. Pan Koch mne žádal, abych u něho zůstal do té doby, dokud nezaveze svých deset lotů v městě, které pak hodlal prodati a někde na venkově si zaříditi obchod; žádal mne dále, abych pak stal se jeho společníkem, peníze prý on sám do obchodu dá a já prý bych mohl dáti místo peněz své schopnosti a svoji práci.

Také chtěl zaplatiti výlohy cestovní pro celou moji rodinu až do Texasu. Bylo to šlechtetné od něho, avšak já laskavou tuto nabídku nemohl přijmouti, poněvadž počal jsem pozorovati, že podnebí texaské zdraví mému neslouží. V té době přijel za mnou do Galvestonu můj synovec z Atchison, Kans., který se již dříve do Spojených Států vystěhoval, a ten mi radil, abych se odebral do severnějších států, které prý se pro mne lépe hodí než jih. A tak se stalo, že začátkem června přijel jsem do Atchison, Kas., kde mne synovec přátelsky přijal a těšil, že práce nějaká se pro mne najde, přes to, že v té době bylo všude mnoho lidí bez zaměstnání. V Atchison sešel jsem se s četnými krajany dílem z Frýdku, Místku neb od Frenštátu, kteří byli nyní usazeni v okrese Brown. Ti všichni mne vylízeli, abych s nimi jel na venkov, avšak já počal se vymlouvat, až jestli nedostanu žádné zaměstnání ve městě. Jednoho odpoledne přišel ze svých potulek městem, byl jsem překvapen návštěvou krajana

p. Vlny z Brown okresu a p. Bolfové, kteří za mé nepřítomnosti připravili má zavažadla a přinutili mne, abych s nimi se odebral na venkov, kde v domově p. Tomáše Holfa byl jsem ubytován. Zde první moji práci bylo oborávání korny a sice s jednoduchým malým pluhem, neb tenkrát jen starší farmáři měli cultivátory a začátečníci nemohli si jich dopřát. To první obstarávání korny bylo pro mne ovšem nezvyklé, a dodnes se pamatují, jak když jsem přišel do práce k p. Jířkovi, nejstarší jeho syn dovedl mne na pole, kde měl v pluhu zapraženu kobyly. Zde mne poučil, jak si mám počínati, oboral jeden řádek korny a pak mne nechal pracovati samotného. Když jsem se v poledne vrátil k obědu, bylo mi řečeno, že práci vykonal jsem dobře a já s mnohem větší chutí zasedl ke stolu. Tato moje první farmářská práce netrvala však dlouho, a nastaly žně. Naučili mne dělat povísla a pak i vázát, poněvadž tehdy nebylo ještě na malých farmách samovazačů. Dělení povísel toho roku bylo obtížné, naše pšenice následkem sucha byla krátká. Pak následovalo stohování a jedna práce po druhé, až došlo ku mlácení. Celou tu proceduru farmářské práce jsem prodělal a vždy jsem se snažil, abych jí vykonal ku spokojenosti zaměstnavatelově.

To nebyla však moje jediná venkovská práce, já též pomáhal při dělení sena, při vrtání děr pro kůly k ohradám, atd., až nadešla zima. Mzda dělníka v té době obnášela obyčejně 80 centů denně a nejvýše \$1.50 v době žni.

Uvyknuv tak mezi známými, kteří mne znali ze staré vlasti, rozhodl jsem se, že se zde trvale usadím a zakoupil jsem 160 akrů prerie, doufaje, že moje drahá manželka, až urovná ve staré vlasti osobní své záležitosti, nějakou částku peněžní s sebou přiveze, aby pomohla mně k zaplacení onoho pozemku. — V severozápadním úhlu mého pozemku přišel jsem na ložiška pěkného tvrdého kamene, který se dal dobývat s nevelikým namáháním. Práci tu zahájil jsem s jedním krajanem, který rovněž měl manželku s dvěma dětmi v Čechách. Týž se i nabídl, že mzdu svou zanechá všemhu u mne, jen když zaplatím jeho rodině přeplavné a dovoz do Kansasu, a aby ona mohla s mojí manželkou stejně do Ameriky přijet; plán tento se později uskutečnil. — Lámání a obdělávání bylo sice obtížné, ale výsledek byl uspokojivý. Později, na jaře, roku 1875, přikročil jsem ke stavbě obydlí. V té době nabídl mi jeden Američan, že mi prolomí pozemek, a sice za obvyklou cenu \$1.80 za akr. Zbrechoval mi 50 akrů a já to osázal pšenicí a později ohradil, neboť slibovala velmi pěknou úrodu.

Radost má byla dovršena, když konečně moje manželka s dvěma dětmi přijela za mnou, a radost ta byla kalena pouze tím, že moje nejstarší dcera zůstala ve staré vlasti, ač nepředvídané okolnosti to částečně ospravedlňovaly. Ovšem, moje naděje, že manželka přiveze nějakou částku peněz na uhrazení koupě pozemku, rozpadly se v nic, poněvadž kupci jejího majetku, když viděli, že se nedá zdržeti od odjezdu do Ameriky, využítokovali té okolnosti a tak zbylo mé rodině pouze tolik, že se mohla dostat — do Ameriky. Kojili jsme se však naději, že bude zase lépe, ana byla dobrá vylhídka na bohatou úrodu pšenice. Radost naše netrvala ale dlouho. Právě toho roku vyšetily kobyly, vše zničily a zanechaly po sobě pouze vajíčka. Tak se stalo, že farmáři byli nuceni ke konci června znovu seti a sázeti, brambory, kornu, atd. Bylo to hrozné postavení, ale když nadešel podzim, ukázalo se, jak úrodná je tamní krajina, neboť vše, co bylo zaseto neb zasázeno, vzdor tomu, že se tak stala až ke konci června — vydala bohatou úrodu, takže o živobytí na zimu bylo postaráno. — Ve žních roku 1876 dal jsem všemhu pšenici vymlátiti hned na poli, a výsledek byl uspokojivý, neboť vymlátili jsme 1100 bušů. Prodal jsem ji v Atchisoně, po 80 centech buš, abych dostal svým povinnostem za pozemek. Znovu jsem se pustil s chutí do práce, na oněch zbrechovaných 50 akrech opět oral, vlácel, drilllem sázal a zas vlácel, bos za pluhem chodil a jen pracoval a pracoval. Byla to těžká práce s pluhem, který mně daroval jeden krajan. Pluh byl rezavý, dávno kdesi pod okapem odložený, avšak pro mne byl ještě pak užitečný.

Bylo to asi 4. října 1875, když se objevily opět kobyly a sice v takovém množství, jakého nebylo pamětníka. Zničily veškeré osení a zanechaly za sebou pouze holou půdu. Bylo to strašné a i ti staří, otužilí farmáři pozbývali téměř rozumu. Zkoušely se různé prostředky, aby se zachránila alespoň část osení, avšak bezvýsledně. Nemí divu, že i já ztratil úplně hlavu a nevěděl jsem si okamžitě rady. Teprve později jsem si vzpomněl, že mohl jsem svoji pšenici zachrániti, a sice prostředkem, v té době jedině možným. Na cestě mého pozemku nalézal se stoh vymáčené slámy, kterou mohl jsem rozházeti po celé délce vozové cesty a zapáliti, čímž kobyly byly by bývaly od pšenice odvráceny. Leč pšenice byla již zničena, a rada nebyla nic platna. Nikdo, kdo neviděl zhoubu kobylymi způsobenou, nemůže si učiniti pojem o spoustách, jež natropí, neboť po nich nezůstane ani travičky. Byla to krutá rána pro nás, ale přece jen byli jsme šťastni v neštěstí, že kobyly zničily pouze pšenici a tak zasázené brambory a kukuřice byly ušetřeny; plodiny tyto byly laciné.

Farmařením zaměstnával jsem se až do dubna roku 1879, kdy přišel jsem k náhledu, že v povolání tomto mnoho úspěchu bych se nedodělal, a seznal jsem, že každý má se věnovati povolání, k němuž nejlépe je schopen a přizpůsobený. Počal jsem tudíž vyprodávati a záležitosti své do pořádku uváděti, s úmyslem odstěhovati se. Po uvedení do pořádku všech svých záležitostí nezbylo mi ani tolik, abych mohl pohodlně přesídliti se s rodinou svou do vzdálenějšího města, St. Joseph, Mo. Poslal jsem tudíž po železnici svou manželku s dítkami a sám vydal jsem se na cestu laskav. s bývalým sousedem p. Josefem Zatopkem z Frenštátu, který byl potom tak laskav, že povoz vzal s sebou zpět do Kansasu a majetníku vrátil. Krajan tento žije nyní na zaslouženém odpočinku v Plattsmouth, Neb.

V St. Joseph vyhledal jsem krajana p. Frant. Dubovského z Frenštátu, pekaře, a pak p. Emila Procházkou, řezníka od Kutné Hory, kteří nás přátelsky přijali a slíbili, že nám všemožně budou nápomocni při hledání jakéhokoliv zaměstnání. Věda pak že mnoho času k tomu nemají, nechtěl jsem je mnoho obtěžovati, a vyhledal jsem si práci v dřevoskladu, kde pracoval jsem téžce po dobu šesti měsíců, ja rád, že dostával jsem mzdu \$9,00 týdně. Byla to hubená mzda, uvážíme-li, že nepracovalo se po celý měsíc, a tak mzda zcvrkla se na pouhých \$20 měsíčně. Leč vyživil jsem z těch peněz rodinu svou dosti obstojně, pevně si umíniv, nebrati nic na dluh, což se mi též podařilo, ač nás to stálo leckdy velké sebezapření.

Mezi spoludruhy ve zmíněném dřevoskladu nalézali se též někteří Němci, kteří mi radili, abych přistoupil k některému německému spolku, jehož i oni jsou členy. Tam prý mohou se lépe seznámiti s některými členy, kteří požívají vlivu ve společenském životě, a ti prý mohou mně k lepšímu zaměstnání dopomoci. Jsa již pokročilejšího věku, přistoupil jsem na tento návrh a stal jsem se členem Podivných Bratří, Lože Humboldt, číslo 130, a dosud k řádu tomu patřím. V krátké době zastával jsem všechny úřady, jeden po druhém, a tam seznámil jsem se s jedním členem, který mně slíbil, že mi opatří místo v jisté porážce při vážení a zapisování, což jsem ovšem s potěšením uvítal; mzda při tom byla \$1-75 denně. Když jsem nastoupil místo, sdělil mi superintendent, American W. Zook, že zápisky a knihy, v nichž mám pracovati, jsou velice spletené mým předchůdcem, jistým mladíkem nedávno z Německa přivešším, který byl doporučen jedním z podílníků a ředitelů, a bude prý obtížno se v nich vyznati. Já mu naznačil, aby nařídil patričním osobám, když ráno začnou zabíjeti, aby všechny výrobky od nynější doby ukládali na zvláštní místo ve sklepích, odděleně od výrobků dříve tam ukládaných, k čemuž on svolil. Požádal jsem jej pak, aby mně nechal prohlédnouti ony knihy po ukončení denní práce, že mu ráno až přijde do práce, oznámím výsledek svého přehlížení, k čemuž on ochotně svolil. Druhého dne ještě před započítím práce přišel p. Zook a tázal se me, co soudím o těch knihách. Já mu vše vysvětlil a tu on mne pak požádal, bych je dal jakž takž do pořádku, jen když prý to bude do Nového roku, že za práci svoji dostanu dobře zapláceno. Toto odehrávalo se počátkem prosince, a mně tudíž zbývalo málo času, uvážíme-li, že musil jsem knihy prohlížeti pouze ráno před prací a večer po práci. Leč pustil jsem se do toho s chutí, i v poledne v době lunčování, a večer po práci, abych neztratil čas cestou domů a zpět ztrávený, pojídal jsem svou večeři v úřadovně, kde jsem obdržel zdarma pokrm. Konečně krátce před vánocemi mohl jsem p. Zookovi oznámiti, že jsem tu ohromnou mechanici v knihách rozluštil tak, jak jen to bylo možno. Pan Zook byl potěšen, odměnil mne i děkoval srdečně a laskavě za mou práci a vůbec musím říci, že po celou tu dobu, co jsem se nalézal v jeho blízkosti, zahrnoval mnou svou pozorností a později i k lepšímu zaměstnání mně dopomohl. Když následkem nepříznivé zimy r. 1880 společnost tato, jež nesla jméno Valley Packing Co., zabíjeti přestala, vzal mne můj dobrodinec do své pisárny v městě, neboť byl i v jiných podnicích zaměstnán, dal mně knihy bývalé společnosti, v které on jako podílník i jako tajemník působil, jež při rozpadnutí se oné společnosti Pinger Packing Co., neukončeny zůstaly, k uzavření a ukončení.— Toho času byl též superintendentem v jedné malé porážce, kde stále byl zaměstnán jeden účetní, jemu podřízený. Stalo se na začátku července 1880, že tento účetní telefonoval p. Zookovi, že nemůže půlroční billanci ukončiti, an jest prý o \$10-00 zkrátka a tu chybu nemůže nalézt. P. Zook mne tam poslal a já měl to štěstí, právě když jsem chybu vynášel, že byl jsem zavolan k telefonu p. Zookem, abych neprodleně všeho zanechal a do jeho pisárny přišel. Přišed tam, tázal jsem se p. Zooka co poroučí, avšak on mně odpověděl, že nic neporoučí; ví prý dobře, že nemohu se cítiti spokojeným v nynějším svém zaměstnání, a proto opatřil mi místo v bance. Ačkoli je prý slušné pro začátek malé, on je přesvědčen, že za nedlouho se v úřadu tom vyšinu. A tak dostal jsem se do Merchants Banky, dne 15. července 1880, kdež působil jsem nepřetržitě až do 1. listopadu 1903. Jakého uznání v povolání tomto se mi dostalo od mých zaměstnavatelů, vysvítá ze zprávy jednoho tamního časopisu:

"St. Joseph News Press" píše dne 30. října 1909: "Po nepřetržité službě více jak devětatvaceti let, podal Anton J. Foitik svoji resignaci jako hlavní knihvedoucí v Merchants bance. Vzdal se svého úřadu následkem pokročilého věku a nepevného svého i své choti zdraví. Banka tohoto odpoledne věnovala svému věrnému zaměstnanci zlaté hodinky a vyznává se, že dán bude na zasloužený odpočinek. "Věrnější člověk sotva kdy žil," prohlásil kapitán Thomas W. Evans, předseda Merchants banky. Pan a paní Foitikovi oslavovali padesáté osmé výročí svého sňatku dne 29. října 1909. Pan Foitik narozen byl na Moravě dne 12. června 1831, a oženil se dne 29. října roku 1851. Byl továrníkem ve Frenštátě na Moravě, ale pozbyl svého jmění v panice v roce 1873. Přišel do Spojených Států téhož roku a pokusil se o farmaření v Kansasu. Kobyly, které zničily všechnu úrodu, přinutily jej, aby zanechal tohoto povolání a přišel do St. Joseph v dubnu roku 1879. Upozornil na sebe W. Zooka, který jej doporučil pro místo v Merchants bance. Nastoupil je v červenci roku 1880. Po deset let po nastoupení svého místa, nepromeškal ani hodiny," prohlásil kapitán Evans, který je rovněž pionýrem v bance, neboť působí od roku 1874. Ve svém dopisu s resignací pan Foitik vyslovil upřímné politování, že opustiti musí tuto instituci, kde sloužil po tak dlouhou řadu let."

Když dne 29. října 1901 s manželkou svou slavili jsme padesátileté výročí našeho sňatku v kruhu svých dětí, vnuků a vnuček, dostalo se nám od banky četných darů, jakož i od úředníků a ostatních zaměstnanců ústního blahopřání. Nikdy snad v celém svém měnivém životě necítíl jsem se tak šťasten, jako v onen památný den.

Před mým vzdáním se úřadu v Merchants bance, obdržel jsem čtyřtydenní prázdniny, jichž použil jsem k návštěvě South Omahy, Neb., kde naše dcera, provdaná za Františka Lichnovského, bydlí, a zde jsme celý měsíc příjemně strávili. Zde žije i náš ženatý syn Vladimír, v roce 1876 v Brown Co., Kansas, narozený, zaměstnán jsa jako "Teller" v Live Stock National Bance. Tyto naše děti nás stále nabádaly, abych postavení svého se vzdal, a zbytek života abychom strávili v jejich kruhu, k čemuž jsme se, jak výše naznačeno, odhodlali. Nejstarší náš syn, stejně se mnou jména, jest usazen v St. Joseph, Mo., se svojí četnou rodinou, jsa klempířem a v dobrém postavení.

Po našem příjezdu do So. Omahy, bydleli jsme zprvu u zetě a dcery, dokud nepodařilo se nám zařídit vlastní obydlí, kde se svojí milovanou manželkou žil jsem až do její smrti v nerušeném klidu a spokojenosti. Když však družka má zemřela na záchvat po novém roce 1911, cítím se již více opuštěným, přes to, že jsem obklopen milujícími dětmi a vnoučaty a klidně očekávám onen okamžik abych mohl odpočívati po boku milované manželky tam v St. Joseph, na hřbitově Mount Olivet, kde připraveno mám již místo pro poslední odpočinek.

PROKOP KOTTAL z Bison, Kansas.—

Dne 21. dubna r. 1912. přišla z Hoisington, Kan. zdrcující zpráva, že den před tím několik lidí stalo se obětí strašlivého cyklonu, který se rozzužil nad městečkem Bisonem, v okrese Rush. Krátce před třetí hodinou odpolední přihnala se od jihozápadu sběsilá víchřice, již většina domků v jižní a východní části města byla povelena, veliký obilní elevator zničen a několik nákladních železničních vozů silou větru odváto na čtvrt míle od trati. Cyklon hnul se v šířce 300 loktů a bylo jím celkem 15 osob zraněno a to čtyři smrtelně. Mezi smrtelně zraněnými byli: farmář krajan p. Prokop Kottal a jeho šletá dcera Marie. Cyklon provázen byl prudkým lijákem a krupobitím, jimž byly všesky telegrafní dráty přetřhány.

Tak zněla depeše Spojeného tisku, ale ve skutečnosti bylo to ještě horší . . .

Dle soukromé zprávy, kterou z Bison dostal známý hostinský a majitel domu na Millard Avenue a 26. ulice v Chicagu p. Václav F. Karel, byli jeho tchán p. Prokop Kottal a jeho dcera Marie cyklonem zabiti a jeho v krajině té meškající, manželka jakož i choť nešťastného Kottala povážlivě zraněny. —

Pan Prokop Kottal byl téměř 68 let star

a pocházel z Radešic u Písku, kde se dne 4. července r. 1844 narodil. Otec jeho byl rolníkem a koňským obchodníkem čili t. zv. handlířem. Malý Prokop vyšel v Radešicích trojtřídní obecnou školu a pomáhal při hospodářství svému otci až do jeho smrti. Ve 24 letech se oženil s Josefou Mottlovou, dcerou p. Jana Mottla, rolníka v Dražovicích u Písku a převzal po otci hospodářství, o něž však vlivem neblahých okolností byl později připraven. Jsa téměř na mizině, odstěhoval se v r. 1888 do Ameriky a sice odejel do Chicaga. V době svého odjezdu ze staré vlasti měl již p. Prokop Kottal dva syny a čtyři dcerky. Dětky prozatím zůstaly s matkou v Čechách, ale již za rok povolal p. Kottal za sebou nejstaršího syna Karla, za půl roku na to mladšího Prokopa a dceru Marii a v několika měsících přijela pak i jeho manželka s ostatními dítkami, dceruškami Josefku, Františkou a Johankou. V Chicagu bydlil p. Kottal se svojí rodinou celou řadu let a v "městě zahrad" se mu narodilo ještě jedno dítě a to nejmladší syn August. V Chicagu p. Kottal pracoval kde se dalo a co se dalo a jsa pilným a šetrným mužem, ušetřil si v brzkou slušný groš. V r. 1904 odstěhoval se do Bison, v okresu Rush, Kan., kde nejstarší syn jeho Karel dosud vlastní propivající řeznický obchod. Syn Prokop farmaří na své vlastní farmě o 320 akrech v okresu Rush. Oba, Karel i Prokop vyučili se v Kašperských Horách v Čechách řeznictví a řemeslo své též i v Chicagu provozovali. Z deer p. Kottala provdána je Marie za známého českého hostinského v Chicagu p. Václava Karla, Josefka za p. Josefa Trinera, krejčího v Oak Park, Johanka za hostinského p. Mat. Baumla na Ashland ave. a 19. Place, a Františka za Alfi Smitha, železničního zřízence v Denver, Colo. Nejmladší syn nebohého krajana August, jemuž je něco málo přes 20 let, jest u nejstaršího bratra. Až do příchodu osudného cyklonu vypomáhal p. Prokop Kottal synu Karlovi na farmě. V Chicagu míval mlékařský obchod na Laflin, blíž 18. ulice, a pro svoji hodnou, upřímnou povahu a ryzí krajanskost získal si veliký kruh přátel, kteří všichni zprávou o tragickém jeho skonu hluboce byli zarmouceni . . .

Dvořák narodil se 2. dubna 1841 v Třebíšti, okres Pelhřimov, kraj Tábor v Čechách. Když mu bylo deset let, ztratil svoji dobrou matku, načež až do 22. roku sloužil mezi cizími lidmi. Pak se oženil (manželka jeho pocházela z Pacova) a dva roky byli v podruží. Roku 1864 rozhodli se, že pojedou Ameriky a rozhodnutí své také provedli. Jeli plných šest neděl po plachetníku přes Hamburk do New Yorku. Neměli mnoho, asi tak \$200, ale byl odhodlán pracovat a se přičiňovat a koupiv si od bratra Václava čtyřicítku pustil se s chutí do zdělávání půdy a štěstí jim přálo. Nikdo nestonal, úrody byly pěkné a kus po kuse přikupovali, takže má ještě teď vedle výměnku svou čtyřicítku, ačkoliv dal každému dítěti farmu a nemoc milované ženy její stála kolem \$1000. Dvořákoví měli 4 děti: Marii, jež provdána je za krajana Jos. Dvořáka a tři syny: Jana, Josefa a Alberta. Všichni jsou v okolí vážen. Kromě dětí svých, těší se Dvořák lásce vnoučat, jichž má 24, ale jak ve věku jeho už přirozeno, často hovoří o té době, kdy půjde za maminkou. Tím miní manželku neb matka jeho zemřela jak výše uvedeno v Čechách. Otec jeho, jenž byl svého řemesla zedník, byl 22 let vdovcem a zemřel u vzácném věku 84 let. Odpočívá také na hřbitově národním ve Vining, Iowa. Kromě rodičů a ženy ztratil Dvořák tři bratry: Karla, Josefa a Václava a má jen jednu sestru Josefku Šitířovou. Je to muž přímý, v jehož životě vyčnívají nad všechny ostatní vlastnosti: láska k ženě a rodině a láska k pravdě. Mnoho zármutku způsobilo mu obě. Žena jeho r. 1899 neviděla šest

ALBERT DVOŘÁK.—Na hřbitově Česko-Národním v Cedar Rapidsích, Iowa, spi od 27. března 1909 paní Kateřina Dvořáková, roz. Matourková, svůj věčný sen, ale nemine dne, ba možno říci hodiny, aby jí manžel její Albert Dvořák nevěnoval vzpomínky a při každé vzpomínce zamílil se mu oči. Byli spolu plných 46 let a tak často, když schylovalo se k večeru jejich života, vzpomínali na společné plány svoje i krušnou z počátku práci, aby se vše uskutečnilo. A když už se zdálo, že jsou u cíle, že vyjeví se představy klidného spokojeného stáří, roznemohla se manželka a ať láska jeho sebe větších obětí se podjala, všechno snažení ukázalo se matným. Sám jest teď, třeba že má hodně dětí, ale může-li si pohovořit o svobodomyšlnosti, nepropásne žádné příležitosti, poněvadž se mu rozhovor takový stal potřebou . . .

neděl nic a 10 měsíců nalézala se v lékařském ošetřování a poslední nemoc její, kterou přičítá tomu, že uhláta jsouc od kamen vyšla na chladný vzduch, také hlodala na jeho srdci a co se týče svobodomyšlnosti vždy trdně dotkne se ho, že je tolik polovičatosti a že hnutí tak krásné nepostupuje rychleji. Kéž dopráno je staříčkemu příteli, aby nezkalenému zdraví mezi svými a v kruhu stejně smýšlejících pobyl ještě řadu, řadu let!!!—Hájek.

Zákony v severo-záp. státech o lovu zvěře a ryb.

(Doplněno až do 1. října 1911.)

Zákony níže uvedené jsou ovšem velice zkráceny a mnohé omezení jako o způsobech honby a rybolovu jakož i o dopravě, vývozu a prodeji zvěře je vynecháno. Otisky státních zákonů lze obyčejně obdržeti dopsáním na komisaře a hajné, jichž jména a adresy jsou zároveň udány. Doby udané jsou pro otevřené období, vyjma kde je to jinak udáno.

ILLINOIS. — Zvěř. Jelen je chráněn do 1919; křepelka od 10. list. do 10. prosince; sluka vodní nebo holubi, od 1. srpna do 30. listopadu; šnep a kulík, od 1. září do 1. května; veverka od 1. června do 15. listopadu; bažanti nesmí se zabíjet až po 1. červenci 1913; divoké husy, kachny a jiné vodní ptactvo od 1. září do 15. dubna. Jeden lovec smí zastřelit v jednom dnu nejvíce 15 kachen, 12 křepelky, 10 husí, 10 brant a 20 jiných druhů divokého ptactva. Zabíjení divokých ptáků jiných než vrabců, krahujců a vran je zapovězeno.

Rybolov. — Lovení do sítí od 1. července do 1. května, do vléčných sítí (seines) od 1. července do 15. dubna, lovení na udici po celý rok. Černý candát (bass), štika a malá štika (pickarel) smí se chytati pouze na udici. Oka v síti musejí býti nejméně 1½ palce do čtverce. Nejmenší délka nebo váha ryb dovolených na prodej jsou následovní: Černý bass 11 palců; bílý nebo pruhovaný bass 8 palců; skalní bass 8 palců; říční croppie 8 pal.; bílý croppie 8 pal.; žlutý okoun 6 palců; štika "walleyed" 15 palců; obyčejná štika nebo štihle (pickarel) 18 palců; buffalo 15 pal.; německý kapr 15 pal.; domácí kapr 12 pal.; slunečnice (sunfish) 6 pal.; obyčejný okatý okoun 8 pal.; bílý okoun 10 pal.; obyčejná bělice 1½ libry; jezerní pstruh 1½ libry.

Povolení k lovu ryb do saků v jezere Michigan 60c; loví-li se na vléčných lodích, \$25.25; na gasolinové lodici, \$15.25; na plachetním člunu, \$10.25; na člunu s vesly \$10.25.

Povolení vydávají písaři okresní, městští a z městeček; povolení k honbě stojí \$25.50 pro cizí; pro domácí \$1.00.

Státní komisař zvěře (State Game Commissioner) J. H. Wheeler, Springfield, Illinois. Předseda rybářské komise N. H. Cohen, Urbana.

WISCONSIN. — Zvěř. Bobr chráněn vždy; jelen od 10. list. do 30. list. (chráněn v některých okresích); muže se zabít za sezonu 1 jelen; srnče skvrnitá nebo červená, chráněno; lasice, mýval, tehoř a pižmoun od 15. list. do 15. března; los chráněn vždy; vydra od 1. září do 1. března; zajíc a veverka od 10. září do 1. února; tehoř od 1. října do 1. ledna.

Divoké ptactvo. — Jeřábek. (chráněn v několika okresech) od 10. září do 1. října, koroptev, kulík, šnep a vodní sluka, od 10. září do 1. prosince, préríjní slípka od 10. září do 1. října (chráněna v některých okresech); bažant a koroptev šetřeny až do r. 1915; kachny všech odrud od 1. září do 1. ledna; divoká husa od 10. září do 1. května; labuť chráněna vždy. Nejvíce dovoleno nlovit: po 10 u jeřábků, préríjních slípek a divokých husí, 15 koroptví, po 25 u kachen mudhen, kulíků a jiného vodního ptactva; míchané pernaté zvěře 30.

Rybolov. — Ketříš od 1. června do 1. března; černý candát (bass) od 1. června do 1. března (rozdíl v některých vodách a co do velikosti), potoční pstruh od 15. dubna do 1. září; candát (zelený, stříbrný, roek a bílý), ketříš, malá štika a štika a muskellunge, od 25. května do příštího 1. března.

Povolení. — Pro cizí, na všechny druhy zvěře, \$25; na všechny druhy zvěře vyjma jelenů, \$10; povolení pro domácí \$1.

Státní hajný nad rybami a zvěří — George W. Rickeman, Madison, Wis.

MICHIGAN. — Zvěř. Los, elk a karibou chráněni až do r. 1913; elka zabíjí je nezákonně do r. 1918 na ostrově Bois Blanc; jelen, otevřená sezona od 15.

října do 1. pros. včetně; nikomu není dovoleno usmrtiti více než dva nebo užítí psů nebo umělých světél při honbě; je proti zákonu usmrcovati jelena ve vodě; proti zákonu střeliti je až do r. 1912 v okresích Arenac, Bay, Benzie, Cheboygan, Emmet a Leelenau a až do r. 1918 na ostrově Bois Blanc; honiti zajíce vřetkami v některých okresích zakázáno; veverka, do 15. října 1914; bobr nesmí se zabíjet až do r. 1913; jeřábky, medvěd, vydra, kolčava, liška, mýval a tehoř nesmí se zabíjet od 1. května do 1. listopadu; pižmou se nesmí zabíjet od 15. dubna do 1. listopadu; za zabité vlky, rysy a divoké kočky vyplácí se odměna.

Ptactvo. — Křepelka chráněna od 15. října do 30. list.; préríjní slípka chráněna; koroptev a kanadský jeřábek (spruce hen) mají otevřenou sezónu v dolním poloostrově od 15. října do 30. list.; na horním poloostrově od 1. října do 30. listopadu; evropská koroptev nesmí se zabíjeti až v r. 1912; holuby a hrdlíčky není vůbec dovoleno zabíjeti nebo chytati; kachna, kulík, šnep nebo sluka a všechny druhy vodního ptactva mají otevřenou sezónu od 15. října do 1. ledna; šnep, husa, husa s černým krkem (brant) a různé druhy kachen rovněž mohou se zabíjeti mezi 2. březnem a 25. dubnem; husy mají v okresu Chippewa otevřenou sezónu po celý rok.

Rybolov. — Ouhoř, lipan skvrnitý, kalifornský a Loch Leven pstruh otevřenou sezónu od 1. května do 1. září; jeseter nebo černý, jahodový, zelený nebo bílý bass nesmí se z vnitrozemských vod lovití leč na udici; černý bass není dovolen lovit žádným způsobem od 1. února do 15. června.

Povolení. — Pro cizí honce (na jeleny) \$25; domácí \$1.50; pro cizí na všecka zvířt mimo jeleny \$10.

Státní hajný nad zvířt, rybami a lesy — Charles S. Pierce, Lansing Mich.

MINNESOTA. — **Zvěř.** Jeleni a samci losové od 10. list. do 30. list.; lze zabítí nanejvýš 1 losa a 2 jeleny; žádná otevřená sezóna pro caribou, losa, bobra a bažanty; holubi, šnepi, préríjní slípky, tetřívci, sluky a kulíci (plover) od 7. září do 7. listopadu; křepelka, chocholatý tetřívek, koroptev a bažant od 1. října do 1. prosince; divoké kachny, husy a jiné vodní ptactvo od 7. září do 1. prosince; dovoleno usmrtit za den 15 ptáků; lasice, rejsek pižmovonný, od 15. listopadu do 15. dubna.

Ryby. — Pstruh od 15. dubna do 1. září; černý, šedivý nebo Oswego bass od 29. května do 1. března; štika, muskellunge, bělice, croppie, okoun, slunečnice, jeseter, jezerní pstruh a catfish od 1. května do 1. března, malé štiky, suckers, bullheads, red horse a kapry lze lovití vždy pomocí bodců.

Povolení. — Pro cizí \$25 na všechnu zvířt a \$10 na sportovní ptactvo; povolení lze obdržeti od státních komisařů; domácí povolení dostane se od okresních účetníků za \$1.

Výkonný jednatel komisařů nad zvířt a rybami — H. A. Rider, St. Paul, Minn.; superintendent nad rybařením E. W. Cobb, St. Paul, Minn.

IOWA. — **Zvěř.** Jeřábek (s velkým peřím po obou stranách krku) a préríjní slípka, od 1. září do 1. prosince; sluka obecná od 10. července do 1. ledna; jeřábek americký (ruffed grouse), bažant, divoký krocan a křepelka, od 1. list. do 15. prosince; divoká kachna nebo husa, od 1. list. do 15. pros.; veverky, od 1. září do 1. ledna; bobr, kolčava, vydra, rejsek, od 1. listopadu do 1. dubna; mongolský, s kroužkem na krku a čínský bažant chráněni až do 1. října r. 1915.

Ryby. — Pstruh a losos od 15. dubna do 1. října; bass, štika, croppie a jiné sportovní ryby, od 15. května do 15. listopadu.

Povolení. — Cizí, \$10.50, domácí \$1.

Hajný: George A. Lincoln, Cedar Rapids, Iowa.

INDIANA. — **Zvěř.** Křepelka, jeřábek americký a jeřábek s dlouhým peřím na krku, od 10. list. do 1. ledna; veverky, od 1. července do 1. října; divoké husy, kachny a jiné vodní ptactvo od 1. září do 15. dubna; jeleni, krocani, préríjní slípky, koroptve a bažanti jsou chráněni. Je úplně zavřená sezóna na veškeren hon vyjma divoké kachny a jiné vodní ptactvo od 1. října do 10. listopadu v každém roce.

Ryby. — Chytati na udici je dovoleno po celý rok mimo v jezere Bass, kde chytati ryby otvory v ledu se nedovoluje.

Povolení. — Domáci \$1, vydána od klerků okresních obvodních soudů; cizí \$15.50. Komisař zvířt: Z. T. Sweeney, Columbus, Ind.

NEBRASKA. — **Zvěř.** Jelen, antilopa a bobr jsou chráněni; prérizní slepice a jeřábek od 1. září do 30. listopadu; křepelka chráněna; divoké kachny, husy, chráněny; šnep a kulík od 15. září do 30. dubna; vevery od 1. října do 30. listopadu.
Ryby. — Pstruh od 1. dubna do 30. září; bass od 1. června do 15. listopadu; všechny jiné ryby od 1. dubna do 15. listopadu.

Povolení. — Pro domácí \$1; pro cizí k rybolovu \$2; pro bou i rybolov \$10; vydávají okresní klerkové.

Vrební dep. komisař nad zvěří a rybami: Dan Gellus, Lincoln, Neb.

COLORADO. — **Zvěř.** Jelen od 1. do 7. října (nanejvýš 1 jelen); horská ovce, antilopa a los chráněni; prérizní slepice od 15. srpna do 10. říj.; "sage" slípky a jeřábci od 1. srpna do 2. září; divoký krocan chráněn; divoké vodní ptactvo od 10. září do 15. dubna; holubi od 20. srpna do 5. září; křepelka chráněna.

Ryby. — Pstruh ne kratší sedm paleů od 25. května do 30. listopadu.

Povolení. — Povšechný honební lístek pro cizí \$10; povolení na rybolov pro cizí \$2; domácí lidé nepotřebují žádného povolení.

Komisař: T. J. Holland, Denver, Col.

SEV. DAKOTA. — **Zvěř.** Prérizní slípka, hrdlička, šnep, kulík, různé druhy jeřábků, sluka obecná, od 7. září do 1. list.; křepelka a bažant chráněni; divoká kachna od 1. září do 1. května; divoké husy, jeřábi a husy s černým krkem (brant), od 7. září do 15. prosince; bůvol, caribou, los, horská ovce, trvale chráněni; jelen od 10. list. do 1. prosince; lasice a pižmoň od 15. list. do 15. dubna; bobr a vydra chráněni; antilopa chráněna až do r. 1920.

Ryby. — Pstruh a losos od 1. května do 1. října; bass od 1. června do 15. října; štika, croppie a okoun, od 1. května do 15. října; dovoleno chytat pouze na udici.

Povolení. — Cizí \$25; domácí \$1.

Hajní: Distrikt čís. 1., W. N. Smith; distrikt čís. 2., Olaf Bjorke.

JÍŽNÍ DAKOTA. — **Zvěř.** Bůvol, los, jelen, horská ovce, chráněny; sluka, divoké kachny, husy a husy s černým krkem (brant), (plover), od 10. září do 10. dubna; bobr a vydra od 1. září do 1. května.

Ryby. — Candát (bass), kapr, aleš (shad) a croppie, od 1. května do 1. října; pstruh, od 1. května do 1. září.

Povolení. — Pro cizí, kteří musí být provázeni hajným jako průvodčím, \$25; pro malou zvěř pouze, \$10; vydávají je okr. pokladníci.

Hajní. — Každý okres má dozorce na ryby a na zvěř.

MONTANA. — **Zvěř.** Los, horská koza a horská ovce, jelen od 1. října do 1. prosince; prérizní slípky, "sage" slípky a koroptve, od 1. října do 1. listopadu; divoké vodní ptactvo, od 1. září do 1. ledna.

Ryby. — Žádné omezení.

Povolení. — Cizí, na velkou a malou zvěř a na ryby \$25; na střílení ptáků a chytání ryb \$10. Pouze na ryby \$1. Pro domácí \$1.

Hajný: Henry Avara, Helena, Mont.

IDAHO. — **Zvěř.** Los (moose), bůvol, antilopa a caribou chráněni stále; jelen, los (elk), horská koza a ovce, od 1. září do 1. prosince; křepelka, od 1. listopadu do 1. prosince; "sage" slepice, koroptev, bažant nebo tetřev, od 15. srpna do 1. prosince; hrdlička od 15. srpna do 1. prosince; mongolský bažant, kanadský jeřábek, chráněni; šnep, kulík, kachna a husa, od 1. září do 1. března.

Povolení. — Pro cizí, na ryby \$2; na ptáky \$5; na vysokou zvěř \$25; dobro-mady \$32. Pro domácí, na ryby \$1; na ptáky nebo vysokou zvěř není třeba žádného povolení.

Ryby. — Chytání ryb na udici pouze, dovoleno po celý rok.

Hajný: W. N. Stephens, Boise, Idaho.

WYOMING. — **Zvěř.** Jelen, los, horská ovce (samec) od 1. září do 30. listopadu. (Los a horská ovce, samec, smějí se střílet pouze v okresech Fremont, Uinta, Carbon, Park a v oné části Big Horn západně od řeky Big Horn). Je proti zákonu zabíjetí bobra a losa až do r. 1912; antilopu až do r. 1915; kachny a husy od 1. září do 30. dubna; jeřábek od 1. srpna do 30. září (nesmí se střílet v okresech Natrona a Sheridan); tetřev od 25. září do 30. list.; je proti zákonu zabíjetí husy, křepelky, mongolské bažanty.

Ryby. — Ryby na udici smějí se chytati celý rok.

Povolení. — Pro cizí, pro ptactvo pouze, \$5; pro vysokou zvěř a medvěda \$50; za každého dalšího elka \$50; každý cizí musí býti provázen licencovaným průvodčím, však jeden průvodčí smí provázeti jednoho muže a jednu ženu; cizí nesmí míti zbraň v ruce bez povolení. Pro domácí, povolení na ptáky \$1.50; pro domácí povolení na vysokou zvěř \$2.50; na každého dodatečného elka \$17.50; pro cizí povolení na ptáky, \$20; pro cizí povolení na vysokou zvěř \$50. Povolení vydá kterýkoli smířej soudce nebo příručí hajný.

Hajný: D. C. Nowlin, Lander, Wyoming.

ONTARIO. — Zvěř. Jelen, od 1. list. do 15. list.; los (moose), sob caribou, jižně od Kanadské Tichomořské dráhy, od 1. list. do 15. list.; severně od dráhy, od 1. října do 15. listopadu; elk je chráněn; divočí krocani, bažanti, bobr a vydra chráněni; jeřábek, koroptev, sluka, veverka a zajec, šnepi, kulík a jiné pobřežní ptactvo, od 15. září do 13. prosince; labuť a husy, od 15. září do 15. dubna.

Ryby. — Bass (candát), od 15. června do 15. dubna; skvrnitý pstruh od 30. dubna do 15. září; bělice a lososový pstruh, po celý rok, vyjma listopad; štihle, od 15. května do 15. dubna.

Povolení. — Pro cizí, pro honbu \$25; pro domácí, pro honbu jelenů \$2; pro cizí, pro rybaření \$15 na dva týdny, \$20 na tři týdny a \$25 na čtyři týdny.

Předseda (chairman): W. M. Smith, Strathroy.

MANITOBA. — Zvěř. Jelen (samec), antilopa, elk, los (moose) a caribou, od 1. pros. do 15. prosince; jelen (samice) atd., trvale chráněna; vydra, sobol, od 1. října do 15. května; kuna, od 1. list. do 15. dubna; jeřábek, prérizní slípka, bažant, koroptev, od 15. září do 15. listopadu; kulík, křepelka, sluka, šnep, od 1. srpna do 1. ledna; kačny od 1. září do 1. prosince.

Ryby. — Štihle, od 15. května do 15. dubna; skvrnitý pstruh, od 1. ledna do 1. října.

Povolení. — Pro cizí \$25; vydáváno od ministra zemědělství.

Hajný: C. Barber, Winnipeg.

BRITICKÁ KOLUMBIE. — Zvěř. Jelen, od 1. září do 15. prosince; caribou (samec), jelen (samec), elk, los (samec), jeřábek a prérizní slípka, od 1. září do 1. ledna; horská koza, od 1. září do 15. prosince.

Ryby. — Žádné obmezení.

Superintendent: F. S. Hussey, Victoria, B. C.

Povolení. — Pro každého, vyjímaje úředníky ve vládní službě, \$50; uděluje se od každého úředníka provinciálního.

Položky v mírách kuchařských.

- 1 pinta tekutin rovná se 1 libře.
- 2 gilly tekutin dělá 1 koflík.
- 4 čajové lžičky je 1 stolní lžice.
- 2 stolní lžice mouky váží 1 unci.
- ½ libry másla tvoří 1 koflík.
- 4 koflíky mouky rovná se 1 libře.
- 2 koflíky zrnitého cukru je 1 libra.
- 2½ koflíky práškového cukru tvoří 1 libru.

Zlatá zrnka pro hospodyně.

Trošku ledku (salpetr) přidá-li se do vody, v níž nařezané květiny jsou, udrží tyto dlouhou dobu čerstvými.

Zjistiti, zda-li je vejce čerstvé, vložíme je do pejlu s vodou. Je-li dobré, sklesne hned ke dnu, jinak bude plovati.

Čerstvé maso nemělo by se nechávat v papíru zaobaleno, protože tento štávy do sebe vsákne. Nejlépe položit je na hliněný talíř.

ÚSTAVA SPOJENÝCH STÁTŮ. — V každém větším politickém zápasu v Americe, ať při volbách státních aneb národních, točí se debata o tom, zdali návrhy obaženy v programech (platformách), stran jsou ústavní aneb neústavní. Mnohý řečník, který ústavu Spoj. Států nikdy nečetl, spoléhá se na to, že posluchači jeho rovněž ji neznají a nečetli a dovolí si z té příčiny říci mnoho, co se nesrovnává s pravdou. Ústava jest základem americké vlády. Pojednává o složení kongresu, o volbě presidenta, o moci zákonodárné, výkonné a soudní. V dodatcích jsou chráněna hlavně práva černochů. Kdokoliv zajímá se o zdejší zem, najde mnoho poučení a mnoho zajímavého v této knížce, kterou možno obdržeti za pouhých 10 centů.

Šesté Olympiady Sokolstva Českého.

Podává
Jos. Čermák.

„Tělesně i mravní povznesení národa — vychovávatí ho k síle, vychovávatí ho k pšlechtilosti — vychovávatí ho k mravnosti . . .“ těmito slovy naznačil nezapomenutelný český bohatýr Tyrš, cíl Sokolstva — a kdo na Letenské pláni zřítí mohl ty tisíce statných ředovatelů vznešených těchto zásad, komu osud toho dopřál, že viděti mohl ty pluky bojovníků za vznešené idee Tyršovy — ten mimoděk zaplesati musil, že takové zásady nalezly v lidu českém tolik ohlasu a při pomyslení tom maně mizely veškeré obavy o budoucnost národa českého — byť nepřátelé jeho byli sebe mocnější, sebe výbojnější, sebe bezohlednější, sebe brutálnější. Národy zaviňují svůj zánik svojí vlastní slabostí; dějiny učí nás, že národy mocné, na nejvyšším stupni svého tělesného i duševního vývoje stojící, klesly později svojí vlastní znemravnělostí a proto Tyrš uvedl v život Sokolstvo, proto vepsal mu ve štít ty krásné zásady, aby z šiků jeho širilo se do celého národa to, co v boji o své bytí činiti ho bude národem nezdolným, nepodajným. V dobách minulých spoléháno bylo v boji o existenci národů hlavně na hrubou sílu fysickou — na zbraně vražedné — dnes důležitost síly fysické vidíme v tom, že s tou silou kráčí ruku v ruce síla duševní, že se silou duševní kráčí karakter — a k síle fysické a duševní se druží síla mravní. A který národ dovede si odchovatí lid tělesně zdravý, lid charakterní — lid mravný — ten směle, bez obavy, pohlížeti může budoucnosti vsťíc!

A toto Sdružení, z něhož do celého tělesa prýstítí má nový život, toto srdce, z něhož do všech vrstev malého národa našeho proudí nové síly, toto Sdružení Sokolstva českého vystoupilo opět po pěti letech, aby před tváří tisíců lidu českého, před tváří zástupců všech národů evropských podalo úcty ze své práce — ze své činnosti a ve chvíli, kdy za zvuků fanfár odehrával se poslední akt tohoto nádherného divadla, ti četní zástupci národů evropských, národů mocných, zůstávali státi na svých místech v němém úžasu a ústa jejich jako by tázati se chtěla: jest to možné, aby tak malý, utlačovaný národ — národ, jenž o každý malý úspěch musí vésti krutý boj, který o každý krůček na dráze svého národního vývoje musí bítí se s bezohledným nepřítelem, nalézajícím mocnou oporu u samého trůnu — jest to možné, aby tyto šiky Sokolstva českého svým vystoupením v úžasu uváděly celý svět?

A ten nádherný obraz na Letenské pláni dokázal, že jest to možné — ty sražené řady českého junáctva pohybující se jako jeden muž na daný povel, dokazovaly: co dokázati lze při vroucí lásce k věci, při obětavosti, jaké rovna nezřime nikde jinde — co dokázati lze tam, kde všechny rozdíly stavu mizí, kde všichni kráčeji za jediným cílem — vedení jedinou myšlénkou!

Není účelem článku tohoto podávati nějaký odborný posudek o těch slavnostních dnech, jichž dějištěm byla Praha v dnech červnových, nemám v úmyslu do všech podrobností opakovati vše, co přinášely všechny časopisy americké — k podrobnému posudku nestačí obmezené místo, vzpomínkám Sletovým určené — a zbytečno bylo by opakovati vše, s čím česko-americké časopisy své čtenáře tak svědomitě byly seznamovaly — a proto poukazují hlavně na veliký význam této manifestace, k čemuž přiložím jen stručný přehled těch událostí, které postavily Sokolstvo české do první řady Sdružení cizonárodních, majících za účel tělesné i duševní obrození lidu — majících za účel chrániti lid před hroící degenerací, chránící národy před úplným zánikem, k němuž přivesti by jej musila tělesná nečinnost a za ní jako děsná rakovina v celé těleso plížící se znemravnělost! Tyto choroby ničí jednotlivce — přinášejí bědu do rodin — jsou zkázou celých společností — jsou příčinou předčasného zániku celých národů. Těmto chorobám čelit, jest prvním a hlavním cílem organizací tělocvičných a veliký význam Sletu Sokolského leží v tom, že Sokolstvo slavilo před celým světem velký triumf na poli tělesné výchovy — která tak veliký význam má pro budoucnost národů — ba celé společnosti lidské!

Tak musíme pohlížeti na manifestace sokolské. Nesmíme pohlížeti na ně jen jako na Slet vytráinovaných gymnastů, závodících na různém nářadí o nějakou cenu — takový význam mají pouze Olympické hry mezinárodní, kde dobytí ceny jest prvním, jediným a hlavním účelem. Při VI. Sletu jednalo se o to, kterému národu

náleží první cena za nejdokonalější zobrazení všeho toho, co tělesná výchova znamená — a všichni národové prostřednictvím svých zástupců bez zdráhání, s nadšením vložili palmu vítěznou v ruce Čechie!

Rekl jsem, že není účelem článku tohoto podávati úsudek o slavných Olympiádách českých se stanoviska odborníka, nýbrž jen úsudek povšechný. Jako odborník, jako člověk, který pevně věří ve veškeré články víry, jaké nám moderní tělesná výchova hlásá, nalezl bych mnohé, nad čím v tom obrovském podniku bych se pozastavil, ale to jsou věci náležející listu odbornému a shledá-li čtenář tohoto projevu mého, že na jiném místě poukazují na některé vyskytnuvší se vady, nedostatky — slabé stránky — pak nesmí pouštěti se zřetele, že zde projevují dojmy jako upřímný Čech — v odborném posudku projevují své náhledy jako tělocvikář. A poukazují-li na některé věci kriticky v listu odborném, nečiním tak proto, abych chyby vytýkal — chyby vyhledával — činím tak proto, abych jako odborník a jako Čech slabou hřivnou svoji k tomu přispěl, aby v budoucnosti manifestace českého Sokolstva byla tak dokonalou, jak si to jen upřímný český Sokol přát může. Poznámku tuto činím hlavně proto, abych pojistil se proti výtkám — že na jednom místě píši o Sletu s nadšením, na druhém že kritisuji, vytýkám.

Pro nás Čecho-američany má Šestý Slet Sokolský také ten význam, že bylo to ponejprv, co naše Sokolská Sdružení byla při slavnostech těch oficiálně zastoupo-

Cvičení v roboránci na palubě pod dohledem Sokola Josefa Čermáka.

na. (Čecho-američtí Sokolové sice brali podílu na Pátém Sletu před pěti lety — ale borci tenkrát nebyli vysláni ústředními tělesy, aspoň ne vyslanci Národní Jednoty Sokolské, nýbrž jen jednotlivými Jednotami.) Druhým významným bodem bylo, že Družstvo Sokolek chicažských bylo k VI. Sletu vysláno, aby podalo tam ukázkou čistě amerických cviků, tak zvaných tělocvičných tanců, které v Americe k oblíbených cvičení žen přispěly více, nežli všechny přednášky, tělocvičné a zdravotní spisy dohromady. Pátého Sletu před 5 roky účastnily se Sokolky new-yorské, a již tenkrát podaly pěknou ukázkou cviků, jimiž naznačily, jakou cestou tělesná výchova žen v Americe se běje (tvorba br. Martynyho z New Yorku) — letos pak Sokolky chicažské zanesly do řad ženských odborů v Čechách ukázkou tělocvičných tanců, aby ukázaly k jakému stupni elegance, k jakému stupni vytrvalosti cviky těmi dospěti lze.

Jaký bude výsledek tohoto posláni našeho? O tom dnes ještě nelze mnoho předpovídati: cviky amerických Sokolek velice se líbily, byly všude nadšeně aplaudovány, ale tyto chvilkové projevy obdivu a nadšení nemohou býti ještě zárukou, že cviky ty v Čechách stanou se tak všeobecnými, tak oblíbenými, jako jsou zde v Americe. Po dnes kloni se tam četní muži odborníci k názoru, že není třeba činiti nějakých rozdílů mezi tělocvikem mužským a ženským — že žena tak jest způsobilou cvičiti tytéž cviky na náhadi jako muž. A ukázkou cvičení takových byly podávány a

byly také diváky nadšeně aplaudovány. My v Americe zastáváme názor, že v cvičeních tělesných musí býti činěn rozdíl — že musíme mluvit o tělocviku ženském a o tělocviku mužském, jak se stanoviska ethického, tak i se stanoviska hygienického a estetického. Kdo tu bude rozhodovati, který směr jest ten správný? Otázku tu nerozhodnou nikdy mužové — a byť byli odborníky nejlepšími. U nich bude vždy rozhodovati vkus, záliba v těch nebo oněch cvičeních a vkus a záliba nemohou býti soudci směrodatnými. Otázku tuto musí rozluštití ženy samy — ony nejlépe vědí, co jest pro ně vhodné; ony jediné způsobily jsou k tomu, aby na základě svých vlastních zkušeností jednou pro vždy rozhodly, co jim prospívá a co všestrannému vývinu tělesnému u nich jest na překážku. Chicažské Sokolky podaly v Praze ukázkou cviků takových, které na této straně oceánu jsou uznávány jako jedna z nejdůležitějších odvětví cviků v tělesné výchově žen — a na českých Sokolkách bude, aby samy rozhodly, mají-li cviky tyto do jejich programu cvičebního vřaděny býti neb nikoliv! — — —

• • •
Výprava opustila břehy americké dne 11. června po loďi "Nieuw Amsterdam" (Hollandská Společnost) a dorazila do Rotterdamu dne 21. Jelikož plavba byla neobyčejně klidná a loď je stavěna tak, že brázdí spousty vody, aniž by cestující dost málo pozorovali těžkou práci strojů, plynula cesta přes oceán neobyčejně klidně. Den co den bylo cvičeno, Sokolové i Sokolky střídali se v cvičebních hodinách jako v tělo-

Vzorové družstvo Sokolek při cvičení taneč. na palubě.

cičně a tak nám všem čas rychle ubíhal. Banka "Bohemia" (v Praze) postarala se o vyslání zvláštního vlaku z Rotterdamu do Prahy — takže zásluhou zástupce banky p. Milfajta, bez obtíží, bez přesezení, bez jakékoliv celní prohlídky dorazili jsme do Prahy. Projevy nespokojenosti? Ty ovšem byly a ty vždycky budou! Kdo cestovati chce lacině a nenalezá pak takové pohodlí, jako ten, kdo platí dvakrát tolik, ten přirozeně jest a bude nespokojeným a jelikož nerad by pak dával vinu sobě, musí se státi obětí jeho rozhorlení někdo jiný. My Češové máme četné dobré stránky, mnohému jsme se v Americe přiučili, mnohé však ještě neumíme a jednou z těch mnoha věcí jest, že neumíme po americku cestovat; zoletá Američanka projeví na cestách více samostatnosti, nežli mnohý 50letý náš krajan. Chudý American, kdyby spořiti byl nucen na všem jiném, na cestě nespoří a snaží se zajištění pro sebe i při těžkých obětích na cestách co největší pohodlí — naši často velmi zámožní krajané rádi zase plýtvají penězi za vše možné, chlubí se, co peněz vydají často za zbytečnosti — ale na cestě spoří — rádi cestují co možno nejlaciněji. A přirozený výsledek toho pak jest zklamání, nespokojenost, kterou dovedou mnozí lidé projevovati způsobem ne právě nejuhlaženějším. To bylo, jest a vždy bude u nás slabou stránkou všech hromadných výprav. Jen tenkrát snad bylo by lze vyhnouti se nemilým těmto zjevům, kdyby pořadatelé budoucích výprav (bude-li

někdo mít k tomu ještě dosti odvahy) třetí třídu z programu cestovního úplně vypustili. —

Ačkoliv nebyla v Praze známa určitá doba příjezdu, přece jen, když američtí Sokolové v průvodu svých bratří ubírali se z nádraží na Zofínský ostrov, kde teprve byli oficiálně uvítáni, byly ulice pražské plny lidí — lidí všeho stavu, všeho povolání; i dělníci opouštěli své dílny, aby jen pozdraviti mohli své zámožské bratry a každému účastníku zvlhnouti musí zrak při vzpomínce na to nadšení, s jakým tamní lid své bratry a sestry zámožské vítal. Po oficiálním uvítání rozvezení byli účastníci do svých bytů a následující týden američtí sokolové i sokolky v Žižkovském Sokole pilně se počali připravovati na dny slavnosti.

Olympiady české zahájeny byly závody, jichž účastnili se borci, vyslaní Nár. Jednotou Sokolskou a Župou Fuegner-Tyrš, a vezmeme-li v úvahu, že Američané musili závoditi po dlouhé, vysilující cestě, že závoditi musili na nezvyklém nářadí, jest výsledek zápolu pro Ameriku v obou odděleních a pro obě jmenovaná Sdružení nadmíru uspokojivým. Po závodech pak před tváří tisíců a tisíců diváků, mezi nimiž bylo mnoho hostů z cizích zemí — podávalo Sokolstvo veřejně účty ze své činnosti — podávalo ukázky své zkázněnosti, svého výcviku — a to byl obraz, který každého upřímného Čecha přiváděl v nadšení, to byl obraz, který otužilým mužům vnučil slzy do očí — to byl obraz, na který pohlížel každý s přímou posvátnou úctou — obraz, který žádnému účastníku z paměti nikdy nevyjmí.

Již ta nádherná předehra Marathon, která uvedla nás v bohatýrskou Helladu v dobách největšího jejího rozkvětu, kdy na athénském náměstí vojín oznamující vítězství hrstky chrabrých Řeků nad nepřehlednými hordami perských vojsk, během z bojiště marathonského vysilen klesá, kdy Athénané oslavují vítězství "Hodem gymnickým", uváděla diváky v hotový úžas — jak důmyslným sestrojením scén, tak nádhernou výpravou. Po této předešle zahájeny byly moderní Olympiady Sokolstva českého — které vyvrcholily divadlem nezapomenutelným — prostnými cviky, jichž účastnilo se přes 10.000 borců a cviky žen, na nichž podílelo se přes 6000 českých žen a dívek! A když tato obrovská massa pohybovala se za zvuků hudby jako jedno obrovské těleso, kdy různé ty pohyby vyvolávaly před zraky našimi různé ty změny barev — kdy viděl jsi tisíce svalnatých paží — hned na to při předklonu zaběhlo se v záplavě sluneční tisíce těl oděných v sněhobílá trika — a v zápětí (při podporu ležmo) k bílé barvě trikotu připojila se modrá barva spodků — to byly zjevy, při nichž divák tajil dech, při nichž jedni propukali v divoký jásot a druzí zírali na ně v němém úžasu. A když cvičiště příchodem žen změněno bylo v obrovské makové pole, a ty roztomilé "makovičky" pohybovaly se rytmicky po cvičišti jako by vítr jimi pohrával — tu nadšení lidu neznalo mezí. To byl ten triumf myšlenky sokolské — to byla ukázka tělesné výchovy, kterou Sokolstvo české dobylo sobě primát mezi národy evropskými — primát, který daleko zastíní vítězství londýnské i vítězství turinské.

A Sokolstvo americké — jakou hřivnou ono přispělo k tomuto obrovskému úspěchu? bude se asi mnohý ptáti. A na otázku tu stůj zde posudek odborného zpravodaje "Národních Listů", který praví:

"Vešli na cvičiště z jižní brány americké ženy a mužové za vedení br. Čermáka a současně ze severní brány přišlo 54 gymnastů francouzských, kteří se postavili před hlavní tribunou, čekající v pohovu po celou dobu, než ženy americké přecvičily tři sestavy svých pružných, tanečních cviků za zvuků valčíkové hudby. Taneční nastupování v jednotlivé řady těchto osmi Američanek, jich přesnost, lehkost a výraznost pohybová budily úžas stejně jako neunavná vytrvalost, s jakou provedly v 22 minutách tři oddíly svého vystoupení. Muži američtí také v počtu osmi provedli také tři sestavy cviků. V prvním oddílu provedeném v ustavičném poklusu, vyčerpán byl úplna prostý tělocvik s během i vrhy. Druhý oddíl tvořilo znázornění pohybů v boxování. Oblékání rukavic boxerských provedeno jako část cvičení a všechny oddíly cviků boxerských provedeny s úžasnou jistotou a vytrvalostí. V třetím oddíle sledovali jsme čtyři páry, stojící proti sobě v boxerském souboji, které podaly všechny útoky, obrany, triky a klíčky v boxování, provedené v rychlém tempu a s matematickou dochvilností. Výcvik a vytrvalost těchto amerických cvičenců vzbudily opravdový obdiv, jehož projevy četné diváctvo nikterak neskrybilo. Nyní provedlo 8 amerických žen ještě rej s tenisovými raketami. Nástupy a rozestupy i odchod daly se opět v rychlém poklusovém tempu a s mnoha proměnami. Ve cvičení raketami vyčerpána byla hra tenisu do všech podrobností. Kombinace tohoto cvičení byla stejně obdivuhodná jako předešlých svou úplností i rychlým spádem."

Tedy s hřivnou, jakou Amerika přispěla k letošním slavnostem, může náš lid býti úplně spokojen, a že ukázky cviků amerických nezůstanou bez vlivu na cvičení žen v Čechách, v to dnes prozatím pevně doufám.

Triumfální pochod Amerických Sokolů Prahou.

Po skončených dnech Sletových vystoupily Sokolky chicažské ještě v pražském Sokole, pak na Žofíně při oslavě 4. července, zač dostalo se jim i Sokolům velice lichotivých pozvání do četných měst, leč byli jsme příliš unavení a vysílení, nežli bychom byli s to vyhověti a proto byla družstva rozpuštěna, aby každý Sokol a každá Sokolka mohli oddati se volně svému zotavení — své zábavě.

Já pak ve chvílích oddechu zalétal jsem myšlenkami do vzdálených krajů amerických — a často tázal jsem se sám sebe: kdy u nás přilneme tak bratr k bratru — kdy u nás přestanou malicherné sváry osobní překážeti svorně práci — kdy u nás přikročíme od pouhých hesel ke skutkům a podáme důkaz, jaké divy dovede konati ta vroucí láska k české věci — jaké divy konati dovede svorná práce — co vytvořiti může nadšení pro společnou věc, věc tak vznešenou, jakou jest cíl a úkol Sokolstva?

Vyobrazení Sletového cvičení nalézá se na stránce 32.

Egypt: Pohled na pyramidy z palácových teras Káhýry.

Z Egypta na Daleký Východ.

Črty z cesty. — Píše A. R. Nykl.

A. R. NYKL.
autor.

Loď plouží se takřka nepozorovatelně suezským průplavem. Po obou březích, kam oko dohlédne, písek pouště, navatý ve vlnám podobné násy. Místy, kde zaplavena jest poušť vodou z průplavu, vroubeny jsou břehy rákosím a štíhlé palmy zasmušile shlížejí do blátivých vod.

Vyjeli jsme za hlaholu hudby — jako pluky vypravující se do války. Port Said zářil v paprscích únorového slunce, předčasným sálajícím vedrem, přečetné loďky hemžily se u nábřeží a v dálce na hrázi, u vjezdu do průplavu, obrovitá socha stavitele jeho, Ferdinanda Lessepse modravou silhouetou obrážela se v jasném obzoru.

Nikdo nestojí na břehu, aby se loučil — pouze dvě jeptišky a fráter Františkán, patriarchálním zdobený vousem. Jeptišky mávají kapesníky a bratr Františkán tiše se usmívá. Také se mnou nikdo se neloučí. Buď zdráva, země Faraonů!

S nocí snesl se chladný vítr nad poušť. Široké proudy světla vrhané reflektory osvětlující průplav. Nahoře v první třídě hraje hudba, nad vydědenci třetí třídy duní pouze temné plachta, vlněná větrem. Vydědenci jsou nicméně spokojeni. Lidé většinou otužili, jichž těla více pracují než mozek. Čas od času zahlolí smích jejich pravý německý nebo skotský smích a vzpomínka na rodný kraj hvízdá jim domovskou melodii z retů. Allah jest milosrdný! koho chce, zasype jméním a uvrhne v bídu, koho chce, neboť vševědoucím jest a moudrým. Však ziskuchtivost — ó Allahu — jest mocnější dojmu, kterým na věrné muslimy tvé působí verše koranu. Smečka jich obchází lodí s pohlednicemi, lukumy (turecké cukroví) a cigaretkami, hledajíce koho z nevěřících — těm trest jest krutý připraven bohem a ohněm věčným sžihání budou bez milosti — by co nejvíce okradli. Budíž odpuštěno těm zatemnělým mozkům jejich. Penny wise, pound foolish. Za několik piastrů, takto vydobytých, koupí si možná hašiš a v blažených snech pak domnívati se budou, že Allah velký a mocný potěšení nalézá ve služebnících svých, oddaných do vůle jeho.

Vlny šumí, z pouště vítr poslední nese mi z Egypta pozdrav. Nelkám touhou po hrcích masa, neboť — nejsem židem. Ze zlatých dolů pouze nevelký počet grammů skrývá se v hloubi mé kapsy, tolik, co obsahuje šest anglických liber. Nevzal jsem s sebou nic — vyjma koran. Mířím k východu! V zemi vycházejícího slunce kvetou chrysanémy — kdo ví, kolik úsměvů skrývá pro tebe osud!

Suezský průplav, Ismail paša, okupace anglická. Tři body, které Orient dobře pamatuje. Každá doba má svého reka, každá myšlenka dojde konečně v některém dítěti osudu uskutečnění. Ismail paša, místokrál egyptský, byl přímo povolán k podobnému dílu, jako suezský průplav. Veliký milovník přepychu a nádhery, chtěl dokázat Evropě, že neomezeným jest pánem nad lidem svým. A jako kdysi starý Faraó

Chufu dal 10.000 otrokům stavěti po třicet let svoji obrovskou pyramidu, tak Ismail paša dal Lessepsovi 30.000 fellahů za nepatrný plat a s dovolením hnáti je karabáčem do práce. Tak průplav byl dokončen.

Kolik milionů franků stála marnotratného místokrále slavnost otevření průplavu nevím. Však následek této nevidané nádhery bylo zastavení všech akcí, které byly dány egyptské vládě jakožto podíl na průplavu (a tyto akcie obnášely třetinu akciového kapitálu) anglickým společenstvem za půjčku 10 milionů liber sterlingů. A Ismail paša mohl zase rozhazovati. Kde jaký řecký dobrodruh, jenž dovedl se zavděčiti, dostal rozlehlé pozemky nejlepší půdy zdarma. Bankéř Cattani dostal celé jmění za to, že svolil, aby dcera jeho oblažila svými vnadami prostopášného pašu. Kdokoli dovedl se zalichotiti, kdokoli přišel s návrhem, který Ismaila zaujal, štědře byl odměněn. V nynější evropské čtvrti Kahyry — zvané Ismailia — dávány byly stavební pozemky úplně zdarma těm, kdo rozhodli se tam stavěti. Neboť tehdy byla čtvrt tato pustou a prázdnou a duch boží nevznášel se nad loužemi tam stojícími a porostlými rákosím. Dnes vznáší se zde duch boží nad řadami nejlepších budov města, nádhernou židovskou synagogou, protestantskými kostely (lutheránským a anglickým) katolickým chrámem sv. Josefa a několika mešit.

• • •

Pro tyto všechny cnosti byl konec Ismailův neslavným. Byl sesazen s trůnu, zemřel ve vyhnanství v Cařihradě. Anglie pak počala řídití osudy země, byvši k tomu pověřena evropskými mocnostmi. Revoluce Arabi paši snadno byla potlačena a Egypt krmí do dnes spousty anglických úředníků a na 3000 vojska. Angličané vedou si bezbřeže. Nechávací lid klidně spáti a odříkávati si koran a platiti daně. Mnoho světla kazí oči a mozek — proto Angličané rozžehují pochodeň civilizace v hlavách Egyptanů pouze ponenáhl. Konečně mají pravdu: mnoho vědění jest každé vládě nebezpečno. Největší touhou jich jest zmocniti se průplavu suezského nadobro, aby zajistili si úplné panství nad Rudým mořem a koloniemi asijskými. Doléháť na Anglii indický problém tížeji než kdy jindy. V milionech lebkách začíná vzházeti světlo. Neboť Allah svádí veškeré vody v jediné moře a odplácí stonásobně vše dobré i zlé. Tak praví korán a muslimové chtějí dát zalesknouti se Islamu bývalou slávou. Suezský kanál zůstane egyptským a Egypt nestane se anglickou kolonií. "Allah do posledního vyhladí nevěřící!"

• • •

"Pane můj, ty znáš Egypt. Řekni těm Prusákům zde, že nejsme ani prasata, ani Schweinehund. Jeden Arab je lepším sedmi Prusáků. Dávej pozor! Teď spustíme loďku a přivážeme loď lany ke břehu. Čtyři lana! Dříve šest Prusáků potřebovalo k tomu hodinu, protože se báli vody. My zde tři jsme hotovi za čtvrt hodiny. Arab se nebojí vody, ani smrti.

Němci se řehtají a ukazujice střídavě na arabské plavce, vedou svou. "Schweinehund, grosser Gauner, "Dreckspatz". Mohamed Saleh, vůdce čety, si jen pokrucuje černé kníry a blýská očima. Jeho soudruzi smějí se vtipům Němců a dráždí je k většímu ještě řehtou úlomkou svých jazykových znalostí: "Bist du katolisch?", "Oh, Landsmann von Jerusalem!"

Pravím: "O Mohamede Saleh, ty's muž dobrý, ale tvoji krajané jsou špatní politikové. Právíš, že Prusáci a Frankové jsou osli — nu, a kdo pak vládne v Egyptě? Kamaráde, nauč se dříve psát." Mohamed Saleh pouze se usmál.

Loďka se pomalu snášela na povrch vody. Mohamed Saleh, bosonohý, mává rukama a volá: "Pane můj, každý ku své práci. Ty, když si sedneš píšeš, musíš hledět, aby's psal number one. A já ve svém zaměstnání také. Dávej pozor! Osli jsou Prusáci, bratře!"

Snad děl pravdu. Ani on, ani Arabové jeho neváhali skočiti po pás do vody, zmítané studeným, prudkým větrem. Co jim na životě! Stejně jako důstojníkům na životě občanů. "Do vody, pse!" A pes jde pro císaře, boha, Vaterland, Mohamedán pouze pro boha.

• • •

S každým západem slunce rozlévá se v duši člověka poklid. Na lodi pak, uprostřed moře, v jehož hloubi všechny starosti na čas jsou pohřbeny, šíří se nitro a hledá sdílnou bytost, aby vyměnila s ní své dojmy.

Kapitalista vypráví při havanském o svých kombinacích minulých a budoucích. Professor rozobňuje se pro théma, jež jest jeho životním cílem. Světák vypráví o svých dobrodružstvích a radovánkách. Reverend zahloubává se při pohledu na ztemnělé moře a tisíce hvězd na klenbě oblohy se skvočící do mysterií božstva. Mezi vydědění třetí třídy panuje veselí. Smích jejich hláholi palubou, hlavou jim nebloudí otázka vzniku života. Rozluštěli ji dávno: Nutno žít a to co možná příjemně. Každá maličkost vzbuzuje v nich radost života a smích jest výsledkem.

Suez. Poslední egyptské město. Světlo reflektorů přebíhá po moři, z temnot září světla přístavu. Vítr, který nás po celý den zdržoval, stíchl. Celkem 26 hodin trvalo nám těchto nepatrných 85 mil, o 6 až 10 hodin více, než obyčejně. Lodím není dovoleno jeti rychle, aby písečné břehy průplavu nebyly podemlety, nicméně s podobnou rychlostí, s jakou jsme jeli až dosud, trvala by cesta do Yokohamy půl roku. Vjíždíme do Rudého moře.

Rudé moře není rudým; odkud tedy jméno? Snad dle břehů, místy rudých. Jinak plocha vod jeho jest temně zelená a tisíce kmitá se blesky v paprscích slunce. Loď rozráží vlny jeho a tyto tříští se pěnívě o její přídu, duhovými hrající barvami. Jednotvárný šum vody uspává a každý okamžik zdá se smývatí s nítra kus zanesených tam trudů.

Přejeli jsme již dávno horu Sinai—kamenitý výběžek kamenité Arabie. Tam, kde v dobách putování Israelských v hromu a blesku diktoval bůh Mojžíšovi desatero jest dnes velebné ticho. Není snad pokojnějšího místa nad klášter tam stojící, kde neúnavné snažení dobývačů světa je neznámo. Voustí mniši slouží bohu, dnem i nocí a noří se v hloubky moudrosti nashromážděné ve starých rukopisech.

* * *

Jest ticho. Celá loď zdá se spát. Stojím na přídě lodí a opřen o zábradlí, oddávám se unášející síle lodí. Mohutné vlny hltí se lodí vstříc a tříští se s temným hukotem ve sterá vířidla bílé pěny. Obrovitý obrys korábu nezastavitelně letí v před k jihu. Světla jeho blýskají žlutými odrazy na temném obzoru, na jehož konci viditelná jsou světla jiné lodí. Jiskry bezdrátového telegrafu kmitají se temnotou na pozdrav oně vzdálené lodí, na které dědic císařského trůnu německého — Allah prodluž pobyt jeho na zemi — pluje ke břehům egyptským, kde spanilá manželka jeho Cecilie, naň čeká. Věrní poddaní na naší lodí, jimž nezáleží na penězích, posílají mu oddány pozdrav. Na širé ploše moře míjí se dvě lodí — každá svým směrem, každá se svým drobnosvětlem: mezitím co všechny hodiny světa stejnoměrně odklepávají vteřiny věčnosti.

V nejbližších pěti letech změní se stavební plány lodí, však jedna věc zůstane jistou: že rozděleny budou na třídy čili kasty jako za dnešních dob. Jsem tedy ve třetí třídě na přídě lodí. Kabiny nejsou prostorné, nicméně v každé napěchováno jest tolik lidí, kolik se dá očekávat, že se nezadusí. V kabinách u stěny lodní, jest okno, většinou neprodyšně uzavřené, aby na nás nemohl chladný vzduch; vnitřní kabiny podobny jsou tureckým lázním. Některé jsou prozatím vyplněny bednami zboží určeného pro Ceylon a Singapore. Pak — poučuje nás steward, učeň Fritz — naložíme tam žluté plemeno, Čiňany a Japonce. "No, počkejte," dodává, vyvaluje důležité levé oko a přimhuřuje pravé. Připadáme si, jako ve veliké krtčí díře: ve středu velky, čtverhranný světlík na palubu, pokrytý prkny v krajích studených a potažený provazovou sítí, v končinách tropických; důkladně ohrazený latěmi jako velká klec pro divoké šelmy. Dle okolností mění se v jídelnu, psací pokoj, dámský salon, hrací pokoj pro děti a v přístavech za spojovací prostor mezi skladištěm a palubou. Po jedné straně této klece nalézá se jídelna: tři dlouhé stoly a po obou stranách trestanecká lavice. Kolkolem těchto dvou prostorů jdou chodbičky ke kabinám, odděleným mezi sebou tenkými prkny. Vše natřeno bíle, vše nízké, úzké — třetí třída.

Máme tři stewardy. Vrchní steward vypadá jako řezník, jenž po celý svůj život měl co dělati jedině s dobytkem všeho druhu. Sálá to z celého jeho zarudlého, krevnatého obličejce, svalnatých paží, sudovitého břicha a kolébavých nohou, tvaru slonovitého, však chodu kachního. Nutí se do příjemného a uhlazeného jednání a chodí v prostorách třetí třídy jako kníže pohlížeje na sprostou tu chasu s opovržením. Pouze blýskne-li se drahý kov v něčí pravici, dovede býti uctivým a také dámy bez průvodu těší se jeho pozornostem. Výborný muž. Nicméně, má uniformu, hezkou kabinu-pojíždá ve druhé třídě a chová v úctě podobiznu své ženy, visící nad jeho lůžkem.

Druhý steward jest dobrosrdečná kopa. "Víte, měl ze mně být vlastně kupec, ale v tom je moc starosti. Nechal jsem toho, a deset let jezdim po moři. Někdy je to túra, ale člověk je při tom šťasten." Pečlivě pěstuje svůj rudý knír, usmívá se. Patrně trpí poněkud pod svým velitelem, však nezdá se, že mu to jde k srdci.

Fritz je červenolící rodák z Bremen, s nosem zaclánějícím půl jeho obličejce, bez nejmenších stop vousů. Klátí se, ač snaží vyšlapovati si energicky a když právě neumývá líce a vidličky, stojí na palubě, ruce v kapsách, s egyptskou cigaretkou v ústech. Zavoláš-li ho, vyvalí oči jako rak a našpícatí uši: poslouchá upjaté a teprve když mu po třetí zopakuješ své přání, zdá se chápati.

* * *

Spolucestující moji jsou různorodá směs, jichž životní dráhy sešly se z vůle osudu v těchto prostorách. Třetí třída a moře jsou jejich světem nyní: pak rozejdou se každý za svým cílem a většinou již nesejdou se na povrchu zemském. Rozdělili nás

na dvě skupiny; každá má svůj stůl. U jednoho soustředili se Němci, u druhého Angličané a anglicky mluvící cestující. Jídlo u obou stolů je stejné špatné, pouze my, Angličané, dostáváme silnější čaj. Toto jest jediná výhoda, kterou vydobyla naše deputace k "Zahlmeistrovi", jemuž tlumočila naši snažnou žádost o lepší jídlo.

• • •

V Port Said vrchní steward velitelským mávnutím tlustého ukazováčku vykázal mi u stolu mezeru mezi vytáhlým, rudolícím Skotem a zachmuřenou, modře oblečenou dámou španělského typu. "Tady máme zas jednoho, co mluví anglicky," zvolal Skot vesele a společnost změřila mne tázavým úsměvem. "Co pak jste zač?" — "Američan" řekl jem, rovněž s líbezným úsměvem. "A hrome, to je dobře, Američané jsou veselé kopy," řekl Skot a řehotě se, dodal: "Koukáte se na ten beefsteak, co? Holenku, na to musíte mít německé zuby." Takto byl jsem představen společnosti a v krátké byli jsme všichni dobrými přáteli.

V kabině bylo nás celkem pět. Dva bodří rodáci z hor skotských, jeden vytáhlý, s vyjevenýma modrýma očima, velkými rudými rety a obličejem trčícím na dlouhém, tenkém krku. Z pootvřených úst bez přestání hlaholil mu smích, podobný dětskému. Soudruh jeho, zavalitý chlapík, hřmotného hlasu, vypadal jako mladý Herkules; mohutné svaly napínaly těsný pro jeho postavu oblek tak, že téměř praskal ve švech, býcí jeho týl stěží dovozoval mu otáčeti hlavu. Oba byli strojníci najmutými v Anglii pro vražedné podněty ve Strait Settlements, a jeli na své působiště, netušíce v nejmenším za jak malou mzdu na indické poměry jedou prodati své zdraví.

Druzí dva byli Němci. Uhlazený Sas, holič a vyrábětel dámských účesů, stále vymydlený, vlasy s knírky nakadeřené, trávil většinu času upravováním své toalety, a čtením odborného časopisu "Le coiffeur Parisien" a studiem anglické grammatiky. Jel do Kalkutty, kde umění jeho bylo hledáno — jak pravil sebevědomě — a kde chtěl v krátké době zbohatnouti. Podobnými úmysly veden byl do Tsingtau v severní Číně, soukmenovec jeho, dlouhonohý Severoněmec, jenž vedle odborných znalostí koloniálního zboží pěstoval i hudbu na tahací harmoniku. Za účelem stručnosti zvali jsme je "barbíř" a "kapelmeister."

V protější kabině, kterou od naší dělila stěží půl metru široká chodba snášeli se bratrsky pospolu dva Němci a dobrácký Angličan, rodák z Cornwallu. Jeden z Němců — boubelatý představitel dobromyslného saského typu, mohutné čtyřhranné hlavy — usmíval se většinou želmovským, ukazuje řadu nádherných, bílých zubů. Pokuřoval s výrazem nejvyšší spokojenosti z krátké dýmky, čepici měl stále obrácenou stínítkem k pravému uchu na hladce ostříhané hlavě a nespálil ve vlastní pohodlné židli na palubě aneb nehrál-li skat, kul stále nové šprýmy. Během svého desetiletého pobytu u čínského celního úřadu seznámil se patrně důkladně s čínským způsobem zavlažovací, neboť valnou část dne trávil ve veselé společnosti u baru, častuje své soudruhy pivem. Tvář jeho zářila božskou spokojeností jako úplněk na jasné obloze a z pod mohutného obočí mrkala veselé drobná očka.

Druhý Němec, malý, ryšavě, pihovitě mužisko, jehož skleně oči dávaly malé hlavě jeho jakéhosi vodovitého výrazu, byl zamklý brach. Na jeho pryčně — lepšího označení i naše postele nezasloužily — povalovala se halda tlustých knih, naplněných dlouhými námořnickými formulemi, a v taje těchto byl mlčelivý "Steuermann zur See" (jak hlásala obrovská písmena jeho zavazadel) neustále pohřížen. Chystal se patrně ohromiti své budoucí zaměstnavatele — jistou paroplavební společnost na Yang-tze-Kiangu — svými nedostížnými znalostmi kormidelnickými.

Osmáhlý obličej Angličanův zdoben byl mocným, jezatým knírem, hrajícím všemi odstíny zelené a žluté barvy dle toho, jak nikotiní takíka ustavičně jimi profukovaný z polospálené BBB dýmky, mohl na ně působiti. Široká ústa rozkládala se k úsměvu, kdykoli začal mluvit a po každé větě, kterou pronesl, kývnul hlavou na stranu, přimhouřil chytrácky levé oko, jakoby si tropil z lidí žert.

Tito byli prvními, s nimiž jsem se seznámil. Život vedli jsme přísně kasárnický. Ráno, kolem sedmé hodiny rozhlaholil vychrtlý Číňan (Fritzova pravá ruka) protivně skuhrající zvonec na znamení, aby pasažéři třetí třídy tihli s pryč. Kdo chtěl z mužů, mohl se vykoupati ve špinavé vaně, nebo spustiti na se sprchu mořské vody. O půl osmé přišla snídaně, v níž cibule a spálené brambory hrály značnou roli; oběd byl o půl dvanácté, o třetí hodině čaj anebo káva, dle libosti (ve čtvrtek a v neděli mimo to kakao a tvrdé koláče), večere o půl šesté. Kdo přišel pozdě, nedostal ničeho vyjma vyhubování vrchního stewarda, že by prý "také mohl vědět, kdy jest čas k žrádlu." —

Po jídle odebrala se obyčejně celá společnost na palubu a hověla si v židlič, najmutých či vlastních, většinou čínských, pletených práce. Kdo byli již seznámeni, krátili si čas prázdným hovorem, nebo hrou: házením provazových prstěnců na kolík, karty a shuffleboard. Cestou na širém moři roztažena byla nad námi plachta na ochranu

před sluncem a deštěm. S paluby vedla dvě schodiště na zvýšenou palubu na příď. Zde pracovaly parní kladkostroje, když v přístavech nakládalo se zboží a Číňané z prádely zde rozvěšovali prádlo k sušení. Zcela v předu ležela mohutná kotva, která za měsíčních nocí se pěkně sedávala.

Byli jsme jedna velká rodina, stojící vzorně oproti třídě první a druhé, hlavně první, jejíž obyvatelé často na nás shlíželi se své promenádní paluby s jakýmsi útrpným a zvědavým pohledem vyšších tvorů na houf vyděděnců, a otroků. U nás nehořobované lavice, plech, pryčny, páchnoucí čínská kuchyně, drsný sbor špinavých, bosonohých námořníků, v přístavech příšerný rachot kladkostrojů, řvaní domorodých dělníků — tam vše pečlivě čisté, vystrojené, prosté všeho hrubého. Z hebkých postelí budila je ráno trubka valčíkovou melodií, k vybraným jídlům hrála jim hudba a k nejuctivější obsluze stačilo stisknutí elektrického zvonku. Cítili jsme, že ač malá nás dělí vzdálenost, přec jsme každý odděleným celkem, že jsme jinou kastou, jež obyčejně zvana jest "mob."

* * *

Pravidelně k desáté hodině večer zašplouchaly z chodby u čínské kuchyně proudy vody, chrlené z hadice, jejíž ústí řídil "Bootsmann" na všechna místa naší paluby, která měl v podezření, že by mohla býti pokryta špinou. Prostí námořníci následovali jej v rytmickém pokroku, drhnouce palubu rýžovými kartáči na dlouhých násadách. Toto bylo obyčejně znamením ke všeobecnému ústupu, neboť Bootsmann, urputně mlčící, plavovlasý silák, s párem ocelově modrých očí, bezohledně pouštěl svoji potopu na vše strany bez nejmenší starosti, dostane-li kdo z pasažerů nevíтанou sprchu, či ne. Cestující tedy byli nuceni ukliditi se do propasti vnitřních. Na stolech v "jídelně" čekaly na ně tři mísy sáňdwichů, které mohl z dlouhé chvíle pojídati, kdo měl k tomu odvalu a byl jist, že žaludek jeho snese bez následků starý sýr a rozbředlé koláčky starých uzenáčů. Toto bylo poslední potěšení, které nám dobrosrdečnost společnosti — vlastně stewardů — poskytovala z odpadků vyšších tříd. V krátkce na to shasla světla.

Na palubě zavládlo pak ticho rušené jen přidušeným hovorem a občasným výbuchem smíchu námořníků, bavících se po denní námaze svým strašlivým "plochoněmeckým" dialektem. Rozvalovali se pohodlně na našich židlích, kterých používali bez dovolení za postele.

Loď lehce se kolébajíc, ubíhala širým mořem. Mezitím, co my, pohřížení v temnotách, ukládali jsme se ke spánku, v salonech první a druhé třídy panovalo veselí a světlo. Odvážil-li se kdo z nás na opuštěnou promenádní palubu, netrvalo dlouho a steward přišel mu připomenouti, že tam nepatří. Jen stříbro dovedlo jej obrátiti na lepší viru a mírnější provádění rozkazů kapitánových.

* * *

V Adenu zdrželi jsme se jen krátce. Trvalo asi hodinu, než zařičel hláskou troubou poslední rozkaz kapitánův a s mocným rachotem fetězů dopadla kotva ke dnu. Byla již noc. Kolem lodí vřeštěly houfy černých, polonahých domorodců. Každý chtěl býti prvním na provazu, po němž splhali s ranci svého zboží na zádech na palubu. Černí policisté ve sněhobílé uniformě a rudých fezech, snažili se udržeti je v pořádku jakýmsi habešským řvaním, nejdotěrnější pak častovali námořníci nehoráznými pohlavyky. Paluba změnila se na hodinu v tržiště a bílé zuby černochů cenily se všemi směry jak neúnavná ústa jejich předstihovala se ve stupňování cen. Vějíře z pštrosích per, pštrosí péra, gazelí rohy, cigarety, cukrovinky, pohlednice zaplavovaly palubu. Ubozí manželé, jichž Evy oslněny byly pštrosím peřím! Pouze sbor italských jeptíšek v šedém rouchu stál truchle opodál, naslouchaje výkladu holohlavého frátera. Byly mezi nimi mladé, krásné dívčiny, ruměnných, čistých tvářiček s odleskem tichého smutku v překrásných černých očích. Kdesi v severní Číně, ve vlasti moru, naleznou dobrovolný hrob plamenné oči stvořené pro lásku a život.

Četa "našich" posilňovala se u baru. Boubelatý Sas zářil spokojeností a podnapilý "Kapellmeister" šišlal téměř nesrozumitelně: "Hoši, zejtra se vytáhne harmonika. Koncert od devíti do desíti večer. Ať žije republika!" Sklenice zafukaly: "Ať žije!"

* * *

Druhého dne večer, mezitím co mohutný obrys lodí brázdil vlny Indického oceánu, objevil se "Kapellmeister" na zvýšeném podiu paluby s harmonikou. Usadil se pohodlně v židli, natáhl dlouhé svoje nohy, pantofle hodil stranou a přikloniv se celým obličejem k harmonice, jakoby přímo nořil se duší do třesavých tónů vyluzovaných z vějířovitě složených záhybů jejích, zahájil slíbený koncert. V polostínech paluby, seskupili se kolem cestující i námořníci, čekající zvědavě, kdo začne tančiti. Při prvních akkordech valčíku zahrály plaménky v očích dam a žádostivě přeletovaly

po mužském pohlaví, které však hodně netečně se chovalo. Fraulein Margaret prostodušně, nezkušené dítě německého venkova, v lehkém růžovém šatě, halícím nádherně její tělo, byla první v kole, nečekajíc na tanečníka. Tanec byl její smrtelnou vášní; tančila, vlastně pronikla jako smyslů zbavená palubou, pronikavě křičíc na kapelníka, aby nepřestával, kdykoliv se zdál ochabovati. Toužebně napřahovala náruč po tanečníku, ale nohy pasažerů mužského pohlaví byly jako z olova. Konečně ustrnuli se dva mladí námořníci a rozdělili se o Fraulein Margaret a Mrs. Stornell, anglicko-čínskou míšenku-vdovu, vášnivě zamilovanou do všech námořníků. Staří námořníci dali se též do reje a tančili v párech o překot; po třetím valčíku rozhoupali se dokonce i manželé a na konec tančilo všechno. Kapelník byl neúnavný jako elektrické piano a v krátkých přestávkách mezi "kousky" prázdnil sklenice, place-né vděčným obecenstvem. Po osmé sklenici počal hudbu doprovázeti hromovým zpěvem, v jehož dunění třásly se mohutné jeho kníry jako větrný mlýn; jeden z námořníků vytáhl odkudsi dva bubny a rachotem jejich zvyšoval umělecký dojem hudby. Krátce před desátou hlaholila paluba třetí třídy zpěvem a harmonika ječela plným dechem za dunění bubnů. Teprve šploumající hadice rozehнала veselé dav. ubívali vesele opět jeden den, jenž zašel navždy. V první a druhé třídě hrála lodní kapela a páni ve večerním úboru a dámy v décolleté oddávali se též radostem plesu. Veselí planulo na všech tvářích. I v nejsmutnějším vyloudil pohled na poskakující lidstvo úsměv a vědomí, že jsou na okamžik šťastní, osvěží ztrnulé nitro.

Jedna, jež nesúčastnila se všeobecné veselosti, byla moje sousedka u stolu, zasmušilá mladá dáma španělského — dle mého zdání — typu. Od prvního spatření jejího vycítil jsem, že do tohoto prostředí nepatří, že cítí se v něm cizí. Co si jako zoufalá odhodlanost chvělo se jí ve velkých černých očích, v jejich hloubkách zdála se odpočívati trpká tajemství. Hrdě a nepřístupně sedávala neb procházela se v ústraní a dlouhé chvíle ztrávila podepřena o zábradlí paluby s pohledem upřeným do neurčita. Jediný cestující, jemuž věnovala pozornost, byl buclatý hošík anglického seržanta z posádky v Madrasu, roztomilý klučina kadeřavého plavého vlasu a velkých očí, modrých jako nejkrásnější azur italské oblohy. Slovník jeho byl ještě nepatrný, ač často celým různolícím zjevem svým snažil se vyjádřiti co zmítalo se v neupraveném chaosu jeho usměvavé hlavičky. Když při nejlepším vůli nedáfila se mu konversace, rozběhl se obyčejně s jásavým "daddy, daddy" po čtyřech po palubě za svými střevíčky, které z rozpustilosti házel před sebou, a pořádaje na ně dostihy se starším bratrem. Seržant, osmahlý dvacetiletým pobytem v Indii, ramenatý rodák ze Sussex, zářil tichou hrdostí nad mnohoslibným synem, jako kdysi Jakub nad Josefem. Mrs. Stornell zvala hošíka "His Lordship" a neznámá dáma z první třídy, co do postavy hodná býti sestrou Herkulovou, patrně bezdětná, každého rána přicházela potěšiti se s Jackem a polichotiti rodičům.

Zář šťastného líčka hošíkova a jas jeho, radosti naplněných, nevinných očí obilily rmutnou tvář mé sousedky svitem lehkého úsměvu jako paprsek slunce pronikší temnými mračny na povrch země zamlženého dne, pokaždé, když sehnula se k němu a hladila dlouhé prstence plavých jeho vlasů. Jack zcela lhostejně přijímal její laskání, neboť mužná mysl jeho byla vždy soustředěna na práci, kterou se právě zabýval: házení střevíčků svých na dálku, šplhání na svůj vozík aneb snažení udržeti se na nohou tím, že křečovitě přidržoval se buď lavice nebo jiné pevné opory.

Ač řečnické nadání paní Stornellové slavilo všude triumfy, u mé sousedky minulo se úplně s úspěchem. Vodopády řeči a smíchu pl. Stornellové, kterými snažila se rozplášiti uzavřenost "hrdopysné" dámy — jak označovala ji nám "říká, že je vdaná, ale bůh ví co je", dodávajíc zlomyslně. — stěžl dovedly vyloudit z ní slovo. Bylo skutečně tak chladným ono srdce, byla to skutečně hrdost, jež vzdalovala ji společnosti ostatních? Oči a celý zjev mluvily jinak. Ony plamenné, démantům podobné oči byly vyhlídkami do světů duše hynoucí na cizí půdě, nepochopené; toužící horoucně po předmětu nejoddanější lásky, však nenalézající ho.

Tam stála opět, opřena o zábradlí, se závojem vlajícím kol bohatých, černých vlasů, s pohledem upřeným na daleké moře. Nepohnutě, jakoby ani neslyšela výskot a hru harmoniky.

"Proč jste tak smutnou, paní?" otázal jsem se španělsky v naději, že zvuk mateřského jazyka zmírní úsečnost oslovení. Neodbyla mne ostře, ani neoděšla beze slova, jak jsem se obával. Tiše pozvedla hlavu a usmála se — jaký úsměv, jaké krásné zuby! Cos dováděného zahrálo jí ve zraku, skoro jako: vída, přece přišel zvědavec! a řekla italsky: "Mýlíte se, pane, mojí vlastí je Itálie! Smutná? Oh ne právě — jen melancholické myšlénky mi někdy zaplaví mysl. A jak chcete, abych se veselila mezi oněmi Němci a Angličany, povahy tak rozdílné od mojí?"

Melodicky, jako píseň italské opery, zvonil její toskánský přízvuk s příděchem radosti, že mateřštinou může dáti průchod citům chvějícím nejvnitřnější strunou srdce.

Rozhovořili jsme se. Byli jsme na italské půdě: v paměti mé převládlo kouzlo oněch dnů v počátcích mé bludné kariéry, kdy v Miláně bezstarostným zpěvem a tancem trávil jsem váš filosofie prosté chvíle v záři azurové oblohy a plamenných očí. Celá poesie a hudba italské duše uspaná poněkud léty bojů v různých končinách zeměkoule, oživila ve mně rázem. Pocit vzájemné důvěry takřka okamžitě uvedl nás na společný myšlenkový svět — daleký pustému veselí na druhé straně paluby. Jak sdílnou dovedla být Signora Visseri!

Jela z Janova. Byla s manželem, úředníkem kteréśi banky v Shanghai, na prázdninách v Itálii, po šestiletém pobytu v Číně. Manžel její odejel zpět před několika měsíci a ona jej nyní následovala. Vrchní steward zamilovaný od první chvíle, vykákal jí vnitřní kabinu, kde byla sama pro sebe. Každý den ráno přicházel ke dveřím její kabiny ji buditi a jevil velikou starost o její zdraví. Večer nosil jí zmrzlina a vůbec choval se k ní co nejlaskavěji. Však dočkal se trpkého zklamání. Domnívala se, že by za laskavost svoji získal nějaké odměny, překvapil jí jednoho odpoledne svojí návštěvou, když ležela na posteli a četla. Hovořil, hovořil a najednou přemohly jej city. "Jak jste krásná, celá moje žena" zašeptal vášnivě, chtěje ji obejmouti. Však ruka její přivítala jej nevlídným políčkem a on, snaže se zachrániti co nejrychleji masité obličej svůj od pokračování a sebe od nepřijemných opletaček s kapitánem, na ústupu narazil hlavou o pelest hořejší pryčny. Zaklel bolestí a zmizel. "Zbavila jsem se bestie, ale za to kde může, mstí se" končila vypravování. — "Proč jste to neřekla kapitánovi, když z rána přichází se nás ptát, jak se nám vede?" — "Zbytečně bych se přivedla do řeči. Která pak počestná žena cestuje třetí třídou bez průvodu? Jaké zacházení chcete očekávati ve třetí třídě?" — "A proč jedete třetí třídou?" — "To jest mým tajemstvím", řekla s úsměvem trpkým a poněkud škádlivým zároveň. "Nemohla byste mi je svěřiti, aby se vám ulehčilo, abyste poněkud veselěji hleděla na svět?" — "Tajemství své nespovím nikomu. Je příliš velké. Buona notte!" A tichým krokem odešla do hlubin našeho vězení.

Indický oceán nemá do sebe nic zvláštního. Stejně spousty vod, zprohýbaných hřebeny vln ve stejnoměrném vání větru, jako na jiných mořích. Cos pošmourného leží nad námi; západy slunce, tak nádherné na celé rozloze oceánu Tichého, jsou zde zasmušilé, bezbarvé. Jakoby nářky oněch millionů ujařmených v posvátné Indii byly seskupeny v mlhavých sborech nad ním a nemohly nikdy rozptýlit se. Snad ztrácejí se ve snivém nekonečném a nedostihují vědomí smýšlených bohů, k nimž jsou vysílány. Pouze teplota zvyšuje se každou mořskou milí a horké noci proměňují kabiny naše, malé a přeplněné, v předpekli. Tropické obleky, bílé a khaki spolu s tropickými helmami počínají se objevovati na palubě.

Vraceje se druhého dne z paluby druhé třídy byl jsem překvapen novým zjevem signory Visseri. Byl jasný, slunný den a její oblek oslňoval přímo svoji bělostí v kontrastu k bohatému, černému vlasu a slabě přihnědlé pleti jižních krás. Španělský popěvek mihl se mi paměti:

En los ojos de mi morena,

hay un fuego extraño — — Neviděla mne, majíc

hlavu obrácenu stranou. Mantegazzova "Duše věci" byla rozevřena mezi jejími drobnými prsty, však oči její nebyly upjaty na stránky knihy. V knize rozložen byl dopis psaný mužskou rukou, výstředním stojatým písmem a v obsah jeho pohřížena byla moje signora tak hluboce, že zdálo se, jakoby celý svět pro ni neexistoval. Od milence — problesklo mi okamžitě hlavou. Pozdravil jsem. Bez nejmenšího vzrušení zavřela knihu a "con piacere" přivolila k mé žádosti o dovolení, zda smím přinésti svoji židli a zaujati místo vedle ní. Kolem hrály si děti. Paní Stornellová byla neustále celá rozpálená smíchem ve společnosti obou Skotů. Kapelník a barbiř dobírali si Fraulein Margaret, která celý den chovala v náručí psíka své velitelky z první třídy a nařkala na těsné botky, na dobro sešlapané neustálým tancem. Vrchní steward napínal objemné své břicho do co možná vojenské pósy a hladil psíka, při čemž prsty jeho často svezly se labužnický na růžové šaty slečny Markéty. Boubelatý Sas s několika jinými Němci hrál skat a seržant, pokouje z dýmky, hovořil o krásách Madrasu s Drem. Rajanem, domorodým Tamilem, vracejícím se do vlasti ze studií v Londýně. Každý snažil se co nejlépe vyplniti dlouhý čas mezi hodinami jídla, jediným skutečným zaměstnáním.

"Jest krásné mít děti!" řekla náhle signora Visseri toužebně, hledíc na bujarého Jacka, třepotajícího radostně ručkama po pomeranči, kterým jej starší bratr škádlil.

"Nemáte dítěte?" zeptal jsem se.

Zavrtěla smutně, velmi smutně hlavou a sklonila ji níže nad knihu.

Boubelatý Sas slavil své narozeniny. Celý den konal přípravy s kapelníkem a porádal program velkolepé večerní zábavy. Nacházel se "nel mezzo del cammin di nostra vita" (ve středu cesty našeho žití) a chtěl mít na památný onen okamžik co možná příjemnou upomínku. Kolem osmé hodiny vynořil se z hlubin korábu v cylindru a monoklu a za bouřlivého potlesku zaujal slavnostně řečnickou tribunu.

"Velevážené shromáždění, dámy a pánové, sourozenci v Adamovi a bratři a sestry v Kristu — nemýlí-li se" započal mečivým, co možno nejkomičtějším hlasem, tváře se nicméně nesmírně vážně. "Jest i zvláštním potěšením zváti vás ke společnému se mnou oslavení tohoto večera, kdy zcela bez vlastní viny dosáhl jsem požehnaného věku třiceti let. Jest to vlastně — odpusťte mé sebechvále — do jisté míry hrdinství a vytrvalost, uvážíme-li kolik ze soudruhů mého stáří skončilo již sebevraždou (oženilo se, račte rozuměti), ale já — nu nechci se zrovna chválit — jen kynu zdravím ke větší chvále boží, jen kynu . . . Prosím, prosím, jen ne dlouhá blahopřání. Pane kapelníku, prosil bych o laskavé bříknutí na klapky vašeho nástroje a prosím vážené shromáždění, aby zpívalo s sebou.

A z plných plic, krouťe rety a stahuje obličej v úžasné grimasy, zanotoval známou německou píseň: "Již třicet let jsem dneska stár
a mnohou prožil bouř — —"

Všichni Němci, pasažeri i námořníci, nadšeně pěli s sebou oslavencovu hymnu za průvodu harmoniky.

"A nyní, pane číšníku, načněte šampaňské. Každý jest vítán! Chci, abyste dnes byli všichni veselí se mnou, neboť posvátná tato chvíle nevrátí se, kdybych mohl obrátit později svět rubem na líc. Radujte se a veselte, dokud krev je mladá, dokud je čas. Pane kapelníku, zastavte varhany, neračte mne vytrhovat, budu prosit o solo." Posunul cylindr k pravému uchu, urovnal si monokl a dáváje si holí takt, začal, mezitím co číšník — Fritz — naléval šampaňské:

Když jsem byl kluk, tatík mi v uši hřměl,
jak rákos tančil po mých zádech v skok,
(jen za to, že jsem proved' co on směl),
"Co bude z tebe?" stěžl čistič stok!"

V paměti vděčné věštbu jeho chovám,
Poslancem chtěl mne mít, a máti knězem,
co jsem as, hádáte? Nuž, povím to vám:
kde jaký čistím sud, by nepuk' rezem!

Tak v bázni boží třicet žil jsem let.
Muž zkušený, vám dobrý dát chci kyn:
Hlupák, jenž smutky v mládí čas si vplet!
Nuž na zdraví — ať žije vděčný syn!

"Na zdraví! Ať žije!" volali všichni nadšeně a nejnadšeněji Wachtmeister Fink, bývalý námořní voják, nyní úřední osoba v německém protektorátu v Tsingtanu. Hodný člověk, otevřeného obličje a srdce tak upřímného, že podobného nikdy před tím jsem nepoznal.

Celou duší věnoval se slavnosti a přispíval hojně na udržení zásob vína. Také zpíval zábavná sola příjemným barytonem. Oslavenec sám uspořádal několik komických výstupů a kapelník hrál mezi jednotlivými čísly všechny možné tance stávkovějším tempem. Rychot doprovázejících jej bubnů připomínal vášnivě rozohřené starých tureckých armád v tažení proti nevěřícím. Třetí třída byla předmětem všeobecného obdivu. Sám kapitán s celým štábem pozoroval velkolepé divadlo a celá první třída byla seskupena v předu promenádní paluby, obdivujíc se radostem plebejců. Pouze naši Angličané uklidili se pod palubu.

Přiměl jsem i signora Visseri, aby se účastnila všeobecného veselí. Zdráhala se zprvu, však na konec souhlasila s básníkem:

Užij co můžeš, ne by trud a žal
ti retů, číše, hudby rozkoš bral!
Prach v prachu budem v mžik a který hrob
kdy víno, pocel, druha, písně znal?
Proč rajských žití chvil přezírat vděk?
Náš prchá čas — tu pravdu tvrdí věk;
tvé vesny jeden vzpučí zlatý květ,
ježž odkvetlý nevzkřísí světa lék!

Viděl jsem, že zakmitlo jí chvillemi v očích cosi jako závist nad bezstarostným veselím ostatních, jak stála v povzdálí. Bylo jasno, že toužila zapomenouti na svoje smutky ve víru tance, ale neměla odvahy vrhnouti se do středu těch, jimž dosud se vyhýbala.

"Nerouste se" řekl jsem. "Co vám po kritice pošelých a pokrytců? S tímto zde nesejdete se po skončené cestě snad nikdy — nuž, co vám po jejich řečech?" Hleděla na mne zpytavě a kdo ví, co četla v mém nehybném sluncem afrických pouští osmahlém obličejí. Myslím, že vyčetla dobře moje upřímné přání viděti ji veselou a tvář se jí rozjasnila úsměvem. "Tančeme tedy" řekla krátce a na houpající se palubě bylo o párek více.

Ve všech tvářích proudila krev prudkým tempem, oči zářily, v myslích byly uspány všechny nepříjemné dojmy. Šampaňské a pivo a divoká hudba přeměnily palubu naší v rejdiště rozjařených smrtelníků. I signora Visseri připila si s oslavencem a v očích zahrály jí dovádivé plaménky. Slečna Markéta byla na polo opíla a rozpálená nejvyšší měrou; paní Stornellová padala samou rozkoší do náručí svého zamilovanému námořníku, svému "princi z románu". Srdce Bootsmannovo obnůčené tolikerým štěstím a trochu těž vínem povolilo k odložení hodiny každodenního mytí paluby na jedenáctou. Když tato neodvolatelná lhůta nadesla, byla společnost nadobro vyčerpaná, a s veselým zpěvem rozešli se skoro všichni do svých kabin. Oslavencem s kapelníkem a několika přáteli odešel k baru zakončiti důstojně památný den prohlásiv, že před půlnoci ho nikdo nedostane do postele.

Paluba byla umyta, námořníci uklidili se k odpočinku. Zbyl jsem na palubě sám se signorou Visseri. I její krev byla rozbouřena tancem; cítil jsem teplý dech její a rychlý koloběh krve jejího pružného těla. Spřádal jsem nejrozmanitější rozluštění jejího tajemství. Kde as bloudily její myšlenky?

Coš kouzelného leží v šeru noci. Duše si důvěřující splývají pod závojem noci v jedno a proudem hrnou se z úst slova, jež na denním světle neměla by ni svěžesti ni harvy. Ve dne člověk jest hercem na jevišti života, ale v tichu noci nalézá sebe, jakým skutečně jest.

"Nemyslíte, drahá přítelkyně . . ." započal jsem. Přerušila mne.

"Jakže? Drahá přítelkyně? Rychlé jest vaše přátelství — ani neznám vašeho jména!" řekla polo vážně, polo žertovně.

"Říkejte mi prostě Don Luigi. Jsme oba opuštěni na celé lodi; proč bychom nemohli si býti přáteli po dobu cesty? Nebojte se, že chci dobývatí vašeho srdce — vím, že jest již dobyt. Chci je pouze léčiti, možno-li."

"Muž jest vždy lovcem — jest to v jeho povaze" odvětila s přesvědčením. "Spaťtí ženu, jež zaujme jeho smysly a zapomene rázem všechny, jež miloval před tím."

"Buďsi, o to se mi nejedná. Nemyslíte nicméně, drahá přítelkyně, že lépe jest zapomenouti prohrané sázky a hledati štěstí v jiných nevyčerpatelných příležitostech, jež skýtá život, hlavně v mládí?"

"Pro muže ano, nikoli pro ženu. Žena prohrála-li jednou, jest odsouzena pro vždy. Nemá-li smyslu pro čest, může naléztí dosti chvilkových zábav, ale život její jest zmařen. Má-li smysl pro čest, život jest jí trýzní!"

"Není hříchu v ničem, co povznáší duši a očisťuje ji, třeba na chvíli jen, ode vše- ho bědného a nízkého."

Neodpověděla. Zdála se býti pohřížena v myšlenkách. Zvedla se k odchodu. Doprovodil jsem ji po tmavém schodišti dolů a odešel jsem ke své kabině. Tam ku podivu dosud bylo živo. Kormidelník, jindy tak zamklý, seděl na své pryčně a klátě hlavou blábolil jakýs popěvek. Vytáhlý Skot zápasil s oslavencem, jenž v nočním obleku chtěl rozběhnouti se ještě k baru pro dodatečnou láhev šampaňského. Skot z lásky křesťanské chtěl zachrániti jej před úrazem a domlouval mu, jak nejlíp uměl. "Ale, člověče, nech mne" brumlal oslavencem, "třicet let jsem stár jen dnes. Zítřka kdybych vypil deset šampusů, už to nebude dnes. Co se mícháš do mých domácích záležitostí? Oženil jsem se s tebou, nežide? Nech mne b-bejt — — —"

Trvalo dobrou půl hodiny, než se vše uklidnilo. Oslavencův chrápot byl posledním dozvukem jeho třiceti let.

* * *

Stali jsme se zcela důvěrnými přáteli se signorou Visseri. Po delším strojeném zdráhání sdělila mi své křestní jméno — Lina a přistoupila na můj návrh, abychom zanechali všech moderních titulů a vrátili se ke zvyku starých Římanů: a od té chvíle byla ona jen Lina a já Don Luigi. Mantegazzova "Duše věci" dávala nám hojně látky k probírání v našich rozmluvách a v krátce byli jsme si duševně tak blízcí, jako bychom znali se od dob našich předešlých putování pozemských, jak učí filosofie indická.

Té noci, kdy blížila se loď ke Columbu, seděli jsme samotní vedle sebe na palubě. Plachta byla sundána, vše bylo připraveno k zahájení prací v přístavu za časného jitra. Zachmuřená, šedá obloha klenula se nad námi. Děšť, který spustil se na chvíli kolem desáté hodiny večer, uspořil Bootsmannovi práci a ochladil poněkud

horký vzduch. Pod palubou bylo nesnesitelné vedro, nicméně všichni naši spolucestující byli dole.

Nemluvili jsme z počátku mnoho. Lina byla pohřížena v myšlénkách — nechtěl jsem ji rušiti. Tušil jsem, že melancholie jejího tajemství opětně převládla v její mysli. Až náhle půlnoční šero, klid a odměřený běh lodi odemkly zámek jejího srdce.

Jakoby věděla, kde dlí moje myšlénky, řekla pojednou chvějícím hlasem, chvílemi přerývaným návaly citů: "Přemýšlíte o mém tajemství, milý don Luigi. Řeknu vám je. V mém životě láska nebyla vůdčí silou. Chudý sirotek, bez vyhlídek pro budoucnost, učinila jsem jako ostatní mé družky z dětství — vdala jsem se. Bez lásky — abych nebyla děle odvislou od staré tety. Viděla jsem družky své, vdané již léta přede mnou: mnohé za ošklivé, kruté muže — jen aby byly zaopatřeny — mnohé z nich nešťastně v manželství, ale vdané. Lépe špatné manželství, než býti starou pannou, říkaly. Tu naskytla se mi příležitost: inteligentní, ne zrovna ošklivý muž, s kariérou před sebou, všude vítaný společník, třeba že poněkud velký ctitel nočních zábav. Manželství bylo proň jedinou spásou, tvrdili jeho představení, u nichž moje teta se informovala, ale slíbil polepšiti se.

Krátce po svatbě odejeli jsme do Shanghai, kde muž byl ustanoven ředitelem filiálky. Jak prostou byla jsem tehdy! Jak mnoho upřímné snahy k vytvoření spokojeného domova bylo ve mně! Společnosti jsem nemilovala, pracovala jsem doma, řády si šila — však to můj muž nechtěl. Chtěl býti vynikajícím členem společnosti a chtěl, abych hrála dámu. V oně společnosti, kde skoro každý manžel měl milovnici a každá manželka milovníka, kde všechno jemnější v lidské duši bylo stavěno v posměch mladých a starých lovců peněz a záletníků! Neznali jiných duševních požitků než klub, karty, počítání kursů a sport. V tom nalézali úplné blaho. Bohatí a svět považoval je za vzory lidí.

Vzdorovala jsem, nebylo mi možno vžiti se do těchto poměrů. Docházelo proto mezi námi k výstupům. Až jednou řekl: "Proč chceš šetřiti — když nemáš děti?" Od té chvíle změnila jsem se úplně: tento úder mu neodpustím nikdy. Žila jsem jako dáma: nesáhla jsem na nejmenší práci, kupovala nejdražší obleky, zařídila skvostný byt, přes léto jezdila jsem do Japonska. Měla jsem řadu obdivovatelů, záviděli mi a to se mi líbilo. Nežártil, znaje moji povahu. Vysmál se mi jen, když rozhořčena nekonečnou nudou života, jaký jsem vedla, vyhrožovala jsem mu, že vezmu si milence, jako druhé.

Takový život vedla jsem šest let."

Povzdychla z hluboka. A pak vášnivě, jakoby všecken svírající jí bol vyrvatí chtěla z mysli a chtěla vrhnouti jej nadobro od sebe do tmavých mlh nad mořem, pokračovala:

"Šest let! Léta dvojího života — chladného na jedné straně, na druhé plného bojů s výbuchy neukojených vášní. Byla jsem vlastně ošetřovatelkou mužovy neurastenie, milosrdnou sestrou, ustanovenou lékařem nad rozrušenými nervy. Kus sem ledu.

Jeli jsme do Itálie vlastně se léčit. Jezdili jsme z ústavu do ústavu, z lázní do lázní. Po půl roce on odejel nazpět, já zůstala v Livornu. Cítil se úplně zdráv: jeho dopisy byly plny lásky. "Zanecháme prý blbého společenského života, budeme žiti jen sobě." Ach ano! Nyní mu scházím, stýská se mu po tichém posluchači jeho nevrilých nálad. Přijede a bude vše po starém. Odkládala jsem proto stále s odjezdem.

A zde počíná mé tajemství. Muž, jenž jednou v lázních se mi představí, počal mne pronásledovati v každém kroku. Vyhýbala jsem se mu — byl mi z počátku protivný. Obličej jeho byl smrtelně bílý a černé oči jeho leskly se příšerným žarem. Jizva na horním retu dodávala mu nevylicitelného výrazu: démonického a nekonečně trpkého zároveň. Ale nemohla jsem se ubrániti podmaňujícímu vlivu jeho pohledu, ač opakovala jsem si, že muže toho nenávidím. Ale znenáhla jsem se dleňala. Vyčíhal mne jednou na poště a vynutil na mně dostaveníčko.

Sešli jsme se jen třikrát — vždycky v parku. Jakým tajemstvím, jakým kouzlem vládl tento muž — nevím. Však jeho přítomnost, dotek, políbení, činily ze mne jeho otrokyni. Nikdy jsem nesnila, že zkamenělé nitro moje jest schopno citů, jež vzbudil ve mně tento podivný člověk. Každý dotek jeho rtů, jeho objetí naplňovalo mne bezměrnou rozkoší. Vedle něho ztrácela jsem úplně vládu nad sebou — byla jsem jeho. Cítila jsem, podlehnou-li jednou jeho vyzvání odjeti k němu do Florencie, že nikdy se nevrátím. Psal mi dlouhý, vášnivý dopis. "Neodjížděj, zůstaň!" Zde ovládl mnou strach. Jedinou myšlénkou mojí bylo, přehnouti od propasti, jež zela přede mnou. Byl konec měsíce, byla jsem bez peněz. V horečném chvatu, pomýšleje jedině na útek, zastavila jsem několik šperků, a k údivu příbuzných odjela jsem do

Janova. Jedinou myšlénkou bylo odjetí první lodí, stůj co stůj. Bála jsem se, že podlehnou obrovskému pokušení vrátiti se. Na druhou třídu neměla jsem peněz, vzala jsem třetí. Jen pryč, pryč, za každou cenu. Prchla jsem jako štvaná zvěř —

Poslední slova téměř vzšklikla. Pak, těžce oddychujíc, odpočívala bezvládně na židli. Po chvíli uklidnivši se, obrátila hlavu ke mně a řekla s mdlým úsměvem:

"Nyní, Don Luigi, co řeknete mému jednání? Představte si všechny mé boje před odjezdem a zde na lodi. Při každém novém čtení jeho dopisu, když opět mnou ovládla neznámá mi dřív rozkoš, proklínala jsem svůj útek. Byla jsem opět jeho a budu jeho. A přece jsem prchla."

"Jednala jste hrdinsky," řekl jsem krátce.

S východem slunce rachotily již na palubě kladkostroje a znělo volání ceylonských dělníků. Nakládali bedny. Těla jich, jako z bronzu ulitá, leskla se potem: byli úplně nahí až na "fíkový list" upevněný kol beder. Smečka prodavačů a penězoměnců sháněla se po obchodu: kapesníky, krajky, figurky slonů, opálům podobné kaménky (slzy moře je zvali), pohlednice byly na prodej. Kolem parolodi houpalo se na moři plno loděk naložených banány a ananasy a pomeranči a majitelé jich vřeštěli z plna hrdla. Řada lodic s uhlím kupila se po obou stranách korábu; na nich kolem sta nahých Ceylonců házelo koše uhlí do strojoven.

Naše kolonie zmenšila se o několik nejlepších členů. Dr. Rajan v indickém turbanu ochotně dělal tlumočnicka. Obstaral loďku a v této s rodinou seržanta a "barbifem" odjeli jsme na břeh. Byl jsem posledním, jenž rozloučil se s malým Jackem, který od našich dam byl již obdržel přecetná políbení na rozloučenou, nejvíce ovšem od Liny. Na nabřeží jsme se rozešli; upřímný seržant srdečně přál mi mnoho zdaru. Naklonil jsem si jej svým proroctvím, že z Jacka vyroste znamenitý inženýr — jak usoudil jsem z útvaru jeho hlavy. Snad splní se moje předpověď a setkám se s ním někdy v Madrasu i s drem. Rajanem, který dle nauk Mazziniho a Svani Vivekanandy chce působiti k povznesení svého národa Tamilů a ke zmírnění bolesti jeho.

Cinghalci, Tamilové a Malajci — Budhisté i Mohamedáni žijí zde rovně pospolu pod dozorem anglických úředníků a indických pluků. Ve chrámech budhistických předčítají kněží chvalozpěvy z posvátných knih Máhavansí, psané v jazyku Pali. V mešitách ozývá se klassická arabština koranu. Oběmu stěží mnoho domorodců rozumí a proto Angličané mohou klidně žíti ve svých bungalow, obklopených tropickými stromy a květy a hráti golf a tennis na velkém trávníku ve Viktoriá parku. Colombo podobá se jedné velké zahradě ve čtvrti bohatých přístěhovalců a velkému hnízdu termitů v ulicích obydlených domorodci. Ceylonci jsou hezká rassa: temně hnědé, lesklé pleti, pravidelného obličejce, bohatého černého vlasu, který četní mužové nosí dlouhý a přihlazený půlkruhovitým hřebenem. Časopisy v jazyku cinghalském a tamilském jsou k spatření v četných domech, vlastně nízkých dřevěných domech, do nichž lze dobře viděti z ulice. Missie i Armáda Spásy šíří anglické slovo boží mezi národem, který ostatně nejví valných náklonností k revolucím, takže vlastně netřeba jej očkovati láskou křesťanskou.

Jako Cařihrad mívá své "posvátné" psy, staré Memphis ibise, starý Řím husy, jako město Veracruz má své nedotknutelné supy (zopilotes), Hamburk racky a Benátky holuby — Colombo má jakýsi druh posvátných vran, jichž peří hraje stříbrem. "Kálíkálí" jim říkají asi dle přirozeného zpěvu. Pozoruhodný jest také vysocí krasocitný druh žebroty malých Ceylončků. Jedeš ve své džinrikša, nic zlého netuše, když náhle vletne ti na hlavu květina nebo celé kytiče a půl tuctu Ceylončků snaží se tě nejsladšími zvuky a úsměvy přiměti k sáhnutí do kapsy.

Krásné květy má Ceylon, plné opojné vůně jako geramie v Cordobě v Mexiku! Procházaje se mezi záhony květin v rozlehlém parku, plném bambusů, stromů pepřových a skořicových, vzpomněl jsem na Linu. Ochotný hlídá za deset centů vyhledal mi nejlepší květy, mezi nimi nádherný zvonkový květ skořicového stromu: snad bude jí vůně jejich potěšením, myslil jsem, vracaje se na parník.

Na lodi bylo neunesitelné vedro a ve třetí třídě pravé peklo. Rachot beder, skřípání řetězů, řev dělníků, páchnoucích potem: a útulku nikde. Nalezl jsem Linu sedící ve své kabině zmalátnělou, s rozpuštěným vlasem, trpící. Podal jsem jí květiny. Nikdy jsem nepomyslil, že způsobím jí takovou radost jaká rázem problemskla celou její bytostí. Oči jí zplály hlubokou vděčností a pohled byl výmluvnější všech slov. Vdychujíc vůni květů, děkovala mi s nelíbenou vřelostí: "Don Luigi, jak se vám odměním za tuto vzpomínku v tento hrozný den?"

"Tím, že počnete věřiti v lepší doby. Zapomeňte oněch černých očí — vše v nich bylo jen poblouzením smyslů."

Byl jsem, jako nikdy před tím, potěšen vědomím, že viny sil, hromaděných tělesným strojem v pletivu mozkovém, dovedly konejšivě působiti na rozháranou

mysl její. Čistě myšlenkové uspokojení, v němž touhy tělesné nebyly přimíseny v nejmenším. A přece jak krásná byla, jak svůdnou!

Nastaly krásné, měsíčné večery. Vystupují jasně v mých vzpomínkách: Modravy světlo line se z nekonečna na širokou plochu moře a na přidě korábu, osamělého na povrchu oceánu, oddáleného všemu životnímu boji.

"Pojďte do jiných světů, Lino, světů snů," řekl jsem jí, hledě uklidnit její mysl. "Večery tyto neobjeví se již nikdy v životě vašem. nedejte prchnouti jim ve smutku, když z celého vesmíru šumí hudba světů vyšších, prostých všech béd."

Vzhlédla ke mně a v hlubokém černém zraku jejím byl souhlas.

Přídá, rozrážeje šumné povrch oceánu, ubíhala v přímé čáře proti měsíci. Široký pruh světla jeho rozléval se po vodách, jako mohutná stříbrná řeka tekoucí hlubokou chodbou k oněm končinám, kde obrazotvornost kreslí trůny bohů. "Nebylo by to krásné," řekla, "jeti tak stále, celým životem, a ztratit se kdesi v nekonečnu?" Coś pohádkového bylo v těchto chvílích. Jsou chvíle, kdy těla spí a jen duše sklání se k sobě v nejkrásnějších podobách, vytoužených vlivy myšlenek čistých jako křišťál, jež z hlubin Nirvany přinesli smrtelníkům geniové umění, poesie a hudby. Tehdy plně chápal jsem verše mladého Lermontova:

Chci mítí dívku, psáti verše pro ni,
svou krví psáti, co v mé duši plane,
když k hlavě mé svou něžnou hlavu sklóní,
co síly žárné krví k mozku zvoní,
jak jara dech, když všehomírem vane.

Přijď brzy, dívko, dřív než pozdě bude!
Máj kvete ještě, kéž nás osud svede!
Bezcitná toulka, živoření chudá,
v mém srdci jinak budeš, světa blude,
ježž ďáblův ruka pomstychtivá přede!

• • •

Mezi pasažery, přistoupivšími v Colombo, byla mladá žena, židovského typu. Obrovité poprsí stěží udržoval lehký, bílý živůtek; bedra její podobala se velkému, neforemnému sudu, který nohy, špatně zasazené v kyčích, stěží mohly unést. Pohybovala se těžce, jako tučňák patagonský. Pod nízkým čelem, dvě vypočítavých, černých očí, hledících znavené do světa, dlouhý orientálský nos, smyslné, uštěpačné rety. Malá, černá její hlava s poprsím vypadala jakoby byla vzata z jednoho sádrového modelu a posazena na bedra patřící modelu jinému.

Sdílela kabinu paní Stornellové, v níž našla dobrou společnost. Kabina jejich, dle úsudku stewarda, podobala se čínské kuchyni. Z úst ochotné paní Stornellové zvěděli jsme, že vlastní její společnosti jest svatá Rus. Zírala poněkud plaše kolem sebe, jakoby podezírala každého, že jí čte na očích, čím jest. Hledala spřízněné duše a ku podivu, utkvěla na mně.

Zapředla se mnou rozhovor jednoho odpoledne. Divila se, že mluvím rusky a byla hned pevně přesvědčena, že jsem z Oděssy, jejího rodiště. Nemálo se rozhorlila nad mým tvrzením, že Oděssu ani Varšavu jsem nikdy neviděl. "Cože vy, Amerikán? Ruskij človjek jste a jevrej (žid) jako já. Co vám třeba stydět se za svůj původ? Já každému přímo řeknu, co jsem — mne netřeba se stydět. Jaký že vy jste Amerikán! Mne nepřelžete!" Upokojil jsem ji tedy přiznáním, že jsem žid a z Oděssy. Zajímavá transformace! Nebylo divu, že mne považovala za ruského člověka, neboť mluvila prabídnou ruštinou.

"Mne nepřelžete, holoubku," řekla sebevědomě, "vidím dobře a mám dobrý um (rozhled). Úžasně jsem úmna (prozírava). Kam bych se dostala, kdybych nebyla úmna? Peníze bych utratila, roztrhaná bych chodila, pány o milost prosila. A takhle pány klamu, peníze z pokladen jim čarují, vystrojít se od nich dávám jako kněžna — a páni ještě o milost prosí. Úžasno ja úmna! Peněz celou haldu vezu. Steward ví, oči poučil, když jsem počítala před ním zlaté libry! Tři sta jich vezu, holoubku. Šatů haldu, kufry div nepraskají. Teď ještě dva měsíce v Singapore, něco přibude do pokladny a pojedu zpět. Strašně jsem sežloutla v tomto podnebí a krev není krev-voda!"

Netrvalo dlouho a nová známá začala mi tykat. Učinil jsem na ni patrně dobrý dojem. Vidouc mne často důvěrně hovořiti s Linou, řekla mi jednou:

Vykutálený jsi mi to ptáček — s Taliánkami jezdiš! Lepší jsi si ale mohl vybrati, chytrejší! Nechal jsem jí při tom, jsa zvědav na pokračování.

"Chytrá musí být žena; dovést dobře vyssát hloupé, zamilované muže. Ovšem jak také pánbůh dá štěstí. Mně chvála bohu, netřeba si stěžovati. Viš, Angličan není jako Rus — má poslední rupii, utratí. Řekneš: líbí se mi to; koupí."

"A jak jsi se s ním seznámila?" táží se vpraven úplně do nové úlohy.

"V divadle v Oděse. Byla jsem tam s mojí tetou. Angličan hledí na mne, mrká, usmívá se. Po divadle zve mne do restaurace, nabízí, že mne vezme s sebou. Slíbila jsem mu, že se poradím s tetou a druhý den mu dám odpověď. Jaké porady? Plán jsem si vymyslela, povídám muži: "Chtěj nebo nechtěj, pojedu. V bídě žiješ, v bídě zemřeš — jaký pak život? Půl roku beze mne vydržíš, shromáždím kupu peněz a budeme žítí královsky." Pravím k Angličanovi: "Rodiče mám chudé, co si počnou beze mne?" A již pláču. Angličan žadoní, slibuje, prosí — jen pojed, zaplatím. Dvě stě liber uložil na banku a ještě deset liber dal mi pro nemocnou matku. Dala jsem je muži, povídám: "Zde máš, dobře se poměj. Na ženu vzpomínej, nebude jí tak dobře se starým." A odjela jsem do Colombo."

Usmívala se při tom tajemně, pozorujíc jaký na mne působí vyprávění její dojem "Nu, chytrá jsi, holubičko, — všechna čest. Ale co říká tvůj muž?"

"Co by říkal? Píše, žaluje že se mu stýská. A nemysli si, že je to jen tak všelijaký muž. Mladý, hezký — junák! Ale co naplat! V koních tolik nevydělá za deset let, co já teď za měsíc dostanu. Mám ho ráda, junáčka, deset liber mu posílám každý měsíc — ať se pobaví! Tabák, vodku a nějakou tu děvočku — mladý je, potřebuje to. Jako král si žije se stem rublů a ještě zašetří."

"Hodná jseš žena," řekl jsem, "přeješ muži. Málo je takových."

"Eh co, přeji muži! Ráda ho mám a jsem rozumna. Co myslíš, že to pro mne lehkým bylo s Angličanem se tahat? Ale myslím si: Dobře bude na konec. Dítě naše vychováme, jako páni žít si budeme."

"Také dítě jsi opustila?"

"Nu což, děvče malé, ničeho se nedozví. Bohatá bude, pána si vezme, osedlá si jej. Netřeba jí tak světem se tlouci, jako matce. Život jeden — malá ztráta. Životů tisíc — malá ztráta. Lepší bude těm po nás."

Střízlivý názor! Rozhlédl jsem se po palubě a připadlo mi, že celá naše loď jest vlastně přeludem. Jakousi hračkou vyrobenou dětmi vesmíru pro chvilkovou radost "Životů tisíc — malá ztráta. Lepší bude těm po nás!" A tu mé oči stěhly se s pohledem Liny, podobným paprsku lomenému v démantu. "S takovou se bavíš? Každá je ti tedy dobrou?" zaletěla ke mně ozvěna její myšlenky, chladná a skoro opovržlivá. Zanechal jsem další rozmluvy se svojí "krajankou" a na rychlo jsem se poroučel.

"No, dobře, dobře. Potěš Taliánku. A večer, viš, nezapomeň — přijď do mé kabiny. Dopis ti ukáží od mého muže, odpověď napíšeš. Také matce. Dojemně to musíš napsat, aby se všichni rozplakali. Nezapomeň."

• • •

Vysvětlil jsem tiše, že moje zábava s Ruskou jest jedině studiem. Dívil jsem se, že může mne podezřívát z tak špatného vkusu a považovati mne za schopna pouštětí se do nějakých záletů s takovou ženou.

"Myslím, že berete své studie příliš všeobecně. Měl byste vypustiti ženy nadobro z programu, chcete-li dobytí si někdy slavného jména."

Slavného jména?" podivil jsem se. "Po tom jsem netoužil nikdy, jedině po nalezení cesty, vedoucí k duševnímu míru. Nalézti ji a ukázati jiným cesty, vedoucí z temného bludiště na jasně ozářenou stezku životem. K tomu třeba zkoumati spleť dráhy životní druhých lidí. A není zajímavým život této Rusky?"

Večer jsem byl v kabině "krajanky". Byl tam skutečně nepořádek, že stewardovy porovnání s čínskou kuchyní bylo velmi mírné.

"Viš, není nad to, umět lidi klamat," začala Lia Lazarevna, prohrabujíc se v kufru. "Kdo to neumí, špatný vede život. Řekneš někomu pravdu, zlobí se: pohladíš jej lživým slovem na jeho ješitnosti — dá ti všechno. Zde máš dopis mého muže. Učeně píše, sotva tomu rozumím. A viš ty co, pojed ven na stůl — zde není na čem psátí."

Usadili jsme se v "jidelně" u stolu. Četl jsem dopis. Zněl asi takto:

"Ljubeznaja duša moja! Peníze jsem správně obdržel — nemohu se dočkat dne, kdy se vrátíš — viš, ono přece těžko muži viděti ženu vláčetí se po domech anglických gojů — — kupuji dům, viš na Puškinské ulici, velký, za deset tisíc rublů, krásnou nese rentu — — od té doby co jsem se vrátil z Colombo, počítám dny, kdy budeš doma, nespouštěj se příliš mejne fielgelibte Liah (psáno židovským žargonem) atd. Berochets Elohejnu emmatsi (požehnání boží nad tebou)!"

Lia Lazarevna naslouchala s očima široce rozevřenýma potěšením. "Viš, jak píše junák! Skutečně, pravý rabbaj!"

"A jak to?" pravím. "Byl tvůj muž za tebou v Colombo?"

"Jakž by nebyl?" vítězoslavně pronesla Lia Lazarevna. "Povím ti, jak. Úžasné jsem úmna! Pláču, pláču, Angličan těší, ptá se: What are you crying for, ducky? Jednou mi matka stůně, potřebuje deset liber. Jednou sestra zemřela — deset liber na pohřeb. Jednou po domově se mi stýská, po drahém bratrovi. Angličan platí, a když se smějí, praví: Proč pláčeš — pozvi si bratra sem na čas, bude ti veseleji. Napsala jsem tedy mužovi, Angličan poslal peníze a muž přijel jako můj bratr. Byla jsem veselou a můj Angličan k mému "bratrovi," jako ke vlastnímu se měl. Deset obleků dal mu ušít, zlaté hodinky mu koupil, klobouky, boty, všechno v hotelu platil. Povídám mu: proč nechat bratra v hotelu bydlet? Máme dosti místa, může bydlet v našem bungalow. To jen tak povídám, že se mi stýskalo po mém junákoví. Angličan s ochotou přivolił: nu, když máš bratra tolik ráda! Co jsme se nasmáli, když ráno odešel a já s mužem se bavila. Jaký to byl život! Šest neděl byl u mně, potěšili jsme se, pak mu povídám: Teď musíš domů, dosti jsi užil. Nyní vidíš, že jsem dobře udělala. Jeď domů a vyhlédni nějaký hezký dům: za půl roku přijedu a bude po bídě."

"Přišla's na pravého", řekl jsem. "Nejsou všichni Angličané tak hloupi."

"Nu, pánbůh dal štěstí a chytrost. Řekla jsem jen. chci to a to: Angličan koupil. Ptá se: Máš mne ráda? — K smrti ráda, povídám a smějí se. Chtěl, abych s ním jela nyní do Anglie zpět, čtyři sta liber mi dával. Měla jsem již dost života s ním: raději vrátím se k muži. Jen teď ještě nějaký čas budu v Singapore drhnout peří s jednoho zamilovaného dědka."

"A co chceš, abych psal tvému muži?"

"Lehká věc. Posílám mu peníze, trápím se, toužím po shledání s ním, slzy prolévám. Sám nejlépe ví, co napsat — vykutálený jsi ptáček."

Měla důvěru v můj literární talent. Psal jsem tedy a každou větu předčítal Lie Lazarevně. Nutno se pochválit: moje nadání došlo plného ocenění v očích mé "krajanky."

"A proto vy netančíte!" ozval se vedle mne náhle hlas paní Stornellové. "Zde v zakoutí se pěkně flirtuje." Protivná ženština! Není snad protivnější rasy na světě nad Eurasians*)—mišence Evropanů s Číňany a Japonci. Snaží se napodobiti a pléstí se mezi Evropany ve všem, ale čínský nebo japonský příměšek jich chování činí je nejvyšš nepříjemným.

Paní Stornellová měla utkvělou myšlenku, že všichni mladí muži jsou do ní zamilováni. Stejně přesvědčení chovala též o mně, ač milostný náš poměr byl udržován pouze jejím zpravováním mne o různých "nepřistojnostech", které si oba Skotové neb kapelník "dovolovali." — Pomyslete si," sdělovala mi s důležitým, tajemným obličejem, "včera snažili se hleděti do mé kabiny skulinou." Nebo: "Ten protivný kapelník přišel ke mně v jedenáct hodin večer. Měla jsem totiž s vypuzením jej ven." Pravda byla, že kapelník beze všech špatných úmyslů jí přinesl podušku, kterou zapomněla na palubě. Jindy zase: "Vidíte tam toho pána v první třídě? Pozval mne dnes na čaj." Často jsem se divil, z čeho asi skládá se její mozek, ale dnes, kdy znám povahu Eurasianů, dívím se pouze nemoudrosti těch, kdož rozmnožují počet těchto slepičích mozků.

"Zde slečna ukazovala mi svoje fotografie" řekl jsem chladně. "Chyba lávky!"

"Viděl jste již moje? Ne? Počkejte, hned je přinesu." Také je přinesla — bylo jich dobře tři tučty. Ke každé fotografii přišel komentář nebo životopis, promíšený jejím vlastním životopisem. Jak muž její byl usmrčen vyťahovadlem, jak zbyla sama se dvěma dětmi, jak se rozhodla jeti do Londýna, učiti se porodní babičkou. Následovalo ukázání diplomu, fotografií obou děvčat a maminky kdesi na břehu moře v koupacím oděvu. "Zrovna tak tenká nejsem" podotkla, "tenkrát jsem byla po nemoci."

Připomněl jsem si náhle, že mařím svůj čas a odešel jsem na palubu, zanechav obě dámy v údivu nad svou nezdvěřilostí.

• • •

Singapore. Rozlehlé město na rozhraní mezi třemi plemeny: arijským, žlutým a hnědým. Zcela mírumilovně vypadá úžina mezi malajskými státy a Javou: však nejmodernější vražedné přístroje skrývají se za zelení stromoví a v hlubinách moře. Angličané na straně jedné a Holanďané na druhé šíří osvětu v drobných státech malajských, jichž mohamedánští "sultánové" platí za hodnost svou značné daně. Naříkají potichu na vykořisťování, však jsouce bezmocní, čekají až Allah rozhodne nad nevěřícími.

Singapore jest bez odporu bohaté město. Tomu nasvědčuje již krásná anglická katedrála, kostel missie katolické a klášter francouzských jeptišek se školou. Celé město zdá se vlastně býti čínským. Kuliové, džinrikšové — samý Číňan. Obličje

*) Eurasian, složené z Eur[opean]Asian (jurežien).

Singapore: Vnitřní přístav.

hrubých tahů, však těla mnohdy pěkně vyvinutá. Řemesla zdají se všechna býti výhradně v rukou Číňanů a Ceylonců. Malajce uvidíš jen prodávati limonádu: nastrouhaný led s vodou. Policisté jsou Malajci, většinou Mohamedáni v rudých fezích; z celého koranu znají stěží první sloku a několik modliteb. Zajímavost jest, jak jak společnost pouličních drah třídí různé zdejší národnosti co do poctivosti a způsobilosti. Motorák jest Hindustánc (Brahmin), krásný muž, s zdobným hnědým turbanem, olivové pleti, hlubokých snivých indických očí, jimž není rovných v některém jiném plemeni. Konduktér jest Malajec-Mohamedán a kontrollor droboučkový, vyzáblý Číňan s obrovským copem. Singaporští Číňané mají dvoji pověst: totiž, že buď jsou to nejlepší, anebo nejhorší Číňané na světě, dle toho jak se vydaří. V jistém ohledu zdají se býti pokročilými: vyrábějí revoluční časopisy a letáky proti vládě v říši středu. Jsou velkými přívrženci Angličanů a proto oblíbeni; jejich opiové kuřárny nejsou pronásledovány policií. Byl jsem též radostně pohnut vida v katolickém kostele modliti se Číňana různec. Čínská a malajská čtvrt (větší část města) zapáchá samo sebou, ač obyvatelstvu to nevadí. Evropan, octnuvši se v tomto mraveništi žlutých, copatých, páchnoucích nebešfanů a v labyrintu obrovitých, čínských klikatín zaplavujících každý domek, je rád, když za půl hodiny se dostane na čerstvý vzduch. Ač prostory je v těchto ulicích málo, malí copáčekové najdou dosti místa ke hrani míče a kvikot jejich podobá se do jisté míry fvaní evropských dětí při podobných zábavách.

Fritz dobře předpovídal. Tři čtvrtiny třetí třídy zabráno bylo žlutým plemenem. Celá armáda japonských děvčat, vracejících se do vlasti své v Nagasaki, byla unistěna v kabinách dříve naplněných zbožím. Jsou to bývalé "manželky" svobodných Evropanů, aneb obyvatelky japonských čajoven. Vezou si domů kapitál nashromážděný během pěti, osmi let; mnohé až \$3000. Byly většinou prodány rodiči pod záminkou, že půjdou sloužiti do Číny. Ale zvyknou si brzy na nový život. Jsou vysilené, sestárlé, však ve "velkém Nipponu" s penězi najdou i manžela, anebo žijí neodvisle.

Moje "krajanka" odešla s novým svým manželem starým hubeným Angličanem. Přišel si pro ni v průvodu jiné Rusky, plné odporne vyrážky na obličej. Byl jsem věru rád, že zmizela s obzoru.

Singapore byl koncem všech příjemných dnů. Byli jsme obleženi žlutým plemenem, večery byly temné, kapelník přestal koncertovati. Několik podivných brachů kazilo nám atmosféru. Tři "kapitáni" byli nyní mými společníky v kabině; mimo to ruský žid, bývalý krčmář v Číně, vracející se po operaci z Kalkutty do Shanghai. Kapelník se odstěhoval ke svým krajanům a místo jeho zabral Japonec, stížený očním neduhem. Dva z kapitánů, když měli svoji míru alkoholu, chrápali příšerně. Třetí "kapitán" byl již úplně zničen pitím a pouze v pití nalézal uklidnění a zapomnutí. Náš kapitán z bývalé známosti vzal jej na loď zdarma, málo se staraje, jak nám zpříjemňuje cestu, aby v Hongkong zkusil hledati nějaké zaměstnání. Byl-li střízliv,

vypůjčoval si od každého dvacet centů; kde jakou láhev, ať patřila komukoliv vyprázdnil na dno. V noci pak třesl: bil sebou na pryčně, řval, plakal a smál se křečovitě. Jednoho večera vypil Japonci celou láhev ginu a sešlel tak, že i jeho kamarádům to bylo trochu mnoho a svorně vyhodili jej na palubu.

Zid měl za sebou deset let Číny a dvě operace na žlučové kamenky v Kalkuttě. Vypadal na smrt, a hrobový zápach z něho vycházející, ani karbolová kyselina a přímo nebyly s to zcela zakrýti. Nařikal na bídnou stravu a bědoval, že nemůže spát. Na palubě našel známého — bývalého návštěvníka své krčmy ve Fuchow — desertéra amerického loďstva.

Uprostřed těchto zničených kariér a těl naplněných nejhoršími mikroby míjel jsem čínské pobřeží. Moře bylo klidné a stáda delfínů houpala se na vlnách za odpoledního slunce. Paní Stornellová věnovala se nyní cele mladým námořníkům a bavila se s nimi nahoře u kotvy daleko přes půlnoc.

Dusivé toto ovzduší působilo i na naše večerní rozhovory s Linou. Byly krátké — tropické kouzlo s nich spadlo. Lina viděla před sebou Čínu, jež připadala jí hroblem všech nadějí v lepší budoucnost. Byla však klidnou. "Myslila jsem, že nikdy nepřekonám svoji vášně" řekla jednoho večera, "a nyní, z poloviny vše již přešlo. Vzdálenost jest zapomenutí."

* * *

Jedno pochmurné jitro rozestřelo na obzoru našem zátoku honkonskou. Dlouhé řady evropských domů na nábreží v dálce vypadaly jako osada racků — tak malými byly na úpatí vysokého hřebenu horského v pozadí.

Výstavná obchodní čtvrť evropská tvoří na nábreží hradbu, kryjící rozlehlé čínské mraveniště v zadu. Po svazích hory rozseta jsou mezi stromovím obydlí Evropanů, podobná palácům u porovnání s čínskými domky. Krásně upravené stezky vinou se všemi směry, lanová dráha vede vzhůru, ruch mraveniště z dola sem nedoléhá. Anglický pořádek zde panuje, vše čisté, upravené jako v lázeňském městě. Dole celá zátoka ve velkém půlkruhu leží před zrakem jako na dlaní, vše mlhovitě, vlhké, zakaboněné. Špatné podnebí pro mysl zvyklé na jasné oblohy na březích středozevního moře. Však synům Albionu na tomto hornatém ostrově dobře se vede. Jako všude tak i zde spatříš je trávití valnou část svého času sportem. Rozlehlé hřiště a závodíště ozývá se jejich voláním naproti rozsáhlým a krásným hřbitovům různých věr a národů, kde předchůdci jich tlu "Expectantes beatam spem" (v očekávání blahé naděje), jak praví nápis na jednom ze hřbitovů.

Boubelatý Sas zde naposledy opil se na rozloučenou s krajany. Paní Stornellová odešla do svého domova. Tři kapitáni zapadli kdesi v krčmě a nevrátili se; jednoho potkal jsem ještě u pomníku královny Viktorie a naposledy "půjčil" jsem mu dvacet centů.

Paní Visseri odstěhovala se do druhé třídy. Manžel poslal jí peníze do Honkongu na telegrafickou žádost ze Singapore.

Následovaly tři bouřlivé dny. Chladný vítr vzdouval moře a v dálce, u čínských břehů, zmítal čínskými džunkami. Na celou loď padl smutek.

Shanghai: Před kavárnou.

Za slunného nedělního odpoledne blížili jsme se k Shanghai. Daleko před ústím mohutného Yan-tze-Kiangu zbarveno bylo moře žlutými jeho vodami a při vjezdu do jeho ústí nedohledné byly jeho břehy. Pouze Maraňon může závoditi s touto obrovskou cévou čínské říše. Slunce, klonící se k západu hrálo tisícovými odlesky po žlutých vlnkách, z nichž čísel březnový chlad. Na palubě nakupena byla zavazadla, kladkostroje byly připraveny, neboť Shanghai byl cílem velké většiny cestujících.

Přišel jsem rozloučiti se s Linou.

"Nadešel den, kdy nutno dát milým přátelům s bohem" řekl jsem. "Přeji vám, aby manžel váš byl a zůstal takovým, jak píše. Mějte důvěru v budoucnost. Hleďte by vymizely z paměti vaši ony černé oči a bledý, trpící obličej. Ony oči byly by vaší zkárou. Jsem jist, že zapomenete, až vrátíte se do nového domova a že najdete po čem toužíte, v Shanghai."

Naposled šli jsme se projít na přidu nad třetí třídou. Stanuli jsme u kotvy, na téměř místě, kde bývalo tak krásně za teplých měsíčních nocí mezi Colombem a Singaporem. Vzpomněl jsem, jak tenkrát chvěla se, srdce jí bušilo v nadrech, krev hřela v tvářích. Dnes vše bylo chladné kolem nás i v nás. Přišli jsme k poznání, že tehdy byla to jen vzájemná sympathie, jež nás sblížovala, že byli jsme si jen vzájemnou náhradou těch, jimž skutečně patřily ony touhy. Zbyla jen sympathie.

"Zde koučel naše společné putování, Lino" řekl jsem se smutným úsměvem.

"Budu vám vždy vděčnou za zpříjemnění cesty. Snad i budu řídit se vašimi radami. Napiší vám o tom. Však nyní s bohem!" Zecla z nenadání objala moji šíji a měkké rety její spočinuly na mých.

"Myslete si, že se s vámi loučí sestra."

Vrátili jsme se na palubu druhé třídy. Zvonili právě k večeři.

"Dnes již se nevidíme," pravila před odchodem. "Můj muž přijede mi naproti do Woosang. Budete zítra v Šanghaji?"

Prisvědčil jsem.

"Čekejte tedy na mne odpoledne ve tři hodiny v parku na nábreží. Přinesu vám svoji fotografii."

Kolem desáté hodiny zazářila z temnot světla Woosungu, přístaviště velkých korábů, vzdáleného asi hodinu parníkem od Šanghaji. Z dálky již, mezi světly několika lodí tam zakotvených, mihal se zelený signál motorové lodice, jež měla odvézt cestující do Šanghaji. Jakmile lodice přistála, bylo na palubě rušno. Nastalo všeobecné vítání a jasně volání pozdravů vůkol. Rozmlouval jsem o pohanských Číňanech se starým vousatým missionářem v čínský šat oděným, stoupe u schodiště a pozoroval ruch kolem. "Tam ti druzi," pravil stařec, ukazuje na Františkána v zadu, "jedou pouze do Hankou do nemocnice. To ještě není nejhorší, když právě neřadí moře. Ale já jedu daleko do vnitrozemí. Žiji mezi Číňany již třicet let. Nyní jsem byl naposled ve vlasti. Tam ti" ukázal opět do zadu, "jsou mladí — což ti . . ." Ohlédnuv se octl jsem se tváří v tvář manželům Visseriovým přicházejícím ke schodišti. Signor Visseri byl hubený, elegantně ustrojený mladý muž, podobný kazateli z revuálu. Velký nos nesl zlaté brejle a z pod těchto zíraly chladně, počtářské oči obchodníka.

Přešli kolem . . . "A rivederci" řekla signora Visseri starému missionáři. "A rivederci e Dio vi guardi, signora" odvětil tento. "Tam ti jsou mladí," opakoval pak, vraceje se k přerušené rozmluvě, "ale já vlast již nevidím. Moje vlast je tam." Ukázal směrem k čínskému pobřeží a truchlivě se usmál.

* * *

Šanghaji nazval kdosi Paříží východu. Snad proto, že Francouzové mají tam město pro sebe, kde Čína nemá právomoci. Nápisů jsou francouzské, obchody francouzské, pouliční dráhy francouzské. Zdá se, že Francouzi jsou nemálo na toto teritorium. Erdí a jejich konsulat jest jednou z nejkrásnějších budov na nábreží. Evropská čtvrt jest rozlehlá a výstavná. Němci a Angličané jsou zde hlavními soupeři obchodními a jak se zdá Němci, jsouce méně gentlemani v obchodních věcech, přebírají značně Angličanům pole. Klíčem jich úspěchu jest zásada (Angličanům nesympatická), neříkej, že neprodáváš laciné a špatné zboží, nýbrž dávej což laciného a špatného jest tomu, kdo si to přeje. Za evropským městem leží rozsáhlé město čínské — obrovské mraveniště copatých rýzojedů.

Na první pohled patrné, že ráj je zde pouze pro ty, kdo jsou nadáni k hromadění statků pozemských. Jest pochybné, že by koho sem lákala krása krajů či podobně. Mraky dýmu, chrlené z komínů továren a menších obchodních lodí zde kotvicích, zahalují obzor. Zavane-li vítr, sloupy prachu váli se ulicemi. Podivno: policisty v evropské čtvrti a kontrollory na pouličních drahách jsou výhradě Hindustanci. Krásní mužové ve hnědých turbanech. V restauracích převládá čínský směr; oběd sestává z nejméně 22 jídel, z nichž mnohá jsou nezavěšenému skutečným překvapivím.

Procházel jsem a projížděl tímto velebným střediskem dalekého Východu a přemýšlel, mám-li zde rozbiti stan svůj na nějaký čas. Však zevšad zírala duševní poušť. Čím dále z této dusivé, mozek umrtvující atmosféry, tím lépe — — —

Ve tři hodiny jsem Lino v parku nenašel. Na trávnících hrály si všude evropské děti, pod dozorem čínských amas (chův) v modrých halenách a kalltotách. Usadil jsem se na lavici ke třem Hindustancům a zabrali jsme se do hovoru o krásách jejich vlasti. Teprve po hodině/špatřil jsem přicházející paní Visseri — v průvodu jejího manžela. Signor Visseri patrně zanechal kanceláře, aby mohl pokochati se ve společnosti své ženskuji, po tak dlouhé rozluce. Zašli za stromovím a já měl se k odchodu. Addio per sempre! S bohem na vždy!

* * *

Yokohama, metropole Japonska.

Odjel jsem do Japonska. Byl jsem samotným Evropanem ve třetí třídě mezi Japonci a Japonkami. Na březích velkého Nipponu přivítaly mne třeašňové sady v nejkrásnějším květu. Samoten, pohlížel jsem na palubě na překrásné západy slunce ve skalnatých úžinách japonských moří. S obdivem patřil jsem na sněžný vrchol posvátného Fuji. Nedlouho ovšem trvala tato poesie, a v krátkce nastal mi boj o zlato. Jak dlouho lze žít bez peněz v japonském ráji?

Signora Visseri nepsala mi nikdy. Sopka jejího srdce pomalu vyhasiná a podnebí Šanghai tlumí v ní poslední jiskry ducha, které vzbudila v ní Itálie.

Pokaždé, když myslím na společnou naši cestu, ve sterých podobách, šplouchá v mých vzpomínkách moře. Moře věčně, nekonečné leží před mými zraky; vůně jeho táhne celou mojí hytostí a prochvívá ji nesmírným blahem. Širá jeho plocha slabě se vlní a obráží světy ve hloubkách vod svých, zrcadle millionů myšlenek v něm pohřbených. Vidím zářivé pásmo věčného světla, linoucího se z nesmírně dalekých cílů; po něm plouti jsem chtěl v náruč všehomíra, z něhož jsem vytryskl jako jiskra z výhně. Tak po boku milující mě Psyche vplouti jsem chtěl v přístav, kde neznám jest zármutek, kde věčná panuje radost v srdcích geniů, kde světy jsou prostě všeho zvířecího, nad nimiž nikdy nezapadá slunce lásky.

Vyobrazená zápujčeno luskatcůi Army Moore, Hubbell & Co. Chicago.

Zákon o naturalisaci (nabytí občanského práva)

přijaty dne 29. června 1906.

(Opravený překlad "Osvěty Americké")

Přistěhovalecká a naturalisační úřadovna. Odstavec první tohoto zákona ustanovuje, že "přistěhovalecká úřadovna," jež podřízena bude spolkovému odboru obchodu a práce (Department of Commerce and Labor), má býti napříště známa jako přistěhovalecká a naturalisační úřadovna (Bureau of Immigration and Naturalization) a jako takové mají jí býti podřízeny všechny záležitosti týkající se dosažení občanského práva ze strany osob v cizině narozených. Rovněž tak má býti povinností této úřadovny věsti o každém přistěhovaleci záznamy, totiž jméno jeho, stáří, zaměstnání, popis osoby (zahrnující výšku, barvu, barvu vlasů a očí), místo narození, poslední pobyt, obmýšlené bydliště ve Spojených Státech, rovněž tak i den jeho příjezdu do Soustátí a v případě, že by se tak stalo v některém zdejším přístavu, budiž v záznamech těchto uveden též přístav, jakož i jméno loďi, se kterou do Soustátí přijel. Takovému cizinci budiž vydáno dosvědčení dotyčného záznamu, s podrobnostmi uvedenými.

Odstavec 2. jedná o pořízení pomůcek této úřadovny.

Soudy, kde se mají přihlášky činiti. V odstavci 3. jsou udány soudy, oprávněné k udělování občanství cizozemcům. Dle tohoto zákona jsou to všechny spolkové obvodní i distriktní soudy v různých státech a územích, zahrnuje v to i Hawaii a Alasku

a zánosní soudy státní, mající pravomoc obecného práva, pečef a klerka a v kterých výše sporného obnosu není omezena (to jsou tytéž soudy, kde dosavad byly vydávány listiny občanské). Na tyto soudy mohou se obrátiti jediné osoby, které mají své sídlo v obvodu příslušného soudu.

Odstavec 4. uvedeného zákona obsahuje ustanovení, dle kterých cizozemec v Soustátí může nabýti občanského práva.

Prohlášení úmyslu. Musí dva roky před vlastním připuštěním k občanství a když byl nejméně 18 let stár, přísežně prohlásiti před klerkem příslušného soudu, že se chce státi občanem Spojených Států a že se odřiká příslušnosti k jiným státům a panovníkům. V tomto prohlášení musí býti též uvedeno jméno, stáří, zaměstnání, popis osoby, místo narození, poslední bydliště a příslušenství v cizozemí, den příjezdu, jméno lodí, se kterou přijel a nynější bydliště. V tomto odstavci je pamatováno toho, že osoby v cizozemí narozené, které před pátuostí nového naturalizačního zákona vydaly prohlášení, že se chtějí státi občany americkými, čili jinak řečeno, dostaly první papíry, nemusí prohlášení toto učiniti ještě jednou dle ustanoveného nového zákona.

Doba konečné žádosti a výpovědi svědků. Ne před uplynutím dvou let, ale též ne později než do sedmi let po obdržení prvního občanského listu, musí osoba v cizozemí narozená, aby se mohla státi plnoprávným americkým občanem, podati písemnou, vlastnoručně podepsanou a ověřenou žádost u příslušného soudu, jež musí obsahovati všechna z předu uvedená udání, místo a čas narození, kde a kdy nabyt svých prvních papírů, zda je ženat, kdy se oženil, jméno ženy, a možno-li její rodiště a bydliště v době podání žádosti; má-li děti, jméno, den a místo narození a bydliště každého z nich. — Vedle toho je pamatováno toho, že nemusí podepsati tuto žádost vlastnoručně, pakliže dostal svůj první papír před přijetím nového zákona. V žádosti pak je třeba dále uvést, že žadatel není anarchistického smýšlení, jakož i že není mnohoženecem. Dále, že míní míti stále své bydliště ve Spojených Státech. Vedle toho musí žádost tuto doprovázeti přísežné výpovědi dvou občanů, že vědí z vlastního vědomí, že žadatel je nejméně pět let v Soustátí usazen a ve státu, území neb distriktu, kde se přihláška činí, nejméně po dobu posledního jednoho roku, a je schopen státi se občanem. Pakliže žadatel přibyl do Soustátí po přijetí nového zákona naturalizačního, musí soudnímu klerkovi býti dodáno též podrobné potvrzení těchto údajů od naturalizační a přistěhovalecké úřadovny ve Washingtonu a též první občanský list.

Podmínky občanství. Před připuštěním k občanství musí žadatel při veřejném zasedání soudu přísežně prohlásiti, že chce zachovávatí spolkovou ústavu a zákony a odřiká se všech dřívějších svazků poddanských a příslušnosti státní.

Výslech soudní. Soudu musí býti žadatelem prokázáno, a dvěma svědky, občany, přísežně doloženo výsledkem v otevřeném soudu, že žadatel během minulých 5 let byl stále v Soustátí usazen, a ve státu neb území, kde se soud odbývá, nejméně jeden rok. Je je dobrého charakteru a uznává zásady ústavy.

Šlechtické tituly. V případech, že by žadatel o připuštění k občanství měl nějaký titul nebo náležel dědičně šlechtickému stavu v cizozemí, musí se tohoto titulu odřeknouti, nebo šlechtictví odložití a sice před soudem, jemuž předložil svoji žádost a toto odřeknutí, nebo odložení musí býti v soudních zápiscích zvláště vyznačeno.

Vdova a nezletilé děti. Zemře-li některý cizozemec, když podal svoji žádost o připuštění k občanství, totiž když se mu dostalo prvního papíru, aniž by však v mezidobí se stal plnoprávným občanem, může jeho vdova nebo jeho nezletilé děti nabýti plného občanství dle podmínek tohoto zákona, aniž by si ještě jednou byli nuceni vyzvedávatí první papíry.

Vyhláška a předpisy. Odstavec 5. ustanovuje, že hned po podání žádosti o připuštění k občanství má klerk soudu o tom vyvěsiti vyhlášku na snadno viditelném místě své úřadovny a sice mají v ní býti obsažena všechna udání o stáří, původu a pod., jak v žádosti byla uvedena.

Doba soudního projednávání. Odstavec 6. ustanovuje, že žádosti o dosažení občanství mohou býti klerku soudu kdykoliv podány, třeba i během soudních prázdnin, ale že soudce má pro konečné jednání ustanoviti určité dny a že občanský (druhý) list nesmí býti vydán před uplynutím 90 dní od podání žádosti. Rovněž je v tomto odstavci zejména toho pamatováno, že žádný soudce nesmí vydati občanský (druhý) list během 30 dnů před nějakou všeobecnou volbou. Při tom je pamatováno toho, že soudce ke zvláštní žádosti přihlášeného žadatele může mu povoliti přijetí jiného jména a vystaviti mu pak občanský list na toto nové jméno.

Anarchisti a mnohoženci. Odstavec 7. mluví o odepření občanství anarchistům, nebo mnohožencům a i schvalovatelům těchto směrů.

Znalost angličtiny. Odstavec 8. praví doslovně: "Žádný cizinec nemůže být naturalisován, čili nemůže se státi občanem americkým, když neumí anglicky mluvit." Z toho jsou vyloučeni ti, jimž mluvit je nemožno, jako na př. hluchoněmí. Vedle toho je pak ještě zvláštní zřetel brán k tomu, že ti, kdož mají své první papíry před přijetím tohoto zákona, nemají být postiženi touto podmínkou, právě tak jako ti, kdo vyvednou si první list a usadí se na nějaké domovině a vyhoví zákonům domovináčským. —

Svědectví. Odstavec 9. ustanovuje, že vlastní a konečné projednávání žádosti o dosažení občanství a svědků může se státi jedině ve veřejném sezení soudu a že každé konečné a rozhodné nařízení, týkající se žádosti, má nésti vlastnoruční podpis soudečův.

Odstavec 10. ustanovuje, jak si má žadatel o občanství počínati, když nebydlel po celou dobu 5 let ve státu, neb území, kde se konečně žádost projednává. Mimo dvou svědků, stran pobytu ve státu po dobu jednoho roku atd. jak shora uvedeno, může pobyt ve Spojených Státech za předcházející dobu být dokázán svědectvím dvou svědků podaném před notářem úřadujícím, kde tito bydlí.

Vládní námítky. Odstavec 11. ustanovuje, že spolková vláda má právo podati svým zástupcem námítky proti propůjčení občanství kterémukoliv žadateli, jakož i k tomuto účelu předvolati svědky.

Odstavec 12. obsahuje přesné předpisy pro soudní klerky, vztahující se na vyhotovení papírů a nařizuje zhotovení a zaslání druhopisů (duplikátů) přistěhovalecké a naturalizační úřadovně. Odstavcem tím dokonce je stanoven trest pro ty klerky, kteří by dle tohoto nařízení nejednali a předpisuje, že musí též předkládati důkladné sčítování v příčině poplatků.

Poplatky. Odstavec 13. předpisuje útraty pro žadatele o dosažení občanského práva. Při obdržení prvního občanského listu musí být zaplacen \$1. Při podání žádosti o propůjčení občanství musí být složeny dva dolary a při vyhotovení druhých občanských listů opětně dva dolary. Polovici těchto peněz podrží si soudní klerk, kdežto druhou polovici musí odvésti přistěhovalecká a naturalizační úřadovně. Mimo to musí žadatel při podání své žádosti složit ještě dostatečný obnos peněz, aby byly kryty výlohy pro případ, když by jim k soudu předvolání byli svědkové.

Odstavec 14. pojednává o vedení a uschování těchto záznamů. Každý občanský list má nésti číslo své, jakož i číslo žádosti.

Soudní stíhání. Odstavec 15. ukládá distriktním nāvladním, aby ihned zahájili trestní stíhání, kdyby bylo prokázáno, že v jejich obvodu učiněn byl pokus o nezákonné získání práva občanského. Mimo to ustanovuje tento odstavec, že občanství americké může být odvoláno, kdyby naturalisovaný občan během 5 let navrátil se do své mateřské země a tam aneb v některé cizí zemi si zvolil stálé bydliště. Toto ustanovení platí nejen pro ty, kdož získali práva občanského dle zákona nového, nýbrž i pro ty, kdož nabyli občanství dle zákona starého.

Tresty. Odstavec 16. až 25. obsahují trestní ustanovení pro případy, když by učiněny byly pokusy o podvodné dosažení občanství, nebo se tak i stalo, jakož i pro ty, kdož k provedení těchto podvodů svoji pomoc propůjčili. Provinileci mohou být trestáni vězením do desíti let aneb pokutou do výše \$10.000, aneb oběma.

Odstavec 26. odvolává dřívější naturalizační zákon a všechna dřívější ustanovení, tomuto novému zákonu odporující.

Odstavec 27. předpisuje formu prvních listů, petice pro dosažení občanského práva jakož i vlastních občanských papírů.

Odstavec 28. dává tajemníku obchodu právo, učiniti potřebná opatření vzhledem k provádění tohoto zákona.

Odstavec 29. obsahuje povolení, potřebné k provádění tohoto zákona.

Odstavec 30. předpisuje, jak se mohou státi americkými občany osoby, které dosud občany nejsou a přece jen jsou poddanými Spojených Států v neorganisovaných územích, když přestěhují se do některého státu aneb organisovaného území.

V rocích 1909 a 1910 byly přijaty opravy, které vztahují se na pokuty za přestupky a na provádění zákona. V jiných bodech zákon shora uvedený není změněn.

Další zákony týkající se občanství jsou:

Děti naturalisovaných rodičů. — Děti osob, které byly náležitě nabyly občanského

práva, mají pokládány býti, když ve Spojených Státech bydlí, za občany, pakli v čas naturalisace rodičů nebylo jim ještě jedenadvacet let.

Děti občanů narozené v cizině. — Děti občanů Spojených Států, pokládají se za občany i když se narodily mimo hranice a právomoc Spojených Států.

Čiňani. — Naturalisace Čiňanů zapovězena jest oddělením 14. v kapitole 126. zákona z roku 1882.

Ochrana naturalisovaných občanů. — Oddělení 2.000 opravených zákonů Spojených Států prohlašuje, že všichni naturalisovaní občané Spojených Států za pobytu svého v cizích zemích oprávněni jsou a obdržeti mají od této vlády ochranu osoby a majetku, jaká se přiznává občanům v zemi rozeným.

Hlasovací právo. — Právo hlasovati uděluje stát, právo občanské Spojené Státy. V některých státech nabývají cizinci, kteří prohlásili úmysl svůj státi se občany, právo hlasovati tak jako naturalisovaní anebo v zemi rodilí občané. Ale zákony o spolkové naturalisaci, týkají se celé Unie stejně a dle nich nemůže žádný cizinec dosáti občanství, až když zde byl pět let bydlil, leda čestně propuštěný vojin nebo osoba, jejíž rodiče byli naturalisováni, dokud mu ještě nebylo jedenadvacet let, jak svrchu uvedeno. Ba ani po pětiletém bydlení a náležité naturalisaci není ku hlasu oprávněn, dokud zákony státu mu tu výsadu neudělí.

Jak dosáhnouti naturalizace.

Návod jak možno přistěhovalcům státi se občany Spojených Států. Podává advokát

V. A. Geisinger, Ph. B. L. B.

První krok k dosažení občanství této země jest, učiniti písemně prohlášení úmyslu státi se občanem Spojených Států amerických a při tom se zřejmě zjeví příslušnosti a poddanosti k panovníku, jehož do té doby byl zařazen poddaným. Toto prohlášení známo jest obecně jako první list. Žadatel jednoduše dojde k zápisnému soudu státnímu neb spolkovému a dostane od klerka zdarma listinu označenou nápisem FACTS FOR DECLARATION OF INTENTION, kterou zde uvádíme v původním jazyku anglickém, jakož i v překladu do češtiny:

FORM—Listina 2213.

FACTS FOR DECLARATION OF INTENTION.

ÚDAJE K PROHLÁŠENÍ ÚMYSLU,
státi se občanem Spojených Států.

Department of Commerce and Labor. Naturalization Service.

Ministerstvo obchodu a práce. Naturalizační odbor.

Note.—A copy of this form should be furnished by the clerk of the court to each applicant for a declaration of intention, so that he can at his leisure fill in the answers to the questions. After being filled out the form is to be returned to the clerk, to be used by him in properly filling out the declaration. If the applicant landed on or after June 29, 1906, his declaration should not be filled until the name of the vessel is definitely given (or the name of the railroad and border port in the United States through which the alien entered), as well as the date of arrival.

To the applicant.—The fee of one dollar must be paid to the clerk of the court before he commences to fill out the declaration of intention. No fee is chargeable for this blank.

Poznámka.—Kopie této listiny má býti vydána soudním klerkem každému uchazeči o prohlášení úmyslu, tak aby mohl ve volném svém čase vyplniti kladené tu otázky. Když tato listina je vyplněna, má býti vrácena klerkovi, aby jí mohl použiti k náležitěmu vyplnění prohlášení. Jestliže žadatel přijel do této země v den neb po dni 29. června 1906, jeho prohlášení nemá býti vyplněno, pokud neudá přesné jméno lodi (aneb jméno dráhy a pohraničního města, kterým vstoupil do Spoj. Států) kterou přijel, jakož i datum svého příjezdu.

K žadateli.—Poplatek jednoho dolaru musí býti zaplacen klerkovi soudu, nežli počne s vyplňováním prohlášení úmyslu. Žádný poplatek není číslán za formulář.

Name: (Jméno)

Nezapracujte žádnou část jména začátečními písmenami nebo jiným způsobem.

Age (Stáří) years (roků).

Udějte stáří ode dne posledních narození.

Occupation: (Zaměstnání)

Color (Barva) Complexion (Plet')

Height: (Výška) ... feet (střevíců) ... inches (palců) ... Weight: (Váha) ... pounds (liber).

Color of hair: (Barva vlasů) Color of eyes: (Barva očí)

- Other visible distinctive marks: (Jiná viditelná, zřetelná znamení)*.....
 V případě že jich není, udejte tak
- Where born: (Kde narozen)*.....
 Město neb osada. Země.
- Date of birth: (Datum narození)*.....
 Měsíc. den. rok.
- Present residence: (Nynější bydliště)*.....
 Číslo a ulice. Město neb osada. Stát, území, distrikt.
- Emigrated from: (Vystěhoval se z)*.....
 Přístav, kde jste vstoupil na loď. země.
- Name of vessel: (Jméno lodi)*.....
 Jestliže žadatel přijel jinak nežli po loď, necht' udá jakým způsobem a též jméno dopravní společnosti.
- Last place of foreign residence: (Poslední bydliště v cizině)*.....
 Město nebo osada. země.
- I am now a subject of and intend to renounce allegiance to* (See note) (Jsem poddaným a zamýšlím vzdát se příslušnosti ku* (Via pozn.))*.....
 Jméno. titul.
- Date of arrival in the United States: (Datum příjezdu do Spoj. Států)*.....
 měsíc. den. rok.
- Port of arrival: (Místo (přístav) příjezdu)*.....
 město neb osada. Stát nebo území.

* NOTE—If applicant is a citizen of a foreign Republic he should fill in the following line in lieu of the above, writing the name of the Republic only. * POZNÁMKA.—Je-li žadatel příslušníkem cizí republiky, necht' vyplní dolejší řádku na místě nahoře a napíše na ni jen jméno oné republiky.

I am now a citizen of and intend to renounce allegiance to the republic of (Jsem nyní občanem a vzdávám se příslušnosti k republice).....

Co se týče otázky "Color", v překladu barva, tu každý krajan zodpoví ji slovem white — bílá. Otázka "jiná viditelná a zřetelná znamení" vztahuje se k jízvám, nebo když žadatel jest slepý na jedno oko a podobně. Od přistěhovalců, kteří do této země přibyli po 29. červnu 1906 žádá se přesné udání doby, kdy do této země přistáli, určitý den, měsíc a rok, jméno lodi a společnosti. Na základě této listiny, správně v jazyku anglickém vyplněné, vyhotoví klerk soudu listinu, která jest vlastně prohlášením úmyslu státi se občanem: tuto žadatel podepíše a před klerkem odpřisáhne. K tomu není zapotřebí žádných svědků. Stačí, když žadatel sám se ke klerkovi dostaví. Klerk vydá pak žadateli ověřený opis prohlášení, který si žadatel podrží až do doby, když podá žádost o druhý občanský list. Kdo méně státi se občanem, může první list si vyzvednouti, jakmile do této země přibude, ačkoliv jest t'ž dosti času, když počká tři roky. Jest zákonem určeno, že mus' býti první list získán nejméně dva roky před podáním žádosti o druhý list. Než se podá žádost o druhý občanský list, musí žadatel zde v této zemi bydletí nepřetržitou dobu pěti let a ve státu, kde žádost podá, po dobu jednoho roku.

Následuje opis listiny, která uvádí podmínky, za kterýchž možno se státi občanem. Uvádíme ji v původním jazyku anglickém a též v lehe srozumitelném překladu českém.

1. You must have declared your intention to become a citizen at least two years before filing petition.
 Nejméně dva roky před podáním žádosti o udělení občanství musí prohlásiti úmysl státi se občanem Spoj. Států.
2. You must have resided fully 5 years in the United States and one full year in the State.
 K udělení občanství je nutno, aby žadatel plněch pět předcházejících roků bydlil v Spoj. Státech a jeden plný rok ve státě, ve kterém o naturalizaci žádá.
3. If you arrived after June 29, 1906, you must procure a Certificate of landing from the Commissioner of Immigration at the Port of entry before filing your petition.
 Kdo do této země přijel po 29. červnu, 1906, musí si zaopatřiti certifikát, zji-li dosvědčení, v který čas přijel. O certifikát takový dlužno se hlásiti u přistěhovalceckého komisaře v onom přístavě, kde na americkou pevninu vstoupil. Takový certifikát nutno míti před vyplněním žádosti o občanství.
4. If you declared your intention after June 23, 1906, you must be able to speak the English language, read the petition and sign it in your own hand writing.
 Kdo prohlásil svůj úmysl, státi se občanem po 29. června 1906, musí býti schopen

ovládati jazyk anglický v řeči, uměti přečísti otázky v žádosti a podepsati žádost vlastní rukou.

5. You must have at least two witnesses who can comply with the following qualifications:

They must be citizens of the United States.

They must have known the petitioner fully 5 years as a continuous resident of the United States and one full year in the State.

They must have seen the petitioner at last as often as once in every 3 or 4 months during the last 5 years.

They must produce their naturalization papers, and if naturalized by Act of Congress they must produce their father's papers.

They must appear with the petitioner when filing his petition and again at final hearing after 90 days.

They must appear, with the petitioner, before the United States Examiner, in the Federal Building immediately after filing petition for an Examination as to their qualifications as witnesses.

There is a heavy penalty for making any mis-statements in relation to the applicant.

Witnesses should be sure they are fully qualified before signing petition.

Žadatel musí mít nejméně dva svědky, kteří:

Jsou občany Spoj. Států.

Znají žadatele o občanství plných pět let, jako stálého obyvatele Spoj. Států a po celý rok jako stálého obyvatele státu.

Stýkali se s žadatelem, neb jej alespoň viděli nejméně každé 3 až 4 měsíce za posledních pět let.

Svědkové musí vykázati se dosvědčujícím práva občanského, čili naturalizačními papíry, aneb papíry svých otců.

Musí se dostaviti k úřadu společně se žadatelem, když tento vyplňuje svoji žádost o občanství a doprovázeti jej i ku konečnému výsledku po 90 dnech.

Musí se dostaviti se žadatelem před zkušence Spoj. Států a to ihned po vyplnění žádosti o občanství. U zkoušence musí se podrobiti zkoušce týkající se jejich způsobilosti.

Na jakékoli nepravdivé udání svědka v zájmu žadatelově stanoveny jsou přísné tresty.

Svědkové mají si tím býti jisti, že jsou zcela způsobilí, dříve nežli podepíší petici žadatelovu o občanství.

6. After filing your petition you must wait 90 days for a final hearing in Court. Když žadatel vyplnil svoji žádost o občanství, musí čekat 90 dní na konečné slyšení před soudem.

7. You must have a general knowledge of the Constitution and laws of this Country. Žadatel o právo občanské musí mít všeobecnou znalost ústavy a zákonů této země.

8. You must fill out, or cause to be filled out a blank (Facts for Petition) giving all the information required of you, and swear to the truthfulness of same. Musí vyplnit, nebo postarati se o vyplnění listiny (Facts for Petition), na níž uvedeny jsou všechny nutné, jeho se týkající otázky a když se tak stalo, odpřísáhnouti pravdivost svých údajů.

9. After filing petition you must appear, with your witnesses before the United States Examiner in the Federal Building for Examination.

Když vyplnil svoji žádost o občanství, musí se objeviti se svými svědky před vyšetřovačem (Examiner) Spoj. Států a podrobiti se zkoušce.

10. There is a heavy penalty for making any mis-statements in your application for citizenship, and you are warned against attempting any deception to secure your papers.

Přísný trest stanoven jest na jakémkoliv nepravdivé udání se strany žadatele v žádosti o občanství a každý jest co nejdůtklivěji varován před pokusem o dosažení naturalizačních papírů nějakým úskokem.

1. The Clerk of the Court will not examine either you, or your witnesses. If you fail to qualify before the United States Examiner you will forfeit the \$4.00 paid. If you cannot comply with the above conditions don't file your Petition.

I have read the foregoing and can comply with the requirements.

Soudní klerk nezkouší ani čekance ani jeho svědky. Jestliže čekance neprokáže svoji způsobilost před zkoušečem Spoj. Států pobude zaplaceného obnosu \$4.00. Nemůžete-li splnit tuto uvedenou požadavky, nevyplňujte žádost o občanství.

Četl jsem výše uvedené a mohu splnit veškeré zde obsažené požadavky

Po uplynutí dvou let od vyzvednutí si prvního listu a po uplynutí pěti let od přistání v této zemi, vyzvedne si žadatel tuto uvedený listek, který podepíše, pakli podmínkám může dostáti. Pro ten listek může si žadatel dojíti sám. Zároveň vyžádá si listinu označenou: FACTS FOR PETITION FOR NATURALIZATION. Musí dříve udati, zdali přibyl do této země před 29. červnem 1906, aneb až po tomto datu, neboť dle toho dostane případnou listinu k vyplnění. Kdo přijel do Spojených Států před 29. červnem 1906, dostane následující listinu, kterou zde uvádíme v původním anglickém znění a zároveň v českém překladu:

FORM—Listina 2214.

For use of aliens who arrived before June 29, 1906.

K upotřebení pro cizince, kteří přijeli před 29. červnem 1906.

FACTS FOR PETITION FOR NATURALIZATION.

ÚDAJE K ŽÁDOSTI O OBČANSTVÍ.

Department of Commerce and Labor. Naturalization Service.

Ministerstvo obchodu a práce. Naturalizační odbor.

WASHINGTON.

Note to the Clerk of Court.—On and after June 29, 1911, clerks of courts should refuse to execute petitions for aliens who have arrived in the United States after June 29, 1906, until the certificate of arrival is furnished the clerk after request of the alien on Form 2224.

Note.—A copy of this form (Form 2214) should be furnished by the clerk of the court to each applicant for a petition for naturalization who arrived in this country on or before June 29, 1906, so that he can at his leisure fill in the answers to the questions. After being filled out the form is to be returned to the clerk, to be used by him in properly filling out the petition. Witnesses must be citizens of the United States. If any witness is a naturalized citizen he must bring his certificate of citizenship to the court when the petition is filed.

To the applicant.—The fee of four dollars must be paid to the clerk of the court before he commences to fill out the petition for naturalization. No fee is chargeable for this blank.

Poznámka pro soudního klerka.—Na a po 29. červnu, 1911 soudní klerkové mají odmítnouti provedení žádostí o občanství u cizinců, kteří přijeli do Spoj. Států po 29. červnu, 1906, pokavád si tyto nezaopatří dosvědčení, v který čas do této země přijeli, po požádání dotčených cizinců na listině č. 2224.

Poznámka.—Kopie této listiny (č. 2214) má být dána soudním klerkem každému žadateli o občanství, který přijel do této země v den neb před dnem 29. června 1906, tak aby mohl jak mu čas dovolí odvětit na kladené zde otázky. Když tato listina byla vyplněna, má se vrátiti klerkovi, aby jí m. použita mohla být k správnému vyplnění žádosti o občanství. Svědkové musí být občane Spoj. Států. Jeli některý ze svědků naturalizovaným občanem, musí přinést dosvědčení svého občanství k soudu když žádost uchazeče o občanství byla vyplněna.

Žadatel.—Poplatek čtyř dolarů musí být zaplacen soudnímu klerkovi nežli započne vyplňovat žádost o občanství. Žádný poplatek není čítán, za formulář.

1. *My place of residence is:* (Místo mého bydliště jest)
Císlo a jméno ulice, město či osada, stát, území, distrikt.
2. *My occupation is:* (Mé zaměstnání jest)
3. *I was born on the* (Narodil jsem se dne) *day of* (měsíce) 18..
at (v) *and my last foreign residence was* (mé poslední by-
město neb osada, země
dliště v cizině bylo)
město neb osada, země.
4. *I emigrated to the United States from* (Vystěhoval jsem se do Spoj. Států z)
přístav, kde jste vstoupil
..... *on or about the* (dne neb asi dne) *day of* (měsíce) 1.. ..
na loď, země.
and arrived at the port of (a přijel jsem do)
přístav, kde jste vystoupil z lodi, stát
on the vessel (na lodi)
5. *I declared my intention to become a citizen of the United States on the* (Prohlásil jsem úmysl státi se občanem Spoj. Států dne) *day of* (měsíce) 1.. ..
at (v) *in the* (v) *Court of* (soud)
místo soudu soud

6. *I am (Jsem) . . . married. (Ženat) My wife's name is (Mé ženy jméno jest)*
Zadatel, je-li vdovcem, má udati jméno své ženy za života a místo jejího narození; jestliže je žadatelem svobodný, necht' připsat "not" před slovem "married". V obou případech přebytečná slova na listině necht' se přeskrtnout.

She was born in (Ona byla zrozena v) and now resides at
místo neb osada, země

a nyní bydlí

místo neb osada, země.

I have (Mám) child dětí, whose name . . (jichž jméno) date . . and place of birth, (den a místo narození) and place of residence are as follows: (a místo bydliště jsou:)

. born (narozen a dne) day of (měsíce) I at (v) resides at (bydlí v)

7. *I am not a disbeliever in or opposed to organized government or a member of or affiliated with any organization or body of persons teaching disbelief in organized government. I am not a polygamist nor a believer in the practice of polygamy. I am attached to the principles of the Constitution of the United States, and it is my intention to become a citizen of the United States and to renounce absolutely and forever all allegiance and fidelity to any foreign prince, potentate, state, or sovereignty, and particularly to of whom at this time I am a citizen, [subject], and it is my intention to reside permanently in the United States.*

Nejsem z těch, kdož nevěří v organizovanou vládu, nebo se proti ní staví a rovněž nejsem členem neb přívržencem jakékoliv organizace nebo sdružení osob hlásajících neuznání organizované vlády. Nejsem mnohoženecem, aniž jsem stoupencem mnohoženatví. Jsem oddán zásadám ústavy Spoj. Států a jest mým úmyslem státi se občanem Spoj. Států a zřici se úplně a pro vždy vši příslušnosti a věrnosti k jakémukoliv cizímu knížeti, vladaři, státu nebo vládě a zvláště pak k jehož jsem v tomto čase

Jméno panovníka, titul a země.

poddaným, (občanem,) a jest mým úmyslem usídliti se trvale ve Spoj. Státech.

8. *I am able to speak the English language. (Jsem schopen mluvití anglickým jazykem.)*

9. *I have resided continuously in the United States since the (Bydlel jsem nepřetržitě ve Spojených Státech ode dne) day of (měsíce) I and in the State, territory, district, of (a to ve státě, území, distriktu)*
Následující otázka a dále jsou pouze pro toho, kdo již jednou žádal o druhý list a byl odmršten.

10. *I have . . . heretofore made petition for United States citizenship, (Před tím . . . žádal jsem o občanství Spojených Států.)*

Tato otázka nevztahuje se na první list. Kdo dříve nezařadil o druhý list napíše slovo "not" za slovo "have".

If petitioner has heretofore made application for citizenship, the facts required should be fully stated on the following blanks: (Jestliže žadatel žádal před tím o občanství, žádoucí fakta necht' jsou plně udána v následujících prázdných místech:)

I petitioned for citizenship to the (Zažádal jsem o občanství ku) Court (soudu) at (v) on the (dne) day of (měsíce) I
Město nebo osada. Stát, země, distrikt.

which was denied for the following reason: (které bylo mně upřeno z tohoto důvodu:)

The cause of such denial has since been cured or removed. (Příčina takového odmrštění byla od toho času napravena neb odstraněna.)

Give names, occupations, and residence addresses of two witnesses, citizens of the United States, who have known you for five years, last past, as a resident of the State in which petition is made, who will make affidavit that you are a person of good moral character, that you are qualified in every way to be admitted a citizen of the United States, and who will be present at hearing. If you have been a resident of the State wherein you apply for citizenship for over one year, and elsewhere in the United States sufficiently long to complete a continuous residence therein of five years, you may establish your entire residence within the State by two witnesses, citizens of the United States, and your residence elsewhere in the United States by depositions of two witnesses, as provided in Section 10 of the Naturalization Act of June 29, 1906. The witnesses named by you to establish your residence within the State must appear with you on the day you present your petition to the clerk of court and be sworn as witnesses at that time.

Udějte jména, zaměstnání a adresy bydlišť dvou svědků, občanů Spoj. Států, kteří vás znali nejméně po pět právě uplynulých posledních let, jako obyvatele státu, v němž byla žádost o občanství podána a kteří vám dosvědčí, že jste osobou mravně zachovalou, že máte v každém ohledu náležitou způsobilost státi se občanem Spoj. Států a kteří se dostaví ku slyšení. Jestliže jste byl obyvatelem státu, v němž žádost vaši o občanství podáváte, více než jeden rok a obyvatelem jiné části Spoj. Států dostatečně dlouho k doplnění svého bydliště v této zemi nejméně na dobu 5 let můžete

žadatel úplnou dobu svého pobytu v tomto státě dvěma svědky, občany Spoj. Států, a pobyt váš jiné ve Spojených Státech přísahnými výpověďmi dvou svědků tak, jak je nařizuje naturalizační zákon ze dne 29. června 1906 v oddělení 10. Svědci, které si vyberete k dosvědčení svých údajů o svém pobytu ve státě, musí se současně a vami obsvědit před soudním klerkem v též den, kdy žádost o občanství podáváte a v též den musí též jako svědkové přísahati.

.....
 Jméno, zaměstnání, adresa bydliště.
 Names of witnesses who will be substituted by me if those appearing with me at the time of filing my petition for naturalization are unable to appear at the time of the hearing —
 (Jména svědků, kteří budou mnou vyvoláni, kdyby ti kteří v době podání žádosti o občanství se mnou byli nemohli se dostaviti ku konečnému slyšení.)

.....
 Jméno, zaměstnání, adresa bydliště.
I herewith present my Declaration of Intention to become a Citizen of the United States.
 Tímto předkládám své prohlášení o úmyslu, státi se občanem Spojených Států.

Kdo přijel do této země po 29. června 1906 dostane a vyplní následující listinu
 kterou uvádíme zde v původním anglickém znění a též v českém překladu:
 FORM—Listina 2226.

REQUEST FOR CERTIFICATE OF ARRIVAL.

ŽÁDOST O DOSVĚDČENÍ PŘÍJEZDU.

For use of aliens arriving after June 29, 1906.

K použití pro cizince, kteří přijeli po 29. červnu 1906.

Department of Commerce and Labor, Naturalization Service.

Ministerstvo obchodu a práce, Naturalizační odbor.

Notice to the Clerk of the Court:

This form is to be used only where an alien arrived in this country after June 29, 1906. When an alien desires to petition for naturalization, this form should be given to him before he is permitted to file his petition, and the execution of the petition for naturalization should not be commenced until the certificate of arrival is received by the clerk of the court. The alien should be directed to complete the letter below and carefully fill in all the blanks in this form, as the information is necessary to obtain the certificate of arrival, and will add the clerk of the court in filing the petition for naturalization. The alien should then mail this form to the Chief, Division of Naturalization, Department of Commerce and Labor, Washington, D. C.

That official will at once take steps to obtain and forward to the clerk of court the certificate of arrival required by section 4 of the act of June 29, 1906, to be attached to and made a part of the petition at the time of its filing. The statement of facts will also be forwarded to the clerk of court. Notice will also be given to the alien that the certificate has been sent to the clerk of the court named by him.

Poznámka k soudnímu klerkovi:

Tato listina má být jen tehdy použita, přijel-li cizinec do této země po 29. červnu, 1906. Když cizinec podává žádost o naturalizaci, tato listina necht' mu je dána dříve, nežli mu je dovoleno vyplniti jeho žádost o občanství a s provedením žádosti o naturalizaci nemají býti započaty dříve, pokud soudní klerk neobdrží dosvědčení příjezdu. Cizinci musí býti dáno pokynuti, aby řádně vyplnili níže uvedený dopis a pozorně vyplnili též všechna prázdňná místa v této listině, jelikož je to nutno k obdržení dosvědčení příjezdu a výpomůžce to soudnímu klerkovi při vyplňování žádosti o občanství. Žadatel si zašle tuto listinu náčelníku naturalizační divize v ministerstvu obchodu a práce v Washingtoně, D. C.

Úředník ten učiní bezodkladně kroky k vyzdvižení a k odeslání dosvědčení příjezdu soudnímu klerkovi, kteréžto dosvědčení vyžaduje 4. sekce zákona ze dne 29. června 1906, tak, aby bylo připojeno a činilo část žádosti v době jejího vyplňování. Udání fakt bude také též dodáno soudnímu klerkovi. Také žadatel dostane se sdělení o tom, že dosvědčení příjezdu bylo již zasláno soudnímu klerkovi, jehož jmenoval.

Chief, Division of Naturalization.

Department of Commerce and Labor, Washington, D. C.

Sir: I came to this country after June 29, 1906. Please obtain a certificate showing my arrival in the United States and forward it to the clerk of the Court. (Přišel jsem do této země po 29. červnu 1906. Prosim zaopatřte mne dosvědčení mého příjezdu do Spoj. Států a odešlete je klerkovi).....

Udějte na těchto dvou řádkách jméno soudu a města neb osady jakož i okresu a státu, kde se nalézá soud, a něhož žádost bude vyplňována.

As filing us the law requires, with the petition for naturalization which I intend to file in that court, (k vyplnění, jak zákon vyžaduje, žádosti o občanství, o které se míním ucházeti u onoho soudu.)

In the accompanying statement I have given the date I landed and the place of my arrival and shown the facts which will go in my petition for naturalization when it is filed. (V připojených udáních udal jsem den příjezdu a místo kam jsem přijel a prokázal se fakty, která přijdou do žádosti o naturalizaci, až bude vyplněna)

Respectfully (V plné úctě),

.....
Sign name in full. (Podepište zde plně jméno.)

.....
Give address here. (Udějte zde svoji adresu.)

Only aliens who entered the United States through Canada or Mexico should answer the questions on this page, and they should be answered in addition to the other questions on the remaining pages. (Jenom cizinci, kteří přestoupili hranice Spoj. Států z Kanady nebo Mexika, necht' odpovědí na otázky na této stránce a tyto otázky necht' jsou zodpověděny ještě dodatečně k ostatním otázkám na zbývajících stránkách.)

(Pozn. Rozumě, na stránce formuláře, ne této stránce.)

Refer to your passport, ship's card, and baggage labels, if you have any to help you answer these questions. Mail your passport or ship's card to the Division of Naturalization with this form and it will be returned after it has been examined.

Podívejte se na svůj pas, loďní listek a nálepky na zavazadlech, máte-li je, aby vám to usnadnilo zodpovězení těchto otázek. Váček takové průkazy zašlete naturalizační divizi a touto listinou; budou vám vráceny po prohlédnutí.

1. *My full name as given at the time of sailing from Europe was (Mé plné jméno jak jsem je udal v době odplutí z Evropy bylo)*
2. *My age as given at the time of sailing from Europe was (Moje stáří, jak jsem je udal v době odplutí z Evropy bylo)*
3. *I sailed on the vessel (Plavil jsem se na lodi)*
 Udejte jméno. Nemůžete-li si vzpomenout, aťpoň jméno paroplavební společnosti.
4. *The following are the names of the members of my family who came with me and other passengers on the vessel on which I sailed (Jména členů mé rodiny, kteří přijeli se mnou a jiných cestujících na lodi na níž jsem se plavil jsou:—*
5. *I arrived at seaport of (Připlul jsem do přístavu), in Canada, Mexico, (v Kanadě, Mexiku,) on*
 měsíc, den, rok.
6. *My destination in Canada, Mexico was (Cíl mé cesty v Kanadě, Mexiku byl)*
 Jestliže cílnice oznámil vystěhovaleckým úřadům v přístavě z něhož vyjel a v přístavě kam přijel v Kanadě neb Mexiku, že nemá v úmyslu zůstat v oné zemi, necht' tak udá.
7. *I was going to join (Jel jsem ku)*
 (Zde udejte jméno osoby a adresu)
8. *I was . . . examined for admission into the United States at (Byl jsem prohlédnut před (Jestliže jste nebyl, napište "not" do prázdné linky, byl-li jste prohlédnut na vlaku udejte "by" vstupem do Spoj. Států)*
9. *My full name as given when examined for admission into the United States was (Mé plné jméno, jež jsem udal při prohlídce před vpuštěním do Spoj. Států bylo)*
10. *I entered the United States on (Překročil jsem hranice Spoj. Států)*
 at (v), měsíc, den, rok.
 Udejte jméno místa na hranicích Spoj. Států.

Těchto deset předcházejících otázek musí zodpovídati jen ta osoba, která dostala se do Spoj. Států přes hranice Kanady neb Mexika. Jiné osoby ne. Další otázky k vyplnění každým žadatelem jsou.

FACTS FOR PETITION FOR NATURALIZATION. ÚDAJE K ŽÁDOSTI O OBČANSTVÍ.

(Give here name used in Declaration of Intention and do not abbreviate any part of name, by initial or otherwise.)
 (Udejte zde jméno tak, jak jste je udal v prohlášení úmyslu a nekratujte žádnou jeho část začátečnickými písmeny neb jinak.)

1. *My place of residence is (Moje bydliště jest)*
 Číslo a jméno ulice, město neb osada, okres, stát, území, distrikt.
2. *My present occupation is (Moje nynější zaměstnání jest)*
3. *I was born (Narodil jsem se) on the (dne), day of (měsíce)*
 at (v), and my last foreign residence was (a mé poslední město neb osada, země),
 bydliště v cizině bylo,,
 město neb osada, okres
4. *I emigrated to the United States from (Vystěhoval jsem se do Spoj. Států z)*
, on or about the (na neb asi dne), day of (měsíce), and arrived at the port of (a přistál jsem v přístavě),
, on the (na), day of (dne), 19, on the vessel (Přístav vyplutí, stát)

(na lodi)..... of the (patřící) Line (společnosti)
 by first cabin (první třídou)..... second cabin (druhou třídou).....
 stowage (mezipalubím).....
 Jestliže cizinec přijel jinak než lodí, necht' udá jakým způsobem a jméno dopravní společnosti.
 at which time my height was (v kterém čase byl jsem vysoký)..... feet (střeviců)
inches; (palců); complexion (plet').....; color of hair (barva vlasů).....
 color of eyes (barva očí).....; occupation (zaměstnání).....; destined to
 (jel jsem do)....., and accompanied by (a byl jsem dopro-
 vázen).....
 Město neb osada, stát
 Osoba neb osoby ku kterým jste jel.

If the alien came under some other name than his own name, the name used on the steamship must be given here, or the record of arrival can not be found.

Přijel-li cizinec pod cizím jménem, musí udát jméno, jaké měl na lodi an by se jinak záznam o jeho příjezdu nenalezí.

If the alien arrived as a stowaway or deserting seaman, or in any other manner than as a passenger, please so state.

Jestliže cizinec přijel po lodi jako slepý pasažer neb uteklý námořník, či jinak než pravidelný cestující, necht' tak udá.

5. I declared my intention to become a citizen of the United States on the (Prohlásil jsem svůj úmysl státí se občanem Spojených Států dne.....day of (měsíce)..... 19....., at (v)....., in the (v)..... Court of (soud).....
 Místo soudu

6. I am.....married. My wife's name is (Jsem ženat, Ženy jméno jeat.....
 Žadatel, je-li vdovec, má udati jméno své ženy a místa jejího narození: Jestliže je žadatel svobodný, necht' připiše "not" před slovo "married". V obou případech přebytečná místa na listině necht' se přeskrtnou.

She was born in (Ona narodila se v)....., and now resides at
 Město neb osada, země
 (a nyní bydlí v).....
 Město neb osada, země

I have (Mám).....child.....(dětí), whose name.. and place.. of birth, and place.. of residence are as follows: (jejichž jména, den a místo narození a bydliště je toto):
born (narozen dne).....day of (měsíce).....1.....at (v).....; resides at (bydlí).....

7. I now owe allegiance to (Přisluším nyní k).....
 Jméno vládaře a země.

8. I am able to speak the English language. (Umím mluvit anglicky.)

9. I have resided continuously in the United States since the (Bydlí jsem nepřetržitě ve Spojených Státech ode dne).....day of (měsíce).....1....., and in the State, Territory, District, of (a ve státu, území, distriktu,)..... since the (ode dne).....day of (měsíce).....1.....

Následující otázka a údaje jsou pouze pro toho, kdo již jednou zažádal o druhý list a byl odmítněn.

10. I have.....heretofore made petition for United States citizenship. (...zažal jsem před tím o občanství Spojených Států.

Tato otázka nevztahuje se na první list. Kdo dříve nezažal o druhý list napíše za slovem "have" slovo "not"

If petitioner has heretofore made application for citizenship, the facts required should be fully stated in the following blanks:

Jestliže žadatel podal dříve žádost o občanství, necht' pišně udá žádoucí fakta v následujících prázdňích místech.

I previously petitioned for citizenship to the (Zažádal jsem dříve o občanství u)..... Court, at (soudu v)....., on the (dne).....day of (měsíce).....1....., which was denied for the following reason: (které mně bylo odmítnuto z těchto důvodů):.....
 město neb osada, stát, území neb distrikt.

The cause of such denial has since been cured or removed. (Příčina takového odmítnění byla mnou od toho času napravena neb odstraněna.

.....
 Sign name in full. (Podepište se plným jménem.)

Kdo přijel do Ameriky po 29. červnu 1906 sezná, že od každého uchazeče o občanství žádá se dosvědčení jeho příjezdu vydané od Naturalizační divise ministerstva obchodu a práce, za kterýmž účelem uvedena jest případná žádost, na kterou se musí podepsati s udáním adresy. Kdo vplul lodí přímo do amerických přístavů, nemusí si všimati ani vyplňovati část vztahující se na cizince, "kteří přestoupili hranice Spojených Států z Kanady, Mexika" atd. označené "ONLY ALIENS WHO ENTERED THE UNITED STATES THROUGH CANADA AND MEXICO, ETC."

Jelikož žádost o občanství může podat žena zrovna tak dobře jako muž, jsou listiny k vyplnění předložené přizpůsobeny pro mužský i ženský rod. V našem překladu který jsme se hleděli učiniti co možno nejjasnějším, přidržovali jsme se hlavně rodu mužského, neboť manželka přistěhovalec, jenž se stane občanem, stane se občanem jeho naturalizací. Pouze svobodná žena může tudíž učiniti přihlášení o občanství, což mezi krajankami se zřídka koly činí.

Po vyplnění patřičné listiny (Facts for Petition) dojde žadatel se dvěma svědky ke klerkovi soudnímu a podepíše a odpřisáhne klerkem vyhotovenou listinu. Svědci kteří musí býti občany této země, též tak učíní. Žadatel nesmí zapomenouti tak zvaný první list a svědci, nejsou-li rození v této zemi, musí s sebou přinést i občanské listy, kterými se musí jak při tomto předběžném výsledku tak i při výsledku součinném vykázáti. Ve velkých městech, jako Chicago, New York, Cleveland, St. Louis, Omaha a pod., kde spolkoví úředníci mají své stálé úřadovny, dají se po položení předložených listin, žadateli dva listky, s nimiž dojde on a svědci do spolkové budovy k spolkovému zkoušeči (United States Examiner), jenž podrobí žadatele i svědky dalšímu výsledku a před kterým se jim vyhotovené listiny podepíší. Zkoušeč pak oznámí žadateli, kdy se má k soudnímu výsledku dostavití, což nestane se dříve až za 90 dní od podání žádosti. V menších městech podá klerk žadateli informacii, kdy a kde bývá spolkový zkoušeč přítomen, ke kterému se musí ucházet dle klerkovy udání dostavití. Zkoušeč pak dá další návod, kdy se má zase učázet se svědky dostavití; v Chicagu bývají výsledky před soudem vždy v sobotu. U soudu bývá přítomen zástupce Spojených Států, který vede výsledky. Nejprve táže se na jméno bydliště a zaměstnání žadatele. Vůbec v tom ohledu sleduje fakta, jak shora jsou uvedena. Dobře učiní každý žadatel o občanství, když před výsledkem si otázky ty znovu přečte a v angličtině si je zodpoví. Co se dalších otázek týče, vztahují se tyto k politickému zařízení Spojených Států a státu, kde výslech se koná. Též jest žadatel zkoušen z ústavy Spojených Států. Ústavu Spojených Států v českém překladu možno obdržeti za pouhých 10 centů u vydavatele Augusta Geringera, 541 W. 12th St., Chicago, Ill.

Zde uvádíme snůšku různých otázek, nejobyčejnější kladených a zároveň odpovědí na ně, které, dle nového zákona, musí býti zodpověděny v jazyku anglickém. Nebývají dávány u soudu doslovně, jak jsou zde uvedeny. Zástupce Spojených Států neb soudce, vede výslech tak, jak sám za dobré uzná. Jeden soudce v New Yorku zeptal se žadatele o občanství, jaké jsou barvy národní vlajky. Odpověď na tuto otázku jest: červená, bílá a modrá — red, white, and blue. Jiný, při výsledku v Oregonu kladl důraz na to, zdali žadatel dává přednost zákonům této země ve všem před zákony neb pravidly odborných těles, unii, aneb před zásadami socialistickými. — Soudce Landis v Chicagu zeptal se, kdo jest vrchním úředníkem města Chicago a odpověď byla správně: "Mayor Harrison", a kdo vrchním úředníkem státu v Illinois a správně odpověď zněla "Governor Dencen". Z těchto příkladů jest vidět, že není možno sestaviti a podati úplně všechny otázky, které případnou tomu neb onomu zkoušeči na mysl, když vede výslech. Nevalí též, když žadatel všechno nezdopoví, jen když svoji znalostí ukáže, že se skutečně zajímá o ústavu, zákony a politické zařízení této země. Kdo míní dosáhnouti občanství, měl by si všimati politických událostí a politických poměrů města, okresu, státu a Spojených Států. Kdo tak činiti nemusí se obávati, že by při zkoušce propadl. Nemusí se snad ani připomínati, že žadatel by měl věděti, ve kterém okresu a státu jest místo jeho bydliště. Mnohdy dostane vyšetřující soudce předsedek z neznalostí jednoduchých věcí. Jelikož se žádá od každého, jenž se chce státi občanem této země, aby byl poslušen její zákonů, odmršňují někteří soudcové žádosti hostinských, kteří proti státním zákonům, mají své hostince otevřeny v neděli. Od svědků se žádá, aby dokázali, že žadatel jest obyvatelem Spojených Států nepřetržitě po dobu pěti let a státu, kde přihlášku činí, po dobu jednoho roku. V případě když žadatel bydlel v několika různých státech během požadované doby pěti let, jest zapotřebí, aby svědci v dotčených státech učinili před notářem patřičné výpovědi, od kterého měsíce a roku, do kterého měsíce a roku žadatel v onom státě bydlel. Klerk soudu při podání žádosti o občanství dá návod, jak v záležitosti takové má žadatel jednat. Za notářské výlohy v takovém případě musí žadatel platiti zvláště. Odporčuje se, aby každý žadatel následujícím otázkám a odpovědím naučil se nazpaměť aneb tak důkladně, aby jim rozuměl:

Otázky a odpovědi.

1. What are the United States? Ans. By the United States we mean a union of 48 states and 3 territories; the territories are: Alaska, Hawaii, and District of Columbia.
1. Co jsou Spojené Státy? Odp.: Slovem "Spojené Státy" míníme federaci 48 států a 3 území; územími jsou: Aljaška, Ostrovy Havajské a District of Columbia.
2. What is the Constitution of the United States? Ans. The constitution is the fundamental law, under which this government was organized and is now governed.
2. Co jest ústava Spojených Států? — Odp.: Jsou to všechny základní zákony, jimiž země tato jest spravována.
3. Who drafted the constitution? Ans. The delegates of the thirteen original states.
3. Kdo sestavil ústavu? — Odp.: Vyslancové původních třinácti států.
4. Do you know which states those were? Ans. Yes, they were: Maryland, New Hampshire, Massachusetts, Connecticut, Pennsylvania, Virginia, New Jersey, New York, Delaware, South Carolina, North Carolina, Georgia, and Rhode Island.
4. Víte, které státy to byly? — Odp.: Ano; byly to: Maryland, New Hampshire, Massachusetts, Connecticut, Pennsylvania, Virginia, New Jersey, New York, Delaware, Již. Karolina, Sev. Karolina, Georgia a Rhode Island.
5. When was the Constitution of the United States drafted? Ans. September 17, 1787.
5. Kdy sestavena byla ústava Spojených Států? — Odp.: 17. září, r. 1787.
6. Where? Ans. In Philadelphia.
6. Kde? — Odp.: Ve Filadelfii.
7. What is the title of the highest executive officer of the United States? Ans. President.
7. Jaký jest titul nejvyššího výkonného úředníka Spoj. Států? — Odp.: President.
8. Where is his residence? Ans. In Washington, District of Columbia.
8. Kde jest jeho obydlí? — Odp.: Ve Washingtonu, v distriktu Columbia.
9. What is his term of office? Ans. Four years.
9. Jak dlouhá jest lhůta jeho úřadování? — Odp.: Čtyři (4) roky.
10. What are his duties? Ans. He takes care that the laws are faithfully executed; he may, on extraordinary occasions, convene both houses of Congress or either of them.
10. Jaké jsou jeho povinnosti? — Odp.: On musí dbáti, by všech zákonů bylo řádně šetřeno; má právo, když zvláštní okolnosti toho vyžadují, svolati kongres, neb kterýkoli z obou domů jeho.
11. What is the president's power? Ans. He can veto bills passed by Congress; he can grant pardons for offenses against the United States; with the consent of the Senate he can make treaties with other nations and can nominate all the federal officers; he is also the commander in chief of the army and navy.
11. Jaká jest moc presidentova? — Odp.: Může "vetovati" (zapověděti) zákony, jež kongresem byly přijaty; může udělovati milost za zločiny, spáchané proti Spoj. Státům; může se souhlasem senátu uzavíratí smlouvy s jinými národy a může jmenovati všechny spolkové úředníky; jest zároveň vrchním velitelem vojska i loďstva.
12. Who was the first president? Ans. George Washington.
12. Kdo byl prvním presidentem? — Odp.: Jiří Washington.
13. Who is the president at the present time? Ans. William H. Taft; his term expires March 4, 1913.
13. Kdo jest přítomně presidentem? — Odp. William H. Taft, jeho lhůta vyprší dne 4. března 1913.
14. How is the president elected? Ans. By the indirect vote of the legal voters of the entire country, who elect in every state a certain number of presidential electors.
14. Jak jest president volen? — Odp.: Nepřímým hlasováním všech voličů celého národa, kteří si volí v každém státě určitý počet elektorů (volitelů).
15. Who makes the laws of the United States? Ans. The congress in Washington, which consists of the senate and the house of representatives.
15. Kdo tvoří zákony Spojených Států? — Odp.: Kongres ve Washingtonu; též sestává ze senátu a domu zástupců.
16. Is the senate elected by the people? Ans. Not directly; the legislature of each state elects two senators.

16. Jest senát volen lidem? — Odp.: Ne přímo; zákonodárna každého státu volí si dva senatory.
17. What is the senators' term of office? Ans. Six years.
17. Jak dlouhá jest lhůta úřadování spolkových senatorů? — Odp.: Šest (6) roků.
18. How are the members of the house of representatives elected? Ans. By the direct vote of the legal voters of each state.
18. Jak jsou voleni členové domu zástupců? — Odp.: Přímým hlasováním voličů každého státu.
19. What is their term of office? Ans. Two years.
19. Na jak dlouho jsou voleni? — Odp.: Na dva (2) roky.
20. What apportionment is there of the entire population to the number of the members of the house of representatives? Ans. One member of the house of representatives for every 211,430 of population.
20. Jaký jest poměr počtu všeho obyvatelstva ku počtu členů domu zástupců? — Odp.: Jeden člen domu zástupců připadá na každých 211,430 obyvatelů.
21. Can every citizen become president? Ans. No, only such person, who was born in this country, is thirty-five years of age and has resided in the United States for a period of fourteen years.
21. Může každý občan státi se presidentem? — Odp.: Nikoli; jen ten, kdo jest zrozen v této zemi, jest 35 roků stár a 14 roků sídlil ve Spojených Státech.
22. Is a woman eligible to the office of president? Ans. Yes, if she is otherwise qualified.
22. Může žena zvolena býti pro úřad presidentský? — Odp.: Ano; pakli je jinak pro úřad ten způsobilou.
23. Are there other laws in the United States, beside those passed in Washington? Ans. Yes, every state makes its own laws.
23. Stává ještě nějakých jiných zákonů ve Spojených Státech vedle těch, které tvořeny jsou ve Washingtonu? — Odp.: Ano; každý stát tvoří si své vlastní zákony.
24. Who makes these laws? Ans. Legislatures, consisting of the senate and house of representatives.
24. Kdo tvoří tyto zákony? — Odp.: Zákonodárny, které se skládají ze senátu a domu zástupců.
25. In what manner are the state legislatures elected? Ans. By the direct vote of the voters.
25. Jakým způsobem voleny jsou zákonodárny státní? — Odp.: Přímým hlasováním voličů.
26. What is the title of the highest executive officer of the state? Ans. Governor.
26. Jaký jest titul vrchního výkonného úředníka státního? — Odp.: Guvernér.
27. Where does he reside? Ans. At the capital of the state.
27. Kde sídlí? — Odp.: V hlavním, či sídelním městě státu.
28. What is his term of office? Ans. In this the states differ. In the state of Illinois 4 years. (You must secure this information in reference to your own particular state.)
28. Jak dlouhá je lhůta jeho úřadování? — Odp.: V tom se státy různí. Ve státu Illinois 4 roky. (Každý si opatří informaci v tomto směru vzhledem ku svému státu. —
29. How is the governor elected? Ans. In the states by the direct vote of the people; in territories the president appoints the governors.
29. Jak jest guvernér volen? — Odp.: Ve státech přímým hlasováním lidu; v území jmenuje guvernéra sám president.
30. What is the difference between the government of the United States and that of Austria? Ans. Austria is a monarchy and the United States a republic.
30. Jaký jest rozdíl mezi vládou Spojených Států a vládou rakouskou? — Odp.: Rakousko jest monarchie, Spoj. Státy republika.
31. Has the president anything to do with the drafting of the laws? Ans. No, he may however recommend to the consideration of Congress such measures as he shall judge necessary and expedient.
31. Má president co dělati s tvořením nových zákonů? — Odp.: Nikoli, může však odporučiti kongresu k uvážení takové osnovy, které uzná za potřebné a výhodné.
32. How about the judges? Ans. Neither they; but it is for them to decide whether a given law is constitutional or not.

32. Což soudcové? — Odp.: Též ne; oni však mohou rozhodovati, je-li ten který zákon ústavním, či nie.
33. Which court is the highest judicial tribunal in the United States? Ans. The Supreme Court at Washington.
33. Který soud je nejvyšší soudní instancí ve Spojených Státech? — Odp.: Nejvyšší Spolkový soud ve Washingtonu.
34. What are the duties of a citizen of the United States? Ans. He must obey the laws and defend his country in case of war.
34. Jaké jsou povinnosti občana Spojených Států? — Odp.: On musí poslouchati zákonů a hájiti svoji vlast v případě války.
35. Do you believe in the principles of anarchy or are you an anarchist? — Ans. No.
35. Věříte Vy v zásady anarchistické, anebo jste anarchistou? — Odp. Ne.
36. Do you believe in organized government? Ans.: Yes.
- 36.—Věříte v organizovanou vládu? — Odp.: Ano.
37. Are you a member of any organization teaching disbelief in organized government? Ans.: No.
- 37.—Jste členem organizace, která hlásá odpor proti organizované vládě? Odp.: Ne.
38. So you believe in the laws of this country and intend to obey them? Ans.: Yes.
38. Vy tedy věříte v zákony této země a míníte jich býti poslušen? Odp.: Ano.
39. What country were you a subject of before you came to America? — Ans.: Bohemia in Austria-Hungary.
- 39.—Jaké země byl jste poddaným nežli jste přijel do Ameriky? — Odp.: Čech v Rakousku-Uhersku.
40. Do you renounce absolutely and forever all allegiance to the Emperor of Austria-Hungary — Ans.: Yes.
- 40.—Zřikáte se rozhodně, určitě a navždy veškeré příslušnosti císaři rakousko-uherskému? — Odp.: Ano.
41. Is it your intention to reside permanently within the United States? — Ans.: Yes. —
- 41.—Jest vaším úmyslem stále bydleti v obvodu Spojených Států. — Odp.: Ano.
- Jelikož toto pojednání jest tištěno dříve, než se konají presidentské volby v listopadu 1912 a neví se tudíž, kdo bude prezidentem po 4. březnu 1913, musí si každý žadatel po té době zodpověděti otázku třináctou dle výsledku volby.
- Odporučuje se také, aby ten, kdo si není v něčem jist, aneb uvedeným otázkám a odpovědům dobře nerozumí, aby si dal vše důkladně od poměrů znalého vysvětliti.

Kdo je oprávněn volit při volbách.

Často nás docházejí dotazy od krajanů, nedávno do této země příšlých, zdali směji volby se zúčastnit a tu podáváme čtenářům "Amerikána" přehled nařízení o volbách. Volit směji při takových volbách muži, kteří 21. rok svého věku překročili. Někde také ženám přiřknuto hlasovací právo, což také při dotyčných státech připomenuto. V jednotlivých státech platí následující pravidla:

Alabama: Přistěhovalce musí prohlásiti úmysl státi se občanem a bydleti dva roky ve státu, jeden rok v okrese a 3 měsíce v precinktu.

Arizona: Musí býti občanem a bydleti 1 rok ve státu.

Arkansas: Podobně jako v Alabamě.

California: Přistěhovalce musí býti 90 dní před volbou občanem, 1 rok ve státu, 3 měsíce v okrese a 1 měsíc v precinktu bydleti. Také ženy směji hlasovati.

Colorado: Přistěhovalce musí na 4 měsíce před volbou prohlásiti úmysl, státi se občanem, bydleti 1 rok ve státě, 3 měsíce v okrese a 10 dní v precinktu. Také ženské směji voliti.

Connecticut: Voliči musí býti občanem; musí uměti anglicky číst a bydleti 1 rok ve státu a 6 měsíců v místě.

Delaware: Musí býti občanem; zaplatit \$1 za registrování; 1 rok ve státu, 3 měsíce v okrese a 1 měsíc v precinktu bydleti.

Florida: Musí býti občanem, všechny daně zaplacené, 1 rok ve státu a 6 měsíců v okrese bydleti.

Georgia: Musí býti občanem, a uměti číst, musí míti zaplacený daně a bydleti 1 rok ve státu a 6 měsíců v okrese.

Idaho: Musí býti občanem, 6 měsíců ve státě, 30 dní v okrese a 10 dní v precinktu bydlet. Také ženy smějí voliti.

Illinois: Musí býti občanem, 1 rok ve státu, 3 měsíce v okrese a 30 dní v precinktu.

Indiana: Musí svůj úmysl, stát se občanem, prohlásit, 1 rok ve Spoj. Státech, 6 měsíců ve státu, 2 měsíce v okrese a townu, 30 dní v precinktu bydlet.

Iowa: Musí býti občanem, 6 měsíců ve státu a 60 dní v okrese bydlet.

Jižní Dakota: Musel prohlásit úmysl, že se chce stát občanem a bydlet 6 měsíců ve Spojených Státech, 6 měsíců ve státu, 30 dní v okrese a 10 dní v precinktu.

Jižní Karolína: Občan musí umět číst. Musí býti nejméně dvě léta ve státu, 1 rok v okrese a 4 měsíce v precinktu.

Kansas: Musí prohlásit úmysl, že se chce stát občanem, 6 měsíců ve státu, 30 dní v okrese a 10 dní v precinktu bydlet.

Kentucky: Občanem, 1 rok ve státu, 6 měsíců v okrese a 60 dní v precinktu bydlet.

Louisiana: Občanem, musí umět číst a psát, máti majetku daní podléhajícího v obnosu \$300; byli-li jeho děd nebo otec 1. ledna 1867 k volbě oprávněni. Musí bydlet 2 roky ve státu, 1 rok v okrese a 6 měsíců v precinktu.

Maine: Občanem a 3 měsíce ve státu a v precinktu bydlet.

Maryland: Občanem, který umí číst a bydlet 1 rok ve státu, 6 měsíců v townu a jeden den v precinktu.

Massachusetts: Občanem, umět číst a psát anglicky, 1 rok ve státu a 6 měsíců v precinktu.

Michigan: Občanem, nebo před 8. květnem 1892 musel prohlásiti svůj úmysl stát se občanem. Musí býti 6 měsíců ve státu a 20 dní v precinktu.

Minnesota: Musí býti občanem, bydlet 6 měsíců ve státu a 30 dní v precinktu.

Mississippi: Občanem, umět přečíst Ústavu aneb rozuměti jí, 2 roky ve státu a 1 rok v precinktu.

Missouri: Občanem, nebo musel ne méně než jeden rok a ne více než 5 roků před tím prohlásiti svůj úmysl, státi se občanem, 1 rok ve státu a 60 dní v precinktu bydlet. —

Montana: Občanem, 1 rok ve státu a 30 dní v precinktu.

Nebraska: Občanem, nebo 30 dní před volbou prohlásit svůj úmysl, státi se jím, 6 měsíců ve státu, 40 dní v okrese a 10 dní v precinktu bydlet.

Nevada: Občanem, 6 měsíců ve státu a 30 dní v precinktu.

New Hampshire: Občanem a 6 měsíců před volbou v precinktu.

New Jersey: Občanem, 1 rok ve státu a 5 měsíců v okrese.

New Mexico: Musí býti občanem a 1 rok ve státu, 90 dní v okrese a 30 dní v precinktu.

New York: Na 90 dní před volbou občanem, 1 rok ve státu, 4 měsíce v okrese a 30 dní v precinktu.

Ohio: Občanem, 1 rok ve státu, 30 dní v okrese a 20 dní v precinktu.

Oklahoma: Musí býti občanem a bydlet ve státu 1 rok, v okrese půl roku a v precinktu 30 dní. Rození Indiani smějí též voliti.

Oregon: 1 rok před volbou prohlásit úmysl, státi se občanem a 6 měsíců bydlet ve státu.

Pennsylvanie: Nejméně 1 měsíc občanem, a pak-li přes 22 let věku, během 2 roků více musel platit daně, 1 rok ve státu a 2 měsíce v precinktu bydlet.

Rhode Island: Občanem, 2 roky ve státu a 6 měsíců v townu bydlet.

Severní Dakota: Občanem, aneb prohlásit úmysl jím se státi, neméně 1 rok a nevíce než 6 let před volbou, 1 rok ve státu, 6 měsíců v okrese a 90 dní v precinktu.

Severní Karolína: Občanem, který umí číst, 2 roky ve státu, 6 měsíců v okrese.

Tennessee: Občanem, 1 rok před volbou platit Poll Tax, 1 rok ve státu a 6 měsíců v okrese.

Texas: Svůj úmysl stát se občanem, prohlásit na 6 měsíců před volbou, 1 rok ve státu, 6 měsíců v okrese a v precinktu býti usazený.

Utah: Občanem. Ženy i muži mají hlasovací právo. Musí býti rok ve státu, 4 měsíce v okrese a 60 dní v precinktu.

Vermont: Občanem, 1 rok ve státu, 3 měsíce v townu a precinktu.

Virginie: Občanem, dobrého rozhledu, jenž platil poll-tax po tři roky, 2 roky ve státu, 1 rok v townu a 30 dní v precinktu.

Washington: Musí býti občanem, 1 rok ve státu, 90 dní v okrese a 30 dní v precinktu. Ženy směji voliti.

West Virginia: Občanem státu, 1 rok v něm, 60 dní v okrese a 10 dní v precinktu býti usazen.

Wisconsin: Musel prohlásit úmysl, stát se občanem, 1 rok ve státu a 10 dní v precinktu.

Wyoming: Občanem. Muži i ženy volí, musí býti 1 rok ve státu, 60 dní v okrese a 10 dní v precinktu.

Většina jižních států černochoům brání v provádění hlasovacího práva, protože vyžaduje jistý stupeň vzdělání a mohovitosti, čímž největší díl barevných vykázáti se nemůže. Mimo to jsou skoro ve všech státech ustanovení, kterými choromyšlní, na almužnu odkázáni a zločinci nesmějí hlasovat. V některých státech nesmějí se také vojáci a námořníci na volbě podíleti, nepatří-li na místo. I v Ohio bylo podobné omezení volebního práva přijato. V Severní Karolině vyloučení jsou také ti, kteří boha zapírají.

Zábavy žen a dívek v Čechách.

Duch zdravý a živý musí se stále zabavovat, jinak by zlenivěl, ochabl i zcela se mrtvil. Mysl se zaměstnává prací aneb hrou. Práce bývá často milou zábavou, tak jako hry a zábavy v užším smyslu jsou někdy dost namáhavou prací. V zábavách lidí zračí se jeho povaha, charakter, mnohem ostřeji než v práci výdělečné.

Jako se mění doba, civilisace, lidstvo, tak mění se i jeho hry a zábavy.

Hocha i jinoha vždycky bavilo cvičit tělo a zkoušet sílu a vytrvalost svalů. Za časů mladosti našich babiček, ano i matek ještě, byly naše dívky zcela jiné než jsou teď. Jejich tělesné zábavy byly téměř výhradně tanec a trochu bruslení. Mluvím o většině ovšem, zvláště o středních vrstvách; šlechtické dívky byly jinak vychovávány; jezdily na koni a stílely jako hoši.

Dnes mladé dívky všech vrstev cvičí tělo v tělocviku, jezdí na kole, bruslí, jezdí na lýchách, plovají, hrají tenis, podnikají daleké cesty pěšky a ovšem také tančí. Je pochopitelné, že si dnes hledí tělesného cvičení víc než jindy. Dříve byly vychovány většinou pro domácnost; sotva dívka školu odbyla, byla vzata do kuchyně a vykonávala všechny domácí práce. Při nich se naběhala a natočila, ohýbala a natahovala do únavy. Dnes jde ze školy do školy, mnoho sedí a doma při studiu je zas přikována ke stolku. Také povolání, které si vyvolí, často ji připoutá do malého prostoru k jednostrannému pohybu. Tělo samo žádá změny, proto se oddávají pak dívky zdravému tělocviku.

Sokolovny, hřiště, klubovní síně a místa plní se dnes dívkami všech tříd a rozličného stáří. Nejsou v tom ohledu správné námitky žen ze starších časů: "A my to vůbec nedělaly a byly jsme také zdravé."

Příroda je nevyčerpatelným zdrojem práce a zábavy. Jak osvěžujícím dojmem působí procházka volným krajem, jak oko okřívá, spočívá-li na rozlehlých zelených plochách, nebo hledí-li do jasných blankytu. Kdo je stále na venkově, neocení těch zábav tak jako měšťák, který vidí jen dlouhé ulice a vysoké domy. Proto vycházky do přírody, výlety, bývaly vždy nejoblíbenější zábavou v prázdných chvílích.

Jak se však změnilo během několika desítek let! V menších městech jsou ještě aspoň částečně tím, čím kdysi bývaly, ale v Praze, v Plzni a jiných velkých městech, bývá společný výlet často útrapou.

Jindy se chodívalo pěšky. Nikdo se nebál tří, čtyřhodinové cesty, bylo na ní veselo. Dívky i jinosti dováděly, smáli se a zpívali, cíl cesty byl tu dřív, než se nadáli. Opatrné maminky nesly v košíčkách a škatulích napečeného pečiva, kus masa, láhev kávy, po případě i vína. Když se došlo na místo, utábořila se celá společnost v lese na mechu nebo na trávě, a každý vyndal, co měl.

Jedlo a pilo se společně za smíchu a veselé nálady.

Byla-li na blízku restaurace, doskočil ochotný mladík pro nějakou láhev piva otcům rodin. Když se posílili, nastala prohlídka kraje. Obyčejně se za cíl cesty volilo místo, které mělo nějakou památku historickou nebo bylo zajímavé svou polohou, lesy, zříceninou, skálami a vrchy. Když nic jiného, aspoň les tu byl, v kterém bylo milo pobytí a kde se mohl člověk nadýchat zdravého a svěžího vzduchu zas aspoň za týden. Starší si hověli, mladší se rozběhli a hráli si různé společenské hry. Bývaly to hry naivní jako "Škatule, škatule, hýbejte se," nebo "plumzok", "na třetího", "na zástavy", ale mládež se při nich poškládala a proběhla dost. Když se stmívalo

ubírali se všichni domů veesele zpívající nebo rozmlouvající. Byla-li cesta delší, konal se výlet na žebřinových vozech. Nebyla to jízda pohodlná; toho hrkání, drkotání, harcování! — Ale bylo na ni veselo.

Dnes jsou "vycházky" jiné. Ve zvoleném místě musí být především restaurace, dobré pivo a muzika, totiž aspoň hrači stroj.

Pak musí být "pohodlná" doprava. Tu a tam chodí ještě některé společnosti pěšky, ale většinou konají se výlety po dráze, po lodi, i automobilem. Je-li to v neděli, pak ocitají se účastníci téměř v nebezpečí života. Vlaky a lodi jsou přeplněny. Lidé se tlačí jeden na druhého a běda, nastane-li panika! Často stojí se celou cestu a jeden člen společnosti o druhém sotva ví. Přibudou na místo spocení a pomačkání a ubírají se rovnou do restaurace. Tam se celá společnost usadí, přinese se pivo a veesele se pije; pijí hoši, pijí děvčata a všichni se tak dobře baví. Občas vyvede hoch děvče do kola, potančí a jdou si zas sednout ke stolu. Matky s dětmi obyčejně zajdou do okolí na trávník, na němž se rozloží, co zatím tatínkové v restauraci pijí a baví se svým způsobem. Tak to jde, až je čas k návratu. K poslednímu vlaku nebo lodi je největší nával, a protože nálada už bývá také rozjařená, docházívá k prudkým výstupům. Tu a tam rozléhá se též zpěv, ale hlasy jsou kouřením a pitím ochraptělé, tak že zpěv působí víc trapně než radostně.

Není tomu tak vždy a všude, ale smutné dost, že většinou. Výletníci nevědí o navštíveném místě víc, než že je tam hospoda a v ní dobré nebo špatné pivo. Nanejvýš, že hrají tam také v kuželky.

Je mnoho dívek, žen i mužů, kterým se takové výlety nelíbí. Ti utvoří si zcela malé, intimní koučky, a vyjedou si časné ráno vlakem dál do kraje, odtud pak pěšky cestují k určitému cíli. Ti mají z přírody opravdový požitek a užitek.

Vesnické dívky zvláštních vycházek do přírody ovšem nekonají. Jsou jí stále obklopeny, jsou s ní srostlé jako květiny. Jindy s ní žily ještě těsněji a každý svátek v přírodě zároveň s ní oslavovaly. Jen vzpomeňme na poetické "máje", které hoši postavovali před okna své vyvolené v májové jitro! Ty tajemné pochůzky k zamrzlým rybníkům ve štedrovecerní půlnoci! Hledání čarovného kvítka, aby pomohl rozlíniti lásku v milovaném srdci. Byly to pověry, naivní, ale v tom, jak se prováděly, leželo plno poesie a důvěry v čarovnou moc přírody.

Dnes ještě otrhávají listky kopretin, kterým říkájí měsíčky, šeptajíce toužebně: "Má mne rád od srdce, s bolestí, mnoho, málo, nic" — a nač odpoví poslední lístek, to je pravda. Nebo vběhnou večer před sv. Janem Křtitelem, v červnu, na louku, natrhají devatero různých kvítků, spletou věneček a dají pod podušku. A sen, který tuto noc sní, se jistě vyplní. Ze všech staročeských zábav venkovských dívek pramálo se zachovalo dosud v užívání.

Již i veselé zpěvy a popěvky při kosení trávy a žatí umlkají, prstonárodní tance a zvyky při obězínkách, svatbách a různých ročních slavnostech poněnáhu umírají. Škoda jich! Vesnické dívky zámožnějších sedláků jsou dány do měst na vychování pobudou tam několik let a vdávají se nejraději zase do města. Chudá děvčata odcházejí do služby nebo do továren, a těch několik zbylých v práci a celodenním lopotení zapominají často na zpěv a radovánky.

Oblíbenou zábavou našich žen a dívek je čtení. V Čechách se mnoho čte. Skoro každá rodina ve městě a velmi mnohá na vsích, má svoji knihovnu domácí; dívky čtou nejraději večer, ale často v prázdné chvílce mezi dnem, nosívají knihu do parku i na procházku. Každé město i městečko, často i vesnice, mají svoje veřejné knihovny zřízené obcí nebo spolkem, kde je možno buď zdarma, nebo za malý poplatek si knihy vypůjčovati. Nakladatelství vydávají občas seznamy dobrých knih a vzdělávací spolky vybírají z nich ty nejlepší do svých doporučení. Nemohou ovšem časem zabrániti, aby dobrodružné a krvavé romány nerazily si cestu k fantastické mládeži.

Dívky i ženy mohou navštěvovati veřejné čítárny a přečísti si tam, co lího. Časopisy denní i týdenníky a měsíčníky možno denně čísti v kavárnách. V Praze, předměstích a ve větších městech je velmi mnoho kaváren a jsou to většinou veliké, prostranné místnosti nádherně zařízené. Ale i každé menší město má své denní kavárny. Jsou navštěvovány větším dílem odpoledne až do pozdního večera. Je u nás téměř ustálený zvyk ve středních vrstvách, že muž jde z úřadu nebo z obchodu do kavárny, vypije tam koflík kávy, přečte si oblíbené noviny a pak teprve jde na procházku. Do kaváren chodívají též ženy a dívky. Je to zjev zcela všední a nikdo si toho nevšímne. Vdané paní přicházejí tam za svými muži, samostatné, svobodné ženy jdou si tam pročíst časopisy, mladé dívky přicházejí s otcem nebo s matkou. Často odbývají se malé, poradné schůzky v kavárně. Když je deštivé, pošmurné nedělní odpoledne, jsou kavárny plny hostí obojího pohlaví. Všichni nečtou, ale od mnohého stolu ozývá se tlumený, veselý rozhovor.

V Praze byla zřízena také dámská kavárna, přístupná pouze dámám. Byla jsem

tam pouze jednou a přiznávám se, že nevím určitě, trvá-li posud. Nemám ráda oddělování pohlaví, kde to je zbytečné.

Domácí kávové společnosti zanikají rychle a udržují se jen tu a tam v patriarchálních rodinách. Dívky a ženy navštěvují se bez zvláštních pozvání a neváží se tím, aby návštěvy vždy byly opláceny. Jen dámy příliš zaměstnané, které dli často mimo dům, mají svůj vyvolený den v týdnu, kdy přijímají návštěvy, kdy je tedy každý doma zastihne. Tu se podává někdy káva nebo čaj se zákuskem, ale připravovaná svačina to není. Jen velmi důvěrní přátelé navštěvují se večer; po deváté hodině večer u nás nikdo soukromé návštěvy nedělá.

V některých venkovských českých městech ustálil se pěkný zvyk. Mladá škola odrostlá děvčata utvoří kroužky, které se scházejí jednou týdně u některé členky vždy střídavě. Ke schůzkám připravují program obyčejně hudebně a literárně vzdělávací. Čtou knihy nově vyšlé, pronášejí o nich své úsudky, některá z přítomných zahraje nebo zazpívá; pak se podá něco k jídlu, někdy chvilku pracují na ruční práci pro případé zahrají nějakou společenskou hru. Pobaví se tak, poučí a poznají navzájem. Záleží mnoho na tom, jak inteligentní a probudilí jsou členky kroužku, ač snaha sama je už chvalitebná.

Jindy bývaly velmi oblíbeny večerní domácí zábavy. Pořádaly je obyčejně členové několika rodin společně. Maminky se postaraly o jídlo, tatínkové o pití a mládež o zábavu.

Z těchto zábav zbyly dvě formy. Bohatí nebyly zábavy a lesku milovníci udržují dosud večerní zábavy ve svém domě tak zvané "soiré", ale nejsou už tak jednoduché a skromné. Vyžadují skvělejší úbory, bezvadný společenský tón, — často bývá na nich mnoho škrobenosti a neupřímnosti.

Anebo se změnila v obyčejné návštěvy, kde rodina mající dcery, pozve několik jejich přítelkyň a mladých přátel mužského rodu na odpoledne a večer. Bavi se hudbou, zpěvem, rozhovorem, pak se večerí, a někdy se po večerí na rychlo stůl a židle odstraní a mládež v taktu improvizovaném sále si zatane.

Hudba a zpěv zůstaly doposud nejoblíbenější zábavou českého srdce. Ale poněvadž není každý tak šťasten, aby si je doma mohl opatřit, starají se lidumilné a vzdělávací spolky o to, aby se i nemajetným uslechtilé této zábavy dostalo. Pořádají se bezplatně, lidové koncerty s pěkným programem pro široké obecenstvo. Pro dívky školy odrostlé bývají obyčejně v nedělních odpoledních zvláštní besídky, kde se zpívá, hraje pěkná skladba známého skladatele přednáší a zavádějí rozhovory poučné, vzdělávací i zábavné. Přístup je volný všem dívkám bez rozdílu stavů, a skutečně jsou tyto besídky četně navštěvovány. Směřují hlavně k tomu, aby se mladá děvčata od vracele od hluchých a často nepěkných návštěv v dusných krčmách. Neboť musím přiznati, že mnoho dívek, zvláště služebných, chodívá v prázdném svátečním odpoledni do tančírny v těsných, přeplněných hostincích, kde v kouři a prachu, ve viru spocených těl a společnosti drsných mladíků tráví celá odpoledne až do večera.

Samostatné ženy a paní scházejí se v různých spolkových místnostech, v klubech, k přednáškám, koncertům a čajovým večírkům, při nichž bývá obyčejně nějaký program. Přístup je volný členům a jimi uvedeným hostům.

Jako všude jinde, tak i u nás lákají divadla četné obecenstvo obojího pohlaví ve své stánky. Divadla všeho druhu. I ta, kde se podává vzácné umění, i ta, která jen na chvilku lehounce baví, ano i loutková divadla a biografy těší se hojně návštěv. Po venkově jezdí dosud kočující divadelní společnost, anebo jsou zřízena ochotnická představení. Kolik sladkých vzpomínek pro život dá hercům - ochotníkům takováto hra!

Naše dámy tvoří převážnou většinu divadelního obecenstva. Až se to některým vyčítá, že více si hledí divadla než vlastní domácnosti. Ale nepotvrzuji to. Každá matka, mimo malé výjimky, umí zajisté odříci se kterékoliv zábavy, vyžaduje-li toho blaho dětí a rodiny vůbec. Ale úzkostlivé a jednostranné věnování se jen a jen domácnosti, vaření, šití, spravování a hlídání dětí nepůsobí na ducha ženy vždy osvězujícím způsobem a vliv toho je zjevný pak na muži i dětech. Občasná změna, lehké povyražení je velmi blahodárné za dnešních těžkých životních podmínek.

Mladá děvčata přirozeně touží, aby se setkávala s jinými, tak jako tomu je i naopak. Příležitost je na venkově dost, neboť jeden druhého od málička zná a vidají se při práci kolikrát denně. V městech malých i ve hlavním městě Praze jsou obvyklé večerní procházky na promenádě. Obyčejně bývá na náměstí nebo na hlavní ulici jistý chodník vyvolenou procházkou večerní. Mladí, staří, pěkní i škaredí, milostpán i chudák chodí se svými přáteli sem, tam, nahoru a dolů. Pokud jsem bývala malá, bylo mi tak k smíchu, když ti lidi třeba padesátkrát za večer přešli tentýž chodník stejnoměrným, vážným krokem. A zatím — kolik zářivých pohledů zachycovalo se tu při vzájemném ostýchavém poptávání! Kolik chvějících se stisknutí ruky tu bylo

při klidné na pohled procházce. Dcerušky se tu procházely pod dohledem "přísných" matek. Ale matky vespolek se bavily o kuchyni a jiných domácích starostech, co zatím dcerušky svými úsměvy a pohledy a něžně šeptanými slovy oblažovaly zamilované mládence. Kolik svateb, kolik zlomených srdcí má na svědomí takový kamenný, tvrdý chodník promenádní ulice.

Pokračování, někdy úvod románu promenádního býval na věnečkách a plesích. Bývaly také "dýcháanky", ještě intimnější a uzavřenější zábavy než věnečky, ale ty už skoro vymizely. Věneček je menší, skromnější taneční zábava, ples je velkolepá, připravovaná. Obyčejně bývá v každém městě jeden nebo několik hlavních, reprezentačních plesů, a pak více menších pořádaných spolky. Ku plesům je mnoho příprav se strany pořadatelstva a ještě více od toužících, tancechtivých dívenek. Dnes aby se předstihovaly v nádheře toalety jak tanečnice, tak jejich matinky a proto staly se plesy velikou pohromou pro kapsy tatínků. Skromnější, opatrné maminky své dcerušky do plesů ani nevodí. Tim méně, že možnost, aby se tam neznámá, třeba hezounká dívenka, hodně pobavila, potančila, po případě našla příštího druhu, je stále menší a menší. Je to u nás tak, jako všude jinde. Známí a přátelé vespolek se sejdou a ti se dobře baví. objeví-li se jasná hvězda nějaká, kterou obyčejně doprovází zář tatínkových dukátů, je obletována ctiteli; ale neznámé, chudíčké dívky, zůstávají na plesu nepovšimnuty. Proto je velmi rozumné, když maminky zbytečně nevyhazují peníze, a uvedou raději dcerku do intimního, skromného věnečku než do nádherných plesů.

U nás je práce dost. Ale každý, kdo pracuje, potřebuje a zaslouží si odpočinku a zábavy. A té, jak zřejmo, je u nás také dost. Jen si musí každý vybrat dle své povahy, přirozenosti a poměrů a pak nebudě nařikat, že život je chudý, že je nudný a že nestojí za žítí. Život je krásný v každém tvaru, jen ho musíme umět ozářit paprsky své duše.

Zd. Kroužilková.

Z písemní pozůstalosti Pavly Čechové.

CO POVÍDÁ DĚTEM STRÝČEK RADIL.

Milé děti, přemýšlíte někdy o tom, co z vás bude až vyroste? Zajisté přejete si každý, aby z vás byli lidé hodně dobří, užiteční a vážení. Myslím ale, i kdybyste až posud o své budoucnosti nebyly přemýšlely, že nyní všichni horlivě přisvědčujete, že rozhodně chcete ze sebe udělat vzdělané a vzácné členy lidské rodiny.

Nu, milé děti, uvažte, jakými prostředky hledíte toho docílit, čím a jak pracujete na tak velkolepém a těžkém díle?

Chodíte do školy, ctíte a posloucháte své učitele a učíte se pilně svým úlohám školním; s rodiči občas navštívíte poučné schůze a zábavy; soukromně věnujete mnohou chvíli poučné a zábavné četbě. Dělá někdo z vás ještě více? Anebo snad ani ne tolik?

Jestli neděláte svědomitě ani tolik co jsem vám tu uvedl, pak drahá holátka-nebudou z vás nikdy mužové a ženy valně vzdělané. Ba i jestli děláte právě to co jsem naznačil ani to není zárukou pro všechny ctnosti, kterými se lidé musí vykázat, když chtějí dělat nároky na vzdělanost a ušlechtilost.

Školní vzdělání jest mocná věc ve vašem vychování a poučné přednášky, zábavy a knihy jsou velkými třibiteli vašich myšlének, ale milé dívky, tyto věci mají nehybnoucí vliv na utvoření se vašich povah a ctností jen tenkrát, když je upřímně pojmáte a svůj každodenní život dle nich řídíte. Co platno ku příkladu, že znáte na paměť zdravotní pravidla když nicméně den co den proti nim se provinujete, nedbajíc tělocviku, jídajíc samé pamlsky, spíce v dustných ložnicích a t. d. Anebo co platno, že čítáte krásné povídky o šlechetných a dobrých lidech když krásné ty zásady nepřestujete a ve vašich srdéčkách neozve se touha takovým lidem se podobati.

Ale ne, to neřekl jsem dobře. Ona se taková touha ozývá ve vašich srdéčkách, ale váš rozum není dost vyspělý, aby věděl, kde máte začít a jakými cestami se bráti. Nu, a proto přicházím já se svou nůši rad, v které najdete vždy něco co napomáhá k osvojení si ušlechtného srdce, dobrých mravů, zdvořilého chování a milého zevnějšku, neboť když těch nebudete mít, nebudete ani váženy. Nuže, vize, co dnes v té nůši mám.

I.

Važ si svého zdraví, milé dítě.

Věz, že bez zdraví nemůže člověk být ani šťastným ani užitečným. Osvoj si tedy zvyky takové, které jsou tvému tělesnému zdraví ku prospěchu. Choď večer záhy na lože, o deváté hodině aneb ještě dříve. Ráno vstávej tak časně, abys mělo

dosti času pro přípravu do školy a vykonání různých práciček, které pro rodiče máš udělat před odchodem do školy. Mnohé dítě vstává tak pozdě, že má jen čas se obléci a často běží do školy bez snídaně. Ty, milé dítě, nikdy podobně nečiň, neb takovým týráním žaludku už mnoho studentů zvyklo na nedostatečnou stravu a tak přivolalo na sebe všeliké osudné nemoci a nikoliv jak se říkáva obtížným učením! Tělo tvé roste a potřebuje silných látek, které mu poskytuje různá potrava. Chráň se tedy zvykat na vybírání si v jídle jen jistých, oblíbených krmí. Od rádného oběda, jaký jistě české maminky vaří, požij od všeho přiměřenou porci a nikdy nevynech polévku, jako mnoho nerozumných dětí činívá.

Po pravidelnosti ve spaní a rozumném jídle je velkou podporovatelkou zdraví čistota. Čistota půl zdraví, praví staré přísloví.

Nu, jak pak, mé dítě, rozumíš čistotě? Umyješ mýdlem a teplou vodou každého jitra obličej, krk, ruce a páže dokonale a mezi dnem po každém jídle aspoň ruce a obličej lehce omýváš? To patří k pravé čistotě.

Nezapomínej na zoubky, které se mají lesknout jako perličky, ale pro nečistotu, u mnohých dítek předčasně se kazí? Máš jako dítě pořádné a čistotné rodiny svůj vlastní kartáček a drhneš jim své zuby ráno a večer důkladně? To také patří k čistotě.

Patříčné ošetřování nehtů, též milé dítě patří do oboru čistoty. Nikdy nenech, by nehty přesahovaly špičky prstů a vroubeny byly černými půl věnečky. Na vlasy též musíš pamatovat. Nestací jen vlasy hřebenem přihladit, ale kdo chce udržet vlasy v zdravém stavu, musí je každodenně hřebenem nebo ještě lépe kartáčem aspoň dvacetkrát při česání projeti. Tím je očistí a zároveň vynutí z lebeční pokožky důstatek síly pro ně. Kdo vlasy takto důkladně kartáčuje, má tu výhodu, že nemusí často na ně brát vodu a mýdlo, které vlasům moc nesvědčí.

Jsi-li děvčátkem, radím ti, abys nekazilo si vlasy kadeřením a pálením. Malým děvčátkům ani taková fintivost nesluší a začneš-li si pálit vlasy už v dětství, zbude ti z nich málo, až budeš velkou.

A ještě jednu radu tobě z té své nůše vysypu. Je-li na blízku tvého domova řeka, jezero, anebo plovárna, uč se plavat, v letní době, neb plování jest nejen zábavou a tělocvikem, ale také prostředek zdravotní čistoty. Doma bež aspoň jednou týdně teplou koupel a jsi-li na venkově, kde není ani pohodlných van ani blízkých řek, udělej si koupelnu v letní době ze sudu. Bude ti sloužit k duhu i ku švandě.

Léky a ochrana před komáry.

Zpracováno dle spisku Ph. Dr. L. O. Howarda.

Od doby, kdy bylo seznáno, že komáři (jinak také moskité zvaní) jsou nejen obtížným ale i velice nebezpečným hmyzem, přenášejícím malarickou a žlutou zimnici, jakož i četné jiné nemoci, byl proti nim zahájen tuhý boj. V průběhu této obhacena byla věda lékařská mnohými důležitými poznatky a přišlo se na nové a účinné léky a ochranná opatření proti komárům. A právě o těchto léčích a opatřeních minime se tu zmíniti:

Ochrana před kousnutím komára. — Ochranné tekutiny.

Chceme-li se uchrániti před kousnutím komára, postačí k tomu velmi jednoduchý, ale za to velmi účinný prostředek. Je to tak zv. kafrový líh. Natřením pleti obličej a rukou kafrovým líhem nebo vylitím několika kapek této tekutiny na polštář, když ubíráme se na lůžko, uchráníme se po určitý čas před dotěrnými moskity. Podobným způsobem jako kafrový líh působí též olej připravený z máty kadeřavé (pennyroyal). Ani jedna z těchto dvou tekutin není však trvalou, to jest, účinky její nepotrvají přes celou noc; kafrový líh i olej máty kadeřavé jsou tekutiny prchavé či-li lidově řečeno, rychle vyčpí a pozbývají pak své síly. Rovněž olej máty peprné (peppermint), citronová šťáva a ocet byly odborníky doporučeny za účinné opatření proti štípnutí komárů. V krajinách, kde jsou moskiti zvláště hojní, třeba použiti proti nim ještě radikálnějšího prostředku, jakým je na př. olej dehtový. Jedním z nejlepších prostředků proti štípnutí komára z těchto a podobných léků je však olej citronellový. Některým lidem je zápach této tekutiny nesnesitelným, ale za to účinky jsou výborné, neboť udržuje po mnoho hodin po svém kápnutí na polštář moskity ve vzdálenosti. Znamenitě osvědčuje se zvláště tato směsina:

Olej citronellový (Oil of citronella)	1 unce
Kafrový líh (Spirit of camphor)	1 unce
Olej cedrový (Oil of cedar)	¼ unce

Kápneme-li pouhých několik kapek této směsiny na ručník přehozený přes postel (nejlépe v hlavě postele) zbavíme se komárů na mnoho hodin. Kde je tento hmyz zvláště hojný a dotěrný, je dobře natřítí poněkud obličej a ruce touto směsinou. Ale ani takto získaná tekutina není dosti silnou, by působiti mohla po celou noc a vyprchá za několik hodin úplně. Zvykem komára, přenášejícího žlutou zimnici, je to, že počíná štípat hned při rozblesku dne. V té době ovšem průměrný člověk spí velmi tvrdě, a mimo to tekutina, o níž se tu zmiňujeme, bývá zpravidla k ránu již tak vyčpělá, že účinky její buď mizí aneb jsou značně oslabeny. Z té příčiny není tato směsina stejně dobrou pro všechny kraje: v krajinách severních lze ji více proti štípnutí komára odporučiti, ale za to na jihu, v domově zimnicového komára (*Aedes calopus*) nemá valného účinku. Podobně se to má i s ostatními, v předu zmíněnými ochrannými tekutinami. Nejlépe působí posledně zmíněná tekutina, když byla veřena v kůži krátce před rozedněním.

Jiná ochranná směsina proti štípnutí komára je tato:

Kastorový olej (castor oil)	1 unce
Lih (Alcohol)	1 unce
Levandulový olej (Oil of lavender)	1 unce

Této směsiny lze s výhodou použiti tam, kde zápach oleje citronellového nelze snést.

Jiná formule účinného opatření proti štípnutí komára skládá se:

Olej citronellový (Oil of citronella)	1 unce
Tekutý vaselín (Liquid vaseline)	4 unce

V této směsině má tekutý vaselín hlavně ten účel, aby zabránil rychlému vypaření citronellového oleje. V Novém Orleáně použito bylo se zdařilým výsledkem směsiny z drobných kapek citronellového oleje v jedné unci vaselínu nebo lanolínu.

Také pětiprocentní roztok síranu draselného lze tu vedle jiných tekutin a směsinn odporučiti. Na ostrovech Filipínských často užíváno bývá proti štípnutí zimnicového komára čistého petroleje, jehož puch je moskítům i j. hmyzu odporným.

Okenní a lůžkové sítě.

Rozumí se samo sebou, že nemalou ochranou proti komárům jsou okenní a lůžkové jemné sítě, jakož i zahalování obličejů do závojev a nošení rukavic při uléhání na lůžko. To zvláště nutno je v krajinách jižních, kde nebezpečí od kousnutí komárem je daleko větší nežli na severu. Pokud se týče dveřních a okenních sítí, nelze ani dosti odporučiti, aby byly zhotoveny s pokud možno největší přesností, to jest, aby přiléhaly co nejtěsněji; i tou nejlépe zhotovenou dveřní neb okenní sítí často se komáru podaří proléztí a jen důkladnou bdělostí dá se tomu předejítí. V jistých časových obdobích pokouší se komáři všemožně dostatí se do lidských obydlí dveřními a okenními sítěmi a zhusta se jim to dařívá. Proto je velmi dobře, aby ochranné sítě byly z jemného drátu a aby natírány byly občas petrolejem nebo citronellovým olejem.

Na jihu, zvláště v pásmech malarických, nutno věnovati velikou péči též lůžkovým sítím a dbáti toho, aby udržovány byly v dobrém pořádku. Kde se to nečiní tam často vzniká malarická nákaza; proto každý, kdo cestuje jižními státy, měl by si dříve všimnouti tohoto ochranného opatření nežli si pokoj v některém hotelu pronajme. V tropických pásmech jsou závoje a sítě naprostou nezbytností. Tam používány jsou zhusta lehké klobouky v podobě přilbic, opatřené hustým a jemným ale pevným závojem. Někde používáno je také lehkých ráků v podobě přilbic, jež potaženy jsou podobným závojem. Podobně jako člověk chrání v tropických pásmech svoji líc před štípnutím komára na venku, činí tak i ve svém přibytku v době spánku a to zmíněným již lůžkovými sítěmi, jichž se zvláště používá při stanování pod široou oblohou.

Nejdůležitějším při všech ochranných sítích proti komárům je velikost oček v síti. Tam, kde asi dvacet oček přijde na jeden palec, možno míti jistotu, že komáři sítě neprolezou. Při patnácti očkách připadajících na jeden palec sítě, tedy při síti o něco řídké, naskytá se již nebezpečí, že někteří komáři síťovím jejím prolezou.

Čpavý kouř je všem druhům komárů odporným, kteréžto okolnosti používají obyčejně ti, kteří táboří pod široou oblohou. Pro domácnost užívají se také různé podobné prostředky, z nichž v městech jsou neznámější tak zv. "čínské tyčinky" a jiné. Dalmatský a perský prášek proti hmyzu osvědčuje se zvláště proti komárům, byv uveden v doutnající stav. Kouřem jeho bývají komáři tak omámeni, že padají k zemi, kde mohou býti smeteni a spáleni. Dalmatský prášek zapaluje se několikerým způsobem a jak bylo v Novém Orleansu pokusy shledáno, případně i libra prášku

na každých 1.000 čtv. stř. místa, chceme-li se komárů s jistotou zbaviti. Z četných smíšenin, které se zapalují a jichž dým slouží k znamenitému odstranění komárů, nejdůležitější jsou asi tyto:

Předně je to smíšenina z rovných částí (na váhu) krystalisované kyseliny karbolové a kafrové gummy. Krystaly roztaví se zvolna nad mírným žářem, načež se lijí přes gumu; tím docílí se pohlcení kafru a posléze jasné, poněkud téžavé tekutiny s příjemnou vůní. Takto získaná tekutina je dosti stálá a může býti po delší čas chována v přílehavé nádobě. K odstranění komárů použije se zmíněné tekutiny tak, že na každých 1.000 kr. stř. místa proměníme 3 unce roztoku v páru, což děje se zpravidla nad lampou jakéhokoliv druhu. Jednoduchý přístroj pro tento účel může býti pořízen z kamnové trubky a to tak, aby měla tři nohy, východ pro tahlivou lampičku vespod a na vrchu malý basín s rovným dnem.

Tekutina, o níž se tu zmiňujeme, velmi snadno chytne, ale páry její nejsou výbušné a rovněž nebezpečné lidskému zdraví, vyjímaje ovšem ten případ, že by byly příliš husté. Přes to však mají páry ony tu nevýhodu, že se po nich rozbolí hlava, vdýchal-li jich do sebe člověk větší míru. Místnost, která se těmito parami vykuřuje, má býti co nejlépe uzavřena.

Jiným prostředkem proti komárům je dvojkysličník sířitý, jenž vzniká pálením síry v malém kelímku. Při vykuřování místnosti je třeba na každých 1000 kr. stř. prostoru asi dvou liber síry.

Dle dra. Johna B. Smitha také práškovitý usušený tabák dobře přispívá k potlačení komárů, když byl proměněn v páry za přidání jedné třetiny salnitru. Páry tyto nejsou jedovaté pro člověka a spálením 8 unci smíšeniny vyvine se jich dosti k vykouření prostoty 1000 kr. stř. Smíšenina může býti pálena na cinovém rendlíku nebo po případě i na lopatě. V Japonsku odporučují lékaři proti moskitům pálení usušené pomerančové kůry.

Přístroje na chytání komárů.

V mnohých částech Spoj. Států užívá se na chytání komárů zajímavý a lehce sestrojitelný aparát, který se velmi dobře osvědčuje. Celý přístroj skládá se z plechového hrnčeka přibíhého ku konci dlouhé hůlky tím způsobem, jako přípevněna je hůlka k síce na motýle. Na dno hrnčeka naleje se lžička petroleje a za pomoci hůlky pohybuje se hrnčekom podél stropu. Kdykoliv nějaký komár byl do hrnčeka chycen, přiklopí se rychle otvor ku stěně stropu. Takto uvězněný komár snaží se z vězení svého všemožně dostatí a při poletování v hrnčeku posléze uváže v petroleji a zhyne. Tím způsobem lze lehce každého večera vychytati všesky komáry z ložnice.

Léky proti štipnutí komára.

Nejvíce uspokojivým lékem, známým pisateli t. článku z osobní jeho zkušenosti, je navlhčené mýdlo. Konec obyčejného toaletního mýdla se navlhčí a jím pak zlehka přetře se zraněné komárem místo. V brzku zmizí podrážděnost a palčivost a účinky vniklého do těla jedu se zmírní ve značné míře. — Jiný opět proti štipnutí komára s nadšením odporučují ammonií, lih nebo glycerin. Také indigo, jodín a naftalin působí prý léčivě. Jistý cestovatel odporučuje opět přidržeti komárem zraněné místo u horkého lampového cylindru, čímž prý nastává okamžitě ulevění bolesti.

Něco o líhnutí komárů.

Místa, v nichž se jednotlivé druhy komárů líhnou jsou velmi rozdílná. A právě dle těchto míst, či-li líhni, četné odrudy komárů se od sebe odlišují. Jisté druhy komárů na př. líhnou se jen v děrách stromů, jiné opět v bahničkách, atd. Některé druhy kladou vajíčka v kal a smetí a jiné přímo na povrch vody. Komáři vyskytující se ve vnitrozemí severnějších států kladou vajíčka pozdě na podzim do jam utvořených v zemi. Jámy ty jsou však vždy položeny tak, aby do nich mohla s nadcházejícím jarem vniknouti voda povstala z tajícího sněhu. Jeden druh komárů kladé vajíčka do jisté odrudy vodních květin, atd., atd.

Celkově možno však o komárech říci — a to platí o moskitech ze severních jako jižních krajů —, že zakládají své líhny na každém možném místě v blízkosti vody, ať už je to potok, kaluž, močál, atd. U stojatých vod nalézají však přece jen největší obliby. A proto právě v boji proti komárům nejvíce záleží na tom, aby všesky žumpy a kalužiny byly odstraňovány a kádě, v nichž držena je voda, aby byly pečlivě přikrývány. Kolem domů nemají se nikdy nalézati smetiště, na nichž by se povalovaly prázdné kleny, láhve, dřevěné krabice a j. předměty, v nichž se při dešti může nahromaditi voda. Zrušením takovýchto a podobných míst přispěje se velice k zamezení tvoření se nových komářích líhní. Nemaleá pozornost má se též věnovati dřevěným okapům střech; tam kde střechy udržují v sobě vlhkost, tam komáři vel-

mi rádi a často zakládají své lhně. Jiným místem, kde komáři se zhusta usazují, jsou slepičí osady, chlévy, atd. a zejména děje se to v místech, kde drůbeží a dobytku předkládána je voda. Stará prohnílá koryta a žlaby, udržují v sobě neustálou vlhkost, jsou vývinu komárů velmi příznivé.

Platí-li tato a podobná pravidla povšechně, platí tím více o jižních zemích, kde zapotřebí je ještě větší opatrnosti nežli v krajích severních. Každá sebe nepatrnější kalužinka, která se utvoří u studen nebo podél kádi, měla by býti vysušena.

Pravými komářími pařenistmi osvědčily se na jihu hřbitovy, založené ve vlhké půdě. Tak na př. na hřbitovech v Novém Orleansu bylo nalezeno, že jsou to komáři lhně obrovských rozměrů, rodící nová a nová pokolení bez přestání. Také svěcená voda v kostelních kašnách stará se na jihu o množení komářího hmyzu. V jisté vesnici, obsahující četné malé zelinářské zahrádky, založené na jílovité půdě, nalezen byl během dešťové sezony nesmírný počet komářích lhní v utvořivších se ve hlině ve stružkách.

Ale nejen na venku, nýbrž i v domech samých nalézají komáři hojnost vhodných míst ku snášení vajíček. Kde na př. voda ve květinových vasách není častěji nahrazována čerstvou, tam jistě se moskiti vylihnuou. Rovněž v záchodech, v nichž nedbá se příliš o udržení sucha, možno naleznouti celé kolonie komářích lhní. To též platí o vodovodech, potrubí, umývadlech, atd. K zamezení lhnutí se komáři je dobrým prostředkem petrolej. Natřeme-li jim občas místa a předměty, vhodné k lhnutí se moskitů, zamezíme utvoření se lhní.

Velikým podporovatelem komářího vývoje jsou též studny a rybníky. V posledně zmíněných má ovšem komár jednoho ze svých nejuhlavnějších nepřátel: rybu! Tam ovšem, kde se dovoluje, aby tráva a j. rostliny vrůstaly do rybníka, nacházejí larvy moskitů před rybami bezpečný útek.

V močálech a v loužích utvořených deštěm lhnou se za suchého počasí miliony komárů a chceme-li tomu zabránit, pak nezbyvá, než do podobných stojatých vod — nelze-li je vysušiti — vlít petrolej.

Vysušením vlhké nebo močálovité půdy, jakož i udržováním svých domů v suchu, postarati se můžeme nejlépe o vyhubení, nebo alespoň značné omezení vývoje komárů, které právě tak jako mouchy jsou jedním z nejnebezpečnějšího hmyzu, nemluvě ani o moskitech krajů jižních, jichž stípnutí přivolává žlutou zimnici a začasť i smrt. V mnohých státech, jako na př. v New Jersey a v Kalifornii docílilo se vysušením močálovišť toho, že některé okresy zbaveny byly tohoto nebezpečného hmyzu úplně.

O ničení komářích lhní.

Jak již bylo řečeno, je nejlepším prostředkem proti šíření se komárů vysušování bahnitých a močálovitých míst. Kde však to možno není, tam nelze ničeho lépe doporučiti, nežli petrolej. Pokusy s olejem, který prohlašován některými odborníky ještě za účinnější prostředek proti komárům nežli petrolej, selhaly. Ukázalo se, že zcela obyčejný petrolej nízkého druhu vyhovuje nejlépe — účinkem i cenou. Způsob, jakým se petrolej do vod prosycených komářími larvami vstříkuje, je různý. Nejčastěji děje se tak ale pomocí zvláštních rozvětvených pumpiček. Účele se však také dosáhne pouhým pokropením bahnišek petrolejem.

Angličtí dělníci v Africe doporučují směšovati petrolej s vodou bahnišek a močálů pomocí kusů látek, pokropených petrolejem a upevněných na konci dlouhých tyčí.

Na Panamě používají tohoto prostředku pro ničení komářích larev: 150 gallonů karbolové kyseliny zahřeje se v kádi na 212 st. F; na to 150 lb. práškové neb jemně rozlámané kalafuny se vsype do zahřátého roztoku a celá směs udržuje se stále na 212 st. F. Po té přidá se 30 lb. žíravé sody — stále při téže teplotě — až se vyvine černá usazenina, jež se později scezuje. Jedna část této usazeniny k 10.000 částem vody má prý tak ničivý účinek na komáři larvy, že v půlhodině jsou mrtvy. Při silnějším roztoku usazeniny je účinek ještě radikálnějším.

Nepřátelé moskitů.

Komáři mají své nepřátelé jak v říši živočišné, tak v říši rostlinné. Obyčejná zlatá a stříbrná rybka pojídá komáři larvy ve velikém počtu a proto by měla býti chována ve všech umělých rybnících a potůčcích. Také i jiné ryby hubí larvy a dospělé moskity. Ale nejen mezi rybami, nýbrž i mezi hmyzem a dokonce mezi rostlinami má komár četné nepřátele. Některé rostliny moskity odpuzují a jiné je dokonce usmrcejí. Největším nepřítelem komárů však jest a musí býti člověk, neboť jemu moskiti nejvíce škodí a proto je nutno, aby proti nim, právě tak jako proti mouchám, bojovalo bylo s vytrvalostí.

Clo ve Spojených Státech.

Albумы na fotografie, 35 procent ceny.
 Albумы, fotografie, 35 procent ceny.
 Absinth, \$2.60 gallon.
 Ale, v láhvích, 45c gallon;
 v soudkách, 23c gallon.
 Alkohol amylic, $\frac{1}{2}$ lb; dřevěný, 20
 procent ceny.
 Aluminium, surové, bezé cla.
 Anatomické nástroje a preparáty, bezé cla.
 Arrak, \$2.60 gallon.
 Asfalt, surový, \$1.50 tuna.
 Automobily a hotové jejich součástky, ne-
 počítaje v to ráfy, 45 procent ceny.
 Banány, bezé cla.
 Barvy pro malíře, 30 procent ceny.
 Bavlněné kravaty, 50 procent ceny.
 Bavlněné košile, tučet 15 až 50 procent.
 Bavlněné knoty, 15 procent ceny.
 Bavlněné punčochy, tučet 15 až 30 pro-
 cent ceny.
 Bavlněné šle, 45 procent ceny.
 Bavlněné ubrusy na stůl, 40 procent ceny.
 Bavlněný trimlínek, 60 procent ceny.
 Bavlněné krajky, 60 procent ceny.
 Bavlněné šatstvo hotové 50 procent ceny.
 Bavlněné kapesníky, hladké nebo obrou-
 bené 45 procent ceny.
 Bělota, 2 a půl centu lb.
 Berlínská modř, 8c libra.
 Borax, 2c lb.
 Brambory, 25c bušl 60 liber.
 Brány, 15 procent ceny.
 Broky olovené 2 a $\frac{1}{2}$ centu . . .
 Bronzové výrobky 45 procent ceny.
 Bronzový prášek, 12c lb.
 Broušené nádobí, 60 procent ceny.
 Broušené sklo, všechny předměty 60 pro-
 cent ceny.
 Brýle, díle ceny, 15 až 50 procent ceny.
 Břidlicové výrobky, 20 procent ceny.
 Britvy, v ceně méně \$1 tučet 35 procent;
 méně než \$1.50 tučet, 6c jedna a 35 proc.;
 v ceně méně než \$2 tučet, 10c jedna a
 35 proc.; v ceně méně než \$3, 12c jedna
 a 35 proc., a v ceně nad \$3 tučet, 15c
 jedna a 35 proc. ceny.
 Ceny (všehy), bezé cla.
 Chinín, bezé cla.
 Cibule, 40c bušl.
 Cinové výrobky, 45 procent hodnoty.
 Celluloidové zboží, 65c lb. a 30 proc. ceny.
 Cigaretový papír, 60 procent ceny.
 Citrony, 1 $\frac{1}{2}$ centu libra.
 Citronová kůra, 2c libra.
 Cukerin, 65 libra.
 Cukr 1 90-100c z libry; přečištěný
 1 90-100c z libry.
 Cukrovinky od 4c libra a 15 až 50 procent
 ceny.
 Čaj a čajovník, bezé cla.
 Časopisy a měsíčníky, bezé cla.
 Čerťovo lejno — asafetida — bezé cla.
 Chloroform, 10c libra.
 Chmel, 16c libra.
 Datle, 1c libra.
 Deštníkové hole, nezpracované bezé cla.
 Deštníkové hole zpracované, 40 procent.
 Děmanty, ne skvosty, hrubé a nebroušené,
 bezé cla.
 Děmanty broušené, ale nezasažené, 10
 procent ceny.
 Děmanty, broušené a zasažené, 60 procent
 ceny.
 Deštníky, 50 procent ceny.
 Divadelní obleky volně díle listých pod-
 mínek tajemníkem pokladny vyznače-
 ných.
 Dobytek mladší než rok \$2 kus.
 Dobytek starší než rok \$3.75 kus nebo
 27 $\frac{1}{2}$ procent ceny.
 Domácí potřeby pro lidi z cizích zemí
 bezé cla.
 Doutníky a cigarety, \$4.50 libra a 25
 procent ceny zároveň a vnitrozemní daní.
 Drahokamy zasažené, 60 procent ceny.
 Drahokamy broušené, ale nezasažené, 10
 procent ceny.
 Drobnohlady, 45 procent ceny.
 Dýmky, 60 procent ceny.
 Divadelní a pošní kukátka, 45 proc. ceny.
 Drůbež opatřená, 5c libra.
 Drůbež živá, 3c libra.
 Essence ovocné, \$2 libra.

Fotografie, 25 procent ceny.
 Granátové výrobky, 50 procent ceny.
 Glukosa, 1 $\frac{1}{2}$ c libra.
 Glycerin, surový, 1c libra.
 Glycerin, přečištěný, 3c libra.
 Gutaperča, výrobky z ní, 36 procent ceny.
 Harmoniky, 45 procent ceny.
 Haliušky, půl centu libra.
 Háčkové věci k nošení, 44c za libru a
 50 procent ceny.
 Háčkové předměty, hedvábné, 60 pro-
 cent ceny.
 Hedvábné šatstvo, 60 procent ceny.
 Hedvábní, surové nebo navinuté, bezé cla.
 Hedvábné nitě, 30 procent ceny.
 Hedvábné háčkové předměty, 60 pro-
 cent ceny.
 Hedvábné krajky, 60 procent.
 Hedvábné kapesníky, obyčejné 60 procent
 ceny; vyřvané 60 procent ceny.
 Hliněné nádobí, zdobené, 60 procent ceny.
 Hliněné nádobí, obyčejné, 25 procent ceny.
 Hodiny, 40 procent ceny.
 Hodinové strojky, nemalší než 7 kamenů,
 70c jeden; ne více než 11 kamenů \$1.35
 jeden; ne více než 15 kamenů \$1.85
 jeden; ne více než 17 kamenů \$1.25 a
 25 procent jeden a přes 17 kamenů \$3.00
 a 25 procent jeden.
 Hořčice, připravená, 10c libra.
 Hořka, obsahující alkohol, \$2.60 gallon.
 Hračky, z porcelánu, nezdobené, 45 proc.
 ceny; zdobené 60 procent.
 Hrách, sušený, 25c bušl; zelený, 25c bušl.
 Hřebíky, sekané, 4-10c lb.
 Hřebíky do podkov, 1 $\frac{1}{2}$ c libra.
 Hroznový cukr, 1 $\frac{1}{2}$ centu libra.
 Hrozinky, 2 $\frac{1}{2}$ centu libra.
 Hrozny, 25c za jednu čtvrtreční stopu.
 Houby, ve skleněných nádobách, 2 $\frac{1}{2}$ c lb.
 Houby, 20 procent ceny.
 Hovězí, skopové a vepřové maso, 2 centy
 libra.
 Hračky, které nejsou z pryže, porcelánu,
 hliny nebo kameně, 35 procent ceny.
 Hřebíky drátěné, ne kratší než 1 palec,
 $\frac{1}{2}$ c libra.
 Hudební nástroje nebo části jich, 45 pro-
 cent ceny.
 Hospodářské stroje, 15 procent ceny; bezé
 cla z těch zemí, jež neukládají clo
 na stroje vyvážené ze Spoj. Státu.
 Indigo, bezé cla.
 Inkoust, 25 procent ceny.
 Jantarové výrobky, 25 procent ceny.
 Jablka sušená, 2c libra.
 Jablka zelená, 25c bušl.
 Jablečný mošt, 6c gallon.
 Javorový cukr, 4c libra.
 Ječmen, bušl 48 liber, 30c bušl.
 Ječmenový slad, bušl o 34 lb 45c bušl.
 Jehlice, ne co okrasa, kovové, 33 procent
 ceny.
 Jehlice do klobouků, netříděné jako
 skvost, 35 procent ceny.
 Jodoform, 75c libra.
 Kafr, surový, bezé cla.
 Kafr, přečištěný, 6c libra.
 Kamzící kůže, 20 procent ceny.
 Kapesníky, 45 až 60 procent ceny.
 Kartáče, 40 procent ceny.
 Karty, 10c hra a 20 procent ceny.
 Kastilské mýdlo, 1 $\frac{1}{2}$ c libra.
 Káva bezé cla.
 Klub, hodnoty přes \$5c za libru, 15c libra
 a 20 procent ceny.
 Kokosový olej, bezé cla.
 Kávové náhražky, 2 $\frac{1}{2}$ centu libra.
 Klobouky, až do \$4.50 tučet, \$1.30 za tu-
 cet; do \$9 tučet, \$3 za tučet; do \$18 tu-
 cet, \$5 za tučet; přes \$18 tučet, \$7 za
 tučet.
 Klobouky, slaměné, zdobené, 50 procent
 ceny; netrimované 35 procent ceny.
 Korálové výrobky, 50 procent ceny.
 Kostky, 50 procent ceny.
 Kosmetické prostředky, neobsahující al-
 kohol, 60 procent ceny.
 Košťata, 40 procent ceny.
 Košťatová korna, 13 tuna.
 Kukuřice, bušl o 56 lb, 15c za bušl.
 Krajky, vřšivky, 70 procent ceny.
 Krajkové šatečky, 60 procent ceny.

Kresby, 15 procent ceny.
 Knihy, mapy, atd., 25 procent ceny.
 Knihy před 20 roky tištěné beze cla.
 Knihy neanglické beze cla.
 Knoflíky, k límcí a manžetám 50 procent ceny.
 Koberce, trojnásobné Ingralim 22c. za čtv. yard a 40 procent ceny.
 Koberce, dvojnásobné, 18c za čtv. yard a 40 procent ceny.
 Koberce brusselské, 28c čtv. yard a 40 procent ceny.
 Koberce Axminster, samet., 60c čtv. yard a 40 procent ceny.
 Koně v ceně méně než \$150 kus, \$30 kus.
 Koně v ceně přes \$150 kus, 25 proc. ceny.
 Konopí, výrobky z něho, 45 proc. hodnoty.
 Korálky, 35 procent ceny.
 Kordy, 35 procent ceny.
 Kostry, beze cla.
 Kovové písmo, 1½c libra.
 Kožedělní, výrobky z nich, 25 proc. ceny.
 Krajky, 40 procent ceny.
 Kresby tužkou a inkoustem, 20 proc. ceny.
 Kufačské předměty, 60 procent ceny.
 Kůže, výrobky z ní, 35 procent hodnoty.
 Kůže, nevydřené, 15 procent ceny.
 Kůže surové, beze cla.
 Květiny, umělé neb ozdobné, 50 proc. ceny.
 Květiny přirozené, 25 procent ceny.
 Kultivatory, 20 procent ceny.
 Koule kulečnickové, 50 procent.
 Kůra pomerančová, nebo citronová, připravovaná nebo sušená, 2c libra; nepřipravovaná, beze cla.
 Květ — koření — celý, beze cla.
 Laky, 35 procent ceny, \$1.32 gallon.
 Láhvičky, toaletní, 45 až 60 procent ceny.
 Léky přecistěné, ¼ centu z libry a 10 procent ceny.
 Lemovka, bavlněná, 45 procent ceny.
 Lemovka, hedvábná, 50 procent ceny.
 Lemovka, vlněná, 60c libra a 50 procent ceny.
 Len, výrobky z něho, 45 procent ceny.
 Lihoviny, \$2.60 gallon.
 Ličidla a barvy, 20 procent ceny.
 Linoleum, na podlahy, méně než 9 stop široké 6c jeden čtvereční yard a 15 procent ceny; více než 9 stop široké, 10c čtvereční yard a 15 procent ceny.
 Lněné krajky, 40 procent ceny.
 Lněný olej, 15c gallon.
 Lněné semeno, 25c bušl.
 Lněné výrobky, 40 procent ceny.
 Losos, čerstvý, naložený nebo solený 1c lb.
 Loutky a hlavičky loutek, 35 proc. ceny.
 Lůž. půl centu libra.
 Macaroni a podobné přípravy, 1½ centu z libry.
 Maľby pro koleje nebo na výstavy, beze cla.
 Maľby, podrobně neudány, 20 proc. ceny.
 Máslo a náhražky, 6c libra.
 Masové výtahy, 35c libra.
 Mandle, ve skořápkách, 6c libra.
 Mandle, bez skořápek, 4c libra.
 Máslo kokosové, 3¼c libra.
 Maso čerstvé, hovězí, 1¼ centu z libry.
 Meče, 50 procent ceny.
 Med, 20c gallon.
 Medaile, zlaté, stříbrné nebo měděné, obdržené v odměnu beze cla.
 Minerální soli, beze cla.
 Minerální vody, v pintových láhvích, 20c tucet; v kvartových, 30c tucet; ve více než kvartových láhvích, 24c gallon; jinak zaslané 8c gallon.
 Mléko, čerstvé, 2c gallon.
 Mléko preservované, 2c libra.
 Modřička do prádla, 3c libra.
 Morfin, \$1.50 unc.
 Motorcykly a hotové jejich součástky, bez ráfů, 45 procent ceny.
 Mouka rýžová, čtvrt centu libra.
 Mouka pšeničná, 25 procent ceny.
 Mouka žitná, ¼ centu libra.
 Muly, v ceně do \$150, 30; v ceně přes \$150, 25 procent ceny.
 Muškátové ořechy, beze cla.
 Mýdlo kastilské, 1¼ centu libra.
 Mýdlo lékařské, 20c libra.
 Mýdlo toaletní, voňavé, 50 procent ceny.
 Mramorové výrobky, 50 procent hodnoty.
 Nábytek dřevěný, 35 procent ceny.

Nástroje ku kreslení, 45 procent ceny.
 Nové písmo, 25 procent ceny.
 Náboje, 30 procent ceny.
 Náplasti léčivé, 25 procent ceny.
 Nože, vidličky a očky pro fezníky, na krájení, kuchyňské, nože lovecké, na chleba, mnoho ovoce, sýr, zeleninu, a rukojetmi perletovými nebo se slonoviny, 14c jeden a 15 procent ceny; s rukojetmi z jeleního rohu, 10c jeden a 15 procent ceny; s rukojetmi z pryže, kosití nebo pyroxylinu, 4c jeden a 15 procent ceny; s rukojetmi z jiného materiálu, 1c z jednoho a 15 procent ceny.
 Nože kapenní, zavíráky, zahradnické atd. nemající více než 40c ceny za jeden tucet, 40 procent ceny; nože v ceně do 50 tucet 1c kus a 40 proc.; v ceně nepřesahující \$1.25 za tucet 5c kus a 40 procent ceny. V ceně nepřesahující \$1 za tucet, 10c kus a 40 procent; v ceně přes \$3 za tucet, 20c kus a 40 procent.
 Nůžky, v ceně do 50c za tucet, 15c tucet a 15 procent; v ceně do \$1.75 za tucet, 50c tucet a 15 procent ceny; v ceně přes \$1.75 za tucet, 75c tucet a 25 proc. ceny.
 Nůžky, železné neb ocelové, 1¼c z libry.
 Obálky na psaní, jednoduché, 2c procent ceny; zdobené, 35 procent ceny.
 Obuv kožená 10 až 15 procent ceny.
 Okurky, 40 procent ceny.
 Olej rybí, rybí tuk, 15c gallon.
 Olej bergamotový, beze cla.
 Olej olivový, 40c gallon.
 Olej lněný, 15c gallon.
 Olivy, v láhvích anebo v hrncích majících méně než 5 gallonů, 25c gallon; jinak 15c gallon.
 Onyx, výrobky z něho, 50 procent ceny.
 Operní a polní skla, 45 procent ceny.
 Opium obsahující 9 procent morfinu, \$1.50 libra; obsahující více než 9 procent morfinu, 36 z libry.
 Opium, tekutá jeho příprava a opiova tinktura, 40 procent ceny.
 Oprašovačky z peří, 40 procent ceny.
 Ovoce, jablka, broskve, jahody, atd., zelené neboli zralé, 25c bušl.
 Ovocné stromy a keře k sázení, zdarma.
 Ovoce umělé ku trimování klobouků atd., 60 procent ceny.
 Optické nástroje, 45 procent ceny.
 Oranže, 1c libra.
 Orientální koberce, 10c za čtvereční stopu a 40 procent ceny.
 Oves, 15c bušl.
 Ovesná mouka a válcovaný oves, 1c libra.
 Ovoce, ve své šťávě naložené, 1c libra a 35 procent ceny.
 Ozdobné zboží, peří, květiny, ptáci, atd., 50 procent ceny.
 Ozdoby na šaty a triminky, 60 procent ceny až 60c libra a 60 procent ceny.
 Papírové výrobky, podrobně neudáno, 35 procent ceny.
 Papír (bond) od 2 centů libra a 10 procent ceny do 3¼c libra a 15 procent ceny.
 Je-li linkován, s okrajem neb ozdoben, dalších 10 procent ceny.
 Párátka na zuby, 2c tisc a 15 proc. ceny.
 Papír k účelům fotografickým 30 procent ceny.
 Papírky na cigarety, 60 procent ceny.
 Paprika, 2 a půl centu z libry.
 Parafin, beze cla.
 Pěra, všecka mimo zlatá, 11c z grossu.
 Pěra zlatá, 25 procent ceny.
 Peří nedrané, 20 procent ceny.
 Peří na ozdobu dámských klobouků, jakžkolí i pěra pátrosí, 60 procent ceny.
 Pentle, 45 procent ceny až 50 procent.
 Peří, červené nebo kayennský, 2¼c libra.
 Peří, černé nebo bílé, beze cla.
 Perly, v přírodním stavu, 10 procent ceny.
 Petrolej, beze cla.
 Pily okružní tak zvané cirkulárky, 20 procent ceny.
 Pily obyčejné, 25 procent ceny.
 Pivo, ale a porter, v láhvích, 45c gallon; v soudkách, 23c z gallonu.
 Pluhy hospodářské, 15 procent ceny.
 Pohanka, buší o 45 librách, 15c z buše.
 Porcelánové nádoby, žluté, hnědé nebo šedé barvy, 25 procent; čistě bílé, 55 procent ceny.

Porcelánová hlína \$2.50 tuna.
 Postroje, sedla, z kůže, 20 a 35 proc. ceny.
 Ptáci připraveni do obchodu s ozdobným
 zbožím, 60 procent ceny.
 Ptáci kůže, hrubé, 20 procent ceny.
 Pytlíky na tabák, 60 procent ceny.
 Plátno, límce a manšety, 40c za tučet a
 20 procent ceny
 Píšťáky hodinek a části hodinek, 40 pro-
 cent ceny.
 Plech, ruda a v kusech, beze cla.
 Plechové pláty, 1¼c libra.
 Porcelánové nádoby, ozdobené 60 pra-
 cent ceny.
 Povidla, 1c na libru a 35 procent ceny.
 Porcelánové, ozdobené, 60 procent ceny.
 Prskavky, 5c libra.
 Proutěné výrobky, 40 procent ceny.
 Pryž, surová, beze cla.
 Pryž výrobky z ní, 35 procent ceny.
 Pšenice, 25c bušl.
 Pšeničná mouka, 25 procent ceny.
 Ptáci pozemní i vodní beze cla.
 Ptáci vycpaní, ne do obchodu s ozdobným
 zbožím, beze cla.
 Rákos na stoliče, 10 procent ceny.
 Revolvery, 75c jeden a 25 procent ceny.
 Ručnice jednohlavňové, \$1 jedna a 35 pro-
 cent ceny; dvouhlavňové, nemající více
 cen než \$5 \$1.50 jedna a 15 procent
 ceny; v ceně od \$5 do \$10, \$4 jedna a
 15 procent ceny; ručnice dvouhlavňové
 v ceně přes \$10, \$6 jedna a 35 procent
 ceny.
 Rukavičky, mužské, od 40 centů až do
 \$4 z jednoho tuctu párů; rukavičky
 dámské a dětské, od 40c centů až do
 \$4.75 za každý tučet párů.
 Rybíz, 2c z libry
 Ryby čerstvé, čtvrt centu z libry; ryby v
 soudkách — pod půl sudu — 30 procent
 ceny.
 Ryby, americké, beze cla.
 Rytiny, 25 procent ceny.
 Rytiny starší než 20 let, beze cla.
 Rukopisy zdarma.
 Roh, výrobky z něho, 30 procent ceny.
 Rtuť, 7c libra.
 Sezby, ne na prodej, beze cla.
 Sádlo, 1¼ centu a libry.
 Sádra v kusech, 30c tuna; sádra umletá,
 \$1.75 tuna.
 Samety, sametové a plyšové stuky a jiné
 podobné zboží, ne méně než ¼ palce a
 ne více než 12 palců široké, černé bar-
 vy, \$1.60 libra; jiné než černé barvy,
 1.75 libra.
 Šatstvo viněné, 46c libra a 60 proc. ceny.
 Scenerie pro divadla, ne na prodej, beze
 cla.
 Seno, \$4 tuna.
 Sírky, v krabcích, neobsahujících více
 než po 100 sírkách, 6c z grossu; sírky
 importované jinak než v krabcích, z
 nichž žádná neobsahuje více než 100 ku-
 sů sírek, ¼ centu za každý tisíc.
 Sladový tekutý výtažek, v láhvích, 45c
 gallon; v soudkách, 25c gallon.
 Sloní květ, přečištěný, \$4 tuna.
 Skořice, nemletá, beze cla.
 Slanina, 4c libra.
 Slunečnice, 50 procent ceny.
 Strychnin, 15c unce.
 Sůl, v kusech, 7c za sto liber.

Sůl v pytlíčkách, 1¼c za 100 liber.
 20 procent ceny; neobsahující alkoholi.
 Sýr, 6c libra.
 Sýra, surová, beze cla.
 Sklo výrobky z něho, 45 procent ceny.
 Skleněné nádoby, 60 procent ceny.
 Skvosty, 60 procent ceny.
 Slonovina, výrobky z ní, 35 procent ceny.
 Sošky, 60 procent ceny.
 Sndel, 50c z 1000 kusů.
 Škrob, bramborový, 1¼ centu libra. Kaž-
 dý jiný, 1c libra.
 Šněrovadla do střeovic, 50c z grossu párů
 a 10 procent ceny.
 Šunka, 4c libra.
 Tabák, náplň, nezdrhnutý, 35c libra; zdr-
 hnutý, 50c libra.
 Tabák, obalový, 15ciprocentní, 55c libra.
 Toaletní předměty neobsahující lih, 60
 procent ceny; obsahující v sobě lih, 60c
 libra a 50 procent ceny
 Tušky, zasažené v dřevě nebo v papíře,
 45c z grossu a 25 procent ceny.
 Tuha, předměty z ní, 45 procent ceny.
 Uhlí, živnaté, 45c z tuny.
 Uhlí anthracitové, beze cla.
 Vázy, 60 procent ceny.
 Vejce, 5c tučet.
 Vějíře, 50 procent ceny.
 Včel vosk, beze cla.
 Větrovky, pušky, 25 procent ceny.
 Vino, 12 kvartů nebo 24 pintů v bedně,
 \$1.85.
 Vino, v soudkách, májící méně než 1-
 procent alkoholu, 45c gallon; obsahující
 více než 14 procent alkoholu, 60c gallon.
 Vino šampaňské, v ¼ pintech, 12.40 tučet;
 v pintových láhvích, \$4.80 tučet; v kvar-
 tových láhvích, \$9.60 tučet.
 Vlna, různých tříd, od 4 do 12c z libry.
 Vlasy, výrobky 35 procent ceny.
 Vohavky, obsahující alkohol, 60c libra a
 Vinný ocet, 7 a půl centu gallon.
 60 procent ceny.
 Výrobky z kostice, 35 procent ceny
 Výšivky, 70 procent ceny.
 Výrobky z pemzy, 16 tuna.
 Výrobky měděné, 45 procent ceny.
 Výrobky korálové, 50 až 60 procent ceny.
 Výrobky dřevěné, výslovně nevyjmenova-
 né, 35 procent ceny.
 Výrobky ze slámy, 35 procent ceny, ne-
 jsou-li zevrubně udány.
 Výtažky nebo masti z indiga, ¼ centu
 z libry.
 Vzorky květin, nejsou-li na prodej, beze
 cla.
 Vzory z přírodních dřevin, rostlin a nero-
 stopisu, ne na prodej, beze cla.
 Vzorky strojů beze cla.
 Zeleniny v přirozeném stavu, 25 procent
 Zeleniny připravované 40 procent ceny.
 Železo, výrobky z něho, 45 procent ceny.
 Žito, 10c bušl.
 Žitná mouka, ¼c libra.
 Zlato, výrobky z něho, ne skvosty, 45
 procent ceny.
 Zrcadla, 45 procent ceny.
 Zvířata k vůli plemenění beze cla.
 Záclony, krajkové nottinghamské, do o-
 ken, 1 až 1¼ centu za čtvereční yard
 a zároveň 20 až 50 procent ceny.
 Zelí, 2c za hlavku.

Nejnovější pravidla týkající se celní prohlídky zavazadel cestujících.

(Z úředního pramene.)

Když zámořská loď přibližuje se ku břehům americkým, nastává zrovna horečná činnost mezi cestujícími, kteří u konce plavby zaměstnávají se sepisováním prohlášení, týkající se zavazadel. Pravidla vydaná vládou Spojených Států 14. března 1911 jsou ještě přísnější než dřívější a proto každý kdo vrací se do Ameriky ze zámoří, i každý přistěhovalec učiní dobře, když si pozorně přečte následující:

Zákon vyžaduje, aby každá osoba vstupující na půdu Spojených Států učinila prohlášení a výkaz svých zavazadel i jejich obsahu. Formuláře k vyplňování jsou jiné pro obyvatele Spojených Států a jiné pro přistěhovance. Aby se žádná chyba nestala, jsou formuláře pro obyvatele Spojených Států tištěny v černé a pro přistě-

hověle v červené barvě. Při vyplňování těchto formulářů jsou nápomocní zřízení paroplavební společnosti. Každý vyhne se možným opletačkám, pokutám a trestům, když jedná přesně dle nařízení.

Formuláře dostanou cestující od úředníka paroplavební společnosti, který vydá patřičnou listinu každému jménem cestujícího již vyplněnou. Nejstarší člen rodiny cestující může vyplnit prohlášení to za celou rodinu. Kdo nezná jazyk anglický, tomu jest úředník paroplavební společnosti nápomocným. Prohlášení jsou jednoduchá a přímá a nařízení v nich přikazují cestujícímu, by udal, mnoho-li kusů, (totiž by určil počet zavazadel zahrnuje v to všechny kufry, tašky, skříně, balíky a veškerá zavazadla jakéhokoliv druhu) s sebou cestující má.

Obyvatel Spojených Států musí uvést všechny věci, které získal v cizině ať koupí, darováním neb jinak, ať jsou již nové, obnošené neb starší, a ať jsou již na osobě neb v šatech aneb v zavazadlech. Zároveň musí se uvést cena každé takové věci v americké měně. Věci, které se vzaly ze Spojených Států a přivážejí se zpět obnoveny, opraveny neb zlepšeny musí též býti přihlášeny a zároveň cena za přeměnění, opravení neb zlepšení udána. Následující věci, které obyvatel Spojených Států s sebou přináší, podléhají clo. Věci pro domácnost zahrnující knihy, obrazy, nábytek, nádobí, pokrývky na stůl a na postel, a všechny podobné věci s výjimkou těch, které majitel používal v cizině po dobu jednoho roku neb více. Dále podléhají clo látky v kuse, a zároveň všechny věci, které jsou určeny pro prodej neb pro jiné osoby. Neplatí tudíž výmluva, že se věc veze jako dárek pro člena rodiny.

Následující věci nepodléhají clo a jsou připuštěny svobodně, pakli nejsou v celkové ceně více než \$100.00 a jsou-li pro pohodlí a potřebu během cestování a nejsou-li na prodej neb určeny pro jinou osobu: Šaty, toaletní potřeby, jako hřebeny, kartáče, mýdla, kosmetické potřeby a k holení a podobné. Ozdobné věci pro osobní nošení, jako prsteny, brože a podobné a věci podobné těmto. Fotografické kamery, hůlky, dalekohledy, kukátka, pušky, hudební nástroje, slunečníky, deštníky, fotografie, kuřácké náčiní, přikrývky vlněné, hračky a podobné. Zároveň oděv a podobné věci, které cestující s sebou vzal ze Spojených Států a přiváželi-li si jej zpět, to jest nebyly-li zlepšeny a nenabýly-li nějakým opravením větší ceny. Pak-li byly předělány, tak se musí platit clo na obnos, který získaly na ceně. Dříve se připouštěly různé malé dárky, které s sebou cestující vezl, ale nyní se to nedovoluje, a ze všeho se musí platit clo mimo věci, zde uvedené a jim podobné. Uchovejte si původní účet z důležitých koupí, aby mohl býti při odhadování předložen. Věci podobné jako oděv, které cestující nenosil v cizině více než jeden rok, podléhají též clo, pakli celková hodnota osobních věcí v cizině koupených převyšuje \$100.00, ale hodnota, v jaké jsou vyceleny, jest jako za obnošené šaty, učiní se totiž patřičná srážka za jejich obnošení. Nebylo-li by vidět, že by byly nošeny, platí se z nich clo převyšující-li všechny věci, které by jinak clo nepodléhaly, hodnotu \$100.00.

Naproti tomu přistěhovatelci, kteří nikdy nebydleli ve Spojených Státech, mají volno s sebou vzíti všechny věci, které možno považovati za osobní, jako: Oděv, věci ozdobné ať od zlata nebo jiné, toaletní potřeby a jiné podobné věci, výhodné ku potřebě a používání při cestování, které nejsou určeny pro jiné osoby neb na prodej. Všechny tyto věci jsou přistěhovatelci připuštěny, bez ohledu na to, zda-li mají cenu \$100.00 neb více. Domácí nábytek osoby neb rodiny z cizích zemí jest připuštěn bez cla, pak-li byl v užívání mimo hranice Spojených Států po dobu nejméně jednoho roku, a pak-li není určen pro osobu jinou neb na prodej. Tyto věci se musejí přihlásit, ať již cestující jest obyvatelem Spojených Států neb přistěhovalcem. Všechno zboží a všechny věci určené pro potřebu v obchodě, neb pro jinou osobu, divadelní kostýmy a podobné, scenerie, atd., musejí býti přihlášeny u všech cestujících, ať již obyvatelů neb přistěhovalců. Všechny doutníky a cigarety musí býti přihlášeny. Každý přistěhovalec více než 18 let stáří může s sebou přivézt bez cla 50 doutníků aneb 300 cigaret, pakli jsou pro osobní jeho použití. Takové doutníky a cigarety jsou dodatečně k věcem, které jsou jinak osvobozeně připuštěny.

Jest to doporučení hodné, aby všechny věci, které podléhají clo, byly v jednom kufry a zavazadlu. Tím se ušetří hodně obtíží a starostí. Nemusí se totiž při prohlídce prohlédávat všechny věci, které si celní zřízenec přeje prohlédnouti.

Když prohlášení jest vyplněno a podepsáno, odtrhne se útržek (kupon) od spodu formuláře. Tento útržek si přistěhovalec ponechá a ostatní část formuláře se dá úředníku paroplavební společnosti, k tomu určenému. Když se formulář zkazí při vyplňování, nesmí býti zničen, neb jest číslován, musí se navrátiti paroplavebnímu úředníku, který dá přistěhovalcí jiný formulář k vyplnění.

Zavazadla mají býti všechna zřetelně jménem cestujícího opatřena, neb se nyní dle jména přistěhovalectva zavazadla na přístavišti zařadují. Ku příkladu Dvořák, nalezl by svá zavazadla pod písmenem "D". Celní úředníci vyžadují též, aby cestující

měli všechna zavazadla pohromadě, aby se mohla prohlídka všech zavazadel učiniti od začátku do konce. Dobře jest tudíž na přistavišti poohlédnouti se po zavazadlech, a když jsou jinde, dáti je všechna na jedno místo. Když jsou všechna zavazadla pohromadě, postaví se cestující do řady, která vede k inspektorovi, kterému se předloží útržek (kupon), který si cestující ponechal, dolní části prohlášení. Na to inspektor určí celního úředníka k prohlídce zavazadel. Cestující musí učiniti osobní přiznání na přistavišti, že jméno na prohlášení jest jejich vlastní podpis. Zákon výslovně zapovídá přivázení do Spojených Států šatstva zhotoveného buď v celosti neb z části ze zapovězených koží tuleních, leda by majitel mohl podati jistě slůvky, k uspokojení výběřčího, že oděv byl koupen před 19. prosincem 1897 nebo že zvíře bylo chyceno jinde než v zakázaných vodách. Obyvatelé, kteří chtějí vzíti tulenní oděv s sebou do cizozemská, měli by tyto nechat zapsati u výběřčího než opustí americký přístav. Opomenutí tohoto způsobuje celou řadu mrzutostí a snadno může míti za následek zabavení a zničení oděvu.

Vládním úředníkům jest zakázáno přijímati při placení cla jiné než americké peníze, ale na požádání podrží zavazadla na 24 hodin, aby si vlastník mohl své peníze vyměnit za americké peníze. Nejsou-li cestující spokojeni s hodnotou, jež byla u věci clu podléhajících určena, mohou žádati o novou prohlídku, když ale žádost okamžitě po první prohlídce podají.

Zavazadla určená pro vnitrozemní přístav budou tam na požádání zaslána, aniž by byla v přístavě, kam přijela, prohlížena; doprava taková nazývá se "in bond". Jsou ovšem pak prohlížena na vnitrozemním přístavě a taková prohlídka bývá obyčejně důkladnější, nežli v přístavě, kde cestující z lodě vystoupil.

Všechna zavazadla neb osobní věci, vezené skrze Spojené Státy do některé cizí země, dopraví se na žádost do přístavu, odkud opětně vyjedou. Když se jich nepoužívá ve Spojených Státech a zůstanou zaobalená, jsou dopravena přímo z jednoho přístavu do druhého, pod dohledkou celního úředníka a neplatí se docela žádné clo. Neohlášením clu podléhajících věcí propadají tyto zabavení a cestující jsou pokutováni a trestem stíháni. Každé nabízení darů neb zpropišného celnímu úředníku jest zakázáno a jest trestně stíháno.

Zákonité svátky v Unii.

1. leden. — Nový rok. Ve všech státech kromě Massachusetts, Mississippi a New Hampshire.
6. leden. — Výroční památka bitvy u New Orleans v Louisianě.
19. leden. — Narozelny Lee-ovy v Alabamě, Floridě, Již. Carolině, Sev. Carolině, Georgii a Virginii.
- Massopustní úterý (Mardi Gras) v Alabamě a Louisianě.
12. únor. — Lincolnovy narozelny v Illinois, Connecticut, Delaware, Minnesotě, New Jersey, New York, Sev. a Již. Dakotě, Pennsylvanii, Washingtonu, Záp. Virginii a Wyomingu.
22. únor. — Washingtonovy narozelny. Ve všech státech, až na Mississippi, Indianské Území, New Mexiko, Sev. Carolinu a Tennessee.
2. březen. — Výročí neodvislosti texaské. Texas.
- Velký pátek. — V Alabamě, Louisianě, Pennsylvanii, Tennessee, Maine, Minnesotě a Connecticutu.
- První středa v dubnu. Den státních voleb v Rhode Islandu.
19. dubna. — Den vlastenců. V Massachusettsu.
21. dubna. — Výročí bitvy u San Jacinto. Texas.
26. dubna. — Den krášení hrobů. V Alabamě, Floridě, Georgii a Louisianě.
16. května. — Den krášení hrobů v Severní a Jižní Carolině.
- Druhý pátek v květnu. — Den konfedační. V Tennessee.
30. května. — Výročí podpisu na Mecklenburském prohlášení neodvislosti v Sev. Carolině.
30. května. — Den krášení hrobů. V Alasce, Californii, Coloradu, Connecticutu, Delaware, Distriktu Columbia, Iowě, Illinois, Indianě, Kansas, Kentucky, Maine, Maryland, Massachusettsu, Michiganu, Minnesotě, Missouriu, Montaně, Nebrasce, New Hampshire, New Jersey, New York, Sev. a Již. Dakotě, Ohiu, Oregonu, Pennsylvanii, Sev. Carolině, Tennessee, Texasu, Záp. Virginii, Washingtonu, Wisconsinu a Wyomingu.
9. září. — Den připuštění. V Californii.
31. říjen. — Den připuštění v Unii: Nevada.
- Listopad. — Den všeobecných voleb. V Arizoně, Californii, Floridě, Iowě, Indianě, Kansasu, Marylandu, Minnesotě, Missouriu, Montaně, Nevadě, New Hampshire, New Jersey, New Yorku, Sev. a Již. Dakotě, Ohiu, Oregonu, Pennsylvanii, Sev. Carolině, Tennessee, Texasu, Záp. Virginii, Washingtonu, Wisconsinu a Wyomingu.
- Poslední čtvrtek v listopadu. — Den děkuvzdání. Ve všech státech.
25. prosinec. — Štěrý večer. Ve všech státech a v Již. Carolině ještě dva dny déle.
- Neděle a pátý (kdykoli ustanovené) jsou zákonitými svátky ve všech skoro státech.

Poštovní sazby.

Dopisy. — Za dopisy adresované do kteréhokoliv místa ve Spojených Státech a jejich, ostrovních državách, Kanadě, Kubě, Německu (přimo), Vel. Británii, Republice Panamské a Mexiku, Shanghai, na průplavovém pásmu obnáší v známkách předem zaplacené poštovné 2 centy za uncí neb zlomek (tj.; doprava na jiný poštovní úřad na žádost adresáta bezplatně. Pakli zůstane dopis nedoručen a je-li opatřen adresou zasílatele, navrátí se tomuto bezplatně. Je-li adresa zasílatele vynesčána, dopraví se dopis do mrtvých dopisů a odtud bude navrácen zasílateli.

Za registrované dopisy obnáší poplatků 10 centů dodatečně.

Místní čili "drop letters" to jest pro město nebo town, kde složený 2 centy, kde stává listonošský systém a 1 cent, kde takového systému není. Známkováné poštovní listky, pokud jsou vládní správou dodány, 1 cent za každý.

Kolky pro svlaštňní dodávku, v obnosu 10c., přilepi se dodatečně k pravidelné sazbě a tím zabezpečí se neodkladně okamžitě dodání v místě adresáta. Pravidelné kolky možno použít k tomuto účelu, avšak musí se obálka v takovém případě označit "Special Delivery."

Poštovné druhé třídy. — Časopisy, vydávané v pravidelných lhůtách nejméně čtyřikrát do roka a mající pravidelný seznam odběratelů, s přílohou a čísly na ukásku 1 cent za líbru — Jiné časopisy, vyjma týdeníky, pakli donášeny listonošem, pro adresáta v téže místě, kde časopis vychází, 1 cent za 4 unce. Pakli zasíláno jiným než vydavatelem, za 4 unce neb méně 1 cent.

Poštovné třetí třídy (nesmí přesahovati 4 líbry). — Tiskopisy, knihy, otišky a rukopisy, nezapečetěné obálky, které možno lehce bez fezní obálky prohlédnouti, 1 cent za každé dvě unce. Do této jsou zahrnuta semena a koření.

Poštovné čtvrté třídy. — Nesmí přesahovati čtyry líbry: takto lze zasílati zboží neb vzorky za poplatek 1 cent za uncí. Jiné věci, jako jsou: tekutiny, jedy, zápalné nebo výbušné látky, živá zvířata, hmyz, atd. se přísně vylučují. Sušené rostliny a ovoce, čerstvá a umělé květiny 1 cent za uncí.

Poštovné do jiných zemí. — Do všech zemí a kolonií, které náleží ku světovému spolkou poštovnímu vyjma Německo, Anglii, Irsko, Škotsko a Nový Fundland obnáší poplatek poštovní jak následuje: Dopisy, vážíci 1 uncí neb méně za předem zapravené poštovné 5 ctů, za každou další uncí 3 cty. Poštovní listky: za každý 2 cty. Za časopisy a jiné tiskopisy za 2 unce 1 cent. Vzorky zboží 1 cent za dvě unce; avšak sazba jest nejméně 2 centy, at již zboží váží 4 unce aneb 1 uncí. Poplatek za registrování dopisů neb jiných zásilek obnáší 10 centů. Každá jiná korespondence mimo dopisů musí být poštovně alespoň částečně zapraveno. Tiskopisy, jiné než knihy, které jsou přímými poštou, jsou od celní prohlídky osvobozeny. Poplatek na dopisy do Německa, Anglie, Škotska, Walesu, Nového Fundlandu obnáší 2 centy za uncí.

Poštovní poukázky (Postal Money Orders). — Touto cestou možno zasílati částku až 100 ve Spojených Státech a včetně do Guam, Hawaii, Porto Rico, Tutuila a Samoa, také do British Guiany, Kanady, Kuby, Nového Fundlandu, Antigua, Barbados, Domi-

nica, Grenady, Jamajky, Montseratu, Nevisu, St. Kittu, Saint Lucie, Saint Vincentu, Tortoly (Virginské ostrovy), Virgin Gordy (Virginské ostrovy), do Západní Indie a na poštovní agentury Spojených Států v Šanghaji (Čína) a Filipinských ostrovech. Poplatky jsou následující:

Za poukázku nepřesahující \$ 2.50... 3c
Za poukázku nepřesahující \$ 5.00... 5c
Za poukázku nepřesahující \$ 10.00... 8c
Za poukázku od \$10.00 do \$ 20.00... 15c
Za poukázku od \$20.00 do \$ 30.00... 12c
Za poukázku od \$30.00 do \$ 40.00... 15c
Za poukázku od \$40.00 do \$ 50.00... 18c
Za poukázku od \$50.00 do \$ 60.00... 20c
Za poukázku od \$60.00 do \$ 75.00... 25c
Za poukázku od \$75.00 do \$100.00... 30c

Do Rakouska-Uherska, Bahamy, Belgie, Bermudy, Britického Hondurasu, Bolívie, Čilaka, Costa Rica, Dánska, Egypta, Japonska, Liberie, Luxemburka, Mexika, Nizozemska, Nového Zealandu, Norska, Peru, Švédska, Švýcarska, Transvaalu, Trinidadu obnáší poplatek za peněžité zásilky jak následuje:

Za poukázku nepřesahující \$2.50 .. 10c
Za poukázku od \$ 2.50—\$ 5.00 .. 15c
Za poukázku od \$ 5.00—\$ 7.50 .. 20c
Za poukázku od \$ 7.50—\$10.00 .. 25c
Za poukázku od \$10.00—\$15.00 .. 30c
Za poukázku od \$15.00—\$20.00 .. 35c
Za poukázku od \$20.00—\$30.00 .. 40c
Za poukázku od \$30.00—\$40.00 .. 45c
Za poukázku od \$40.00—\$50.00 .. 50c
Za poukázku od \$50.00—\$60.00 .. 60c
Za poukázku od \$60.00—\$70.00 .. 70c
Za poukázku od \$70.00—\$80.00 .. 80c
Za poukázku od \$80.00—\$90.00 .. 90c
Za poukázku od \$90.00—\$100.00 .. \$1.00

Do ostatních pak zemí cizích obnáší poplatky za peněžité zásilky jak následuje:

Za poukázku nepřesahující \$10..... 10c
Za poukázku přes \$10—\$20..... 20c
Za poukázku přes \$20—\$30..... 30c
Za poukázku přes \$30—\$40..... 40c
Za poukázku přes \$40—\$50..... 50c
Za poukázku přes \$50—\$60..... 60c
Za poukázku přes \$60—\$70..... 70c
Za poukázku přes \$70—\$80..... 80c
Za poukázku přes \$80—\$90..... 90c
Za poukázku přes \$90—\$100..... \$1.00

Vláda Spojených Států zavedla skutečně velmi cennou a všeobecně prospěšnou novinku v poštovníctví, která bude zajistit veškerým občanstvem co nejvíceji uvážena, neboť jest dobře známo, jak by bylo dříve již výhodné, kdyby se byly mohly zasílati poštovní známky do jiných zemí mimo Soustátí buď k zaplacení malého obnosu nebo na zpáteční odpověď. Tomuto nedostatku bylo tedy vyhověno a do oběhu dány tak zvané "International reply coupons", na něž v cizí zemi dostane adresát tamní poštovní známky. Za takovýto kupon na každých 5c poštovní sazby zaplatí se o 1 cent více, to jest 6 ctů. Ku názornějšímu pochopení slouží malý příklad: Pošle-li někdo do Rakouska dopis a chce, aby naň dostal snadněji odpověď, to jest přiložením zpáteční poštovní známky, koupí zde 5ctový "International reply coupon" za nějž zaplatí 6 centů a vloží jej do psaní. Adresát tam obdrží zař u svého poštovního poštovní známky rakouské v ceně 15 haléřů, tedy zrovna tolik, mnoho-li obnáší poštovné z Rakouska do Spojených Států.

Bonapartův pobočník, román proslaveného francouzského románopisce Alexandra Dumase jest skutečně dílem velezdařlivým. Již samotné jméno tohoto francouzského spisovatele jest dostatečným jeho doporučením, a jest jisté, že kniha ta pobaví čtenáře vyprávěním o romantických osudech Rolanda — hrdinného pobočníka velikého císaře Francouzů Napoleona Bonaparte. Přeložil Václ. Petřelka. Kniha vázaná v tuhých deskách o 378 str. stojí 75c, poštou 85c. Aug. Geringer, 541 W. 12th St., Chicago, Ill.

Čekanci presidentství a místopresidentství.

WILLIAM HOWARD TAFT.

JAMES SCHOOLCRAFT SHERMAN.

William Howard Taft obdržel v národní republikánské konvenci v Chicagu dne 21. června 1912 znovujmenování za presidenta Spoj. Států. Narodil se v Cincinnati, Ohio, dne 15. září 1857. Otec jeho byl soudcem, dobrým právníkem. Vystudoval universitu Yale r. 1878 a právnickou kolej v Cincinnati. V r. 1881 nastoupil politickou dráhu, byv ustanoven za okresního právníka a rok na to za výběrčího vnitřních daní v Ohio a r. 1887 guvernér Foraker ustanovil ho za soudce. Za dva roky potom byl spolkovým návladním. V r. 1892 president Harrison jmenoval jej spolkovým obvodním soudcem, kde se dobře osvědčil. Toužil však po místu v nejvyšším spolkovém soudu, ale president McKinley v r. 1900 nabídnul mu předsednictví filipinské komise. Nechtěl, neboť před tím byl proti zabrání Filipín, ale na domluvy presidenta a tajemníka Roota dal si konečně říci a také se na místě tom co nejlépe osvědčil. V r. 1903 přijal tajemnictví války a tak si upravil cestu, že byl v r. 1908 v červnu v konvenci v Chicagu za presidenta nominován a v listopadu také zvolen. Letos uchází se o druhou lhůtu.

WOODROW WILSON

T. B. MARSHALL.

James Schoolcraft Sherman je navržen za místopresidenta na pravidelném listku republikánském. Narodil se dne 24. října 1855 v Utica, N. Y. Jeho otec byl dobrým právníkem a politikem demokratickým a jednou byl mayorem města. Mladý Sherman brzy po vystudování práv zvolen byl republikány do kongresu. Právě se o něm, že je dobrým organizátorem a politikem a pro politiku vzdal se již dávno právnícké praxe. Byl předsedou státního rep. sjezdu v New Yorku r. 1895 a opět v r. 1900.

Woodrow Wilson, guvernér státu New Jersey, vybrán byl v dem. národní konvenci v Baltimore 3. července 1912 za čekance presidentství na straně demokratické. Narodil se dne 28. února 1856 ve Staunton, Va. Pokřtěn byl na jméno Thomas, ale brzy se toho jména zbavil. Graduoval v Princeton v r. 1879, studoval práva na universitě státu Virginia v Charlottesville, Va.; v r. 1903 zvolen byl za presidenta university Princeton; vzdal se toho úřadu v říjnu 1910 hned po svém jmenování za guvernéra státu New Jersey; zvolen za guvernéra a v úřad se uvázal dne 17. ledna 1911. Napsal mnoho historických a politických spisů, mezi nimi jsou "Život Jiřího Washingtona", "Dějiny amerického lidu" a "Ústavní vláda Spojených Států".

T. B. Marshall, guvernér státu Indiana běží s ním za místopresidenta.

THEODORE ROOSEVELT.

HIRAM W. JOHNSON.

Theodore Roosevelt jmenován byl v konvenci chicažské 8. srpna 1912 za čekance presidentství na listku pokrokové strany. Roosevelt narodil se 27. října 1857 v New Yorku, r. 1884 k vůli zdraví odebral se na západ do Sev. Dakoty a tam měl dobytčí renč. Vrátil se zdrav a běžel o úřad mayora, ale propadnul. V r. 1889 šel se komisařem národní občanské služby ve Washingtonu. Byl co úředník přísný. Z Washingtonu dostal se do New Yorku za policejního komisaře a když vypukla válka se Španělskem byl právě příručím tajemníkem loďstva. Vzdal se místa a s gen. Woodem zorganizoval 1. pluk dobrovolné jízdy, známé jako Drsní jezdcí, v němž byl podplukovníkem. Vyznamenal se v bitvě na vrchu San Juan a povýšen za plukovníka. Po válce stal se guvernérem státu New York a vystoupil pro řádné odanění a státní kontrolu nad trusty. Za McKinleyho byl místopresidentem a když McKinley r. 1901 zavražděn, dosloužil jeho lhůtu jako president a pak byl v r. 1904 zvolen za presidenta. Po vysloužení lhůty odejel na lov do Afriky a po návratu začal vydávat svůj list "Outlook".

Hiram W. Johnson, energický pokrokový guvernér Kalifornie běží za místopresidenta na listku pokrokovém. Je velkým opravářem, který kořistnictví ve státu hodně obmezil.

RYCHLÝ POČTÁŘ. Velmi užitečná kniha s hotovými výpočty pro všechny potřeby každého zvláště pro obchodníky a farmery při prodeji a koupi dobytka, obilí, sena, slámy a mouky. Vypočítávání mzdy, stravování a úroků, váhy a míry, tabulky dřevařské, obchodní zákony, stálý kalendář atd. 250 str. II. vydání. Vázaná v plátně 50 centů.

Episodky.

Napsal Antonín Jurka.

II.

Chtěje pokračovati ve vypravování těch poněkud význačnějších momentů svého života, musel jsem se poznovu seznámiti s episodkami prvými a vykonati nad nimi malou revizi. K uspokojení svému shledal jsem, že psal jsem pouze pravdu upřímnou, a tak také chci pokračovati, byť musel jsem tu a tam o sebe sama nebo i třeba o jiné nemile zaváditi. Poškoditi zúmyslně nechci žádného; ani sebe ani jiného, což člověku v mých letech zajisté dobrý čtenář lehce uvěří.

— Tedy s Prahou, se zlatou maticí Prahou by jsme byli hotovi? Ne, ještě ne. Co by to bylo za studenta, aby se nezamiloval; aby neměl svou první, horoucí, plannou lásku? A episodka našeho posledního setkání s ní před 48. lety budiž předmětem mého prvního letošního vzpomínání: Bylo to kdesi ku konci června roku 1863, kdy dostal jsem od své vyvolené dopis, že bude na týden návštěvou u sestry Bábinky v Podkrašovském mlýně. Nevím, co a proč mi to napadlo, abych se tam vydal as na den neb dva z Prahy — na zapřehou. Stalo se. Vydal jsem se přes Kralupy Buštěhradskou dráhou, dostavíčkem a pěšky přes Rynholec, fuerstenberskými lesy do Krašova. V Rynholci přidružil jsem se ku dvěma drvoštěpům, kteří brali se touže cestou. Šli jsme celou noc. Strach jsem neměl žádný, neboť bylo na mne znát, že jsem — student a student nemá se o mnoho co bát. Divná to byla cesta — veleromantická. Skoro pořád lesem: Celou noc. Konečně při svitání mne spolecestovníci opustili, a já za chvíli ocitl se ve vesničce neznámé s trochu vyhladovělým žaludkem. Vešel jsem do jediné bídne hospody, a poručil si chléb a holbu piva. Jindy snad nebyl bych dostal nic; ale tehdy seděli u "ferbla" tři "zbožní" hráči, a tak musel být hostinský s nimi vzhůru. Nešťastný zvyk, nešťastná vášeň! Hostinský poučil mne kudy se bráti ku troskám hradu Krašova, a já poděl Berounky, či zde posud Mže, kráčel v blahém očekávání dál. As k deváté dospěl jsem k hradu, ježto však Lenka nečekala mne až o polednách, uleh jsem v tichém lese a usnul. Po dvou as hodinách probudila mne něžná ručka a vřelý polibek milenky. Vedli jsme se spolu do mlýna. Na pravo vzhůru stinný les; na levo v dole tichá řeka. Znáte snad ty řeči milostné a vypravování v podobných případech. Mlynář, přítel Žaloudek a Bábinka jeho žena mne vlídně vítali. Byl jsem jim při veselce druhým družbou. První jejich družba, bratranec Waśmucius byl přišel také. Přítel Frantik měl rád třetí sestru Annu, ja však daleko zkušenější v lásce a znalejší tužeb a chtíčů ženských, zavdal mi hned odpoledne a večer příčinu k vážnému litování, že vytrhl jsem se z příprav ku zkoušce a vážil dosti dalekou cestu. Zůstal jsem ovšem přes noc; ale Frantik také, a ráno jsem měl skoro jistotu, že jsem prostě klamán. I rozloučil jsem se vážně ve mlýně, přítel mlynář mne doprovodil až do vsi Bohů, kdež zasedli jsme ku sklenici piva. Sdělil jsem příteli své obavy a on mne těšil, že snad není tak zle. Ale ani jemu nešla ta útěcha tak s plna od srdce. Rozešli jsme se. Nevzkázal jsem do mlýna nic a ubíral se hořejší cestou k zříceninám hradu. Usedl jsem, zadumal a pojala mne nevýslovná úzkost. Sotva si vědom, co činím, svlékl jsem čamaru, vestu, klobouk letěl již stranou, a — slézal strmou stráň od hradu k řece. Co jsem chtěl, nevím. Snad chtěl jsem se vrhnouti se skály do řeky, nevytuší-li Lenka co v nitru mém se dělo a děje. Aspoň se mi zdálo, že mi svět a život lhostejným. Přítel Václav musel asi doma vyprávět mé rozrušení, neboť pojednou slyším zoufanlivé volání: "Toniku, Toniku!" Lenka rukoma lomíc a s pláčem pádí pěšinou ku troskám Krašova, pod níž stál jsem v slunné záři letního jasného dne. Nebylo tedy všecko klam a milenka má chová mne aspoň trochu v srdci. Smutně obrátil jsem tvář ku hradu, pohlédl se slzami v očích Lence v ustrašenou tvář, podal jí ruku, aby mi pomohla nahoru k sobě, a vyšplhal se na lysinu. Tam jsem klesl k zemi a tiše řinuly se mi slzy po smutné tváři. Nečinil jsem výčitky žádné, odpovídal jen jednoslabičně, ale přece tisknul tu ruku, jež dle mého mínění mi zachránila život, aneb aspoň oá zmrzačení. Lenka se konečně vzbudila a táhla mne takřka za sebou zpět do mlýna. Jak jinak jsme se to ubírali dnes dolů. Tiše, zamklí, jako vinnici — dva. Já aspoň se stydl, a nevím, co udal jsem za příčinu svého rozčilení. Byl jsem však nyní utišen a uklidněn; slíbil jsem že nebudu více "bláznit", a vyšed nad jez, odvázal jsem Václavovu loďku a vesloval nahoru po řece ku Lihlínu. Řídil jsem loďku tiše, tiše, vzhůru, až zdálo se mi, že jsem v té drahé, milé, krásné české vlasti — sám a sám. Co ve mně se dalo, o čem jsem přemýšlel, co jsem chtěl, kdož to nyní po více než 48 letech — kdož to ví! — Vrátil jsem se za soumraku, tiše povečeřel, tiše uleh na lůžko a ráno se tiše rozloučil s milými manželi Žaloudkovými — na vždy! — Lenka

time doprovázela touže cestou, jak Václav včera. Byla neděle ráno a tam u kříže na cestě do rodného města, na levo Bohy, před námi myslivna Rohy, jsme se rozloučili, políbili se naposledy a vždy! Já bral se v pravo, zpět ku studiím posledním, ku matičce Praze! — Odbyl jsem zkoušku u profesora Karla Kořistky, na základě jejího zadal jsem k c. k. finanční zemské direkcii o místo katastrálního adjunkta; dostal vlekret a chystal se na odchod z vlasti. Ještě jednou jsem navštívil Prahu, pobavil se s přítelem Frant. Vavřínkem a se starším, již právníkem Velflíkem a ubíral se přes Vídeň do Varaždina v Chorvatsku, mé první stáci v císařské službě.

Jak se mi vedlo tam? Můj božínku, jak se může mladému úředníčku s malým platem vésti v cizině? V zimě ve Varaždině v 63.—64. a 64.—65. roce. V létě po všich v Uhersku. Vyměřovali jsme v létě 1864 Homok Komárom a Pusztu Paliu; v létě 1865 Erdoesia, St. Miklos a St. Kiraly.

Na jednu episodku nesmím však zapomenout, byť i jen proto, aby ten který laskavý čtenář byl varován před hloupou vášní hazardní hry. Rád jsem navštěvoval ve Varaždině divadlo. Společnost byla německá ale hrála dobře. Bylo to as tak ku konci ledna 1865, kdy dávali "Sirotka Lowoodského", a slečna Holzingrova hrála Jeane Eyre. Příjemně naladěn, nebo i lord Rochester byl znamenitý, zašel jsem si po divadle do blízké kavárny na sklenici "grogu". U jednoho stolu hráli kollegové z úřadu "polnische Bank". Neznáte-li tuto hazardní hru, povím krátce: Bankéř vloží jistou sumu, rozdává karty každému 3 a sám pak klopí čtvrtou pro každého jednotlivce. Může-li hráč přebít, bere. Ne-li bere banka, třeba hráč měl tři esa. Poštěstí-li se bankéři dobrý lov, ohlásí "reteré" a po konečném rozdání a sehrání, bere co v banku zbylo. Někdy ovšem jest hotov brzy a může dát bank novy. Tak zvaní "Brod-sitzrové" mohou si, vidí-li u hráče pěknou kartu, přísadit a buďto berou co vsadili, neb rozmnožují bank. — Přisadil jsem ke kollegům, srkal svůj grog a tu a tam přisadil šesták. Šlo to dobře, a já již vytáhl šest šestáčků z banku. Tu praví kollega Schmittsfelden: A co potřebuješ dělati Brodsitzra, vem si karty sám pro sebe. Maje vyhráno 60 kr. neměl jsem důvodů, proč bych tak neučinil. Ale jako s uděláním, karta se obrátila. Prohrával jsem, vyhrávali jiní. Prohrával jsem stále. Zlatka za zlatkou mizela z tobolky; banka tučněla, a má měsíční výplata se scvrkala. Po chvíli dával bank Schmittsfelden, a vida, že se již rozčilují, držel banku stále a nereteréroval. V banku bylo as 35 zlatých, skoro celá má výplata, a já byl již na suchu. Tu dostanu do ruky zelené eso, bubenské eso a červeného filka! Snad teď! Situace byla kritická. Bledý a s chvějící se rukou vytáhnou své zlaté cylindrovky a ptám se, je-li to dost na "hop". — Schmittsfelden praví že ne, že musím přidat. Přidal jsem tedy pečutí prsten a bankéř mou sázku přijmul. Bankéř ovšem neví, co hráč má, ale risk je i při třech esech ještě značný. Přijít žaluda jakákoliv neb eso neb král červený, byl jsem hotov a na polo zničen. — Schmittsfelden klopí — devítku červenou! Bral jsem své hodinky, prsten a hromadu bankovek. Kollegové mi gratulovali, Schmittsfelden — ne; ale neptejte se mne, jak mně bylo! V tom okamžiku jsem učinil slib, velmi upřímně míněný, že po celý život do takové nesněné nesmím přijít nikdy více, a myslím, že jsem slibu dosti čestně dostal. Aspoň jsem v kartách nikdy nehazardoval a radím každému, aby učinil totéž. — Nemohl jsem ovšem shrábnout peníze, ač byly mé vlastní, a odejít; ale hra má nestála již za nic. Zdá se mi že jsem však přec vyhrál asi zlatku, ale nevěřil jsem více klamnému štěstí. A štěstěně buď též za danou tehda vyučenou a šťastný únik zkáže dnes, po 47. letech ještě jednou vřelý dík.

* * *

V Maďarsku si mě půjčila každé léto střídavá zimnice. Nejen mne, ale většinu nás mladých adjunktů. Jednu dobu v 1865, nás trpělo z 12 partií, (vždy geom. a adj.) deset. Nemilá věc na všechny strany. Psal jsem otci, že bych se raději vrátil domů a stal se doma civilním zeměměřičem. Otec však navrhl vystěhování do Ameriky. Chtěl tam také s celou rodinou, mladší bratr byl již v Chicagu, a dobrá máti spíše se dá přemluvit, když bude mít dva syny v tak vzdálené cizině. Také nám psal přítel Jan A. Oliverius, abych jen přijel, že mi ihned postoupí své redaktorské místo. — Ujednáno tedy a 1. prosince 1865 jsem se s c. k. úřadem rozloučil. Byli jsme již v zimní stáci v Stolickém Bělehradě v Uhrách, a posud znějí mi v myslí vlídná slova mého představeného, inspektora desátého inspektorátu Andr. Mersiche: "Err Jurka, bleiben Sie hier! (Dalmatinci nevyšlovují v některých slovech "h", jinde jej zas přidají, ku př. místo Herr Ebner, říká Mersich Err Hebner.) "Pane Jurka, zůstaňte zde." Já však slušně poděkovav, litoval jsem: Už je pozdě, pane inspektore. — Přes pevnost Komárnskou, přes Přespurk, přes Vídeň a Prahu vracel jsem se na týden domů do rodiště a 13. prosince 1865 odpoledne ve 2 hodiny byl jsem již plnoplatný vystěhovalec u pana Aloise Křeše v Shepards Hotelu, hostem. Otec byl v Kralovicu Křešovým jednatelem. Proto ta pocta. —

Co dále psát o posledních okamžicích v Evropě? Pomněl jsem se ještě jednou po panskou při laskavé péči páně Karešové, shlédl jsem všechny pamětihodnosti Brém: Rathskeller, Walhalu, operu, kdež slyšel jsem Adelaïdu Ristoriovou zpívat (také Kiss-valse) a 15. jsem v Bremerhaven sedal na loď "Hermann." Bída započala. Ač mne pan Kareš zaopatřil vším, co pro mezupalubníka tenkrát bylo zapotřebí, a sice tím nejlepším: dvěma vlněnými dekami, hebounkým polštářkem, slušným nádobím, přec jsem na lodi přišel o všecko. Někdo chytřejší si to přivlastnil. Neměl jsem do své koji nic než svou tašku a své housle. Pěkná vyhlídka na cestu do neznáma. Pan Kareš mi vyhledal koji uprostřed lodě, zrovna u schůdků na palubu: ale byla prázdná. Mohl jsem se natáhnout jak jsem byl dlouhý, pod hlavu si dát housle a raškou se přikrýt. I sželelo se krajanu p. Pfeiffrovi z Newarku mé bídy, a zapůjčil mi deku, polštář i peřinu na přikrytí. Pan Pfeiffer se vracel z Čech, odkudž si vezl do Ameriky rodinu, pro niž si byl do vlasti zajel. Já měl koji hořejší, on s manželkou dolejší. Tenkrát se na lodích v mezupalubí cestující před spaním nesvlékali, a nebylo tedy proč se ostýchat. — Dnes (5. ledna 1912) právě jsem četl první feuilleton J. V. Sládka v Orgánu Bratrstva Č. S. P. S. Piitl Sládek, náš milý český básník konal tuším cestu v témže stáří jako já, byl více než o pět let mladší, a přišel tuším r. 1869. Cesta naše však byla méně veselá; my nezpívali, netančili; řekl bych, že jsme skoro stále truchlili. Cestu jsme měli po parniku přímo hroznou, vždyť jsme byli plných devatenáct dní na moři. Strava nezvyklá, a já se živil výhradně slanečky a neslanými buchtami. Černá káva také ušla; ale žizeň po slanečkách stála skoro dollar denně na pivo, (láhev 25 centů amerických peněz ve zlatě). Mý zábavy měli málo; neboť 17 dní bylo tak bouřlivých, že nás ani na palubu nepouštěli, než velmi zřídka. Já, jsa právě u schodů, neodolal jsem pokušení, podívatí se tomu zužení žvlů ve tvář. — Vystoupil jsem po schodech, nadvzedl příklop hlavou na straně u východu na palubu asi na tři palce, zachytiv se obruby a díval se ven. Jaké to hrůzokrásné podívání. Temné skály vod jako by se na ubohou loď naši vrhnouti chtěly; zdá se, že padáme do prohlubně, a zase se šouráme pracně vzhůru, až staneme na vrcholu vodní spousty. Obloha zatemnělá líbí tyto mořské velikány a zdá se laškovati s nimi, protíná je šlehy prudkých blesků a huče jim k tomu rachotem. A ku podivu! Mne se ten převelebný úkaz hněvu přírody líbí. Musí as v duši vyobcovavšeho se mladíka podivné zavládati city, když celé půl hodiny vydrží se na ten boj dívat. Avšak — hlídka. Spustím poklop a běhu se do své tmavé koje. A tak se to střídá plných 17 dní; oškrabuji herinky, házím prázdné flašky do moře a nevím nač dříve vzpomínat; zda na milou otčinu, či vínonosnou Maďarii neb na tu neznámou zemi svobody. Svátky vánoční trávíme ještě na lodi, ale Nový rok vidí nás oproti břehům New-foundlanským a 3. ledna 1866 vjíždíme za krásného, jasného jitra do velkolepého přístavu New Yorského, přímo ku Castle Garden.

O jak jsme si radostně oddechli, kráčejece po můstku dolů do ohromné budovy přístěhovalecké, kdež nyní po 46 letech prohánějí se tuleňové, lvouni, želvy a ryby rozličné. Tenkrát ale nás vlidně vítal pan Fr. Brodský, nyní již také stařeček shrbený, vpytávil se, upřímně radil a varoval. Vidím jej jako dnes v té jeho vládní zповědnicí. Strýčku Brodských, uteklo to, co? Nu, jen když jsme ještě živi a zdraví!

Všele poděkovav a upřímně se rozloučiv s rodinou Pfeiffrovou, brali jsme se každý jinam a život v Americe započal.

Vstoupiv na půdu země svobody, která počala právě volněji oddychovati po bratrovražedném boji války občanské, připadal jsem si ne jako plavčík, ježž neopatrný krok snesl s lodí do přátelských vod mořských, nýbrž jako opravdový greenhorn, který samochtě žblunkl do vln oceánu, neuměje v nich plovati.

Ale žblunl jsem do nich rád, a hned první noc v New Yorku ztrávil jsem veseleji než celou tu řadu let, co jsem teď zde. Starý občan Jaroměřský vzal mne z vystěhovaleckého hostince na Greenwich St. k panu Hubáčkovu na 5. ulici a tam u toho tehdá veleznámého hostitele jsem ihned zdomácněl. Byl tam synek provažský, pan Makovský (od města "Jerusaléma") poslaný na zkušenu a snad i na vystřízlivěnou z bujnosti mládí. Zasedli jsme my tři, pojedli jsme, povídali, zahráli si Klicperovu, a s M. společně se vyspali. Ráno 4. ledna zpět na "herberk" již jsem trefil sám, připravil se na další cestu, koupil si lístek do Chicaga a ve 4 hod. odp. unášel mne vlak na západ. První nehoda. Vlezl jsem do vozu o dvě hodiny dříve a tudíž do jiného vlaku ač téže dráhy; ale nemělo to žádné horší následky, než že jsem v Buffalo musel čekat na patřičný svůj vlak. Čekal jsem v německém hostinci a zdálo se mi, že musí Buffalo být, veskrz německé. Do dnes nevím, je-li neb není. Ale spěchejme raději dále, abychom se dostali v neděli ráno do Chicaga. Nejsou to ovšem zvonky Lorretánské, ani hlahol Zikmunda se chrámu sv. Víta; jsou to pouze zvonky železničních strojů, které tou spoustou dřevařských ohrad vítají nového toho "green-horna." Nu, další přijde, uvítání a seznámení s těmi "Amerikány", vyličil jsem ve

svých "Vzpomínkách starého ochotníka", v kalendáři Amerikán před 22 lety a nebudu to zde opakovat. Co napsal jsem do kalendářů Amerikána v letech 1890, 1891, 1892, 1893, 1907 a 1908. i jindy a omezím se pouze na vyplňování mezer, vypravování o nim povstálých. Mezery ty bych chtěl naznačiti co episodky novinářské, společenské, učitelské, svobodářské, "čisté bratrské" a episodky západajícího života. — Novinářství! Byl jsem povoláným, ale ne vyvoleným. Byl jsem tak málo novinářem, jako jsem nyní žurnalistou, a přec patřím ku spolku. Nu, já se zdráhal dost dlouho, celých 14 měsíců, ale když kapitán Antonín Neustadt si pro mne přijel ze St. Louisu do Chicaga, neodolal jsem a slíbil, že přijedu. A přijel jsem. Vpadl jsem do náruči přítele Č. Důrasy a táty Rotha v St. Louisu jako jsem padl do objetí přátel a táty Boreckého v Chicagu a počal s "důvěrou" psáti. Pomůcek jsem měl pramálo: čtyřmohý stůl, pár archů papíru, pero a inkoust Rankův slovník novinářský a německou "Westliche Post"; v neděli "Westen". A co by jste tomu řekli, drahé lidičky, bylo by to šlo; jenom rozumět trochu obchodu, aspoň někdo z nás. Tehdejší český lid v Americe byl by leccos nezkušenému redaktoru prominul, rád byl by noviny brať a také rád za ně platit; ale ten dobrý český lid o nás nevěděl. My neměli cestující jednatele; my nepracovali na získání co možná nejvíce oznámek pro list; a tu jest zřejmo, že list, bez důstatku příjmů z oznámek, dříve nebo později musí padnout. Neustadt, vida, že musí od týdne k týdnu dosazovat, chtěl se Pozora Amerického zbavit, nabídl jej sazeči Jos. Langmeierovi a redaktorovi ku koupí. Langmeier měl málo uspořeno, redaktor nic, a za těch poměrů koupě uzavřena. Měli jsme tedy o jednoho "bossa" míň; ale také žádné spolehnutí na žádnou stranu než na ten čtoucí lid česko-americký. Vznikla sice v myslí mé jiskřička naděje, jež mohla se vznítit v hřející ohniček; ale já, vlastně my, neměli vytrvalosti, za to ale tím více strachu před fiaskem. Hned první dni po převzetí listu poslali jsme sazeče Čeňka Důrasy na agitační cestu do Ohio; já zajel do Chicaga. Pochodili jsme oba výborně a vrátili se s hezkou sumičkou peněz. To byla dle mého zdání ta jediná cesta list udržeti; redaktor stále na cestách, stále mezi lidem, látku do časopisu posílal z obcí Čechy obývaných. Důras měl co druhá hybná síla činit totéž a Langmeier s Vlasákem dostali úplně k vydání listu týdně. Ale po prvním zdařilém pokusu zůstalo se doma; peníze se rozkutálely, (bylo třeba 64 dol. týdně), dluh za list na krku, as 700 dol. Zmalátněli jsme a hodili flintu do žita, totiž list Neustadtovi na krk zpět. Ten ale zpeněžil jej přece dobře. Za osm set prodal jej družstvu katolických kněží a ti přestěhovali celý "plant" do Chicaga, kdež pod jménem "Katolické Noviny", počal vycházet pro jiný druh lidí. Při novém listu zůstali jsme ty samé síly pracovní: Langmeier, Vlasák, Důras a já. Důras později odešel ku Staatszeitungu. Hybnou silou a hlavním redaktorem byl P. Josef Molitor, na nějž ostatní kněží ze St. Louisu, z Iowy, Nebraska a Minnesoty složili veškerou tíž zodpovědnosti. Molitor byl vlídný pán; rozuměje zcela dobře svému řemeslu, našemu však méně, mnoho se nám do manipulaci nemíchal. Přišel po mši a po snídani z fary Desplaines, pozdravil nás: "Sanah," hoši, jak se máte, rozdělil své náboženské články a co více bylo k tisku mezi sazeče, nakoukl do Národních a zase odešel. Není naň nejmenšího stesku, jen to mu scházelo co vydavatel, co i nás udolalo: málo rozhledu, málo obchodní znalosti, málo energie. Hesoun v St. Louis byl by býval lepším a úspěšnějším. Dokázalo se to potom založením "Hlasu". Škoda, že Pozor Am. nezástal hned v St. Louisu. Byl jsem u Kat. as tak dlouho jako u Pozoru, ale konečně jsem přece vypřáhl. Smýšlení mé lišilo se přec jen příliš od smýšlení kněží a já cítil, že jest mi divadlo, zpěv, a naše česká společnost dávno milejší než všechny modlitbičky a litanie. Po mně nastoupil p. Miloš Novotný a ten snad vytrval až do neslavného konce. Krám Katolických tuším odstěhoval se později zase do St. Louisu a Chicago si — oddechlo. Přístupem svým do Kat. Novin nezavděčil jsem se příteli Karlu Jonášovi; nebo když v té době jsem mu psal, že bych se spokojil se skrovným místečkem u Slávie, odepsal mi, "že když mi Kat. poskytovaly slušné živobytí, že jsem si toho měl hledět a neodcházet. Předhůzka ta mne dlouho bolela, nemínil jsem tehda žádnou zradu, na žádnou stranu; vždyť založením Katolických a Pokroku počaly se příkře proti sobě stojící strany teprve tvořit; i mněl jsem, že jsem tak výsměšného odbytí od bývalého kollegy na technice nezasloužil; ale "Schwamm drueber"; byli jsme brzy zase dobří přátelé. —

A nyní přijdou na přetřes slavné "Národní Noviny" Jana B. Bělohradského, jehož pravé jméno udává dr. Habenicht co "Tarant" ve svých "také—dějinách". O těchto Národních Novinách píše pan Tomáš Čapek ve své knize "Padesát let českého tisku v Americe": vycházely každý pátek v St. Louis, Mo. (od 1868.) Redaktor J. Oliverius, vyd. J. B. Bělohradský a Karel Alis. Přesídleny do Chicaga počátkem února 1870 a tištěny tam v čís. 102 Forgner ul. Zastaveny 26. ledna 1871. . . V redakci se vystřídali J. Oliverius, Jos. Pastor, J. V. Sládek, J. Rosický a L. J. Palda."

Bělohradský byl člověk prazvláštní. Nadání a prozíravost měl, měl z toho lidu českého v Chicagu jak se říká "fištron", ale noviny vydávat neměl. Nevynášelo to ani jemu, ani těm ubohým redaktorům, ani jiným, jež u Nár. Novin našli zaměstnání. Co třel Oliverius u listu, nevíme; Sládek bídu netřel; neboť náš básník vnikal pouze v duševní život česko-amerického lidu; pozoroval nás, a sbíral zkušenosti pro příští své veliké práce na roli národa. — Proto také nevy pustil jsem jaktěživ vážnějších, opravdovějších, upřímnějších slov při loučení se onoho večera před hostincem V. Jelínkovým na "Canale": "Příteli, jeďte a nechte nás zde umírat". (Minil jsem odumírat národně). A Sládek jel a stal se našim slavným, milovaným pěvcem, jenže o nás teď už nedbá. Snad jsme to zasloužili. Zajímavý jest, že náš Sládek také někdy fotografoval, a já na prvním setkání u Fr. Hessa, řezbáře, považoval jej za skutečného fotografa a nic více. — Dlouho buďte zdrav, příteli vzácný! My, Vaši starí druhové mládí — odumíráme. — O Rosickém nevím, že by již tehdy býval dosáhl hodnosti redaktorské, to bude as mýlka. Za to já jednoho krásného nedělního jitra vyburcován byl ze spánku na "strozoku", nadimajícího se ve vůl sláve na podlaže redakčního "parloru", bušením na krámské dvěře "ústavu" Národních Novin. Nebyť mne, nebyť by se L. J. Palda z New Yorku dostal do N. N. Ještě rozespálý, polooblečen otevřel jsem, přivítal co representant N. N. pana Paldu a vedl jej dále do — svatyně. Všecko to bylo tak k smíchu a zároveň k pláči. Nadějný muž, chtivý do užitečné, horlivé práce, s úmysly nejlepšimi, ba s ideály v hlavě utopickými, váží dalekou cestu od Atlantu ku Michiganu, v naději, že si všestranně polepší, vpadne tu do takové mizerie, již musel na první pohled postřehnouti. Než Palda, to jest vůbec známo, byl a snad jest doposud idealista. Byl pln krásných snů jako důvěřivý Klácel a nedostatek ba nouze jej netížily mnoho. Sám píše kdesi, že dovedl jsme s 25c dojeti do Lincoln Parku a celý den dobře se poměti. Tak se to tedy klepalo u těch novin za redakce přítele Paldy dále; až jednoho dne Bělohradský celý nadšen čímsi, vytasí se s dopisem až z Prahy; ale prozatím pouze z té v Minnesotě od občana Petříčky, snad školního výboru v obci Nové Praze "Toniku", pravil Jan v zanícení, "ty tam jeď, já tě odporučím, a oni ti to rádi dají." Dobrák Bělohradský měl v mě kantorské vlohy takovou důvěru, že se nebál odporučiti člověka, který byl beze všeho pedagogického vzdělání. Ale to za tehdejších časů nevadilo ani mně, a já po krátkém rozmyšlení svolil. Byly ještě jiné příčiny, jež mne pudily ven z Chicaga, ale ty nechme stranou. Bylo dobře, že jsem šel, ušel jsem snad úplně zkáze; neboť jsem byl ztratil mušku života. A za tuto příznivou změnu měl a mám co děkovati dobré vůli větroplátného přítele Bělohradského. Ku další žurnalistické činnosti vrátím se při epizodkách učitelských v příčině "Dětské Besidky". Pomijím prozatím epizodky společenského života, (dost času na to!) a přeju k epizodám učitelským.

(Další v příštím ročníku.)

Empirická léčba.

Několik málo slov o lidských zkušenostech a léčivými rostlinami.

Dějiny lidského vývoje jsou tajuplné, nejpodivnější, nejzajímavější. Počátek jejich zahalen v nevyzpytatelné temno dávnověku. Kdož by to mohl přesně uhadnouti, kdy lidstvo učinilo ten neb onen objev? Kdy naučilo se znáti využitkování ohně, kdy jeho si udělání, kde a kdy poprvé tavili rudy a zhotovovali si nástroje bronzové na místo z kamene, ze dřeva, z kosti. Kde a kdy a kteří lidé vynalezli orbu a místo sbírání planých plodů a semen z divokých trav začali je sázeti, je pěstovati? Ochočovali divoká zvířata pro vlastní užitek neb zábavu. Kdo zhotovil, a kde první luk a šíp? Lidstvo všude učilo se pozvolna od samé přírody a objevy, jež činilo, zanechávalo jako drahocenné dědictví svým potomstvům. A všude, u všech plemen lidstva, byli jednotlivci, kteří na sobě, na jiných zkoušeli účinky látek živočišných, rostlinných i nerostných. Někdy snad sama hříčka náhody pomohla člověku v dávných věcech, že objevil tu neb onu podivnou vlastnost, na př. léků, jedů a poživatin z říše rostlinné. Hle, jak to na př. ku podivu, že v Africe naučil se člověk znáti podivné účinky semena z plodu keře, polostromu — kávy — tam v Asii zase účinky odvaru z listů keře — čaje — v Jižní Americe — ze semene kakaovníku (čokoláda), z listů čajovníku paraguayského, nebo-li cesmíny (yerba mate) a paullinie, čili guarany, v západní Africe ze semen plodů stromu "kola", atd. — kteréž všechny rostliny obsahují zvláštní, na čívy lidské příjemně vzrušivě působící látky. Kdož dnes chtěl by žiti bez kávy, čaje, čokolády, atd. rozumně-li jich požívá??

Uvedli jsme tento přehled ku potvrzení toho: že lidstvo od pradávných dob jaksi, řekněme, instinktivně vynalézalo — ty látky v říši rostlinné, které jeho zdra-

vi, jeho bytí byly prospěšné. Kdybychom měli vypočítati a vyprávěti zde jen o nejzajímavějších objevech lidstva různých rostlinných léků, nestačily by nám všechny stránky tohoto obšáhleho kalendáře. Lidstvo hledalo, zkoumalo až našlo. A když objevené se osvědčilo — používali lidé léků těch, může se říci po tisíciletí. Taková léčba, užívání přirozených léků lidskou zkušeností osvědčených nazvali staří reko-latinici empirickou!

A není na světě národa, plemene, ať v krajinách teplých neb studených, aby na základech takových zděděných a i znovu se utvářivších zkušeností, neměl svých vlastních léků, dobrých — výborných — kdyby žnal je uživati správně a věděl pro které jen nemoce je má užívati. V pásmu mírném, v němž ponejvíce žilo a žije bílé plemeno, užívalo lidstvo a jistě oprávněně různé a výborné léčivé rostliny! Kdo z nás neznal by ty prostonárodní spolehlivé léky našeho českého herbáře? Dobrý domácí lék, rychlý, prozatimní prostředek proti zažehnání zla — než přijde spolehlivý náš lékař?

V krajinách tropických, čili v pásmu horkém, kde za veder, obrovských dešťů podivně se rodí a zraje, kde steronásobně jest více druhů rostlinstva nežli u nás, aněli člověk větší výběr v léčích. Tam také rostou a dozrávají téměř všechny ty vzácné léky, které přisvojila si, vyzkoušela naše pokročilá moderní léčba! Veliká díla vědecká obsahují záznamy těch léčivých rostlin z dalekých krajů, které vděčíme jen: zkušenosti lidu všech krajů, všech plemen a od dob pradávných. A kolik těch léků chybí v knize té naší zkušenosti? Jen vědeckí cestovatelé, badatelé vědi, jak bohaté jsou zkušenosti domorodců všech dílů světa. A jak některé jsou ještě neznámé, jak málo uplatnily se v naší vědě — právě proto, že nebyly podrobeny zkouškám, že nepřišly na jevo. A přece právě tam, v těch krajích nejvíce ještě jest neznámého, objevitelů čekajícího.

Odtamtud přišlo k nám to nejlepší. Pravda, že odtamtud přišly k nám také zhoubné jedy: opium, (morfium, atd.) koka (cocain), konopí (hašiš), ale i tyto jedy v rukou lékařů rozumných a rozumných pacientů jsou jen léky! Těm krajinám však vděčíme za nejlepší bezvadné léky! Byla by jich řada, celý legion! Hle chinin, kol, sarsaparilla, condurango, ipekakáhu, papaiu, rhebarboru, kolombo, jalapu, kor-karila, quasia, guajak, kassie, jaborand colí pylokarpin, strychnin, kolokvinty, tamarindy, různé pryšce, svlačce, myrrhovníky, balsamy, kleje a gummy lékařské, oleje kopaiva, tolu, balšamy, ambroně, aloe, atd. — do sta a sta! A každá z těch rostlin má svou velikou, zajímavou historii. Nadaný spisovatel měl by látku na historický román — a jistě z nejzajímavějších. Hle malý příklad: Španělové objevili Jižní Ameriku, našli ohromné poklady zlata a smaragdů, dobyli nových říší svému králi — a umírali podivnou, zákeřnou nemocí — zimnicí. Tou trpěli také domorodci, ovšem méně nežli běloši. A pak znali domorodci od pradávna spolehlivou účinnost kúry stromu, který nazývali (Peruanci) kalisaya.

A lék ten tajili vůči nenáviděným cizincům — až láska jednoho Indiána ku španilé Španělce svedla jej ku zradě na vlastním lidu. Kdož by neznal velkolepé, spolehlivé účinky chininu — o němž, o jehož kůře tuto mluvíme. Botanikové nazvali strom ten po španělské hraběnce z Chinichonu (čti Činčonu) zkomolené Cinchona. Je jich několik druhů — po celé Jižní Americe rozšířených a různých — ale blahodárné účinných. —

Také afričtí i asijsí domorodci znají si připraviti léky z kůr, plodů, kořenů rostlin obsahujících látky účinné, chininu podobné. Kdo čte cestopisy světových badatelů (na př. E. St. Vráze. Na Příč Jižní Amerikou a j.) shledá jak bohaté jsou zkušenosti všech domorodců s takovými, často u nás dosud neznámými léky.

Masona, nový lék, obsahuje mezi extrakty z 21 rostlin evropských, jihoamerických, západoafrických a i asijských — právě takové vzácné léčivé součástky rostlin, které buď málo, neb dosud vůbec nebyly u nás používány. Jména "Masona" dostalo se tomuto výbornému léku z nářečí jistého kmene západoafrického, kde nazývají léčivé kúry "masona".

Po dobu téměř celého čtvrtstoletí zkoušel znamenité účinky bylin těch světových badatel, jenž ve čtyřech dílech světa studoval různé rostliny, od domorodců používané a spojil je v jeden velice blahodárně působící lék: Masonu. Fysiologické účinky léku toho byly vyzkoušeny též vědecky v uznaných laboratořích evropských. Nedávno byla Masona uvedena na americký trh a dobrovolná četná dosvědčení, kterých se léku tomu dostalo v krátké době jsou nejlepším dokladem, že Masona má skutečně výtečné vlastnosti a velkou působivost. Společnost, která se utvořila k výrobě a prodeji Masony, pozůstává z osob důvěry hodných.

Výroba léku Masona děje se ve vzorně zařízené chemické laboratoři Gustava S. Koláče v Chicagu, jenž jest předsedou společnosti Masona Co.

Pan G. S. Kolář jest zkušeným chemikem, jenž má hodnost pharmaceutical chemist, vystudovav odbor lékárnické a analytické chemie na učilištích Northwestern University a Chicago University. Po vystudování a získání odborné hodnosti složil s úspěchem zkoušku pro úřad městského chemika v Chicagu, ale maje mnohem výhodnější nabídku od velkého obchodního podniku stal se ředitelem jedné z největších chemických laboratorí v Chicagu. Před čtyřmi roky založil si konečně laborator vlastní v č. 143 sev. Dearborn ul., kterou vzhledem k rostoucí oblíbě svého podniku neustále zvětšuje.

Výrobě Masony již provádí osobně přesně dle předpisu vynálezce, věnuje se největší možná péče a pouze látky, jichž znamenitá jakost byla přísně zkoušena podrobena, dojdou upotřebení.

Chicago, dne 16. září 1912.

Ctělá Masona Co. v Chicagu, Ill.

Na Vaši žádost ochotně Vám potvrzují, že výtahy z oněch afrických a jihoamerických rostlin, které ještě s jinými obsahuje Váš nový složitý lék Masona, znám jakožto dobrý lék pro určitě nemocné a to po téměř dvacet let. Poznal jsem jich úspěšné užívání domorodci, sám jsem je s prospěchem užíval, i poskytnul jsem je později četným známým téměř vždy ku jich velkému dobru. Poznal jsem, že jsou účinné, působivé v četných nemocích zaživacích dlostroj, také jako prevention velice dobře v krajínách, kde řádí nemocné střevní, žaludeční a když brány s chininem, co výborný lék proti zimnici. Při nemocích nechutenství špatného zažívání, dobfé se osvědčovaly také při vředech žaludečních atd. Doufaje, že dobrý Váš lék uvedete i v širší upotřebení pány lékaři. Píši za Vás

E. St. Vráz,
vědecký cestovatel.

Ctělá spol. Masona v Chicagu.

Velice ochotně doověduji, že výborný Váš lék, na který jsem byl upozorněn svým jedním váženým přítelem, prospěl mi neobyčejnou měrou v mé, po dlouhá léta trvajícím již chorobě žaludku a střev, jevící se ve špatném zažívání a trvalé zácpě. Po využití tří láhviček "Masony" se stav můj neobyčejnou měrou zlepšil a chovám pevnou naději, že dalším užíváním léku docílím vyléčení úplného. Mohu proto s dobrým svědomím lék tento doporučit všem, kdož chorobou podobnou jsou postiženi. S přátelským pozdravem Vám odávaný

Jan Jelfneck, redaktor denníku "Svět"
Cleveland, O.

Algonquin, dne 3. srpna 1912.

Ctělá Masona Co., v Chicagu, Ill.

Milerrád vyhovují Vaší žádosti, neboť to považují za svou povinnost také jiným prospět. Váš lék "Masona" výborně mně prospěl a nepochybuji, že každému trpícímu podobnou nemocí jako já, přivodí brzké uzdravení. Dlouhá léta trpěl jsem žaludeční chorobou. Letos má nemoc mne tak vyalovala, že jsem vůčihledě chřádl. Každý týden strácel jsem několik liber na váze. Byl jsem velice bledý a má rodina měla již o mne veliké starosti. Vážený jeden můj krajan, který ve své rodině už poznal výborné účinky Masony, zaopatřil mně dvě láhvičky tohoto výborného léku. Už po využití první láhvičky poznal jsem, jak mi dělá dobře. Měl jsem z toho velkou radost, neboť lékař nemohl rozpoznati jakou nemocí trpím a bylo mi již raděno, abych se odebral do nemocnice do Chicaga, že mám buď žaludeční vředy nebo počátek rakoviny. Poněvadž jsem obchodník, bylo mi těžko obchod opustiti. Objednal jsem si tedy další tři láhvičky a využíval jsem je dle návodu asi během měsíce. Změna se mnou byla rychlá. Veškeré příznaky nemoci se ztrácely, dostával jsem opět zdravou barvu ve tváři, stlil jsem a přibývalo mi na váze. Dnes jsem opětně štěstí, a považuji se za úplně zdravého. Chválím si výborné účinky Vašeho léku a doporučuji jej každému. Do mého obchodu chodí mnoho krajanů, kteří sami

na mně vidí účinky Masony a rádi by měli láhvičku takového výborného prostředku doma po ruce. Radím Vám proto, abyste jí měli ve zdejší lékárně na skladě. — S úctou a přáním, aby lék Váš byl všude znám, jsem Váš
F. Dvořák.

Chicago, 3. září, 1912.

Ctělá společnost Masonu:

Považuji to za svou povinnost, abych po zkušenostech a Masonou prokázala veřejně působivost tohoto výborného léku, tak aby i jiní trpící chorobou mé podobnou zvěděli, jak snad by se mohli vyléčiti. Jest mi přes padesát let a již po několik roků trpěla jsem nechutenstvím a těžkou stravitelností tolik, že vůčihledě jsem chřádl a že požívala jsem nejlépe pokrmy s obávou, nedostávali-li se opětně zlé následky. I při vši opatrnosti ve výběru jídla dostávaly se často žaludeční křeče i někdy jsem dávila a tak celá má soustava tělesná slábla a hynula. Náhodou dostala se mi loni prostřednictvím mé dcery láhvička léku Masony, ve které jsem ihned poznala lék pro moji nemoc nejvýše výborný. Po využití tří láhviček nepřetržitě a později dvou během jara, vyléčila jsem se tak, že po celé léto mohla jsem bezstarostně jísti cokoliiv, že se nyní cítím zdráva a šťastna, že již nemusím více trpět bolestmi a davením. Děkuji Vám proto vřele za Váš dobrý lék a tímto jej smělé doporučuji všem trpícím.

S úctou Anna Račová,
1540 So. Ridgeway Ave.

Ctělá Společnost Masonu:

Zašlete mi laskavě další láhvičku Masony, jelikož lék ten působí blahodárně na moje zdraví. Milerrád vám dávám do svědčení toto, neboť váš lék si toho plně zaslouhuje a přejí si, aby vešel v největší známost u všech trpících.

Rose Pospíšilová,
Fairfax, Iowa.

Chicago, 17. srpna, 1912.

Ctělý pane!

Děkuji za ty dvě láhvičky Masony, jsem rád, že je mám, neboť odjedu příští týden do Panamy. Dostal jsem tam dobré místo strojníka a kdybych se zase rozstolal, tak vím, že mi udělá Váš lék zase tak dobře jako tenkrát, když jsem přijel nemocný a strašně sešláblý jako vojník s Philippine Islanda. Odporučím Vám tam vaši výbornou medicínu každému, neboť co jsem cestoval a byl jsem i na Kubě stonavý, nezkusil jsem žádnou tak dobrou, aby mě tak rychle vyléčila. Mám teď vnitřnosti úplně O. K. a po horečkách ani památky. Už jsem přibral hodně na váze.

Pozdravuje Vás Váš
Frank Holý.

V nemocích žaludku a střev, užívejte Masonu. Láhvička 50c. poštou.

MASONA CO.

48 — 143 N. Dearborn St
Chicago, Ill.

Prospěšné rady ku všeobecnému použití.

Modrých hortensii se docílí, pakliže se pohnou rašelinou, do níž bylo přidáno něco tlučené břídlíce a špetka zelené skalice. Na 20 dílů rašeliny běře se 1 díl břídlíce.

Mytí podlahy v létě může velice prospěti proti různému hmyzu, smísí-li se voda k tomu použitá s lehkým roztokem chloru (chlorového vápna). Roztok vnikne do všech skulin, jež bývají útočištěm hmyzu, a zničí hmyz i jeho zárodky.

Syrové maso nebudí nikdy delší dobu uloženo na prkně, ježto maso vyluhuje. I sůl odnímá masu hojně šťávy, pročež budiž maso soleno teprve, kdy se má použiti krátce před vařením nebo pečením.

Kotelní kámen usazuje se v nádobách, v nichž vařívá se voda. Tomu možno předejiti, povaří-li se občas v takých nádobách trochu octa. Je-li v nich kotelní kámen, pak zmizí.

Bramborový salát s okůrkami. Uvaříme dle potřeby něco bramborů, za horka je oloupeme a nakrájíme na koláčky, které se ihned míchají s nakrouhanými koláčky okurovými a upraví s olejem, octem, solí a pepřem (po případě i s kyselou smetanou). Celá práce má se provésti rychle, aby skončila se, nežli brambory vychladnou.

Uchování medu. Pravý včelí med možno beze zkázy po dlouhou řadu let uchovati uloží-li se v místnosti suché, a výhradně v nádobách skleněných, kamenných nebo plechových, vždy však uzavřených. Nikdy nebudí med uschován v nádobách dřevěných, od nichž dostává příchut a v nichž brzy se kazí.

Jak zbaviti kanárky hmyzu? Trpí-li zpěvné ptactvo v kleci různými příživníky, možno zbaviti se jich tím, že klec na noc ováže se (těsně) čistým šátkem, jenž musí ke stěnám dobře přiléhati. Sejme-li se ráno šátek s klece, jest na něm usazeno plno různé příživné havěti. Ovazování tak dlouho se opakuje, pokud hmyz na šátku z rána se objevuje.

Chov krůt poskytuje mnohonásobně větší užitek, než-li husa. Odchov krůt je sice choulostivý až do zapálení hlaviček, při pečlivém dohledu však se zdaří a vyplatí. Nezbytný je trávník, tudíž ohrazený sad; pastva na jetelišti, strništi a po otavách velice krůtám prospívá. Krůta je lepší kvočna než mnohá slepice, a ta, která nesedí, snese za léto 40—50 i více chutných vajec.

Osvědčený prostředek proti hnilobě zelí. Hnilobě naloženého zelí odpomůže se tím způsobem, vleje-li se na čistý lak na naloženém zelí pozvolna asi půl pinty lepší kořalky, a toto, pakli ukáže se nutným, vždy se opakuje, kdykoli zelí z nádoby se vybírá. Způsobem tímto, zcela osvědčeným, nejen že zelí po dlouhou dobu se udrží, nýbrž i příjemné vinné chuti nabývá.

Rýžová voda jest osvědčený prostředek proti průjmu podsviňcat. Jenom, že se nedává vepřikům, nýbrž prasnicí. Do přiměřeného hrnce dá se něco rýže a vaříme ji s vodou. Jakmile houstne, dolejeme vody, a tak stále pokračujeme, až povstane bělavá rozvařenina. Ta se nechá vychladnout a prasnici podává s rýží zvlášť vařenou po několik dní, načež se prasnice krmí obvyklým způsobem.

Velmi chutná rýže vaří se v ten způsob, že se rýže ve studené vodě opere a pak vřelou vodou několikráte propláchně. V hrnci se dá kousek másla roztavit a nádoba se tam celá vypláchně. Na to rýže připravená vsype se do hrnce, mlékem zaleje a pozvolna vaří. Rýže se nepřipalí, zrnka nerozvaří, a přece jsou měkká, chuti lahodné. Rýže takto vařená se hodí k nejrozmanitějším účelům kuchyňským.

Kdo trpí bezseností, tomu se doporučuje, aby jako účinného léku požil dvě hodiny před ulehnutím asi čtvrt litru kyselého mléka. Na loži pak ať lehne na záda, dobře se přikryje a překlopí si pak polštář přes obličej. Následkem toho počnou plíce ležícího bezděky silněji pracovati, aby potřebné množství kyslíku za tak stížených okolností v sebe nadýchaly a námaha ta brzo člověka v hluboký spánek uvede.

Vaření mléka v létě. Odvařené mléko v létě se lépe udrží, ponechá-li se v hrnci, v kterém se vařilo, a pak se postaví do studené vody. Nejlépe však jest vařiti mléko ve vodní lázni, t. j. hrnc s mlékem (nejlépe hřněný) postaví se do jiného hrnce s vodou, který se dá na plotnu. Vaření trvá sice déle, ale to jen prospívá mléku, neboť všecky chorobné zárodky tím se zničí. Mléko pro kojence nemělo by se nikdy jinak vařiti.

Černý vosk štěpařský je poměrně velmi levný a dobrý. Připravuje se tímto způsobem: V plechovce, která je pro vosk určena, rozpustí se na mírně teplé plotně 14 unci černé smoly, 2 unce včelího vosku a 5 unci loje. Do roztavené hmoty, odstavené na stůl nebo na lavici, přileje se čtvrt litru denaturovaného lihu a dobře zamíchá. Je-li vosk časem okoralý, tuhý, roztaví se znova a přimíchá asi 5 lžic lihu. Nutno dáti pozor, aby vosk na plotně nepřetekl nebo nechytí.

Kosti pro slepice. Jest zjištěno, že skořápka vejce vytvoří se ve vaječniku slepice přes noc. Snese-li slepice za týden 4—5 vajec, potřebuje mnoho sloučenin vápenatých, jichž jest v obyčejném zobu nedostatek. Slepice zobou maltu a s chutí vyhledávají kosti. Stačí, když kosti roztluou se kladivem na kamení a denně přimísí do krmě. Netřeba kosti páliť, prospějí syrové, v nichž je i tuk, jež slepicím je vhod. Nehodí se k tomu kosti páchnoucí a kosti ze zvířat, nemocných nakažlivou chorobou.

Uschování rukávnicků v létě. Dříve, nežli se rukávnick uloží, jest radno řádně jej proklepat a přesvědčiti se, nejsou-li v něm moli. Pak uloží se do krabice, nejlépe čtyřhranné a vysoké, jejímiž stěnami provleče se bidelko na něž rukávnick se zavěsí. Rukávnick visí takto volně a neztratí tvar. Viko krabice oblepí se pak pečlivě papírem aby žádný mol do krabice nemohl vniknouti, a takto možno bez obavy ponechati rukávnick až do zimy.

Píce pro nosné slepice. Slepícím ráno nutno podávati krmivo vládné, sestávající z vařených, rozmělněných brambor, smíchaných s otrubami pšeničnými a trochou mléka. V poledne kuchyňské odpadky s trochou zrna, večer pak výhradně zrno (ječmen, pšenici, kukuřici). Kolem 9. hod. dopol. a 4. hod. odpo. doporučuje se drůbeží zelená píce (obyčejná tráva, jetel a pod.) Slepice takto krmené nesou hojně a žloutky vajec jsou pěkně žluté.

Kamelie jest velmi pěkná, leč choulostivá rostlina pokojová. Chceme-li, aby kvetla, nutno držeti ji i v létě v pokojích. Na volný vzduch možno kamelie vystaviti jen tenkrát, je-li místo před větry chráněno. Přestavování s místa na místo v době květu nenesou, neboť pupeny květné opadávají. Tím vysvětliti si možno, proč kamelie, které s pěkně nasazenými pupeny koupeny byly, předčasně mnohdy je shazují.

Houby v soli naložené jsou trvanlivé a vynikají čerstvou chutí, takže v každé době může jich použito býti nejen do polévky, nýbrž i ku smažení právě tak, jako čerstvých; celá práce jest velmi jednoduchá. Hodí se k tomu dobře vyprázdňené skleničky po hořčici, jichž dno posypeme solí a pak vrstevujeme zdravé pokrácené houby se solí tak, aby nahoru přišla opět vrstva solí. Sklínka uzavře se plochovou korkovou zátkou a pováže; nešetíme-li solí, vydrží houby po celý rok.

Starých holubů nechovajme, nejsou k užítku. Po šestém roku plodnost holubů pozvolna mizí a po devátém roku již mláďat nemívají. Maso starých holubů také za mnoho nestojí. Nechovajme tedy holubů starších 5—6 let. K chovu nejlépe se mají mláďata 2—5letých. V té době mívají holoubata nejzdatnější. Starší holubi mívají mláďata slabá, nežužívá. Pokud možno nechávejte na chov holoubata jarní, chceme-li mít mláďata i v době zimní a časně z jara.

Crimson Rambler jmenuje se pnoucí růže, kterou možno nazvati vzácnou; ona totiž snáší obyčejnou zimu docela beze vši příkrývky a jen ty nejsilnější mrazy jí připálí, ale nezničí! Květy objevují se velmi bohatě v chumáčích po dvaceti i více na jedné stonce, mají barvu tmavě karminovou a vydrží dlouho; vzrůst růže této je zdravý a bujný, květenství trvá po více týdnů — bohužel jen jednou v roce. Tato novinka byla vypěstována Turnerem v r. 1894 a hodí se zvláště ku výzdobě hrobů a pokrytí stěn. L3.

Úsporné pražení kávy. Mnohým hospodyním káva jest nápojem příliš drahým, a proto požívají různých náhražků. Lepší, nežli všechny kávové náhražky jest, upražíme-li kávu tímto způsobem: Na libru surové kávy přidáme čtvrt libry na drobné kousky nakrájeného a na kamnech usušeného chleba, a směs upražíme obyčejným způsobem. Chléb pohltí všechny olejnaté, přehánějící součásti kávy a upražený chutná právě tak, jako káva. Umele-li se pak s kávou a zavaří, docílíme při menším množství kávy nápoje velice chutného.

Zmlazení stromů nejlépe lze provésti v měsíci září. Zmlazování provádí se u stromů starších, které ve výnosu ochably. Mnohdy však bývá nutno i u stromů mladších, které roditi přestaly. Případy takové pozorují se zejména u stromů, které velmi brzy a velmi mnoho rodily. Zmlazením (totiž důkladným seřezáním a zkrácením větví) počet pupenů, strom vyživujících, značně se zmenší, následkem čehož zbylé pupeny více potravy dostanou a příštím jarem v pěkné, zdravé větve se vyvinou. S každým zmlazením má býti spojeno též řádné pohnojení stromu, a to buď hnojem chlěvkým nebo močůvkou, výkaly anebo i hnojivy umělými.

Čištění oděvů. Tmavé obleky, jež mají různé skvrny a zejména onen podezřelý lesk obnošenosti, čistí se následovně: Důkladně se vyklepou po obou stranách a vykartáčují. Pak položí se na stůl neb žehličí prkno a otírají se kartáčem, smočeným v roztoku, skládajícího se z poloviny vody a poloviny líhu k pálení. Kartáčeje se tak dlouho po délce, až je oděv vlhký, zvláště na oněch místech lesklých. Pak se dá takto navlhčený oděv poněkud vyschnouti, načež se vyžehlí. Oblek pak pěkně vy-

padá. Podobně mohou se čistiti i tmavé dámské oděvy. Voda se salmiakem smíšená též dobře odstraňuje prach, skvrny a lesk z oděvu.

Celer ještě v podzímku vydatně roste a proto není dobře sklízeti ho záhy; snažt' menší mrazy docela lehce, takže můžeme dobývati ho až v listopadu. Během měsíce října je dobře olámati celeru nejstarší listy, kteréžto zranění do sklízně ještě se zacelí a uložený celer v zimě tak snadno nehnije. Zazimování celeru děje se nejlépe ve chladné komoře nebo sklepě, kde nemrzne; tam nasypeme vrstvu hrubého říčního písku asi 6 palců vysokou, do níž celerové hlízy tak nasázíme, aby se nedotýkaly. K tomu cíli dobýváme celer ryčem za suchého počasí, aby hlína s kořenů dobře se otrásla, kořeny pak přistříháme nebo nožem přifízíme asi na 8 cm. od hlízy a nař až na několik srdečných listků čistě olámeme.

Šicí stroje znečištěné ztuhlým olejem a prachem velmi těžko jdou a výkonem neuspokojí. Brkem nebo štětcem v benzínu namočeným natřeme všechny součástky olejem natírané stroj hodně roztočme na prázdno načež ony součástky utřeme lněným hadříkem a potom je řádně utřeme smíšeninou 200 dílů oleje čerstvého (olivového neb čistěného lněného) se 100 díly oleje lubrikatingového — minerální olej světlolilutý — anebo žlutým olejem vaselinovým a stroj bude zase bezvadně pracovat a poběhne velmi lehounce. Také kola, velocipedy — takto se čistí a obnovují. Větší, hrubší stroje se čistí podobně, jenom že místo benzínu se na příslušná místa petroleje čili skalního oleje nakape.

Žízeň v létě. V horké době počíná trápit žízeň a tu mnoha chyb se dopouštíme, abychom ji uhasili, což mívá vážné následky. Proto není zbytečno, uvésti několik pokynů odborníků, které zajisté přijdou vhod. První hlavní otázkou jest, jak mnoho máme pít? Tuto otázku lze nesnadno zodpověděti. Vůbec máme pít co nejméně. Nepoddávajme se hned pocitů žízně, přijdeme k poznání, že to docíliti lze a také mnohem méně se budeme potit. Arciť musí být i strava taková, aby nemírně k pítí nedráždila. Varujme se silně solených a pepřených, silně kořeněných pokrmů a také tučných jídel jen opatrně požívejme, poněvadž tučná jídla silně teplo v těle vyvozuji. Libové maso, rýže a zelenina, lehká jídla moučná a chléb jsou základem výživy v horké době letní.

Štípnutí včelami nejlepší prostředek proti rheumatismu (hostci). Dr. Serz z Marburku, léčil přes 100 nemocných tímto způsobem; Štípnutí včelami jest proti všem rheumatickým nemocem nejvýše účinné v chronických zastaralých případech bude až 100 bodnutí ku vyléčení potřeba. V lehčích onemocněních nastane vždy uzdravení, v těžkých se má po marném vyzkoušení chronických léčiv, vždy jedu včelního k bodnutí použití. Čím úpornější a starší choroba, tím více ukazuje to na jeho upotřebení; účinkuje ještě i při rheumatických nemocích srdce. Tento lék jest ostatně u lidu již dlouho známý a bylo jeho též skutečně použito. Na místo bolestivých bodnutí včelami máme mírnější způsob léčení praeparáty Apisem a Apisinem, kterých při podobných nemocích se stejně s dobrým účinkem bylo použito. Dr. W.

Jak zacházeti s peřím. Různé choroby a znečištění bytu hmyzem jsou často důsledky pochybného nakládání s peřím. Hospodyňky neměly by proto používatí peří, na němž vězí kousky tuku, neboť v peřinách tvoří se pak rychle molí a roztoči, přičemž peří velmi nepříjemně zapáchá a vzduch kazí. Peří z hus živých jest lepší než ze zabitých, do něhož molí rychle se dávají. Natrhané peří nutno vždy dobře vysušiti a vyvětrati; nejlépe nasypati peří do koše a postavití jej do průvanu, v němž po několik dnů může státi, načež peří nutno přesypati do čistého suchého pytle a umístiti jej na půdě nebo jinde, kam nejvíce má přístup slunce. Při tom nutno je peří denně natřásati a naklepati tak dlouho, až nevydá nejmenšího prachu. Je-li pytel s peřím uložen pak v suché místnosti, možno je i po roce dráti — zůstane zdravým.

Kvočna obvedne 15. veliká až 20 vajec; koupená vejce mají býti asi 24 hodin ponechána v klidu, aby se ustála. Před nasazením vyzkoušíme kvočnu několika sádrovými vejci a sedí-li pevně, teprve pod ni pravá vejce podložíme; potravu jí dáváme dál od hnízda, aby při žrádle byla nucena hnízdo opustiti. Tím docílíme provětrání vajec a zamezíme troušení do hnízda. Mírně vlhká, vzdušná, dobře větraná, klidná a přiměřeně teplá místnost působí na líhnutí velmi příznivě. Komu se líhnou kuřata nepravidelně a špatně, zkus změnití místnost nasazovací; je-li příliš suchá, radí se pod proutěné hnízdo nalévati jednou denně, před líhnutím dvakrát denně teplou vodu, čímž se klovaní velice ulehčí. Také stáří vajec má vliv na dobu líhnutí, neboť starší vejce i později se líhne, nežli čerstvé; přes 22 dní stará vejce nemáme vůbec nasazovati.

Mravenci nejsou v zahradě k žádnému prospěchu, právě tak, jako sluněčka; obojích se praví, že prý ničí mšice, což nelze upřítí, nicméně však tam, kde je do-

statek sluníček a mravenců, je také dosti málo. Mravenci však v zahradě přímo škodí ožíráním nejmladších výhonků stromových a vykusováním poupat, ovoce a květin. Abychom se jich zbavili pospějíme buď mravenišťe popelem, nebo ho prolejeme vřelou vodou; stromy, na které mravenci lezou, ovážeme lepkavými pásy a obsypeme superfosfátem. Zlobí-li nás mravenci ve světnici, ličíme na ně med smíchaný s kvasnicemi, po němž hynou anebo plechovou uzavřenou krabičku s vodou; do víčka provrtnáme díрку a pod ní upevníme na drát kousek mořské houby s medem tak, aby nad vodou visela. Mravenci lezou po drátě na med a padají do vody, odkudž je občas vyhodíme a nalíčime poznovu; díry a chodby mravenčů zamažeme řidkou sádrou.

Příliš hojné krmení drůbeže a králků jadrnými krmivými je nesprávné a ne hospodárné. Drůbež nasycená kukuřicí, vikví nebo tlučí z hrachu i bobu ztučná a zleniví. Slepice a kuřata přestávají si hledati přirozenou potravu (hmyz a plevelová zrna), stávají se neohrabanými a dají se chytit. Holubi nasycení kukuřicí neletají do poli, nýbrž tráví klidně doma. Tučné slepice málo nesou. Jakmile si slepice a holubi navyknu na kukuřici, nechťejí ječmen ani žito, jehož by si po žních nasbírali dost na dvoře, na cestách i na strništi. Králci příliš hojné krmení ovsem a šrotem (tlučí) z kukuřice a luskovin nasazují sádro, ramlice metají málo a slabých mláďat i mají málo mléka. Někdo prokrmí za rok tolik, co by stačilo na dva roky, tedy dělá si chov zbytečně drahým a mimo to má užitek menší. Neprovozuje vlastně chov, nýbrž výkrm čili žir.

Dobry prostředek proti štěnicím. Opatříme si kvart dřevěného lihu (wood alcohol) a v něm rozpustíme 4 unce sublimatu (corrosive sublimate). Mezi tím než sublimát se rozpustí, což dlouho netrvá, navlíháme na konec pevné třísky měkký hadřík, třeba flanelový, tak aby tvořil větší kuličku. Když máme postele rozehrané, namočíme třísku hadříkem na konci obalenou do roztoku a na to přiložíme ji nad štěrbinu a místa, kde domníváme se, že štěnice se zdržují. Na hadřík přitlačíme, aby z něho roztok do štěrbin vtekl. Čím více roztoku tam vnikne, tím lépe. Za týden hubení štěnic opakujeme a pak můžeme býti jistými, že jsme se obtížného hmyzu toho zbavili nadobro. To pak se ještě jednou za tři měsíce opakuje. Roztok ten jest jedovatý a nemá přijíti ani na kůži. Samotný dřevěný lih jest jedem a sublimát pak prudkou žiravinou.

Pěstování okurek pod širým nebem se mnohdy dosti špatně dařívá, obzvláště volíme-li sazenice z pařeniště. Potřímž těmto vyhneme se nejjistěji takto: Na zvolené ploše pořídí se koncem dubna asi 1 a půl yardu široké záhony a uprostřed nich udělá se hlubší rýha. Do rýh nasázejí se za trvale příznivého květnového počasí okurková jádra nepřilís daleko od sebe a po slabém přimáčknutí zavrství se na půl palce vysoko zemi. Je-li příliš sucho, zasazená jádra hodně se zalijí. Když pak jádra za příznivého počasí po několika dnech vzkličila, proberou se přehouště sazeničky tak aby stály jednotlivé rostlinky — dle svého druhu — na 12 až 20 palců od sebe. Jsou-li na záhonech mezery, vyplní se probranými, se svým zemitým obalem vyjmutými sazenicemi; přebytečné se ovšem pak odstraní. Před chladem noci a studených dní chráníme sazenice poklopenými na ně květináči. Když okurky poněkud již se vyvinuly, zahrnou se rýhy a rostlinám ustříhne nebo ustřípne se po nabytí třetího nebo čtvrtého listu vrcholek (špička), by vytvořily vedlejší, oproti hlavnímu mnohem úrodnější výhony. Potom záhony, pokud to šířící se výhodny připouštějí, často se okopávají a během sucha často a důkladně se zalévají.

Sněhobílá prádlo je chloubu řádně pradelny i hospodyně, a má-li opravdu zůstat čistým a při tom trvanlivým, vyžaduje velmi mnoho práce, pečlivosti a opatrnosti. Všecky prášky, ku praní doporučené, ani sodu nevyjímaje, škodí prádlu, a to tím více, čím déle ve styk s prádlem přišly a čím nedokonaleji pak odstraněny byly. Proto má býti prádlo vždy důkladně vymáčkáno v dostatečném množství čisté vody, aby ani stopa chemikálií, ku praní použitých, na něm neulpěla. Prací stroje usnadňují značně práci, nelze však od nich žádati, aby "samy" prádlo vypraly a sněhobílým trvale udržely; postací, když uspoříme hlavní praní. Po vynětí ze stroje nutno prádlo zevrubně prohlédnouti, nedokonale čistá místa pomydliti a v ruce přepřati, konečně pak prádlo vyvážeti a z vyvážky jako obyčejně vyprati. Kdo spoléhá výhradně na pračku a v ruce prádlo nedopírá, neudrží prádlo sněhobílým, leda by používal množství chemikálií, jimiž zase trvanlivost prádla jest ohrožena. Celkem lze tvrditi, že dobrý prací stroj ušetří asi polovinu času, takže tam, kde jindy 14denní prádlo za 1 den se vypralo, možno při stejné asi námaze vyprati čtyřnedělní prádlo: lépe však bude práti častěji, protože nečisté prádlo delším uschováním příliš zajde a pak velmi těžce se vypírá.

Nejlepší konservování ovoce, je bez použití cukru, soli a vody, neb tím zachování přirozené chuti je již předem zaručeno. Ovoce neb zelenina, jak se z lesa neb trhu přinese, co nejčistotněji se vyčistí, co slupky zbaveno býti může, se oloupe; pak se

v čerstvé vodě vypere a tak, dle druhu ovoce, se buď rozkrájí aneb v celku do nádoby vloží bez jakéhokoliv přídavku cukru, vody a pod. Co se nádob týče, liší se tento způsob konzervování od obvyklého tím, že i zde platí zásada: "Co lacino mít můžeš, draho nekupuj." Použij k tomu obyčejné vinné láhve, které se dle zkušenosti dobře osvědčují. Jahody a pod. druhy lze do láhví velmi dobře nakládati, kdežto jablka, zeleniny atd. rozkrájí se na dlouhé kousky, by skrze hrdélko láhve lehce proklouzly. Láhev naplní se až po okraj a pak předem spařenou korkovou zátkou uzavře a aby zátka při vaření se nevytlačila, se ováže. Aby láhve byly dobře naplněny, jest dobře, když se při nakládání tluče láhvi na měkký předmět, neboť tímto otřesením směsná se obsah více dohromady. Naplněné láhve dají se pak do velkého hrnce (kde toho není, možno užiti kotle na prádlo) se studenou vodou, pak dobře přiléhající pokličkou přiklopí a na oheň k vaření přistaví. Aby se zamezilo nárazu jedné láhve o druhou, jest dobře každou zvlášť do kusu plátna neb pod. zabaliti, jakož i dno hrnce buď senem, dřevěnou vlnou aneb pod. pokryti. Ve varu zůstanou láhve dle jejich obsahu 15 až 30, ba až padesát minut, na př. druhy jahodové 15 min., ovoce jádrovitě 25 min., ovoce peckovité 30 min. houby a zeleniny dle jich druhu 20 min. Po uplynutí této doby odstaví se hrnec neb kotel s ohně a nechá se tak vychladnouti. Teprve, když voda vychladla, vezmou se láhve ven, čímž zamezí se jinak možné popraskání. Na to zatlačíme zátku, která prudkostí tepla byla vytlačena, asi 2 až 3 mm. pod okraj láhve, odstraníme šňůru a zapečetíme je. Tímto způsobem nárazu konzervovati rybíz, hrozný, meruňky, broskve, švestky, třešně, hrušky, fazole, zelený hrášek, višně, hříbky, atd. pro zimu a můžeme pak na př. na štědrý den jísti raritu — švestkové knedlíky. Takto konzervované ovoce se dle libosti buď syrové neb dušené může dávat na stůl a dle chuti ocukrovati.

Preservování vajec vodním sklem. V posledních několika letech bylo do značné míry zkoušeno zachovávání vajec roztokem vodního skla (water glas), jednak v praxi, jednak při zkouškách v laboratořích. Při těchto zkouškách preservována vejce desíti procentním roztokem vodního skla tak účinně, že vejce uložena na prvního srpna byla po půl čtvrtém měsíci tak neporušená jako vejce úplně čerstvá. Ve většině případů při nakládání vajec usadí se žloutek při jedné straně, čímž vejce trati na ceně. Při oněch vejcích, uložených po tři a půl měsíce ve vodním skle, byly žloutky v přirozené své poloze, a vejce nebylo lze ani zkouškou od čerstvých rozeznati. Většina preservovaných vajec se též dobře našlehá na sněh při děláni pečiva, avšak vejce zachovávaná vodním sklem zdála se býti v tomto ohledu úplně stejná s obyčejnými čerstvými vejci, s jakýmiž se v trhu shledáváme. Vodní nebo-li rozpustné sklo je v podstatě křemičitan draselnatý aneb křemičitan sodnatý, avšak v obchodech prodávané sklo vodní bývá obyčejně smíšeninou obou těchto látek. A takového užívá se k preservování vajec, poněvadž je mnohem lacinější, nežli výrobek lučebně čistý, kteréhož je zapotřebí k lučebním pracím. Vodní sklo prodává se ve dvou tvarech, buďto jako hustá tekutina, asi jako syrup, nebo jako prášek. Tohoto zředěného skla vodního prodává se libra asi za jeden a tři čtvrtě centu, koupíme-li ho alespoň padesát nebo sto liber najednou. V drobném prodeji cena jeho kolísá, avšak obyčejně žádají obchodníci za libru deset centů. Dle výsledků, kteréž pokusná stanice docílila, doporučuje k nakládání vajec smíšeninu jednoho dílu tohoto tekutého skla s desíti díly vody dle míry. Používá-li se prášku, musí se ho dáti na stejné množství vody o něco méně. Mnohé sklo, kteréž se nám nabízí, je příliš alkalické (žiravé), a takového neměli bychom používat, poněvadž se v něm vejce dobře neuchovávají. Do smíšeniny nutno použiti výhradně vody čisté, a proto je nejlépe ji uvařiti a pak nechati ji vychladnouti, nežli ji s vodním sklem smícháme. Když máme roztok připravený, složíme vejce do nějaké příhodné nádoby, a roztok na ně vlejeme. Nádoba musí býti úplně čistá a nesmí zapáchat. Používáme-li dřevěných soudků neb držek je nutno je náležitě vypařiti. Takto uložená vejce dají se s nádobou do chladného místa. V místě příliš teplém se křemičitan usazuje a vejce se neuchovají neporušená. Při zkouškách se shledalo, že se vejce k ukládání určená nemají omývat, poněvadž se tím odstraní přirozený jich slizovitý povlak, lpící na zevní straně skořápky. Jsou-li vejce náležitě uložena, stačí jen galon jmenovaného roztoku k uchování padesáti tuctů vajec. Ovšem, je to příliš mnoho očekávati, že vejce uchovaná jakýmkoliv způsobem budou právě tak dobrá k jídlu, jako vejce úplně čerstvá avšak vzdor tomu můžeme věřiti, že vejce nakládaná ve vodním skle jsou lepší, nežli jakýmkoliv jiným způsobem. Skořápky vajec nakládaných ve vodním skle rády při vaření praskají. Aby se tomu předešlo, doporučuje se proraziti tupý konec špendlíkem, nežli toto dáme vařiti.

Sázení stromů ovocných. Ovocné stromy se sázejí dvakrát do roka, a to pozdě na podzim nebo časně z jara. V polohách nízkých s půdou písčitou nebo vápenitou doporučuje se sázení podzimní, kdežto v krajích vysoko položených, v půdě těžké

a studené, jarnímu sluší dáti přednost. Na místě, kde mají stromky státi, vykopou se jámy. Mají-li se stromky sázeti na podzim, třeba kopati jámy aspoň šest týdnů před sázením; pro jarní sázení je nejlépe již na podzim jámy připravit. Poněvadž vysazený strom je odkázán po celý svůj věk na totéž místo, musí být již při sázení postaráno o jeho budoucí potravu, aby se mohl dobře zakořeniti a hojný užitek přinášeti. Tomu se vyhoví patřičným vykopáním a vypleněním jámy. Obvykle vidáme jámy okrouhlé, tvaru válcovitého; forma tato však není správná, ježto hlína se málo rozmělní. Přiměřená jáma budiž hranatá, podoby krychlové. Světlost a hloubka její nemá býti menší jednoho metru. Konečně má býti také dno jámy na rýč hluboko přeryto. Kopající jámy počínáme si tak, aby nejhorší dobré vrstvy hlíny přišly na jednu hromadu, a spodní hlína na druhou. Kamení pečlivě odstraňujeme. Je-li na dotyčném místě půda tuze hubená, musíme ji promíchatí úrodnou, nebo dokonce touto úplně nahraditi. Několik týdnů před sázením zahazujeme jámy a tu klademe dobrou hlínu do spodu, planou pak na ni, by se poněkud usedla. Jakmile se usedne, že pozorovati důlek, znovu ho zahazujeme a dáme na dotyčné místo tolik hlíny, že aspoň o 20 cm. okolí jámy převyšuje. Před prvním plněním jámy upevňujeme v ní, je-li třeba, patřičně silný, zašpicatělý, příčkou opatřený a z kůry oloupaný kůl. Přimo před sázením vyhází se z jámy potřebné množství hlíny. Kořeny stromků se poněkud zkrátí, aby povstaly čerstvé, hladké řezy, z nichž v zemi vyrůstá jemné vlášení. Pokud možno okrouhlé a nikoliv podlouhlé řezy mají směřovati do spodu. Všechny poškozené kořeny až na zdravá místa se odřezují. V kruně, při níž stále třeba míti na mysli tvar kuželovitý, odstraňují se nepotřebné větvičky a ostatní se jen poněkud přistihují. Při jarním sázení se doporučuje kořeny před vysazením ponořiti do kaše z hlíny a krvavského lejna, čehož při podzimním sázení není třeba. Stromek nesmí se na jaře za žádnou podmínkou sázeti hlouběji než dříve stál. Na podzim však může býti o 2—3 cm. hlouběji, neboť přes zimu se povrch hlíny poněkud snižá. Jámy dle potřeby vyházíme tak, aby se mohlo koření rozložití. Potom se nahází na Hluboko sázené stromky sice rostou, ale úrody nedávají; nasadí-li se až tuze hluboko, často předčasně hynou. Je-li stromek takto ku sázení připraven, stavi se do kořeny tolik hlíny, aby byly úplně pokryty; pak se stromek řádně zalije vodou, aby hlína ke koření přilnula. Konečně se jáma docela hlínou zaháže. V kruhu okolo stromu nemá nikdy růsti tráva a proto se musí půda často překopávati. Nasazený stromek přiváže se lýmou nebo provázkem ke kolu ve dvou neb i tři místech tak, aby každý uzel tvořil ležatou 8. Kůl nemá sahati až po korunu, ale několik palců pod ní. Toho třeba je na místech otevřených a vůbec kde je nebezpečí vyvrácení. V místech chráněných netřeba stromky uvazovat.

Výživná hodnota zelenin.

Rajská jablčka (Tomatoes) povzbuzují ztrnulá játra.

Locika (Lettuce) utišuje čívy a přivádí spánek.

Celer (Celery) posiluje čívy a stále více a více v lékařských předpisech se potřebuje.

Cibule (Onion) je rovněž silivkou pro čívy, ale lidé budou vždy proti ní pro její zápach zaujati.

Pampelišky (Dandelions) čistí krev a všeobecně praví se o nich, že soustava tělesnou posilují.

Řeřicha (Watercress) — také se výborně doporučuje, co povšechný prostředek k osvětlení soustavy tělesné.

Bramborů měli by se varovati ti, co za žádnou cenu nechtějí stlousnouti.

Špenát (Spinach) má lékařské vlastnosti a jakosti rovnající se těm nejmodřejším ze všech modrých pilulek kdy zhotovených.

Pažitník, (Parsnip), jak se nyní od učenců tvrdí, má skoro tytéž vlastnosti,

jaké se přikládají sarsaparille.

Řípy (Beets) ženou na tučnost a i ten málo učený člověk si to vysvětlí tím, protože obsahují obyčejný cukr.

Obyčejné limanské boby (Lima beans) někdo řekl, jsou prý dobré k zahánění žízně, ale totéž může se právě tak dobře říci o žbánu vody.

Chřest, špargl (Asparagus) působí na ledviny do té míry, jež ještě není uznávána dokonale.

Okurky obsahují kyselinu, která v jistých případech nezaktivnosti pomáhá.

Zelí v Holandsku považuje se poněkud za krvečistitele, ale náhled ten není ustálený. V Německu zkrátka je to "sauerkraut".

Petržel (parsley) pomáhá dobrému trávení jako sýr nebo ořechy, ale musí se ho vzíti velké množství.

Tykve (pumpkins) jsou součástíku v patentním léku, který je zaručen, že vyléčí velmi různé neduhy tělesné, ale svět pomalu přestává všemu věřit, co slyší.

Výstřednosti.

Málokomu jest dáno, by dovedl vyhnouti se každé výstřednosti, má-li k ní příležitost. Pozorujeme výstřednosti všade kolem sebe, v díle i ve hře; vidíme, jak výstředně lid jí a pije, jak nedbá o zdraví své, jak zanedbává cvičení tělesná, jak vydává se nastuzení, jak nepečuje o pravidelnost ve všech výkonech těla, jak málo udržuje čistotu těla zvenku i uvnitř, jak nedbá o dostatek spánku. Tělo by rychle klesalo, kdyby člověk občas ho neosvěžil, kdyby klesající síly nepovzbudil, kdyby hynoucí chuti k jídlu neposílil. Takovým osvěžovatelem tělesných sil a zároveň mohutným silitelem a léčitelem skleslého ústrojí tělesného, jest

Trinerova Angelika Hořká.

Tento lék sestávající z léčivých kořinek a ze starého vína nedovolí tělu klesnouti po rychlém osvěžení, jak to vidáme u léků připravených z lihu. Jest výtečným při

**ztrátě chuti k jídlu,
bolestech a křečech v žaludku,
kolice a bolení,
slabosti žaludku,
nezáživnosti,
náhlé skleslosti,
pocitu stálé unavenosti,
zácpě.**

Trinerova Angelika Hořká vzbudí v těle zvláštní, milý pocit tepla, proto jest doporučována při mrazení, nastuzení a mnohých chorobách ženských. Dávka na noc zajistí zdravý spánek, dávka před jídlem dobrou chuť, dávka mezi dnem novou sílu k práci a osvěžení.

V lékárnách.

Čistota tohoto léku jest zaručena vládě Spojených Států pod Ser. čís. 346, podle zákona o čistotě potravin a léků ze dne 30. června r. 1906.

Josef Triner,

IMPORTÉR A EXPORTÉR,

1333 - 1339 SOUTH ASHLAND AVENUE,
CHICAGO, ILL.

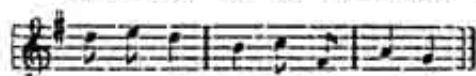
76. Když jsem šel k mej milej. *Jiný nápěv.*

Když jsem já šel k svej mi - lej, pes na mne vru - čel,
ho - dil jsem mu kus chle - ba, a - by ne - vru - čel!

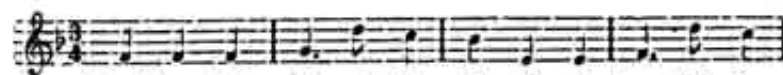

Gu - rá - šku, Gu - ráš, ku - re - čku tu máš, a - bys na mě

ne - vru - čel, když pů - jdu od vás.

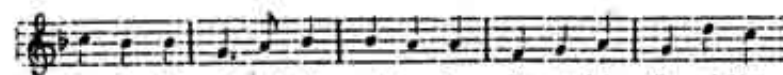
77. Když jsem šel od milý.

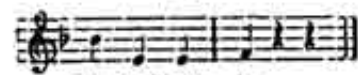
Když jsem šel od mi - lý, pěk - ně mi trou - bi - li,

ku - ka - čka na bu - ku za - ku - ka - la; ku - ka - čka

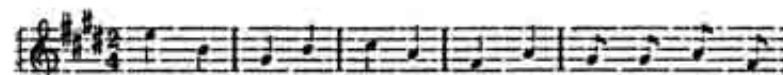
ku - ka - la, má mi - lá pla - ka - la, že so - bě Je - ní - čka

roz - huč - va - la.

Jeníčku můj milej!	proto se nehněvej.
proto se nehněve,	přčiny nehledej;
že jsem já za tebou	jest - i se ti líbím.
nevyšla ven;	jen si mne vem!

78. Když tě vidím, má panenko.

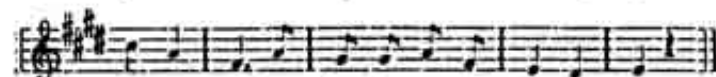
Když tě vi - dí - m, má pa - nen - ko, v tom ko - ste - le
ne - mo - hu já slou - žit Bo - hu, mu - sí - m na tě

kle - če - ti, kdybych Bo - ha tak mi - lo - val,
hle - dě - ti;

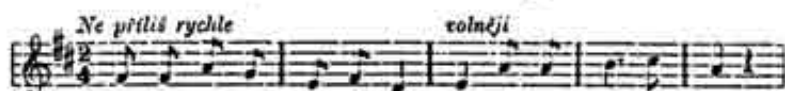

ja - ko mi - lu - ju te - be, byl bych dáv - no

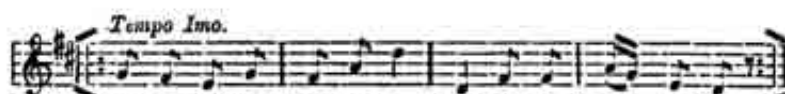

za sva - té - ho, ja - ko an - dě - lé z ne - be.

79. Když z daleka z modrých hor.

Když z da-le-ka z modrých hor slunce vy - chá-ze - lo,

hna-la Zdenka k sil-ni-ci, ku-dy voj-sko je-lo.

Běžela tam do řadů,
plát se po svém milém,
zdali s nimi bojoval
na koníku bílém.

Nebyli to Čechové,
byli sami Rusi;
jeden pravil: "Děvuška!
on zrubljen na kusy."

Ach, co počnu, nastojte!
Ach, kam se poději,
já nešťastná ztratila,
všecku svou naději.

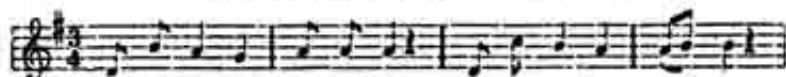
"Ostav' teper' dragavo
v sraženij s trubami,
vot tebie lošad' jevo,
pojechaj ty s námi."

Sved' byste mne, panáčku,
bych vám víru dala;
já jsem jeho končeka
velmi dobře žnala.

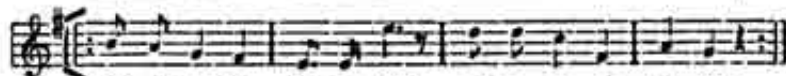
Jako sníl byl bělounký.
"Tali lošad' černá?"
Ne, já svému milému
zůstanu vždy věrná.

V. Hanča.

80. Kolik's dala hubiček ...

Kolik's da-la hu-bi-ček dru-hu svému vče-ra,

když jsi stá-la, dív-ko má, do-le u je-ze-ra?

Já mu více nedala,
než hubičku jednu;
jestli pravdu nemluvím,
ať na místě zblednu.

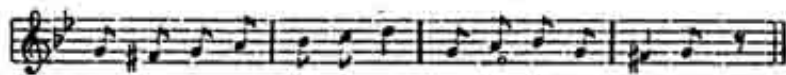
Ale lidé pravili,
žeš mu jich sto dala,
vidíš, dívko spanilá,
jak's mne oklamala.

Ach ti lidé, lidé zlí,
načelají klevet,
vždyť on mně jich vrátil zas
devadesát devět.

81. Koulelo se, koulelo.

Kou-le-lo se, kou-le-lo, čer-ve-né ja - bíl-čko;

jen se na mne ne-huč-vej, mé zla-té sr - dé - čko!

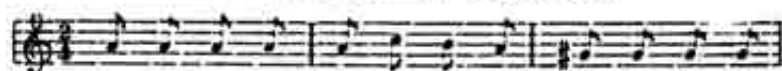
Já se na tě nehnevám,
ně je mi líto,
že za jinou chodíváš
přes zelené žito.

Žito, žito, žitečko!
kdo tě bude žít?
můj milý je daleko,
nechce ke mně jít.

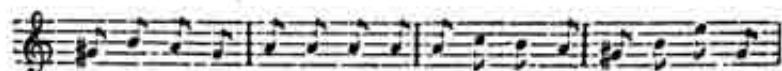
Žito, žito, žitečko!
kdo tě bude vázat?
můj milej je daleko
musím pro něj vzkázat.

Trávo, trávo, travičko!
kdo tě bude kosit?
můj milej je daleko,
musím smutek nosit.

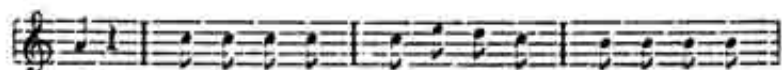
82 Krásná Minko, musím jíti.

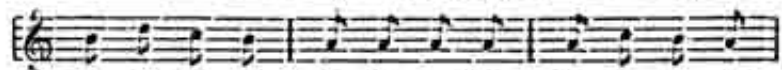
Krás-ná Min-ko, mu - sim ji - ti, ach, mé srd - ce

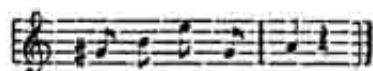
bo - lest cí - tí, da - le - ko od te - be bý - ti, Min - ko rozmi -

lá! Smut - ný den, až, odtud pů - jdu, smut - ně pro tě

pla - kat bu - du, v há - jích, ro - klích vo - lat bu - du:

kde jsi, Min - ko má?

Nikdy se ti neodvrátí,
srdce bude plápolati,
pozdravení posílají
z boje, Minko má!
Kolik měsíců as mine,
než tě hoch tvůj k sráci vine;
ach, slyš, jak teď hořem hyne,
zůstaň upřímná!

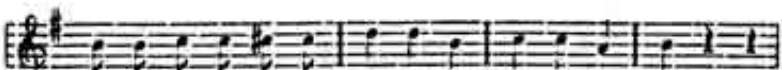
Mám svou Minku opustiti
a své líce bledé mítí,
radost všecku zapuditi,
Minko upřímná!
Ve dne, v noci budu lkáti
a jim žel svůj žalovati,
lidi všech se budu ptáti:
Kdo mou Minku zná?

Hlubě umlknou mé písně, Přijdou-li s jizvami v tváři,
oči mé se zamknou svísně; nechť i kvetoucí pleť září
vrátím-li se však z té tísně, mlado - stí tvé trudnost maří,
Minko, v slibu stůj. budu věčně tvůj! V. Hanka.

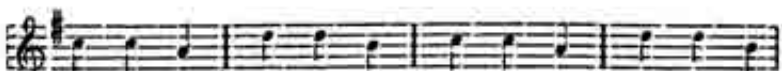
83. Kuďy, kuďy, kuďy cestička.

Ku - dy, ku - dy, ku - dy ce - sti - čka, pro mé - ho Je - ní - čka,

ku - dy, ku - dy, ku - dy ce - sti - čka pro mi - lé - ho?

On hle - dá bo - ha - ty s ma - šle - ma na pa - ty

a - le hod - ná hol - ka pro - sti - čká ne - ní je - ho.

FR. SVOBODA

Umělecký závod pomníkový,

1215-25 So. 13th Street, :: :: OMAHA, NEB.

Zasílám práci do všech Států i Kanady. Tisíce poděkovacích dopisů k nahlédnutí. Ty nejkrásnější práce sochařské i ornamentální provádím v žule.

Více než za sto tisíc práce ve skladě.

ODBOČKY: { 11. a William ulice, Omaha, Neb.
Aberdeen ve Škotsku.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Frank Svoboda, UMĚLECKÝ ZÁVOD PĚMŇÍKOVÝ
Největší toho druhu ve Spoj. Státech

1215-25 S. 13TH ST., OMAHA, NEB.

Pohled na část jednoho skladiště na 13. ulici.

Částečný pohled do dílny, kde se sekají sochy a nápisy.

Kudy, kudy, kudy cestička,
pro mého Jenička,
kudy, kudy, kudy cestička
pro Jenička?

On hledá bohaty,
která má dukáty,
ale moje milá matička
je ehudičká.

84. Kysuca, Kysuca.

Ky - su - ca, Ky - su - ca. Ky - su - ca vo - di - čka,
keď sa ta na - pi - jem, keď sa ta na - pi - jem,
bo - lí ma hla - vi - čka. bo - lí ma hla - vi - čka.

Bolí ma hlavička,
srdeca polovička,
[:pre teba, duša má,
pre teba, duša má
sivá holubička,
sivá holubička.:]

Okolo Bystrie
bystrá voda tečie,
[:povedalo dievča,
povedalo dievča,
že ma ono nechce.
že ma ono nechce.:]

Keď nechce, nech nechce,
nech si robí k vôli,
[:asnaď ešte rastie,
asnaď ešte rastie,
dievča k mojej vôli,
dievča k mojej vôli.:]

85. Letěla husička.

(Tanec „Rejdovák“.)

Zvolna.

Le - tě - la hu - si - čka, le - tě - la přes po - le,
tam kde bý - vá - va - lo po - tě - še ní mo - je.
Hybněji.
La la la la la la la la la la la la la
la la la la la la la la la la la la la.

Letěla husička,
už v e nepolejí:
škoda je tě děvče,
že tě nesmím měti!

Když jsme k vám chodíval
do vaší dědiny,
míval jsem klobouček
plnej rozmarýny.

Nýčko k vám nechodím,
už chodí tam jiněj:
jen na mě, má milá,
více nezpomínej!

86. Letí, letí pták . . .

Le - tí le - tí pták přes ze - le - ný sad; nad dvorem se
to - či, zdví - há k ne - bi o - či, An - dul - ku vo - lá.

Andulko milá,
Jeníček volá:
bys nebyla pyšna
a trochu ven vyšla
sama jediná.

Ona nevyšla,
poslala - posla:
"Jdi, můj milý posle,
vyřiď mu to slušně,
že nejsem sama."

Posel v hrdlo lhal
a sám namlouval;
ach já, přenešťastná,
že jsem ven nevyšla
sama jediná!

87. Let', měsíčku let' . . .

Zpívá se týmá nápevem.

Let', měsíčku, let'
přes ten celý svět,
let' měsíčku s vejší,
k moji nejmilejší
kolo udělej.

Kolo udělej,
ven ji vyvolej:
není-li tak pyšna,
aby ke mně vyšla
sama jediná.

88. Lidé povídali . . .

Li - dé po - ví - da - li, že se od hor mra - či,
a to se čer - na - jí, a to se čer - na - jí
mé pa - nen - ce o - či.

Lidé povídali,
že se od hor září:
a to se zardělo
mé panence v tvří.

Rytina's Baking Co.

4621-4629 SO. HERMITAGE AVE.,
CHICAGO, ILL.

Toto jest A. Rytinův největší pekařský a cukrářský
český závod v Chicagu.

Jeho specialitou je "pravý samožitný chléb"

kterého se denně vyváží veliké množství
do všech částí města Chicaga. Okuste jej
a poznáte jeho dobré vlastnosti.

RYTINA'S BAKING CO.

4621-4629 SO. HERMITAGE AVE.,

Tel. Yards 5624.

CHICAGO, ILL.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikan".

Little Bohemia

1722 LOOMIS STREET,
CHICAGO, ILL.

NEJLEPŠÍ ČESKÁ

Restaurace

NA ZÁPADNÍ STRANĚ.

Obědy

Výtečná česká
kuchyně.

Večeře

Importované Plzeňské
vždy na čepu.

CYRIL FIALA, majitel.

JÍLOVSKÝ & SPOL. OPRÁVNĚNÉ PŘEPLAVNÍ A
ŽELEZNIČNÍ ZASTUPITELSTVÍ.

1523 záp. 18. ulice, CHICAGO, ILL.

Prodáváme a kupujeme starokrajské peníze
s matou náhradou.

Prodej železničních listků do všech míst Spol.
Států Severo-Amerických.

Prodáváme přeplavní listky do Evropy neb z Evropy přes Hamburk, Brémy, Rotterdam Antverpy, Fiume, Terst, Havre, Londýn a Paříž za nejnižší ceny. — Peníze posíláme bezpečně a rychle dle denního kursu do Čech, Moravy, Sleska, Slavonska, Chorvatska a Uherska. —

Vyhotovujeme veškeré notářské listiny, jako: — plně moci, průkazní listiny, kvitance a ob staráváme ověření u rakouských konsulátů. Vymáháme dědictví a vyřizujeme veškeré záležitosti právní v Rakousku rychle, spolehlivě a levně.

Při objednávání laškově udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Dovedete oceniti pravé výhody? Pakli ano, tož nenechte si ujiti příležitost jaká zde se vám naskytuje a pojištěte si zboží vyhlášené z obchodu známého a zkušeného.

PATŘTE CO NABÍZÍ ZÁVOD WÍŠŮV.

Nabídka číslo 1.

Prsten celý 14k zlato, pravý zaručený diamant, má ceny \$14.00 pro tento prodej

\$8.50

Všě hladší vzorek prstenu pakli si přejete, za stejnou cenu.

Nabídka číslo 3.

Celý ryze zlatý prsten pro dámy neb mladíky, krásné barevné zlaté okrasy, váš monogram sile přání, prodává se za \$3.50, nyní pouze

\$2.50

Číslo 2. Nádherné zlaté fillované hodinky, 20 roků zaručené, stroj Crown neb Elgin, mají cenu \$15.00, nyní pouze

\$10.00

Dvě velikosti buď 9 size pro dámy neb 12 size pro pány.

Otevírací závěšek.

6 brilliantů.

Číslo 4. Krásný nejlépe slazený náhrční řetízek pro dámy a dívky 18 palců délky a tento krásný závěšek dobře zlatem plátovaný, žluté neb lesklé zlato, písmeny neb monogram na druhé straně zdarma, pravá cena \$3.50 nyní jen

\$2.25

Číslo 5. Vyhlášené "Big Ben" budíčky neb též na 8 dní jdoucí, našim vyplacené do všech států za

\$2.50

Jiné spolehlivé budíčky avšak za 65 ct:

Číslo 6. Výborné jakosti zlatý fillovaný (Gold shell) náramek zaručený na 10 roků, je krásně ozdobený, má cenu \$4.00 nyní nabíjíme jej za

\$2.75

Jsmé 36 roků v obchodu a víte, že co u nás se slíbí, to se též spíní.

Tisíce odkupníků našich odporučuje tento závod, proto seznamte se s námi a pište si pro cenník.

J. W. WÍŠA. 3619 W. 26th St., Chicago, Ill.

JEDINÍ ČEŠTÍ VYRABITELE NEJLEPŠÍCH PRŮTRŽNÍCH PÁSŮ V AMERICĚ

Naše odporučení:

20letá zkušenost a tisíce uspokojených krajanů.

Naše ceny:

jsou nejnižší, přesvědčte se sami a pište si o katalog.

VZOREK NAŠEHO "IDEAL" NEJLEPŠÍHO PÁSU.

Cena za jednoduchý \$5.00, za dvojitý \$7.00. Jiné od 65c. a výše.

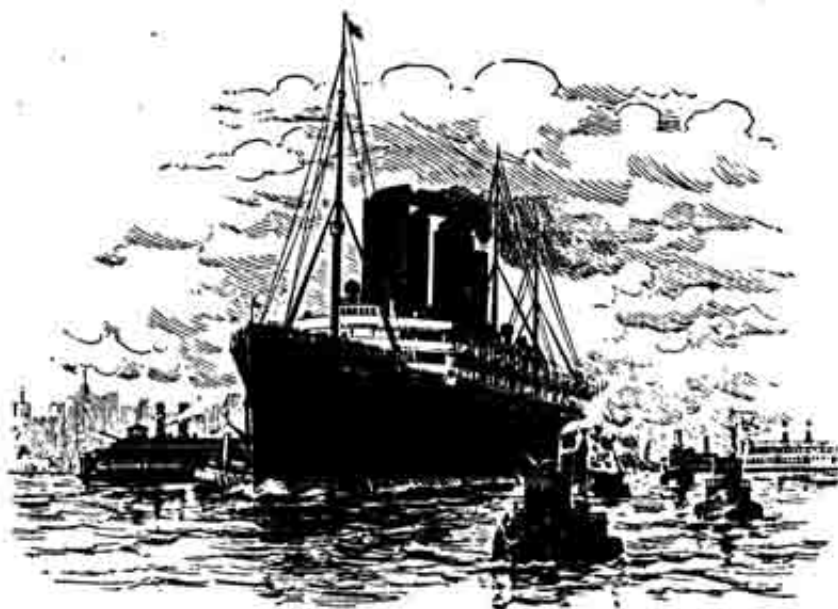
LEO. J. MRÁZEK DRUG & TRUSS CO.
1500 WEST LAFLIN STREET, - CHICAGO, ILL.

Při objednávání laaskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

H. CLAUSSENIUS & CO.

Založeno H. Clausseniusem r. 1864.

95 Dearborn Street, - - CHICAGO, ILL.

Hlavní jednatelství oblíbené brémské přeplavní společnosti SEVERO-NĚMECKÉHO LLOYDU.

Zařízení kajut a mezipalubí, strava a obsluha uznány od cestujících co nejlepší. V umění učiniti cestu příjemnou a zábavnou, nedostížena žádnou jinou společností. — Z Bremen do Prahy za 18 hodin; proto nejlepší přístav pro cestující do Čech, Moravy a Rakouska vůbec neb zpět.

Rychloparníky: { Kaiser Wilhelm II., Kaiser Wilhelm der Grosse,
Kronprinz Wilhelm, Kronprinzessin Cecilie.

NOVÉ POŠTOVNÍ PARNÍKY: { George Washington, Prinz Friedrich Wilhelm, Grosser
Kurfuerst, Bremen, Barbarossa, Koenigin Louise,
Friedrich der Grosse, Princess Irene, Koenig Albert,
Princess Alice, atd.

Hlavní jednatelství **LINIE BALTIMORE-BREMEN, S. N. L.**

O bližší podrobnosti atd. hláste se u:

OELRICHS & CO.
5 Broadway, N. Y.

A. SCHUMACHER & CO.,
7 Gay St., Baltimore, Md.

H. CLAUSSENIUS & CO.,
95 Dearborn St., Chicago, Ill.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Nenechte se klamati nebo podváděti při koupi výtečných "Comfort" botek.

Nesmírná poptávka po Martha Washington Comfort botkách jež vyrábí pouze F. Mayer Boot & Shoe Co. v Milwaukee, přiměla některé nesvědomitě obchodníky vnutitl svým zákazníkům laciná a méně cenná nápodobení Martha Washington botek. Tyto nepravé botky, jako obyčejně při napodobeninách, jsou na venek pravým tak podobny, jak jen je to možné udělat, ale co se materiálu, práce, padnutí a pevnosti týče, jsou daleko od nich vzdáleny.

Mayer

Martha Washington Comfort botky.

Mayer Martha Washington Comfort botky jsou požehnáním pro ženy. Skytají ženám, jichž nohy jsou zemdlané, bolí jim a vůbec jsou citlivé, okamžité ulevení a trvalé pohodlí. Miliony pozorných žen nyní nosí tyto botky.

Žádné knoflíčky.

Žádná šněrovadla.

Mayer Martha Washington Comfort botky dají se v okamžiku lehce obouti i zouti. Péra po stranách podají se v každém pohybu nohy a skytají padnutí, jež je pohodlné a zůstávají při tom natažené a hladké jako rukavičky; jsou ve všech velkotech a ve třech výškách.

Dopíšte nám, nemůžete-li naléztí žádného obchodníka který je prodává.

**F. Mayer
Boot & Shoe Co.**

MILWAUKEE.

Dějte pozor na tuto ochrannou známku.

HONORABIL OBUV PRO CELOU RODINU.

Děláme nedělní i všední obuv pro muže, ženy a děti; dále Yerma Cushion botky.

Chcete-li mít dobrou obuv, ptejte se jen po Mayerově.

Při objednávání laaskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

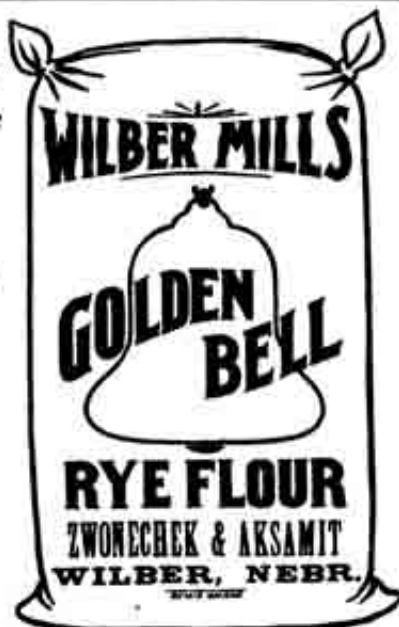
ZWONÍČEK & AKSAMIT

MLYNÁŘI, WILBER, NEB.

Little Hatchet
Golden Whistle
Boss
Shogo

Naše Nejlepší
Pšeničné
Mouky

Dište si o ceny
Milerádi Vám
posloužíme

Pravé
Samo-Žitné
Mouky
Těž mchanou
Žitnou a
Pšeničnou
Mouku

Těž Pravou
Pšeničnou
Krupici

FELIX B. JANOVSKÝ

JEST VŠEOBECNĚ ODPORUČOVÁN

HYPOTEKY PRVNÍ TŘÍDY
NA PRODEJ.

ZASTUPUJI PŘI KOUPI
NEB PRODEJI
MAJETKU.

Zasílám peníze do všech
dílů světa rychle-a
zaručeně.

RADNÍ 2914 WARDY
CHICAGO.

VEŘEJNÝ NOTÁŘ.

Veškerým záležitostem
mně svěřeným věnuji
osobní pozornost
a ručím
za rychlé a správné
vyřízení.

VYMAHÁNÍ DĚDICTVÍ.

Obchod Bankovní, Pozemkový a Pojišťující

Roh 47. a Honore ul.

CHICAGO, ILL.

Při objednávání laškově udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikan".

Můžete dostati tento plný set zdarma.

Když si člověk pomyslí, že tento krásný 42kusový obědný set, vesměs úplný, je úplně zdarma! Můžete ho mít, chcete-li. Každý z těch 42 kusů tohoto stolního obědového setu je piné velikosti, krásně okrášlený flakami a zlatým okrajem. Udělali jsme to tak pozoruhodně snadným pro každou dámu dostati si tento zdarma dávaný obědný set, že je to skoro k neuvěření—nicméně je tomu tak. Není to pranic obtížné. Každá dáma může to udělat—všechny dělají to rády a rychle a to proto, že je to tak snadné, zabere to pouze několik hodin vašeho prázdného času. Není s tím spojena žádná práce; je to spíše hra.

Plán je následovní: Vy si objednáte jeden tučet škatulek MAREŠOVÝCH REUMATICKÝCH TABLETEK, což vás bude stát \$6.00. Když je vyprodáte po 50c škatulku, pošlete nám \$6.00 a my vám za to pošleme obědný set zdarma. Marešovy reumatické tabletky jsou spolehlivým lékem pro reumatismus a chorobu ledvin, jsou výtečnou silivkou v chorobách žaludku a jater. Abychom vám dokázali dobrou vlastnost těchto tabletek, pošleme vám léčení na tři dny zdarma. Pošlete své jméno a adresu na

Delays are dangerous

Odklady jsou nebezpečné.

THE MARES MEDICINE CO.

2876 ARCHER AVE. CHICAGO, ILL.

Udělejte to dnes!

Plačková

RESTAURACE

se zvláštní místností pro hosty

2333 S. Kedzie Ave.

vedle dvorany Sokola Chicago
v "České Kalifornii".

Česká :::
Kuchyně

Chutné teplé
i studené
zákusky.

Pro labužníky veš-
keré delikatesy
v sezóně.

PLZEŇSKÁ PILNICE

Importované
PLZEŇSKÉ

Nejlepší
likéry.

..

Jemné ..
doutníky.

..

Obsluha
vzorná.

JOSEF PLAČEK,

2333 S. Kedzie Ave.,

CHICAGO, ILL.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikan".

Phone Canal 4275.

Pleschner & Traub

IMPORTÉŘI

Orchestrionů

.....

Elektrických pian

1743 W. 12th Street

CHICAGO, ILL.

CABLE ADDRESS
PLESCHNER CHICAGO.

Nežli se rozhodnete ke koupi Orchestrionu aneb Elektrického piana, neopemeňte si prohlédnouti náš sklad a porovnejte pak ceny naše a u firem jiných. Upozorňujeme zvláště naše krajany usazené v místech, kde není možno elektrickou silou hnáti stroje, že sami dodáváme se zvláštním pohonem stroje, totiž se závažím.

Cenníky a podrobné vysvětlení zasíláme na požádání obratem pošty.

Naše specialita pravý český stroj

"DALIBOR"

za \$650.00

se 16 kusy.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Pižeňská Pivovarní Společnost

Největší český kooperativní závod v Americe.

ZÁKLADNÍ KAPITÁL
\$500,000.00

Rozloha závodu 6 akrů.

Vaří piva
 zdravá,
 výtečně
 chmelená
 a křišťálově
 jiskrná.

Naše
 nepřekonatelná
 a lahodná
Olympia
 a
Pilsner.

Jsou vařena

dle starého českého způsobu,

vzorně prokvašená, jakož i dle metody našich starých českých pivovárnických mistrů, v dubových ležáckých sudech důkladně vyleželá, což jejich zdravotu úplně zaručuje.

Pižeňský Park Pavillion

odporučuje se k hojnému použití letního času k výletům, zimního času k plesům, tanečním zábavám a různým jiným příležitostem.

ÚŘADOVNA:

W. 26th St. & Albany Ave. Chicago, Ill.

Phone Lawndale 2370.

Při objednávání laškové udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Váha bušle obilí, atd.

Spolkový zákon ustanovuje váhu bušle následujících věcí: Buší ječmena váží 48 liber; pohanky 42, kukuřice oloupané 56; oves 32; žito 56; pšenice 60; hráchu 60. — Tato váhy bušle zákonem soustavně ustanoví se při dovozu oněch věcí z cizozemí. Když koupě samotná neb smlouva neustanoví jinou váhu bušle, váha bušle jistých věcí jest ustanovena zákony států, kde koupě jest uzavřena, jak následuje:

STÁTY.	1. Ječmen.	2. Pohanka	3. Uhlí	4. Kukuřice v zrnech v zrnech	5. Kukuřičná mouka.	6. Cibule.	7. Oves.	8. Brambory.	9. Žito.	10. Pšenice.	11. Sól.	12. Vodnice.	13. Pivo.	14. Jetele semena.	15. Timothaj.	16. Hrách.	17. Bavlnové semeno
Alabama.....	48	42	..	56	32	..	56	60	60	32
Arizona.....	48	42	..	56	32	..	56	60	60	..
Arkansas.....	48	42	80	56	50	57	32	60	56	60	50	..	60	60	45
California.....	50	40	..	52	32	..	54	60
Colorado.....	48	52	80	56	50	57	32	60	56	60	50	..	60	60	45
Connecticut.....	..	45	..	56	32	60	56	56
Delaware.....	48	56	54	60
Dist. of Columbia.....	47	48	..	56	48	57	32	56	56	60	50	55	62	60	45
Florida.....	48	42	..	56	32	60	56	60	60	..
Georgia.....	47	52	80	56	48	57	32	60	..	60	56	65	60	60	45	..	30
Idaho.....	50	40	..	52	32	..	54	60	..	56
Illinois.....	48	52	80	56	48	57	32	60	56	60	50	55	60	60	45
Indiana.....	48	50	80	56	50	48	32	60	56	60	50	..	60	60	45
Iowa.....	48	52	80	56	..	57	32	60	56	60	50	..	60	60	45
Kansas.....	50	50	80	56	50	57	32	60	56	60	50	55	60	60	45
Kentucky.....	47	56	76	56	50	57	32	60	56	60	50	60	60	60	45	60	..
Louisiana.....	32	56	32	..	52	60
Maine.....	48	48	..	56	50	52	30	60	50	60	..	50	62	60	..
Maryland.....	48	48	..	56	..	57	26	56	56	60	62	64	45
Massachusetts.....	48	48	..	56	50	52	32	60	56	60
Michigan.....	48	48	80	56	50	54	32	60	56	60	56	58	60	60	45	60	..
Minnesota.....	48	42	..	56	32	60	56	60	60
Mississippi.....	48	42	..	56	32	..	56	60	60	32
Missouri.....	48	52	80	56	50	57	32	60	56	60	50	42	60	60	45	60	33
Montana.....	48	52	..	56	..	57	35	60	56	60	60	45
Nebraska.....	48	52	80	56	50	57	32	60	56	60	50	55	60	60	45	60	..
Nevada.....	48	42	..	56	32	..	56	60	60	..
New Hampshire.....	56	50	..	32	60	56	60	62	60	..
New Jersey.....	48	48	..	56	..	58	30	60	56	60	60	64	45	60	..
New-Mexiko.....	48	42	..	56	32	..	56	60	60	..
New-York.....	48	48	..	58	32	60	56	60	62	60	44	60	..
North-Carolina.....	48	50	..	54	46	..	30	..	56	60	64	..	50	30
North-Dakota.....	48	60	60	56	56	57	32	60	56	60	93	60	60	60	45	60	..
Ohio.....	48	50	80	56	..	50	32	60	56	60	..	60	60	60	45	60	..
Oklahoma.....	48	42	80	56	..	52	32	60	56	60	80	60	60	60	42	60	..
Oregon.....	46	42	..	56	36	60	56	60	60
Pennsylvania.....	47	48	..	56	30	56	56	60	85	62
Rhode-Island.....	48	56	50	50	32	60	56	60	..	50
South-Carolina.....	48	56	80	56	50	57	33	60	56	60	50	..	60	60	32
South-Dakota.....	48	42	..	56	..	52	32	..	56	60	..	60	60	60	42
Tennessee.....	48	42	..	56	50	56	32	60	56	60	60	45	..
Texas.....	48	42	80	56	..	57	32	60	56	60	50	55	60	60	45	..	32
Utah.....	48	56	..	56	..	56	32	60	56	60	60	60	48
Vermont.....	48	48	..	56	..	52	32	60	56	60	70	60	62	60	45	60	..
Virginia.....	48	52	80	56	50	57	32	60	56	60	50	55	60	60	45	60	..
Washington.....	48	42	..	56	50	57	32	60	56	60	56	56	60	60	45
West-Virginia.....	48	52	80	56	48	..	32	60	56	60	..	60	60	60	45
Wisconsin.....	48	50	..	56	48	57	32	60	56	60	..	42	60	60
Wyoming.....	48	42	..	56	32	..	56	60	56	60	..

Největší česká lékárna v Americe

C. G. FOUČEK,

MAJITEL,

1801 S. Centre Ave. roh 18. ul.

CHICAGO, ILL.

U nás naleznete všechno importované koření, všechny byliny, léky a toaletní zboží. Nedo- stanete-li některé léky u Vás pište nám. Zvlá- ště doporučujeme následující osvědčené léky:

Foučkův ušní Balsám, který léčí hučení a zvonění v uších, nedoslýchavost a hluchotu. Cena \$1.

Foučkova masť sv. Lukáše na zastaralé a otevře- né rány na nobou a těle a na lišeje. 50c a \$1.

Třešňový plicní Balsám pro děti, jest připravený z bylin a léčí kašel, chrapot, apálu, horkost od nastuzení a modrý kašel u dětí. 25c a 50c.

Červené kapky po více jak 12 roků se osvědčily při letních chorobách, žaludečních křečích, bolení břicha, průjmu, atd. Cena 25c.

Svatohorské Thé proti souchotinám, kašli a zá- duše. Cena 50c, a \$1.

C. G. FOUČEK.

Dále máme velký výběr v průtržních pásech, v podbřiš- ních obvazech, gumových punčochách a v různých speciali- tách vše za velmi mírné ceny a zboží té nejlepší jakosti.

Feiglův Manol

Jest nejlepší prostředek pro okrášení pleti, odstraňování pih, vyrážky, vrásků, červené a drsné kůže a všech skvrn na obličej.

Potřebuje se při mytí jako mýdlo a účinku- je odbivuhodně.

Jest upotřebeno všemi nejpřednějšími dá- mami v Evropě a jest zde v Americe k dostá- ní JEN U NÁS poněvadž jsme hlavní zástupci. Také váš lékárník vám ho zaopatří. Cena 75c.

Lékařské recepty zhotovujeme s velkou přes- ností všech lékařů zdejších i evropských za levné ceny.

Zásilky na venkov vyřizujem správně a rychle. Seznam a ceník zdarma.

POZOR NA BEZCENNÉ PADĚLKY!

Každý odkupník obdrží krásný nástěnný kalendář na rok 1913 zdarma.

C. G. FOUČEK, 1801 SOUTH CENTRE AVENUE,
CHICAGO, ILL.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Zákony o úrocích.

Státy a země.	Úroková míra.		Promičení.		
	Zákonitá	Dohodnutá jen do:	Judgmenty roků	Noty roků	Otevřená dčty roků
Alabama.....	8	8	20	6*	3
Arkansas.....	6	10	10	5	3
Arizona.....	7	x	5	5	3
California.....	7	x	5	4†	2
Colorado.....	8	x	6	6	6
Connecticut.....	6	†	17	6	6
Delaware.....	6	6	10	6	3
Dist. of Columbia.....	6	10	12	3	3
Florida.....	8	10‡	20	5	2
Georgia.....	7	8	7	6	4
Idaho.....	10	18	6	5	4
Illinois.....	5	7	20	10	5
Indiana.....	6	8	10	10	6
Iowa.....	6	8	20	10	5
Kansas.....	6	10	5	5	3
Kentucky.....	6	6	15	15	5
Louisiana.....	5	8	10	5	3
Maine.....	6	x	20	6‡	6
Maryland.....	6	6	12	3‡	3**
Massachusetts.....	6	x	20	6	6
Michigan.....	6	8	10	6	6
Minnesota.....	7	10	10	6	6
Mississippi.....	6	10	7	6	3
Missouri.....	6	8	10	10	5
Montana.....	10	x	10	8	5
Nebraska.....	7	10	5	5	4
Nevada.....	7	x	6	6	4
New Hampshire.....	6	6	20	6	6
New-Jersey.....	6	6	20	6	6
New-Mexiko.....	8	12	7	6	4
New-York.....	6	6‡‡	20	6	6
North-Carolina.....	6	8	10	3*	3
North-Dakota.....	7	12	20	6	6
Ohio.....	6	8	5‡‡	15	6
Oklahoma.....	7	12
Oregon.....	8	10	10	6	6
Pensylvania.....	6	6	5	6	6
Rhode-Island.....	6	x	20	6	6
South-Carolina.....	7	8	10	6	6
South-Dakota.....	7	12	10	6	6
Tennessee.....	6	6	10	6	6
Texas.....	6	10	10	4	2
Utah.....	8	x	5	4	2
Vermont.....	6	6	8	6‡‡‡	6
Virginia.....	6	6	10	5	2
Washington.....	8	x	6	6	3
West-Virginia.....	6	6	10	10	5
Wisconsin.....	7	10	20	6	6
Wyoming.....	12	x	5‡‡	5	6

* Pod pečeti, 10 roků. — † Pakli odměna ve státě, jinak 1 léta. — x Neobmezená. — ‡ Žádná lichva, ale co je přes 6 pr. nelze zákonitě vymáhati. — § Neprůsahovati 10 procent. — ¶ Pod pečeti 10 let. — †† Pod pečeti 12 let. — ** Pozemek, 10 let. — ††† Stát New York nedávno zákonem dovolil jakoukoli míru drokovou při "call loans" v obnosu \$5.000 a výše při vedlejší jistotě. — †††† Prospěl se, ale dá se obnoviti. — ††††† Pod pečeti, 14 let.

Josef Martinec,

2315 SO. KEDZIE AVENUE,
CHICAGO, ILL.

Největší český železářský obchod v Chicagu.

Máme na skladě a zasíláme do všech částí Spojených Států veškeré stavební a železářské zboží, řemeslnické nástroje a farméřské nářadí, atd.

Dále máme
na skladě

Pravé české importované KOSY ze štýrské ocele,

srpy, brousky, patentní bezpečnostní břitvy a jiné břitvy všeho druhu a nejlepší jakosti. — Barvy naše jsou zaručené a prodáváme tyto v malém za velkoobchodní ceny.

Chcete-li mít váš nábytek stále jako nový, upotřebte

“Brothers of the Brush”

Furniture Polish.

Jest to jediný český výrobek toho druhu.

PIŠTE SI O VZORKY A CENY.

JOSEF MARTINEC, 2315 So. Kedzie Ave. Chicago, Ill.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři “Amerikán”.

Tabulka mzdy na základě osmihodinné denní práce.

Hodiny.	1.00	1.50	2.00	2.50	3.00	3.50	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00	6.50	7.00	7.50	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00	
1 hodiny...	.1	.14	.2	.24	.3	.34	.4	.44	.5	.54	.6	.64	.7	.74	.8	.84	.9	.10	.11	.12
1 hodina...	.2	.3	.4	.5	.6	.7	.8	.9	1.0	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1
2 hodiny...	.4	.6	.8	1.0	1.2	1.4	1.6	1.8	2.0	2.2	2.5	2.7	2.9	3.1	3.3	3.5	3.7	4.0	4.3	4.5
3 hodiny...	.6	.9	1.2	1.6	1.8	2.2	2.5	2.8	3.1	3.4	3.7	4.0	4.3	4.6	5.0	5.3	5.6	6.2	6.8	7.5
4 hodiny...	.8	1.2	1.6	2.1	2.5	2.9	3.3	3.7	4.1	4.5	5.0	5.4	5.8	6.2	6.6	7.0	7.5	8.3	9.1	1.00
5 hodin...	1.0	1.5	2.0	2.7	3.1	3.6	4.1	4.6	5.2	5.7	6.2	6.7	7.3	7.8	8.3	8.9	9.4	1.04	1.14	1.25
6 hodin...	1.2	1.8	2.5	3.2	3.7	4.3	5.0	5.6	6.2	6.8	7.5	8.1	8.7	9.3	1.00	1.12	1.25	1.37	1.50	1.60
7 hodin...	1.4	2.2	2.9	3.7	4.3	5.1	5.8	6.5	7.3	8.1	8.7	9.4	1.02	1.09	1.16	1.31	1.46	1.60	1.75	1.85

Tabulka mzdy na základě devítihodinné denní práce.

1 hodiny...	.2	.14	.12	.24	.21	.31	.31	.41	.41	.5	.54	.6	.64	.7	.74	.84	.94	.10	.11	.11
1 hodina...	.14	.24	.34	.44	.54	.64	.74	.84	.94	1.0	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.8	2.0	2.2	.22
2 hodiny...	.3	.5	.7	.9	1.1	1.3	1.4	1.6	1.8	2.0	2.2	2.4	2.6	2.7	2.9	3.1	3.3	3.7	4.0	.44
3 hodiny...	.5	.8	1.1	1.4	1.6	2.0	2.2	2.5	2.7	3.0	3.3	3.6	3.9	4.1	4.3	4.6	5.0	5.5	6.1	.66
4 hodiny...	.7	1.1	1.4	1.8	2.2	2.7	2.9	3.3	3.7	4.0	4.4	4.8	5.2	5.5	5.9	6.3	7.4	8.1	8.9	.89
5 hodin...	.9	1.4	1.8	2.3	2.7	3.4	3.7	4.1	4.6	5.1	5.5	6.0	6.4	6.9	7.4	8.1	9.2	1.02	1.11	1.11
6 hodin...	1.1	1.6	2.2	2.7	3.3	4.0	4.4	5.0	5.5	6.0	6.6	7.2	7.7	8.3	9.2	1.00	1.11	1.22	1.33	1.33
7 hodin...	1.3	1.9	2.6	3.2	3.9	4.7	5.2	5.8	6.4	7.1	7.7	8.4	9.0	9.7	1.03	1.16	1.29	1.42	1.55	1.55
8 hodin...	1.4	2.2	2.9	3.7	4.4	5.4	5.9	6.6	7.4	8.1	8.9	9.6	1.03	1.11	1.18	1.33	1.48	1.63	1.77	1.77

Tabulka denní mzdy na základě osmihodinné a devítihodinné denní práce.

1 den.....	.16	.25	.33	.41	.50	.58	.66	.75	.83	.91	1.00	1.08	1.16	1.25	1.33	1.50	1.66	1.83	2.00	2.00
2 dny.....	.33	.50	.66	.83	1.00	1.16	1.33	1.50	1.66	1.83	2.00	2.16	2.33	2.50	2.66	3.00	3.33	3.66	4.00	4.00
3 dny.....	.50	.75	1.00	1.25	1.50	1.75	2.00	2.25	2.50	2.75	3.00	3.25	3.50	3.75	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00	6.00
4 dny.....	.66	1.00	1.33	1.66	2.00	2.33	2.66	3.00	3.33	3.66	4.00	4.33	4.66	5.00	5.33	6.00	6.66	7.33	8.00	8.00
5 dní.....	.83	1.25	1.66	2.08	2.50	2.91	3.33	3.75	4.16	4.58	5.00	5.41	5.83	6.25	6.66	7.50	8.33	9.16	10.00	10.00
6 dní.....	1.00	1.50	2.00	2.50	3.00	3.50	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00	6.50	7.00	7.50	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00	12.00

FFSÁZLENY - Různá částice v blavých sloupcích vyřazují obnos mzdy týdně, kterou částice pod tím značí obnos mzdy na hodiny a na dny. Když tedy chceme nalézt mnoho-li hodinů mzdy za hodinu, když týdně jest \$5.00, začneme hledat při částici 1 (hodina) a jdemě svisle dále v pravo, až přijdeme pod obilavě \$5.00, kde nalezneme na 1 hod. 1.66 ct. Těs nalezneme obnos mzdy na více hod., neb na den při týdně máže \$12, \$14, \$15 a \$16 atd., což nalezneme si obnos při \$6.50 \$7.50, \$8 atd. a násobme dvojnou.

FIRST SLAVIC SAVINGS BANK
RUD. VACEK, BANKER

1751 W. 47 ST.
 NEAR WOOD ST.
CHICAGO, ILL.

První Slovanská Spořitelní Banka

RUD. VACEK, bankéř

ve své budově č. 1751 záp. 47. ulice, CHICAGO, ILL.

Provádí veškerý bankovní obchod.

Platí 3% na spořitelní vklady a 4% na vklady
uložené na určitou dobu.

Pronajímá bezpečnostní schránky v nedobytném pancéřovém sklepení
za \$2.50 a výše na rok.

ODDĚLENÍ ZAHRANIČNÍ:

Zásilky peněz do všech zemí. — Vyhotořování a legalisování
veškerých starokrajských úředních listin. — Vyřizování po-
zůstalostních a pozemkových záležitostí svědomitě a rychle.
Porady udílíme ve všech záležitostech zdarma.

Jsme přímí zástupci všech paroplavebních linií.

ODDÍL POZEMKOVÝ:

Prodej a výměna stavebních a rolnických pozemků a domů. —
Prodej prvních zaručených hypotek nesoucích 5, 5½ a 6
procent úroků. — Přímé zastupitelství nejsilnějších pojišťujících
společností proti ohni.

Úřadovna Výpomocného Spolku "Slavie".

Zvláštní pozornost věnujeme obchodu z venkora.

Při objednávání láskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Kalendář březivosti hospodářských zvířat.

Počátek březivosti dne	Konec březivosti					Počátek březivosti dne	Konec březivosti					
	u hřebce (trvá 340 dní)	u kravy (trvá 285 dní)	u prasnic (trvá 120 dní)	u ovců a koz (trvá 154 dní)	u čapek (trvá 63 dní)		u koček (trvá 56 dní)	u hřebce (trvá 340 dní)	u kravy (trvá 285 dní)	u prasnic (trvá 120 dní)	u ovců a koz (trvá 154 dní)	u čapek (trvá 63 dní)
1. ledna	6. pros.	12. října	30. dubna	3. června	4. března	25. února	9. června	15. dubna	1. listop.	5. pros.	5. zář.	23. srpna
6.	11.	17.	5. května	8.	9.	2. března	14.	20.	6.	10.	10.	3. zář.
11.	16.	22.	10.	13.	14.	7.	19.	26.	11.	15.	16.	8.
16.	21.	27.	15.	18.	19.	12.	20.	30.	16.	20.	20.	13.
21.	26.	1. listop.	20.	23.	24.	17.	20.	5. května	21.	25.	25.	18.
26.	31.	6.	25.	28.	29.	22.	28.	10. červc.	26.	30.	30.	23.
31.	5. ledna	11.	30.	3. červc.	3. dubna	27.	9.	15. červc.	1. pros.	4. ledna	5. října	28.
5. února	10.	16.	4. června	8.	8.	1. dubna	14.	20.	6.	9.	10.	3. října
10.	15.	21.	9.	13.	13.	6.	19.	25.	11.	14.	15.	8.
15.	20.	26.	14.	18.	18.	11.	24.	30.	16.	19.	20.	13.
20.	25.	1. pros.	19.	23.	23.	16.	29.	4. června	21.	25.	25.	18.
25.	30.	6.	24.	28.	28.	21.	29.	8. srpna	26.	29.	30.	23.
30.	4. února	11.	29.	2. srpna	3. května	26.	8.	14.	31.	3. února	4. listop.	28.
7.	9.	16.	4. červc.	7.	8.	1. května	13.	19.	8.	8.	8.	2. listop.
12.	14.	21.	9.	13.	13.	6.	18.	24.	10.	13.	14.	7.
17.	19.	26.	14.	18.	18.	11.	23.	29.	15.	18.	19.	12.
22.	24.	31.	19.	22.	23.	16.	28.	4. červc.	20.	23.	24.	17.
27.	1. března	5. ledna	24.	27.	28.	21.	28.	9. zář.	25.	28.	29.	22.
1. dubna	6.	10.	29.	1. zář.	2. června	26.	7.	14.	30.	5. března	4. pros.	27.
6.	11.	15.	3. srpna	6.	7.	31.	12.	19.	4. února	10.	9.	2. pros.
11.	16.	20.	8.	11.	12.	1. června	17.	24.	9.	15.	14.	7.
16.	21.	25.	13.	16.	17.	10.	21.	29.	14.	20.	19.	12.
21.	26.	30.	18.	21.	22.	15.	23.	8. srpna	19.	25.	24.	17.
26.	31.	4. února	23.	26.	27.	20.	28.	13. října	24.	30.	29.	22.
1. května	5. dubna	9.	28.	1. října	2. červc.	25.	7.	18.	24.	30.	29.	22.
6.	10.	14.	2. zář.	7.	7.	30.	12.	18.	6.	9.	8.	1. ledna
11.	15.	19.	7.	11.	13.	5. červc.	17.	23.	11.	14.	13.	6.
16.	20.	24.	12.	16.	17.	10.	22.	22.	16.	19.	18.	11.
21.	25.	1. března	17.	21.	22.	15.	27.	27.	21.	24.	23.	16.
26.	30.	6.	22.	26.	27.	20.	31.	1. listop.	26.	29.	28.	21.
31.	5. května	11.	27.	1. srpna	3. srpna	25.	6.	1. listop.	31.	4. května	2. února	26.
5. června	10.	16.	2. října	6. listop.	6.	30.	11.	17.	10.	9.	12.	5. února
10.	15.	21.	7.	11.	11.	4. srpna	16.	22.	15.	14.	17.	10.
15.	20.	26.	12.	16.	16.	9.	21.	27.	20.	19.	22.	15.
20.	25.	31.	17.	21.	21.	14.	26.	1. pros.	25.	24.	27.	20.
25.	30.	4. dubna	22.	26.	26.	19.	31.	5.	30.	29.	27.	20.
30.	4. června	10.	27.	31.	31.	24.	31.	5.	30.	29.	27.	20.

TOMÁŠ KOŠATKA A SPOL.

NEJVĚTŠÍ A NEJSTARŠÍ ČESKÝ HUDEBNÍ ZÁVOD

(Založen r. 1890)

1425 WEST 18TH STREET, : : CHICAGO, ILL.

HARMONIKY PRAVÉ HELIGONKY

ČESKÉ A VÍDESKÉ.

Náš český katalog obsahuje největší výběr HARMONIK za nejnižší ceny.

Naše české harmoniky opatřeny jsou všechny naší obchodní známkou

TOMÁŠ KOŠATKA
A SPOL.

Jeť zaručuje vám
hodnotu a ušetří
peníze.

HOUSLE, HOUSLOVÉ SOUBORY, SMYČCE A POUZDRA.

PRAVÉ ITALSKÉ STRUNY.

Dechové nástroje a klarinety.

VELKÝ VÝBĚR ZA NÍZKÉ CENY.

Mluvicí stroje

Nejnovějšího
vzoru
**BEZ ROURY,
ČESKÉ
REKORDY.**

Pište si pro
sebe.

F. LANGOVÉ CONCERTINY.

76 - 102 - 124 tonové.

JSME HLAVNÍ JEDNATELOVÉ.

PIŠTE SI PRO NÁŠ KATALOG.
ZAŠLEME VÁM HO ZDARMA.

Tom. Košatka a Spol., 1425 W. 18th St. Chicago, Ill.

Při objednávání lačkově udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikan".

Nejrozsáhlejší zasilatelský obchod toho druhu v Americe.

Pište si o cenník.

Pište si o cenník.

UNION WHOLESALE LIQUOR CO.

(Podnik Chicagských Českých Hostinských)

Lihovarníci, velkoobchodníci a zasilatelé
všeho druhu

Lihovin a přírodních vín.

HLAVNÍ SKLAD:

1515-1521 záp. 20. ulice, - - CHICAGO, ILL.

Světově známé Kolínovo Léčivé Hořké Víno.

První a nejlepší výrobek v Americe.

Ku vzpružení nervů, sestlení krve a obnovení míddí. Přírodní lék
tento jest vyrobený z léčivých bylin a ze starého červeného vína.

Kapuziner Kloster Bitters.

Nejlepší a sejjemnější medicinalní hořká.

Pro choré, slabé nebo trpící žaludeční-
mi poruchami. V chorobách žaludku
a vnitřnosti není lepšího léku.

Oba tyto výrobky se dnes těší té
nejlepší pověsti a jsou doporučová-
ny jak LÉKAŘI tak i JEDNOTLIVCI,
kteří našich výrobků již okusili.

Držíme stále na skladě ta nejlepší

Importovaná a Kalifornská Vína.

PIŠTE SI O CENNÍK.

Veškeré objednávky na venek vyřizujeme správně a k úplnému uspokojení.

Veškeré dopisy adresujte na:

UNION WHOLESALE LIQUOR CO.

1515-1521 W. 20TH STREET, - - CHICAGO, ILL.

Při objednávání lačkávé udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikan".

Robert L. Pitte a Syn

ROB. L. PITTE

Veřejní notáři a pozemkoví jednatelé

HUBO L. PITTE

901-903 záp. 20. ulice, CHICAGO, ILL.
ROH JOHNSON ULICE.

TEL. CANAL 511.

PŮJČUJÍ peníze na mírné úroky v částkách jakýchkoliv, zvláště na gruntovní majetek. Prodávají dlužní úpisy (Mortgages) na spolehlivé a dobře vyplácející se majetky. Zaslají peníze do Evropy levněji než pošta. Pojišťují proti ohni a na život. — Obstarávají přeprav přes Brémy a Hamburg za levné ceny. — Prodávají a kupují majetky ve všech částech města. Též mají hojně lotů v mírných cenách na prodej. Zvláštní pozornost věnují zkoumání i hotovení abstraktů (knihovných záručních listů). Vykonnávají veškeré notářské práce správně a levně. V každý čas Vás ochotně obslouží oddaně

Robert L. Pitte a Syn.

Josef Kořinek, pekařství a cukrářství

2107 So. California Ave., CHICAGO, ILL.

Peče dvakrát denně čerstvé pečivo
a cukrovinky.

Přijímá zakázky ke křtinám vesel-
kám a pod. příležitostem.

**Samožitný chléb jeho jest znám
co specialita.**

ČESKÉ HARMONIKY

těž chromatické

vyrábí česká rukodělná harmonik

ANTONÍN HLAVÁČEK,

v Lounech, Čechy.

2000 heligonek, harmonik, houslí, atd. na skladě. České školy pro harmoniku 1-řad. 80 h., 2-řad. K 1'-, 3-řad. K 2'-, chromatickou K 5'-

Cenníky zdarma.

M. B.— P. T. pány objednatelů z Ameriky činím pozorna na můj zvláštní praktický způsob dopravní, kde porto přijde sáček na polovic. Nekupujte tedy za drahé peníze bezcenný a špatně sestavený stroj, který namnoze američtí obchodníci za českou práci vydávají o tak lid křamou.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli osnámku v kalendáři "Amerikán".

Co můžete docílití,

MÁTE - LI

\$600.00

na hotovosti?

Může být něco lepšího?

Čtěte a uvažujte!

Naší snahou je, pomoci krajanům s malým kapitálem \$600. Chceme je učiniti samostatnými. Když toto čísti budete, osada naše "Čechoslován" v Musilville, Liberty Co., Texas, je v pilné práci, neboť prvé sdružení jest již založeno a sice na následujícím systému:

Každý, kdo stal se členem sdružení našeho, zaplatil \$600, hotově. Více platit nemusí. Společnost naše poskytla neb postaví každému členu toho sdružení obydlí tek. Člen je-li v osadě, pracuje pro společnost naši za denní mzdu, tak že je o něho postaráno. Naše společnost zakoupila veškeré stroje k rolničení potřebné, potahy a nářadí a vůbec vše, co k praktickému rolničení je zapotřebí; též gasolinový motorový pluh jímž se vše zoře, takže nebude třeba osadníku těžších prací vykonávati. Pozemek obdělává se v celku a pěstují se tu plodiny ve velkém. Ze zisku bude se upláacet pozemek a po jeho konečném zaplacení bude členům sdružení volno buď pracovat každý pro sebe, — dostane děd na 40 akrů farmy, aneb může zůstat u společnosti nadále. Toto zařízení je dobré nejen pro skutečné rolníky, ale je to to nejlepší a nejjistější uložení peněz.

Abychom dali příležitost krajanům našim k přistoupení ku společnosti naší, rozhodli jsme se otevřítí druhý spolek a přijímáme za členy krajany, kteří mají v úmyslu nyní neb v budoucnosti zajistiti si členství. Každý, kdo si přeje státi se členem, zaplatí vstupné \$100, načez bude platit měsíčně \$10, až zaplatí celý obnos \$600.

Tuto myšlénku pochopilo mnoho našich krajanů, tak že nám bylo snadným první spolek založiti. Druhý spolek se právě zakládá. Staňte se jeho členy. Můžete koupiti pozemek též ZA HOTOVÉ.

Tyto osady budou stavěny pobromadě. Chceme, aby společensky prospívaly. Přejete-li si přistoupit za člena aneb koupit za hotové, obraťte se s důvěrou na zástupce Česko-Moravské Osadní Společnosti

KAREL MUSIL,

1334 West 18th Street, - - CHICAGO, ILL.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikan".

TELEPHONE 5812 LENOX
CABLE ADDRESS: BRODSKY NEW YORK.

Založen 1867.

Brodský & Sovák

1389 2ND AVE.,
NEW YORK, N.Y.

Jednatelé všech lodních společností. — Obstaráváme lodní lístky do i z Evropy.

Zasíláme zboží do všech dílů světa — Obstaráváme zásilky zboží z Evropy do Ameriky a obstaráváme vyclívání v celnici.

Pořadatelé poslední sokolské výpravy do Čech.

Výpravě cestujících z Evropy věnuje se zvláštní pozornost.

Výborná spojení v Evropských přístavech.

Zádejte rozpočty na cestu z evropského místa až na místo zde.

NÁŠ SDRUŽENÝ ÚSTAV:

CABLE ADDRESS:
BOHEMIBANK NEW YORK.

“BOHEMIA”

Akciová Banka v Praze. & filiálka v New Yorku, N. Y.

1389 - 2nd Ave., roh 72. ulice.

Obstarává peněžní zásilky do všech dílů světa poštou i telegraficky. Vyřizuje kolekce dědictví, sirotčích peněz, jakož i všechny právní a notářské záležitosti, obzvláště Rakouska a Uher. — Prodej draftů a čeků na všechna místa v Evropě a Americe. — Koupě a prodej cizozemských peněz.

“Bohemia” Akciová Banka v Praze,

jest první česká vystěhovalecká, rakouskou vládou koncessovaná banka a je také první bankou z Rakousko-Uherska, jež obdržela od Bankovního departmentu státu New York Charter na filiálku v Americe.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři “Amerikán”.

Sušení kávy na plantáži.

PROČ NE???

Proč byste nebyli naši odběratelé, když dostanete tak pěknou a lacinou denně čerstvě praženou kávu? Takovou kávu, jako my nabízíme, nelze koupiti v žádném jiném obchodě za peníze, jako my ji prodáváme.

PRÁVĚ PROTO!

Máme tolik tisíc krajanů odběratelů a cizonárodovců, kteří jakmile nás poctí první objednávkou, jinde nekoupí než u nás. — Vezmou naši kávu a čaj, a ukazují sousedům a v četných případech píší svým přátelům do jiných států, a získají tyto pro náš obchod co stále zákaznky. To dokazuje to nejlepší odporučení a též tím doznávají, že náš obchod je hoděn podporování a rozšíření a to vše zdarma. Dodáváme, že tím se nemůže honosit žádná firma.

A COŽ VY?

Ještě jste si nepsali o vzorek? Zasláme vzorky kávy, čaje a cikorie zdarma vyplaceně až do domu a proto jest-li jste naši kávu dosud nezkusili, neopomeňte tak učinit a přesvědčíte se sami, že skutečně dáváme krajanům to, co jim nabízíme. Zasláme zdarma půl libry kávy, čtvrt libry fíkové cikorie, od M. Buvy a Syn, Vysoké Veselí, Čechy a dva vzorky čaje.

Do Vaší ctné přízně poroučí se Vám Váš chvalně známý český velkoobchod,

JAVA COFFEE MILLS

1706-1708 S. CENTRE AVE. - CHICAGO, ILL.

P.S.—O poctivosti našeho závodu můžete se přesvědčit u vydavatelstva tohoto kalendáře, aneb First National banky v Chicagu.

Pro objednávání láskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikan".

Plzeňský Prazdroj Měšťanského Pivovaru v Plzni

DODÁVÁ

RUDOLF OELSNER,

HLAVNÍ ZÁSTUPCE VE SPOJENÝCH STÁTECH.

Těž možno objednat plzeňské pivo v lahvích.

Hlavní úřadovna:

516 NORTH CLARK STREET,
CHICAGO, ILL.

Wm. Schumacher, Manager.

EMIL BACHMAN,

1719 S. CENTRE AVE., CHICAGO, ILL.

Největší Československá dílna na
prapory, korouhve, odznaky,
šerpy, atd. v Americe.

Pište si pro náš 86 stran veliký cenník, kte-
rýž posíláme každému na požádání zdarma.

Máme na skladě zlaté odznaky pro Č.S.P.S. - Č.S.J. - Č.S.B.P.J. - Z.Č.B.J. - Sokol - S.P.S.T.J. - I.Ú.J. - K.D. - K.J.T. - J.Č.D. - S.P.J. - a pro všechny slovenské, chorvatské, srbské a kraňské Jednoty. - U nás dostanete vše co spolky potřebují.

ECZEMA také nazývána lišej, slany tok, svrab, vyrážka, atd.

ECZEMA MŮŽE BÝTI TRVALE VYLÉČENA

a když pravím vyléčena, míním zrovna to co pravím, vy-lé-če-na a nejen pouze na čas zastavena. Pamatujte si, že pronáším tuto výpověď jen věnováním deseti roků svého času této jediné nemoci a ošetřuji v té době čtvrt miliónu případů dásně této choroby. Nedbám, co jste všechno uživali neb kolik lékařů feko, že nemůžete být vyléčeni - vše co žádám je pouze příležitost ukázat vám že vim o čem mluvím. Dopíšte-li mně, co možná brzy, pošlu vám zdarma na zkoušku můj jemný, úslavný, zaručený lék, který vás za den více přesvědčí, než bych mohl já nebo někdo jiný za měsíc. Dopíšte-li mi dnes, počítíte více skutečného pohodlí, než jste kdy pomysleli. Jenom to zkuste a shledáte, že vám povídám pravdu.

Dr. J. E. CANNADAY, 1612 Park Square, Sedalia, Mo.

Odkazuje se na Třetí Národní Banku, v Sedalia, Mo.

Mohli byste udělat lepší skutek než poslati tuto oznámku některému ubožáku trpícímu vyrážkou?

Chcete anebo musíte napsati dopis

český nebo anglický a neríte jak do toho? Co Vám to dá trápení a přemýšlení než vynajdete ten pravý vzor, to pravé slovo, co Vám to dá šukání a poptávání, že někdy byste dali kdo ví co, kdybyste byli toho ušetřeni. Za pouhých \$1.25, poštou \$1.30, můžete si všechny ty starosti ušetřit. *Česko-Americký Dopisovatel* na 140 stránkách obsahuje vzory ke všem možným dopisům, ku všem možným příležitostem jak pro soukromníka, tak pro obchodníka, tak pro rolníka neb řemeslníka; jest to nepostrádatelná kniha, v které naleznete návod ku správnému sestavení po anglicku i po česku všech dopisů společenských, obchodních a listin právních dle amerických zákonů. Obsahuje sbírku několika set českých anglických dopisů soukromých ku všem možným příležitostem, jakož i vzory nejčastěji užívaných důležitých právních a obchodních listin, jako: Objednávky, žádosti o půjčky, odporučení, výpovědi a bytů pro neplacení, oznámky, omluvy, nájemné smlouvy, plnomocenství, různé stížnosti a mnoho jiných důležitých obchodních dopisů a právních listin, které psány jsou vesměs v řeči české i anglické dle zákonů amerických. Cena \$1.25, poštou \$1.30.

AUG. GERINGER,

541 W. 12th St., Chicago, Ill.

Bernardova Vinárna

A VELKOOBCHOD

Californským a Importovaným Vínem, Brandy a Likéry

nalezá se v čís. 1903 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

TEL. CANAL 842.

Jediná česká vinárna v Chicagu. Dostaveníčko všech milovníků dobrého pravého Californského vína, brandy a jemných likérů jakož i všech jiných nápojů.

Zboží zasíláme do všech částí světa.

Zasílatelský poštovní obchod

(Mail Order House)

jest již rozšířen po všech státech Unie což svědčí o spokojenosti pp. zákazníků. —

Zboží na venek zasíláme ihned po obdržení objednávky dle přání objednávatele, buď dráhou neb Expressem, proti předem zaslanému obnosu pouze, buď Postal neb Express Money Order.

Osobní checky buďtež vypíněny na chicagskou banku.

Moje specialita:

Mt. Blanche
Champagne

Jest výtečný
posilující
nápoj.

Zkuste je!

☞ Piště si o ceník a udejte, že četli jste oznámku v kalendáři Amerikánu

Veškeré dopisy a objednávky adresujte:

Jos. Bernard,

1903 Blue Island Avenue, CHICAGO, ILL.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

A. J. TUREK,

všeho druhu

HUDEBNÍ NÁSTROJE

Victor, Columbia a Edison
mluvící stroje a rekordy.

3641 W. 26TH STREET, - - CHICAGO, ILL.

\$15.00 za tento pravý Victor
Victrola mluvící stroj.

Tento Stroj má všechny vlastnosti a dokonalosti dražších Victor Strojů. Hraje dva rekordy na jedno natažení. Tento neb kterýkoliv jiný mluvící stroj pošlu na schválení, dovoz vyplacen do kteréhokoliv místa ve Spoj. Státech, bez jediného centu splátky napřed, a povolím 10 dní zdarma zkoušky. Nefbíl-li se Vám v každém ohledu pošlete nám ho zpět na naše výlohy a neztratíte tím ani centu.

Následující České Victor dvoustranné rekordy neměli by scházeti u žádného vlastnitele mluvícího stroje neb jsou to nejoblíbenější České rekordy dosud nahrané. Odporučuji Victor rekordy, neb shledáte, že jsou zpracované z nejlepší látky a zaručuji, že vydrží déle než rekordy jiné výroby.

- 16901. Na Belvederu pochod—Vojenské povely, valčík. *Pryors kapela. 75c.*
- 63307. Národní Galop.—Prodaná Nevěsta. *Krylova kapela. 75c.*
- 63303. Podle Mlejnm. pochod.—Lvi Slon. pochod. *Krylova kapela. 75c.*
- 63453. Lástečku Dubový. *kapela se zpěsem.—Ve Věterku. Kariata 75c.*
- 63366. Mužika. *Kariata.—Želutka. pochod, Kapela se zpěsem. 75c.*
- 63373. Kukačka, valčík. *Děvátko darovalo mi prstýnek. Krylova kapela. 75c.*
- 63623. Věrné naše milování. *Pidk a Foerstrova.—Má Dívka. Pidk. 75c.*
- 63643. Vítězný pochod Sokolů.—Láska a život ve Vídni. *Krylova kapela. 75c.*
- 63296. Peps Poika.—Směs Českých Písni. *Krylova kapela 19 pal. \$1.25*
- 63333. U Zvonu je candrbál.—Když si nás Dědeček (Soudská) *Victor kapela. 19 pal. \$1.25*
- 16947. Zelený háj (Andrew Grill). *Frank Běldé a A. Bartoš. Vesnička pod Šumavou—Fr. Běldé a A. Bartoš.*
- 16943. Hřbitova—*Fr. Běldé a A. Bartoš. Česká muzika—Fr. Běldé a A. Bartoš.*

Zvláštní nabídka.

Tyto housle
plné velikosti
pravá cena
\$25.00,
pouze za
\$15.00

se smyčcem,
pouzdem a
jiné potřeby.

☞ Při objednávce 12 rekordů neb mluvícího stroje zaplatím expresní výlohy.

Diána, Concertiny, Harmoniky, Dechové a Smyčcové nástroje.

Hudebniny pro Kapely a pro Piano. Cenníky se pošlou ZDARMA na požádání.

A. J. TUREK, 3641 W. 26th Street, Chicago, Ill.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikan".

JOSEF JIRAN

— VLASTNÍ —

Největší český obchod hudebními nástroji v Americe.

1333 W. 18TH ST., CHICAGO, ILL.

Zaručené piano od \$150. a výše.

Piano Player

na které můžete kdykoliv hrát bez učení.
za \$340. a výše.

Elektrické piano

pro pány hostinské,
které se časem samo
zaplatí. Za každé
piano ručním a zařítu
je do všech míst ve
Spoj. Státech.
České hudebniny pro
piano a varhany.

Proč byste nevi-
stili piano, když jej
můžete koupiti za
tak levnou cenu. —

Jeden z mnohých dopisů kte-
rý jsem obdržel od p. odkupníků.

Ctělý Pane Jirane!

Piano od Vás koupené koná zna-
menitou službu. Je ozdobou, má ja-
sný, zvucný hlas a každý, kdo je vi-
dí a slyší, soudí mu cenu dvojnásob-
nou. I učitelka se divila, když jsem
ji sdělil cenu jeho a to jsme ji kvůli
ještě o padesát dolarů více, než co
jsem platil Vám. Ukazuje to znov-
u, jak je dobře kupovati u českých
obchodníků. Tím, že jste vzal do-
prodeje piano rozšířil jste nejen ob-
chod svůj pro vlastní užitek, ale za-
vděčili jste se jistě četným svým př-
znivcům, neb mohou se nyní přímo
na Vás obrátit, když budou sami a
neb jejich přátelé piano potřebovat.
K napsání dopisu tohoto pohnuilo
mne poznání, jak dobře jste mi po-
sloužili. Buďte ubezpečen, že Vás
obchod budu vždy odporučovat.
Zatím jsem Vás

Tomáš Vavřík,

1647 So. St. Louis Ave.

Dechové a smyčcové nástroje objednávám přímo z továren

TAK ŽE MOJE CENY JSOU LEVNÉ.

Jsem odborníkem v tomto oboru jak Vám dosvědčí některé
dopisy, pročť při koupi nástroje jakéhokoli, se na mne mů-
žete úplně spolehnout. — České i anglické hudebniny pro
smyčcovou a dechovou hudbu můžete u mne obdržeti.

Páni kapelníci a učitelé hudby, pište si pro ceníky a sami
se přesvědčíte, že ušetříte peníze.

Pan Josef Jiran, 1333 W. 18th St.,
Chicago, Ill.

Ctělý Pane!

Kornet, co jste pro mne udělal se
známenitě osvědčil, neb ani ve
všech registrech stejně a fouká se
údarově lehce, což nejlepší při těž-
kých solech, které musím foukat.
pozoruji. Mám přitomně i jiné korn-
ety mimo Vaše, od různých fi-
rem, ale žádného více nepotřebuji,
co jsem začal Vaše kornetu uti-
vat, neb žádný nefouká tak lehce a
ani nemá tu hodnotu tou jako kor-
net Váš. Pročť mohu jistě říci, že
je to nejlepší nástroj, co jsem kdy
potřeboval a co takový jej každému
odporučit mohu. Přijměte můj dík
a přání mnoha zdaru, neb nástroje
vámi vyráběné mají velkou budou-
cnost. V děle Vás

Josef Kavalerský, Kornet virtuoso
1558 W. 21st St., Chicago, Ill.

Mluvicí stroje Victor, Columbia, a Edison

posílám do všech
části Spoj. Států
vyplaceně, tak že
když si stroj objed-
nate u mne nepla-
títe za něj nic víc,
nežli když jej kou-
píte ve vašem mě-
stě — Za stroje u
mne koupené vždy
ručím. — Mám ten
největší výběr Re-
corů pro všechny
stroje jak české tak
i anglické.

Pravé Vídeňské harmoniky, Langovy concertiny, housle,
cítory a všeho druhu nástroje, můžete u mne obdržet.
Správky všeho druhu vykonávám ve vlastní dílně.

PIŠTE SI O CENÍKY.

Proč jest moje jméno známé všem krajanům?
Poněvadž poctivě obchoduji.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Železný Savings Bank

Spořitelní Banka

3856 West 26th Street,
Corner Springfield Avenue,

Chicago, Ill.

Půjčujeme peníze v jakýchkoliv obnosech
na první jistoty.

Kupujeme a prodáváme "Mortgage".

Pojištění proti ohni.

Pronajímáme ohnivzdorné skřínky.

Zasíláme peníze do Evropy.

Obchod pozemkový.

Dlouholetá zkušenost. Důvěra zaručená.

Tel. Lawndale 2772.

John V. Železný, předseda.

Malvaz

je to nejchutnější a jedno z
nejlepších piv v trhu, vaře-
no z českého chmele a jde
dobře k duhu.

Naše lahvové oddělení

jest nejmoderněji zařízené, dnes dodává pivo do všech čá-
stí Spojených Států a uspokojí každého ve vašem okolí.

PIŠTE SI O CENY A PODMÍNKY.

Uaříme též světoznámá "Bull Frog" a jim podobná.

Veškeré dotazy a objednávky řiďte na

MONARCH BREWERY,

2421 W. 21ST STREET,
CHICAGO, ILL.

Telephone Canal 4368.

Čeští jednatelé: V. E. ČERVENÝ a JOS. J. SVOBODA.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Jos. A. Černý,

obchod pozemkový a notářský

2330 So. Sawyer Ave., :::: Chicago, Ill.

✿
Obstávám
prodej i koupi
pozemků,
jakož i
zastavených
majetků.
Půjčky
na majetky.

✿
Vykonávám
veškeré
přenosy,
vymazy z knih
a vůbec
veškerou práci
do oboru toho
spadající.

✿
Pojištění proti ohni — Půjčky — Zasilání peněz do Čech — Vymahání pozůstalosti ve staré vlasti — Markeče na prodej.

Každěmu vždy ochotně poslouží a poradí

JOSEF A. ČERNÝ,

Telefon
Lawndale 3215.

**2330 SO. SAWYER AVE.,
CHICAGO, ILL.**

Zvláštní zboží pro naše krajaný
V AMERICE.

My importujeme a vždy máme na skladě:

Houby

pravé české hříbky čerstvé z Čech.

Šafrán

pravý špauželský nejlepší druh.

Papriku

pravou uherskou ze Szegednia.

Mák

pěkný, modrý a sladký.

Kmin

pravý hollandský a čerstvý.

Koření

všeho druhu celé a mleté.

Čaj

všechny druhy na libry.
Ruský v balíčkách.

Kávu

všech druhů zelenou i praženou.

Též máme Cocoa-Chocoladu Extrakty a České povidla.

Dání obchodníci zašlete přímo k nám veškeré své objednávky.

Zde jsou některé příčiny, proč vyplatí se vám zasílat vaše poštovní objednávky přímo k nám.

1. Náš cenník můžete přehlednouti, když má te pokoky a nejste tudíž vyrušován agentem, který obyčejně navštíví vás, když máte velice na pílu.
2. Vaše poštovní objednávka dostihne náš hlavní řádovnu v nejrýchlejším možném čase.
3. Dostanete zrovna to, o co jste žádali a bude vám to posláno, kdy si to přejete. Nesprávné sliby neb překrucování v tomto pádu je nemožností.
4. Sestavení poštovní objednávky vezme vám 2 minuty vašeho času a vy koupíte a obdržíte zrovna co si přejete a ne co jiní vám nabízejí.
5. Zboží své objednáte, když je potřebujete a nemusíte mít zásobu přebytečného zboží ve svém obchodě, čekajícího na rozbalení, zvláště je-li to káva, která musí být čerstvá pražená, jinak rychle ztrácí na ceně a chuti.
6. My tučíme, že vás v každém ohledu uspokojíme, jinak vrátíme vám peníze. Vrácené zboží nám přijde draze - basiti a odešlati, platit dovozní a zpět. My nedár vám přiležitost to učinit. Pošleme vám zboží, jež jste si objednali a kteréž Va uspokojí.

Na základě shora uvedeného, necháme o o váš obchod a žádáme, byste poštou zaslali nám svoji objednávku toho, čeho z našeho oboru potřebujete.

Naše doporučení:— Přes 7000 spokojených obchodníků po celé Americe kupuje od nás většinou objednavajice poštou. Chicagské banky a vydavatelstvo tohoto kalendáře.

Naše záruka Vám:— Pak-li zboží neuspokojí Vás, můžete je vrátiti během 5 dnů. My vrátíme peníze a zaplatíme všechny dopravní poplatky. Zboží posíláme do všech částí světa.

SOKOL & COMPANY,

60 East South Water Street,

CHICAGO, ILL.

Krajané, zdali váš obchodník naše zboží nemá, pište nám, zašleme vám ho přímo.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".